

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

Α΄ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ
«Ο ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΣΕ ΑΝΤΕΠΙΘΕΣΗ»

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
7-8 Αυγούστου 2021

ΔΕΥΤΕΡΗ ΕΚΔΟΣΗ

Η Επιτροπή Ελληνισμού είναι ένα εθνικοπατριωτικό σωματείο, το οποίο ιδρύθηκε στις 25 Ιανουαρίου 2021 ακριβώς δύο χρόνια μετά την επικύρωση της επαίσχυντης Συμφωνίας των Πρεσπών στη Βουλή των Ελλήνων και ασχολείται με όλα τα εθνικά θέματα της Ελλάδας.

Το έτος ίδρυσης της Επιτροπής Ελληνισμού συνέπεσε με τα διακόσια χρόνια από την Έθνεγερσία του 1821.

ΠΡΑΚΤΙΚΑ
Α' ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ
«Ο ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΣΕ ΑΝΤΕΠΙΘΕΣΗ»

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

Α΄ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ
«Ο ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΣΕ ΑΝΤΕΠΙΘΕΣΗ»

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
7-8 Αυγούστου 2021

ΔΕΥΤΕΡΗ ΕΚΔΟΣΗ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

Ιωάννης Αμπατζόγλου
Μαρία Νεγρεπόντη-Δελιβάνη
Βενιαμίν Καρακωστάνογλου

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

Ιωάννης Αμπατζόγλου
Γεώργιος Μανωλόπουλος
Άννα Νότη
Ανδρέας Σταλίδης

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ:

Ιωάννης Αμπατζόγλου
Γεώργιος Μανωλόπουλος

ΠΡΑΚΤΙΚΑ Α΄ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ
ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ
«Ο ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΣΕ ΑΝΤΕΠΙΘΕΣΗ»

Δεύτερη Έκδοση
Θεσσαλονίκη Νοέμβριος 2023
Πρώτη Έκδοση Νοέμβριος 2021

© 2021 Επιτροπή Ελληνισμού
Ιστοσελίδα: <https://www.epitropiellinismou.gr>

Κεντρική διάθεση: Βιβλιοπωλείο Άριστοτέλειο
Έρμου 61, 54623 Θεσσαλονίκη

τηλέφ.: 2310-282782

ηλεκτρονική διεύθυνση: erwdios@otenet.gr

Erodios Publishing / Εκδόσεις Ερωδιός

Erodios Publishing / Εκδόσεις Ερωδιός

ISBN: 978-960-454-276-5

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Με μεγάλη χαρά και ικανοποίηση παρουσιάζουμε τον τόμο των Πρακτικών του πρώτου Συνεδρίου της Επιτροπής Ελληνισμού, το οποίο πραγματοποιήθηκε στο ξενοδοχείο Μακεδονία Παλλάς στη Θεσσαλονίκη στις 7 και 8 Αυγούστου 2021.

Οι πέντε πρώτες ομιλίες των Πρακτικών μεταδόθηκαν στη διαδικτυακή επιστημονική εκδήλωση που έγινε το πρωί της 7ης Αυγούστου, ενώ οι υπόλοιπες συμπερίληφθηκαν στις εργασίες που έλαβαν χώρα το απόγευμα της 7ης Αυγούστου αλλά και την 8η Αυγούστου.

Τα θέματα που απασχόλησαν το συνέδριο καλύπτουν ένα μεγάλο μέρος του ελληνισμού. Συγκεκριμένα αφορούν τα εξής: τη Μακεδονία, τους Μακεδόνες και τον πολιτισμό τους, την παραχάραξη της ιστορίας από τους Σκοπιανούς, την Εθνεγερσία του 1821, τη συνέχεια του γένους των Ελλήνων, την πατριωτική εκδοτική δραστηριότητα, την εθνική ταυτότητα, τα ελληνοτουρκικά, το Αιγαίο, την Κύπρο, τη Βόρειο Ήπειρο, τη Θράκη, τους Πομάκους της Θράκης, το μειονοτικό ζήτημα της Θράκης, την παγκόσμια ελληνική διασπορά, το δημογραφικό, τη λαθρομετανάστευση, την προστασία των Ελλήνων όπου γης και τους τρόπους οργάνω-

σης των Ελλήνων ώστε να υπάρξει εθνική ανάταξη.

Στο παράρτημα κειμένων υπάρχουν πέντε δελτία τύπου, εκ των οποίων τα δύο πρώτα αφορούν την ίδρυση της Επιτροπής Ελληνισμού και τη διακήρυξή της, και τα επόμενα τρία αφορούν τα μνημόνια συνεργασίας Ελλάδας - Σκοπίων, τον καθορισμό της 17ης Ιουνίου ως Ημέρας Αντίστασης και Αγώνα κατά της Συμφωνίας των Πρεσπών και την ανέγερση μνημείων κατά της Συμφωνίας των Πρεσπών.

Όπως γίνεται εμφανές ειδική θέση σε αυτό το συνέδριο είχε το θέμα της Μακεδονίας, του πολιτισμού των Μακεδόνων και της παραχάραξης της ιστορίας από τους Σκοπιανούς. Αυτό, επειδή είναι νωπή ακόμη η υπογραφή της Συμφωνίας των Πρεσπών μέσω της οποίας έγινε το ξεπούλημα του ονόματος της Μακεδονίας, της μακεδονικής ταυτότητας και της μακεδονικής γλώσσας, αλλά και επειδή η αφορμή της ίδρυσης της Επιτροπής Ελληνισμού ήταν η υπογραφή της πιο πάνω συμφωνίας. Παρά ταύτα, η Επιτροπή Ελληνισμού ασχολείται με όλα τα εθνικά θέματα της Ελλάδας, όπως άλλωστε φαίνεται στη διακήρυξη και στο καταστατικό της.

Ένα μεγάλο ευχαριστώ σε όλους τους συνέδρους που ταξίδεψαν από τις ΗΠΑ, τη Μεγάλη Βρετανία αλλά και από πολλές περιοχές της Ελλάδας, θυσιάζοντας τις καλοκαιρινές διακοπές τους, για να βρεθούν στο συνέδριό μας. Να σημειωθεί ότι το διήμερο αυτό συνέδριο έγινε σε περίοδο καύσωνα, περιορισμών λόγω της πανδημίας του κορονοϊού και ενώ η Ελλάδα είχε χωριστεί στη μέση από τις καταστροφικές πυρκαγιές που είχαν

ξεσπάσει μία ημέρα πριν την έναρξή του. Επίσης, ευχαριστώ τον εκδότη Βασίλειο Χρήστου των εκδόσεων Ερωδιός για τη βοήθειά του στο εκδοτικό κομμάτι αυτής της προσπάθειας.

Διακόσια χρόνια μετά την Εθνεγερσία του 1821, αγωνιζόμαστε για μία νέα εθνική αναγέννηση.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΑΜΠΙΑΤΖΟΓΛΟΥ PhD
Πρόεδρος Επιτροπής Ελληνισμού

Ιωάννη Αμπατζόγλου

ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ - ΑΙΓΑΙΟ - ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ*

Αγαπητέ κύριε Παντελή Σαββίδη, σας ευχαριστώ που συντονίζετε τη σημερινή επιστημονική εκδήλωση, στην οποία συμμετέχουν τέσσερις κορυφαίοι επιστήμονες. Επίσης, ευχαριστώ θερμά τους συγκεκριμένους επιστήμονες που δέχτηκαν να μιλήσουν για τα θέματα που μόλις παρουσιάσατε. Οι τηλεθεατές του διαδικτυακού σας καναλιού θα έχουν τη χαρά να απολαύσουν τις ομιλίες αυτών των διακεκριμένων πανεπιστημιακών δασκάλων –αναφέρω τα ονόματα με τη σειρά με την οποία θα μιλήσουν–, του κ. Αθανάσιου Καραθανάση, του Ισπανού κ. Emilio Crespo, του οποίου η ομιλία θα γίνει στην ελληνική γλώσσα μια και τη χειρίζεται άπταιστα, του κ. Βενιαμίν Καρακωστανόγλου και του κ. Κωνσταντίνου Τριανταφυλλίδη.

«Μακεδονία, Αιγαίο, ελληνισμός» είναι ο τίτλος της εκδήλωσής μας, η οποία πραγματοποιείται στο πλαίσιο του Α΄ Συνεδρίου της Επιτροπής Ελληνισμού. Ο τίτλος

* Χαιρετισμός του Ιωάννη Αμπατζόγλου στη διαδικτυακή επιστημονική εκδήλωση, στο πλαίσιο του Α΄ Συνεδρίου της Επιτροπής Ελληνισμού, στις 7 Αυγούστου 2021. Δημοσιεύθηκε στο epitropiellinismou.gr στις 7 Αυγούστου 2021.

δεν είναι τυχαίος. Οι δύο πρώτες ομιλίες αναφέρονται στον μακεδονικό πολιτισμό και στη γλώσσα των αρχαίων Μακεδόνων. Η τρίτη εστιάζει στις θαλάσσιες ζώνες της Ελλάδας και σε αυτό το σημείο θεωρώ ότι η σκέψη όλων μας πηγαιίνει στο Αιγαίο πέλαγος, το ελληνικό αρχιπέλαγος που έπαιξε κεντρικό ρόλο στην εξέλιξη του ελληνικού πολιτισμού από τα βάθη της ιστορίας έως σήμερα. Η τέταρτη ομιλία πραγματεύεται τη γενετική συνέχεια των Ελλήνων, δηλαδή την κοινή καταγωγή μας, το «όμαιμον»¹ του Ηροδότου, επίσης ένα στοιχείο της συνέχειας του ελληνισμού.

Ποια είναι όμως η Επιτροπή Ελληνισμού και γιατί να διοργανώνει μία τέτοια επιστημονική εκδήλωση; Η Επιτροπή Ελληνισμού είναι ένα σωματείο μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα με σκοπούς εθνικούς και πατριωτικούς. Ως έδρα του επιλέχτηκε η πρωτεύουσα της Μακεδονίας, η Θεσσαλονίκη. Επίσης, η ημερομηνία ίδρυσής του μόνο τυχαία δεν είναι. Το σωματείο μας ιδρύθηκε στις 25 Ιανουαρίου 2021, ακριβώς δύο χρόνια μετά την επικύρωση της Συμφωνίας των Πρεσπών στη Βουλή των Ελλήνων. Όπως καταλαβαίνετε, είναι προφανές ότι την ίδρυση της Επιτροπής Ελληνισμού προκάλεσε η Συμφωνία των Πρεσπών, με την οποία η χώρα μας παρέδωσε το όνομα της Μακεδονίας, τη μακεδονική ταυτότητα και τη μακεδονική γλώσσα στους Σλαβοαλβανούς των Σκοπίων. Βέβαια, μια και μπήκαμε στον κόπο να δημιουργήσουμε μία εθνικοπατριωτική οργά-

1. Ηρόδοτος, *Ιστορία*, 8.144.2.

νωση, συμπεριλάβαμε όλα τα εθνικά θέματα στους σκοπούς της, ώστε να μπορούμε να ασχολούμαστε με το σύνολο αυτών των θεμάτων της πατρίδας μας, αλλά και του ελληνισμού. Στην Επιτροπή Ελληνισμού δεκτός γίνεται οποιοσδήποτε Έλληνας ή φιλέλληνας διαθέτει φλόγα στην ψυχή του για την Ελλάδα και τον ελληνισμό και συμφωνεί με τη διακήρυξη και με το καταστατικό μας. Επίσης, η ίδρυση του σωματίου μας συνέπεσε με τα διακόσια χρόνια από την Εθνεγερσία του 1821. Θεωρούμε, λοιπόν, ότι ήρθε η ώρα να αντιδράσουμε ως Έλληνες σε όλα αυτά που γίνονται εις βάρος της Ελλάδας και τα οποία την εκθέτουν σε πολλαπλούς κινδύνους.

Σήμερα το απόγευμα ξεκινούν οι εργασίες του συνεδρίου μας στο ξενοδοχείο Μακεδονία Παλλάς. Ένα διήμερο συνέδριο σε ένα κεντρικό ξενοδοχείο της πόλης και μάλιστα πολύ κοντά στο άγαλμα του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Γι' αυτό το συνέδριο έχουν έρθει σήμερα στη Θεσσαλονίκη Έλληνες από τις ΗΠΑ, τη Μεγάλη Βρετανία, όπως επίσης και από πολλές περιοχές της Ελλάδας. Θα ακουστούν απόψεις συμπολιτών μας από την Κρήτη μέχρι τον Έβρο.

Εμείς κατορθώσαμε μέσα σε πολύ μικρό χρονικό διάστημα να ιδρύσουμε την Επιτροπή Ελληνισμού και να διοργανώσουμε το πρώτο παγκόσμιο συνέδριό μας και μάλιστα υπό το καθεστώς περιορισμών λόγω της πανδημίας του κορονοϊού. Για δύο ημέρες, λοιπόν, θα εργαστούμε πάνω σε θέματα τα οποία αγγίζουν την ψυχή μας. Επιλέγουμε να αφήσουμε για ένα Σαββατοκύριακο τα μπάνια των καλοκαιρινών μας διακοπών και να ασχοληθούμε με κάτι σημαντικότερο, με τον ελληνισμό!

Σε αυτό το σημείο σταματώ και περιμένω με ανυπομονησία να ακούσω τις τοποθετήσεις των εκλεκτών ομιλητών μας.

Σας ευχαριστώ!

Αθανάσιον Καραθανάση

Η ΔΙΑΧΡΟΝΙΑ ΤΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Ο πολιτισμός κάθε λαού αποτελεί το κύριο συστατικό της ιστορίας του, η δε συνέχειά του είναι η απόδειξη της ιστορικότητάς του και της διαχρονικής παρουσίας του. Ως εκ τούτου, είναι αυτονόητο ότι, όταν γίνεται λόγος για τις παραπάνω διαπιστώσεις, οφείλει κανείς να τις λαμβάνει υπόψη και είναι, εν πολλοίς, παράλογο στην μελέτη της ιστορίας και του πολιτισμού ενός λαού να μη συζητείται αυτή η διαχρονία, όταν προκύπτει, ως μη ώφειλε, διαστρέβλωση των εθνικών του δικαίων.

Στους καιρούς μας η διπλωματία παραβλέπει αυτόν τον κανόνα, φερόμενη προκλητικώς αδιάφορα απέναντι στην ιστορία και τον πολιτισμό των λαών και εκφραζόμενη συχνά υποτιμητικά, όταν προβάλλεται ο ιστορικός παράγων. Και τούτο για την εξυπηρέτηση ή επίλυση πρόσκαιρων συμφερόντων, που ενδεχομένως να ανατραπούν, όταν προκύψουν άλλα συμφέροντα και καταστάσεις και φανεί, και το σημαντικότερο, η αλήθεια των πραγμάτων. Το πολύ πρόσφατο παρελθόν μάς έχει διδάξει πολλά επ' αυτού, επιπροσθέτως δε, όταν η ιστορία τίθεται στην υπηρεσία παράλογων διεκδικήσεων. Ο νόων νοείτω.

Έρχεται, όμως, η πραγματικότητα που ένας λαός, εν προκειμένω ο ελληνικός και δη το μακεδονικό τμήμα του, δηλώνει με παντοίους τρόπους, ότι αποτελεί εκφραστή και συνέχεια της διαχρονίας αυτής.

Ο σύγχρονος Μακεδονικός Ελληνισμός, ασφαλώς, και είναι συνέχεια του αρχαίου Μακεδονικού Ελληνισμού στο σχήμα Αρχαιότητα, Βυζάντιο, Νέος Ελληνισμός. Η γλώσσα, ως μακεδονική, που κακώς παραχωρήθηκε στην Συμφωνία των Πρεσπών στους γείτονες, όπως ήδη απέδειξε στο δίτομο έργο του *Η γλώσσα των αρχαίων Μακεδόνων* ο αείμνηστος καθηγητής Ι. Καλλέρης, αποτελεί κλάδο της ελληνικής γλώσσας και τούτο αποδεικνύουν οι χιλιάδες των επιγραφών που αποκαλύφθηκαν στους προηγούμενους αιώνες και όσες έρχονται στο φως στους κοντινούς και σύγχρονους καιρούς. Η γλώσσα βέβαια, όπως συμβαίνει παντού, εξελίσσεται, όμως ο κύριος αρχικός πυρήνας της παραμένει ο αυτός. Στην γλώσσα αυτήν ο Αριστοτέλης δίδαξε τον Μ. Αλέξανδρο και σε αυτήν οι Μακεδόνες παρακολουθούσαν τις αρχαίες τραγωδίες. Το πλήθος αυτών των επιγραφών, σε ό,τι αφορά την γλώσσα, μαρτυρά την ιστορική και αναμφισβήτητη πραγματικότητα, όπως έδειξε μάλιστα, στα τέλη του 19ου αι., ο Μακεδών εκπαιδευτικός Μαργ. Δήμιτσας στο κλασικό έργο του *Η Μακεδονία εν λίθοις φθεγγομένοις και μνημείοις σωζομένοις, ήτοι πνευματική και αρχαιοελληνική παράστασις της Μακεδονίας*, Αθήνα 1896. Το μαρτυρούν, άλλωστε, οι ελληνικές και μόνον ελληνικές επιγραφές και άλλες αρχαιότητες των μουσείων των μακεδονικών πόλεων και που το περιεχόμενό τους εύκολα μπορεί να κατανοήσει ο μέσος, και όχι

μόνον, Έλληνας. Από το πρώτο μισό, μάλιστα, του 19ου αι., όταν ο Μακεδονικός Ελληνισμός αντιμετώπιζε την προπαγάνδα της βουλγαρικής Εξαρχίας, οι Μακεδόνες, ο απλός λαός με τους εκπαιδευτικούς, αμύνονταν μέσω των επιγραφών, που με περισσή φροντίδα τις αναζητούσαν παντού. Και ένα από τα μέσα άμυνας του ήταν η διδασκαλία στα ταπεινά σχολεία απανταχού της Μακεδονίας της ιστορίας του Φιλίππου και του Μ. Αλεξάνδρου, την ίδια κρίσιμη εποχή. Οι μαθητές των σχολείων αυτών αποτέλεσαν έπειτα τους μαχητές του Μακεδονικού Αγώνος. Είναι, εξάπαντος, η συνέχεια και η έκφραση του αρχαίου μακεδονικού παρελθόντος.

Η υπεράσπιση της Μακεδονίας δοκιμάσθηκε και κατά τους αγώνες των Μακεδόνων στους ρωμαϊκούς χρόνους. Και προ αυτών, άλλωστε. Για την πραγματικότητα αυτήν γράφουν ο Στράβων και ο Πλούταρχος, που χαρακτηρίζουν την Μακεδονία ως ανάχωμα των εχθρικών εισβολών, υπερασπιζόμενοι, οι Μακεδόνες, έτσι, και την λοιπή Ελλάδα. Το αυτό συνέβη και κατά την βυζαντινή περίοδο. Οι Θεσσαλονικείς, την μακρά αυτήν περίοδο, δήλωναν περήφανοι για την προγονική σχέση τους με τον Φίλιππο και τον Μ. Αλέξανδρο και οι λόγιοι συνέκριναν την γενναιότητά τους με αυτήν του Αγίου Δημητρίου. Ο Μανουήλ Παλαιολόγος, ο ρομαντικός διοικητής της Θεσσαλονίκης μεταξύ των ετών 1372-1380, σε κρίσιμη για την πόλη περίοδο, δημηγορώντας στις πλατείες του ιστορικού κέντρου, υπενθύμιζε στους Θεσσαλονικείς την καταγωγή τους από τον Φίλιππο και τον Μ. Αλέξανδρο. Ήδη από τον 4ο μ.Χ. αι. αγαπημένο ανάγνωσμα των Βυζαντινών ήταν η *Φυλλά-*

δα του Μεγαλέξανδρου, που συνέχισε να είναι το αγαπημένο ανάγνωσμα και των Νεοελλήνων και κατά τους αιώνες της δουλείας, ως ακόμη τον Μεσοπόλεμο. Ο Ρήγας Βελεστινλής το 1797 προοιωνιζόμενος την Επανάσταση του 1821, τύπωνε στην Βιέννη την εικόνα του Μ. Αλεξάνδρου και των στρατηγών του. Ο Γ. Σεφέρης στο *Μυθιστόρημά* του έγραψε, εννοώντας την Μεγάλη Καταστροφή του 1922 και τον θρύλο του Μ. Αλεξάνδρου στους Ρωμηούς της Μ. Ασίας:

*Δυστυχισμένες γυναίκες με ολολυγμούς
κλαίγανε τα χαμένα τους παιδιά
κι άλλες αγριεμένες γύρευαν τον Μεγαλέξανδρο
και δόξες βυθισμένες στα βάθη της Ασίας*

Ο ίδιος ο Γ. Σεφέρης θα γράψει πόσον αγαπημένο ανάγνωσμα ήταν η Φυλλάδα του Μεγάλου Αλεξάνδρου, που οι μικρέμποροι που διαλαλούσαν το εμπόρευσμά τους στα ρωμέικα χωριά της Μ. Ασίας, ανάμεσα σε αυτό, απαραίτητως, είχαν και την Φυλλάδα. Και όταν ο ελληνικός στρατός πορευόταν τον Αύγουστο του 1921 προς τον Σαγγάριο για να αναμετρηθεί με τον Μουσταφά Κεμάλ, οι αξιωματικοί θύμιζαν στους στρατιώτες τους την παρόμοια πορεία του Μ. Αλεξάνδρου, όπως, για παράδειγμα, στο Γόρδιο, μερικές δεκάδες χιλιόμετρα δυτικά του Σαγγαρίου.

Την βαθειά από αιώνων ενσυναίσθηση των Μακεδόνων στην σχέση τους με τον απόστολο των Εθνών Πάυλο μαρτυρεί η υπερηφάνειά τους ότι η Θεσσαλονίκη, η Βέροια, οι Φίλιπποι είναι αποστολικές εκκλησίες και ως τέτοιες τιμούν σήμερα, με σειρά εκδηλώσεων, τον από-

στολο Παύλο. Και η λαϊκή παράδοση, από αιώνων, κάμνει λόγο για τον τόπο φυλάκισής του, τους χώρους διδασκαλίας του, την ανέγερση ναών για την λατρεία του, την ονοματοδοσία οδών, ιδιαιτέρως στις παραπάνω πόλεις. Η μνήμη, άλλωστε, είναι βασικό στοιχείο της συνέχειας της ιστορίας και του πολιτισμού.

Γνήσια έκφραση του πολιτισμού των αρχαίων Μακεδόνων είναι οι σωζόμενες αρχαιότητες της Βεργίνας, του Δίου, της Αμφίπολης, της Σίνδου, του Κίτρου, της Ηράκλειας, στην Άνω Μακεδονία (Μοναστήρι), της Θάσου, της Χαλκιδικής, που απολαμβάνουν τον σεβασμό και την τιμή από τους Έλληνες και από τους Μακεδόνες ιδιαιτέρως. Σε παλαιές φωτογραφίες απεικονίζονται οι σοφοί Έλληνες αρχαιολόγοι, που ανέσκαπταν τους αρχαιολογικούς χώρους και γύρω τους απλοί χωρικοί, που τα πρόσωπά τους λάμπουν από υπερηφάνεια και αποτυπώνεται η βούλησή τους να διαφυλάξουν την πολιτιστική κληρονομιά που τους άφησαν οι πρόγονοί τους.

Την εποχή των Παλαιολόγων (13ος-14ος αι.) άκμασε στην Μακεδονία η λεγόμενη μακεδονική ζωγραφική και στις τοιχογραφίες των εκκλησιών αποτυπώνεται το κλέος και η ομορφιά της, λαμπρά παραδείγματα των εργαστηρίων της Θεσσαλονίκης και της Κωνσταντινούπολης. Οι ανώνυμοι, κατά κανόνα, τεχνίτες τους έφθναν να αγιογραφούν και ναούς στην νότια Σερβία. Το αυτό συμβαίνει και στο Άγιον Όρος. Μία απαράμιλλη τέχνη, για την συντήρηση της οποίας μεριμνούν με ζήλο οι κατά τόπους εφορείες των βυζαντινών μνημείων. Ένας πολιτισμός που εμπνέει και τους σημερινούς Έλ-

ληνες, και μόνον, αγιογράφους, που την τεχνική τους προσπαθούν μάταια να μιμηθούν ξένοι συνάδελφοί τους. Εν προκειμένω γείτονες, που χωρίς αιδώ την περιφέρουν ανά τον κόσμο ως ιδική τους. Καθαρή κλοπή ξένων κοσμημάτων. Η παραποίηση και η διαστρέβλωση της ιστορίας, δυστυχώς, συμβαίνει και σε αυτήν την περίπτωση, με την οικειοποίηση της μακεδονικής ζωγραφικής.

Είναι πολύ ενδιαφέρουσα η μελέτη της διατήρησης ως τις μέρες μας των ηθών και εθίμων των Μακεδόνων, που πέρασαν και στους σημερινούς. Οι γυναίκες του Γιδά (Αλεξάνδρεια) στις παραδοσιακές φορεσιές τους φέρουν, πατροπαράδοτα, κεφαλόδεσμους όμοιους των στρατιωτών του Μεγαλέξανδρου. Αυτές τις παραδόσεις συντηρούν ως τις μέρες μας οι Μακεδόνες με υπερηφάνεια, αγάπη και θαυμασμό προς αυτόν. Αρχαιολογικά ευρήματα, θραύσματα αγγείων από τον Μεσαίωνα, ακόμη, φέρουν την μορφή του. Ξένοι περιηγητές, που επισκέφθησαν την Μακεδονία, έγραψαν για τις λαϊκές παραδόσεις τις συνδεδεμένες με τον Αλέξανδρο. Ακόμη και ο Μουσουλμάνος Εβλιά Τσελεμπί, που περιηγήθηκε την Μακεδονία στις αρχές του 18ου αι., εύχεται μία Μουσουλμάννα να γεννήσει στην Μακεδονία έναν νέο Μ. Αλέξανδρο. Μερικές δεκαετίες πριν το 1821 ο έμπορος του Amsterdam Πρίγκκος στις προσευχές του ζητούσε από τον Θεό να «σηκώσει» έναν νέο Μ. Αλέξανδρο, ελευθερωτή του Γένους.

Αυτή, εν ολίγοις, ήταν η διαχρονική σχέση των Μακεδόνων με τους προγόνους του, που δηλώνει την διαχρονική πολιτισμική διαδρομή της ως τους καιρούς μας.

Emilio Crespo

Η ΓΛΩΣΣΑ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ

Θα ήθελα να ξεκινήσω αυτή την ομιλία ευχαριστώντας τον κ. Ιωάννη Αμπατζόγλου, πρόεδρο της Επιτροπής Ελληνισμού, για την ευγενική πρόσκλησή του να συμμετάσχω σε αυτή την Εκδήλωση, για την οποία εύχομαι τη μεγαλύτερη δυνατή επιτυχία. Εκφράζω, επίσης, τις ευχαριστίες μου στον συνάδελφο και φίλο κ. Γεώργιο Κ. Γιαννάκη, καθηγητή του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, ο οποίος πρότεινε το όνομά μου στον πρόεδρο της Επιτροπής Ελληνισμού προκειμένου να αναλάβω αυτή την ομιλία και αναθεώρησε και διόρθωσε μια προηγούμενη έκδοση.

Γεωγραφικό και χρονικό πλαίσιο

Η συμβολή μου επικεντρώνεται στην περίοδο μεταξύ της ίδρυσης του μακεδονικού βασιλείου στα βουνά της Πίνδου λίγο πριν από το 650 π.Χ. και του τέλους του μακεδονικού βασιλείου το 168 π.Χ. Σε αυτούς τους αιώνες, το μακεδονικό βασίλειο πρωτοεμφανίστηκε και επεκτάθηκε γεωγραφικά μέχρι να γίνει η αυτοκρατορία του Αλεξάνδρου Γ' (336-323 π.Χ.). Μετά τον θάνατο

του Αλεξάνδρου, η επικράτεια του βασιλείου συρρικνώθηκε διατηρώντας μόνο τη νότια βαλκανική χερσόνησο και μέρος της Θράκης. Τελικά εξαφανίστηκε και έγινε επαρχία της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας.

Σύμφωνα με τις πληροφορίες που παρέχει ο Ηρόδοτος (*Ιστορίες* 8.137-139), το βασίλειο των Μακεδόνων ξεκίνησε στα βουνά της Πίνδου χωρίς να γνωρίζουμε ακριβώς τις απαρχές του και επέκτεινε την κυριαρχία του κυρίως προς τα ανατολικά. Έκανε πρωτεύουσά του τις Αιγές, στους πρόποδες του όρους Βερμίου, σε απροσδιόριστη ημερομηνία. Από εκεί επέκτεινε την εξουσία του πρώτα στην Πιερία και στην πεδιάδα της Βοττίας, που βρίσκεται ανάμεσα στους ποταμούς Αλιάκμονα και Αξιό. Μεταξύ του 510 π.Χ. και του τέλους των Μηδικών Πολέμων το 479 π.Χ., το μακεδονικό βασίλειο επέκτεινε τον έλεγχό του στην αριστερή όχθη του ποταμού Αξιού (Μυγδονία, Κρεστωνία, Ανθεμούς, Βισαλία). Η πρωτεύουσα του βασιλείου μεταφέρθηκε στην Πέλλα γύρω στο 400 π.Χ., γεγονός που διευκόλυνε την ενεργό συμμετοχή του στη διεθνή πολιτική. Η Μακεδονία προσάρτησε τη χερσόνησο της Χαλκιδικής και την ανατολική Θράκη κατά τη διάρκεια της βασιλείας του Φιλίππου Β΄ (359-336 π.Χ.). Η εκστρατεία του Αλεξάνδρου Γ΄ (336-323 π.Χ.) και η κατάκτηση της περσικής αυτοκρατορίας μετέτρεψαν το μακεδονικό βασίλειο σε παγκόσμια αυτοκρατορία, η οποία όμως είχε σύντομη διάρκεια. Οι αγώνες μεταξύ των διαδόχων κατακερμάτισαν την αυτοκρατορία. Μετά τη δυναστεία των Αντιπατριδών, η δυναστεία των Αντιγονιδών εδραίωσε την εξουσία της στο βασίλειο, κυριαρχ-

χώντας στο κεντρικό και νότιο τμήμα της βαλκανικής χερσονήσου (μέσω στρατιωτικών φρουριών στην Κόρινθο, τη Χαλκίδα και τη Δημητριάδα), αλλά όχι στην ανατολική Θράκη. Τέλος, οι Ρωμαίοι κατέλαβαν το βασίλειο της Μακεδονίας το 168 π.Χ. και χώρισαν την επικράτεια σε τέσσερα τμήματα (καλούμενα μερίδες), τα οποία παρέμειναν όταν η Μακεδονία έγινε πρώτα επαρχία το 148 π.Χ. και αργότερα επισκοπή της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας.

Σκοπός

Σκοπός της παρουσίασής μου είναι να ενημερώσω για τα αποτελέσματα των πιο πρόσφατων ερευνών σχετικά με τη γλώσσα που μιλούσαν οι περισσότεροι των Μακεδόνων στην εποχή του μακεδονικού βασιλείου. Το περιεχόμενο έχει ως εξής: Θα αναφέρω πρώτα τις δύο πιο διαδεδομένες θεωρίες για τη γλώσσα των αρχαίων Μακεδόνων. Στη συνέχεια θα συζητήσω τέσσερα ερωτήματα στα οποία κάθε θεωρία δίνει διαφορετικές απαντήσεις. Τέλος, θα συνοψίσω το συμπέρασμα.

Οι Μακεδόνες μιλούσαν ελληνικά;

Μέχρι πρόσφατα, ένας αριθμός ιστορικών υπερασπίζονταν την ιδέα ότι οι αρχαίοι Μακεδόνες δεν μιλούσαν ελληνικά. Σήμερα, η κατάσταση έχει αλλάξει ριζικά. Η θέση που οι σημερινοί μελετητές υποστηρίζουν σε δη-

μοσιεύσεις και σε συνέδρια με όλο και πιο αξιόπιστα, ακριβή και σίγουρα επιχειρήματα είναι η εξής. Οι αρχαίοι Μακεδόνες μιλούσαν και έγραφαν διαλεκτικούς τύπους της κλασικής ελληνικής τουλάχιστον από το 400 π.Χ. περίπου, την κατά προσέγγιση ημερομηνία των παλαιότερων –και σπανιότερων– επιγραφών σε πέτρα που έχουν βρεθεί σε μακεδονικό έδαφος και έχουν φτάσει έως τις ημέρες μας. Η κυρίαρχη μορφή της ελληνικής γλώσσας που μιλούσαν ήταν ένας τύπος της βορειοδυτικής δωρικής διαλέκτου (παρόμοια με εκείνη της Ηπείρου και της Ακαρνανίας), η οποία δεν έχει καταγραφεί αλλού και επομένως πρέπει να ήταν η μακεδονική καθομιλουμένη.

Άλλοι διαλεκτικοί τύποι της ελληνικής ομιλούνταν επίσης σε διαφορετικές περιοχές που κατακτήθηκαν από τους Μακεδόνες. Ορισμένες από τις παλαιότερες επιγραφές παρουσιάζουν μια διαλεκτική μορφή που μπορεί να περιγραφεί εναλλακτικά ως ιωνική, αττική ή κοινή. Αυτός ο τύπος έχει χαρακτηριστικά που μπορούν να αποδοθούν σε οποιαδήποτε από αυτές τις διαλέκτους, αλλά όχι σε κάποια άλλη. Ο τύπος που ονομάζουμε αττική - κοινή εξαπλώνεται σταδιακά από την εποχή των πρώτων σωζόμενων εγγράφων. Οι πιο πρόσφατες επιγραφές τεκμηριώνουν την κοινή γλώσσα, αν και ορισμένες μαρτυρούν περιστασιακά στοιχεία της βορειοδυτικής δωρικής, η οποία επιβίωσε ως μορφή προφορικής επικοινωνίας.

Η θεωρία που μόλις συνόψισα εξηγεί τα στοιχεία καλύτερα από τη θεωρία που θα ονομάσω ανελλήνιστη, την οποία υποστηρίζουν άλλες μελέτες ήδη από τον 19ο

αίωνα. Σύμφωνα με αυτή τη θεωρία, οι αρχαίοι Μακεδόνες δεν μιλούσαν την ελληνική γλώσσα, αλλά μια ινδοευρωπαϊκή γλώσσα συγγενική με την ελληνική. Θα συγκρίνουμε τις δύο θεωρίες αναλύοντας τέσσερις πτυχές στις οποίες οι δύο διαφέρουν.

1. Η ανελλήνιστη θεωρία βασιζόταν στην απουσία διακεκριμένων εγγράφων.

Η ανελλήνιστη θεωρία βασίστηκε για μεγάλο χρονικό διάστημα στην απουσία διακεκριμένων γραπτών μαρτυριών ή εκδόσεων ή αρχαιολογικών ευρημάτων στο βασίλειο της Μακεδονίας. Οι παλαιότερες αναφορές για τους Μακεδόνες προέρχονται από τον Ηρόδοτο, τον Θουκυδίδη και άλλους μη Μακεδόνες συγγραφείς. Τα περισσότερα από τα μακεδονικά έγγραφα που είχαν απομείνει βρισκόνταν σε μεσαιωνικά χειρόγραφα και αποτελούνταν από τις αποκαλούμενες «γλώσσες» –σπάνιες λέξεις που χρησιμοποιούνταν από τους αρχαίους– των οποίων η σημασία εξηγείται με βάση την ελληνική γλώσσα. Ορισμένες από αυτές τις γλώσσες, όπως το «*κεβλή· κεφαλή· Μακεδόνες*», προσφέρουν σαφώς ελληνικούς τύπους. Άλλες, ωστόσο, διαφέρουν από την αντίστοιχη ελληνική μορφή. Έτσι, ένας κωμικός Αθηναίος παρουσιάζει τον ακόλουθο διάλογο ανάμεσα σε έναν ομιλητή της αττικής διαλέκτου, ο οποίος ρωτά: «*ή σφύραϊνα δ' ἐστὶ τίς;*» και σε έναν ομιλητή της μακεδονικής ο οποίος απαντά: «*κέστραν μὲν ὕμμες ὀττικὸὶ κικλήσκετε*» (Αθ., *Δειπνοσοφισταί* 7.122).

Όπως είπαμε, η ανελλήνιστη θεωρία βασιζόταν στην απουσία διακεκριμένων στοιχείων ή ακαδημαϊκών εκ-

δόσεων. Όμως οι εξελίξεις των τελευταίων πενήντα ετών έχουν δείξει ότι η απουσία διακεκριμένων γραπτών τεκμηρίων και αρχαιολογικών δεδομένων δεν οφειλόταν στο γεγονός ότι μιλούσαν μια μη ελληνική γλώσσα, αλλά στην καθυστέρηση της εξερεύνησης της ιστορικής Μακεδονίας. Υπήρχαν διάφοροι λόγοι για αυτή την καθυστέρηση. Η περιοχή της Μακεδονίας ενσωματώθηκε στο ελληνικό κράτος το 1912, όταν πολλές τοποθεσίες της αρχαίας Ελλάδας είχαν ήδη ανακαλυφθεί και ανασκαφεί και ήταν γνωστές τουλάχιστον στους ειδικούς. Οι δύο παγκόσμιοι πόλεμοι, η μικρασιατική καταστροφή, η επακόλουθη ανταλλαγή πληθυσμών και ο ελληνικός εμφύλιος πόλεμος μετά τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο εμπόδισαν ή επιβράδυναν την έναρξη της έρευνας στο μακεδονικό έδαφος. Το αποτέλεσμα ήταν ότι οι μεγάλες αρχαιολογικές ανασκαφές στη Μακεδονία ξεκίνησαν μόλις το 1970. Η πρώτη έκδοση στο 20ό αιώνα των λίθινων επιγραφών που βρέθηκαν σε μια περιοχή της Μακεδονίας δημοσιεύθηκε το 1972, ενώ εκείνες από άλλες περιοχές της Ελλάδας είχαν δημοσιευθεί από τον 19ο αιώνα.

Μια θετική συνέπεια της καθυστέρησης αυτής στην αρχαιολογική και επιγραφική εξερεύνηση της Μακεδονίας είναι ότι πολλά από τα πρόσφατα σημαντικά ευρήματα έχουν γίνει σε μακεδονικό έδαφος. Αυτές είναι οι περιπτώσεις του μεγάλου τύμβου της Βεργίνας και του απανθρακωμένου παπύρου του Δερβενίου, που θεωρούνται σημαντικά αρχαιολογικά ευρήματα του 20ού αιώνα στην Ελλάδα. Χάρη στη δραστηριότητα διαφόρων ιδρυμάτων, όπως το Κέντρο Ελληνικής και Ρωμαϊ-

κής Αρχαιότητας του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών και η Berlin-Brandenburgischer Akademie der Wissenschaften και λαμπρών και ακούραστων ερευνητών όπως ο Μιλτιάδης Χατζόπουλος (βλ. επίσης *Ancient Macedonia*, Berlin/Boston 2020) και η ομάδα του, από το 1972, έχουν εκδοθεί περισσότεροι από δέκα τόμοι με ελληνικές επιγραφές που βρέθηκαν στο μακεδονικό έδαφος. Ένας κατάλογος δημοσιεύσεων ελληνικών επιγραφών που βρέθηκαν στην αρχαία Μακεδονία παρουσιάζεται στο τέλος της έκθεσης αυτής.

Τα τελευταία πενήντα περίπου χρόνια έχουν δημοσιευθεί περισσότερα από δύο χιλιάδες κείμενα που είναι χαραγμένα σε πέτρα ή άλλα υλικά σε όλη τη γεωγραφική έκταση της αρχαίας Μακεδονίας. Οι περισσότερες είναι σύντομες ή αποσπασματικές ή όψιμες και είναι ταφικές, καθώς περιέχουν μόνο το όνομα του ιδιοκτήτη ή των ιδιοκτητών του τάφου. Πολλά από αυτά είναι γραμμένα στην κοινή διάλεκτο ήδη μετά τον θάνατο του Αλεξάνδρου. Η επεξεργασία των επιγραφών και άλλων εγγράφων και η περαιτέρω έρευνα έχουν αποδείξει πέραν πάσης αμφιβολίας ότι οι Μακεδόνες έγραφαν και μιλούσαν ελληνικά.

Επίσης τα ονόματα προσώπων και τόπων που σώζονται σε τέτοιες επιγραφές είναι κατά συντριπτική πλειοψηφία ελληνικά. Όπως είναι γνωστό, τα περισσότερα ελληνικά προσωπικά ονόματα έχουν μια συμβολική εγκωμιαστική σημασία που εκφράζει τις προσδοκίες των γονέων για το μέλλον των τέκνων τους. Επίσης, η σύνθεση των προσωπικών ονομάτων που βρέθηκαν στις επιγραφές επιβεβαιώνει ότι τα περισσότερα από τα

προσωπικά ονόματα εμφανίζονται και σε άλλα μέρη του αρχαίου ελληνικού κόσμου. Ομοίως, τα περισσότερα ονόματα των μηνών προέρχονται από τα ονόματα γιορτών της ολύμπιας θρησκείας που γιορτάζονται τον συγκεκριμένο μήνα. Παρόμοια, τα περισσότερα τοπωνύμια τεκμηριώνονται και σε άλλες περιοχές του αρχαίου ελληνικού κόσμου.

Συμπερασματικά, τα επιχειρήματα υπέρ του ελληνικού χαρακτήρα της γλώσσας που μιλούσαν οι αρχαίοι Μακεδόνες βασίζονται στη γλώσσα στην οποία είναι γραμμένες περισσότερες από χίλιες επιγραφές χαραγμένες σε πέτρα ή άλλα υλικά που βρέθηκαν στη γεωγραφική περιοχή του μακεδονικού βασιλείου. Τα περισσότερα από αυτά τα έγγραφα έχουν δημοσιευθεί για πρώτη φορά τα τελευταία πενήντα χρόνια.

2. Θρησκευτικές λατρείες και πολιτικοί και κοινωνικοί θεσμοί.

Η ανελλήνιστη θεωρία στηρίχθηκε επίσης στις διαφορές μεταξύ των κοινωνικών και πολιτικών θεσμών των Μακεδόνων και εκείνων που καταγράφονται στις πιο γνωστές πόλεις της αρχαίας Ελλάδας. Η μοναρχική μορφή διακυβέρνησης στο μακεδονικό βασίλειο ερχόταν σε αντίθεση με τις αριστοκρατικές ή δημοκρατικές μορφές διακυβέρνησης στις πόλεις-κράτη. Οι ομοσπονδιακές δομές στα κράτη κατά-έθνος βρίσκονταν επίσης σε αντίθεση με εκείνες των πόλεων, τα οποία είχαν ένα ενιαίο και μοναδικό αστικό κέντρο όπου λαμβάνονταν οι αποφάσεις. Τέλος, η απουσία δεδομένων δεν επέτρεψε να προσδιοριστεί αν οι πεποιθήσεις των πιο ισχυρών

πόλεων για τους ολύμπιους θεούς ήταν παράλληλες με τη λατρεία που αναπτύχθηκε στις πολιτείες των κατά-έθνος κρατών.

Τα αρχαιολογικά ευρήματα στο βασίλειο των Μακεδόνων και οι ιστορικές μελέτες των πολιτικών θεσμών της αρχαίας Ελλάδας που πραγματοποιήθηκαν τις τελευταίες δεκαετίες έδειξαν εμφατικά ισχυρές ομοιότητες στις πεποιθήσεις και έναν ορισμένο βαθμό ποικιλομορφίας στους πολιτικούς και κοινωνικούς θεσμούς σε σχέση με τις πόλεις.

3. Η εξέλιξη των δασέων άηχων στιγμιαίων συμφώνων στη μακεδονική διάλεκτο.

Η τρίτη διαφορά μεταξύ των δύο θεωριών για τη γλώσσα του μακεδονικού βασιλείου είναι φωνητικής φύσης. Η ασυμφωνία που παρατηρείται στο αρχικό σύμφωνο λέξεων όπως *Φερενίκα* στις άλλες ελληνικές διαλέκτους και *Βερενίκα* (ή *Βερνίκα* ή *Βερεννώ*) σε μακεδονικές επιγραφές ερμηνεύεται διαφορετικά από τις δύο θεωρίες που παραβάλλουμε. Το ουσιαστικό *Φερενίκα* ή *Βερενίκα* ανήκει στην ελληνική γλώσσα και αποτελείται από δύο στοιχεία που είναι το ρήμα *φέρω* και το ουσιαστικό *νίκη*. Το σύνθετο ουσιαστικό χρησιμοποιείται ως γυναικείο όνομα και σημαίνει «φορέας της νίκης». Ο αρχικός χαρακτήρας της λέξης *Φερενίκα* αντιπροσωπεύει ένα σύμφωνο στιγμιαίο, διχειλικό, άηχο, δασύ [rh] (όπως το r στη λέξη rot της αγγλικής), το οποίο προέρχεται από το αντίστοιχο ινδοευρωπαϊκό ηχηρό [bh] όπως δείχνει το ομόρριζο ρήμα *bhārāmi* της σανσκριτικής που σημαίνει «φέρω». Η εξέλιξη του ηχηρού

bhér- σε άηχο *pher-* στα ελληνικά είναι προγενέστερη από το 1200 π.Χ., την εποχή των μυκηναϊκών πινακίδων, επειδή στο συλλαβικό σύστημα της Γραμμικής Β τεκμηριώνεται ο ρηματικός τύπος *pe-re* «φέρει» που δείχνει ότι το αρχικό σύμφωνο είναι άηχο, όπως και στις άλλες ελληνικές διαλέκτους¹. Σύμφωνα με την ανελλήνιστη θεωρία, η μακεδονική μορφή *Βερενίκα* [Bereníka] είχε υποστεί διαφορετική εξέλιξη από αυτή της ελληνικής *Φερενίκα* που αντιπροσωπεύει την προφορά [Phereníka]. Το παλαιό στιγμιαίο διχειλικό ηχηρό δασύ σύμφωνο [bh] θα είχε χάσει τη δασύτητα, όπως στις γερμανικές γλώσσες, όπως δείχνουν παραδείγματος χάριν τα αγγλικά *to bear* «γεννάω» και *birth* «γέννηση». Το συμπέρασμα θα ήταν ότι η μακεδονική γλώσσα ήταν διαφορετική από την ελληνική τουλάχιστον από το 1200 π.Χ., επειδή ο μακεδονικός τύπος προφανώς δεν συμφωνεί με τον ελληνικό τύπο.

Υπάρχει μια καλύτερη εναλλακτική εξήγηση για το φαινόμενο αυτό. Το σύμφωνο που προφέρεται *ph* και ήταν κοινό για όλες τις ελληνικές διαλέκτους, εξελίχθηκε σε *φ* [f] στη μακεδονική διάλεκτο νωρίτερα από ό,τι στις άλλες διαλέκτους ως αποτέλεσμα της αφομοίωσης

1. Ο συλλογισμός ότι η μυκηναϊκή ορθογραφία *pe-re* σημαίνει *phérei* (και όχι *bhérei*) προϋποθέτει ότι το δασύ ηχηρό διχειλικό στιγμιαίο σύμφωνο είχε εξελιχθεί σε άηχο. Το μυκηναϊκό σύστημα γραφής δεν δείχνει αυτή την εξέλιξη, αλλά τεκμηριώνει ότι το αντίστοιχο δασύ ηχηρό οδοντικό στιγμιαίο σύμφωνο είχε εξελιχθεί σε άηχο, επειδή η σειρά *ta, te* κ.τ.λ. χρησιμοποιείται όχι μόνο για *ta, te* κ.τ.λ., αλλά και για *tha, the* κ.τ.λ., ενώ η σειρά *da, de* κ.τ.λ. μόνο για *da, de* κ.τ.λ.

ανάμεσα σε φωνήεντα ή ανάμεσα σε φωνήεν και ηχηρό σύμφωνο τόσο στο εσωτερικό της λέξης όσο και στα όρια των λέξεων χωρίς προηγούμενη παύση. Έτσι, το κληρονομικό ανδρικό όνομα *Κέφαλος* [Képhalos], που προέρχεται από το ουσιαστικό *κεφαλή*, εξελίχθηκε σε [Kéfalos], όπως διατηρείται ακόμη στα νέα ελληνικά. Αυτή η αποδυνάμωση των στιγμιαίων συμφώνων σε εξακολουθητικά στο ίδιο σημείο άρθρωσης συνέβη επίσης στις σημερινές δυτικές γλώσσες που προέρχονται από τα λατινικά, όπως τα ιταλικά σε ένα μέρος της βόρειας Ιταλίας, τα γαλλικά, τα ισπανικά και τα πορτογαλικά. Για παράδειγμα, το φώνημα *δ* στο όνομα της πόλης όπου ζω, της Μαδρίτης, δεν προφέρεται με οδοντικό στιγμιαίο [d], αλλά με οδοντικό εξακολουθητικό [d̪], όπως στη νεοελληνική προφορά Μαδρίτη (όχι Μαντρίτη). Μια παρόμοια εξέλιξη τεκμηριώνεται στα αρχαία ελληνικά περιστασιακά από τον 6ο αιώνα π.Χ. και σχετικά συχνά από τις αρχές της ελληνιστικής εποχής. Επιπλέον, η γραφή με <Β, Δ, Γ>, η οποία τεκμηριώνει την εξακολουθητική προφορά, μαρτυρείται ιδιαίτερα όχι μόνο στη Μακεδονία (όπως *Φιβουλομάγα* για *Φυλομάχα* στη Μεθώνη), αλλά στη βόρεια Θεσσαλία, κοντά στη Μακεδονία, όπου μαρτυρούνται τα ονόματα *Δρεβέλαος* (= **Τρεφέλεως* «που τρέφει τον λαό») και *Βουλονόα* (= *Φυλονόα* «που σκέφτεται για τον κόσμο»).

Η γραφή με εξακολουθητικό σύμφωνο (fricative), όπως στο *Βερενίκα* [bereníka], δεν εμφανίζει μια ομοιόμορφη κατανομή στις επιγραφές του μακεδονικού βασιλείου. Μια σύγκριση ανάμεσα στις επιγραφές των Αιγών με εκείνες της Πέλλας, των διαδοχικών πρωτευου-

σών του μακεδονικού βασιλείου, δείχνει ότι τα περισσότερα παραδείγματα προέρχονται από τις Αιγές. Αυτό υποδηλώνει ότι η εξακολουθητική προφορά των δασέων άηχων στιγμαίων συμφώνων και των ηχηρών στιγμαίων συμφώνων ήταν πιο συχνή στα εδάφη που ανήκαν στο μακεδονικό βασίλειο από την αρχαιότητα από ό,τι στις μεταγενέστερες προσθήκες, όπως είναι η Πέλλα.

4. Ένα έγγραφο γραμμένο στα μακεδονικά;

Θα ολοκληρώσουμε την ομιλία με ένα παράδειγμα που επεξηγεί την τέταρτη διαφορά μεταξύ των δύο ερμηνειών για τον χαρακτήρα της μακεδονικής. Όπως είπαμε, οι περισσότερες από τις επιγραφές που βρέθηκαν στο βασίλειο της Μακεδονίας είναι γραμμένες στην κοινή διάλεκτο. Εκείνοι που υποστηρίζουν ότι οι Μακεδόνες δεν μιλούσαν ελληνικά υποθέτουν ότι η κοινή ήρθε για να αντικαταστήσει τη μη ελληνική γλώσσα που μιλούσαν πριν.

Από την άλλη πλευρά, η εναλλακτική θέση που υπερασπιζόμαστε δίνει βαρύτητα στο γεγονός ότι ορισμένες επιγραφές γραμμένες στην αττική ή στην κοινή είναι υβριδικές, διότι δείχνουν διαλεκτικά στοιχεία τα οποία είναι αποκλειστικά ή χαρακτηριστικά της βορειοδυτικής δωρικής. Αυτό το γεγονός υποδηλώνει ότι η βορειοδυτική δωρική διάλεκτος ήταν η καθομιλουμένη τουλάχιστον σε ορισμένες περιστάσεις ή περιοχές του βασιλείου της Μακεδονίας και ότι η εμφάνιση των δωρισμών αντανακλά ότι η κοινή και η βορειοδυτική δωρική διάλεκτοι βρισκόνταν σε επαφή.

Είμαστε βέβαιοι ότι έχει βρεθεί ένα πρώτο έγγραφο

επαρκούς έκτασης για να προσδιορίσουμε τη βορειοδυτική δωρική διάλεκτο που μιλιόταν στο μακεδονικό βασίλειο. Είναι το κείμενο ενός καταδέσμου που βρέθηκε στην Πέλλα και δημοσιεύθηκε το 1998. Αυτός ο κατάδεσμος είναι χαραγμένος σε μολύβδινο έλασμα που βρέθηκε σε ένα νεκροταφείο. Χρονολογείται στην περίοδο μεταξύ 380 και 350 π.Χ. και παρουσιάζει έναν συνδυασμό χαρακτηριστικών της βορειοδυτικής δωρικής διαλέκτου που δεν έχουν καταγραφεί κατά την περίοδο αυτή σε κανένα άλλο μέρος όπου μιλιόταν η βορειοδυτική δωρική διάλεκτος. Αυτή η περίπτωση καθιστά πολύ πιθανό ότι αυτός ο κατάδεσμος είναι χαραγμένος στη βορειοδυτική δωρική καθομιλουμένη στην Πέλλα εκείνη την εποχή και ότι αυτή ήταν η καθομιλουμένη της πλειοψηφίας του πληθυσμού της περιοχής. Το κείμενο δείχνει τις μορφές *γίνο[μαι]* και *γίνηται* που εύλογα μαρτυρούν την επίδραση της κοινής.

Αυτό το εύρημα μας διδάσκει επίσης ότι, με δεδομένο ότι οι κοινωνίες δεν αλλάζουν συχνά γλώσσες, υποθέτουμε ότι η βορειοδυτική δωρική διάλεκτος της ελληνικής ήταν επίσης η γλώσσα που μιλούσαν σε μια απροσδιόριστη περίοδο πριν από τα έγγραφα που μας έχουν παραδοθεί. Η περίοδος αυτή, σύμφωνα και με τις πληροφορίες του Ηροδότου, υποθέτουμε ότι ανάγεται τουλάχιστον στις αρχές του δεύτερου τρίτου του 7ου αιώνα π.Χ.

Συμπέρασμα

Από την προηγούμενη συζήτηση βγαίνει το συμπέρασμα ότι από τα μέχρι τώρα δεδομένα έχει αποδειχθεί πέραν πάσης αμφιβολίας ότι οι Μακεδόνες μιλούσαν ελληνικά. Οι Μακεδόνες μιλούσαν μερικές μορφές της ελληνικής γλώσσας και ιδιαίτερα έναν τύπο βορειοδυτικής δωρικής διαλέκτου από την αρχή των γραπτών κειμένων που έχουν φτάσει σε εμάς.

Επιλογή (με χρονολογική σειρά) εκδόσεων πέτρινων επιγραφών που βρέθηκαν στο έδαφος του αρχαίου μακεδονικού βασιλείου

IG X 2.1: Edson, C. (1972) *Inscriptiones Thessalonicae et vicinia*, Βερολίνο.

EAM: Rizakis, A.D. και Touratsoglou, Y. (1985) *Επιγραφές Άνω Μακεδονίας*, Αθήνα.

M. B. Hatzopoulos (1988), *Une donation du roi Lysimaque*, ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ 5, Αθήνα.

— *Actes de vente de la Chalcidique centrale* (1988), ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ 6, Αθήνα.

— *Actes de vente d'Amphipolis* (1991), ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ 14, Αθήνα.

M. B. Hatzopoulos, *Macedonian Institutions under the Kings I-II* (1996), Vol. 2. *Epigraphic Appendix*, ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ 22, Αθήνα.

EKM I: Gounaropoulou, L. & Hatzopoulos, M. B. (1998), *Επιγραφές Κάτω Μακεδονίας (Μεταξύ του Βερμίου όρους*

και τον Αξιού ποταμού). Τεύχος Α΄. Επυγραφές Βεροίας, Αθήνα.

IG X 2.2.1: Papazoglu, F., Milin, M. και Riel, M. (1999), *Inscriptiones Macedoniae septentrionalis. 1: Inscriptiones Lyncestidis, Heracleae, Pelagoniae, Derriopi, Lychnidi*, Βερολίνο.

Petsas, Ph., Hatzopoulos, M. B., Gounaropoulou, L. & Paschidis, P. (2000), *Inscriptions du sanctuaire de la Mère des Dieux autochthone de Leukopetra (Macedoine)*, ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ 28, Αθήνα.

EKM II: Gounaropoulou, L. - Paschidis, P. - Hatzopoulos, M. B. (2015) *Επυγραφές Κάτω Μακεδονίας, Τεύχος Β΄, Μέρος Α΄ - Β΄*, Αθήνα.

IG X 2.1, Suppl. 1, Nigdelis, P.M. (2017) *Inscriptiones Thessalonicae et viciniae, suppl. I: Tituli inter a. MCMLX et MMXV inventi*, Βερολίνο.

Elena Martín González - Paschalis Paschidis (2020), *A Supplement to Επυγραφές κάτω Μακεδονίας Α΄: Επυγραφές Βεροίας*, Ινστιτούτο Ιστορικών Ερευνών, Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, Αθήνα.

Elena Martín González - Paschalis Paschidis (2020), *A Supplement to Επυγραφές άνω Μακεδονίας*, Ινστιτούτο Ιστορικών Ερευνών, Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, Αθήνα.

IG X 2, 1, 1042 - IG X 2, 1, 1673 Suppl. II. Addenda. Indices. Tabulae. Despoina Papakonstantinou-Diamantourou, Elena Martín González, Klaus Hallof (2021), Βερολίνο.

Βενιαμίν Καρακωστάνογλου

ΟΙ ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ ΖΩΝΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ*

1. Το κύριο θέμα για την οριοθέτηση των Θαλασσίων Ζωνών μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας είναι η εφαρμογή του Διεθνούς Δικαίου της Θάλασσας, συμβατικού και εθιμικού. Η Τουρκία δεν εξαιρείται από αυτό, καθώς το σύνολο σχεδόν των βασικών διατάξεων της Σύμβασης του ΟΗΕ του 1982 για το Δίκαιο της Θάλασσας (Montego Bay) αποτελεί ταυτόχρονα και εθιμικό Διεθνές Δίκαιο, γενικής ισχύος, που δεσμεύει και την Τουρκία. Μεταξύ αυτών και το άρθρο 121 για το νομικό καθεστώς των νησιών, που εξομοιώνει τις θαλάσσιες ζώνες των νησιών με αυτές των ηπειρωτικών ακτών.

2. Η Τουρκία και εν όψει της επιδιωκόμενης οριοθέτησης με την Ελλάδα, αλλά και ως υποψήφια για ένταξη χώρα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, πρέπει να προσχωρήσει και να επικυρώσει την Σύμβαση του Δικαίου της Θάλασσας (1982) την οποία επικύρωσε η ίδια η Ευρω-

* Το κείμενο αυτό του συγγραφέα Βενιαμίν Καρακωστάνογλου δημοσιεύθηκε, το πρώτον, ως συμβολή του, στο βιβλίο του καθηγητή του Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Ιωάννη Μάξη, με τίτλο: *Μεσογείου Παλίμψηστον. Από τον Νταβούτογλου στον Ερντογάν*. Εκδόσεις Λειμών, Αθήνα, 2021, στις σελίδες 313-325.

παϊκή Ένωση και άρα αποτελεί κοινοτικό κεκτημένο, με το οποίο πρέπει να εναρμονισθεί η Τουρκία. Αφορμή μπορεί να δώσει το άνοιγμα του Κεφαλαίου για την Αλιεία (Κεφ. 13), του Κοινοτικού Κεκτημένου.

3. Η Ελλάδα οφείλει προς τον λαό της, μετά από αβελτηρία δεκαετιών, να θεσπίσει και να εφαρμόσει όλες τις θαλάσσιες ζώνες που της παρέχει το Δίκαιο της Θάλασσας και να τις οριοθετήσει με τις γειτονικές χώρες. Όπου δεν επιτευχθεί συμφωνία με διαπραγματεύσεις, η μόνη οδός είναι η προσφυγή στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης (ΔΔΧ), του οποίου την υποχρεωτική δικαιοδοσία για τις διεθνείς διαφορές της έχει αποδεχθεί η Ελλάδα το 1994, με την ρήτρα αμοιβαιότητας και με δύο επιφυλάξεις:

α) τις στρατιωτικές δραστηριότητες και μέτρα προστασίας της κυριαρχίας και της εδαφικής ακεραιότητας της (άμυνα, ασφάλεια),

β) διαφορές σχετικές με τα σύνορα της Ελλάδος ή με ζητήματα εδαφικής κυριαρχίας, συμπεριλαμβανομένων των διαφορών για το εύρος και τα όρια της Αιγιαλίτιδας Ζώνης και του Εθνικού Εναερίου Χώρου¹. Οι Ζώνες αυτές είναι: Αιγιαλίτιδα Ζώνη 12 ν.μ., αφού προηγηθεί η χάραξη ευθείων γραμμών βάσης και αντίστοιχου προσδιορισμού του στομίου των Κόλπων, Συ-

1. Βλ. Ευάγγελος Βενιζέλος, «Οριοθέτηση Θαλασσιών Ζωνών και Ελληνοτουρκικές Σχέσεις», Εκδ. Κ. Παπαδόπουλος, Μεταμόρφωση Αττικής, 2020, σελ. 261 επ., και Προκόπης Παυλόπουλος, www.newsbreak.gr/politiki/169385/paylopyolos-krisima-nomika-zitimata-diereynitikes/.

νορεύουσα Ζώνη 24 ν.μ., Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (ΑΟΖ) 200 ν.μ. και αντίστοιχη Υφαλοκρηπίδα (στον βυθό και στο υπέδαφος).

4. Το κύριο ζήτημα για τις Θαλάσσιες Ζώνες στο Αιγαίο είναι η επέκταση της Αιγιαλίτιδας Ζώνης της Ελλάδος από 6 ν.μ. στα 12 ν.μ., όπως έγινε πρόσφατα (19.01.2021) στο Ιόνιο, μέχρι το νοτιοδυτικό άκρο της Πελοποννήσου και όπως πρέπει να θεσπιστεί για όλες τις ελληνικές ηπειρωτικές και νησιωτικές ακτές.

Έτσι, η ελληνική περιοχή Αιγιαλίτιδας στο Αιγαίο θα αυξηθεί από το 43% που είναι σήμερα με τα 6 ν.μ. πλάτους Αιγιαλίτιδας Ζώνης, στο 71% με τα 12 ν.μ. Επίσης θα αυξηθεί και η τουρκική Αιγιαλίτιδα Ζώνη (με αμοιβαιότητα) στα 12 ν.μ. και θα ανέλθει στο 9% του Αιγαίου. Ταυτόχρονα, το 20% της θάλασσας του Αρχιπελάγους θα παραμείνει ως ανοιχτή θάλασσα (Διεθνή Ύδατα)². Η οριοθέτηση ΑΟΖ/Υφαλοκρηπίδας μεταξύ Ελλάδος - Τουρκίας θα αφορά αυτό το 20% των υδάτων και του βυθού του Αιγαίου και θα κατανεμηθεί μεταξύ των δύο χωρών με βάση τα άρθρα 74 και 83 της Σύμβασης για την οριοθέτηση επικαλυπτόμενων ζωνών.

Η αλληλοεπικάλυψη των ΑΟΖ/Υφαλοκρηπίδας στο Αιγαίο μεταξύ των ηπειρωτικών ακτών και των νησιών μας, διαμορφώνει ενιαίες Θαλάσσιες Ζώνες υπέρ της Ελλάδος, στο μεγαλύτερο μέρος αυτού του 20% των Διεθνών Υδάτων, λόγω, βεβαίως, του Αρχιπελαγικού χαρακτήρα της περιοχής, όπου τα νησιά δεσπόζουν επί

2. Βλ. Άγγελος Συρίγος, «Ελληνοτουρκικές Σχέσεις», Εκδ. Πατάκη, Αθήνα, 2015, σελ. 257.

του θαλάσσιου χώρου. Μολονότι η Ελλάδα δεν είναι αμιγώς αρχιπελαγικό κράτος, αλλά μεικτό (περί το 19-20% νησιωτικές περιοχές) και δεν μπορεί να περικλείσει τα νησιά του Αιγαίου σε αρχιπελαγικές γραμμές βάσης (όπως π.χ. οι Φιλιππίνες) με ισχυρό καθεστώς Αρχιπελαγικών υδάτων στο εσωτερικό τους, παραταύτα έχει ένα σοβαρό πλεονέκτημα: η Διεθνής Νομολογία, η Διεθνής Πρακτική και οι εργασίες της 3ης Συνδιάσκεψης των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας (ΔτΘ) επιβάλλουν να ληφθεί σοβαρά υπόψιν αυτή η γεωγραφική διαμόρφωση, ως μία πλεονεκτική «συναφής περίπτωση» (relevant circumstance), ώστε να μη διασπασθεί η ενότητα και συνοχή του Αρχιπελάγους με την παρεμβολή ξένης περιοχής κυριαρχίας (Αιγιαλίτιδας Ζώνης) ή κυριαρχικών δικαιωμάτων (ΑΟΖ/Υφαλοκρηπίδας) ανάμεσα στο ηπειρωτικό και στο νησιωτικό μέρος του Αρχιπελάγους!

Η Τουρκία, στην 3η Συνδιάσκεψη για το ΔτΘ, προσπάθησε δραστήρια να επιβληθεί στο Αιγαίο, ως ημί-κλειστη θάλασσα, ένα «ειδικό καθεστώς» που θα ανέτρεπε την εφαρμογή των ρυθμίσεων του Δικαίου της Θάλασσας σ' αυτό. Απέτυχε όμως να πείσει τις Μεγάλες Δυνάμεις (ΗΠΑ, ΕΣΣΔ) και αυτό αποτελεί σημαντικό αποδεικτικό και ερμηνευτικό στοιχείο για τις ρυθμίσεις που μπορούν να εφαρμοστούν στο Αιγαίο³. Γι'

3. Βλ. Χρήστος Ροζάκης, «Το Διεθνές Νομικό Καθεστώς του Αιγαίου και η Ελληνοτουρκική Κρίση (Τα Διμερή και τα Διεθνή Θεσμικά Ζητήματα)», περιέχονται στον Τόμο «Οι Ελληνοτουρκικές Σχέσεις 1923-1987», Εκδ. Γνώση, Αθήνα, 1988, σελ. 338-339.

αυτό και το άρθρα 122-123 της Σύμβασης 1982, για το καθεστώς των ημίκλειστων θαλασσών προβλέπουν, υπό μορφή ευχής και όχι δεσμευτικής διάταξης, την συνεργασία των παράκτιων κρατών που βρέχονται από αυτές, στους τομείς: α) διαχείρισης - διατήρησης, έρευνας και εκμετάλλευσης των ζώντων πόρων της θάλασσας (δηλαδή Αλιείας), β) της προστασίας και διατήρησης του θαλάσσιου περιβάλλοντος, γ) της επιστημονικής έρευνας (άρθρο 123 Σύμβασης). Όχι όμως στους τομείς του καθορισμού των ορίων των Θαλασσιών Ζωνών (Αιγιαλίτιδας, Υφαλοκρηπίδας, ΑΟΖ) που αφορούν κυριαρχία ή κυριαρχικά οικονομικά δικαιώματα των παράκτιων κρατών!

5. Η επέκταση της Αιγιαλίτιδας Ζώνης αποτελεί μονομερές δικαίωμα των παράκτιων κρατών που ασκείται με εσωτερική νομοθεσία τους, εφόσον δεν υπερβαίνει το μέγιστο επιτρεπτό όριο κατά το ΔτΘ, δηλαδή των 12 ν.μ. (α. 3 Σύμβασης στην ΔτΘ). Συνεπώς αυτό το θέμα δεν μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο διαπραγματεύσης μεταξύ γειτονικών κρατών ή διερευνητικών επαφών για οριοθέτηση των άλλων Θαλασσιών Ζωνών (ΑΟΖ/Υφαλοκρηπίδα). Το ότι η Ελλάδα διεξήγαγε επί 14 χρόνια (που προστίθενται σε άλλα 5 χρόνια άμεσων διαπραγματεύσεων, 1977-1981, και σε άλλες υψηλόβαθμες συζητήσεις) αυτές τις «επαφές» (60 γύρων) ήταν απαράδεκτο γεγονός γιατί συνδυάστηκε με ελληνική νομοθετική απραξία ως προς την καθιέρωση των Θαλασσιών Ζωνών που δικαιούται η χώρα μας, λόγω και του casus belli, δηλαδή της απειλής πολέμου που απήθυνε απολύτως παράνομα (βλ. άρθρο 2 §4 του Κατα-

στατικού Χάρτη του ΟΗΕ), το 1995, η Τουρκική Εθνοσυνέλευση, αν η Ελλάδα επέκτεινε την Αιγιαλίτιδα Ζώνη της χώρας στο Αιγαίο πέραν των 6 ν.μ. που ισχύουν από το 1936. Η Ελλάδα, κακώς όχι μόνο δεν ζήτησε από το Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών την καταδίκη αυτή της παράνομης τουρκικής απειλής, αλλά προφανώς την αποδέχθηκε σιωπηρά από τότε μέχρι σήμερα (26 χρόνια), ενώ παρόμοια απειλή είχε διατυπωθεί από τον Τούρκο Υπουργό Εξωτερικών κ. Τσαγλαγιαγκιλ το 1975, όταν η Ελλάδα άρχισε να συζητά ένα τέτοιο ενδεχόμενο επέκτασης, κατά τις εργασίες της 3ης Συνδιάσκεψης για το ΔτΘ⁴.

Οι σύγχρονες «διερευνητικές» που επαναλήφθησαν στις 25.01.2021, δεν προβλέπεται να έχουν θετική έκβαση, με δεδομένες και αμετακίνητες τις τουρκικές θέσεις που εκφράζει η ηγεσία της γειτονικής χώρας (π.χ. για τα δικαιώματα των νησιών) και θα αποτελούν μία επανάληψη του παρελθόντος, χωρίς νόημα, καθώς η επεκτατική θεωρία της «Γαλάζιας Πατρίδας» και το ανυπόστατο και αδιανόητο Τουρκολιβυκό μνημόνιο οριοθέτησης ΑΟΖ μεταξύ των δύο (μη γειτονικών) αυτών χωρών, αποδεικνύουν το μάταιο της «διερεύνησης»! Αν η Ελλάδα αποδεχθεί οτιδήποτε πέραν μίας σύντομης διαδικασίας διερεύνησης των τουρκικών θέσεων (που βέβαια είναι απολύτως γνωστές και διακηρύσσονται καθημερινά από την τουρκική ηγεσία), κυρίως για την ικανοποίηση των «συμμάχων και εταίρων» μας και για

4. Βλ. Ροζάκης, ό.π., σελ. 338-339.

να μη χρεωθεί η Ελλάδα έλλειψη διάθεσης διαλόγου, τότε είναι πιθανό να διολισθήσουμε σε νέα πολυετή και ανούσια διαδικασία «διερεύνησης», είτε ως μέσο του «μη-πολέμου» (ή της «ένοπλης ειρήνης»), είτε ως αιτία ή ορθότερα πρόφαση, για να αναβάλλουμε για άλλα π.χ. 30 χρόνια, την θέσπιση των νόμιμων Θαλάσσιων Ζωνών της χώρας μας! Έτσι όμως θα συνεχίσουμε το «φοβικό σύνδρομο» απέναντι στην Τουρκία και την ιδιότυπη «δορυφοροποίησή» μας από αυτήν, και βέβαια θα έχουμε απώλεια σημαντικών οικονομικών πόρων, παράταση της μη οριστικοποίησης των θαλάσσιων συνόρων μας και ενίσχυση των τουρκικών παράνομων και μαξιμαλιστικών θέσεων της Τουρκίας για την «ιδιαιτερότητα» του Αιγαίου, όπως την παρουσιάζει μονομερώς και διαστρεβλωμένα η ίδια στην διεθνή κοινότητα και στον λαό της.

6. Η μόνη, ίσως, ουσιαστική χρησιμότητα των «διερευνητικών» θα είναι η στρατιωτική και εξοπλιστική ενίσχυση της χώρας μας κατά την διάρκειά τους, εφόσον βέβαια δεν προλάβει να επιχειρήσει στρατιωτικά τετελεσμένα εν τω μεταξύ η Τουρκία σε βάρος της εδαφικής ακεραιότητας της χώρας μας και της Κύπρου! Επίσης, θα είναι να καταλογιστεί διεθνώς σε βάρος της Τουρκίας η αναμενόμενη κατάρρευση των διερευνητικών!

7. Η Ελλάδα πρέπει, το ταχύτερο, να καθιερώσει τα 12 ν.μ. ως εύρος της Αιγιαλίτιδας στο Αιγαίο και παντού περιμετρικά των ακτών της, δείχνοντας ευελιξία μόνο στα νησιά μας του Ανατολικού Αιγαίου (από την Σάμο και βορείως) και ιδίως στις μεταξύ αυτών περιοχές, όπου θα μπορούσε να παραμείνει στα 10 ν.μ. Ταυ-

τόχρονα, να διαμορφωθούν μονομερώς από την χώρα μας δίοδοι με το νέο διεθνές δικαίωμα του «πλου διελύσεως», στο εσωτερικό του Αιγαίου, από τα Δαρδανέλλια, και μεταξύ Κυκλάδων - Δωδεκανήσου προς τις δύο εξόδους του Αιγαίου, προς την Ανατολική και Δυτική Μεσόγειο.

Έτσι θα πάψουν οι αστήρικτοι και προπαγανδιστικοί ισχυρισμοί της Τουρκίας και κάποιων ξένων και εντόπιων υποστηρικτών της, ότι το Αιγαίο θα μετατραπεί σε «κλειστή ελληνική λίμνη», ή ότι θα επηρεαστεί η ελευθερία της ναυσιπλοΐας στο Αιγαίο! Η τελευταία κινδυνεύει μόνο από τις διαδοχικές και καταχρηστικές NAVTEX των Τούρκων που μπλοκάρουν την ελευθεροπλοΐα στο Αιγαίο, με το πρόσχημα ναυτικών και άλλων γυμνασίων για μήνες ή ολόκληρες χρονιές! Τόσο τα στρατηγικά συμφέροντα των Μεγάλων Δυνάμεων (ΗΠΑ, Ρωσία), όσο και τα νόμιμα δικαιώματα ελεύθερης και ακώλυτης ναυσιπλοΐας των χωρών της Μαύρης Θάλασσας και άλλων που διαπλέουν το Αιγαίο, ουδέποτε περιορίστηκαν από την Ελλάδα (σε αντίθεση με την πολιτική της Τουρκίας στα Στενά), καθώς η Ελλάδα, ως η κυρίαρχη χώρα στην παγκόσμια εμπορική ναυτιλία, έχει ανάλογη υψηλή ευαισθησία στην ελευθεροπλοΐα.

8. Είναι δεδομένο ότι η Τουρκία θέλει ανοικτή την agenda των διερευνητικών για να θέσει όλες τις αναθεωρητικές διεκδικήσεις της:

α) Τις «Γκρίζες Ζώνες», δηλαδή διεκδίκηση μέχρι 153 νήσων και νησίδων του Αιγαίου.

β) Την «αποστρατιωτικοποίηση» των νησιών του Ανατολικού Αιγαίου, δηλαδή τον αφοπλισμό τους από

την αμυντική οργάνωση που επέβαλε στην Ελλάδα, μετά την εισβολή του 1974 στην Κύπρο, στοιχειώδης σύνεση και υποχρέωση νόμιμης αμυντικής τους οργάνωσης (α. 51 Καταστατικού Χάρτη του ΟΗΕ), απέναντι στις σαφέστατες απειλές της Τουρκίας και την επιθετική εγκατάσταση της 4ης Στρατιάς στην Σμύρνη, με μη αποκρυπτόμενο αποβατικό σχεδιασμό και πολυάριθμα πλωτά μέσα κατά των νησιών μας⁵.

γ) Την μείωση των 10 ν.μ. του Ελληνικού Εθνικού Εναερίου Χώρου, που ισχύει από το 1931 και δικαιολογείται από το δεδομένο δικαίωμα της χώρας μας για Αιγιαλίτιδα Ζώνη μέχρι 12 ν.μ. και ανάλογη έκταση στον αέρα. Τονίζω ότι η Τουρκία έχει από το 1964 Αιγιαλίτιδα Ζώνη (άρα και αντίστοιχο Εθνικό Εναέριο Χώρο), 12 ν.μ. στην Μαύρη Θάλασσα και στις νότιες Μεσογειακές ακτές της!

δ) Την διχοτόμηση του FIR και της περιοχής Έρευνας και Διάσωσης (SAR) στο Αιγαίο, παρά την κατανομή περιοχών που έχει καθιερώσει από το 1952 ο ICAO και ο IMO, και εφαρμόζει με απόλυτη επιτυχία η Ελλάδα.

ε) Την διαπραγμάτευση για παροχή ουσιαστικά αυτονομίας στην Δυτική Θράκη και στην εκεί μουσουλμανική (Τουρκική κατά την Τουρκία) μειονότητα! Ενώ, από το 1923 και μετά, η Τουρκία εξόντωσε, εξόρισε, εκβίασε και αφαίμαξε περιουσιακά, την ελληνική Ομογένεια στο έδαφός της, που, από 280.000 πριν την Μι-

5. Βλ. Προκόπης Παυλόπουλος, «Μελέτες για τα Εθνικά Θέματα και το Κυπριακό Ζήτημα», Εκδ. Ευρασία, Αθήνα, 2020, σελ. 17 επ., και ιδίως 28 επ.

κρασιατική Καταστροφή, κατέληξαν στους 111.000 το 1923, για να φθάσουν σήμερα στις 2.000-2.500 ψυχές!⁶ Αν αυτή η διευρυμένη agenda γίνει ανεκτή από την Ελλάδα, θα σημάνει νέες υποχωρήσεις, απώλειες και κινδύνους, ενώ η Τουρκία θα έχει καταγάγει, μόνο με την απειλή στρατιωτικής βίας και την πολιτικο-στρατιωτική και διπλωματική πίεση, συνολική νίκη κατά του Ελληνισμού, χωρίς καν να πέσει μία ντουφεκιά ή να δοθεί στις ελληνικές Ένοπλες Δυνάμεις η δυνατότητα να υπερασπιστούν την ακεραιότητα, την κυριαρχία και τα συμφέροντα της Πατρίδας!

στ) Και βέβαια πρώτιστο μέλημα της Τουρκίας θα είναι να «στραγγάλισει» το ελληνικό δικαίωμα επέκτασης της Αιγιαλίτιδας στο Αιγαίο και να επιβάλει «ειρηνικά» το *casus belli*, με την «εθελούσια» εγκατάλειψη από την Ελλάδα, αυτού του κρίσιμου και καθοριστικού μονομερούς δικαιώματος κυριαρχίας στον θαλάσσιο χώρο, στον βυθό και το υπέδαφός του και στον υπερκείμενο Εθνικό Εναέριο Χώρο, που, μόνο στο Αιγαίο, θα «μεγαλώσει την Ελλάδα» κατά 52.000 τετραγωνικά χιλιόμετρα!⁷ Και έτσι η Ελλάδα θα πάψει να είναι η τελευταία παράκτια χώρα παγκοσμίως (149η) που δεν έχει εφαρμόσει τα 12 ν.μ. (αυτό ίσχυε μέχρι τις 19.01.2021, οπότε θεσπίστηκαν 12 ν.μ. στο Ιόνιο)!

9. Για την Ελλάδα το μοναδικό θέμα συζήτησης στις

6. Βλ. Αλέξης Αλεξανδρής, «Το Ιστορικό Πλαίσιο των Ελληνοτουρκικών Σχέσεων 1923-1954», περιέχονται στον Τόμο «Οι Ελληνοτουρκικές Σχέσεις 1923-1987», Εκδ. Γνώση, Αθήνα, 1988, σελ. 38-39.

7. Βλ. Άγγελος Συρίγος, ό.π., σελ. 257.

διερευνητικές είναι οι αντιλήψεις των δύο πλευρών για τον τρόπο και τις αρχές οριοθέτησης ΑΟΖ/Υφαλοκρηπίδας στο Αιγαίο και στην Ανατολική Μεσόγειο και όχι βέβαια διαπραγμάτευση για την επέκταση της ελληνικής Αιγιαλίτιδας Ζώνης. Η Ελλάδα αποδεχόμενη την ανάγκη πλήρους εφαρμογής του Δικαίου της Θάλασσας, δεν πρέπει να εισέλθει σε συζήτηση για ένα Συνυποσχετικό που θα κατευθύνει την μελλοντική Απόφαση του ΔΔΧ, αναφερόμενη π.χ. στην ευθυδικία, ή διευρύνοντας την προς οριοθέτηση περιοχή σε ολόκληρο το Αιγαίο, στο Κρητικό Πέλαγος ή και νοτίως της Κρήτης όπως θα ήθελε η Τουρκία!

Την μεν ευθυδικία την εφαρμόζει έτσι κι αλλιώς το Δικαστήριο ως γενική αρχή του Δικαίου υπό την μορφή του «δικαίου αποτελέσματος» (κάθε οριοθέτησης), που αναγράφεται στα δύο σχετικά άρθρα της Σύμβασης του 1982 για τις οριοθετήσεις ΑΟΖ (α. 74) και Υφαλοκρηπίδας (α. 83), ταυτόχρονα και συμπληρωματικά (επικουρικά) με το «Διεθνές Δίκαιο», σύμφωνα με το οποίο πρέπει να γίνεται κάθε οριοθέτηση (δηλαδή με βάση και το άρθρο 121 για τα νησιά). Την δε περιοχή οριοθέτησης πρέπει να την προσδιορίσει Συνυποσχετικό, ως εξής: «Μεταξύ των ελληνικών νησιών του Αιγαίου και των τουρκικών ακτών, ηπειρωτικών και νησιωτικών, στο Αιγαίο, πέραν των Αιγιαλίτιδων Ζωνών των δύο χωρών εύρους μέχρι 12 ν.μ., υφισταμένων σήμερα ή προσδιορισθησομένων στο μέλλον», και ευρισκομένων πάντως ανατολικά του 25ου μεσημβρινού.

Στο σημείο αυτό είναι ιδιαίτερα κρίσιμες δύο παρατηρήσεις:

Α) Η ευθυδικία σύμφωνα με την πάγια νομολογία του ΔΔΧ και άλλων διαιτητικών δικαστηρίων, χρησιμοποιείται «υπό το Δίκαιο» (*infra legem*) και όχι «σε αντίθεση με το Δίκαιο» (*contra legem*) ή πριν χρησιμοποιηθεί το Δίκαιο (*praeter legem*). Αυτό σημαίνει ουσιαστικά τον επικουρικό, διορθωτικό ρόλο της ευθυδικίας, και όχι τον ανατρεπτικό του Δικαίου ρόλο. Μόνο με την ρητή συναίνεση των κρατών-διαδίκων, το ΔΔΧ εξουσιοδοτείται να δικάσει *ex aequo et bono*, δηλαδή χωρίς να λάβει υπόψιν του το συμβατικό και εθιμικό Διεθνές Δίκαιο, αλλά μόνο με βάση την Δικαία και Επεική Κρίση των Δικαστών. Το τελευταίο είναι άκρως επικίνδυνο και πρέπει να αποφευχθεί οπωσδήποτε, είναι δε απολύτως στην ευχέρεια των κρατών! Πιθανόν βέβαια να το επιδώξει η Τουρκία για να δώσει την συναίνεσή της για το Συνυποσχετικό και την Κοινή Προσφυγή στην Χάγη, καθώς αυτού του είδους η απόφαση προσομοιάζει στην «ευθυδικία» χωρίς μάλιστα τις περιοριστικές προϋποθέσεις που αναφέρθηκαν παραπάνω!

β) Η επέκταση της Αιγιαλίτιδας Ζώνης στα 12 ν.μ. (ή στα 10 ν.μ. σε συγκεκριμένες περιοχές του Ανατολικού Αιγαίου) πρέπει να θεσπιστεί από την χώρα μας οπωσδήποτε πριν την δικαστική προσφυγή στο ΔΔΧ, γιατί είναι ενδεχόμενο το Δικαστήριο οριοθετώντας τις ΑΟΖ/Υφαλοκρηπίδες των δύο χωρών να επιβάλει την διατήρηση των 6 ν.μ. και στις δύο χώρες και αυτό θα πλήξει κυρίως ή σχετικά αποκλειστικά την Ελλάδα η οποία έχει, λόγω των νησιών, την δυνατότητα να καλύψει το μεγαλύτερο μέρος του Αιγαίου είτε ως Αιγιαλίτιδα είτε ως ΑΟΖ/Υφαλοκρηπίδα.

Εάν η Ελλάδα εφαρμόσει τα 12 ν.μ. παντού, θα καλύψει με την Αιγιαλίτιδά της το 71% του Αιγαίου και αν επιλέξει να μείνει στα 10 ν.μ. σε περιοχές μεταξύ των νησιών του Ανατολικού Αιγαίου, το ποσοστό αυτό θα μειωθεί λίγο, αλλά όχι κάτω των 64% το οποίο είναι το ποσοστό της με τα 10 ν.μ. στο σύνολο του Αιγαίου. Άρα το τελικό ποσοστό της θα είναι περίπου στο ενδιάμεσο, δηλαδή π.χ. 67,5%.

Συνεπώς, η προς οριοθέτηση περιοχή ΑΟΖ/Υφαλοκρηπίδας θα ανέλθει περίπου στο 23,5%. Απ' αυτό και πάλι η Ελλάδα, φυσιολογικά, θα δικαιωθεί μεγαλύτερου μέρους, δηλαδή π.χ. 16%. Όλα αυτά βέβαια με βάση την αρχή της μέσης γραμμής / ίσης απόστασης που είναι κυρίαρχη στην πρακτική των κρατών, αλλά αποτελεί και την αφετηρία (τουλάχιστον) των δικαστικών οριοθετήσεων. Το ενδεικτικό αυτό ποσοστό είναι δυνατόν τελικά να αλλάξει, μερικώς, με την εφαρμογή της ευθυδικίας / δικαίου αποτελέσματος από το Δικαστήριο. Αυτό πάντως που απεύχεται, και είναι «κόκκινη γραμμή» για την χώρα μας, είναι μία οριοθέτηση που δημιουργεί πίσω από την αλυσίδα των νησιών μας του Ανατολικού Αιγαίου (δηλαδή στα δυτικά των νησιών) μία ενιαία ζώνη ή μεγάλα τμήματα ΑΟΖ/Υφαλοκρηπίδας που θα αποκόψουν στην πράξη την ενότητα του Αρχιπελάγους (νησιά - ελληνικές ηπειρωτικές ακτές) και θα επιτρέψουν στην Τουρκία να κατασκευάζει τεχνητά νησιά (πλατφόρμες) που, πέρα από οικονομικούς σκοπούς, θα μπορούν να εξοπλισθούν και να χρησιμοποιηθούν για στρατιωτικούς σκοπούς (RADAR, βάσεις πυραύλων, ελικοπτεροδρόμια, κ.λπ.). Τίποτα πάντως

στο νομικό πλαίσιο και την γεωγραφική διαμόρφωση της περιοχής, δεν προδιαθέτει για τέτοιες ακραίες λύσεις, δηλαδή στην επιβολή της «Γαλάζιας Πατρίδας» των Τούρκων, με διχοτόμηση του Αιγαίου στον 25ο μεσημβρινό, όπως προβάλλουν οι χάρτες της γείτονας, με μεγαλομανία και φαντασία.

Η μόνη ρεαλιστική επεικής λύση για την Τουρκία θα ήταν η προέκταση τύπου «δακτύλων» της ΑΟΖ της στο ανατολικό, κεντρικό και βόρειο Αιγαίο μεταξύ των νησιών μας και μέχρι την μέση γραμμή, με τις απέναντι (δυτικά) ηπειρωτικές ή νησιωτικές ακτές της Ελλάδος.

10. Οι μεγαλοστομίες που εκτοξεύονται από την ηγεσία της γειτονικής χώρας με την επίκληση της χερσαίας έκτασής της είναι επίσης πλήρως εκτός νομικού πλαισίου.

Με πάγια νομολογία των Διεθνών Δικαστηρίων η εδαφική μάζα (land mass) των κρατών (ή άλλα στοιχεία, π.χ. η οικονομική της κατάσταση), δεν έχει καμία επίπτωση επί της οριοθέτησης. Μόνον κυρίως η θαλάσσια πρόσοψη (maritime facade), δηλαδή το μήκος των ακτών στην υπό οριοθέτηση περιοχή (δηλαδή όχι συνολικά οι ακτές του κράτους) παίζει σημαντικό ρόλο. Στο Αιγαίο το μήκος των ακτών (ηπειρωτικών και νησιωτικών) των δύο χωρών δημιουργεί μία αναλογία περίπου 4.5 προς 1 υπέρ της Ελλάδος (!), λόγω βεβαίως της αρχιπελαγικής δομής του Πελάγους και της κυριαρχίας της Ελλάδας επί των νησιών, που διαμορφώνουν μία θετική «συναφή περίσταση» για την χώρα μας. Έτσι, τα 783.562 τετραγωνικά χιλιόμετρα της Τουρκίας (απέναντι στα 131.957 τετραγωνικά χιλιόμετρα της Ελλάδος) δεν παίζουν κα-

νένα ρόλο, ενώ τα 15.147 χιλιόμετρα μήκους ελληνικών ακτών, με το μεγαλύτερο μέρος τους να βρέχεται από το Αιγαίο, είναι σαφώς ισχυρότερα από τα 8.140 χιλιόμετρα μήκος ακτών της Τουρκίας, που υπολείπεται ακόμη περισσότερο στην περιοχή του Αιγαίου συγκριτικά με την Ελλάδα⁸.

11. Το τελευταίο θέμα που πρέπει να εξεταστεί, είναι το ενδεχόμενο της οριοθέτησης για το σύμπλεγμα του Καστελλόριζου. Η Γεωγραφία, η Ιστορία, ο πληθυσμός και το Δίκαιο προσδιορίζουν την κρίσιμη στρατηγική αξία του συμπλέγματος του Καστελλόριζου, που αποτελείται από 14 νησιά, νησίδες και βράχους. Τα 3 από αυτά είναι κατοικημένα ή κατοικήσιμα. Επίκεντρο η πρωτεύουσα Μεγίστη (ή Καστελλόριζο), και στα δύο ακρότερα σημεία βρίσκονται η Ρω, στα δυτικά (προς την Ρόδο, από την οποία απέχει 62 ν.μ. η δυτικότερη νησίδα Άγιος Γεώργιος) και η Στρογγύλη, στα ανατολικά περίπου 5 ν.μ. από την Μεγίστη (που απέχει από τον Πειραιά 328 ν.μ. και από την Κύπρο 150 ν.μ.). Το σύμπλεγμα αυτό, με βάση το άρθρο 121 §2 και 3 της Σύμβασης του 1982, δικαιούται όλες τις Θαλάσσιες Ζώνες, ως νησιά που «μπορούν να συντηρήσουν ανθρώπινη διαβίωση ή δική τους οικονομική ζωή». Θα έχουν λοιπόν τις 4 θαλάσσιες ζώνες που εφαρμόζονται στις άλλες ηπειρωτικές περιοχές, ενώ οι βράχοι του συμπλέγματος θα έχουν μόνο Αιγιαλίτιδα και Συνορεύουσα Ζώνη, δηλαδή ως 24 ν.μ.! (αν και επικαλύπτονται από τις ζώνες

8. https://el.wikipedia.org/wiki/Κατάλογος_χωρών_ανά_μήκος_ακτογραμμής.

των μεγαλύτερων νησιών).

Εφόσον αναγνωριστεί ως κατοικήσιμο νησί η Στρογγύλη (το ανατολικότερο νησί), τότε η Ελλάδα και η Κύπρος θα έχουν κοινό θαλάσσιο σύνορο μήκους 26,85 ν.μ., με βάση την εφαρμογή της αρχής της μέσης γραμμής⁹.

Το Καστελλόριζο είχε στο παρελθόν (αρχές του 20ού αιώνα) πληθυσμό 12.000-14.000 και πάντα ελληνικό! Με έκταση 10 τετραγωνικά χιλιόμετρα και 20 χιλιόμετρα μήκος ακτών, έχει σήμερα πληθυσμό 500 κατοίκων¹⁰. Γεωγραφικά και διοικητικά ανήκει στα Δωδεκάνησα και αποτελεί το ανατολικότερο νησιωτικό σύμπλεγμα, καθώς μετά από αυτό δεν υπάρχουν άλλα νησιά στις νότιες τουρκικές ακτές της Μικράς Ασίας. Γι' αυτούς τους λόγους, άλλωστε, είχε παραχωρηθεί στην Ιταλία, η οποία το συμπεριέλαβε, μαζί με τα υπόλοιπα Δωδεκάνησα στις δύο Ιταλοτουρκικές Συμφωνίες Κυριαρχίας και Οριοθέτησης του Ιανουαρίου και Δεκεμβρίου 1932. Για παρόμοιους λόγους η Συνθήκη των Παρισίων του 1947 (άρθρο 14) εκχώρησε το σύνολο των Δωδεκανήσων, από την Ιταλία στην Ελλάδα, μνημονεύοντας μεταξύ αυτών και το Καστελλόριζο!

Μολονότι είναι επιθυμητό, επιδιωκτέο και υποστηρίξιμο να δοθούν οι ανάλογες Θαλάσσιες Ζώνες στο Καστελλόριζο, ώστε να υπάρξει κοινό θαλάσσιο σύνορο Ελλάδας - Κύπρου, αλλά και μεγάλες θαλάσσιες περιο-

9. Βλ. Αναστασία Στρατή, «Ελληνικές Θαλάσσιες Ζώνες και Οριοθέτηση με Γειτονικά Κράτη», Εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2012, σελ. 150.

10. Βλ. <https://el.wikipedia.org/wiki/καστελλόριζο>.

χές να κατανεμηθούν στην Ελλάδα λόγω της ύπαρξης του εντός της ελληνικής επικράτειας, θα πρέπει να έχουμε υπ' όψιν μας δύο στοιχεία:

α) Μολονότι το Συμβατικό Δίκαιο της Θάλασσας (1982) είναι σαφέστατο και υπέρ των ελληνικών θέσεων, οι απόψεις της Διεθνούς Νομολογίας (Αποφάσεις Δικαστικών Οργάνων) σε περιπτώσεις νησιών διχάζονται και είναι ενδεχόμενο να δοθεί μειωμένη «επήρεια» στο Καστελλόριζο ως προς τις Θαλάσσιες Ζώνες που δικαιούται. Παρά ταύτα, η Τουρκία δεν μπορεί να εμποδίσει την κατασκευή και τοποθέτηση στην Υφαλοκρηπίδα/ΑΟΖ μεταξύ Ελλάδας και Κύπρου (δηλαδή στον βυθό) υποβρυχίων σωληναγωγών και καλωδίων, που θα διέρχονται από ενδεχόμενη δική της περιοχή του βυθού. Και αυτό γιατί τα «δικαιώματα διεθνούς επικοινωνίας», δηλαδή μεταφοράς πετρελαίου, φυσικού αερίου ή τηλεφωνικών γραμμών και οπτικών ινών διεθνούς επικοινωνίας, είναι διασφαλισμένα με βάση το άρθρο 79 της Σύμβασης του 1982, υπέρ όλων των Κρατών. Συνεπώς έναν διεθνή αγωγό (π.χ. τον EastMed) ή καλώδιο, η Τουρκία δεν μπορεί να τον απαγορεύσει να διέλθει από δική της Υφαλοκρηπίδα/ΑΟΖ!

Μόνο για τους αγωγούς (όχι για τα καλώδια), δικαιούται να έχει λόγο για την ακριβή πορεία τους στην Υφαλοκρηπίδα της, ζητώντας προφανώς μόνο μικρές μετατοπίσεις της πορείας τους ώστε να μην εμπλέκεται σε δικές της εγκαταστάσεις.

β) Απέναντι στην τουρκική ρητορική του Μ. Τσαβούσογλου, με στόχο την παραπληροφόρηση του τουρκικού λαού και την προπαγάνδισή των μαξιμαλιστικών επε-

κτατικών και παράνομων θέσεων της τουρκικής εξωτερικής πολιτικής, θα πρέπει να απαντήσουμε ως εξής:

- Το Καστελλόριζο απέχει 62 ν.μ. από την Ρόδο, που είναι Ελλάδα (η προπαγάνδα του Τούρκου ΥΠΕΞ μιλάει για περισσότερα μίλια που απέχει η Αθήνα!).

- Η Ελλάδα επικαλείται μία σειρά από πλεονεκτικά διεθνή προηγούμενα θαλάσσιων οριοθετήσεων νησιών, όπως π.χ. τα δύο γαλλικά νησιά Σεν Πιέρ και Μικελόν, που βρίσκονται μέσα σε έναν Καναδικό Κόλπο στον Βόρειο Ατλαντικό, απέχουν 2.200 ν.μ.(!) από την μητροπολιτική Γαλλία και τους χορηγήθηκε μεγάλο μέρος ΑΟΖ, 200 ν.μ. μήκους και πλάτους 10,5 ν.μ., προς τα Διεθνή Ύδατα και επιπλέον προς την πλευρά του Καναδά από 12 έως 24 ν.μ. Αιγιαλίτιδας Ζώνης και ΑΟΖ, με απόφαση Διαιτητικού Δικαστηρίου του 1992 (10.06.1992)¹¹. Δεύτερο Νομολογιακό προηγούμενο υπέρ των ελληνικών συμφερόντων είναι η οριοθέτηση από το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης ανάμεσα στο νησί Jan Mayen (Νορβηγία) και την Γροιλανδία (Δανία) του 1993 (14.06.1993). Τον νησί Jan Mayen βρίσκεται μεσοπέλαγα στον Βόρειο Ατλαντικό (Νορβηγική θάλασσα), είναι άγονο, ορεινό, ηφαιστειογενές, δεν έχει μόνιμους κατοίκους (μόνο περί τους 30 μετεωρολόγους του νορβηγικού σταθμού), έχει μήκος 53 χιλιόμετρα και πλάτος περί τα 15, απέχει 550 ν.μ. από την Νορβηγία

11. Βλ. Αναστασία Στρατή, ό.π., σελ. 37, και Άγγελος Συρίγος, ό.π., σελ. 729, και Χάρης Τζήμητρας, «Η Υφαλοκρηπίδα των Νησιών στην Διεθνή Νομολογία», Εκδ. Αντ. Σάκκουλα, Αθήνα - Κομοτηνή, 1997, σελ. 177 επ.

στην οποία ανήκει, και 246 ν.μ. από την Γροιλανδία (που ανήκει στη Δανία), της οποίας το μήκος των ακτών, μόνο στην περιοχή της οριοθέτησης είναι 9 προς 1 μεγαλύτερο από την αντίστοιχη ακτογραμμή του Jan Mayen. Παραταύτα, το μικρό και απομονωμένο αυτό νησί πήρε έκταση ΑΟΖ μεγαλύτερη από την έκταση της Ισλανδίας, δηλαδή μεγαλύτερη από 103.000 τετραγωνικά χιλιόμετρα Θαλάσσιας Ζώνης¹².

Επίσης, τα Ινδικά νησιά Νικομπάρ, που απέχουν περίπου 700 χλμ. από τις Ινδίες και μόνο 150 χλμ. από την Ινδονησία, με διμερή συμφωνία, δεν εγκλωβίστηκαν σε Ινδονησιακή Θαλάσσια Ζώνη!

Τέλος, στην Μεσόγειο, τα 4 μικρά νησιά της Ιταλίας Λινόζα, Λαμπεντούσα, Παντελλερία και Λαμπιόνε, που βρίσκονται στα νοτιοδυτικά της Σικελίας και δυτικά της Μάλτας, και πλησιέστερα προς τις ακτές της Τυνησίας, δεν εγκλωβίστηκαν σε Τυνησιακή Θαλάσσια Ζώνη (Υφαλοκρηπίδα/ΑΟΖ), αλλά πήραν 12 ν.μ. Αιγιαλίτιδα Ζώνη και βρίσκονται μέσα στο όριο της Ιταλικής Υφαλοκρηπίδας με την Τυνησία (Συμφωνία Ιταλίας - Τυνησίας του 1971).

Ένα Διεθνές Δικαστήριο, λοιπόν, αφού σεβασθεί την Αιγιαλίτιδα Ζώνη των 12 ν.μ. του Καστελλόριζου (που πρέπει βέβαια άμεσα να επεκταθεί και εκεί, όπως παντού στις ακτές μας) θα μπορούσε να αποδώσει πλήρη ή μειωμένη επήρεια του συμπλέγματος ως προς Υφαλοκρηπίδα/ΑΟΖ, λαμβάνοντας υπόψιν τα διεθνή

12. Βλ. Χ. Τζήμητρας, ό.π., σελ 197.

προηγούμενα. Είτε από την πρακτική των Κρατών (δηλαδή Εθιμικό Δίκαιο) με τις συμφωνίες οριοθέτησης θαλασσιών ζωνών που συνάπνουν τα κράτη μεταξύ τους, είτε από τα πορίσματα της Διεθνούς Νομολογίας (των Δικαστηρίων), αφού τα προσαρμόσει στις ειδικότερες περιστάσεις της περιοχής.

Γι' αυτό θα είναι απαραίτητο η Υφαλοκρηπίδα/ΑΟΖ του Καστελλόριζου να συσχετισθεί στενά με την οριοθέτηση του Νοτίου Αιγαίου και ειδικότερα των Δωδεκανήσων, στα οποία ανήκει! Αλλά και ευρύτερα με το Αρχιπέλαγος του Αιγαίου. Με βάση το κριτήριο της «αναλογικότητας» του μήκους των ακτών (αλλά όχι μόνον) το μήκος των ακτών της Ανατολικής Κρήτης, της Κάσου, της Καρπάθου και της Ρόδου, μαζί με το μήκος της ακτογραμμής του συμπλέγματος του Καστελλόριζου (δηλαδή περίπου 260 χιλιόμετρα), θα αποτελέσουν την Ελληνική αφετηρία για την εξεύρεση της «μέσης γραμμής / ίσης απόστασης», με τις απέναντι ακτές της νότιας Τουρκίας, απέναντι από την Ρόδο και το Κας (απέναντι από την Μεγίστη) και την τουρκική ακτή απέναντι από την Στρογγύλη, και μέχρι το Ακρωτήριο στην Δυτική Όχθη του Κόλπου της Αττάλειας, που θα αποτελέσει την τουρκική γραμμή αφετηρίας. Η αναλογία μήκους είναι χονδρικά 2,5 (Ελλάδα) προς 3 ή το πολύ 3,5 (Τουρκία). Το αποτέλεσμα της κατανομής των θαλάσσιων περιοχών, θα καθορισθεί προς τα ανατολικότερα από την μέση γραμμή μεταξύ Υφαλοκρηπίδας/ΑΟΖ Κύπρου - Ελλάδας και Τουρκίας, και προς Νότον με την Υφαλοκρηπίδα/ΑΟΖ της Αιγύπτου. Το αποτέλεσμα βγαίνει με βάση την γεωμετρία και καθορί-

ζεται από το «κριτήριο της μέσης γραμμής - ίσης απόστασης» από τις γραμμές βάσης (δηλαδή γραμμές αφετηρίας για την οριοθέτηση) και όχι «την μάζα του εδάφους», δηλαδή το μέγεθος της επικράτειας του κάθε κράτους, όπως προπαγανδιστικά διαδίδει η Τουρκία! Ούτε επίσης με βάση την γεωμορφολογία, όπως συνέβαινε αρκετά παλιότερα, με την Σύμβαση του ΟΗΕ του 1958 για την Υφαλοκρηπίδα, που έχει υπερκερασθεί από την Σύμβαση του 1982.

Η θαλάσσια πρόσοψη των κρατών (αρχή αναλογικότητας) στην προς οριοθέτηση περιοχή (δηλαδή το μήκος των ακτών), είναι συνήθως το βασικότερο κριτήριο για το τελικό αποτέλεσμα.

Πάντως η περίπτωση του Καστελλόριζου προσομοιάζει μάλλον με την περίπτωση των γαλλικών νησιών Σεν Πιέρ και Μικελόν με τον Καναδά, και άρα θα μπορούσε να εφαρμοσθεί μία προσαρμοσμένη εκδοχή εκείνης της λύσης. Θα πρέπει οπωσδήποτε όμως να ληφθεί υπόψιν ευνοϊκά για την Ελλάδα, η τεράστια διαφορά της απόστασης των δύο απομονωμένων γαλλικών νησιών, 2.200 ν.μ. από τις ακτές της Γαλλίας, σε αντίθεση με την απόσταση των 62 ν.μ. μόνο που απέχει το Καστελλόριζο από τα Δωδεκάνησα (Ρόδο), στα οποία και ανήκουν πολύπλευρα, ως νησιωτικό σύμπλεγμα τμήμα του Αιγαιακού Αρχιπελάγους, του πρώτου Ιστορικού Αρχιπελάγους, απ' όπου έλκει και ο ίδιος ο όρος την καταγωγή!

Επίλογος

Το πρόβλημα δυστυχώς είναι ότι η Τουρκία αρνείται να εφαρμόσει το Διεθνές Δίκαιο, το διαστρεβλώνει για να το προσαρμόσει στα συμφέροντά της «α λα καρτ», και θα αρνηθεί μία δικαστική επίλυση της οριοθέτησης Υφαλοκρηπίδας/ΑΟΖ με την Ελλάδα, επιμένοντας σε διάλογο για όλα τα άλλα τα ζητήματα που μονομερώς θέτει και τα οποία είναι ανεπίδεκτα δικαστικής κρίσεως. Το μόνο που της μένει είναι η εκβιαστική τακτική των «κανονιοφόρων» και του στρατιωτικού καταναγκασμού! Απέναντι σ' αυτή την τακτική που χαρακτηρίζει στον ένα ή άλλο βαθμό την τουρκική πολιτική μετά το 1923, που σήμερα λαμβάνει χαρακτήρα νεο-Οθωμανισμού, η Ελλάδα οφείλει να αντιτάξει αυτοδύναμη ισχυρή άμυνα, πειστική αποτροπή και το Διεθνές Δίκαιο, αιτούμενη την αλληλεγγύη της Ευρώπης και άλλων συμμάχων της (ΗΠΑ και χώρες της Ανατολικής Μεσογείου).

Ερώτηση ακροατηρίου: Ξέρουμε ότι 25 χρόνια είναι μία γενιά. Από την τουρκική εισβολή και κατοχή στην Κύπρο έχουν περάσει 47 χρόνια, δηλαδή έχουν περάσει δύο γενιές. Μήπως ο Κυπριακός λαός το ξέχασε; Όλα αυτά τα χρόνια έφυγαν αυτοί που σκοτώθηκαν. Άλλαξαν. Εγώ παρακολουθώ κάποιους γνωστούς μου στην Κύπρο, αυτοί μιλάνε εγγλέζικα πλέον. Μήπως ο λαός τους πλέον το έχει «χωνέψει» ότι τελείωσε το θέμα; Και

εδώ στην Ελλάδα το ίδιο συμβαίνει.

Απάντηση: Κοιτάξτε, αντιλήψεις που ενδεχομένως επικρατούν και σε μεγάλα τμήματα του πληθυσμού είτε στην Κύπρο είτε και στην Ελλάδα που είναι εθνομηδενιστικές που είναι υπέρ ενός καταναλωτισμού και μιας ευημερίας που συχνά αποδεικνύεται βραχύβια και το είδαμε αυτό και στην Κύπρο και στην Ελλάδα με την χρεοκοπία κ.λπ., δεν νομίζω ότι ακροατήρια σαν το δικό μας, μας ικανοποιούν ή θα μας ποθήσουν. Όχι, υπάρχουν και οι Κύπριοι και υπάρχουν και οι Έλληνες οι οποίοι θέλουν μια άλλη αξιοπρέπεια στην εξωτερική μας πολιτική μια άλλη ικανότητα και εντιμότητα στην αμυντική μας πολιτική και να είμαστε άξιοι όσο μπορούμε των προγόνων μας και της συνέχειας του ελληνικού έθνους. Προχθές δέχτηκα –για να θυμηθώ λίγο την ιδιότητα του προέδρου του περιφερειακού συμβουλίου Κεντρικής Μακεδονίας– τους τριάντα μοτοσυκλετιστές που ήρθαν απ’ την Κύπρο και οι οποίοι τριγύριζαν την πόλη και κατέθεσαν στεφάνι για να θυμήσουν την δολοφονία των Σολωμού και Ισαάκ, για τους δολοφόνους των οποίων έχουν υπάρξει εντάλματα διεθνή και ποτέ δεν συνελήφθησαν. Συνεπώς, εγώ πιστεύω ότι η αντίδραση του λαού μας είναι υπαρκτή, απλώς όπως ορθότατα είπε η κυρία Δελιβάνη δεν βρίσκει πώς να εκφραστεί στο πολιτικό σύστημα την ώρα της κάλπης. Και αυτό κάτι μας κάνει να φανταζόμαστε. Να υπονοούμε. Ότι πρέπει κάποιος να καταλάβουν. Ή να υπάρξει ένας αρνητισμός απέναντι στους εκπροσώπους αυτών των αντιλήψεων προεκλογικά, ώστε να τον αντιληφθούν, είτε η απαίτηση, δεν ξέρω ποιοι θα το οργανώσουν, νομί-

ζω ότι είμαστε πολύ πρόσφατη και μικρή προσπάθεια αλλά μακάρι να δυναμώσουμε να υπάρξουν άλλοι που θα συνεχίσουν αυτό που ξεκίνησε ο Γιάννης Αμπατζόγλου και υπάρχουν παρόμοιες κινήσεις ώστε να αντιληφθούν οι πολιτικοί ότι και δημοψήφισμα πρέπει να κάνουνε και να ρωτάν τον λαό και να αφουγκράζονται με δημοσκοπήσεις το λαϊκό φρόνημα, το επιβάλλει άλλωστε και το Σύνταγμα, βέβαια με όρους ουσιαστικά απαγορευτικούς για το δημοψήφισμα τουλάχιστον ώστε να είναι νομιμοποιημένες οι αποφάσεις, οι πολιτικές, ιδίως σε εθνικά ζητήματα. Δεν μπορεί –και ακούστηκαν και από τον Γιάννη τον Αμπατζόγλου– να εκχωρείται η «μακεδονική γλώσσα» στους Σλάβους, δεν μπορεί η εθνότητα και το brand name «Μακεδονία» να εκχωρείται σε ανθρώπους που ήρθανε εδώ μία χιλιετία μετά τον Αλέξανδρο. Απλά δεν γίνεται. Τι μας απαντούν; Ότι δεν είναι δυνατόν να προσφύγουμε, γιατί προσφύγαμε με τις μακεδονικές οργανώσεις στο Συμβούλιο της Επικρατείας και μας είπανε ότι η πράξις της κυβερνήσεως, δηλαδή οι κυβερνητικές αποφάσεις σε θέματα ιδίως εξωτερικής πολιτικής, είναι ανέλεγκτες. Είναι δυνατόν; Δεν υπάρχουν αρχές γενικές και θεμέλια στον συνταγματικό μας πολιτισμό και στον συνταγματικό μας χάρτη που να μπορούν να καταλήξουν ότι δεν είναι δυνατόν αυτή την ιστορία να την εκχωρήσουμε; Εάν και αυτό δεν υπάρχει, τότε πρέπει να αλλάξουμε το Σύνταγμα, να υπάρξει Συντακτική Συνέλευση. Αλλά όλα αυτά απαιτούν ανθρώπους οι οποίοι θα κτυπήσουν το χέρι στο τραπέζι και θα είναι έτοιμοι, αν είναι βουλευτές είτε να παραιτηθούν, είτε να δώσουνε ψήφο αντίθετη στην

ψηφο του κόμματος που τους λένε να δώσουν. Αλλιώς δεν γίνεται. Ή εμείς δεν θα ξαναπάμε να ψηφίσουμε. Ή κάποιος που θα έχουν το κουράγιο και τους πόρους θα κάμνουν άλλες προσπάθειες στον κομματικό χώρο, γιατί κατά το Σύνταγμα τα κόμματα είναι οι φορείς της εξουσίας μετά από εκλογές νόμιμες. Αλλά εμείς πιέζουμε, είναι χρήσιμο. Γράφει ο κ. Σταλίδης, γράφω εγώ, όλοι σας συμμετέχετε με τον έναν ή με τον άλλο τρόπο στον δημόσιο διάλογο. Είμαστε σε όργανο, ο κ. Κυριαννίδης στον Δήμο, εγώ στην Περιφέρεια. Είμαστε λίγοι για να κάνουμε αυτό που χρειάζεται. Μία κουβέντα της κυρίας Μέρεκελ και πάει πίσω το όλο θέμα. Δεν ντράπηκαν που παρενέβησαν, λυπάμαι που τα λέω, τα ξέρετε, στο δημοψήφισμα των Σκοπίων, Αμερικάνοι κ.λπ. Τώρα μαθαίνω ότι τον Σόρος τον βάλανε να είναι αυτός που ουσιαστικά θα νομοθετεί διά της νομολογίας του συνταγματικού δικαστηρίου στην Αλβανία. Ο Σόρος. Και αυτό το προκάλεσαν Αμερικάνοι, Γερμανοί και Ευρωπαίοι. Λοιπόν, εδώ είναι η κατάσταση. Θα πρέπει να καταλάβουμε ότι έχουμε τεράστιο φορτίο, αν τα όσα εξαγγέλουσε ιδρυτικά θα θελήσουμε να τα προχωρήσουμε. Ξέρετε τι φοβάμαι –και το είπε κάποτε ένας δημοσιογράφος της Θεσσαλονίκης και σοβαρός διανοητής– ότι μόνο από μία τεράστια εθνική ήττα ή καταστροφή –βλέπε 1922– θα βάλουμε μυαλό. Ήδη η χρεοκοπία ήτανε καμπανάκι, ήδη οι Πρόσπες ήτανε καμπανάκι, για όσους νογάνε, για όσους καταλαβαίνουν. Τώρα έχουμε το Αιγαίο πίσω. Συζητιέται ότι θα γίνει το ένα, θα γίνει το άλλο, συμφωνημένα πράγματα κ.λπ. Μακάρι να μη συμβούν. Μακάρι να μην τα αφήσει η

κοινή γνώμη να συμβούν. Αλλά χρειάζεται να την ρωτήσουν. Να την ενημερώσουν πρώτα, ο καθένας με την άποψή του. Είναι μείζονα τα θέματα. Στο Αιγαίο είπαμε από το 43% που έχουμε θα πάμε στο 71%. Ωραία, ένα μικρό κομμάτι ας το δώσουμε –τους αξίζει; Όχι– να το δώσουμε με την έννοια της διευκόλυνσης της ναυσιπλοΐας, ας το ονοματίσουμε έτσι, αλλά δεν μπορούμε να βγάλουμε τον Τούρκο πίσω από τα ανατολικά νησιά του Αιγαίου, να έχει υφαλοκρηπίδα, δηλαδή να μπορεί να κάνει πλατφόρμες, όπου δεν θα κάνει ούτε έρευνες ούτε γεωτρήσεις, ή μαζί με αυτές τι θα κάνει; Θα έχει ελικόπτερα, θα έχει βάσεις καταδρομέων, θα έχει ραντάρ, θα έχει πυραυλικές βάσεις για να ισοσκελίσει τα νησιά που του λείπουν. Αυτά, ο στρατός μας, οι άνθρωποι σαν τον Κώστα τον Γρίβα τα ξέρουνε. Το θέμα είναι τι όπτα έχει η εκάστοτε πολιτική ηγεσία και τι αποφάσεις παίρνει. Εγώ θα έλεγα, ο Θεός να βάλει το χέρι του και η φωνή του λαού μας να ακουστεί. Γιατί δείχνει ότι ο λαός μας έχει ευαισθησία, παρά το πλύσιμο του εγκεφάλου που κάνουν οι τηλεοράσεις, το είπα νωρίτερα η κυρία Δελιβάνη και προσυπογράψω. Μας έμεινε το διαδίκτυο, μας έμειναν τέτοιες συνάξεις, λίγων ανθρώπων. Αυτό έχουμε, με αυτό θα παλαίψουμε.

Ερώτηση ακροατηρίου: Κύριε Καθηγητά, κατ' αρχάς να πω ότι ο λόγος σας εκτός από επιστημονικός και ενθουσιώδης και ακριβής, ήταν και ιδιαίτερα παρηγορητικός. Με την έννοια ότι παρηγορούμεθα εμείς οι απλοί πολίτες που υπάρχουν ακαδημαϊκοί ταγοί και πνευματικοί άνθρωποι ακόμα στα Πανεπιστήμια να αρθρώ-

νουν πατριωτικό λόγο. Είναι ζητούμενο μέσα στον γενικό ζόφο που επικρατεί στα ελληνικά Πανεπιστήμια, κατ' ευφημισμόν ελληνικά, να μου επιτρέψετε να πω, με αυτά που διαβάζουμε και ακούμε. Θέλω να ρωτήσω το εξής. Υπάρχει το δικαστήριο του Αμβούργου. Γιατί η ελληνική κυβέρνηση επιμένει για το δικαστήριο της Χάγης και όχι του Αμβούργου; Αν είναι μία επιλογή αυτό, να μας αναπτύξετε. Εάν θα μπορούσε η ελληνική κυβέρνηση με το σκεπτικό αυτό που ερωτώ, τώρα στην πρόσφατη συμφωνία με την Αλβανία επιλύσεως της μεταξύ μας ΑΟΖ, να απευθυνόμασταν –πέζοντας την Αλβανία– προς το Αμβούργο και όχι προς την Χάγη.

Και το δεύτερο, επειδή θίξατε κάτι για τις διερευνητικές επαφές που κρατούν εξήντα γύρους, με έκπληξη πληροφορηθήκαμε μέσα από αυτήν την μυστικοπάθεια που υπάρχει μέσα από αυτές τις συζητήσεις, ότι προ ολίγων ετών ο κύριος αυτός που διορίστηκε τώρα ως πρόεδρος της ελληνικής επιτροπής, στις διερευνητικές επαφές εννοώ, ήταν αυτός που πριν από μερικά έτη είχε προτείνει, άκουσον άκουσον, το μεταβλητό εύρος των χωρικών υδάτων στον εθνικό κορμό και στα νησιά. Δηλαδή είναι να τρελαίνεσαι! Αν το έχετε ακούσει, αν το επιβεβαιώνετε και ποια είναι η θέση σας πάνω σε αυτό. Ευχαριστώ πολύ.

Απάντηση: Βεβαίως έτσι είναι, είναι ο γνωστός πρέσβυς κ. Αποστολίδης. Εφόσον δεν το διέψευσε δικαιούμεθα να πούμε ότι είναι αληθές. Και βέβαια το ότι ο κ. Ροζάκης έχει αρθρογραφήσει στην Καθημερινή, του έχω απαντήσει με τρία ή τέσσερα άρθρα λέγοντας ότι τα περισσότερα χρόνια σε αυτές τις διερευνητικές συζητού-

σανε για ένα θέμα για το οποίο δεν θα έπρεπε. Διότι βολιδοσκοπήση, διερεύνηση σημαίνει να μάθεις τις θέσεις του άλλου και μετά να γυρίσεις στην κυβέρνηση σου και να πεις, αυτές είναι οι θέσεις, δώστε μου οδηγίες. Αυτό σημαίνει ότι οι οδηγίες που ελάμβανε –εκτός αν δεν αναφερότανε όταν γυρνούσε στο υπουργείο του– ήτανε τέτοιες που επέτρεπαν την συνέχιση της συζήτησης για την πολλαπλότητα του εύρους της Αιγιαλίτιδας ζώνης. Και εγώ ρωτώ το εξής. Δεκατέσσερα χρόνια, 2002-2016, εξήντα γύροι, πέστε μου, ούτε την Britannica την εγκυκλοπαίδεια να έπρεπε να μάθουν απ' έξω δεν θα χρειαζόντουσαν τόσο χρόνο. Άρα, δεν υπάρχει βούλησις. Υπάρχει διάθεσις, διά της χρονοτριβής να διαιωνίζονται τα προβλήματα είτε με την σκέψη στις επόμενες εκλογές για το ποιο κόστος θα υποστούν, αυτοί ή οι άλλοι, στην άλλη πλευρά του Αιγαίου.

Για το δικαστήριο του Αμβούργου, για το οποίο επίσης έχω ασχοληθεί νομίζω περισσότερο από οποιονδήποτε άλλον Έλληνα συνάδελφο. Το δικαστήριο δικάζει διαφορές κρατών που έχουν επικυρώσει την σύμβαση για το δίκαιο της θάλασσας. Η Τουρκία δεν ανήκει σε αυτό τον κύκλο κρατών, που είναι πολύ μεγάλος. Το σημαντικότερο όμως ήτανε, διότι αρχικά η Ελλάδα το 1995 όταν επεκύρωσε, επέλεξε μεταξύ των δύο διαρκών δικαστηρίων, της Χάγης και του Αμβούργου, το Αμβούργο. Όμως στην συνέχεια, από το 1998 αν θυμάμαι καλά που ξεκίνησε την πρώτη του υπόθεση το Αμβούργο μέχρι και πρόσφατα, εξεδίκασε διαφορές μεταξύ κρατών που αφορούσανε θέματα παραβάσεων και παραβιάσεων της ναυσιπλοΐας, θέματα παράνομης αλιείας. Η ΑΟΖ είναι

ένα τεράστιο πράγμα για το οποίο ιδέα δεν έχουμε. Εγώ επειδή έχω ασχοληθεί, ξέρω πόσο απέχει η συνήθης δημοσιογραφική αντίληψη που ταυτίζει την ΑΟΖ με τους υδρογονάνθρακες και τον βυθό, που δεν χρειάζοταν για αυτά, η υφαλοκρηπίδα είναι... απλώς η ΑΟΖ είναι πιο περιεκτικός θεσμός και πιο συνολικός, γι' αυτό καλό είναι πια να συζητάμε για την ΑΟΖ και να την εξαγγείλουμε, να την θεσπίσουμε κάποτε. Αλλά επειδή μία υπόθεση μεταξύ Μιανμάρ και Μπαγκλαντές για οριοθέτηση θαλασσιών ζωνών που εξέδωσε νομίζω το 2011 το Διεθνές Δικαστήριο του Αμβούργου, το περιεχόμενο και η λύση που έδωσε δεν εξυπηρετούσε τα ελληνικά συμφέροντα – έχουν γραφτεί πολλά για αυτό, ιδίως από μία συνάδελφο που ήταν λέκτορας στο Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, την Αναστασία Στρατή, σήμερα βρίσκεται στην μόνιμη αντιπροσωπεία μας στα Ηνωμένα Έθνη, η οποία άσκησε κριτική διότι ένα νησί του συμπεριφέρθησαν με μειωμένη επήρεια. Και αυτό έκανε τον Βαγγέλη τον Βενιζέλο, τον συνάδελφό μου, τότε αντιπρόεδρο της κυβέρνησης και υπουργό Εξωτερικών στην κυβέρνηση Σαμαρά το 2015, τον Ιανουάριο, πριν αλλάξει η κυβέρνηση –είχαμε εκλογές, είχαμε ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ μετά– να κάνει νέα δήλωση της Ελλάδος. Συμπλήρωσε την μία από τις δύο επιφυλάξεις που έχουμε για την υποχρεωτική δικαιοδοσία του διεθνούς δικαστηρίου της Χάγης σε θέματα στρατιωτικής οργάνωσης και των μέτρων που πήραμε για τα νησιά και για τα σύνορα της Ελλάδος κ.λπ. γιατί εκεί μπορεί οι Τούρκοι να θελήσουν να θέσουν θέματα εθνικού εναερίου χώρου δέκα μιλίων και τις γκριζες ζώνες μιλώντας για το τι εννοούσε

ή τι δεν εννοούσε η συνθήκη του 1932 η ιταλοτουρκική και η διάδοχή της το 1947 μεταξύ Ελλάδος κ.λπ. Και εκεί άλλαξε αρμοδιότητα –και έχει βγάλει και ένα βιβλίο ο Βαγγέλης ο Βενιζέλος, αναζητήστε το, ένα μικρό αλλά πολύ σημαντικό βιβλίο– και είπε ότι η Ελλάδα επιλέγει ξανά, όπως παλαιότερα, την Χάγη. Διότι η νομολογία έδειξε ότι δεν έχει εμπειρία ώστε να δεσμεύεται από την ίδια του την πάγια νομολογία. Βέβαια και το δικαστήριο αυτό δεν μπορεί όπως έχει γραφτεί να δικάσει μόνο με το κείμενο της σύμβασης. Το δίκαιο της θάλασσας είναι ενιαίο, το μεγαλύτερο μέρος, θα 'λεγα το 95%, των 320 άρθρων της σύμβασης έχει μετατραπεί σε εθιμικό γενικής ισχύος δίκαιο, άρα δεν μπορεί και το εθιμικό δίκαιο να μην το λάβει υπόψη του και το δικαστήριο του Αμβούργου. Έκτοτε έκανε δύο υποθέσεις, η μία είναι εκκρεμής ακόμη και η μία έδωσε περισσότερο οριοθέτηση χερσαίων και θαλασσίων συνόρων. Δεν μας έλυσε το πρόβλημα. Και το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης στην απόφαση του 2009 για την περίφημη Νήσο των Όφρων ή των Ερπετών μεταξύ Ουκρανίας και Ρουμανίας έκανε ένα φάουλ αφιστάμενο προς στιγμήν ελπίζουμε από την πάγια νομολογία του, η οποία εξισώνει τα νησιά, όταν όμως είναι νησιά κατοικημένα. Το Νησί των Όφρων έχει έναν φάρο επάνω. Δεν είναι κατοικημένο παρά μόνο περιοδικά με προσωπικό που στελεχώνει αυτόν τον φάρο, άρα δεν μπορούσε να έχει την τύχη που έχουνε περίπου 220 από τα ελληνικά νησιά που είναι κατοικημένα από τρεις έως εκατόν τόσες χιλιάδες –η Ρόδος ή η Κρήτη– οπότε δεν μπορεί υπό καθεστώς αρχιπελαγικής δομής στο Αιγαίο, αλλά θα' λεγα και τα Ιόνια νησιά για τα

οποία δεν ενδιαφέρεται ακόμη η Τουρκία, δεν ξέρουμε τι θα γίνει στο μέλλον, δεν μπορούν να εξομοιωθούν και δεν νομίζω ότι κανένα σοβαρό δικαστήριο που θα σέβεται τον εαυτό του μπορεί να εφαρμόσει την όποια δήθεν ευθυδικία για την οποία δεν πρόλαβα να τα πω το πρωί γιατί ο χρόνος ήταν λίγος. Η ευθυδικία ως γενική αρχή του δικαίου εφαρμόζεται με ρητές επαναληπτικές αποφάσεις του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης *infra legem*, υπό το δίκαιο, επικουρικά, δευτερευόντος, συμπληρωματικά και όχι *contra legem* σε αντίθεση με το δίκαιο ή *praeter legem* πρην εφαρμοστεί το δίκαιο. Άρα το άρθρο 121 που στην παράγραφο 2 λέει ότι τα νησιά με εξαίρεση την παράγραφο 3 που θα σας πω, που αναφέρεται σε βραχονησίδες ουσιαστικά που δεν μπορούν να συντηρήσουν αυτοδύναμη οικονομική ζωή ή είναι ακατοίκητες για αυτό τον λόγο, τα νησιά έχουνε και τις τέσσερις ζώνες που έχουνε και οι ηπειρωτικές ακτές. Αυτό είναι καθοριστικό. Γι' αυτό έγιναν τεράστιες μάχες στα εννιά χρόνια στις εργασίες της Διεθνούς Συνδιάσκεψης των Ηνωμένων Εθνών. Και κατέληξε εκεί παρά του ότι η Τουρκία λύσσαγε τότε να δώσει στα ημίκλειστα πελάγη όπως το Αιγαίο ειδικό καθεστώς που θα την βόλευε. Ε, αυτό που δεν κατάφερε τότε κόντρα στο διεθνές δίκαιο με την όποια ερμηνεία του, δεν μπορεί να είναι άλλη η ερμηνεία του, προσπαθεί τώρα με τον τσαμπουκά της να το επιβάλει. Το ερώτημα είναι, ο ελληνικός λαός θα το δεχτεί; Και πώς θα φερθεί σε μία ελληνική κυβέρνηση που θα το δεχτεί; Με το «Α» ή «Β» πρόσχημα που θα λειτουργεί ως φύλλο συκής; Αυτά.

Κωνσταντίνου Τριανταφυλλίδη

Η ΓΕΝΕΤΙΚΗ ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Περίληψη

Η εισήγηση περιγράφει τη γενετική κληρονομιά των Ελλήνων ξεκινώντας από την καταγραφή της γενετικής σύστασης των σύγχρονων Ελλήνων και τη διασύνδεσή τους με άλλους λαούς και φθάνοντας μέχρι την ιχνηλάτηση των προγονικών βιολογικών ριζών μας. Με αυτόν τον τρόπο γίνεται προσπάθεια να δοθούν τεκμηριωμένα απαντήσεις που αφορούν το ζήτημα της ταυτότητάς μας. Τα γενετικά στοιχεία υποδεικνύουν ότι η πληθυσμιακή ιστορία των Ελλήνων έχει χαρακτηριστικά σημαντικής γενετικής συνέχειας: οι πληθυσμοί που διαβιούν στον ελλαδικό χώρο, τουλάχιστον από την Εποχή του Χαλκού, έχουν φυσική συνέχεια και οι σημερινοί Έλληνες προέρχονται από αυτούς. Με άλλα λόγια, η γενετική κληρονομιά των σημερινών κατοίκων της Ελλάδας αντικατοπτρίζει τη γενετική συνέχεια τουλάχιστον 4.000 χρόνων του Ελληνικού Έθνους.

Εισαγωγή

Ως Έλληνες που διαβιούμε σ' αυτόν τον χώρο, όπου έζησαν και οι πρόγονοί μας και που μιλούμε την ίδια γλώσσα για 4.000 περίπου χρόνια, κάποια ερωτήματα είναι σχεδόν αυτονόητο να μας απασχολούν, όπως:

- Ποιοι είναι οι πρόγονοί μου; Ποια είναι η βιολογική καταγωγή μου;
- Ποιοι είμαστε οι Έλληνες; Από πού προερχόμαστε αλήθεια;
- Τι σχέση είχαν οι Μινωίτες και οι Μυκηναίοι μεταξύ τους και με εμάς;
- Τι σχέση είχαν οι κάτοικοι της ηπειρωτικής Ελλάδας με τους Μινωίτες, τους Μυκηναίους και με εμάς;
- Είναι οι αρχαίοι Έλληνες πρόγονοί μας και από πότε μπορούμε να διακρίνουμε πληθυσμιακή γενετική συνέχεια;

Βέβαια, αυτά τα ερωτήματα ενδιαφέρουν τους ανθρώπους εδώ και πολλούς αιώνες, εντούτοις για πάρα πολλά χρόνια απάντηση έδιναν αρχικά οι μύθοι και τα ιερά βιβλία, και αργότερα επιστήμες όπως η ιστορία, η αρχαιολογία, η γλωσσολογία, η ανθρωπολογία και η παλαιοντολογία. Τη δεκαετία, όμως, του 1970, είμασταν μάρτυρες μιας εκρηκτικής προόδου σε DNA τεχνολογίες και της χρησιμοποίησής τους σε μελέτες καταγωγής πολλών ειδών, αλλά και του ανθρώπου.

Γνωρίζουμε ότι ο μηχανισμός πολλαπλασιασμού του DNA κάθε κυττάρου είναι εξαιρετικής πιστότητας. Για αυτόν τον πολύ απλό λόγο το DNA των σημερινών ανθρώπων μπορεί να είναι ένας αξιόπιστος μάρτυρας για τα γεγονότα στη γενετική ιστορία του ανθρώπινου είδους που συνέβησαν δεκάδες, ακόμη και εκατοντάδες χιλιάδες χρόνια πριν. Η μελέτη μάλιστα DNA ειλημμένου από αρχαιολογικές θέσεις και ανθρωπολογικά ευρήματα και η συγκριτική του αντιπαραβολή με το DNA των σημερινών κατοίκων είναι δυνατόν να διαφωτίσει το θέμα της φυσικής/γενετικής συνέχειας ή ασυνέχειας ενός πληθυσμού.

Άφιξη του ανθρώπου στον ελλαδικό χώρο

Ο ανατομικά σύγχρονος άνθρωπος (*Homo sapiens*) πρωτοεμφανίστηκε στην Αφρική πριν 320.000 χρόνια. Μικρές πληθυσμιακές ομάδες κυνηγών-τροφοσυλλεκτών *Homo sapiens* άφησαν την Αφρική από την περιοχή της σημερινής Αιθιοπίας και εξαπλώθηκαν στη Μέση Ανατολή και από εκεί κινήθηκαν τόσο προς την Ευρώπη, όσο και προς την Ανατολική Ασία. Ο ανατομικά σύγχρονος άνθρωπος έφτασε στην Ελλάδα πριν τουλάχιστον 210.000 χρόνια. Αυτό υποστηρίζεται⁵ από κρανίο που βρέθηκε στο σπήλαιο Απήδημα-1 στην Μάνη⁹ –που αντιπροσωπεύει το αρχαιότερο δείγμα ανατομικά σύγχρονου ανθρώπου στην Ευρώπη. Οι αρχαϊκές πληθυσμιακές ομάδες ανέπτυξαν τον *Ουλούτσιο πολιτισμό* στην περιοχή της Ερμονίδας της Ανατολικής Αργολί-

δας (σπήλαια Φράγχθι και Κλεισούρας), καθώς και της Απουλίας στη ΝΑ Ιταλία.

Τη **Μέση Παλαιολιθική εποχή** οι αρχέγονοι *Homo sapiens* ζούσαν σε μικρές πληθυσμιακές ομάδες. Οι νομάδες έπρεπε να περιπλανηθούν σε μεγάλες εκτάσεις για να μπορέσουν να εξασφαλίσουν τη διαβίωσή τους. Ήταν κυνηγοί που χρησιμοποιούσαν τα δέρματα της θήρας (βοοειδή, ελάφια, άλογα) για ιματισμό και υπόδυση. Συνέλεγαν επίσης καρπούς και άλλες φυτικές τροφές για να συμπληρώσουν τη διατροφή τους (τροφοσυλλέκτες). Επέλεγαν φυσικά καταφύγια (σπήλαια ή βραχοσκεπές) ως χώρους διαμονής, γιατί έτσι εξασφάλιζαν προστασία από δυσμενή καιρικά φαινόμενα και δυνατότητα επεξεργασίας της τροφής.

Την **Ύστερη Παλαιολιθική εποχή**, το πρώτο κύμα εξάπλωσης των ανατομικά σύγχρονων ανθρώπων από τη Μέση Ανατολή στην Ευρώπη ακολουθείται από το δεύτερο σημαντικό κύμα εξάπλωσης. Πληθυσμιακή ομάδα του δεύτερου κύματος εξάπλωσης του ανατομικά σύγχρονου ανθρώπου ανέπτυξε τον *Γκραβέτιο πολιτισμό* που καθιερώθηκε σε όλη την Ευρώπη.

Κατά την **Ύστερη Παλαιολιθική εποχή** συνεχίζεται η κατοίκηση των θέσεων της *Μέσης Παλαιολιθικής* από πληθυσμιακές ομάδες *Homo sapiens*, όπως αυτές που βρίσκονται στην Πελοπόννησο (Σπήλαια Κλεισούρας και Φράγχθι) και στη Θεσσαλία (σπήλαιο Θεόπετρας). Κατοικούνται όμως και νέες θέσεις στον ελλαδικό γεωγραφικό χώρο, π.χ. στη ΒΔ Ελλάδα (Ασπροχάλικο, Καστρίτσα και Γκράβα). Στο προϊστορικό σπήλαιο του Φαραγγιού της Κλεισούρας βρέθηκαν οστά από ποικι-

λία θηραμάτων, π.χ. βοοειδών, ελαφιών, λαγών, περδικών, καθώς και κομμάτια από εστίες αργίλου που είναι ηλικίας από 34.000 έως 23.000 χρόνια πριν.

Στην είσοδο του σπηλαίου της Θεόπετρας υπήρχε¹¹ πέτρινο τείχος που περιόριζε το άνοιγμα της σπηλιάς κατά τα 2/3. Η ηλικία του πέτρινου τείχους είναι 23.000 χρόνια, μια ηλικία που συμπίπτει απόλυτα με την ψυχρότερη περίοδο του τελευταίου μέγιστου των παγετώνων. Αυτό υποδηλώνει ότι οι παλαιολιθικοί κάτοικοι είχαν κατασκευάσει αυτό το τείχος στην είσοδό του προκειμένου να προστατευτούν από το δριμύ ψύχος της εποχής.

Η έρευνα στην Ελλάδα αποκάλυψε δεκάδες αρχαιολογικές θέσεις της *Μέσης* και *Ύστερης Παλαιολιθικής εποχής*. Αυτά τα ευρήματα μπορούν να συμπληρωθούν με στοιχεία από γενετικές μελέτες που βοηθούν στην ολοκλήρωση της εικόνας της ιστορίας της διασποράς του ανατομικά σύγχρονου ανθρώπου στην Ελλάδα, αλλά και σε ολόκληρη την Ευρώπη.

3. Πληθυσμιακές μετακινήσεις από το 23000 π.Χ. έως τη Νεολιθική εποχή

Κατά τη διάρκεια του μέγιστου της τελευταίας περιόδου των παγετώνων, το μέγεθος των πληθυσμών των κυνηγών-τροφοσυλλεκτών *Homo sapiens* συρρικνώθηκε επειδή ήταν περιορισμένοι οι διαθέσιμοι τροφικοί πόροι. Οι κυνηγοί-τροφοσυλλέκτες με *Ωρινάκιο* ή *Γκραβέττιο πολιτισμό*, που ζούσαν στην Ευρώπη πριν την έναρξη της τελευταίας περιόδου παγετώνων (25.000 έως 19.000 χρό-

νια πριν), μην μπορώντας να αντέξουν το ψύχος της Βόρειας Ευρώπης υποχώρησαν προς τα Νότια –ακολουθώντας και τις αγέλες των θηραμάτων– έως ότου κατέληξαν και εγκαταστάθηκαν σε τέσσερα θερμά καταφύγια της Ευρώπης. Αυτά ήταν: της Ιβηρικής Χερσονήσου σε συνδυασμό με τη νότια Γαλλία (καταφύγιο Γάλλο-Κανταβρίας), της Ιταλικής Χερσονήσου, της Βαλκανικής Χερσονήσου, καθώς και αυτό των βόρειων ακτών της Μαύρης και της Κασπίας Θάλασσας.

Τη σταδιακή αναθέρμανση του κλίματος (19.000 έως 13.500 χρόνια πριν) ακολούθησε το δεύτερο στάδιο επαναποικισμού της Κεντρικής και Βόρειας Ευρώπης από κυνηγούς-τροφοσυλλέκτες και από όλα τα παγετωμένα καταφύγια. Οι κάτοικοι του καταφυγίου των Βαλκανίων, με DNA σύσταση γενεαλογικής γραμμής I του χρωμοσώματος Υ, επαναποίκισαν την Κεντρική και μέρος της Βόρειας Ευρώπης μέχρι και τη Σκανδιναβική Χερσόνησο, καθώς και μέρος της Ανατολικής Ευρώπης.

Η μεταβατική **Μεσολιθική εποχή** είναι μικρής σχετικά διάρκειας, αρχίζει περίπου το 11500 π.Χ. στην Εγγύς Ανατολή και αργότερα (περίπου το 10000 π.Χ.) στην Ελλάδα, όπου και ολοκληρώνεται περίπου το 9000 π.Χ., ενώ κατ' άλλους το 6700 π.Χ. Τα παλαιότερα ίχνη ανθρώπινου οικισμού της *Επιπαλαιολιθικής εποχής* (12000 π.Χ.) στη χώρα μας εντοπίστηκαν⁴ στη θέση Ουριακός στη ΝΑ Λήμνο. Πρόκειται για πολυάριθμα λίθινα εργαλεία, καμωμένα από ντόπιο πυριτόλιθο. Τα ευρήματα στην προϊστορική τοποθεσία υποδεικνύουν ότι πρόκειται για εγκατάσταση κυνηγών, τροφοσυλλεκτών και ψαράδων.

Σκελετικά και άλλα σπουδαία αρχαιολογικά ευρήματα της Μεσολιθικής εποχής στη χώρα μας βρέθηκαν στο Σπήλαιο της Θεόπετρας¹¹ στα Τρίκαλα (περίπου 7500-7000 π.Χ.). Στο σπήλαιο ανακαλύφθηκε η πρώτη Μεσολιθική ταφή γυναίκας ηλικίας 18-25 ετών. Λόγω της άριστης κατάστασης του ευρήματος αποφασίστηκε να προχωρήσει και ήδη ολοκληρώθηκε η ανάπλαση του αρχαίου προσώπου (ονομάστηκε Αυγή), από τον Καθηγητή Ορθοδοντικής Μανώλη Παπαρηγοράκη.

4. Πληθυσμιακές μετακινήσεις κατά τη Νεολιθική εποχή

Πριν 12.000 χρόνια οι κυνηγοί-τροφοσυλλέκτες της Εύφορης ημισελήνου αναπτύσσουν την καλλιέργεια των δημητριακών, εξημερώνουν άγρια ζώα και εκτρέφουν παραγωγικά ζώα. Η μετάβαση από τη ζωή του κυνηγού-τροφοσυλλέκτη στην ανάπτυξη της γεωργοκτηνοτροφίας θεωρείται το πιο σημαντικό πολιτισμικό, τεχνολογικό και καινοτόμο γεγονός στην ιστορία του ανθρώπου. Οι κύριες διαδρομές μετακίνησης/άφιξης πρωτόπων Νεολιθικών πληθυσμιακών ομάδων ανθρώπου στην Ελλάδα ήταν τέσσερις. Ως κύρια όμως αφετηρία των Νεολιθικών πληθυσμιακών ομάδων αγροτών που έφθασαν στην Ελλάδα θεωρείται⁸ η Δυτική Ανατολία, δηλαδή η θαλάσσια διαδρομή, αν και σε μικρότερο βαθμό χρησιμοποιήθηκε και η χερσαία μέσω Δαρδανελίων.

Από τα γενετικά στοιχεία προκύπτει ότι ο ελλαδικός ηπειρωτικός γεωγραφικός χώρος θα μπορούσε να θεω-

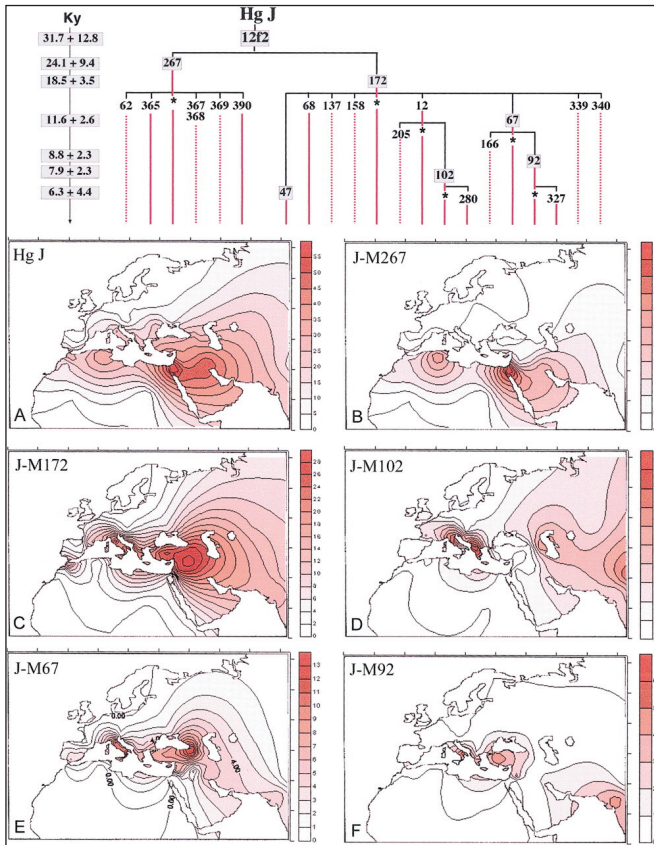
ρηθεί ως ο πρώτος στην Ευρώπη όπου εμφανίστηκε Νεολιθική τεχνογνωσία (γεωργία) και πολιτισμός.

Από τα αποτελέσματα των γενετικών αναλύσεων συμπεραίνεται ότι κατά τη *Νεολιθική εποχή* έφθασαν στον ελλαδικό γεωγραφικό χώρο πληθυσμιακές ομάδες αγροτών με χαρακτηριστικές πατροπλευρικές και μητροπλευρικές απλοομάδες. Άτομα φορείς π.χ. της πατροπλευρικής γενεαλογικής γραμμής J, καθώς και της Ε ζούσαν στα νησιά του Αιγαίου πριν από 7.000 χρόνια (Εικ. 1). Η παρουσία αυτών των γενεαλογικών γραμμών στους κατοίκους της Νότιας Ιταλίας και της Γαλλικής Προβηγκίας αντικατοπτρίζει την διά θαλάσσης αποίκηση αυτών των περιοχών κατά τη *Νεολιθική εποχή*, αλλά κυρίως την *Εποχή του Σιδήρου*.

5. Η Εποχή του Χαλκού

Η *Εποχή του Χαλκού* στην Ελλάδα τοποθετείται από το 3500/3300 έως το 1100 π.Χ. Στη χώρα μας, το αντίστοιχο χρονικό διάστημα –μερικές φορές– αναφέρεται ως *Τελική Νεολιθική*. Την εποχή αυτή ο άνθρωπος αντικαθιστά σιγά σιγά τα λίθινα με χάλκινα εργαλεία.

Η *Εποχή του Χαλκού* πέρα από την ανάπτυξη της μεταλλουργίας χαλκού και την κατασκευή μεταλλικών προϊόντων, όπως εργαλείων, όπλων, ειδωλίων, κοσμημάτων κ.λπ., χαρακτηρίζεται και από σημαντικές εξελίξεις στην κοινωνική και πολιτιστική οργάνωση των οικισμών, οι περισσότερες των οποίων είναι αποτέλεσμα των αλλαγών στον οικονομικό και τον τεχνολογικό το-

Εικ. 1. A-G: Φυλογένεση και κατανομή των συχνοτήτων της απλοομάδας J του χρωμοσώματος Y, καθώς επίσης βασικών γενεαλογικών γραμμών της σε σύγχρονους Ευρασιατικούς και Αφρικανικούς πληθυσμούς ανθρώπων. Στο πάνω αριστερό μέρος του φυλογενετικού δένδρου δίνεται η μέση ηλικία (σε χιλιάδες χρόνια) αρχικής δημιουργίας των μεταλλάξεων (εντός παραλληλογράμμων) συν το τυπικό σφάλμα¹².

μέα. Κατά την περίοδο αυτή παρατηρείται μεγάλη αύξηση του πληθυσμού. Η οικιστική οργάνωση εξελίσσεται και οικοδομούνται μεγαλοπρεπή ανάκτορα και άλλα εντυπωσιακά κτίσματα, γεγονός που υποδηλώνει αξιόλογη οικονομική δραστηριότητα. Μερικά από τα παλαιότερα ευρήματα χάλκινων αντικειμένων στην Ευρώπη εντοπίστηκαν στην Κρήτη και στο Λαύριο. Στον Αιγαίο χώρο ακμάζουν σπουδαία πρωτοαστικά κέντρα, όπως η Τροία, η Θερμή Λέσβου, η Πολιόχνη Λήμνου και η Λέρνη στην Αργολίδα. Ως μία από τις βασικές αιτίες του αστικού μετασχηματισμού θεωρείται η υιοθέτηση της πολυκαλλιέργειας, της προσθήκης δηλαδή του αμπελιού και της ελιάς δίπλα στις κλασικές καλλιέργειες των σιτηρών. Παράλληλα εντατικοποιείται η αλιεία με τη χρήση δικτύων. Οι θαλάσσιοι οργανισμοί που αλιεύονται χρησιμοποιούνται νωποί ή επεξεργασμένοι, αλλά παράλληλα για τη δημιουργία πολυτελών κοσμημάτων, καλλιτεχνημάτων, υδριών και μουσικών οργάνων.

Κατά τη διάρκεια αυτής της εποχής αναπτύχθηκαν σπουδαίοι πολιτισμοί, όπως ο *Κυκλαδικός* (3200/3000-1100 π.Χ.), ο *Μινωικός* (3200/3000-1100 π.Χ.) και ο *Ελλαδικός* (3200/3.000-1100 π.Χ., συμπεριλαμβάνει και τον *Μυκηναϊκό*, 1600-1100 π.Χ.). Ο αστικός πολιτισμός, οι σύνθετες κοινωνικές δομές, η βιοτεχνία και η γεωργική εξειδίκευση και οι πρώτες μορφές γραφής χαρακτηρίζουν αυτή τη χρονική περίοδο. Το Αιγαίο πέλαγος, που περιβάλλεται από την ηπειρωτική Ελλάδα, τη Δυτική Ανατολία (*πολιτισμός Ανατολίας* 3000-1200 π.Χ.) και την Κρήτη έπαιξε σημαντικό ρόλο στον σχηματισμό αυτών των καινοτομών. Στα τέλη μάλιστα της *Εποχής*

του Χαλκού, εμφανίζονται οι πρώτες μορφές γραφής – Μινωική Γραμμική Α (που δεν έχει αποκρυπτογραφηθεί) και Μυκηναϊκή Γραμμική Β (1450 π.Χ.) που είναι η πρώτη βεβαιωμένη ελληνική μορφή γραφής, μία από τις ζωντανές γλώσσες με τη μεγαλύτερη τεκμηριωμένη ιστορία στην Ινδοευρωπαϊκή οικογένεια γλωσσών.

6. Στοιχεία που δείχνουν τη γενετική συνέχεια των Ελλήνων

Η ιχνηλάτηση της πορείας ενός λαού στον ιστορικό χρόνο, μέσα από τα διάφορα ίχνη¹² που αφήνει στο διάβα του, αποτελεί ένα γνωστικό αντικείμενο, το οποίο εκτός της επιστημονικής αναζήτησης, ικανοποιεί και τη φυσιολογική ανθρώπινη ανάγκη να γνωρίζουμε από πού προερχόμαστε. Μπορεί να πει κανείς ότι οι θεωρίες σχετικά με την καταγωγή του σημερινού Ελληνικού πληθυσμού διακρίνονται σε δύο πόλους: σε αυτόν της ιστορικής συνέχειας των Ελλήνων και στη θεωρία ασυνέχειας των Ελλήνων. Η δεύτερη θεωρία, ότι οι σύγχρονοι Έλληνες δεν σχετίζονται βιολογικά ή πολιτισμικά με τους Έλληνες της κλασικής αρχαιότητας, διατυπώθηκε κυρίως από ορισμένους ιστορικούς, ανάμεσά τους ξεχωρίζει ο Αυστριακός Ιάκωβος Φίλιππος Φαλμεράγιερ.

Αλλά, ως θυμηθούμε τι υποστήριζε, το 1830, ο Φαλμεράγιερ. Στο δίτομο έργο του «*Ιστορία της Χερσονήσου της Πελοποννήσου κατά τους Μεσαιωνικούς χρόνους*» διατύπωσε την άποψη ότι:

Οι Έλληνες της εποχής του δεν κατάγονται από

τους αρχαίους Έλληνες, αλλά προέρχονται από Σλάβους που εισέβαλαν ή μετανάστευσαν σε διαδοχικά κύματα στην Ελλάδα μετά την επίθεσή τους κατά της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας. Εξιστορεί «*Ούτε μια σταγόνα αίματος, γνησίου Ελληνικού αίματος, δεν τρέχει στις φλέβες των χριστιανών κατοίκων της σημερινής Ελλάδας*». Υποστήριζε δε ότι οι σημερινοί Νεοέλληνες είναι απόγονοι Σλάβων.

Η θεωρία που διατύπωσε ο Φαλμεράγιερ, το 1830, προκάλεσε έντονες αντιδράσεις και εξοργισμένες απαντήσεις, όπως και σήμερα προκαλούν έντονες αντιδράσεις οι απόψεις ορισμένων αρθρογράφων και πολιτικών που υποστηρίζουν⁶ αυτήν τη θεωρία. Η αντίδραση που προκάλεσε η πολύκροτη θεωρία του συνέβαλε ιδιαίτερα στην ανάπτυξη της ιστορικής έρευνας για την εθνική ταυτότητα του Μεσαιωνικού Ελληνισμού. Γύρω στο 1840 άρχισαν να εμφανίζονται οι πρώτες μελέτες που αποσκοπούσαν να αποδείξουν την ιστορική συνέχεια του γένους. Εκείνοι που συνέβαλαν με το έργο τους στην αποκατάσταση της ιστορικής συνέχειας του Ελληνισμού και της εθνικής ταυτότητας του Ελληνισμού των Μέσων χρόνων ήταν ο ιστορικός και λογοτέχνης Σπυρίδων Ζαμπέλιος και κυρίως ο ιστορικός Κωνσταντίνος Παπαρρηγόπουλος.

Ο Κωνσταντίνος Παπαρρηγόπουλος ήταν ο πρώτος ιστορικός που το 1843 έλεγξε ως εσφαλμένη τη θεωρία του Φαλμεράγιερ στη μελέτη του «*Περί εποικίσεως των φύλων εις την Πελοπόννησον*». Το δημοσίευμα αυτό συνοδεύτηκε κατόπιν με σειρά εργασιών του μέσα στο πλαίσιο της συγγραφής του μνημειώδους έργου

του, της «*Ιστορίας του Ελληνικού έθνους*». Ο Παπαρηγόπουλος απέρριψε τη βιολογική ερμηνεία της ιστορίας και πρόταξε τον πολιτισμό ως μοναδικό έγκυρο γνώρισμα του έθνους. Ειδικότερα, ο Παπαρηγόπουλος είναι ο θεμελιωτής της ιδέας της ιστορικής συνέχειας της Ελλάδας από την αρχαιότητα έως σήμερα και έδωσε μάχες για να αρθεί η αντίληψη ότι οι Βυζαντινοί χρόνοι ήταν μια περίοδος παρακμής που δεν αποτελούσε μέρος της Ελληνικής Ιστορίας. Ακόμη πιο εντυπωσιακό, η θεωρία του Φαλμεράγιερ απορρίφθηκε ως υποκειμενική και από τη Βαυαρική Ακαδημία Επιστημών και Κλασικών Μελετών.

Η θεωρία του Φαλμεράγιερ έχει βιολογικό υπόβαθρο και ως εκ τούτου η φυσική συνέχεια των κατοίκων της Ελλάδας θα πρέπει να εξεταστεί με βάση και γενετικά στοιχεία. Θα αναφερθώ ενδεικτικά σε αποτελέσματα λίγων γενετικών ερευνών.

Α) Η διερεύνηση της γενετικής θέσης των Ελλήνων στον Ευρασιατικό και Αφρικανικό γενετικό χάρτη με τη χρήση χιλιάδων απλών νουκλεοτιδικών δεικτών έδειξε¹ ότι οι Έλληνες γενετικά συγγενεύουν με Ιταλούς και Ισπανούς και διακρίνονται γενετικά από τους Σλάβους π.χ. Βούλγαρους, Κροάτες, Ουκρανούς, Πολωνούς, Ρώσους και Λευκορώσους σε πλήρη αντίθεση με τις απόψεις του Φαλμεράγιερ, που υποστήριζε ότι πρόγονοι των σύγχρονων Ελλήνων είναι οι Σλάβοι. Αν ήταν ορθή η άποψη του Φαλμεράγιερ θα έπρεπε οι Έλληνες να εντάσσονται στην ίδια τοπολογική θέση με τους Σλαβικούς λαούς, και όχι με τους Ιταλούς και τους Ισπανούς.

Β) Σύμφωνα² με τους διαπρεπείς συγγραφείς του κλασικού βιβλίου Γενετικής του Ανθρώπου «The History and Geography of Human Genes» ο γενετικός χάρτης της Ευρασίας δεν ιχνηλατεί μόνο τη «γενετική κληρονομιά» των αρχαίων Ελλήνων στους σημερινούς κατοίκους της χώρας μας, αλλά και ανάμεσα στους κατοίκους των γειτονικών πληθυσμών, οι περιοχές των οποίων είχαν αποικιστεί από αρχαίους Έλληνες. Η εξάπλωση αυτή περιλαμβάνει περιοχές που αρχίζουν από τα Δυτικά παράλια της Μικράς Ασίας, εκτείνονται στη Νότια Ιταλία και Σικελία, και καλύπτουν μέρος και των πληθυσμών της Κεντρικής Βαλκανικής. Η παραπάνω επίδραση έχει εξεταστεί σε βάθος στην περίπτωση της Μεγάλης Ελλάδας (Magna Graecia). Ακόμη και σήμερα, το γενετικό πρότυπο της Ιταλίας και της Σικελίας αντιγράφει σχεδόν πιστά τον Ελληνικό εποικισμό κατά την προ-Ρωμαϊκή εποχή. Με απλά λόγια, η γενετική ομοιότητα μεταξύ των κατοίκων των δύο περιοχών, που επιμένει χρονικά (2.500 χρόνια) παρά τις διαφορές στην ιστορική πορεία τους (απουσία εισβολών Σλάβων στην Ιταλία και Τουρκική κυριαρχία στην Ελλάδα) μετά την κατάλυση των Βυζαντινών κτήσεων, έρχεται να τονίσει τη βιολογική συνέχεια και των δύο λαών.

Γ) Σε μελέτη (2017) εξετάστηκε¹⁰ η γενετική σύσταση των Πελοποννησίων με τις πλέον σύγχρονες γενετικές μεθόδους. Προκειμένου να διερευνηθεί αν εξαλείφθηκαν οι Μεσαιωνικοί πληθυσμοί της Πελοποννήσου από Σλάβους ή/και αν ο εξελληνισμός των Σλάβων έγινε από τη μεταφορά στην Πελοπόννησο εξελληνισμένων πληθυσμών της Μικράς Ασίας κατά τους Βυζαντινούς

χρόνους, οι ερευνητές προέβησαν σε αντίστοιχες συγκρίσεις: Διαπίστωσαν ότι υπάρχει σαφής διάκριση των Πελοποννησίων από τους Σλαβικούς πληθυσμούς, οι οποίοι εντάσσονται σε ενιαία γενετική ομάδα. Επιπρόσθετα, όλοι οι πληθυσμοί από τη Μικρά Ασία ομαδοποιούνται γενετικά ξεχωριστά από τους Πελοποννησίους. Συνολικά, αυτά τα αποτελέσματα δεν είναι συμβατά με τη θεωρία της εξάλειψης των Μεσαιωνικών Πελοποννησίων και της αντικατάστασής τους από Σλάβους ή/και εποίκους από τη Μικρά Ασία. Η ανάλυση επιμειξίας της γενετικής σύστασης των Πελοποννησίων με την αντίστοιχη από τέσσερις Σλαβικούς πληθυσμούς (Λευκορώσους, Ρώσους, Πολωνούς και Ουκρανούς) έδειξε ότι ναι μεν υπήρξε Σλαβική μετανάστευση στην Πελοπόννησο, αλλά το ποσοστό Σλαβικής επιμειξίας μεταξύ των Πελοποννησιακών πληθυσμών κυμαίνεται από 0,2% έως 14,4%. Με άλλα λόγια, οι Σλάβοι δεν εξάλειψαν τους γηγενείς Ελληνικούς πληθυσμούς και δεν πήραν τη θέση τους, όπως υπέθεσε ο Φαλμεράγιερ. Η μελέτη επίσης καταρρίπτει οποιονδήποτε ισχυρισμό ότι οι Τσάκωνες και οι Μανιάτες έχουν Σλαβική καταγωγή. Στη Μέσα Μάνη και στη Νότια Τσακωνία η Σλαβική γενετική επιμειξία δεν ξεπερνά το 1%, ενώ αντίστοιχη ανάλυση κοινής καταγωγής με τους Ιταλούς έδωσε τιμές που κυμαίνονταν από 14,2% έως 25,3%. Με άλλα λόγια, οι Μανιάτες και οι Τσάκωνες, που κατά τον Φαλμεράγιερ ήταν Σλαβικής καταγωγής, έχουν ελάχιστα ποσοστά Σλαβικής επιμειξίας. Σε ευρύτερο πλαίσιο, σύμφωνα με τη μελέτη, οι Πελοποννήσιοι διαφέρουν γενετικά από τους τέσσερις Σλαβικούς πληθυσμούς,

ενώ έχουν σημαντικά μεγάλη και κοινή γενετική κληρονομιά με πληθυσμούς της Νότιας Ευρώπης (Ιταλούς=85%-96%, Ισπανούς=54%-62%, Γάλλους=39%-43%). Συνολικά, τα αποτελέσματα αυτά δεν συνάδουν με τη θεωρία της εξάλειψης των Μεσαιωνικών Πελοποννησίων και της αντικατάστασής τους από Σλάβους ή/και Μικρασιάτες αποίκους και καταρρίπτουν θεωρίες για την προέλευση των σημερινών Πελοποννησίων/Ελλήνων από Σλάβους.

Δ) Μελέτη (2017) ανάλυσης όλου του DNA από αρχαία λείψανα, στα οποία συμπεριλαμβάνονταν Μινώιτες από την Κρήτη και Μυκηναίοι από την ηπειρωτική Ελλάδα, προσέφερε περαιτέρω υποστήριξη⁷ στην παραπάνω άποψη. Σύμφωνα με την Αρχαιογενετική μελέτη: «*Τα γενετικά ευρήματα αντανακλούν τα ιστορικά γεγονότα του Ελλαδικού χώρου*» και ότι «*η εικόνα της ιστορικής/γενετικής συνέχειας των Ελλήνων είναι ξεκάθαρη, όπως ξεκάθαρο επίσης είναι το γεγονός ότι διά μέσου των αιώνων οι Έλληνες εξελίχθηκαν δεχόμενοι γενετικές επιδράσεις από άλλους πληθυσμούς, αλλά ποτέ δεν έσβησε η γενετική κληρονομιά των πληθυσμών του Αιγαίου, πριν και μετά την εποχή των πρώιμων πολιτισμών της Εποχής του Χαλκού*».

Ε) Τέλος, σε πρόσφατο δημοσίευμα (2021) Αρχαιογενετικής συμπεραίνεται³ ότι «*οι σημερινοί Έλληνες μοιράζονται το 90% της καταγωγής τους με τους πληθυσμούς που ζούσαν στο Βόρειο Αιγαίο κατά τη Μέση Εποχή του Χαλκού (2000 π.Χ.)*», υποδηλώνοντας τη φυσική γενετική συνέχεια των Ελλήνων μεταξύ των δύο χρονικών περιόδων.

Συνοπτικά, το DNA των Ελλήνων είναι σε μεγάλο βαθμό ίδιο με το αρχαίο DNA των πληθυσμών που ζούσαν στην ηπειρωτική Ελλάδα και τον Αιγαιακό χώρο πριν από 4.000 χρόνια, γεγονός που υποστηρίζει την ιδέα ότι γενετικά οι Νεοέλληνες είμαστε απόγονοι των αρχαίων Ελλήνων. Τα γενετικά δεδομένα υποστηρίζουν δηλαδή την ιδέα της γενετικής συνέχειας των Ελλήνων, από την εποχή του Χαλκού έως σήμερα.

Βιβλιογραφία

- Behar D. M., Metspalu M., *et al.* (2013). No evidence from genome-wide data of a Khazar origin for the Ashkenazi Jews. *Hum. Biol.* 85: 859-900.
- Cavalli-Sforza L. L., Menozzi P. & Piazza A. (1994). *The History and Geography of Human Genes*. Princeton University Press, Princeton, New Jersey.
- Clemente F., *et al.* (2021). The genomic history of the Aegean palatial civilizations. *Cell* 184: 2565-2586.e21, DOI: 10.1016/j.cell.2021.03.039
- Efstratiou N., *et al.* (2013). A late Palaeolithic site at Ouriakos (Limnos, Greece) in the northeaster Aegean. *Antiquity* 87: 335.
- Harvati K., *et al.* (2019). Apidima Cave fossils provide earliest evidence of *Homo sapiens* in Eurasia. *Nature* 571: 500-504.
- Κοντογιώργης Γ. (2017). Έθνος και «εκσυγχρονιστική» νεοτερικότητα. Εναλλακτικές εκδόσεις, σελ. 176.
- Lazaridis I., Mitnick A., *et al.* (2017). Genetic origins of the Minoans and Mycenaeans. *Nature* 548: 214-218.
- Paschou P., Drimeas P., *et al.* (2014). Maritime route of

- colonization of Europe. *PNAS USA* 111: 9211-9216.
- Pitsios T. (1999). Paleoanthropological research at the cave site of Apidima and the surrounding region (South Peloponnese, Greece). *Anthropol. Anz.* 57: 1-11.
- Stamatoyannopoulos G., *et al.* (2017). Genetics of the Peloponnesean populations and the theory of extinction of the medieval Peloponnesean Greeks. *Eur. J. Hum. Genet.* 25: 637-645.
- Stravopodi H., Manolis S.K. & N. Kyparissi (1994). Paleoanthropological findings from Theopetra cave in Thessaly: A preliminary report. International Conference. The Palaeolithic of Greece and Adjacent Areas (I.CO.PA.G.). *Conference* 24: 271-281.
- Τριανταφυλλίδης Κ. (2020). Η γενετική ιστορία των Ελλήνων - Το DNA των Ελλήνων. Εκδόσεις Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη, σελ. 478.

Ιωάννη Αμπατζόγλου

Ο ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΣΕ ΑΝΤΕΠΙΘΕΣΗ*

Αγαπητές συνελληνίδες, αγαπητοί συνέλληνες, τελικά τα καταφέραμε! Βρισκόμαστε στο Μακεδονία Παλλάς, στο κέντρο της Θεσσαλονίκης, πολύ κοντά στο άγαλμα του Μεγάλου Αλεξάνδρου, του Έλληνα στρατηλάτη που διέδωσε τον ελληνικό πολιτισμό στα πέρατα της οικουμένης. Δεν μας πτόησαν ούτε τα μέτρα κατά της πανδημίας του κορονοϊού ούτε οι αποστάσεις τις οποίες έπρεπε να διανύσουμε προκειμένου να έρθουμε εδώ, αλλά ούτε οι καταστροφικές πυρκαγιές που τις τελευταίες δύο ημέρες έχουν αποκλείσει την πρόσβαση από τη νότια Ελλάδα στη βόρεια. Σήμερα είναι μαζί μας συμπατριώτισσες και συμπατριώτες από τις ΗΠΑ, τη Μεγάλη Βρετανία, όπως επίσης και από πολλές περιοχές της Ελλάδας. Στις διήμερες εργασίες του συνεδρίου μας θα ακουστούν απόψεις από Ελληνίδες και Έλληνες που ζουν στο εξωτερικό, αλλά και στην Ελλάδα από την Κρήτη μέχρι τον Έβρο. Η πα-

* Χαιρετισμός του Ιωάννη Αμπατζόγλου στην έναρξη των εργασιών του πρώτου συνεδρίου της Επιτροπής Ελληνισμού με τίτλο «Ο ελληνισμός σε αντεπίθεση», στις 7 Αυγούστου 2021. Δημοσιεύθηκε στο epitropiellinismou.gr στις 7 Αυγούστου 2021.

ρουσία των συνέδρων σε αυτήν την αίθουσα εν μέσω καύσωνα και, ενώ διανύουμε την υψηλότερη σεζόν της τουριστικής περιόδου, δηλώνει ένα πράγμα: Για όλους εμάς η μεγαλύτερη ικανοποίηση είναι να εργαζόμαστε για την πατρίδα μας. Οι διακοπές και τα μπάνια μπορούν να περιμένουν, η πατρίδα όχι!

Τρία χρόνια και πενήντα μία ημέρες μετά την υπογραφή της προδοτικής Συμφωνίας των Πρεσπών και δεν έχουμε σταματήσει να αγωνιζόμαστε εναντίον της ούτε λεπτό. Τώρα βρισκόμαστε εδώ, προσπαθώντας να βρούμε τρόπους αντίδρασης, τρόπους αντεπίθεσης του ελληνισμού, όχι μόνο για τη συγκεκριμένη συμφωνία, αλλά και γενικότερα για το σύνολο των εθνικών μας ζητημάτων. Τελικά, αυτή η συμφωνία κατάφερε να μας ενώσει. Σε αυτό το πρώτο μας συνέδριο δεν θα μπορούσα να παραλείψω να αναφερθώ στη Διακήρυξή μας. Επιτρέψτε μου να σας διαβάσω μερικά σημεία από αυτήν: *«Η Συμφωνία των Πρεσπών αποτελεί τη μεγαλύτερη εθνική παραχώρηση από γενέσεως του ελλαδικού κράτους. Με αυτήν τη συμφωνία παραδόθηκε ο όρος “Μακεδονία” σε μη Έλληνες (στους σλαβικής καταγωγής Σκοπιανούς) και επίσης δόθηκε η δυνατότητα αυτοί να αποκαλούνται Μακεδόνες και η γλώσσα τους μακεδονική. Αυτό, οι Σκοπιανοί δεν θα μπορούσαν να το πετύχουν με κανέναν άλλον τρόπο, παρά μόνον εάν τους το παραχωρούσαμε οι Έλληνες, επειδή εμείς είμαστε οι ιδιοκτήτες της Μακεδονίας και της ιστορίας της, όπως και κάθε άλλης ελληνικής περιοχής. Φυσικά, ούτε γη Μακεδονίας είναι τα Σκόπια ούτε Μακεδόνες είναι οι Σλάβοι και Αλβανοί κάτοικοι των Σκοπίων ούτε μα-*

κεδονική είναι η σλαβική γλώσσα τους. Η συγκεκριμένη συμφωνία –που υπογράφηκε από Έλληνες πολιτικούς– θέτει τον ελληνισμό σε κίνδυνο με ανυπολόγιστες συνέπειες. Βεβαίως και σε άλλα θέματα το ελλαδικό κράτος έχει εκθέσει σε κίνδυνο το έθνος μας με τους χειρισμούς του, όπως με τη συνεχή υποχωρητικότητα του στις προκλήσεις των Τούρκων, με την εγκατάλειψη των Βορειοηπειρωτών, με την αδιαφορία που δείχνει για τον κυπριακό ελληνισμό, με το να δείχνει ανοχή στην παράνομη μετανάστευση (στη συντριπτική πλειονότητα ισλαμιστών) κ.λπ. Με τη Συμφωνία των Πρεσπών όμως για πρώτη φορά παραχωρήσαμε μέρος της ιστορίας μας, αλλά και της ταυτότητάς μας σε έναν άλλο λαό, ο οποίος μάλιστα ποτέ δεν έκρυψε τον αλυτρωτισμό του σε βάρος της πατρίδας μας. Το ξεπούλημα της Μακεδονίας ήταν η σταγόνα που ξεχείλισε το ποτήρι. Αυτήν την εθνική κατακρύφα μόνο μία δυναμική αντιμετώπιση από πλευράς του ελληνισμού θα μπορούσε να την ανακόψει... η προσπάθεια θα πρέπει να γίνει από μία οργάνωση, η οποία θα εργαστεί ανεξάρτητα από το ελλαδικό κράτος και από τα ελληνικά κόμματα και μέσω της οποίας θα καταβληθεί κάθε δυνατή προσπάθεια προς όλες τις κατευθύνσεις προκειμένου να ακυρωθεί η Συμφωνία των Πρεσπών. Γι' αυτόν τον λόγο ιδρύσαμε την Επιτροπή Ελληνισμού με έδρα τη Θεσσαλονίκη... Πέραν της προσπάθειας ακύρωσης της Συμφωνίας των Πρεσπών, η επιτροπή αυτή επίσης θα ασχοληθεί με όλα τα εθνικά μας θέματα, αλλά θα αποτελέσει και έναν διάλογο επικοινωνίας μεταξύ όλων των Ελλήνων αλλά και των φιλελλήνων... Ορισμένοι θα

υποστηρίζουν ότι από τη φύση μας εμείς οι Έλληνες δεν μπορούμε να συνεννοηθούμε μεταξύ μας και γι' αυτόν τον λόγο δεν μπορούμε να οργανωθούμε. Αυτό φυσικά ΔΕΝ ισχύει. Τρανό παράδειγμα η Φιλική Εταιρεία, που προετοίμασε την Ελληνική Επανάσταση του 1821, με αποτέλεσμα να απελευθερωθεί το Γένος μας από τον τουρκικό ζυγό. Η άριστη οργάνωση αυτής της εταιρείας δείχνει ότι, όταν θέλουμε εμείς οι Έλληνες, μπορούμε να τα καταφέρουμε και μάλιστα με τρόπο μοναδικό. Ο Εμμανουήλ Ξάνθος στο βιβλίο του "Απομνημονεύματα περι τής Φιλικής Έταιρείας" αναφέρει ότι σκοπός της Εταιρείας των Φιλικών ήταν η "άνεργσις, καὶ ἐλευθέρωσις τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους καὶ τής Πατρίδος μας". Το σχέδιο των Φιλικών ήταν η απελευθέρωση των Ελλήνων και της Ελλάδας. Συνειδητοποίησαν ότι αυτό πρέπει να υλοποιηθεί και επέμειναν μέχρι την πραγματοποίησή του. Έτσι προχωρούμε κι εμείς. Έχουμε ήδη ΣΥΝΕΙΔΗΤΟΠΟΙΗΣΕΙ την ανάγκη ύπαρξης της Επιτροπής Ελληνισμού και είμαστε αποφασισμένοι να ΕΠΙΜΕΙΝΟΥΜΕ μέχρι την επίτευξη των στόχων της... Στην προσπάθεια αυτή δεν περισσεύει κανείς. Στην Επιτροπή Ελληνισμού θέση έχουν όλοι όσοι θέλουν να αγωνιστούν για την πατρίδα μας και τον πολιτισμό μας. Για να συμμετάσχει κάποιος σε αυτό το εγχείρημα, θα πρέπει να διαθέτει φλόγα στην ψυχή του για την Ελλάδα και τον ελληνισμό και να συμφωνεί με αυτήν τη διακήρυξη, αλλά και με το καταστατικό της επιτροπής... Η Επιτροπή Ελληνισμού θα πραγματοποιήσει το πρώτο συνέδριό της στη Θεσσαλονίκη». Αυτό το τελευταίο το κάναμε ήδη πράξη με την παρουσία μας

σε αυτήν την αίθουσα. Ελπίζω να κατορθώσουμε να πραγματοποιήσουμε και τον αρχικό σκοπό, για τον οποίο ιδρύσαμε το σωματείο μας.

Η Επιτροπή Ελληνισμού ιδρύθηκε στις 25 Ιανουαρίου 2021, ακριβώς δύο χρόνια μετά την επικύρωση της επαίσχυντης Συμφωνίας των Πρεσπών στη Βουλή των Ελλήνων. Επιπλέον, φέτος γιορτάζουμε τα διακόσια χρόνια από την Εθνεγερσία του 1821. Για εμάς σε όλα αυτά υπάρχει ένας βαθύτερος συμβολισμός και ο νοών νοεΐτω... Είμαστε, λοιπόν, νεοϊδρυθέν σωματείο –έχουν περάσει μόνο έξι μήνες και δώδεκα ημέρες από την ίδρυσή μας– αλλά έχουμε να παρουσιάσουμε σημαντικό έργο. Σε αυτό το διάστημα πραγματοποιήσαμε δεκαέξι διοικητικά συμβούλια, αποκτήσαμε δική μας ιστοσελίδα στο διαδίκτυο, σελίδα στο Facebook, λογαριασμό στο Zoom, μέσω του οποίου πραγματοποιούμε τις τηλεδιασκέψεις μας, διευρύναμε τον αριθμό των μελών μας, ανοίξαμε πέραν του τραπεζικού λογαριασμού και λογαριασμό PayPal, δημιουργήσαμε τις ομάδες εργασίας με θέματα «Μακεδονία - Σκοπιανό», «Ελληνική Παιδεία Αποδήμων», «Παγκόσμια Ελληνική Διασπορά», «Δημογραφικό», «Πομάκοι - το αρχαίο θρακικό φύλο», πραγματοποιήσαμε πριν από λίγες ώρες τη διαδικτυακή επιστημονική εκδήλωση με θέμα «Μακεδονία, Αιγαίο, ελληνισμός», στην οποία συμμετείχαν τέσσερις διακεκριμένοι πανεπιστημιακοί δάσκαλοι με συντονιστή τον γνωστό δημοσιογράφο κ. Παντελή Σαββίδη και αυτήν τη στιγμή ξεκινάμε τις εργασίες του πρώτου μας συνεδρίου. Επίσης, έχουμε εκδώσει δελτία τύπου με τα τρία τελευταία να αναφέρονται στα εξής θέματα:

- Κατά της κύρωσης στη Βουλή των τριών μνημονίων συνεργασίας Ελλάδας - Σκοπίων, τα οποία απορρέουν από τη Συμφωνία των Πρεσπών.

- Καθορισμός της 17ης Ιουνίου ως Ημέρας Αντίστασης και Αγώνα κατά της Συμφωνίας των Πρεσπών.

- Ανέγερση μνημείων κατά της Συμφωνίας των Πρεσπών.

Να σημειώσω ότι μετά το πέρας του συνεδρίου θα εργαστούμε προκειμένου να εκδώσουμε βιβλίο με τα πρακτικά του.

Πρέπει να γνωρίζετε ότι το σύστημα ενοχλήθηκε από τη δημιουργία της Επιτροπής Ελληνισμού και φρόντισε να μας το δείξει. Φυσικά, τέτοιου είδους αντιδράσεις όχι μόνο δεν μας πτοούν, αλλά μας δυναμώνουν ακόμα περισσότερο. Και αυτό επειδή ο αγώνας που διεξάγουμε δεν είναι ιδιωτικός, αλλά εθνικός και πατριωτικός. Η προσπάθειά μας είναι να υπάρξει μία αντεπίθεση από πλευράς ελληνισμού στα εθνικά μας ζητήματα, ώστε να καταφέρουμε να ανακάμψουμε ως έθνος.

Με χαρά βλέπουμε ότι ανάλογες προσπάθειες γίνονται και από άλλους Έλληνες, είτε συλλογικά είτε μεμονωμένα. Ελπίζουμε ότι την ύστατη στιγμή θα ενωθούμε όλοι για το συμφέρον της πατρίδας μας, θα ομονοήσουμε. Η ιστορία μάς έχει διδάξει ότι η ΔΙΧΟΝΟΙΑ και ο ΦΘΟΝΟΣ που έχουμε μεταξύ μας είναι η αιτία των εθνικών μας καταστροφών. Ας ενωθούμε, για να αξίζουμε την ελευθερία που μας χάρισαν πριν από διακόσια χρόνια οι επαναστάτες του 1821. Δεν έγραψε τυχαία στον εθνικό μας ύμνο ο Διονύσιος Σολωμός τους στίχους: «*Ἐὰν μισοῦνται ἀνάμεσό τους δὲν τοὺς πρέπει*

ἐλευθεριά»¹ και «Πάντα ἢ νίκη, ἂν ἐνωθῆτε, πάντα ἐσᾶς θ' ἀκολουθῆ»². Να προχωρήσουμε, λοιπόν, ΕΝΩΜΕΝΟΙ και δύο ιδέες να βρίσκονται στο κέντρο της σκέψης και της ύπαρξής μας. Η ΕΛΛΑΣ και η ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ! Μόνο τότε θα νικήσει ο ελληνισμός και αυτή η νίκη θα είναι και νίκη όλης της ανθρωπότητας. Όπως σημειώνει ο Περικλής Γιαννόπουλος³, ο ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ και ο ΑΝΘΡΩΠΙΣΜΟΣ είναι δύο έννοιες ταυτόσημες. Επομένως, η νίκη του ελληνισμού θα είναι και νίκη όλων των ανθρώπων!

Εύχομαι καλές εργασίες στο συνέδριό μας και να ευοδωθούν οι στόχοι μας!

Σας ευχαριστώ που με ακούσατε.

1. Διον. Σολωμός, *Ύμνος εις τὴν Ἐλευθερίαν*, 147.

2. Διον. Σολωμός, *Ύμνος εις τὴν Ἐλευθερίαν*, 150.

3. Περ. Γιαννόπουλος, *Ἐκκλησις πρὸς τὸ πανελλήνιον κοινόν*, εκδ. Ι. Δ. Κολλάρου, Αθήνα, 1907, σ. 17.

Κωνσταντίνου Γρίβα

Η ΑΜΥΝΑ ΚΑΙ Ο ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΡΟΛΟΣ
ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΣΤΟ ΝΕΟ ΔΙΕΘΝΕΣ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Καλησπέρα σας.

Να σας ευχαριστήσω για την τιμή αυτής της πρόσκλησης. Θα πω μερικά πράγματα αναφορικά με τα νέα δεδομένα, τόσο τα γεωπολιτικά όσο και αυτά που δεν συνηθίζουμε να συζητούμε. Τα στρατιωτικά δεδομένα στην Κύπρο. Βέβαια, οι μέρες είναι πάρα πολύ ιδιόρρυθμες. Έχουμε το φαινόμενο, αυτή τη φάση του υβριδικού πολέμου που αντιμετωπίζει η χώρα εδώ και πάρα πολύ καιρό και σήμερα ζούμε μια νέα του διάσταση, βλέπουμε να συμβαίνει γύρω μας. Θα ξεκινήσω από αυτό.

Έχουμε φτάσει σε μια εποχή όπου πλέον μπαίνουμε σε ένα νέο δυναμικό και πολύ βίαιο διεθνές περιβάλλον. Τα όρια μεταξύ ειρήνης και πολέμου γκριζαίνουν ολοένα και περισσότερο. Επανερχονται και θα επανέλθουν ακόμη πιο έντονα απειλές όπως είναι η πυρηνική απειλή. Η απειλή του πυρηνικού πολέμου θα επανέλθει αναγκαστικά. Ήδη έχει επανέλθει. Απλώς θα τη δούμε πολύ πιο έντονη στα χρόνια που έρχονται, ακριβώς γιατί μπαίνουμε σε ένα νέο ψυχροπολεμικό περιβάλλον. Οπότε νομίζω ότι έχει φθάσει και το τέλος μιας εποχής που αναζητούσαμε ένα είδος γεωπολιτικού λωτοφαγισμού, αν μου επιτρέπεται αυτός ο όρος. Δηλαδή ήταν μια εποχή που ανα-

ζητούσαμε την ευδαιμονία, την ευημερία που θα μας έφερνε η ενσωμάτωση στο ευρωπαϊκό γίγνεσθαι, που θα 'φερνε και την ειρήνη μαζί της, θα 'φερνε και την επίλυση των ελληνοτουρκικών κι όλα αυτά τα φληναφήματα που μας ταλαιπώρησαν και μας ταλαιπωρούν ακόμη και σήμερα. Επανερχόμαστε με πάρα πολύ γρήγορο ρυθμό στην εποχή των κρατικών δρώντων, των εθνικών δρώντων και των εθνοκεντρικών πολιτικών στο διεθνές σύστημα και όσο πιο γρήγορα το καταλάβουμε τόσο καλύτερα. Και μετά από αυτό να πάμε στην Κύπρο.

Η ομιλία μου είναι η Κύπρος στο νέο διεθνές περιβάλλον. Ποιο είναι αυτό το νέο διεθνές περιβάλλον; Έχει μια σειρά από μεταλλάξεις και αλλαγές σε σχέση με αυτό που θεωρούσαμε μέχρι σήμερα. Ωστόσο, εγώ θα επικεντρώσω σε δύο πράγματα. Το ένα είναι ότι η ανατολική Μεσόγειος καθίσταται περιοχή με πολύ μεγάλο ενδιαφέρον. Για μία σειρά από λόγους, ένας εκ των οποίων είναι η διαφαινόμενη τήξη των αρκτικών πάγων που σχηματίζει ένα είδος θαλασσίου δακτυλίου ταχείας κυκλοφορίας γύρω από την Ευρασία, αλλά και το νέο υβριδικό διεθνές σύστημα που τείνει να σχηματοποιηθεί, το οποίο περιέχει στοιχεία πολυπολικότητας και διπολικότητας, επικεντρώνεται κατά κάποιο τρόπο στην ανατολική Μεσόγειο. Η ανατολική Μεσόγειος, ήτανε που ήτανε πάρα πολύ σημαντική και τώρα μετατρέπεται σε ένα, ίσως το πιο σημαντικό, από τα γεωπολιτικά κέντρα του κόσμου. Άρα σε μεγάλο βαθμό το παιχνίδι στην ευρασιατική σκακιέρα θα παιχτεί εδώ. Και η Κύπρος είναι το πιο κομβικό κομμάτι αυτού του χώρου της ανατολικής Μεσογείου.

Το ένα στοιχείο είναι αυτό. Το άλλο είναι η ενιαία και αδιαίρετη ενότητα του συστήματος Ελλάδας, του Ελλαδικού κράτους δηλαδή και της Κύπρου. Δεν είναι μόνο ότι το Ελλαδικό κράτος και η Κυπριακή δημοκρατία συναποτελούν τις δύο κρατικές συνιστώσες του ενιαίου ελληνισμού. Είναι ότι διαμορφώνουν έτσι κι αλλιώς ένα ενιαίο και αδιαίρετο γεωπολιτικό σύστημα. Ακόμα κι αν στην Κύπρο κατοικούσαν μουσουλμάνοι μπαγκλαντεσιανής καταγωγής και μόνο, πάλι η Ελλάδα θα δημιουργούσε μια ενιαία γεωπολιτική οντότητα με την Κύπρο και θα έπρεπε να έχουμε πολύ στενές σχέσεις μεταξύ μας, πολλώ δε μάλλον σήμερα.

Και το τελευταίο και το πιο σημαντικό, είναι ότι η Τουρκία πλέον, δεν είναι η Τουρκία που γνωρίζαμε. Όχι ότι η παλαιά Τουρκία ήταν μια καλή Τουρκία, μια ειρηνική Τουρκία. Ήταν άκρως επιθετική, βάρβαρη και πάρα πολύ επικίνδυνη. Αυτό που τη διαφοροποιεί σε σχέση με σήμερα είναι ότι και πάλι είναι πάρα πολύ φιλόδοξη. Θέλει να λειτουργήσει ως μία ευρασιατικής εμβέλειας δύναμη και να αποτελέσει έναν από τους ρυθμιστικούς παράγοντες αυτού του νέου διεθνούς συστήματος που, όπως είπα πριν, τείνει να σχηματιστεί. Χωρίς ακόμα να είμαστε σίγουροι προς ποια κατεύθυνση θα κινηθεί.

Η Τουρκία, εν πάση περιπτώσει, θέλει να είναι ένας από τους πρωταγωνιστές. Και δεν θέλει αυτή τη στιγμή, κατά πως φαίνεται, να ταυτιστεί με κάποιο από τα δύο μεγάλα μπλοκ που τείνουν να σχηματισθούν, το ωκεάνιο Ευρωατλαντικό και το Ευρασιατικό. Θέλει να υπάρχει ανάμεσα. Αυτό την οδηγεί σε μία αναγκαία, να

το πούμε έτσι, πολιτική επέκτασης στον χώρο της ανατολικής Μεσογείου. Θέλει λοιπόν να ακρωτηριάσει γεωπολιτικά την Ελλάδα. Ουσιαστικά να τοποθετήσει μεγάλο μέρος του Αιγαίου άτυπα στη δική της επικράτεια διά του δόγματος της Γαλάζιας Πατρίδας και συνεπικουρούμενη φυσικά από την εγχώρια πέμπτη φάλαγγα διαφόρων διανοητών, καθηγητικού κατεστημένου, διαμορφωτών γνώμης κ.λπ., που προσπαθούν να μας πείσουν ότι ο γάιδαρος πετάει, λέγοντάς μας επιχειρήματα του τύπου «η Τουρκία έχει μεγάλη ακτογραμμή άρα πρέπει να πάρει το μισό Αιγαίο» και παρόμοια άλλα που δεν αξίζει τον κόπο καν να συζητηθούν. Και φυσικά, όσον αφορά την Κύπρο, θέλει ουσιαστικά να την εξαλείψει, να την τοποθετήσει μέσα σε ένα μεγάλο γεωπολιτικό στομάχι, αν μου επιτρέπεται αυτός ο χυδαίος όρος, και να την απορροφήσει. Γι' αυτό λοιπόν, αυτά που συμβαίνουν στην Κύπρο σήμερα δεν είναι παρά η αρχή μίας ευρύτερης επιθετικής πολιτικής της Τουρκίας. Η Τουρκία δεν θα σταματήσει ακόμη κι αν καταφέρει να διαχωρίσει την Κύπρο σε δύο ξεχωριστά κράτη. Θέλει ολόκληρη την Κύπρο. Δεν θέλει μόνο το ένα κομμάτι. Γιατί πολύ απλά χρειάζεται την επιρροή της Κύπρου στην ευρύτερη θαλάσσια έκταση γύρω από αυτήν.

Συνακόλουθα, λοιπόν, έχουμε φτάσει στο σημείο στο οποίο πλέον τα πράγματα είναι ξεκάθαρα. Ή θα ακολουθήσουμε μία πολιτική εθνικής αντιστάσεως, στο Κυπριακό και γενικότερα, αλλά ξεκινώντας από την Κύπρο, μια πολιτική δηλαδή αντιμετώπισης του τουρκικού επεκτατισμού και προσπάθειας αντιστροφής αυτών που έχει επιτύχει η Άγκυρα μέχρι σήμερα και να αρχί-

σουμε να υλοποιούμε μια στρατηγική εθνικής απελευθέρωσης ή θα οδηγηθούμε σε πάρα πάρα πολύ δύσκολες καταστάσεις ανεξαρτήτως του τι θα γίνει στην Τουρκία. Εάν θα παραμείνει ο πρόεδρος Ερντογάν, αν θα βγούνε τίποτα Κεμαλιστές, ο Κιλιντσάρογλου ο μεταλλαγμένος, εθνικιστές, αναρχικοί, φεμινιστές, αντισπισιστές, βεγγανιστές ή οτιδήποτε άλλο προκύψει ως ηγεσία στην Τουρκία, η Τουρκία θα παραμείνει μια άκρως ιμπεριαλιστική, επιθετική δύναμη με ξεκάθαρη ατζέντα καταστροφής της Κυπριακής Δημοκρατίας και ακρωτηριασμού του Ελλαδικού κράτους.

Και πάμε στο πιο κρίσιμο σημείο κατά την άποψή μου, το οποίο μέχρι σήμερα δεν συζητιέται, θεωρείται ένα θέμα ταμπού και όποτε θίγεται από κάποιους ανθρώπους και από εμένα στο παρελθόν, η αντιμετώπιση γίνεται με χλευασμό. Δηλαδή της στρατιωτικής άμυνας της Κύπρου και για την ακρίβεια της δυνατότητας της Κυπριακής Δημοκρατίας. Προσέξτε, αναφέρομαι μόνο στην Κυπριακή Δημοκρατία, στην Εθνική Φρουρά δηλαδή και όχι και στο ελληνικό στράτευμα. Στη δυνατότητα της Εθνικής Φρουράς να αντιμετωπίσει στρατιωτικά καταρχάς τις τουρκικές δυνάμεις που βρίσκονται στο έδαφος της Μεγαλονήσου και μετέπειτα και την ίδια την Τουρκία. Κατανοώ ότι από μόνες τους αυτές οι κουβέντες προκαλούν χλευασμό, θυμηδία ή και οργή και αυτό γιατί έτσι έχουμε εκπαιδευτεί από μικροί. Μας έχει εκπαιδεύσει ένα σύστημα εξουσίας, να θεωρούμε ότι η Τουρκία είναι πανίσχυρη και η Ελλάδα, πολλώ δε μάλλον η Κυπριακή Δημοκρατία, είμαστε παντελώς ανίσχυροι και δεν μπορούμε να αντιμετωπίσουμε από

μόνοι μας, και στρατιωτικά και γενικότερα, την Τουρκία. Άρα χρειαζόμαστε κάποιους που θα μας προστατεύουνε, με ό,τι και αν σημαίνει, με ό,τι συνδηλώσεις έχει αυτό το ρήμα. Η πραγματικότητα όμως δεν είναι έτσι.

Να ξεκινήσουμε από το πιο βασικό, που κακώς το συζητάμε, δηλαδή είναι κατάντια να αναλώνουμε χρόνο, ειδικά σε τέτοιου επιπέδου συζητήσεις, για να πούμε ότι αυτή η μνημειώδης ανοησία που λέγεται ότι «η Τουρκία είναι ογδόντα εκατομμύρια, άρα η Ελλάδα που είναι δέκα, πολλώ δε μάλλον η Κύπρος, δεν έχει καμία πιθανότητα να την αντιμετωπίσει». Πολύ απλά δεν είναι σοβαρή κουβέντα να λέγεται ούτε στο νηπιαγωγείο, ούτε στον καφενέ του χωριού μου της Δυτικής Φραγκίστας Ευρυτανίας. Με αυτή τη λογική, να το πούμε πάρα πολύ απλά, η ισχυρότερη χώρα στον κόσμο είναι η Κίνα, ακολουθεί με πολύ μικρή διαφορά η Ινδία, πάρα πολύ πίσω είναι οι ΗΠΑ και φυσικά το Μπαγκλαντές είναι αρκετά ισχυρότερο από τη Ρωσία, δεδομένου ότι έχει μεγαλύτερο πληθυσμό.

Λοιπόν αυτά τα καραγκιοζιλίκια δεν υπάρχουν και δεν υπήρξαν ποτέ. Αντιθέτως, όπως διδάσκουνε και οι συνάδελφοί μου στη Στρατιωτική Σχολή Ευελπίδων (ΣΣΕ), που κάνουνε επιχειρησιακή έρευνα και μοντελοποιούνε το πεδίο της μάχης, σε μικρούς χώρους όπως είναι το έδαφος της Κυπριακής Δημοκρατίας, εάν παρατάξεις πολύ μεγάλες δυνάμεις, από ένα σημείο και μετά διαταράσσεις την υγιή σχέση του *force to space ratio*, της δύναμης προς χώρο και τότε οι μεγάλες δυνάμεις μετατρέπονται σε μειονέκτημα από πλεονέκτημα.

Η Εθνική Φρουρά (ΕΦ) ήδη έχει ξεκινήσει μια προ-

σπάθεια για την ενίσχυση των στρατιωτικών της ικανοτήτων ακριβώς με τον τρόπο που θα έπρεπε να γίνει. Και αν στο μέλλον επενδύσει σε αυτές τις τεχνολογίες, τις φθηνές σχετικά τεχνολογίες που μελετούμε και γω και άλλοι συνάδελφοι εδώ και πολλά χρόνια, ένα βελτιωμένο πυροβολικό, ένα ντοπαρισμένο πυροβολικό όπως το λένε οι φίλοι μας οι Αμερικανοί, ρομποτικά συστήματα, συστήματα τεχνητής νοημοσύνης, αποκεντρωτικά μοντέλα μάχης και μια σειρά από άλλα, τότε φυσικά μπορεί να ενισχύσει δραστηκότητα την ικανότητά της να κατανικήσει τις στρατιωτικές δυνάμεις της Τουρκίας που βρίσκονται στο έδαφος της Μεγαλονήσου. Σε δεύτερο χρόνο, μπορεί να δημιουργήσει κι ένα πλέγμα αντιπρόσβασης και άρνησης περιοχής γύρω από τη Μεγαλόνησο με πυραυλικά συστήματα, με μικρά υποβρύχια –ο ναύαρχος κ. Μαρτζούκος ο πρόεδρος του ΕΛΙΣΜΕ έχει κάνει μια εξαιρετική μελέτη και υπάρχουν κι άλλες–, με ρομποτικά υποβρύχια, με ρομποτικά ταχεία σκάφη κ.λπ. και να δημιουργήσει και ένα πλέγμα προστασίας έτσι ώστε να αποτρέψει την τυχόν εισβολή δυνάμεων από τη μητροπολιτική Τουρκία. Και φυσικά σ’ αυτό το σημείο ακριβώς μπαίνει και η αποτροπή που εκεί θα μπορούσε και η Ελλάδα φυσικά, θα έπρεπε να είναι η δύναμη που να λειτουργήσει αποτρεπτικά ώστε σε παρόμοια περίπτωση τυχόν στρατιωτικής αντίδρασης της Τουρκίας να προκαλέσει και τη στρατιωτική αντίδραση της Ελλάδας και μια σειρά από άλλα που θα μπορούσαμε ίσως να τα συζητήσουμε υπό άλλες συνθήκες.

Φυσικά, όλα αυτά δεν είναι μια κραυγή για πόλεμο.

Δεν σημαίνει ότι πρέπει σώνει και καλά να ξεκινήσουμε μία διαδικασία και κάποια στιγμή να επιτεθούμε out of the blue εκεί που δεν το περιμένει κανένας στις τουρκικές δυνάμεις και να απελευθερώσουμε τη Μεγαλόνησο. Αλλά το πρώτο βήμα είναι ότι πρέπει να σπάσει αυτή η λογική της απόλυτης στρατιωτικής κυριαρχίας της Τουρκίας και της απόλυτης στρατιωτικής αδυναμίας της Κύπρου. Είναι συνταγή για καταστροφή. Καμία συζήτηση, καμία ανάλυση, καμία χάραξη σοβαρής, ρεαλιστικής, λογικής και βιώσιμης στρατηγικής δεν μπορεί να γίνει με βάση αυτό το δεδομένο. Εάν τοποθετήσεις στο τραπέζι και το τοποθετήσεις και ενώπιον του αντιπάλου το ότι «κοίτα να δεις, εάν γίνει κάτι που μπορώ και εγώ να το αποφασίσω την ώρα που εσύ δεν το περιμένεις, δεν είναι καθόλου σίγουρο ότι θα νικήσεις, αντιθέτως μπορείς να χάσεις ή ακόμη και να συντριβείς», τότε ίσως θα έχουμε τη δυνατότητα να αρχίσουμε να μιλάμε σοβαρά για κάποια λύση του Κυπριακού που να καλύπτει στοιχειωδώς τα ελληνικά συμφέροντα.

Ωστόσο, είμαι πεπεισμένος χωρίς να μπορώ να το τεκμηριώσω, αλλά θεωρώ ότι ακριβώς αυτή η άκρως ριψοκίνδυνη και επιθετική πολιτική της Τουρκίας που δίνει μεγάλη έμφαση σε αυτόν τον αυτόνομο γεωπολιτικό ρόλο, είναι μια πολιτική στην κόψη του ξυραφιού. Είναι σχεδόν σίγουρο ότι θα οδηγήσει κάποια στιγμή την Τουρκία σε σύγκρουση με μεγάλους διεθνείς παράγοντες. Όπως επίσης μπορεί να προκαλέσει και σοβαρές αναταράξεις (και το αναταράξεις είναι πολύ ήπια έκφραση) μέσα στο εσωτερικό της Τουρκίας. Κοντολογίς, είναι πολύ πιθανόν ότι η ιστορία θα προσφέρει στην

ελληνική πλευρά μία δυνατότητα, μία ευκαιρία, φευγαλέα ευκαιρία, αλλά που θα υπάρχει, αξιοποίησης της στρατιωτικής ισχύος για την απελευθέρωση της Κυπριακής Δημοκρατίας. Απελευθέρωση των Κατεχομένων εδαφών. Και τότε θα είναι έγκλημα εάν αυτή η ευκαιρία χαθεί. Ίσως μεγαλύτερο έγκλημα από αυτό που έγινε το 1974.

Άρα λοιπόν, πρέπει να είμαστε προετοιμασμένοι για όλα. Η άμυνα της Κύπρου πρέπει να τοποθετηθεί στο επίπεδο που αξίζει να τοποθετηθεί, αυτό της ρεαλιστικά εξετάσιμης επιλογής. Να φύγει δηλαδή από τη σφαίρα του αδιανόητου και να μπει στον χώρο των εξετάσιμων επιλογών έτσι ώστε να αρχίσουμε να συζητάμε σοβαρά για το πώς θα υλοποιήσουμε αυτή τη στρατηγική της εθνικής απελευθέρωσης, που μπορεί να μη χρειαστεί να γίνει με στρατιωτικά μέσα, μπορεί να γίνει με διπλωματικά μέσα, έχοντας όμως πίσω αυτή την πιθανότητα.

Κλείνοντας, γιατί φοβάμαι ότι έγινα πολύ κουραστικός, να πω ότι και αυτές οι λογικές που κυριαρχούν επαναλαμβάνω στην Ελλάδα, της απόλυτης στρατιωτικής ισχύος της Τουρκίας και της αδυναμίας της Ελλάδος, πολλώ δε μάλλον της Κύπρου, αγνοούν έναν βασικό παράγοντα. Ότι η Τουρκία θέλει να εφαρμόσει μία πολιτική όχι απλώς περιφερειακής αλλά Ευρασιατικής δύναμης. Και επειδή, όπως η γυναίκα του Καίσαρα, έτσι και η Τουρκία δεν αρκεί να είναι ισχυρή, πρέπει και να φαίνεται, δίνει τεράστια έμφαση στο γόητρό της. Έτσι λοιπόν το ενδεχόμενο στρατιωτικής αποτυχίας, δεν μιλάμε για ήττα, ακόμα και αποτυχίας μικρής κλίμακας στη σύγκρουση με ένα κράτος που στα χαρτιά

φαίνεται πολύ μικρότερο και πολύ αδύναμο, όπως είναι η Κυπριακή Δημοκρατία, θα μπορούσε να έχει συντριπτικές και καταλυτικές συνέπειες στη στρατηγική αυτή της Τουρκίας και επίσης να επηρεάσει με δραματικό τρόπο και τις εύθραυστες ισορροπίες στο εσωτερικό της Τουρκίας, ιδιαίτερα όσον αφορά την πολιτική της.

Θα κλείσω με αυτό που λέω πάντοτε, ότι στην Τουρκία υπάρχει μια ιστορική παράδοση, πολιτικοί ηγέτες να διακοσμούν φανοστάτες στις τουρκικές πόλεις. Οπότε μια απειλή από πλευράς της Ελλάδος και ιδιαίτερα της Κυπριακής Δημοκρατίας ότι μπορεί να νικήσει σε πολεμική αναμέτρηση, πολλώ δε μάλλον να συντρίψει τις τουρκικές δυνάμεις, το οποίο επαναλαμβάνω γίνεται –δεν θέλω να επεκταθώ περαιτέρω– είναι κάτι που το μελετάνε πολύ καλύτερα από μένα άλλοι συνάδελφοι στη ΣΣΕ και κάποια βασικά στοιχεία υπάρχουν στο τελευταίο μου βιβλίο «Η Νέα Στρατιωτική Επανάσταση και η Ελληνική Αμυντική Στρατηγική» που κυκλοφορεί από τον Δεκέμβρη του 2019 από τις εκδόσεις Λιβάνη. Εν πάση περιπτώσει είναι κάτι που γίνεται, είναι κάτι το οποίο το επιτρέπει να γίνει ακόμη περισσότερο αυτό το κύμα των εξελίξεων στον χώρο της στρατιωτικής επιστήμης και τεχνολογίας που με τη σειρά του εντάσσεται σε αυτό το ευρύτερο πλαίσιο της τέταρτης βιομηχανικής επανάστασης.

Από τη στιγμή, λοιπόν, που αυτά υπάρχουνε στο τραπέζι θα ήταν μεγάλο έγκλημα να μη τα χρησιμοποιήσουμε, αν μη τι άλλο, ως γεωπολιτικά όπλα και ως πολλαπλασιαστές ισχύος της διπλωματικής μας προσπάθειας αλλά και της προσπάθειας που πρέπει να κα-

ταβληθεί για να επιβληθεί το Διεθνές Δίκαιο. Γιατί η κατάληψη μεγάλου μέρους της Κύπρου από τις τουρκικές ένοπλες δυνάμεις είναι μια ανοιχτή πληγή στον νομικό πολιτισμό του πλανήτη. Είναι ένα διαρκές και εξελισσόμενο έγκλημα κατά της ανθρωπότητας και μία σαρωτική παραβίαση του Διεθνούς Δικαίου, από τις πιο βασικές του διατάξεις μέχρι τις πιο ασήμαντες. Άρα λοιπόν δεν είναι μόνο ένα ελληνικό πρόβλημα. Και αυτό σημαίνει ότι αυτή η στρατηγική της εθνικής απειλευθέρωσης που πρέπει και επιβάλλεται να περιλαμβάνει και τη στρατιωτική διάσταση, έστω ως απειλή, είναι και στην υπηρεσία της αποκατάστασης της διεθνούς νομιμότητας.

Αυτά από πλευράς μου. Ελπίζω να μη σας κούρασα. Ελπίζω να συνεισέφερα σε αυτόν τον προβληματισμό που πρέπει να έχουμε. Θέλω να τονίσω αυτό το πράγμα. Μπαίνουμε σε μια νέα εποχή. Δεν τη γνωρίζουμε. Πολλά πράγματα αλλάζουν. Το διεθνές περιβάλλον είναι τρομακτικά δυναμικό και ρευστό. Είναι τεράστιο λάθος να περιμένουμε ότι θα μας λύσουν τα προβλήματά μας άλλες δυνάμεις, μεγάλες, μικρές, μεσαίες και δεν συμμαζεύεται, γιατί πολύ απλά και αυτές βρίσκονται σε μια ρευστή φάση και βρίσκονται σε αναζήτηση πολιτικών και αυτή τη στιγμή πολύ δύσκολα θα έχουν τέτοια ξεκάθαρη στάση υπέρ του ενός ή του άλλου σε ένα ρευστό και δυναμικό σύστημα. Αλλά ακριβώς αυτή η εποχή είναι η εποχή η οποία επιτρέπει στους εθνοκεντρικούς δρώντες να ασκήσουν εθνοκεντρικές τολμηρές, πλην όμως ρεαλιστικές πολιτικές και να θέσουν τις βάσεις για την πορεία τους στις επόμενες δεκαετίες.

Σας ευχαριστώ πάρα πολύ. Ελπίζω, επαναλαμβάνω, να συνεισέφερα κάπως στον προβληματισμό σας.

Ερώτηση ακροατηρίου: Το στρατηγικό βάθος του Ισραήλ. Εάν έχει στρατηγικό βάθος. Αν χρειάζεται τον άξονα Κύπρος - Ελλάδα για να αποκτήσει αυτό το βάθος εάν δεν το έχει. Για την περίπτωση του να απελευθερωθεί στρατιωτικά η Κύπρος, διά των όπλων, αναφερθήκατε. Μπορούν αυτά να συνδυαστούν, το πρώτο και το δεύτερο; Σε σχέση και με το Ισραήλ. Με το στρατηγικό βάθος που αν δεν έχει και του λείπει, ίσως θα μπορούσαμε να το συμπληρώσουμε;

Απάντηση: Κοιτάξτε, είναι γεγονός ότι η Κύπρος είναι κομβικό στοιχείο για τη στρατηγική άμυνα του Ισραήλ. Δηλαδή μία Κύπρος η οποία θα ήταν υπό τον πλήρη έλεγχο της Τουρκίας όπως φιλοδοξεί η Τουρκία, τότε το Ισραήλ θα βρισκόταν σε έναν εξαιρετικά επικίνδυνο ασφυκτικό κλοιό. Συνακόλουθα αποτελεί κομμάτι των στρατηγικών συμφερόντων του Ισραήλ, η Κύπρος να παραμείνει ανεξάρτητη χώρα και ακόμη καλύτερα να επανέρχονταν στα φυσιολογικά της μεγέθη, δηλαδή στην πλήρη απελευθέρωση. Όμως αυτό που θέλω να πω, είναι ότι δεν θέλω να ενισχύω την επιχειρηματολογία –καλοπροαίρετη επιχειρηματολογία– πολλών φίλων και συναδέλφων που δίνουν έμφαση στον ένα ή στον άλλο ξένο παράγοντα. Επιμένω σε αυτό που είπα πριν. Ναι μεν η πολιτική των συμμαχιών είναι πολύ σημαντική. Ναι μεν το διπλωματικό στοιχείο είναι πάρα πολύ σημαντικό. Ωστόσο, ιδιαίτερα στη σημερινή εποχή πρέπει να βασιστούμε στον εαυτό μας.

Το Ισραήλ, αυτό που μπορεί να προσφέρει είναι κάποια φθηνά οπλικά συστήματα και κυρίως να δούμε την πολεμική μεθοδολογία του Ισραήλ. Ιδιαίτερα αυτόν τον αποκεντρωτικό τρόπο μάχης που έχει, ο οποίος είναι σαν να είναι φτιαγμένος για εμάς, για τη δικιά μας την ψυχροσύνθεση και μια σειρά από άλλα. Δηλαδή να δούμε τι στρατιωτικά διδάγματα μπορούμε να πάρουμε από το Ισραήλ.

Ερώτηση ακροατηρίου: Οι Τούρκοι δίνουν την εντύπωση πως θέλουν να πάνε προς τη δημιουργία μιας νέας Οθωμανικής αυτοκρατορίας. Ανεξαρτήτως ότι εμείς κάνουμε ό,τι μπορούμε για να είμαστε ασήμαντοι και να εξαρτώμαστε από τους άλλους, πώς δεν καταλαβαίνουν οι άλλες χώρες πόσο επικίνδυνη είναι η Τουρκία για την Ελλάδα αλλά και για ολόκληρη την υφήλιο;

Απάντηση: Αυτό που είπατε είναι και δική μου απορία. Αυτό αντανακλά τη στρατηγική ανυπαρξία πολλών χωρών της Ευρώπης. Δηλαδή, χώρες όπως η Ισπανία με την οποία έχω και ιδιαίτερους δεσμούς, έχει μια καρικατούρα κυβέρνησης και μια καρικατούρα πολιτικού συστήματος, τολμώ να πω πολύ χειρότερο απ' ό,τι έχουμε εδώ. Όχι τώρα. Γενικώς. Και αδυνατεί να λειτουργήσει σε ένα στρατηγικό περιβάλλον κυριολεκτικά πέρα από τη μύτη της. Έχουμε και χώρες όπως είναι η Γερμανία που είναι σαφέστατα φιλοτουρκική. Φιλοτουρκική όχι μόνο γιατί έχει οικονομικά συμφέροντα. Κυρίως γιατί η στρατηγική της Τουρκίας να δημιουργήσει τη νέα Οθωμανική αυτοκρατορία, όπως πάρα πολύ σωστά είπατε, έρχεται να αναξωπυρώσει τις φιλοδοξίες της Γερμανίας.

Τον παλαιό της στρατηγικό σκοπό να δημιουργήσει μία στρατηγική σχέση με μία κεντροασιατική δύναμη, η οποία θα λειτουργούσε ως ζωτικός της χώρος. Νομίζω ότι είναι μέσα στην όποια στρατηγική σκέψη της Γερμανίας ακριβώς αυτό το πράγμα. Συνακόλουθα έχουμε πρόβλημα με τη Γερμανία. Δεν είναι απλώς μια φιλοτουρκική χώρα επειδή έχει οικονομικά συμφέροντα. Μπορεί να έχει κάτι πολύ πιο ευρύ. Οι ΗΠΑ είναι ένα μεγάλο ερώτημα και θα δούμε πώς θα εξελιχθεί και η σκέψη τους. Ωστόσο, αυτό που θέλω να πω –μα που αναφέρατε αυτή τη λογική τη δική μας να μη κάνουμε τίποτα, τη λογική της θεσμικής δουλοπρέπειας που μας κατατρέχει– είναι ότι εμείς περιμένουμε κάποια στιγμή οι Αμερικανοί να αποφασίσουν ότι εμείς είμαστε πολύτιμος σύμμαχος και η Τουρκία είναι εχθρός και να μας βάλουνε υπό τη σκέπη του αμερικανικού αετού. Αυτό είναι τρελό ακόμα και στο πλαίσιο μιας ξεκάθαρης, ολοκληρωτικής, αποκλειστικής φιλοαμερικανικής πολιτικής, που πάλι θα ήτανε λάθος, θα έπρεπε εμείς να επιβάλουμε στην Αμερική, να τους πείσουμε αν θέλετε, όχι μόνο διά επιχειρημάτων, αλλά και διά πολιτικών, ότι εμείς είμαστε «ο άνθρωπός τους» αφού αυτό θέλουμε εδώ πέρα και να πετάξουμε έξω την Τουρκία. Δεν μπορούμε να περιμένουμε. Μέσα στην Αμερική συγκρούονται πολλές δυνάμεις. Πολλές από αυτές είναι φιλοτουρκικές, πάλι στο πλαίσιο μίας λογικής ότι χρειαζόμαστε την Τουρκία ακόμη και τη νέα Οθωμανική αυτοκρατορία, ακριβώς για να μπορέσουμε να ασκούμε επιρροή στην κεντρική Ασία κ.λπ. Οπότε δεν μπορούμε εμείς να περιμένουμε παθητικά τι θα αποφασίσουν οι ΗΠΑ.

Από την άλλη όμως υπάρχουνε χώρες, όπως είναι τα κράτη του Κόλπου και κυρίως όπως είναι η Ινδία, οι οποίες ανησυχούνε πάρα πολύ γι' αυτή τη νέα Οθωμανική αυτοκρατορία γιατί είναι και αντικειμενικώς εχθρική έναντι αυτών· και μη ξεχνάμε ότι η τελευταία συνασπίζεται με χώρες εχθρικές προς τις προαναφερόμενες, όπως το Πακιστάν εν προκειμένω για την Ινδία. Οπότε λοιπόν, εδώ προκύπτει πεδίο δόξης λαμπρόν για την ελληνική διπλωματία, των Αθηνών αλλά και της Λευκωσίας, ώστε να προχωρήσει σε μία σειρά συμμαχιών και με χώρες όπως η Ινδία που δεν είναι πλέον μακριά μας. Δεν είναι μια εξωτική χώρα, από γεωπολιτικής απόψεως είναι γείτονάς μας, ώστε να διαμορφώσουμε αυτό το αντιτουρκικό πλέγμα γύρω από αυτή τη νέα Οθωμανική αυτοκρατορία, το οποίο έχει και ευρύτερες γεωπολιτικές διαστάσεις και εφαρμογές. Αλλά αυτό σημαίνει, όπως είπατε, μία πολιτική, που δεν θα περιμένουμε παθητικά να σκεφθούνε άλλοι για εμάς, πολλώ δε μάλλον να αποφασίσουνε για εμάς. Θα πρέπει να λειτουργήσουμε πολύ δυναμικά και εθνοκεντρικά, το οποίο είναι το μεγάλο ζητούμενο. Περιμένω και εγώ, γιατί η ελπίδα πεθαίνει τελευταία, κάποια στιγμή να επικρατήσει στην Ελλάδα, στο κυρίαρχο πολιτικό σύστημα, όσο κι αν αυτό ακούγεται χιμαιρικό για πολλούς.

Ερώτηση ακροατηρίου: Χάρηκα που άκουσα τη λέξη Ινδία. Κατά τη γνώμη μου η Τουρκία δεν έχει επιθετικότητα μόνο επειδή δημιουργείται αυτό το νέο γεωπολιτικό περιβάλλον που περιγράψατε. Αλλά κυρίως ως αποτέλεσμα του ότι το ένα από τα δύο ρεύματα στην Τουρκία –

που είναι οι Κεμαλιστές και οι Ισλαμιστές– κυριαρχεί για πρώτη φορά από το 2002, ο Ερντογάν δηλαδή. Το όνειρό τους είναι η νεοοθωμανική Τουρκία και ο στόχος τους είναι πολύ συγκεκριμένος. Θέλουν να γίνουν μόνιμα μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ. Ως εκπρόσωπος του μουσουλμανικού κόσμου. Σ' αυτό το πράγμα, ασφαλώς η Ινδία είναι το αντίβαρο. Ενδεχομένως ίσως και η Γερμανία έχει αξιώσεις τέτοιες γιατί η ΕΕ έχει μείνει μόνο με μία θέση. Η ερώτησή μου είναι στο πώς μπορεί η Ελλάδα να θέσει αυτό τον κίνδυνο στη διεθνή κοινότητα. Και κάτι ακόμα. Οι ΗΠΑ τα τελευταία 60-70 χρόνια είναι σχετικά επεικείς με την Τουρκία ακριβώς επειδή τη θεωρούν μοντέλο κράτους του μουσουλμανικού κόσμου, το οποίο είναι δεμένο στο άρμα της Δύσης. Αυτό λοιπόν παύει να ισχύει με τον Ερντογάν. Παύει να ισχύει με τους νεοοθωμανιστές. Κι αυτό θα μείνει κι όταν φύγει ο Ερντογάν. Η ερώτησή μου είναι τι μπορεί να κάνει η Ελλάδα βάσει αυτών των δεδομένων, ώστε είτε να αποτραπεί αυτό το ενδεχόμενο είτε ό,τι μπορέσουμε να κερδίσουμε από την ανάδειξη αυτού του στόχου.

Απάντηση: Η απάντησή μου, χωρίς να διεκδικώ το αλάθητο, επειδή είμαστε σε μια εξαιρετικά ρευστή εποχή και τα πράγματα αλλάζουν, η όποια μας ανάλυση έχει μεγάλο κίνδυνο να είναι λανθασμένη, μερικώς ή ολικώς. Ωστόσο, οι ΗΠΑ, απ' ό,τι φαίνεται, όπως λέει και ο καθηγητής Παναγιώτης Ήφαιστος, θέλουν να εφαρμόσουν ένα είδος μετάλλαξης του περιβόητου δόγματος Νίξον. Δηλαδή αυτόνομες δυνάμεις σε συγκεκριμένα σημεία του πλανήτη, ιδιαίτερα στην κεντρική Ασία, οι οποίες να προωθούν όμως σε κάποιο βαθμό

και την αμερικανική ατζέντα. Κυρίως όμως οι ΗΠΑ φοβούνται ότι εάν στραφούν ενάντια στην Τουρκία θα την σπρώξουν πριν της ώρα της στην αγκαλιά της Κίνας και της Ρωσίας.

Η Τουρκία το εκμεταλλεύεται αυτό. Είναι η πολιτική των Peaky Blinders, όπως λέμε, από το ομώνυμο σήριαλ, που ισορροπείς ανάμεσα σε ισχυρούς παίκτες και στρέφεις τον έναν εναντίον του άλλου. Εδώ ακριβώς έρχεται η Ελλάδα με αυτό που είπαμε πριν, με την Ινδία και γενικότερα αυτό το πλέγμα. Δηλαδή μία γεωπολιτική αλυσίδα οι κρίκοι της οποίας θα είναι η Γαλλία, το Ελλαδικό κράτος, η Κυπριακή Δημοκρατία, η Αίγυπτος, πιθανώς το Ισραήλ, η Σαουδική Αραβία, τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα (ΗΑΕ), το Μπαχρέιν και θα φτάνει μέχρι την Ινδία. Αυτή λοιπόν η γεωπολιτική αλυσίδα, όχι μόνο μπορεί να λειτουργήσει ενάντια σε αυτές τις επικίνδυνες φιλοδοξίες της Τουρκίας λειτουργώντας και για λογαριασμό των αμερικανικών συμφερόντων, αλλά επίσης διαμορφώνει και ένα Ευρασιατικό σχήμα με την Ινδία που έχει αυταξία. Για τον απλούστατο λόγο ότι δεν είναι καθόλου σίγουρο ότι αυτή η Πανευρασιατική συσπείρωση που πάει να γίνει με πυρήνα το σύστημα Ρωσίας - Κίνας δεν θα καταφέρει να απορροφήσει κάποια στιγμή στο μέλλον και την Ινδία.

Η Ινδία βέβαια είναι εχθρική δύναμη ενάντια στη Κίνα. Ναι, αλλά τα πράγματα αλλάζουνε. Γιατί δεν είναι μόνο η Κίνα είναι και η Ρωσία, είναι και άλλες χώρες. Είναι τα οικονομικά, εμπορικά και βιομηχανικά συμφέροντα. Είναι η δυναμική του νέου δρόμου του μεταξιού και μιας σειρά από άλλα που πιθανώς κατα-

φέρουν κάποια στιγμή να τραβήξουν και την Ινδία προς αυτή την κατεύθυνση. Έστω και σε μια χαλαρή σχέση που θα είναι πλέον συντριβή για τον Δυτικό κόσμο, γιατί είναι ένα τεράστιο γεωπολιτικό μέγεθος η Ινδία. Οπότε όλο αυτό το σχήμα στο οποίο κεντρικό του κομμάτι είναι η Ελλάδα και θα έλεγα και ηγετικό –δυναμει τουλάχιστον ηγετικό του κομμάτι–, περιλαμβάνοντας και την Ινδία, έχει έναν πρώτο στόχο, την αντιμετώπιση της Τουρκίας και για λογαριασμό ημών – όλων αυτών των χωρών– αλλά και για λογαριασμό των αμερικανικών συμφερόντων που δεν θέλουν να εκτεθούν οι ίδιοι. Και σε δεύτερο επίπεδο μπορεί να λειτουργήσει και στο πλαίσιο μιας παγκόσμιας γεωπολιτικής αρχιτεκτονικής κρατώντας την Ινδία στη δυτική αρχιτεκτονική.

Βέβαια, αυτά ακόμα είναι πάρα πολύ ασαφή και ρευστά γιατί όπως είπα και πριν τα πράγματα αλλάζουν κάθε μέρα. Ωστόσο, ως δυνητική ευκαιρία είναι εκεί. Και νομίζω ότι είναι μια τεράστια ευκαιρία για την Ελλάδα. Αλλά πρέπει να μάθουμε να λειτουργούμε όχι με αυτό που συνηθίζω να λέω εγώ, δηλαδή της γεωπολιτικής του δήμου Αγράφων, δηλαδή μια επαρχιώτικου τύπου λογική ότι δεν μας ενδιαφέρει τι γίνεται πέρα από τα στενά μας σύνορα και περιμένουμε να λάβουμε εντολές από κάποιον άλλο ισχυρό παράγοντα. Πρέπει να λειτουργήσουμε και στη μεγάλη, την παγκόσμια σκακιέρα και πρέπει να λειτουργήσουμε και εθνοκεντρικά. Το οποίο μπορεί να ακούγεται τρελό αλλά νομίζω είναι απόλυτα ρεαλιστικό αυτή τη στιγμή. Θα έλεγα αναγκαίο, όχι μόνο ρεαλιστικό.

Ερώτηση ακροατηρίου: Δεν άκουσα κάτι σχετικό με τον ρόλο της Μεγάλης Βρετανίας σε περίπτωση που υπάρξει μία κατεύθυνση προς την υλοποίηση των όσων ωραίων και εθνικά ωφέλιμων προτείνετε στην Κύπρο. Ποιος εκτιμάτε ότι θα είναι ο ρόλος της Βρετανίας σε αυτή την περίπτωση διότι διαχρονικά από το 1965 μέχρι σήμερα είναι καταλυτικός και σε βάρος των εθνικών μας συμφερόντων.

Απάντηση: Έχετε απόλυτο δίκιο και κακώς δεν αναφέρθηκα. Η Μεγάλη Βρετανία είναι ο κακός δαίμονας του Κυπριακού ελληνισμού. Εγώ θα έλεγα ο κακός δαίμονας του ελληνισμού γενικότερα. Πιθανώς είναι λάθος να τονίζουμε πόσο αρνητικός είναι ο ρόλος της Γερμανίας. Η Μεγάλη Βρετανία μπορεί να έχει ακόμη πιο άσχημο ρόλο διαχρονικά. Και κάποια στιγμή πρέπει να την αντιμετωπίσουμε. Αυτό δεν σημαίνει να συγκροτούμε μαζί της, αλλά νομίζω ότι πρέπει να υπάρξει μια πολιτική απομόνωσης του βρετανικού παράγοντα.

Όπως είπα και πριν, είναι τόσο μεγάλο και ανοιχτό το γεωπολιτικό παιχνίδι στο οποίο μπορούμε να παίξουμε, που μπορούμε τη Μεγάλη Βρετανία να τη βάλουμε στη θέση της, για να το πούμε όσο πιο απλά γίνεται, χωρίς να χρειαστεί να φτάσουμε σε κάποιες συγκρούσεις. Αν διαμορφωθεί αυτό το σχήμα που είπαμε πριν και αν υπάρξουν και πιέσεις και από τις ΗΠΑ και από το Ισραήλ και μια σειρά από άλλους, η Μεγάλη Βρετανία νομίζω ότι μπορεί να αντιμετωπιστεί κατάλληλα.

Αυτά για να είμαι μετριοπαθής και να μη πω καμιά βαριά έκφραση του τύπου αυτού που είχε πει ο Τσόρ-

τσιλ, ότι η Γερμανία πρέπει να βομβαρδίζεται κάθε 50 χρόνια. Να αλλάξουμε τη λέξη Γερμανία και να βάλουμε τη λέξη Μεγάλη Βρετανία. Ας μη φθάσουμε σε αυτό το σημείο.

Ερώτηση ακροατηρίου: Όλοι ξέρουμε ότι γεωπολιτικά αυτό που βλέπουμε σιγά σιγά να διαμορφώνεται είναι ότι δημιουργείται ένας κλοιός γύρω από τη Ρωσία. Βλέπετε ότι ετοιμάζεται κάτι που θα μας ξαφνιάσει και αν το γεωπολιτικό χαλί στρωθεί και είναι έτοιμο, η Τουρκία πού βρίσκεται ανάμεσα, ποιος θα είναι ο ρόλος της; **Απάντηση:** Αυτό είναι μία πάρα πολύ μεγάλη κουβέντα που είπατε. Είναι γεγονός πως πάμε ολοταχώς προς έναν νέο ψυχρό πόλεμο με πολύ έντονα στοιχεία ανορθολογισμού και μισαλλοδοξίας σε σχέση με τον «κανονικό» Ψυχρό Πόλεμο. Δυστυχώς στην Ελλάδα αναπτύσσεται συνειδητά από πολλά κέντρα, ακόμα και μέσω οργανωμένων δυνάμεων μέσα στα social media ένας παρανοϊκός αντιρωσισμός. Εγώ ποτέ δεν πίστεψα ότι η Ρωσία είναι φυσικός μας σύμμαχος, επειδή είναι ορθόδοξη, το ξανθό γένος και όλα τα συναφή, αυτό τον «χαζό φιλορωσισμό». Αντιθέτως το θεωρούσα ότι είναι το πρώτο στάδιο του αντιρωσισμού. Γιατί ακριβώς καλλιεργεί μια παρανοϊκή ανάγνωση της πραγματικότητας, η οποία μετά δεν λειτουργεί γιατί η Ρωσία είναι μια κυνική, ψυχρή δύναμη που αναζητεί τα δικά της συμφέροντα και μετά εμείς θεωρούμε ότι μας πρόδωσε και όλα τα συναφή.

Ωστόσο, αυτός ο αντιρωσισμός που υπάρχει και στην Ελλάδα μπορεί να μας κάνει πάρα πολύ μεγάλο

κακό. Γιατί πολύ απλά μπορεί να μας οδηγήσει σε μία λογική ολοκληρωτικής ταύτισης με τις ΗΠΑ για λάθος λόγους, για να αντιμετωπίσουμε έναν αντίπαλο, ο οποίος δεν υπάρχει και αν εν πάση περιπτώσει υπάρχει, δεν υπάρχει για εμάς. Και κυρίως να οδηγηθούμε ακόμα και σε φιλοτουρκικές λογικές του τύπου ότι είναι προς το συμφέρον της Ελλάδας να τραβήξουμε στη Δύση ξανά την Τουρκία, έστω και με παραχωρήσεις και όλα τα συναφή, ακριβώς για να αποφύγουμε τον ρωσικό κίνδυνο και όλες αυτές τις ανοησίες που ακούμε από ανθρώπους που υποτίθεται ότι έχουν λόγο. Αυτός ο αντιρωσισμός λοιπόν είναι παρανοϊκός.

Επίσης οδηγούμαστε σε έναν ψυχρό πόλεμο που είναι προς το συμφέρον της Ελλάδος να κρατηθεί όσο το δυνατόν περισσότερο έξω, γιατί θα είναι πάρα πολύ επικίνδυνος. Νομίζω ότι φεύγει από τη συζήτησή μας το γιατί και πώς θα είναι επικίνδυνος. Υπάρχουν μια σειρά από λόγους. Φυσικά δεν μπορούμε να αλλάξουμε γεωπολιτικό προσανατολισμό. Αλλά ακόμα και μέσα στα πλαίσια του ευρύτερου Δυτικού κόσμου, ακόμα και μέσα στα πλαίσια του ΝΑΤΟ, έχεις τεράστια περιθώρια ελιγμών και διατήρησης των ισορροπιών. Εν πάση περιπτώσει να λες και μια καλημέρα με τη Μόσχα όπως ήταν η διαχρονική πολιτική των Αθηνών ακόμα και μέσα στο λεγόμενο μετεμφυλιοπολεμικό κράτος της δεξιάς, που κυριαρχούσε ο αντικομμουνισμός, ο αντισοβιετισμός κ.λπ., νομίζω ότι είναι η πιο σοφή πολιτική για τις μέρες μας. Σε κάθε περίπτωση, αυτό που είπατε όντως συμβαίνει, πλην όμως είναι και λίγο χιμαιρικό. Γιατί πλέον δεν είναι η Ρωσία. Είναι η Ρωσία και η Κί-

να. Αυτή η λογική της Δύσης εναντίον όλων, έχει σπρώξει τη Ρωσία και την Κίνα, τη μία στην αγκαλιά της άλλης και έχει διαμορφώσει ένα τέτοιων μεγεθών γεωπολιτικό σχήμα μέσα στην Ευρασία που δεν το έχουμε ξαναδεί στην ανθρώπινη ιστορία. Οπότε να λες πως απομονώνω αυτό το σχήμα, είναι σαν να λες αυτό που έλεγαν οι Βρετανοί παλιά, όταν κόβονταν οι συγκοινωνίες στη Μάγχη, ότι η Ευρώπη αποκόπηκε από τα Βρετανικά νησιά. Μπερδεύουμε το ποιος είναι ποιος. Ποιος είναι μεγάλος και ποιος είναι μικρός.

Ερώτηση ακροατηρίου: Κύριε Γρίβα, αναφερθήκατε στην ηττοπάθεια της Ελλάδος. Όντως υπάρχει. Η ηττοπάθεια που εξαπλώνεται στην Ελλάδα και στην Κύπρο λόγω πληθυσμακής υπεροχής της Τουρκίας είναι τεχνητή κατά τη γνώμη μου. Και καλλιεργείται από ξένες δυνάμεις που επηρεάζουν τις ελληνικές κυβερνήσεις, οι οποίες τελευταία έχουν γίνει υπαλληλίσκοι αυτών. Η αλήθεια είναι πολύ διαφορετική. Η Ελλάδα με τον μικρό πληθυσμό που έχει, εάν είναι ενωμένη και έχει Έλληνες πολιτικούς και όχι ανθέλληνες, τότε μπορεί να συντρίψει την Τουρκία σε ελάχιστο χρόνο μαζί με τη δύναμη που τη στηρίζει φανερά, τη Γερμανία. Η Τουρκία και η Γερμανία μπροστά στην Ελλάδα είναι δύο μηδενικά. Βεβαίως φαίνεται καθαρά ότι η Ελλάδα με τις κυβερνήσεις που έχει συνεχώς αποδυναμώνεται αμυντικά. Διότι κλείνουν όλα τα εργοστάσια, πολεμικές βιομηχανίες και αυτό γιατί κάποιοι άλλοι επιβάλλουν αυτές τις αποφάσεις.

Το ερώτημά μου είναι το εξής: Η Ελλάδα μπορεί. Με

ποιον τρόπο όμως θα σηκώσει το ανάστημά της για να βάλει την Τουρκία στη θέση της και να σταθεροποιήσει τα σύνορά της και τις οικονομικές της ζώνες και να μη δέχεται πλέον άλλες απειλές; Τη στιγμή που οι Έλληνες πολιτικοί επηρεάζονται πάντα από ξένες δυνάμεις και οι αποφάσεις τους ελέγχονται πάντα ή καθορίζονται από άλλους.

Απάντηση: Νομίζω ότι απαντήσατε ήδη. Είναι όλα θέμα πολιτικής. Πολιτικής απόφασης, πολιτικής κουλτούρας. Εγώ αυτό που θέλω να προσθέσω στα πολύ σωστά που είπατε, είναι ότι η ελληνική αμυντική βιομηχανία, και μάλιστα έχει υποστεί διωγμό, θα έλεγα η ελληνική βιομηχανία γενικώς, αλλά και η ελληνική αμυντική βιομηχανία έχει υποστεί όχι απλώς απαξίωση, διωγμό εδώ και πολλά χρόνια, ωστόσο είναι έτοιμη να ξεπηδήσει. Στην DEFESA, δηλαδή την έκθεση αμυντικού υλικού που έγινε πριν μερικές μέρες στη Αθήνα μετά από πολλά χρόνια, είδαμε να υπάρχει ένα έτοιμο οικοσύστημα εταιρειών, κρατικών και ιδιωτικών, μικρών και μεγάλων, ερευνητικών κέντρων, πανεπιστημίων με τεχνολογίες πολλών επιπέδων. Είναι ένα έτοιμο οικοσύστημα. Δηλαδή εάν υπάρξει πολιτική απόφαση, κυριολεκτικά σε ένα, δύο, τρία χρόνια, η Ελλάδα μπορεί να είναι ένα μικρό Ισραήλ και όχι μόνο να ενισχυθεί με εγχώρια μέσα η ελληνική αμυντική ικανότητα, αλλά να ενισχυθεί και η ελληνική εθνική οικονομία. Τόσο απλά. Λοιπόν, από εκεί και πέρα, όπως είπατε και σεις και γω δεν έχω να προσθέσω τίποτα άλλο σε αυτό, είναι όλα θέμα πολιτικών αποφάσεων, πολιτικών επιλογών, πολιτικής γενικότερα.

Ερώτηση ακροατηρίου: Μεγάλη μου χαρά που οι Ευέλπιδες έχουν τέτοιους καθηγητές. Εγώ θα ήθελα να σας ρωτήσω το εξής: Εάν πιστεύετε ότι το υπάρχον πολιτικό σύστημα υπάρχει ποτέ πιθανότητα να στέρξει ή να ασπαστεί αυτά τα οποία πολύ εύστοχα μας αναλύσατε προηγουμένως. Και το λέω διότι ειδικά για την Κύπρο, αν πάρουμε τα τελευταία χρόνια, θα δούμε ότι ο κύριος Αναστασιάδης δήλωσε, πέρυσι αν δεν απατώμαι, ότι ουδέποτε θα πάρει τα όπλα η Κύπρος εναντίον της Τουρκίας. Είδαμε τη θητεία των κυπριοπαίδων να μειώνεται στο μισό και πρόσφατα ενώ η Τουρκία ανακοίνωσε ότι θα κάνει μια βάση με μη επανδρωμένα αεροχήματα στο έδαφος της κατεχόμενης βόρειας Κύπρου και μία ναυτική βάση βορείως της Αμμοχώστου, καμία αντίδραση από πλευράς ούτε Κύπρου ούτε Ελλάδος.

Θα ήθελα λοιπόν πρώτον να μου πείτε αν ποτέ πιστεύετε ότι το υπάρχον πολιτικό σύστημα, το διάδοχο και το μεταδιάδοχο, υπάρχει ποτέ περίπτωση να ασπαστεί αυτές τις ιδέες, δηλαδή της αντίστασης. Και το δεύτερο, τι θα έπρεπε να κάνει κατά τη γνώμη σας η Κύπρος και η Ελλάς στην ανακοίνωση της Τουρκίας ή στις ενέργειες που κάνει προκειμένου να κάνει αυτές τις δύο βάσεις.

Απάντηση: Θα σας απαντήσω ως Έλληνας πολίτης γιατί δεν είναι θέμα του γνωστικού μου πεδίου. Ως Έλληνας πολίτης, λοιπόν, θεωρώ ότι η Ελλάδα χρειάζεται ένα νέο πολιτικό σύστημα. Τόσο απλά. Όχι κόμμα. Χρειάζεται ένα ολόκληρο νέο πολιτικό σύστημα, στον πυρήνα του οποίου πρέπει να υπάρχει το έθνος. Θα έχει

τις παραλλαγές του και τις διαφορές του. Θα έχει δεξιές, αριστερές, κεντρικές κ.λπ. αποχρώσεις, αλλά θα πρέπει να είναι ξεκάθαρα εθνοκεντρικό. Και εθνοκεντρικό σημαίνει και ρεαλιστικό στις εποχές που ζούμε. Δεν πιστεύω, λοιπόν, ως Έλληνας πολίτης ότι το σημερινό σύστημα θέλει να ακολουθήσει παρόμοιες πολιτικές. Ότι μπορεί, μπορεί. Αλλά δεν θέλει.

Όσον αφορά την ερώτησή σας για την Κύπρο, δεν έχω να απαντήσω κάτι. Είναι μια ερώτηση τακτικής διαχείρισης, άλλα όπως πολύ σωστά είπατε όταν κατά τα φαινόμενα τουλάχιστον οι σημερινές κυπριακές ηγεσίες ακολουθούν μια πολιτική γεωπολιτικού μηδενισμού για να μην πω αυτοχειρισμού, τότε όταν δεν θες να είσαι στο παιχνίδι, όταν δεν θες να υπερασπιστείς τον εαυτό σου, τότε τι τακτική διαχείριση να κάνεις για το θέμα των βάσεων; Υπάρχουν πάρα πολλά θέματα. Πάρα πολλές λύσεις. Και σε επίπεδο συμμαχιών και στρατιωτικής αντίδρασης και ένα σωρό άλλα. Αλλά δεν νομίζω ότι είναι συζητήσιμες από τη στιγμή που δεν υπάρχει μια ευρύτερη διάθεση. Αυτό είναι και το μεγάλο πρόβλημα. Ωστόσο, για να μην τα ρίχνουμε όλα στο πολιτικό σύστημα, νομίζω ότι είναι και θέμα της κοινωνίας. Γι' αυτό και 'γώ επιμένω πάνω σε αυτό το πράγμα. Δηλαδή αυτές οι απόψεις του τύπου «είμαστε χαμένοι», «η Τουρκία είναι πανίσχυρη», «θα μας καταπιεί», «μπορεί να μας νικήσει σε μισή ώρα», «ό,τι πουν οι Αμερικανοί, μην κάνουμε τίποτα άλλο», «προς Θεού μη λέμε τις λέξεις εθνική ανεξαρτησία διότι είναι επικίνδυνες», δεν έχουν «μολύνει» μόνο το σύστημα εξουσίας, γιατί δεν είναι μόνο το πολιτικό σύστημα. Δυστυχώς διαχέονται

και σε μεγάλο εύρος και στην κοινή γνώμη και νομίζω ότι από κει πρέπει να ξεκινήσουμε.

Δεν ξέρω αν ήταν ικανοποιητική η απάντησή μου, αλλά δεν μπορεί να είναι ικανοποιητική γιατί κι εγώ είμαι πάρα πολύ προβληματισμένος και σε μεγάλη αγωνία, νομίζω όπως όλοι μας για το μέλλον της Ελλάδος.

Βενιαμίν Καρακωστανόγλου

ΜΕ ΠΟΙΕΣ ΚΙΝΗΣΕΙΣ ΚΑΤΟΧΥΡΩΝΕΤΑΙ Η ΕΛΛΗΝΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ*

Το τετράπλευρο περίγραμμα που περικλείει τον σημερινό ελληνικό εθνικό χώρο, ορίζεται από το βορειότερο άκρο του Έβρου μέχρι την Κέρκυρα, και από εκεί μέχρι το δυτικό άκρο της Κρήτης και από τη Ρόδο και το Καστελλόριζο, μέχρι τη Σαμοθράκη.

Στο νοητό αυτό τετράπλευρο το ασθενέστερο και ευάλωτο τμήμα είναι το Αρχιπέλαγος του Αιγαίου. Το σύνολο της θαλάσσιας περιοχής της ιστορικής θάλασσας του Ελληνισμού που και στις τέσσερις ακτές της άνθισε επί 3.000-4.000 χρόνια λαμπρός ελληνικός πολιτισμός, ανέρχεται σε 190.000 τ.χλμ., ενώ η χερσαία ελληνική επικράτεια (ηπειρωτική και νησιωτική) φθάνει τα 132.000 τ.χλμ. Με 12 ν.μ. Αιγιαλίτιδα Ζώνη, η Ελλάδα θα έχει 134.000 τ.χλμ. (71,2%) του Αιγαίου, η Τουρκία 16.000 τ.χλμ. (8,7%) και 38.000 τ.χλμ. (20,1%) θα ανήκουν στα Διεθνή Ύδατα.

Γίνεται αντιληπτό, λοιπόν, ότι τα διάσπαρτα νησιά του Αρχιπελάγους, που το καθένα μπορεί να γίνει εύκο-

* Το κείμενο αυτό του συγγραφέα Βενιαμίν Καρακωστανόγλου δημοσιεύθηκε, το πρώτον, ως άρθρο του στην ιστοσελίδα SLpress.gr στις 4 Μαρτίου 2021.

λος στόχος επεκτατισμού, ιδίως από τον κυρίαρχο της Ανατολικής ακτής του Αιγαίου (Τουρκία), πρέπει να προστατευθούν και να διατηρήσουν την ενότητα και την συνοχή τους τόσο με την ηπειρωτική Ελλάδα όσο και με ταξύ τους. Η εγγύτητα των ακτών της Τουρκίας προς τα νησιά, σε συνδυασμό με τον επεκτατισμό και αναθεωρητισμό της γείτονος, που συνοδεύεται, ιδίως την τελευταία 20ετία, με φρενήρη στρατιωτικό εξοπλισμό, καθιστά ύψιστη προτεραιότητα την διασφάλιση της άμυνας και της ενότητας των νησιών με την υπόλοιπη Ελλάδα.

Απαιτούν λοιπόν τον αφοπλισμό των νησιών του Αιγαίου ώστε να αποτελέσουν εύκολη λεία στον τουρκικό επεκτατισμό!

Η στοιχειώδης αμυντική οργάνωση των νησιών μας, μετά την εισβολή στην Κύπρο, δεν έχει επιθετικό χαρακτήρα και ικανότητα απέναντι στις τουρκικές ένοπλες δυνάμεις, που είναι εξαπλάσιες αριθμητικά και με πολλαπλάσια μέσα από τις ελληνικές!

Άλλωστε, επιχειρώντας από εγγύς ηπειρωτικό έδαφος, με αεροπορική υπεροχή και πολυάριθμα πλωτά μέσα, έχουν σαφέστατα πλεονεκτήματα, στα οποία προστίθεται το πλεονέκτημα του αιφνιδιασμού, του στρατηγικού βάθους και των εφεδρειών.

Ενώ κανείς στην Ελλάδα δεν διανοήθηκε κατάληψη τουρκικού εδάφους με ορμητήριο τα νησιά μας, είναι βέβαιο, ορατό και εκπεφρασμένο από ανώτατους Τούρκους ηγέτες ότι διεκδικούν τουλάχιστον τα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου γιατί... βρίσκονται πιο κοντά στο τουρκικό έδαφος παρά στην Ελλάδα! Αν σκεφθούμε τα Βρετανικά νησιά Φώκλαντς στον Νότιο Ατλαντι-

κό, τα Γαλλικά νησιά Σεν Πιέρ και Μικελόν μέσα σε Καναδικό Κόλπο στον Βόρειο Ατλαντικό, τα Βρετανικά νησιά της Μάγχης μέσα σε Γαλλικό Κόλπο και τόσα άλλα παραδείγματα, θα αντιληφθούμε ότι πρόκειται για διεθνώς παράνομα προσχήματα ενός μη αποκρουπτόμενου ιμπεριαλισμού, που πλέον έχει πάρει την επικίνδυνη μορφή νεο-οθωμανισμού και αυτοκρατορικών βλέψεων!

Εν όψει όμως των παραπάνω καθίσταται **επιτακτική εθνική προτεραιότητα** η ανάγκη της Ελλάδος να διασφαλίσει την ασφάλεια, την κυριαρχία της, και την ενότητα και συνοχή του Αιγαιακού Αρχιπελάγους. Η Ελλάδα δεν είναι **αμιγώς** αρχιπελαγικό κράτος (όπως π.χ. οι Φιλιππίνες), είναι όμως **μεικτό** αρχιπελαγικό κράτος στο Αιγαίο, πράγμα που συνιστά **ευνοϊκή συναφή περίπτωση** για τις θαλάσσιες οριοθετήσεις, που θα ληφθεί σοβαρά υπόψη από πλευράς ασφάλειας, ενότητας, επικοινωνίας και οικονομίας.

Η ολοκλήρωση των Θαλασσίων Ζωνών στο Αιγαίο, θα προσδιορίσει, με βάση το Διεθνές Δίκαιο, την κυριαρχία, τα κυριαρχικά δικαιώματα και την δικαιοδοσία της χώρας μας, ενώ θα τα ξεχωρίσει από τα αντίστοιχα τουρκικά και από την Ανοιχτή Θάλασσα (Διεθνή Ύδατα), δηλαδή την κοινόχρηστη διεθνώς περιοχή του Αρχιπελάγους. Κανένα δικαίωμα ελεύθερης ναυσιπλοΐας δεν εμποδίζεται, ούτε δημιουργείται «κλειστή ελληνική λίμνη», όπως ισχυρίζεται η τουρκική προπαγάνδα. Η Ελλάδα μπορεί να καθιερώσει διόδους με το καθεστώς του «πλου διέλευσης» για την εξυπηρέτηση της διεθνούς ναυσιπλοΐας.

Το Διεθνές Δίκαιο συνιστά (υπό μορφήν ευχής) σε ημίκλειστες θάλασσες, την συνεργασία των παράκτιων χωρών τους, **μόνο** όμως στους τομείς της αλιείας, περιβαλλοντικής προστασίας και επιστημονικής (όχι εφαρμοσμένης), έρευνας και όχι στις γραμμές της οριοθέτησης των Θαλασσιών Ζωνών κυριαρχίας ή οικονομικών κυριαρχικών δικαιωμάτων.

Η δεσπόζουσα θέση των νησιών επί του θαλάσσιου χώρου, σε συνδυασμό με τις ρυθμίσεις του Διεθνούς Δικαίου (άρθρο 121 της Σύμβασης UNCLOS 1982) δίνει υπερέχουσα θέση στα ελληνικά δικαιώματα επί της θάλασσας, καθώς μετά την Αιγιαλίτιδα Ζώνη, η Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (που πρέπει να κηρυχθεί αμέσως με την επέκταση της Αιγιαλίτιδας Ζώνης) οδηγεί (λόγω της γεωγραφικής δομής) σε αλληλοεπικάλυψη θαλασσιών δικαιωμάτων των ελληνικών ηπειρωτικών ακτών και των αντίστοιχων των νησιών, ή μεταξύ των νησιωτικών ακτών, και έτσι το μεγαλύτερο μέρος του Αιγαίου θα είναι ελληνική Αιγιαλίτιδα Ζώνη και Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (ΑΟΖ).

Αυτό πρέπει να το αποδεχθεί η Τουρκία, όπως ακριβώς αποδέχεται η Ελλάδα την τουρκική κυριαρχία στην Ανατολική Θράκη, στον Ελλήσποντο, στην Μικρά Ασία και στις περιοχές Αιγιαλίτιδας Ζώνης (12 ν.μ.) στην Μαύρη Θάλασσα και στις νότιες Μεσογειακές ακτές της (12 ν.μ.)! Το ίδιο ισχύει και για την τουρκική ΑΟΖ των (μέχρι) 200 μιλίων στη Μαύρη Θάλασσα (όχι βέβαια στην παράνομη και νόμω αβάσιμη ΑΟΖ, που διεκδικεί η Τουρκία με το ανίσχυρο τουρκολιβυκό μνημόνιο στην Ανατολική Μεσόγειο)!

Μία σχετική Απόφαση για θαλάσσια οριοθέτηση Ζωνών (ΑΟΖ/Υφαλοκρηπίδας) στο Αιγαίο που θα εξέδιδε το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης, θα ήταν χρήσιμη, ώστε να εξαναγκασθεί η Τουρκία να αποδεχθεί την όποια λύση επιβάλλει το Δικαστήριο, και να υπάρξει νόμιμη οριοθέτηση ενώπιον της Διεθνούς Κοινότητας. Τα αρνητικά ενδεχόμενα για την Ελλάδα, χωρίς να αποκλείονται, θα έχουν πιθανότατα **μικρή έκταση**, λόγω της μέχρι τώρα Νομολογίας του Δικαστηρίου, σε συνδυασμό και με το Διεθνές Δίκαιο της Θάλασσας, που ευνοεί την Ελλάδα, και με βάση το οποίο δικάζει το Δικαστήριο.

Καθοριστικό μπορεί να αποβεί το **Συνυποσχετικό**, αν βέβαια επιτευχθεί συμφωνία για την υπογραφή του μεταξύ Ελλάδας - Τουρκίας. Θα πρέπει να προσδιοριστεί ως **περιοχή οριοθέτησης** η πιο περιορισμένη, δηλαδή: α) είτε μεταξύ των ελληνικών νησιών του Αιγαίου και των απέναντι τουρκικών ακτών, ηπειρωτικών και νησιωτικών, β) είτε μεταξύ των ελληνικών νησιωτικών και ηπειρωτικών ακτών του Κεντρικού και Βορείου Αιγαίου, βορείως της οριζόντιας γραμμής Τήνου - Ικαρίας - Σάμου, και των απέναντι τουρκικών ηπειρωτικών και νησιωτικών ακτών. Ως προς την περιοχή του Νοτίου Αιγαίου η ύπαρξη των Κυκλάδων, της Δωδεκανήσου (μέχρι και του Καστελλόριζου) και της Κρήτης, δεν επιτρέπουν την προβολή τουρκικών Θαλασσιών Ζωνών σ' αυτή την περιοχή, δηλαδή πίσω από τα Δωδεκάνησα ή στο Κρητικό Πέλαγος.

Το κύριο ζητούμενο για την Ελλάδα είναι πάντως να μη διασπασθεί η ενότητα του Αιγαίου ως Αρχιπελά-

γους, με την αποδοχή ή απόδοση στην Τουρκία **ενιαίας περιοχής** (ζώνης) ΑΟΖ/Υφαλοκρηπίδας στο **εσωτερικό** του Αιγαίου (κυρίως από την Σάμο - Ικαρία και βορειότερα) ή οι ενδεχόμενες τουρκικές **προβολές** (υπό μορφή δακτύλων) Θαλασσίων Ζωνών ανάμεσα στα μεγάλα ελληνικά νησιά του Κεντρικού και Βορείου Αιγαίου, προς το εσωτερικό του πελάγους, να **μην ξεπερνούν τις δυτικές παρυφές** των νησιών και Λήμνου, Λέσβου, Χίου και Σάμου.

Επίσης θα πρέπει να αναφέρεται, ως **εφαρμοστέο Δίκαιο**, το **Συμβατικό και Εθιμικό Δίκαιο της Θάλασσας** και όχι η «Ευθυδικία» (επιείκεια).

Επειδή η Τουρκία δεν πρόκειται να δεχθεί αυτό το περιεχόμενο του Συνυποσχετικού, τότε η ίδια (Τουρκία) θα πρέπει να αποδεχθεί την **ρήτρα υποχρεωτικής δικαιοδοσίας** του Διεθνούς Δικαστηρίου, όπως έπραξε η Ελλάδα από το 1994. Έτσι, θα δημιουργηθεί αρμοδιότητα του Δικαστηρίου για την εκδίκαση και δέσμευση και της Τουρκίας για την αποδοχή της όποιας Απόφασής του.

Επειδή αυτό είναι άκρως απίθανο να συμβεί, προφανώς το θέμα θα παραπεμφθεί στις «καλένδες». Αν η Ελλάδα έχει εν τω μεταξύ (όπως οφείλει) επεκτείνει την Αιγιαλίτιδα στα 12 ν.μ., τότε η θέση της στο Αιγαίο θα έχει ενισχυθεί ιδιαίτερω. Η Τουρκία βέβαια είναι ενδεχόμενο να υλοποιήσει την απολύτως παράνομη απειλή χρήσης βίας (*casus belli*) που έχει εκτοξεύσει κατά της χώρας μας από το 1995. Θα είναι όμως έκθετη διεθνώς γιατί θα έχει απορρίψει την δικαστική επίλυση του ζητήματος και συνεπώς και το ισχύον Διεθνές Δίκαιο της

Θάλασσας, καθολικής δεσμευτικότητας. Αν επιτεθεί στην Ελλάδα (πράγμα απίθανο και απονενομημένο) ή αν παραβιάζει την ελληνική Αιγιαλίτιδα Ζώνη και ΑΟΖ (που θα χαραχθεί βέβαια με βάση και τα δικαιώματα των νησιών μας), τότε η Ελλάδα θα έχει το δικαίωμα και την υποχρέωση να αντιτάξει νόμιμη αυτοάμυνα διά των Ενόπλων Δυνάμεών της προς την τουρκική βία και τις παραβιάσεις και βέβαια να ζητήσει την αρωγή του ΟΗΕ, των ΗΠΑ, της Ευρωπαϊκής Ένωσης και άλλων φιλικών Κρατών και Διεθνών Οργανισμών.

Σεμπαϊδὴν Καραχότζα

ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΠΟΜΑΚΟΙ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ

Κυρίες και κύριοι,

Συμπατριώτισσες και συμπατριώτες,

Καταρχήν ας προσευχηθούμε όλοι, η πατρίδα μας να αντέξει τη νέα σκληρή δοκιμασία που περνάει με τον πύρινο εφιάλτη.

Είναι μεγάλη η χαρά μου που βρίσκομαι σήμερα ανάμεσά σας, αλλά είναι μεγάλη η στεναχώρια μου που εξαιτίας της πανδημίας δεν είμαστε περισσότεροι. Ας ελπίσουμε πως την επόμενη φορά, εκτός πανδημίας πλέον, θα είμαστε περισσότεροι.

Πριν ξεκινήσω όμως την ομιλία μου, θα μου επιτρέψετε να πω μια γουλιά νερό στην υγεία εκείνων που δεν ήθελαν να γίνει αυτό το συνέδριο κι έκαναν ό,τι μπορούσαν για να το ματαιώσουν, μέχρι και ΕΛΛΗΝΕΣ ΠΟΜΑΚΟΥΣ επιστράτευσαν στην προσπάθειά τους αυτή. Όπως βλέπετε δεν τα κατάφεραν και δεν τα κατάφεραν γιατί οι διοργανωτές του συνεδρίου και όλοι όσοι είμαστε σήμερα εδώ, έχουμε ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΨΥΧΗ και η ελληνική ψυχή δε λυγίζει με τίποτα.

Σήμερα ασφαλώς δεν βρίσκομαι εδώ να σας μιλήσω για τη συμφωνία των Πρεσπών, άλλωστε υπάρχουν πιο ειδικοί από μένα. Μπορεί η Συμφωνία των Πρεσπών να

αποτελέσει τη βασική αφορμή για την ίδρυση της Επιτροπής Ελληνισμού της οποίας έχω την τιμή να είμαι μέλος, όμως το ζήτημα της Μακεδονίας, το οποίο ασφαλώς αφορά κάθε Ελληνίδα και κάθε Έλληνα, δεν είναι και δεν πρέπει να είναι το μοναδικό αντικείμενο της Επιτροπής. Μέσα από τη συγκεκριμένη επιτροπή μπορούμε και πρέπει να αναδείξουμε οτιδήποτε αφορά τον Ελληνισμό.

Για παράδειγμα, ένα ζήτημα για το οποίο πολλοί Έλληνες, εντός και εκτός συνόρων γνωρίζουν ελάχιστα, είναι η μουσουλμανική μειονότητα της Θράκης. Αρκετοί δεν γνωρίζουν καν πως είναι μία θρησκευτική κι όχι εθνική μειονότητα ενώ ακόμα περισσότεροι δεν ξέρουν από ποιους αποτελείται αυτή η μουσουλμανική μειονότητα. Είναι ντροπή εν έτει 2021, να λες κάπου στην Αθήνα ότι σε λένε Σεμπαιδίν, Χασάν, Αχμέτ κ.λπ., και να σε περνάνε για Τούρκο. Η μουσουλμανική –κι όχι Τουρκική– μειονότητα της Θράκης αποτελείται κυρίως από τους Έλληνες Πομάκους, έναν εκ των οποίων έχετε τώρα ενώπιόν σας, τους Ρομά και κάποιους ελάχιστους Τουρκογενείς. Εγώ δυστυχώς μόνο για τους Έλληνες Πομάκους είμαι σε θέση να σας πω μερικά πράγματα.

Καταρχήν, γιατί τους αποκαλώ Έλληνες Πομάκους; Διότι Πομάκοι υπάρχουν και σε άλλες βαλκανικές χώρες, στη Βουλγαρία, στα Σκόπια, ακόμα και στην Τουρκία. Αναφερόμενοι λοιπόν σε Πομάκους δεν αναφερόμαστε σε έθνος αλλά σε ένα από τα αρχαιότερα αν όχι το αρχαιότερο θρακικό φύλο.

Η μητρική γλώσσα των Πομάκων, η πομακική, είναι

ένα σλαβογενές ιδίωμα, το οποίο σε ποσοστό 70% και πάνω μοιάζει με τη βουλγαρική γλώσσα. Γενικότερα όμως πρόκειται για ένα μείγμα αρκετών βαλκανικών γλωσσών. Ωστόσο, σύμφωνα με όσα έχουν ειπωθεί κατά καιρούς από γλωσσολόγους, η πομακική γλώσσα –τι ιδίωμα αυτό;– πριν από αρκετούς αιώνες πάγωσε, έπαψε δηλαδή να ακολουθεί σε εξέλιξη τις υπόλοιπες σλαβικές γλώσσες. Η πομακική γλώσσα επίσημα εξακολουθεί να μην έχει γραφή και ανάγνωση και μεταδίδεται από γενιά σε γενιά διά του προφορικού λόγου. Είπα επίσημα, διότι ανεπίσημα ένα μεγάλο μέρος της πομακικής γλώσσας και γενικότερα του πομακικού πολιτισμού (παραδοσιακά τραγούδια, συνταγές και οτιδήποτε μπαίνει στο πλαίσιο του πολιτισμού) έχει ήδη καταγραφεί από εμάς τους ίδιους, αλλά όλη αυτή η προσπάθεια και τα αποτελέσματά της δεν έχουν αναγνωριστεί επίσημα από την ελληνική πολιτεία.

Επίσης, θα πρέπει να γνωρίζουμε ότι αρκετά στοιχεία δείχνουν πως οι Πομάκοι ήταν Χριστιανοί, αλλά εξισλαμίστηκαν επί Τουρκοκρατίας για να απαλλαγούν από τα διάφορα χαράτσια που ίσχυαν για τους μη Μουσουλμάνους. Δεν έχουν υποπέσει στην αντίληψή μου τέτοια στοιχεία αλλά όταν πριν μερικά χρόνια μου ζητήθηκε να καταγράψω τα τοπωνύμια των Πομακοχωριών, εντόπισα τοπωνύμια όπως Κόστοβο, δηλαδή του Κώστα, Πόποβο, δηλαδή του παπά, κ.λπ. Αυτό σημαίνει πως κάποτε εκεί ήταν ένας Κώστας, ένας παπάς κ.λπ.

Οι Πομάκοι της Θράκης έχουν τα δικά τους ήθη, έθιμα, παραδόσεις που διατηρούνται σε μεγάλο βαθμό ακόμα και σήμερα. Σε αρκετά Πομακοχώρια της Ξάν-

θης, στη λεγόμενη περιοχή Μύκης, οι Πομάκες εξακολουθούν να φοράνε την πολύ βαριά παραδοσιακή πομακική φορεσιά, σε επίσημες μέρες κυρίως.

Ένα πολύ σημαντικό θέμα με το οποίο ασχολούμαι εδώ και περίπου 15 χρόνια είναι η παρεχόμενη από την ελληνική πολιτεία εκπαίδευση στους Πομάκους και γενικότερα στους Έλληνες Μουσουλμάνους της Θράκης. Δυστυχώς τα δικά μας παιδιά δεν λαμβάνουν ίδια εκπαίδευση με τα χριστιανόπουλα.

Ύστερα από συμφωνίες που υπέγραψαν μετά τη Συνθήκη της Λωζάνης Ελλάδα και Τουρκία, στα μειονοτικά δημοτικά σχολεία, τα οποία λειτουργούν σε αμγώς μουσουλμανικούς οικισμούς, τα μισά μαθήματα γίνονται στην ελληνική γλώσσα και τα άλλα μισά στην τουρκική.

Η ίδια η Συνθήκη της Λωζάνης ορίζει τη λειτουργία μειονοτικών σχολείων, χωρίς όμως να αναφέρει ποια θα είναι η δεύτερη, η μειονοτική δηλαδή γλώσσα σε αυτά τα σχολεία. Αφήνει να εννοηθεί πως η δεύτερη γλώσσα θα είναι η γλώσσα που ομιλείται σε κάθε περιοχή. Δηλαδή στα Πομακοχώρια η πομακική, σε οικισμούς που κατοικούνται από Ρομά η ρομανή και σε περιοχές με Τουρκογενείς η τουρκική.

Ελλάδα και Τουρκία με μορφωτικά πρωτόκολλα αποφάσισαν να είναι η τουρκική η δεύτερη γλώσσα σε όλα τα μειονοτικά σχολεία της Θράκης.

Κατά καιρούς έχουν υποβληθεί από τους ίδιους τους Πομάκους με κάθε επισημότητα, αιτήματα για ίδρυση και λειτουργία ελληνόφωνων δημοτικών σχολείων στα Πομακοχώρια. Θεωρώ περιττό να αναφέρω ποια ήταν

η τύχη αυτών των αιτημάτων.

Η ζημιά που κάνουν τα μειονοτικά σχολεία στα μουσουλμανόπαιδα της Θράκης είναι διπλή.

Πρώτον, έχουν τεράστια κενά στη μετέπειτα μαθητική τους πορεία μιας και πολλά από τα μαθήματα του δημοτικού τα έχουν διδαχθεί σε μια ξένη γλώσσα.

Δεύτερον, όταν ένα παιδί από τα έξι του μέχρι τα δώδεκα διδάσκεται την τουρκική γλώσσα, μπαίνει σε διάφορες σκέψεις του τύπου: Μήπως έχουμε καμιά σχέση με την Τουρκία; Μήπως είμαστε Τούρκοι;

Όλα αυτά συν το κοινό θρήσκευμα με την Τουρκία, δίνουν το δικαίωμα στον κάθε «σαλταρισμένο» σουλτάνο να μιλάει για τουρκική μειονότητα στη Θράκη.

Βέβαια, η ελληνική πλευρά τονίζει σε κάθε ευκαιρία πως στη Θράκη υπάρχει μόνο μία μειονότητα κι αυτή είναι μουσουλμανική, αλλά εξακολουθεί να αδιαφορεί για τη δράση των χιλιάδων πρακτόρων στη Θράκη οι οποίοι με μεθόδους, που λίγο-πολύ φαντάζεστε όλους σας, καταφέρνουν να εκτουρκίζουν όλο και περισσότερους μουσουλμάνους στη Θράκη. Χρηματισμός, φραστική ή και σωματική βία, ψυχολογικός πόλεμος είναι μόνο μερικές από τις μεθόδους εκτουρκισμού των Ελλήνων μουσουλμάνων.

Εσείς δεν ξέρετε, δεν μπορείτε να καταλάβετε τι σημαίνει να σε παίρνουν τηλέφωνο στις δώδεκα το βράδυ και να σε απειλούν πως θα κάνουν κακό στα παιδιά σου κι εύχομαι να μην το ζήσετε ποτέ. Δεν ξέρετε τι σημαίνει να κρατάς δύο εβδομάδες την οικογένεια σου κλειδωμένη στο σπίτι. Δεν ξέρετε τι είναι να ξυπνάς και να βρίσκεις σκισμένα τα λάστιχα του αυτοκινήτου σου.

Δεν ξέρετε πώς είναι να σε συκοφαντούν στο χωριό σου και να λένε πως το μικρό αυτοκίνητο μου, που με κόπους και στερήσεις κατάφερα να το ξεπληρώσω, μου το έκανε δώρο το ελληνικό κράτος για να λέω πως δεν είμαι Τούρκος. Λες και θα διάλεγα το Hyundai Atos αν ήταν να μου το κάνει δώρο το κράτος.

Τα μεγαλύτερα παιχνίδια όμως γίνονται μέσω της κοινής θρησκείας. Να φανταστείτε πως γίνεται τόσο καλή πλύση εγκεφάλου μέσα στα τζαμιά, που πλέον αρκετοί μουσουλμάνοι πιστεύουν πως είναι ΜΕΓΑ αμάρτημα να λέει ένας Μουσουλμάνος πως είναι Έλληνας διότι είναι σαν να λέει πως είναι Χριστιανός Ορθόδοξος.

Βέβαια, υπάρχουν και ορισμένοι ΑΡΡΩΣΤΟΙ ΣΤΟ ΜΥΑΛΟ Έλληνες, οι οποίοι μας λένε πως ένας μη Ορθόδοξος Χριστιανός δεν μπορεί να είναι ΕΛΛΗΝΑΣ.

Και ρωτάω εγώ. Οι καθολικοί στη Σύρο μπορούν να είναι Έλληνες αλλά οι Μουσουλμάνοι στη Θράκη δεν μπορούν;

Στην προ Χριστού εποχή υπήρχαν ή δεν υπήρχαν Έλληνες;

Όλα τα νομίσματα όμως έχουν δύο όψεις κι εγώ σας παρουσίασα την άσχημη όψη.

Σειρά έχει η καλή, η ευχάριστη όψη του νομίσματος.

Μέχρι το 1995 δεν υπήρχε στη Θράκη Μουσουλμάνος που να τολμήσει να ισχυριστεί δημόσια πως είναι οτιδήποτε άλλο εκτός από Τούρκος. Αυτό φυσικά δεν ισχύει πλέον. Τα τελευταία δεκαπέντε με είκοσι χρόνια, με πολλούς, άνισους τις περισσότερες φορές, αγώνες, καταφέραμε να είναι σήμερα πάρα πολλοί οι Πομάκοι της Θράκης που τολμούν να ορθώσουν το ανάστημά

τους μπροστά στην Τουρκία και στο Προξενείο της στην Κομοτηνή.

Πρόσφατα, εμείς οι απλοί Πομάκοι της Ξάνθης και όχι οι ΣΥΛΛΟΓΟΙ ΣΦΡΑΓΙΔΑ καταφέραμε με την ελληνική ψυχή μας να ακυρώσουμε την επίσκεψη του ΤΣΑΒΟΥΣΟΓΛΟΥ στα ΠΟΜΑΚΟΧΩΡΙΑ της Ξάνθης.

Δικό μας κατόρθωμα είναι που τα τελευταία χρόνια αυξάνεται ο αριθμός των Ελλήνων μουσουλμάνων που αρχίζουν και γυρνάνε την πλάτη στην Τουρκία και στο Προξενείο της στην Κομοτηνή. Που τα ελληνόφωνα σχολεία της Θράκης, κυρίως στην Ξάνθη, γεμίζουν πλέον από παιδιά μουσουλμάνων που δεν επιθυμούν να στείλουν το παιδί τους σε μειονοτικό σχολείο. Αυτό όμως δυστυχώς συχνά δεν είναι εφικτό, καθώς όπως προανέφερα, στα Πομακοχώρια δεν υπάρχουν ελληνόφωνα δημοτικά σχολεία και η μετακίνηση από το χωριό στην πόλη και αντίστροφα πολλές φορές είναι όχι απλά δύσκολη αλλά ανέφικτη.

Προσωπικά ασχολούμαι πολλά χρόνια με τη μειονοτική εκπαίδευση στη Θράκη κι έχω καταθέσει επίσημα προτάσεις ώστε οι μουσουλμάνοι της Θράκης να έχουν μια καλύτερη εκπαίδευση. Προτάσεις που ο κάθε λογικά σκεπτόμενος άνθρωπος τις βρίσκει σωστές και υλοποιήσιμες.

Επιτρέψτε μου να σας αναφέρω δύο.

Η πρώτη πρότασή μου: Στα μειονοτικά σχολεία της Θράκης να εφαρμοστεί το πρόγραμμα των ελληνόφωνων σχολείων με τη διαφορά πως θα παραμείνει η τουρκική γλώσσα, η οποία όμως θα διδάσκεται μόνο ως γλώσσα και μάλιστα πέραν του σχολικού ωραρίου και

θα είναι μάθημα επιλογής κι όχι υποχρεωτικό. Με τον τρόπο αυτό ικανοποιούμε και τις δύο πλευρές. Και εκείνους που θέλουν την τουρκική γλώσσα στα μειονοτικά σχολεία και εκείνους που δεν τη θέλουν. Βλέπετε κάτι το παράλογο;

Η δεύτερη πρότασή μου: Ίδρυση και λειτουργία καθαρά ελληνόφωνων δημοτικών σχολείων σε μερικά κεντρικά σημεία των Πομακοχωριών. Για μερικά χρόνια βέβαια θα είναι πεταμένα λεφτά, καθώς θα λειτουργούν με τρεις ή πέντε μαθητές, αλλά σε δεκαπέντε χρόνια θα χρειάζονται κι άλλα τέτοια σχολεία.

Αυτό μας δείχνει το παρελθόν. Είναι κάτι που το ζήσαμε με τα πρώτα γυμνάσια στα Πομακοχώρια. Και γυμνάσια μειονοτικά ευτυχώς δεν υπάρχουν. Όταν λοιπόν ιδρύθηκαν τα πρώτα γυμνάσια στα Πομακοχώρια, οι κύκλοι του τουρκικού προξενείου ξεσηκώθηκαν και καλούσαν τους γονείς να μη στείλουν τα παιδιά τους σε αυτά τα γυμνάσια. Όντως, για αρκετά χρόνια τα γυμνάσια αυτά λειτουργούσαν με ελάχιστους μαθητές. Σας πληροφορώ ότι σήμερα χρειαζόμαστε κι άλλα γυμνάσια στα Πομακοχώρια διότι πλέον δεν χωράνε οι μαθητές.

Φίλες και φίλοι, επιστρέψτε μου να σας θεωρώ φίλες και φίλους. Έχω κάνει δεκάδες ομιλίες σε διάφορες πόλεις της Ελλάδας και στο τέλος συνήθως δέχομαι μια ερώτηση. «Εμείς πώς μπορούμε να βοηθήσουμε;» με ρωτάνε συχνά.

Πολύ δύσκολη η απάντηση. Θα μπορούσε κανείς να δώσει πολλές απαντήσεις. Εγώ το μόνο που θα σας ζητήσω κλείνοντας την ομιλία μου, είναι όλα αυτά που ακούσατε σήμερα από μένα να τα μεταφέρετε στον τό-

πο σας ή όπου πρόκειται να πάτε μετά από αυτό το συνέδριο.

Πρέπει να μάθουν όλοι τι γίνεται στη Θράκη.

Πρέπει να ξέρουν όλοι πως, όσο υπάρχουμε εμείς στη Θράκη, Η ΘΡΑΚΗ ΘΑ ΕΙΝΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗ.

Σας ευχαριστώ πολύ και χαίρομαι που σήμερα μου δόθηκε η ευκαιρία να ενώσω τη δική μου ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΨΥΧΗ με τη δική σας.

Κωνσταντίνου Καραϊσκού

ΤΟ ΜΕΙΟΝΟΤΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ ΣΤΗ ΘΡΑΚΗ - Η ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗ ΑΣΚΗΣΗ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αυτό που συχνά πυκνά αναδύεται στην πολιτική επικαιρότητα της πατρίδας μας ως μειονοτικό ζήτημα (ή πρόβλημα) στην ελληνική Θράκη, δεν είναι ένα περίεργο, εξωτικό φαινόμενο. Δεν αφορά πρωτίστως εξωτερικούς παράγοντες –οι οποίοι βεβαίως και συνυπάρχουν– αλλά τις γνωστές αναπηρίες του αθηναϊκού κράτους: την ελλειμματική του ελληνικότητα, τον απόλυτο αμοραλισμό του και την καταστατική του υπαγωγή σε συμφέροντα εξωχώρια. Κάνω εξαρχής την τοποθέτηση αυτή ώστε να είναι ξεκάθαρη η θέση μου, θέση που θα επιχειρήσω να τεκμηριώσω ευθύς αμέσως.

Στους τρεις νομούς της Θράκης μας –Έβρο, Ροδόπη και Ξάνθη– ζει ένας μουσουλμανικός πληθυσμός 110.000 περίπου ανθρώπων, που έμεινε στην περιοχή από το 1923 με βάση τη γνωστή εξαίρεση από την ανταλλαγή των πληθυσμών που προέβλεψε η Συνθήκη της Λωζάννης. Βεβαίως έκτοτε εξαλείφθηκε το αντίβαρο αυτής της παρουσίας, οι Έλληνες δηλαδή της Κωνσταντινούπολης, της Ίμβρου και της Τενέδου, χάρη στις διαρκείς, κτηνωδώς ρατσιστικές πολιτικές της Άγκυρας. Απαγορεύσεις άσκησης δεκάδων επαγγελματίων, αθρόες αφαιρέσεις υπηκοοτήτων, απίστευτη φορολογία με

κριτήριο την εθνοθησκευτική τους ταυτότητα (βαρλίκ βεργκισί), τάγματα εργασίας για τους μη έχοντες να πληρώσουν, πογκρόμ οργανωμένα μέχρι την τελευταία λεπτομέρεια από το τουρκικό κράτος (1955), μαζικές εκδικητικές απελάσεις (1964), δημεύσεις κοινοτικής περιουσίας κατάφεραν μέσα σε μισόν αιώνα να εξαχνώσουν την ελληνική παρουσία από την χιλιόχρονη πρωτεύουσά μας. Όσο για τα δύο άμοιρα νησιά, η μεν αυτοδιοίκηση που προέβλεπε η Λωζάννη δεν εφαρμόστηκε ούτε μία μέρα, η δε φυγή των Ελλήνων επιτεύχθηκε διά της τρομοκρατίας που οργάνωσε το τουρκικό κράτος μεταφέροντας χιλιάδες εποίκους από την Ανατολία και ιδρύοντας σ' αυτά ανοιχτές - αγροτικές φυλακές.

Τι έκανε το ας πούμε ελληνικό κράτος απέναντι στα τρομερά αυτά που εν συντομία απαρίθμησα; Ανταπέδωσε τις απαγορεύσεις άσκησης επαγγεμάτων, φορολόγησε επαχθώς ειδικά τους μουσουλμάνους πολίτες του, οργάνωσε κάποιο πογκρόμ, δήμευσε βακουφικές περιουσίες, γκρέμισε τζαμιά καλλιτεχνικής αξίας; Η απάντηση είναι προφανώς αρνητική. Βεβαίως επέβαλε διοικητικούς περιορισμούς σε διπλώματα οδήγησης, οικοδομικές άδειες κ.τ.λ. που κράτησαν για χρόνια, ενώ σε κάποιες ευάριθμες απαλλοτριώσεις χάριν του δημοσίου συμφέροντος η αναλογία μουσουλμανικών - χριστιανικών εκτάσεων ίσως βάρυνε περισσότερο την μειονότητα αλλά αυτά για τα μέτρα της εποχής ήταν κυριολεκτικά αστείοτητα. Τι αυτοσεβασμό δείχνει ένα κράτος που ο γιος μουσουλμάνου βουλευτή του πυροδοτεί το μοιραίο πογκρόμ του '55 και όταν αυτός συλληφθεί τον αποφυλακίζει και τον αφήνει να διαφύγει

στην Τουρκία; Ή που δεν τολμάει όχι διωγμούς να ανταποδώσει αλλά πασχίζει να αποτρέψει την φυγή των μειονοτικών που θέλουν να φύγουν στην Τουρκία; Ή που έρχεται να ισοπεδώσει τις μη τουρκογενείς ομάδες (Πομάκους, Ρομά) με την τουρκόγλωσση μειονοτική εκπαίδευση που υπογράφει; Ή που εκτρέφει τα λεγόμενα κομματόσκυλα για να πουλάνε από θέσεις ευθύνης (ως νομάρχες, δήμαρχοι κ.τ.λ.) τα εθνικά συμφέροντα στη Θράκη; Ή που ακόμα και σήμερα που μιλάμε ανέχεται μα και στηρίζει μειονοτικούς δημάρχους που διαλαλούν τον τουρκισμό τους στην γείτονα και μιλάνε για τον απέναντι εχθρό δείχνοντας... εμάς!;

Όλα αυτά ίσως να είναι γνωστά σε όποιους ιδίως ασχολούνται με το ζήτημα της Θράκης ή με τα ελληνοτουρκικά ευρύτερα, το θέμα όμως είναι ΓΙΑΤΙ συμβαίνουν. Γιατί διαχρονικά έχουμε τέτοια στάση απέναντι στην Τουρκία και στους ανθρώπους της στη Θράκη; Είναι θέμα ψυχολογικό, κάποια απόνερα της Μικρασιατικής Καταστροφής, ή έχει να κάνει με τη φύση του ελληνικού συστήματος διακυβέρνησης; Τα τεκμήρια είναι πλέον τόσα πολλά και διάσπαρτα στον ιστορικό χρόνο που το να μιλάμε για ανικανότητα, λάθη και ατολμία καταντά γελοίο. Είναι καιρός να δούμε την πραγματικότητα στην πατρίδα μας κατάματα: όλο το σύστημα εξουσίας (πολιτικής, δικαστικής, προπαγανδιστικής) ερείδεται στο πιο ταπεινό, στενό συμφέρον και εξαρτάται από την έγκριση των ξένων πρεσβειών και παρασκηνιακών κυκλωμάτων. Και για να μείνουμε στην θρακική εμπειρία, παραθέτω κάποια μεταπολεμικά ενδεικτικά παραδείγματα:

Όταν το 1952 μπήκαμε στο ΝΑΤΟ μαζί με την Τουρκία, αναγκαστήκαμε να λησμονήσουμε όλο το παρελθόν και για τρία χρόνια να κάνουμε πως ανακαλύψαμε την καλή πλευρά του γείτονα και δημίου μας. Έτσι, μεταξὺ άλλων, τους δωρίσαμε ένα τεράστιο σχολείο στην Κομοτηνή, του δώσαμε το όνομα του τότε Τούρκου πρωθυπουργού – που καταζητείτο ως εγκληματίας πολέμου, κάναμε δε και... έρανο στην καθημαγμένη τοπική και προσφυγική κοινωνία για την ίδρυση του σχολείου! Μάλιστα με διάταγμα επιβάλαμε τότε ονομασίες και ταμπέλες που μιλούσαν για τουρκικά σχολεία, κάτι που έκτοτε οι τουρκόφρονες ευλόγως το επικαλούνται!

Όταν ο Κωνσταντίνος Καραμανλής πρωτοανέλαβε πρωθυπουργός της Ελλάδας, ερχόμενος περίπου από το πουθενά, είχε βασικό εφόδιο το παλατιανό αλλά και το αμερικανικό χρίσμα. Πώς λοιπόν θα μπορούσε να θέσει σε κίνδυνο την ΝΑΤΟϊκή ενότητα κρατώντας στην φυλακή τον Τούρκο προβοκάτορα Οκτάι Ενγκίν – γιο βουλευτή Ροδόπης, παρακαλώ; Ή πώς θα επέτρεπε την φυγή των ανήσυχων μουσουλμάνων από την ελληνική Θράκη μετά το πογκρόμ της Κωνσταντινούπολης, αφού έτσι εθίγετο η υποθήκη της γείτονος και συμμαχου; Τι ανάστημα είχε ο τότε πρωθυπουργός για να υψώσει απέναντι σ' αυτούς που τον ανέδειξαν;

Όταν το 1989 ο Ανδρέας Παπανδρέου έχανε πια την πολιτική κυριαρχία στην χώρα μας επιστράτευσε ένα σύστημα απλής αναλογικής το οποίο θα εμπόδιζε τον Κ. Μητσοτάκη να πάρει την Κυβέρνηση. Βεβαίως αυτό το ίδιο σύστημα, χωρίς το όριο του 3% για την είσοδο στην Βουλή, επέτρεψε την ανάδειξη κάποιων ανεξάρ-

τητων μειονοτικών βουλευτών, εκ των οποίων ο Αχμέτ Σαδίκ έγινε σύμβολο του δυτικοθρακιώτικου αλυτρωτισμού, αλλά είναι φανερό ότι αυτά ήταν πολύ ψιλά γραμματα για την αθηναϊκή κομματοκρατία. Μπροστά στην εξουσία και τα θέληγτρα της κανένα εθνικό συμφέρον δεν μετράει.

Αργότερα η πληγή αυτή έκλεισε, αλλά το πρόβλημα έκανε μετάσταση στο εσωτερικό των κομμάτων εξουσίας. Αυτά τα τελευταία σε κάθε εκλογική αναμέτρηση κάνουν έναν αγώνα δρόμου για να στρατολογήσουν τον καλύτερο εκφραστή των τουρκικών συμφερόντων, αφού αυτός με τις πλάτες του τουρκικού Προξενείου Κομοτηνής θα τους φέρει τις περισσότερες ψήφους. Δεν τους ενδιαφέρει να συνεννοηθούν όχι μόνο για να αποφύγουν τις χειρότερες επιλογές αλλά ούτε για να αυξομειώσουν τον αριθμό των υποψηφιοτήτων από την μειονότητα!

Σήμερα τα πιο φανατικά στοιχεία εξακολουθούν να βρίσκουν πολιτική κάλυψη αν όχι και στέγη για τους ίδιους λόγους. Μια Κυβέρνηση που με τον κομματοκρατούμενο κρατικό μηχανισμό στηρίζει τους τουρκόφρονες στην Θράκη μπορεί να υπολογίζει στην προξενική στήριξη την ώρα της κάλπης. Για τις πιο κραυγαλέες περιπτώσεις η δουλειά γίνεται στο παρασκήνιο αλλά με τρόπο εξίσου αποτελεσματικό, δηλαδή καταστροφικό για τα ελληνικά συμφέροντα.

Μιλάμε για Πομάκους και Ρομά στο εσωτερικό της μουσουλμανικής μειονότητας – το ίδιο και οι από δεκαετίας εκθέσεις του Στέητ Ντηπάρτμεντ, οποία σύμπτωση! Αυτό ως ρητορεία είναι όντως μία πρόοδος σε σχέ-

ση με την αλαλία του παρελθόντος, όμως τίποτε σοβαρό δεν γίνεται για να στηριχθεί πρακτικά και να τεκμηριωθεί επιστημονικά η πολιτισμική ιδιαιτερότητα των πληθυσμιακών αυτών ομάδων. Στην ίδια την Θράκη, το Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο έχει δυστυχώς ελάχιστη προσφορά στο ζήτημα που αναδείχθηκε ευρέως πριν τριάντα περίπου χρόνια. Ακόμα και η παλαιά προσφορά χορηγίας από την εταιρεία «Μηχανική» του κ. Πρ. Εμφιετζόγλου για μελέτη της πομακικής γλώσσας από το αρμόδιο Τμήμα του Πανεπιστημίου είχε μείνει αναπάντητη. Ακόμη κι η καταγραφή της πολιτιστικής κληρονομιάς σύνολης της μουσουλμανικής παρουσίας δεν προχωράει, με αποτέλεσμα οι εξ ανατολών πλαστογραφήσεις (εθίμων, χορών, τραγουδιών κ.τ.λ.) να βρίσκουν εύφορο έδαφος. Κανένα αίσθημα συλλογικής αυτοσυντήρησης δεν ανιχνεύεται στην λειτουργία του ευρύτερου Δημοσίου, ούτε κι όταν συνηγορεί το επιστημονικό ενδιαφέρον.

Κλείνω την σύντομη αυτή εισήγηση επισημαίνοντας ότι η κατάσταση στην ελληνική Θράκη ενέχει μεν κινδύνους, εφόσον επιτρέπουμε σε έναν ανεξέλεγκτο παράγοντα να δρα περίπου κατά βούληση, όμως είναι απολύτως ανατρέψιμη. Μια κανονική Κυβέρνηση, με έγνοια για την χώρα και τα συμφέροντα του λαού της, που θα προκύπτει και που θα ελέγχεται από την ελεύθερη βούληση των Ελλήνων, μπορεί εύκολα να προβεί στις ενέργειες εκείνες που θα κατοχυρώσουν την αλήθεια και τον ελληνισμό στην περιοχή μας.

Μιχαήλ Βαμβακίδη

ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ - ΑΒΔΗΡΑ

Χαιρετίζω το Α΄ Παγκόσμιο Συνέδριο της Επιτροπής Ελληνισμού.

Ονομάζομαι Μιχάλης Βαμβακίδης, γέννημα Θρακιώτης από το χωριό Μαγικόν του Δήμου Αβδήρων Ξάνθης. Κατάγομαι από γονείς Ποντίους.

Διετέλεσα πέντε χρόνια αιρετός κοινοτάρχης στον Δήμο Αβδήρων, σε δύο χωριά, το Μαγικό με Χριστιανούς κατοίκους και την Αλκυόνη με μόνο Μουσουλμάνους το θρήσκευμα κατοίκους.

Το λέω αυτό γιατί από την ενασχόλησή μου με τον Δήμο Αβδήρων πηγάζει το θέμα που θέλω να σας παρουσιάσω.

Ελλάδα, Θράκη, Ξάνθη, Άβδηρα. Ο άξονας που θέλω να τοποθετηθώ και να σας παρουσιάσω.

Ελλάδα, Ελληνισμός, Ελληνική παιδεία.

Δεν υπάρχει άνθρωπος σε όλη την οικουμένη που να μη γνωρίζει και να μην αναγνωρίζει ότι από τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό ξεκινούν και πηγάζουν όλες οι επιστήμες, η φιλοσοφία, η αστρονομία, τα μαθηματικά, το θέατρο κ.λπ., που άφησαν το στίγμα τους παγκοσμίως και επάνω σε αυτές τις αρχές και τις βάσεις βαδίζουν και προχωρούν όλες οι εξελίξεις των επιστημών και της

τεχνολογίας.

Ελλάδα, Θράκη, Ξάνθη. Λοιπόν, είμαστε σε κομβικό σημείο στην κωμόπολη των Αβδήρων, όπου ένας από τους μεγάλους αρχαίους φιλοσόφους γεννήθηκε και κατάγεται, ο μέγιστος φιλόσοφος παγκοσμίου αναγνώρισης Δημόκριτος ο Αβδηρίτης.

Τιμή και καμάρι για τον απανταχού ελληνισμό, για την Ξάνθη, για τα Άβδηρα, για όλον τον κόσμο και για εμένα φυσικά που είμαι συμπατριώτης με τέτοιας αναγνωρισιμότητας παγκόσμιο φιλόσοφο και μαθηματικό.

Είναι κάτι που θα το κληρονομήσουν και τα παιδιά μας μαζί με όλον τον κόσμο.

Όμως εδώ είναι η πρότασή μου για το θέμα «Δημόκριτος».

Για τον οποιονδήποτε που περνάει από τα μέρη μας, Έλληνα και ξένο και βρίσκεται στη γενέτειρα του Δημόκριτου, παρατηρούμε ότι δεν υπάρχει κάτι που να θυμίζει Δημόκριτο.

Ούτε πινακίδα στην είσοδο του νομού μετά τη γέφυρα του Νέστου στην παλιά εθνική οδό και στην Εγνατία οδό επίσης.

Ούτε κάτι αναγνωριστικό, ενημερωτικό, σχετικά με τα Άβδηρα, ούτε ένας ανδριάντας, ούτε κάτι άλλο που να ξεχωρίζει και να θυμίζει σε όλους ότι εδώ είναι η γη και το χώμα, η πατρίδα όπου γεννήθηκε ο Δημόκριτος.

Κύριε πρόεδρε, κυρίες και κύριοι σύνεδροι, σίγουρα δεν είμαι ο μόνος που νιώθω αυτό το κενό και έχω το παράπονο από όλους αυτούς τους «Ελληναράδες», τους «εθνοπατέρες» που πέρασαν από όλα τα στρώματα εξουσίας και διοίκησης και κανείς δεν άφησε πίσω

του κάτι που να θυμίζει τον Δημόκριτο.

Γιατί άραγε; Υπάρχουν κάποια προβλήματα πίσω από αυτό το όνομα και την πατρίδα του;

Γιατί έχουμε μνημεία για ανθρώπους άσχετους με την ελληνική παράδοση;

Ποιοι είναι αυτοί που βάζουν φρένο σε όσους θέλουν και έχουν τη διάθεση να κάνουν κάτι;

Υπάρχει στα χαρτιά ένα Διεθνές Δημοκρίτειο ίδρυμα. Ποιοι είναι αυτοί, τι σκοπό έχουν, τι έργο παράγουν και ποια συμφέροντα εξυπηρετούν; Αν γνωρίζει κανείς, ας μας ενημερώσει.

Αυτό είναι το θέμα που θέλω να καταγραφεί στα πρακτικά του Α΄ Παγκόσμιου Συνεδρίου της Επιτροπής Ελληνισμού.

Θα πρότεινα εν ευθέτω χρόνο να ορίσετε μία υποεπιτροπή από αρμόδιους και γνώστες του θέματος ώστε να ασχοληθούν εκτενέστερα.

Δηλώνω πρόθυμος και διαθέσιμος να βοηθήσω, όσο μου επιτρέπουν οι δυνάμεις και οι γνώσεις μου, να βάλω το λιθαράκι μου και να είμαι κοντά σε αυτούς που θα μας κάνουν υπερήφανους Έλληνες. Γιατί μόνο υπερήφανοι πρέπει να είμαστε, αφού καταγόμαστε από προγόνους που μπορεί να πέρασαν και να έφυγαν, όμως η ιστορία τούς κρατάει ζωντανούς στη μνήμη μας σε πρώτη θέση.

Σας ευχαριστώ για τον χρόνο που μου αφιερώσατε.

Κρις Σπύρου

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΜΑΘΙΟΥ ΝΙΜΙΤΣ
ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΟΝΟΜΑΣΙΑ
ΤΩΝ ΣΚΟΠΙΩΝ*

Αθήνα, 25 Ιανουαρίου 2018

Αγαπητέ Μάθιου,

Επειδή γνωρίζουμε ο ένας τον άλλον για πολλά χρόνια, ένιωσα την ανάγκη να επικοινωνήσω μαζί σου. Αυτή τη φορά γραπτώς. Ξέρεις ότι ποτέ δεν έχω αμφισβητήσει την ικανότητά σου και την αποφασιστικότητά σου να είσαι δίκαιος ενδιάμεσος μεσολαβητής στη δύσκολη αναζήτηση μιας θεμιτής λύσης στο ζήτημα του ονόματος του κράτους της Πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας (FYROM). Πρέπει να ομολογήσω όμως, ότι οι τελευταίες δημόσιες προτάσεις σου σχετικά με μια πιθανή λύση στη διαμάχη της FYROM με ένα όνομα που εμπεριέχει τον όρο Μακεδονία, με εξέπληξαν. Όχι μόνο οι προτάσεις σου ήταν ανάρμοστες για έναν δήθεν ουδέτερο μεσολαβητή, αλλά ήταν εντελώς ανεφάρμοστες και δεν αντιπροσώπευαν τίποτα διαφορετικό από αυτό που υπάρχει τώρα.

Για να είμαι απόλυτα ειλικρινής μαζί σου, με εκ-

* Είναι η επιστολή που έστειλε ο Κρις Σπύρου στον Μάθιου Νίμιτς, με ημερομηνία 25 Ιανουαρίου 2018 μεταφρασμένη από τον ίδιο στα ελληνικά.

πλήσσει το γεγονός ότι μετά από 20 και πλέον χρόνια άμεσης εμπλοκής στη διαμάχη για την ονομασία της FYROM, δεν κατάφερες να συνειδητοποιήσεις ότι το ψευδο-μακεδονικό μόρφωμα, το οποίο αναγνώρισαν τα Ηνωμένα Έθνη, στις 7 Απριλίου του 1993, ως ανεξάρτητο κράτος με το όνομα Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας (FYROM), και με Σύνταγμα γεμάτο επεκτατικές διατάξεις και παράλογες εθνοτικές αξιώσεις, δεν μπορεί ποτέ να υπάρξει ειρηνικά ή να ευημερήσει, με το 2% της σύνθεσης των κατοίκων του να είναι Έλληνες Μακεδόνες και το 98% να αποτελείται από την πρόσμιξη των κομμουνιστών νομάδων των Βαλκανίων, τους οποίους ο Τίτο βάφτισε «Μακεδόνες» το 1944, και τα σύνορα του να αγγίζουν την ιστορική αρχαία ελληνική περιφέρεια της Μακεδονίας.

Αναρωτιέμαι ποια ήταν τα εμπόδια για τα οποία διαπραγματευόσουν για περισσότερα από 20 χρόνια με τις δύο πλευρές, σχετικά με την ονομασία της Πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας. Διαπραγματευόσουν την ανάγκη να παραμείνει ή όχι στην ονομασία ο όρος «Πρώην»; Διαπραγματευόσουν με τις δύο πλευρές εάν ή όχι θα παραμείνει ο όρος «Γιουγκοσλαβική»; Ή μήπως διαπραγματευόσουν εάν ή όχι ο όρος «Δημοκρατία» έπρεπε να παραμείνει στην ονομασία της Πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας; Απ' όσο γνωρίζω, ο μόνος λόγος για τον οποίο τα Ηνωμένα Έθνη διόρισαν έναν «Ειδικό Αντιπρόσωπο για τη Διαφορά του ονόματος της Πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας» ήταν ακριβώς αυτό που λέει ο τίτλος του. Η ονομασία. Και

όταν ο «Αντιπρόσωπος» με τις επίσημες δημόσιες δηλώσεις του προτείνει ονομασία που δεν διαφέρει από αυτή που διαπραγματεύεται, τότε τα αποτελέσματα της διαπραγμάτευσης των δύο πλευρών θα παραμείνουν τα ίδια, δηλαδή απαράδεκτα.

Οι κυβερνήσεις της Ελλάδας από το 1993 έως και σήμερα έχουν αρνηθεί να στηρίξουν αίτηση της FYROM για την είσοδό της στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στη συμμαχία του NATO, επειδή το όνομα του νεοαναγνωρισμένου κράτους με την ονομασία Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας περιέχει τη λέξη Μακεδονία. Και σου θυμίζω ότι ποτέ, μα ποτέ, η Ενωμένη Ευρώπη ως πολιτική οντότητα δεν ψήφισε υπέρ της αναγνώρισης του νοτίου τμήματος της Γιουγκοσλαβίας, γνωστής ως Πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας, ως ανεξάρτητου κράτους, με όνομα που να περιέχει τη λέξη Μακεδονία. Στην πραγματικότητα, σε τρεις διαφορετικές περιπτώσεις το Συμβούλιο των Πολιτικών Αρχηγών της Ευρώπης ψήφισε να απορρίψει την αναγνώριση αυτής της οντότητας, γιατί το όνομα με το οποίο αιτούνταν αναγνώριση περιείχε τη λέξη Μακεδονία.

Στις 22 Ιανουαρίου 1992 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συνεδρίασε για να μελετήσει και να αποφασίσει την αίτηση της Πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας να αναγνωριστεί ως ανεξάρτητο κράτος με την ονομασία «Δημοκρατία της Μακεδονίας». Το Συμβούλιο των Πολιτικών Αρχηγών της Ευρώπης απέρριψε την αίτηση, διότι η ονομασία με την οποία αιτούνταν αναγνώριση εμπεριείχε τον όρο Μακεδονία. Η

επίσημη ανακοίνωση του Συμβουλίου της Ευρώπης, όπως εκδόθηκε στις 22 Ιανουαρίου 1992 και χωρίς καμία αλλαγή από τότε έως σήμερα έχει ως εξής:

«Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο επαναλαμβάνει τη θέση που έλαβε η Κοινότητα και τα Κράτη Μέλη της στο Γκιμάρες κατόπιν αιτήματος της πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας να αναγνωριστεί ως ανεξάρτητο κράτος. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εκφράζει την ετοιμότητά του να αναγνωρίσει το κράτος αυτό με τα υπάρχοντα σύνορά του, σύμφωνα με τη Δήλωση της 16ης Δεκεμβρίου 1991, με όνομα που δεν περιλαμβάνει τον όρο “Μακεδονία”».

Θα ήθελα να γνωρίζεις ότι τον Ιανουάριο του 1995 συναντήθηκα με τον τότε υφυπουργό Εξωτερικών για θέματα Ευρώπης και Καναδά, Ντικ Χόλμπρουκ, στην Αμερικανική Πρεσβεία στην Αθήνα. Σε αυτή τη συνάντηση, είπα στον υφυπουργό Χόλμπρουκ ότι το πείραμα που διεξήγαγαν αστραπιαία τα Ηνωμένα Έθνη, με το οποίο αναγνώρισαν την Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Βοσνίας ως ανεξάρτητο κράτος, με μια μουσουλμανική κυβέρνηση φονταμενταλιστών στην εξουσία, και με ένα Σύνταγμα γεμάτο ανόητες διατάξεις, θα έπληττε καταστροφικά την περιοχή, εκτός αν αντιμετωπιζόταν και διορθωνόταν άμεσα. Και γνωρίζεις καλά τι συνέβη στην περιοχή της πρώην Γιουγκοσλαβίας μεταξύ Ιανουαρίου και Νοεμβρίου 1995, που προκάλεσε τη «Συνάντηση για την Ειρήνη» στο Ντέιτον, Οχάιο, στην οποία παραβρέθηκα ως επίσημο μέλος, όντας πολιτικός σύμβουλος του τότε προέδρου της Σερβίας, Σλόμπονταν Μιλόσεβιτς.

Είπα επίσης στον τότε υφυπουργό Χόλμπρουκ ότι το πείραμα της Πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας και του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, με το οποίο αναγνώριζαν το νότιο τμήμα της Γιουγκοσλαβίας ως ανεξάρτητο κράτος, με ονομασία που περιείχε τον όρο Μακεδονία, εγκυμονούσε κινδύνους αιώνιας αστάθειας για την περιοχή. Η αναγνώριση της Πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας με τον όρο Μακεδονία στο όνομά της, δεν θα λειτουργήσει ποτέ, είπα στον Χόλμπρουκ τότε, και λέω και σε σένα το ίδιο πράγμα τώρα. Δεν θα λειτουργήσει ποτέ!

Ο όρος Σλαβο-Μακεδόνας είναι οξύμωρος. Ο όρος Αλβανο-Μακεδόνας είναι οξύμωρος. Ο όρος Βουλγαρο-Μακεδόνας είναι οξύμωρος. Ο όρος Σερβο-Μακεδόνας είναι οξύμωρος. Οτιδήποτε άλλο πέραν από Έλληνας Μακεδόνας είναι ένα οξύμωρο σχήμα. Μια πρόχειρη εξέταση της αρχαίας παγκόσμιας ιστορίας θα επιβεβαιώσει αυτόν τον ισχυρισμό. Χιλιάδες ιστορικών εγγράφων θα πιστοποιήσουν ότι οι Μακεδόνες είναι μόνον Έλληνες.

Είμαι βέβαιος ότι γνωρίζεις ότι οι επιστήμες της κοινωνιολογίας και της εθνολογίας ορίζουν ένα «έθνος» ως τη συγχώνευση συγγενών φυλών. Το ελληνικό έθνος, σε όλη την περίφημη ιστορία του, αποτελείται από τις συγγενείς φυλές των Ηπειρωτών (Ηπείρου), των Θεσσαλών (Θεσσαλίας), των Μακεδόνων (Μακεδονίας), των Θρακών (Θράκης), των Κυπρίων (Κύπρου), των Ποντίων (Πόντου), των Πελοποννησίων (Πελοποννήσου), των Κρητικών (Κρήτης), των Αθηναίων (Αθήνας) και πολλών άλλων φυλών. Έτσι, εάν οι Μακεδό-

νες απουσιάσουν από το ελληνικό εθνολογικό μίγμα, το ελληνικό έθνος θα είναι για πάντα μισό. Και το ίδιο θα ισχύει και για την παγκόσμια ιστορία.

Ο κόσμος υιοθέτησε την ελληνική Αθηναϊκή δημοκρατία. Και ο Απόστολος Παύλος απήθυνε επιστολές προς τους «Θεσσαλονικείς» και προς τους «Φιλιπησίους» γραμμένες στα ελληνικά. Οι «Θεσσαλονικείς» και οι «Φιλιπήσιοι» ήταν Έλληνες Μακεδόνες και κατοικούσαν στην Ελληνική Μακεδονία. Ο Απόστολος Παύλος δεν έγραψε τις επιστολές του προς τους «Θεσσαλονικείς» και προς τους «Φιλιπησίους» στη «Μακεδονική γλώσσα» που οι ψευδο-Μακεδόνες σήμερα ισχυρίζονται ότι είχαν και έχουν. Ο Απόστολος Παύλος απήθυνε τις επιστολές προς τους Έλληνες Μακεδόνες και ήταν γραμμένες στα ελληνικά. Οι επιστολές του Αποστόλου Παύλου γράφτηκαν 600 χρόνια πριν οι Σλάβοι εμφανιστούν στις περιοχές της Ελληνικής Μακεδονίας όπου ζούσαν οι Φιλιπήσιοι και οι Θεσσαλονικείς για χιλιάδες χρόνια πριν.

Και αν υφίσταται η πρωτοφανής θεωρία που έχουν προωθήσει οι ψευδο-Μακεδόνες και οι Γιουγκοσλάβοι κομμουνιστές των Βαλκανίων τα τελευταία 84 χρόνια, ότι αν κάποια φυλή Α ζει σε μια γεωγραφική περιοχή που κατοικείται από τη φυλή Β, η φυλή Α μπορεί να μετατραπεί σε φυλή Β, τότε εγώ και η οικογένεια μου που έχουμε ζήσει στην Πολιτεία του Νιου Χάμσαϊρ, ΗΠΑ, για πάνω από 100 χρόνια, μπορούμε να ισχυριστούμε ότι δεν είμαστε πια Ελληνοαμερικανοί, γιατί έχουμε μετατραπεί σε αυτόχθονες Αμερικανούς Ινδιάνους της φυλής των Αμπενάκι. Η ινδιάνικη φυλή Αμπενάκι ζού-

σε για χιλιάδες χρόνια στην περιοχή που ονομάστηκε Νιου Χάμσαιρ από τους Άγγλους αποίκους πριν από 300 χρόνια. Και ως αποτέλεσμα αυτής της μετατροπής, εγώ θα μπορούσα να ισχυριστώ ότι δεν είμαι Ελληνοαμερικανός αλλά αυτόχθων Ινδιάνος της φυλής «Αμπενάκι» και να αλλάξω το όνομά μου και τον τίτλο μου από «Δημοκράτης Ηγέτης Σπύρου», σε «Αρχηγό Τζερόνιμο» της ινδιάνικης φυλής Αμπενάκι.

Είμαι επίσης βέβαιος ότι γνωρίζεις πως η γένεση του σημερινού ψευδο-μακεδονικού έθνους, το οποίο αυτή τη στιγμή εκπροσωπείται από την «Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας», έχει τις ρίζες της στη Μόσχα της Ρωσίας. Η 7η συνάντηση της Κομμουνιστικής Διεθνούς (Comintern) πραγματοποιήθηκε στη Μόσχα από τις 21 Ιουλίου έως τις 25 Αυγούστου 1935. Κατά τη διάρκεια αυτής της συνάντησης, η Comintern υπερψήφισε ένα ψήφισμα που δηλώνει την ανάγκη δημιουργίας ενός «ενωμένου ανεξάρτητου Μακεδονικού έθνους».

Η στρατηγική και το σχέδιο για τη δημιουργία ενός «ενωμένου» ανεξάρτητου μακεδονικού έθνους ήταν έργο του Βούλγαρου κομμουνιστή ηγέτη Γκεόργκι Ντιμιτρόφ. Ένας αφοσιωμένος κομμουνιστής ηγέτης, ο Ντιμιτρόφ, είχε αποκτήσει ρωσική υπηκοότητα και τοποθετήθηκε από τον Ιωσήφ Στάλιν, τον κομμουνιστή ηγέτη της Σοβιετικής Ένωσης, ως επικεφαλής της Comintern.

Ο Ντιμιτρόφ προήδρευσε της 7ης Κομμουνιστικής Διεθνούς και εξέδωσε την απόφαση της Comintern σχετικά με την απόφαση για τη δημιουργία ενός «ενωμέ-

νου» ανεξάρτητου μακεδονικού έθνους. Η επίσημη απόφαση της Κομμουνιστικής Διεθνούς αναφέρει:

«Απόφαση της Κομμουνιστικής Διεθνούς
για το Μακεδονικό Ζήτημα και την ΕΜΕΟ.

Η μπουρζουαζία των κυρίαρχων εθνών στα τρία μπερλιαστικά κράτη, ανάμεσα στα οποία διαμοιράστηκε η Μακεδονία, προσπαθεί να αποκρύψει την εθνική καταπίεση, αρνούμενη τις εθνικές ιδιαιτερότητες του μακεδονικού λαού και την ύπαρξη μακεδονικού έθνους.

Οι Έλληνες σωβινιστές ισχυρίζονται ότι ο γηγενής σλαβικός πληθυσμός στο τμήμα που έχουν υπό την κατοχή τους αποτελείται από Έλληνες που εκσλαβίστηκαν.

Οι Μεγαλο-Σέρβοι σωβινιστές εκμεταλλεόμενοι τα σερβικά στοιχεία στην γλώσσα του ντόπιου μακεδονικού πληθυσμού, θεωρούν αυτόν τον πληθυσμό ως μία από τις “φυλές” του νοτιοσλαβικού έθνους και τον υποβάλλουν σε βίαιο εκσερβισμό.

Τέλος, ο Βουλγαρικός σωβινισμός, εκμεταλλεόμενος τη συγγένεια μεταξύ της Μακεδονικής γλώσσας και της Βουλγαρικής, διακηρύσσει ότι οι Μακεδόνες είναι Βούλγαροι και με αυτόν τον τρόπο επιδιώκει να δικαιολογήσει τόσο την κυριαρχία τους στην περιοχή του Πετριτίου όσο και την επεκτατική τους πολιτική σε ολόκληρη την Μακεδονία.

Παλεύοντας ενάντια στην διαίρεση και την υποδούλωση του Μακεδονικού λαού, ενάντια σε όλες τις μορφές εθνικής, πολιτιστικής, κοινωνικής και οικονομικής καταπίεσής του, η Εσωτερική Μακεδονική Επανάστα-

τική Οργάνωση (ΕΜΕΟ) είναι υποχρεωμένη να ξεσκεπάσει το πραγματικό νόημα όλων των σοφισμάτων που αρνούνται στους Μακεδόνες την εθνική τους ταυτότητα και να μην επιτρέψει στα σοφίσματα αυτά να παρεισφρήσουν στους κύκλους της.

Ο αγώνας για την ενωμένη και ανεξάρτητη Μακεδονική δημοκρατία των εργαζομένων αποτελεί δίκαιη υπόθεση όχι μόνο για τις εργαζόμενες μάζες της Μακεδονίας αλλά και για την εργατική τάξη και την αγροτιά που αγωνίζονται κάτω από την καθοδήγηση των κομμουνιστικών κομμάτων στην Βουλγαρία, την Γιουγκοσλαβία και την Ελλάδα».

Το 1944, ο Γιόσιπ Τίτο, ο ισχυρός ηγέτης του Κομμουνιστικού Κόμματος της Γιουγκοσλαβίας, έγινε ο αδιαμφισβήτητος κομμουνιστής ηγέτης των Βαλκανίων. Για τα μελλοντικά επεκτατικά σχέδιά του, ο Τίτο αποφάσισε να εφαρμόσει το σχέδιο του Δημητρόφ για ένα «ενωμένο» μακεδονικό έθνος. Ο Τίτο ονόμασε τη διοικητική περιοχή της Γιουγκοσλαβίας «Βαρντάρσκα» ως «Γιουγκοσλαβική Σοσιαλιστική Δημοκρατία της Μακεδονίας». Επισυνάπτω το αντίγραφο ενός γραμματοσήμου του έτους 1939, το οποίο απεικονίζει τον χάρτη της περιοχής και την περιφέρεια Βαρντάρσκα που ο Τίτο το 1944 βάρφτισε «Γιουγκοσλαβική Σοσιαλιστική Δημοκρατία της Μακεδονίας».

Στη συνέχεια, ο Τίτο όρισε τον Σβετοζάρ «Τέμπο» Βουκμάνοβιτς, τον κατεξοχήν προπαγανδιστή της Γιουγκοσλαβίας για την προώθηση του σχεδίου για ένα «ενωμένο» ανεξάρτητο μακεδονικό έθνος στις κομμουνιστικές πολεμικές δυνάμεις της περιοχής.

Οι γραπτές οδηγίες του Τέμπο στους κομμουνιστές «συντρόφους» πολεμιστές της περιοχής ανέφεραν:

«Οι μονάδες σας που θα περάσουν στο έδαφος της Ελληνικής Μακεδονίας, οφείλουν να αναπτύξουν εντατική πολιτική δραστηριότητα μεταξύ της μακεδονικής μειονότητας στην Ελλάδα με τα ακόλουθα συνθήματα: 1. Η μακεδονική μειονότητα πρέπει για δικό της συμφέρον να αγωνιστεί μαζί με τον Ελληνικό λαό ενάντια στους κατακτητές και όλους τους υπηρέτες του. 2. Η μακεδονική μειονότητα πρέπει να σταματήσει τον αδελφοκτόνο πόλεμο που υποδαυλίζει ο κατακτητής, οι Βούλγαροι φασίστες και ο προδότης του μακεδονικού λαού Βάτσε Μιχαήλοφ. 3. Η μακεδονική μειονότητα μαζί με τον ελληνικό λαό πρέπει να δημιουργήσει έναν κοινό λαϊκό απελευθερωτικό στρατό υπό την Διοίκηση του Γενικού Στρατηγείου του ΕΛΑΣ. 4. Μόνο με αυτόν τον τρόπο, με τον κοινό αγώνα με τον ελληνικό λαό, η μακεδονική μειονότητα θα εξασφαλίσει ίσα δικαιώματα και την απαλλαγή από κάθε εθνική καταπίεση.

Κατά την πολιτική τους δραστηριότητα στην Ελληνική Μακεδονία, οι ομάδες σας μπορούν να λένε ότι μετά τον πόλεμο ο μακεδονικός λαός θα κατακτήσει την πλήρη ελευθερία του, ότι η Μακεδονία θα γίνει πραγματικά ελεύθερη. Επίσης, όλα τα διμερή ζητήματα μεταξύ των Βαλκανικών λαών θα λυθούν στην βάση της αδελφικής συνεργασίας και αναγνώρισης του δικαιώματος της αυτοδιάθεσης των λαών».

Λίγους μήνες αργότερα το 1944, ο Τίτο αποφάσισε να αλλάξει το όνομα της περιοχής, σε «Σοσιαλιστική

Δημοκρατία της Μακεδονίας». Ο Τίτο κατήργησε τη λέξη «γιουγκοσλαβική» από την ονομασία με σκοπό να προωθήσει την ιδέα του «ενωμένου» ανεξάρτητου μακεδονικού έθνους, σκοπός της οποίας ήταν η ενσωμάτωση των αρχαίων Μακεδονικών γεωγραφικών περιοχών της Ελλάδος και της Βουλγαρίας.

Η έκθεση της «Οργανωτικής Επιτροπής του Αντιφασιστικού Συμβουλίου της Λαϊκής Απελευθέρωσης της Μακεδονίας» (ASNOM) και το «Μανιφέστο της πρώτης συνόδου του ASNOM προς τον λαό της Μακεδονίας» αποκαλύπτουν σε βάθος τις προπαγανδιστικές δεξιότητες των κομμουνιστών ηγετών του Τίτο. Φανερόνουν επίσης πόσο συστηματικά εξελισσόταν η δημοσιότητα του Σλαβο-ψευδο-μακεδονικού μορφώματος.

«Έκθεση της οργανωτικής επιτροπής του αντιφασιστικού συμβουλίου λαϊκής απελευθέρωσης της Μακεδονίας (ASNOM) σχετικά με τη δραστηριότητά της από την ίδρυση μέχρι την πρώτη σύνοδό της.
2 Αυγούστου 1944

Αυτή την ιστορική ημέρα, την ημέρα του Προφήτη Ηλία (Ilinden) του 1944, μοιραία για την εξέλιξη του μακεδόνικου λαού, για πρώτη φορά στην ιστορία του λαού μας συνεκλήθη ένα εθνικό συμβούλιο, το ASNOM, ως σύμβολο εθνικής χειραφέτησης και ανακήρυξης μακεδόνικου κράτους για πρώτη φορά στην ιστορία από την εποχή του Σαμουήλ, αποτελώντας κορυφαία και αποφασιστική καμπή στην ιστορία του λαού μας, σηματοδοτώντας την απαρχή μιας νέας εποχής, μιας εποχής δημιουργικής εργασίας, εθνικής ζωής, μιας εποχής προσό-

δου. Αυτήν την ιερή ιστορική στιγμή οφείλουμε να διακηρύξουμε ότι για αιώνες ο μακεδόνικος λαός πολεμά σκληρά και καταβάλλει υπεράνθρωπες προσπάθειες με σκοπό τη χειραφέτηση ολόκληρου του μακεδόνικου έθνους μέσα σ' ένα ελεύθερο μακεδόνικο κράτος.

Αυτή τη στιγμή, όταν όλες οι αγωνιζόμενες δυνάμεις στη Μακεδονία έχουν ριχτεί στη μάχη ενάντια στους φασίστες κατακτητές, καλούμε και τα άλλα δύο τμήματα του μακεδόνικου λαού να πάρουν μέρος στο μεγάλο αντιφασιστικό μέτωπο, αφού αυτός είναι ο μόνος τρόπος για να κερδίσουμε το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης και το πέρασμα που οδηγεί στην ένωση ολόκληρου του μακεδόνικου έθνους σε μια ελεύθερη κοινότητα των χειραφετημένων λαών της Γιουγκοσλαβίας.

Το αγωνιζόμενο Πεδεμόντιο της Μακεδονίας έχει με πάθος διακηρύξει ότι θα προσφέρει κάθε βοήθεια και για την τελειωτική ένωση ολόκληρου του μακεδόνικου λαού. Όταν γνωρίζουμε ότι το αγωνιζόμενο Πεδεμόντιο της Μακεδονίας αποτελεί τμήμα της Γιουγκοσλαβίας του Τίτο, τότε φαίνεται καθαρά πόσο μεγάλη μπορεί να είναι η υποστήριξη που διαθέτουμε και πόσο σταθερή είναι η επιθυμία μας για την ένωση ολόκληρου του έθνους μας».

«Μανιφέστο της πρώτης συνόδου του ASNOM
προς τον λαό της Μακεδονίας

2 Αυγούστου 1944

Έχοντας υπόψη τα προαιώνια ιδανικά του λαού της Μακεδονίας, το πρώτο Μακεδονικό Εθνικό Συμβούλιο διακηρύσσει σε ολόκληρο τον κόσμο το δίκαιο και στα-

θερό του πόθο για την ενοποίηση όλου του μακεδονικού λαού στη βάση του δικαιώματος για αυτοδιάθεση. Αυτό θα έθετε ένα τέλος στην καταπίεση του λαού της Μακεδονίας σε όλα τα τμήματά της και θα δημιουργούσε τις προϋποθέσεις για γνήσια αλληλεγγύη και ειρήνη μεταξύ των βαλκανικών λαών».

Όλοι αυτοί οι αβάσιμοι, ιστορικά ανακριβείς και παντελώς ανόητοι ισχυρισμοί που βλέπουμε στην έκθεση και στο μανιφέστο του ASNOM τον Αύγουστο του 1944, έχουν συγχωνευτεί με τον έναν ή τον άλλον τρόπο στο Σύνταγμα και στις νομοθεσίες του ψευδο-μακεδονικού κράτους που τα Ηνωμένα Έθνη αναγνώρισαν στις 7 Απριλίου 1993 με το όνομα «*Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας - FYROM*».

Οι ανησυχίες του κόσμου για τους πιθανούς κινδύνους που υπέθαλπε η δημιουργία ενός ενωμένου ανεξάρτητου μακεδονικού έθνους για την περιοχή των Βαλκανίων και ειδικότερα για την Ελλάδα, έχουν εκφραστεί και έχουν σφραγισθεί για πάντα από τις λέξεις στην επίσημη εγκύκλιο του Υπουργείου Εξωτερικών των ΗΠΑ που εξέδωσε ο υπουργός.

Η εγκύκλιος του υπουργού Στετίνιους ήταν ξεκάθαρη.

Την συμπεριλαμβάνω όπως εκδόθηκε και ακόμη υπάρχει στα αρχεία του Υπουργείου Εξωτερικών της χώρας μας για να την εξετάσεις:

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΤΩΝ ΗΠΑ
Εξωτερικές σχέσεις
ΤΟΜΟΣ VIII

Ουάσιγκτον
Μήνυμα προς ενημέρωση
(868.014 / 26 Δεκ. 1944)

Ο Υπουργός Εξωτερικών προς ορισμένους διπλωματικούς και προξενικούς υπαλλήλους:

«Τα παρακάτω είναι προς πληροφόρηση και γενικές οδηγίες, αλλά όχι για οποιαδήποτε ανάληψη δράσης αυτή τη στιγμή.»

Το Αμερικανικό Υπουργείο Εξωτερικών σημείωσε με μεγάλη ανησυχία τις αυξανόμενες προπαγανδιστικές φήμες και τις ημεπίσμημες δηλώσεις προς όφελος μιας αυτόνομης Μακεδονίας, που προέρχονται κυρίως από τη Βουλγαρία, αλλά και από Γιουγκοσλάβους υποστηρικτές και άλλες πηγές, υπονοώντας ότι η ελληνική επικράτεια θα συμπεριληφθεί στο σχεδιαζόμενο κρατίδιο. Αυτή η κυβέρνηση θεωρεί τις συζητήσεις περί του μακεδονικού “έθνους”, της Μακεδονικής “Πατρίδας” ή της μακεδονικής “εθνικής συνείδησης” ως αδικαιολόγητη δημαγωγία χωρίς εθνική ή πολιτική υπόσταση και βλέπει την παρούσα αναβίωση ως πιθανό μανδύα για επιθετικές βλέψεις εναντίον της Ελλάδας.

Η εγκεκριμένη πολιτική της κυβέρνησης αυτής είναι να αντιτάσσεται σε κάθε αναβίωση του μακεδονικού ζητήματος που σχετίζεται με την Ελλάδα. Το ελληνικό τμήμα της Μακεδονίας κατοικείται σε μεγάλο βαθμό από Έλληνες και ο ελληνικός λαός αντιτίθεται σχεδόν ομόφωνα στη δημιουργία ενός μακεδονικού κρατίδιου. Οι ισχυρισμοί περί σοβαρής ελληνικής συμμετοχής σε οποιαδήποτε τέτοια αναταραχή μπορούν να θεωρη-

θούν ψευδείς. Η κυβέρνηση αυτή θεωρεί υπεύθυνη κάθε κυβέρνηση ή ομάδα κυβερνήσεων που ανέχεται ή ενθαρρύνει απειλητικές ή επιθετικές πράξεις “μακεδονικών δυνάμεων” κατά της Ελλάδας.

Το Υπουργείο θα εκτιμούσε κάθε πληροφορία σχετική με αυτό το θέμα, η οποία μπορεί να πέσει στην αντίληψή σας.

Στεττίνιους»

Δεν χρειάζεται να σου παραθέσω τι ανέφερε γραπώς ο πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας Κωνσταντίνος Καραμανλής το 1992 στον πρόεδρο Μπους και στους ηγέτες της Ευρώπης όσον αφορά τους κινδύνους για την περιοχή, αν ένα κράτος αναγνωριζόταν με τον όρο «Μακεδονία» στο όνομά του.

Επίσης, δεν θα σου πω τι δήλωσε στις 17 Φεβρουαρίου 1992 ο τότε υπουργός Εξωτερικών της Ελλάδας, Αντώνης Σαμαράς, στους υπουργούς Εξωτερικών της Ευρώπης για τους κινδύνους και τις συνέπειες που θα είχαν οι κάτοικοι των «Σκοπίων» και της περιοχής των Βαλκανίων εάν τα «Σκόπια» αναγνωριστούν ποτέ ως ανεξάρτητο κράτος με το όνομα «Μακεδονία».

Και δεν θα σου αναφέρω τι είπε ο πρώην Πρωθυπουργός της Ελλάδας, Ανδρέας Παπανδρέου, πέραν του να σου υπενθυμίσω πως δήλωσε ότι «το όνομα Μακεδονία είναι η καρδιά της Ελλάδας». Δεν θα σου τα πω αυτά καν, γιατί μπορείς να μου πεις ότι όλοι αυτοί είναι Έλληνες. Θα σε προτρέψω, λοιπόν, να διαβάσεις προσεκτικά τις δηλώσεις του δικού μας υπουργού Εξωτερικών, του Έντουαρντ Στεττίνιους, σχετικά με τους

κινδύνους ύπαρξης ανεξάρτητου «Μακεδονικού» κράτους στα Βαλκάνια. Κινδύνους, τους οποίους έχεις αναλάβει να αναγνωρίσεις και να βοηθήσεις στην επίλυσή τους.

Καταλαβαίνω ότι θα βρίσκεσαι στην περιοχή στο τέλος του μήνα.

Την ίδια περίοδο θα βρίσκομαι κι εγώ στην Αθήνα. Αν έχεις χρόνο, στείλε μου ένα email στο cspirou@hau.gr, για να πιούμε ένα ποτό.

Με θερμούς προσωπικούς χαιρετισμούς,

Κρις Σπύρου

Κοινοποίηση:

- Γενικό Γραμματέα ΟΗΕ, Antonio Guterres.
- Πρόεδρο Ελληνικής Δημοκρατίας, Κύριο Προκόπη Παυλόπουλο.
- Πρωθυπουργό, Κύριο Αλέξη Τσίπρα.
- Πρόεδρο της Βουλής, Κύριο Νίκο Βούτση.
- Πρώην Πρωθυπουργό, Κύριο Κώστα Καραμανλή.
- Πρώην Πρωθυπουργό, Κύριο Αντώνη Σαμαρά.
- Αρχιεπίσκοπο Αθηνών, κ.κ. Ιερώνυμο και Μέλη της Ιερά Συνόδου.
- Αρχηγό Αξιωματικής Αντιπολίτευσης και Πρόεδρο της Ν.Δ., Κύριο Κυριάκο Μητσοτάκη.
- Υπουργό Εξωτερικών, Κύριο Νίκο Κοτζιά.
- Υπουργό Εθνικής Άμυνας, Κύριο Πάνο Καμμένο.
- Πρόεδρο Χρυσής Αυγής, Κύριο Νικόλαο Μιχαλολιάνο.
- Πρόεδρο Δημοκρατικής Συμπαράταξης, Κυρία Φώφη Γεννηματά.

- Γενικό Γραμματέα ΚΚΕ, Κύριο Δημήτρη Κουτσούμπα.
- Πρόεδρο Κόμματος «Το Ποτάμι», Κύριο Σταύρο Θεοδωράκη.
- Πρόεδρο Ανεξαρτήτων Ελλήνων, Κύριο Πάνο Καμμένο.
- Πρόεδρο Ενώσεως Κεντρώων, Κύριο Βασίλη Λεβέντη.
- Όλα τα Μέλη του Κοινοβουλίου.
- Αρχηγό ΓΕΕΘΑ, Ναύαρχο Ευάγγελο Αποστολάκη.
- Πρώην Υπουργό, Κύριο Στέλιο Παπαθεμελή.
- Μουσικοσυνθέτη, Κύριο Μίκη Θεοδωράκη.

Σε αυτό το γιουγκοσλαβικό γραμματόσημο του 1939, στο οποίο απεικονίζεται ο χάρτης της Γιουγκοσλαβίας, η περιοχή των Σκοπίων αναφέρεται ως «Βαρντάρσκα».

Δημήτριου Κουγιουμτζόγλου

Η ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΟΡΩΝ «ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ» ΚΑΙ
«ΜΑΚΕΔΩΝ» ΣΤΟΥΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥΣ
ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ/ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΟΥΣ
(11ος-13ος ΑΙΩΝΑΣ)

Αρχή σοφίας η των ονομάτων επίσκεψις: πρώτ' απ' όλα είναι σημαντική η παρατήρηση ότι η λέξη «Μακεδονία» προέρχεται από τη λέξη «Μακεδών»¹ και όχι το αντίστροφο. Ήταν το ελληνικό φύλο των Μακεδόνων² που

1. Μ. Β. Χατζόπουλος, «Τα όρια της Μακεδονίας», στο *Πρακτικά της Ακαδημίας Αθηνών* 70:1, Απρίλιος 1995:164.

2. Η ελληνικότητα των αρχαίων Μακεδόνων είναι σήμερα αδιαμφισβήτητη με βάση τις αρχαίες πηγές, τις επιγραφικές μαρτυρίες, τα μακεδονικά ονόματα, τα γλωσσικά δεδομένα και τα αρχαιολογικά τεκμήρια. Ενδεικτικά βλ. Γ. Κ. Γιαννάκης (επιμ.), *Αρχαία Μακεδονία: Γλώσσα, Ιστορία, Πολιτισμός*, Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, 2012, http://ancdialects.greek-language.gr/sites/default/files/studies/_makedonia_tomos.pdf. R. J. L. Fox, *Brill's companion to ancient Macedon: studies in the archaeology and history of Macedon, 650 BC-300 AD*, Leiden-Boston: Brill, 2011, chap. 23. Α. Νικόλαος, *Η γλώσσα και η ελληνικότητα των αρχαίων Μακεδόνων*, Θεσσαλονίκη: Εταιρία Μακεδονικών Σπουδών, 1952. Α. Παναγιώτου, «Η θέση της μακεδονικής διαλέκτου», στο *Ιστορία της Ελληνικής Γλώσσας από τις αρχές ως την ύστερη αρχαιότητα*, (επιμ. Α. Φ. Χριστίδη), Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας και Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών, 2001, 319-325. Μ. Β. Hatzopoulos, «La position dialectale du macedonien a la lumiere des decouvertes epigraphiques recentes» στο *Die altgriechischen Dialekte: Wesen und Werden*, Innsbruck:

έδωσε την ονομασία του στην περιοχή που κατοίκησε, όπως το ίδιο ακριβώς συνέβη με τους Θεσσαλούς και τη Θεσσαλία, τους Βοιωτούς και τη Βοιωτία, τους Αρκάδες και την Αρκαδία, τους Ίωνες και την Ιωνία και ούτω καθεξής. Σύμφωνα με την επικρατέστερη ερμηνεία, η λέξη «Μακεδών» προέρχεται από το αρχαίο ελληνικό επίθετο «μακεδνός», που απαντάται ήδη στην *Οδύσσεια* του Ομήρου και σημαίνει «υψηλός», «λυγερός»³. Συνώνυμες και ομόρριζες λέξεις στη νέα ελληνική είναι οι «μακρύς», «μάκρος», «μήκος», «μακριά». Είναι χαρακτηριστικό πως σε φιλολογικές πηγές για τους αρχαίους Μακεδόνες και τη Μακεδονία απαντώνται και οι όροι «Μακέτες» και «Μακετία»⁴. Εν τέλει ο όρος «Μακεδών» θα μπορούσε να σημαίνει ακριβώς τον υψηλό ή και τον ορεισίβιο, στοιχείο που ταιριάζει με την πιθανή

Institut für Sprachen und Literaturen der Universität Innsbruck, 2007, 157-176. Β. Μισσηλίδου-Δεσποτίδου, *Επιγραφές Αρχαίας Μακεδονίας*, Υπουργείο Πολιτισμού, Θεσσαλονίκη Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης, 1997.

3. «...οἶά τε φύλλα μακεδνῆς αἰγείροιο...» (Όμηρος, *Οδύσσεια*, η 106). Βλ. επίσης Γ. Μπαμπινιώτης, *Ετυμολογικό λεξικό της νέας ελληνικής γλώσσας*, Αθήνα: Κέντρο Λεξικολογίας ΕΠΕ, 2009, 809. Ο Δάλκος επιπρόσθετα προτείνει την προέλευση της λέξης *μακεδνός* < *μακερνός* < *μακρενός*, Χ. Δάλκος, «Η ετυμολογία των ονομάτων Μακεδνός, Μακεδών», *Νέος Ερμής ο Λόγιος* 17, 2018:219.

4. Έτσι ακριβώς αναφέρει και τον όρο «Μακεδών» το περιήγημο βυζαντινό *Λεξικό Σούδας* του 10ου αιώνα, δηλαδή τον συσχετίζει με τον όρο «Μακέτις», Έκδοση Βενετίας, 1514, Ψηφιοθήκη ΑΠΘ. <http://digital.lib.auth.gr/record/126596?ln=el> (τελευταία ανάκτηση 20/8/2019).

αρχική κοιτίδα των Μακεδόνων.

Είναι φανερό λοιπόν πως στο διάβα των αιώνων, η περιοχή που ορίζεται ως Μακεδονία αναλογεί στα όρια εξάπλωσης των Μακεδόνων γύρω από την αρχική κοιτίδα τους στο Βέρμιο και τα Πιέρια όρη, μια διαδικασία που με ακρίβεια περιέγραψε πρώτος ο Θουκυδίδης (2.99). Αυτό φυσικά ίσχυε ανεξάρτητα από το αν στις κατακτημένες περιοχές υπήρχαν και άλλοι πληθυσμοί που σταδιακά –όσοι παρέμεναν και δεν εκδιώκονταν– εξελληνίζονταν. Στα χρόνια βέβαια του Φιλίππου και του Αλεξάνδρου οι υποτελείς περιοχές στο βασίλειο της Μακεδονίας έφταναν ως τον Δούναβη συμπεριλαμβάνοντας ολόκληρη τη Θράκη, ενώ και το κατοπινό βασίλειο της Μακεδονίας των Αντιγονιδών είχε στη δικαιοδοσία του ως εδάφη του και περιοχές εκτός της ιστορικής Μακεδονίας. Όταν οι Ρωμαίοι υπό τον Αιμίλιο Παύλο νίκησαν τον Περσέα, τελευταίο βασιλιά της Μακεδονίας, στη μάχη της Πύδνας, το 168 π.Χ., τα όρια της Μακεδονίας προς βορρά συμπεριελάμβαναν την περιοχή των Πρεσπών και το νότιο τμήμα του σημερινού κράτους των Σκοπίων και προς ανατολάς έφταναν μέχρι την περιοχή του Νέστου⁵.

5. Για τα σχετικά τεκμήρια για το ανατολικό όριο της Μακεδονίας πριν τη ρωμαϊκή κατάκτηση, βλ. Χατζόπουλος, «Τα όρια της Μακεδονίας», 173-175. Εκεί, ο Χατζόπουλος αναφέρει στοιχεία με χρονολόγηση ως το 188 π.Χ. που δείχνουν ότι το όριο δεν έφτανε ως τον Νέστο, αλλά ως την περιοχή του Παγγαίου χωρίς τη Νεάπολη (Καβάλα) και την πεδιάδα των Φιλίππων. Ωστόσο, ο ίδιος ο Χατζόπουλος επισημαίνει και αναφορές του Τίτου Λίβιου και του Στέφα-

νου Βυζαντίου που εντάσσουν σαφώς στη Μακεδονία την περιοχή της πεδιάδας των Φιλίππων ως τον Νέστο τουλάχιστον από το 171 π.Χ. Τις ίδιες αναφορές για τον Νέστο ως όριο της Μακεδονίας βρίσκουμε άλλωστε και στον Στράβωνα, ο οποίος επισημαίνει πως το όριο αυτό τέθηκε ήδη από τον Φίλιππο και τον Αλέξανδρο: *«Τινές δέ και τήν από Στρυμόνος μέχρι Νέστου τή Μακεδονία προσνέμουσιν, επειδή Φίλιππος εσπούδασε διαφερόντως περί ταῦτα τά χωρία ὡστ' ἐξειδιώσασθαι, καί συνεστήσατο προσόδους μεγίστας ἐκ τῶν μετάλλων καί τῆς ἄλλης εὐφύιας τῶν τόπων»*, (Στράβων, 7.7.4). Ο Χατζόπουλος βέβαια επισημαίνει πως εδώ ο γεωγράφος αναφέρεται στις απόψεις απλώς κάποιων συγγραφέων της εποχής του και πως δεν επισημαίνει κατηγορηματικά πως ο Νέστος υπήρξε σύνορο της Μακεδονίας επί Φιλίππου. Ωστόσο, όπως επισημαίνει ο ίδιος ο Στράβωνας γράφοντας για τα όρια της Μακεδονίας, με βάση την παλατινή επιτομή του κώδικα 398 της Χαϊδελβέργης του 10ου αιώνα (βλ. και Θ. Γεωργιάδης, *Η αρχαία Μακεδονία κατά τον Στράβωνα*, Θεσσαλονίκη: Μαλλιάρης Παιδεία, 2015, 33) *«...εἶτα τό Νέστου στόμα τοῦ διορίζοντος Μακεδονίαν καί Θράκην, ὡς Φίλιππος καί Ἀλέξανδρος ὁ τούτου παῖς διώριζον ἐν τοῖς κατ' αὐτούς χρόνοις»*. Επίσης, με βάση την επιτομή του κώδικα 482 του Βατικανού του 14ου αιώνα, ο Στράβων επισημαίνει πως *«...μετά δέ Ἄθω ὁ Στρυμονικός κόλπος μέχρι Νέστου τοῦ ποταμοῦ τοῦ ἀφορίζοντος τήν κατά Φίλιππον καί Ἀλέξανδρον Μακεδονίαν...»*. Επομένως, με βάση τις αναφορές αυτές του Στράβωνα, υπάρχουν σαφή τεκμήρια για την καταρχάς οριοθέτηση του Νέστου ως ανατολικού ορίου της Μακεδονίας ήδη από τον Φίλιππο και τον Αλέξανδρο. Γι' αυτό και σύμφωνα με τις πράξεις των Αποστόλων, όταν ο Απόστολος Παῦλος, βρισκόμενος στην Τρωάδα, είδε το όραμα με τον Μακεδόνα που τον προέτρεπε να έρθει στη Μακεδονία και να τους βοηθήσει (*«...καί ὄραμα διά τῆς νυκτός ὤφθη τῷ Παύλῳ. ἀνήρ τις ἦν Μακεδὼν ἐστώς παρακαλῶν αὐτόν καί λέγων. Διαβάς εἰς Μακεδονίαν βοήθησον ἡμῖν»*, *Πράξεις Αποστόλων*, 16.9-10), αμέσως αποφάσισε να πάρουν το πλοίο και να βγουν στη Νεάπολη, τη σημερινή Καβά-

Εν συνεχεία η Μακεδονία χωρίστηκε σε τέσσερις μερίδες από τον Αιμίλιο Παύλο, διατηρώντας περίπου τα όριά της ως το 148 π.Χ. Τότε, μετά την ανεπιτυχή επανάσταση του Ανδρόσκου, οι Ρωμαίοι μετέβαλαν τη Μακεδονία σε επαρχία, την *Provincia Macedonia*, την πρώτη που δημιούργησαν στην ανατολή, δίνοντάς της όμως διοικητικά όρια πολύ πιο διευρυμένα ώστε να φτάσει σταδιακά ως τον Σπερχειό ποταμό στον νότο, στην Αδριατική θάλασσα στη δύση και να συμπεριλάβει ολόκληρη την Παιονία στον βορρά. Είναι φανερό πως τα διευρυμένα αυτά όρια δεν αντιστοιχούσαν στην παραδεδομένη αντίληψη της ιστορικής Μακεδονίας ως γης των Μακεδόνων. Αυτήν την κάποια σύγχυση ως προς τα ακριβή όρια της Μακεδονίας της εποχής αποτυπώνει και ο Τίτος Λίβιος στα τέλη 1ου αι. π.Χ: «*Ακόμα και οι ίδιοι οι Μακεδόνες δεν ήξεραν πόσο μεγάλη είναι η Μακεδονία.*»⁶

λα, για να επισκεφτούν στη συνέχεια τους Φιλίππους, «*τη σπουδαιότερη πόλη εκείνης της περιοχής της Μακεδονίας*» («*Αναχθέντες οὖν ἀπὸ τῆς Τρωάδος εὐθυδρομήσαμεν εἰς Σαμοθράκην, τῇ δὲ ἐπιούσῃ εἰς Νεάπολιν, ἐκεῖθεν τε εἰς Φιλίππους, ἥτις ἐστὶ πρώτη τῆς μερίδος τῆς Μακεδονίας πόλις κολωνία*», *Πράξεις Αποστόλων*, 16.11-12.). Ἄλλωστε και στην *Προς Φιλιπησίους* επιστολή του ο Παύλος σαφέστατα αναφέρεται στους Φιλίππους ως πόλη της Μακεδονίας (*Προς Φιλιπησίους* 4,15).

6. «*Quanta Macedonia esset... Macedones quoque ignorabant*», στο έργο του *Ab Urbe Condita* (*Από την ίδρυση της πόλης*), βλ. I. Tarnanidis, «The Macedonians of the Byzantine period», στο *Byzantine Macedonia: Identity, Image and History*, *Byzantina Australiensia* vol. 13, (επιμ. J. Burke, R. Scott), Melbourne: Brill, 2000:31.

Οπωσδήποτε, ανεξάρτητα από τα διοικητικά όρια που προσέδωσαν οι Ρωμαίοι στη Μακεδονία, είναι σημαντική η παρατήρηση πως οι όροι «Μακεδών» και «Μακεδονία» αποτελούσαν πάντοτε αναπόσπαστο τμήμα του ελληνισμού. Ενδεικτικά και μόνο, σύμφωνα με τον Ρωμαίο συγγραφέα Τίτο Λίβιο (τέλη 1ου αιώνα π.Χ.), οι Μακεδόνες, οι Αιτωλοί και οι Ακαρνάνες μιλούσαν την ίδια διάλεκτο της ελληνικής⁷. Ο Δίων ο Χρυσόστομος (1ος αιώνας μ.Χ.) αναφέρεται στους «Μακεδόνας και τούς άλλους Έλληνας»⁸ και οι Μακεδόνες σταθερά συμμετείχαν σε αρχαιοελληνικούς θεσμούς, όπως η Δελφική Αμφικτυονία ή το ιδρυμένο το 136-132 μ.Χ. από τον αυτοκράτορα Αδριανό *Πανελλήνιο*, ιερό στην Ολυμπία, όπου συγκεντρώνονταν τουλάχιστον μια φορά τον χρόνο οι αντιπρόσωποι των ελληνικών πόλεων⁹.

Αλλά και οι μεγάλοι γεωγράφοι της εποχής καταχωρούν αναμφισβήτητα τους Μακεδόνες και τη Μακεδονία στον ελληνισμό. Ο Στράβωνας (τέλη 1ου αιώνα π.Χ.) τονίζει ότι οι Μακεδόνες είχαν την ίδια διάλεκτο με τους Ηπειρώτες Έλληνες και βέβαια ξεκαθαρίζει στο έργο του πως «...ἔστι μὲν οὖν Ἑλλάς καὶ ἡ Μακεδονία» (βιβλίο Ζ', Επιτομή Βατικανού). Ο Κλαύδιος Πτολεμαῖος πάλι, στο έργο του *Γεωγραφικὴ Ὑφήγησις* (2ου αιώνα μ.Χ.) αναφέρει τη Μακεδονία στον πίνακα *Ἑλλάς*

7. «Aetolos, Acarnanas, Macedonas, eiusden linguae homines...» (*Ab Urbe Contita*, 31.29.15).

8. *Περί Βασιλείας*, Δ', 9, 48.

9. *Ιστορία του Ελληνικού Έθνους*, τόμ. ΣΤ', 156, 201, 468.

ως την πρώτη από τις ελληνικές περιφέρειες που περιγράφει με ακριβείς γεωγραφικές συντεταγμένες, που βέβαια ανταποκρίνονται στα ευρεία γεωγραφικά όρια της *Provincia Macedonia* της εποχής του¹⁰.

Αργότερα, με τις μεταρρυθμίσεις του Διοκλητιανού (284-305) η Μακεδονία, περιορισμένη και πάλι στα ιστορικά της όρια, αποτέλεσε επαρχία της διοίκησης Μοισίας, μαζί με τη «Νέα Ήπειρο», τη Θεσσαλία, την Αχαΐα και άλλες¹¹. Με τις μεταρρυθμίσεις του Μεγάλου Κωνσταντίνου η αυτοκρατορία διαιρέθηκε σε τέσσερα μεγάλα τμήματα τα οποία υπήχθησαν υπό την εξουσία των επάρχων του πραιτωρίου, εξ ου και ονομάστηκαν επαρχότητες¹². Μία από αυτές υπήρξε και η επαρχότητα που αργότερα μαρτυρείται ως «του Ίλλυρικού», περιλαμβάνοντας και την επαρχία Μακεδονίας στα ιστορικά της περίπου όρια¹³.

10. Ε. Λιβιεράτος, «Η χαρτογραφική τοποθέτηση του τοπωνυμίου Μακεδονία», στο *Μακεδονικές ταυτότητες στο χρόνο*, Αθήνα: Πατάκη - Ίδρυμα Μουσείου Μακεδονικού Αγώνα, 2008, 23-25.

11. Γ. Θεοχαρίδης, *Ιστορία της Μακεδονίας κατά τους μέσους χρόνους (285-1354)*, Θεσσαλονίκη: Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών, 1980, 41-44.

12. Θεοχαρίδης, *Ιστορία της Μακεδονίας κατά τους μέσους χρόνους*, 45.

13. Ο Ζώσιμος, συγγραφέας του 5ου αιώνα, στην *Ιστορία* του κάνει λόγο για τη διαίρεση αυτή του Ρωμαϊκού κράτους, την οποία αποδίδει στον Κωνσταντίνο: «*Κωνσταντίνος δέ τὰ καλῶς καθεστῶτα κινῶν μίαν οὖσαν ἐς τέσσαρας διείλεν ἀρχάς... ἐτέρῳ δέ Μακεδόνας καί Θεσσαλούς καί Κρήτας καί τήν Ἑλλάδα καί τὰς περὶ αὐτὴν νήσους καί ἀμφοτέρως Ἠπειρώνας καί πρὸς τούτοις Ἰλλυριοὺς*

Στα χρόνια των διαδόχων του Κωνσταντίνου, πιθανόν το 369 μ.Χ., η επαρχία Μακεδονίας για πρώτη φορά αναβαθμίστηκε σε «διοίκηση Μακεδονίας», όπως αναφέρεται στον κατάλογο των ρωμαϊκών επαρχιών γνωστό ως *Breviarium* του Rufius Festus¹⁴. Λίγα χρόνια αργότερα, μεταξύ 379-408 μ.Χ. χρονολογείται και η *Notitia Dignitatum*, σωζόμενο σε μεταγενέστερους κώδικες επίσημο έγγραφο της διοικητικής διάρθρωσης της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας, σύμφωνα με το οποίο η διοίκηση Μακεδονίας υπάγεται στην επαρχότητα του Ιλλυρικού και περιέχει τις επαρχίες Μακεδονίας, Αχαΐας, Κρήτης, Θεσσαλίας, Παλαιάς και Νέας Ηπείρου καθώς και τμήματα της λεγόμενης Macedonia Salutaris, μιας εφήμερης επαρχίας βορείως της σημερινής ελληνικής επαρχίας της Μακεδονίας, που δημιουργήθηκε επί Θεοδοσίου Α΄ γύρω στο 386 και κράτησε ως περίπου το 408 (χάρτης 1)¹⁵. Εξίσου εφήμερη, με διάρκεια από το 479 ως το 545 περίπου, υπήρξε και η λεγόμενη *Macedonia Secunda* που διαδέχεται τη Macedonia Salutaris με μικρές εδαφικές

καί Δάκας καί Τριβαλλούς καί τούς ἄχρι τῆς Βαλερίας Παιονίας, καί ἐπί τούτοις τήν ἄνω Μυσίαν...», απόσπασμα στο Μ. Κορδώσης, *Ιστοριογεωγραφικά πρωτοβυζαντινών και εν γένει παλαιοχριστιανικών χρόνων*, Αθήνα: Βιβλιοπωλείο Διονυσίου Νότη Καραβία, 1996:183. Βλ. επίσης, Θεοχαρίδης, *Ιστορία της Μακεδονίας κατά τους μέσους χρόνους*, 45, υποσημ. 2.

14. Θεοχαρίδης, *Ιστορία της Μακεδονίας κατά τους μέσους χρόνους*, 46.

15. Θεοχαρίδης, *Ιστορία της Μακεδονίας κατά τους μέσους χρόνους*, 57-58, 91-93.

διαφοροποιήσεις βορείως πάντα της ιστορικής επαρχίας Μακεδονίας, της *Macedonia Prima*, όπου και η Θεσσαλονίκη, έδρα της ομώνυμης διοίκησης και σταθερά από το 441 ολόκληρης της επαρχότητας του Ιλλυρικού, ως την κατάργησή του, μεταξύ 630-685¹⁶. Συμπερασματικά, ως τα τέλη περίπου του 7ου αιώνα μ.Χ. υπάρχει στο ρωμαϊκό-βυζαντινό σύστημα διοίκησης η Μακεδονία είτε ως επαρχία με αυξομειούμενα όρια είτε ως διοίκηση υπαγόμενη στην επαρχότητα Ιλλυρικού.

Περίπου εκατό χρόνια μετά την κατάργηση της επαρχότητας του Ιλλυρικού, μεταξύ 789-802¹⁷, ιδρύεται πλέον το «Θέμα Μακεδονίας» με πρωτεύουσα –έδρα του Στρατηγού– την Αδριανούπολη¹⁸, ενταγμένο ακρι-

16. Θεοχαρίδης, *Ιστορία της Μακεδονίας κατά τους μέσους χρόνους*, 93-95, 102-103. Οι *Macedonia Prima* και *Macedonia Secunda* αναφέρονται ως επαρχίες του Ιλλυρικού στον *Συνέκδημο του Ιεροκλέως*, (συγγραφή 527-528).

17. Ο Koder προσδιορίζει πιο συγκεκριμένα την ίδρυση του Θέματος Μακεδονίας στην περίοδο της βασιλείας της Ειρήνης της Αθηναίας (797-802), J. Koder, «Macedonians and Macedonia in Byzantine spatial thinking», στο *Byzantine Macedonia: Identity, Image and History, Byzantina Australiensia* vol. 13, (επιμ. J. Burke, R. Scott), Melbourne: Brill, 2000: 16.

18. Θεοχαρίδης, *Ιστορία της Μακεδονίας κατά τους μέσους χρόνους*, 220, A. Stavridou-Zafraka, «The development of the theme organization in Macedonia», στο *Byzantine Macedonia: Identity, Image and History, Byzantina Australiensia* vol. 13, (επιμ. J. Burke, R. Scott), Melbourne: Brill, 2000: 130. Σε αντίθεση με τους παραπάνω ιστορικούς, ο Χρυσός θεωρεί πως το Θέμα Μακεδονίας πιθανόν ιδρύθηκε συγχρόνως με τα Θέματα Στρυμόνος και Θεσσαλονίκης και πως αποτελούσαν μαζί μια ευρύτερη ενότητα στρατιωτικής δομής, Ε. Χρυσός,

βώς στον νέο διοικητικό θεσμό των θεμάτων (χάρτης 2)¹⁹. Αρχικά στα γεωγραφικά όρια του Θέματος θα

«Η βυζαντινή περιπλάνηση του ονόματος Μακεδονία», στο *Γ΄ Επισημονικό Συμπόσιο «Βυζαντινή Μακεδονία»*, Θεσσαλονίκη: Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών, 2019, 149-151. Επιπλέον ισχυρίζεται πως δεν υπάρχει στις πηγές σαφής μνεία της Αδριανούπολης ως πρωτεύουσας του Θέματος Μακεδονίας. Ο Θεοχαρίδης ωστόσο (1980: 225-226) παρέχει συγκεκριμένα τεκμήρια που φανερώνουν τη μεταγενέστερη ίδρυση του Θέματος Στρυμόνος σε σχέση με το Θέμα Μακεδονίας. Για την προϋπάρχουσα βιβλιογραφία σχετικά με το Θέμα Μακεδονίας, βλ. Ε. Χρυσός, «Η βυζαντινή περιπλάνηση του ονόματος Μακεδονία», 145-146.

19. Γενικότερα για τα βυζαντινά *Θέματα*, βλ. Ν. Οικονομίδης, «Το νέο κράτος της Μέσης Βυζαντινής Περιόδου», *Ιστορία του Ελληνικού Έθνους*, τόμ. Η΄, Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών, 1979, 169-171. Το *Θέμα Μακεδονίας* προήλθε από τη διάσπαση του Θέματος Θράκης με στόχο την αναχαίτιση των βουλγαρικών επιδρομών. Το Θέμα Θράκης ιδρύθηκε γύρω στο 685 και ήταν το πρώτο Θέμα που δημιουργήθηκε επί ευρωπαϊκού εδάφους. Υπάρχουν διάφορες θεωρίες σχετικά με την ονομασία της περιοχής αυτής της Θράκης ως *Θέμα Μακεδονίας*, βλ. Θεοχαρίδης, *Ιστορία της Μακεδονίας κατά τους μέσους χρόνους*, Θεοχαρίδης, 215-220, Χρυσός, «Η βυζαντινή περιπλάνηση του ονόματος Μακεδονία», 147-148. Θεωρώ πως θα πρέπει να εξετάσει κανείς, ανάμεσα στ' άλλα που έχουν ήδη προταθεί, ένα ακόμη ενδεχόμενο που σχετίζεται ακριβώς με την ιστορική ονομασία της Αδριανούπολης, που ήταν η Ορρεσιάδα, ονομασία που παρέμεινε ζωντανή σε πολλές αναφορές βυζαντινών συγγραφέων, ανάμεσα στους οποίους και συγγραφείς της εποχής που εξετάζεται, βλ. ενδεικτικά Ζωναράς, 17.23: «...Οὗτος τοίνυν τὴν Ὀρρεσιάδα οἰκῶν οὕτω δέ πάλαι ἢ πόλις ἐκαλεῖτο τοῦ βασιλέως Ἀδριανού...», Ιωάννης Ζωναράς, *Επιτομή ιστοριών*, τόμ. Β΄, (εισ. - μτφρ. - σχόλια Ιορδάνης Γρηγοριάδης), Αθήνα: Κανάκη, 1999. Επίσης, Ιωάννης Τζέτζης, *Επιστολαί*, (εισ. - μτφρ. - σχόλια Ιορδάνης Γρηγοριάδης),

πρέπει να υπαγόταν και η περιοχή ανάμεσα στους ποταμούς Στρυμόνα και Νέστο²⁰, η οποία, όμως, αργότερα θα αποτελέσει το νέο Θέμα Στρυμόνος. Ως αποτέλεσμα, η νέα αυτή διοικητική περιφέρεια του Βυζαντινού

Αθήνα: Κανάκη, 2001, 122. Βλ. ακόμα και Μανασσή (PG 127, 414) καθώς και τον Χωνιάτη, σύμφωνα με τον οποίο ο ίδιος ο αυτοκράτορας Αλέξιος Α΄ Κομνηνός κάνοντας αναφορά στον «ἐξ Ὁρεσιάδος Μακεδόνα Βρυέννιο» (Ορεσιάδα = Αδριανούπολη) χαρακτήρισε την πόλη ως «μία από τις πόλεις των Μακεδόνων» (PG. 139, 325 και αλλού 985, 1009, 1032, όπου όμως η Ορεσιάδα - Αδριανούπολη εντάσσεται στην κατηγορία των θρακικών πόλεων). Στην παραπάνω αναφορά του Χωνιάτη η ιδιότητα του Μακεδόνα για τον Βρυέννιο σχετίζεται άμεσα με την καταγωγή του από την Ορεσιάδα. Θα μπορούσε επομένως κανείς να αναρωτηθεί, μήπως η πόλη αυτή, που πήρε αυτήν την ονομασία πιθανόν στα χρόνια του Φιλίππου Β΄ με τη θρακική εκστρατεία του και την κατάλυση του βασιλείου των Θρακών Οδρυσών –άσχετα από τον καταγωγικό μύθο της ονομασίας της από τον Ορέστη–, είχε διατηρήσει απογόνους αρχαίων μακεδονικών πληθυσμών, αποίκων ίσως της Ορεσιίδος ή και του Άργους Ορεστικού, τους οποίους είχε εγκαταστήσει ο Φίλιππος στην πόλη που ίδρυσε.

20. Γι' αυτό, η Σταυρίδου-Ζαφράκα υποθέτει πως το νέο βυζαντινό θέμα ονομάστηκε *Μακεδονία*, διότι αρχικά περιελάμβανε και εδάφη της επαρχίας Macedonia Prima (βλέπε παραπάνω), που ούτως ή άλλως αποτελούσαν εδάφη της ιστορικής Μακεδονίας. Σημειώνει ακόμα ως πιθανή βασική αιτία ίδρυσης του Θέματος Μακεδονίας τις ήττες των Βυζαντινών από τους Βούλγαρους κατά τα έτη 789 και 792, Α. Σταυρίδου-Ζαφράκα, «Τα Θέματα του Μακεδονικού χώρου. Το Θέμα Στρυμόνος», στο *Πρακτικά Α΄ Διεθνούς Συμποσίου «Βυζαντινή Μακεδονία»*, Θεσσαλονίκη: Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών, 1995, 316-317, Α. Stavridou-Zafrika, «The development of the theme organization in Macedonia», 129.

Κράτους με την ονομασία «Μακεδονία» γεωγραφικά δεν είχε καμία σχέση με την ιστορική Μακεδονία, την οποία καλύπτουν πλέον τον 9ο-10ο αιώνα τα Θέματα Στρυμόνος και Θεσσαλονίκης²¹. Το Θέμα Μακεδονίας, κείμενο σε δυτική και ανατολική Θράκη καθώς και στη Ροδόπη ως την οροσειρά του Αίμου, αργότερα θα αποτελέσει εκ νέου *Θέμα Θράκης-Μακεδονίας* μαζί με τμήματα της Θράκης ως τα περίχωρα της Κωνσταντινούπολης²², τουλάχιστον ως τις παραμονές της άλωσης της πόλης το 1204, οπότε και καταλύεται το βυζαντινό κράτος για πρώτη φορά και διαλύεται η όποια διοικητική οργάνωσή του.

Πριν εστιάσουμε στις αναφορές των όρων «Μακεδών» και «Μακεδονία», που απαντώνται στους βυζαντινούς

21. Είναι αβέβαιο αν η πρωτεύουσα του Θέματος Στρυμόνος ήταν οι Σέρρες ή η Χριστούπολη, η σημερινή Καβάλα, βλ. A. Stavridou-Zafraka, «The development of the theme organization in Macedonia», 131. Αργότερα, βέβαια, μετά τους βυζαντινο-βουλγαρικούς πολέμους και την ανακατάληψη εδαφών από τον Βασίλειο Β΄, ιδρύονται από τον ίδιο αυτοκράτορα νέα Θέματα με διάσπαση των Θεμάτων Θεσσαλονίκης και Στρυμόνος. Αυτά αποτυπώνονται στο Χρυσόβουλλο του Αλεξίου Γ΄ Αγγέλου του έτους 1198, βλ. Θεοχαρίδης, *Ιστορία της Μακεδονίας κατά τους μέσους χρόνους*, 298-309 και τον χάρτη σ. 300. Γενικότερα για την εξέλιξη των Θεμάτων στον χώρο της Μακεδονίας - Θράκης, βλ. A. Stavridou-Zafraka, «The development of the theme organization in Macedonia», 128-138.

22. Με βάση το Χρυσόβουλλο παραχώρησης προνομίων του αυτοκράτορα Αλέξιου Γ΄ Αγγέλου στους Βενετούς το έτος 1198, βλ. G. L. F. Tafel-G. M. Thomas, *Urkunden zur alteren Handels-und Staatsgeschichte der Republik Venedig*, τόμ. 1, Wien, 1856, 267.

ντινούς συγγραφείς του 11ου-13ου αιώνα, είναι χρήσιμο να εξετάσουμε ποια ήταν η πρόσληψη των όρων στο Βυζάντιο από τον Μέγα Κωνσταντίνο ως και τον 10ο αιώνα, πέρα από την ονομασία «Μακεδονία» ως διοικητική περιφέρεια²³.

Ο Ευσέβιος (275-339) επίσκοπος Καισάρειας, στον *Βίο του Μεγάλου Κωνσταντίνου*, όπου επιχειρεί μια σύγκριση του Ρωμαίου αυτοκράτορα με τον Μέγα Αλέξανδρο, επικρίνει τον Μακεδόνα βασιλιά προκειμένου να εξυψώσει τον Κωνσταντίνο. Ωστόσο, σημειώνει για τον Αλέξανδρο πως «*Μακεδόνων δ' Ἀλέξανδρον Ἑλλήνων ἄδουσι παῖδες...*»²⁴. Ο Ευσέβιος αναφέρει ξεκάθαρα ότι στην εποχή του οι Ἑλληνες νέοι εξυμνούσαν τον Αλέξανδρο των Μακεδόνων, συνεχίζοντας μια μακραίωνη παράδοση. Ο Ιωάννης Χρυσόστομος πάλι, στα τέλη του 4ου αιώνα, περιγράφοντας το προφητικό κείμενο του Δανιήλ για τις τέσσερις βασιλείες του κόσμου στον *Κατά Ιουδαίων Λόγο Ε΄*, αναφέρεται στην παραβολή, την οποία «*ἡμῖν ὁ προφήτης ἀπήγγειλε, κριόν καλῶν τόν τῶν Περσῶν βασιλέα, τον Δαρείον, τράγον δέ τόν τῶν Ἑλλήνων βασιλέα, Ἀλέξανδρον λέ-*

23. Ο Koder σωστά επισημαίνει την καθοριστική επίδραση της κλασικής παράδοσης στην ονοματοδοσία και διάκριση περιοχών από τους βυζαντινούς συγγραφείς μαζί βέβαια με τις ονομασίες του βυζαντινού διοικητικού συστήματος, Koder, «Macedonians and Macedonia in Byzantine spatial thinking», 20.

24. Ευσεβίου, *Εἰς τόν βίον Κωνσταντίνου Βασιλέως Α΄*, σε «Βιβλιοθήκη Ἑλλήνων Πατέρων», έκδοση της Αποστολικῆς Διακονίας της Εκκλησίας της Ελλάδος, τόμος 24ος, Αθήνα, 1960, σελ. 98.

γω τόν Μακεδόνα...», όπου βέβαια ταυτίζει τους Έλληνες με τους Μακεδόνες²⁵.

Λίγο αργότερα ο Θεοδώρητος Κύρου (323-428) στην *Εκκλησιαστική Ιστορία* του (αρχές 5ου αιώνα) σημειώνει: «*Η Θεσσαλονίκη είναι μέγιστη και πολυάνθρωπη πόλη που ανήκει στο έθνος των Μακεδόνων, κυρίαρχη της Θεσσαλίας και Αχαΐας και άλλων πάμπολλων εθνών από αυτά που υπάρχουν στην επαρχότητα του Ιλλυριού*»²⁶. Επιπρόσθετα, σε μνημειακή ψηφιδωτή επιτύμβια επιγραφή που υπάρχει σήμερα στο μουσείο Φιλίππων και προέρχεται από μία εκτός των τειχών βασιλική του 6ου αιώνα, αναφέρονται οι Φίλιπποι ως η πόλη του *ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΤΟΥ ΤΩΝ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ*. Τον ίδιο αιώνα ο ιστορικός Προκόπιος, στο έργο του *Περί Κτισμάτων*, καταγράφει μια λίστα με ανακαινίσεις κάστρων και οχυρώσεων του αυτοκράτορα Ιουστινιανού στη Μακεδονία²⁷. Ο Στέφανος Βυζάντιος πάλι, στα μέσα του 6ου

25. PG 48, 893. Σημειώνεται πως η περιοδολόγηση στην ιστορία με βάση τις τέσσερις βασιλείες, Ασσυρίων, Περσών, Μακεδόνων και Ρωμαίων, ήταν γνωστή ήδη από τον Ευσέβιο, Koder, «Macedonians and Macedonia in Byzantine spatial thinking», 14.

26. Α. Καρπόζηλος, *Βυζαντινοί Ιστορικοί και Χρονογράφοι*, τόμ. Α' (4ος-7ος αι.), Αθήνα: Κανάκη, 1997, 192. Με την αναφορά αυτή βέβαια εννοείται το αρχαίο ελληνικό φύλο των Μακεδόνων και όχι κάποιο χωριστό έθνος.

27. Ανάμεσα σε αυτά αναφέρεται η Νεάπολη, δηλαδή η μεταγενέστερη Χριστούπολη και σύγχρονη πόλη της Καβάλας, η Κύρος, τα «Βασιλικά Αμύντου», το Νύμφιον, τα Θέρμα, η Οπάς, η Χάραδρος και άλλα, βλ. Προκοπίου Καισάρεως, *Περί Κτισμάτων*, (εισ. - επιμ. - σχόλια Απόστολος Τζαφερόπουλος, μτφρ. Σοφία Κοκκίνου-

αι., στο έργο του *Εθνικά* για το λήμμα *Μακεδονία* κάνει αναγωγή στη μυθολογική προέλευση του όρου και τον συσχετίζει με τον όρο *Μακετία*. Αντίστοιχα, ανάγει το λήμμα *μακεδόν* στον Ηρόδοτο, ενώ ως *Μακεδονικές πόλεις* χαρακτηρίζει όλες τις ιστορικές πόλεις της αρχαίας Μακεδονίας και όσες ιδρύθηκαν από Μακεδόνες στην ευρύτερη περιοχή ή είχαν σημαντικό ρόλο, για παράδειγμα η Φιλιππούπολη, η Δημητριάδα, η Επίδαμνος²⁸. Τεκμηριώνεται λοιπόν πως το εθωνύμιο «Μακεδόνες» είχε διατηρήσει κατά τους πρώτους βυζαντινούς αιώνες την αρχαία ελληνική σημασία του συνδεδεμένο άρρηκτα με τους αρχαίους Μακεδόνες βασιλείς.

Σημαντική πηγή για την πρόσληψη του όρου «Μακεδών» στους πρώιμους βυζαντινούς αιώνες, αποτελούν τα λεγόμενα «Θαύματα Αγίου Δημητρίου», μια συλλογή θαυμάτων του αγίου και πολιούχου της Θεσσαλονίκης στο διάστημα που η πόλη πολιορκήθηκε επανειλημμένως από τους Αβάρους και Σλάβους, από τα τέλη του 6ου αιώνα ως και τα τέλη του 7ου²⁹. Συγγραφέας των

Μαντά), Αθήνα: Γεωργιάδης, 1996, 267-269.

28. Στέφανος Βυζάντιος, *Εθνικά*, τόμ. Α΄, (επιμ. August Meineke), Βερολίνο: Impensis G. Reimeri, 1849, 427-428, 788.

29. Για την εμφάνιση και εγκατάσταση των Σλάβων στην Ελλάδα, βλ. ενδεικτικά Μαρία Νυσταζοπούλου-Πελεκίδου, «Σλαβικές εγκαταστάσεις στη Μεσαιωνική Ελλάδα», άρθρο στο *Βυζάντιο και Σλάβοι – Ελλάδα και Βαλκάνια (6ος-20ός αι.)*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2001, σελ. 94-104, Ν. Δαπέργολας, *Σλαβικές εγκαταστάσεις στη Μακεδονία από τον 7ο έως και τον 9ο αιώνα*, Θεσσαλονίκη: Βάνιας, 2009.

πρώτων θαυμάτων της συλλογής είναι ο αρχιεπίσκοπος της πόλης Ιωάννης, ο οποίος γράφοντας πιθανόν ανάμεσα στο 615 και 622 αναφέρεται στην πρώτη μεγάλη πολιορκία της πόλης από Αβαροσλάβους, το πιθανότερο το έτος 597³⁰ σημειώνοντας για το μέγεθος του στρατού των πολιορκητών με μια δόση υπερβολής πως, ακόμα και αν μαζεύονταν όλοι οι Μακεδόνες, οι Θεσσαλοί και οι Αχαιοί μέσα στη Θεσσαλονίκη, πάλι δεν θα υπερέβαιναν αριθμητικά τους πολιορκητές της πόλης³¹. Με την τελική νίκη των Θεσσαλονικέων, ο Ιωάννης σημείωσε πως ο Άγιος Δημήτριος ήταν ο αίτιος του ολέθρου των βαρβάρων και αυτός που έδωσε θάρρος στους Μακεδόνες³². Είναι ξεκάθαρο στις συγκεκριμένες αναφορές πως ο όρος «Μακεδόνες» αναφέρεται στους ελληνικής ταυτότητας Θεσσαλονικείς στο Βυζάντιο του βου-7ου αιώνα, όπως άλλωστε την ελληνική ταυτότητα υποδηλώνουν και οι όροι «Θεσσαλοί» και «Αχαιοί»³³.

30. Θεοχαρίδης, *Ιστορία της Μακεδονίας κατά τους μέσους χρόνους*, 141-145, Δαπέργολας, *Σλαβικές εγκαταστάσεις στη Μακεδονία από τον 7ο έως και τον 9ο αιώνα*, 53-56.

31. PG 116, 1292: «...εἰ γάρ μὴ μόνον τοὺς Μακεδόνας ἅπαντας, ἀλλὰ καὶ Θετταλοὺς, καὶ Ἀχαιοὺς ὑποθεῖτο τις σωρηδὸν ἐν Θεσσαλονίῃ τῆνικαῦτα συνήθροισμένους, οὐδέ τὸ πολλοστὸν μέρος τῶν ἔξωθεν περιστοιχησάντων τὴν πόλιν ἐτύγχανον».

32. PG 116, 1308: «...πόθεν καὶ τις αἴτιος τῆς τούτων σφαγῆς; Δηλονότι ὁ τὸ θάρσος τοῖς Μακεδόσιν ἐνθεῖς».

33. Στον 7ο αιώνα, συγκεκριμένα γύρω στο 630-640 χρονολογείται το λεγόμενο *Πασγάλιο Χρονικό*, στο οποίο οι Μακεδόνες αναφέρονται χωριστά από τους Έλληνες ανάμεσα στα έθνη που, υποτίθεται, κατάγονται από τον Ιάφεθ. Ωστόσο, παρακάτω, γίνεται πε-

Αργότερα, στις αρχές του 9ου αιώνα, γράφει την *Εκλογή Χρονογραφίας* ο μοναχός Γεώργιος Σύγκελλος, πρώην γραμματέας του Πατριάρχη Ταρρασίου, ο οποίος σημειώνει πως η αρχή της βασιλείας των Ελλήνων, σύμφωνα με την παραδοσιακή αντίληψη της εποχής για την ιστορία του κόσμου, είναι ακριβώς η βασιλεία του Μεγάλου Αλεξάνδρου και σημειώνει χαρακτηριστικά πως Έλληνες και Μακεδόνες είναι το ίδιο³⁴. Περίπου την ίδια εποχή, μεταξύ 811-814³⁵, ο χρονογρά-

ραιτέρω διαχωρισμός των φυλών του Ιάφεθ σύμφωνα με τις χώρες που κατοίκησαν, στις οποίες αναφέρεται χωριστά η Θεσσαλία, η Λοκρίδα, η Αττική, η Μακεδονία, η Αχαΐα και άλλες περιοχές της Ελλάδας. Επίσης, στην αναφορά για τη διασπορά των εθνών μετά τον κατακλυσμό, αναφέρονται χωριστά οι Έλληνες/Αχαιοί από τους Θεσσαλούς και τους Μακεδόνες. Στη συνέχεια ως Ελλήνων έθνη αναφέρονται οι Ίωνες, Αρκάδες, Αιολείς, Λάκωνες, Βοιωτοί, επομένως αφήνονται πολλά ελληνικά φύλα έξω από το υπερώνυμο «Έλληνες», PG 92, 120, 121, 133, 136. Συμπερασματικά, στο *Πασχάλιο Χρονικό* υιοθετείται η αρχική, στενή αντίληψη του όρου «Έλληνη», που αφήνει πολλά αρχαία ελληνικά φύλα έξω από αυτήν, επομένως δεν συνιστά ουσιαστική εννοιολογική διάκριση των όρων «Μακεδόνες» και «Έλληνες». Άλλωστε σύμφωνα με το ίδιο χρονικό, η Μακεδονία τοποθετείται γεωγραφικά από το Δυρράχιο ως την Αδριανούπολη και από τη Λάρισα ως την Ηράκλεια Λυγκιστίδα (PG 92, 144), δηλαδή είναι λίγο μικρότερη από τα όρια της ρωμαϊκής *Provincia Macedonia*.

34. «*Ελλήνων βασιλείας έτος πρώτον από έβδόμον έτους Άλεξάνδρου άριθμουσιν. Έλληνες γάρ και Μακεδόνες οι αύτοί*», Γεώργιος Σύγκελος, *Εκλογή Χρονογραφίας*, τόμ. Α΄, Bonn: K. W. Dindorf, 1829, 496.

35. Herbert Hunger, *Βυζαντινή Λογοτεχνία*, τ. Β΄, 1992: 138.

φος Θεοφάνης ο Ομολογητής συγγράφει την περίφημη *Χρονογραφία* του, στην οποία όλες οι αναφορές στη Μακεδονία σχετίζονται γεωγραφικά με την ιστορική, αρχαία Μακεδονία³⁶. Μάλιστα, μια αναφορά του Θεοφάνη δείχνει πως τουλάχιστον ως την εποχή του ήταν ακόμα σε ισχύ ένα χρονολόγιο των Μακεδόνων με αρχή τη βασιλεία του Φιλίππου³⁷.

Μεταξύ των αρχών του 8ου με τον 9ο αιώνα χρονολογείται και η βυζαντινή διασκευή ε΄ της περιήφησης

36. Ενδεικτικά παραδείγματα από Θεοφάνης ο Ομολογητής, *Χρονογραφία*, τόμ. Α, Β, Γ, (μτφρ. Αρχιμ. Ανανίας Κουστένης), Αθήνα: Αρμός, 2007. Τόμ. Α΄, 178 (έτος 378): «*Τούτω τῷ ἔτει οἱ Γότθοι πάλιν ἐνωθέντες ἐξήλθον εἰς τὴν γῆν τῶν Ῥωμαίων καὶ ἠρήμωσαν πολλὰς ἐπαρχίας, Σκυθίαν, Μυσίαν, Θράκην, Μακεδονίαν, καὶ Ἀχαΐαν, καὶ πάσαν τὴν Ἑλλάδα, περὶ τὰς εἴκοσιν ἐπαρχίας*». Τόμ. Γ΄, 1354-55 (έτος 811): «*Οἱ δὲ Βούλγαροι τὰ τῆς στάσεως μαθόντες τῶν στρατευμάτων, καὶ ὅτι πιποτακτοῦσαν φοβούμενοι τὸν πόλεμον καὶ τὸν ταξιατῶνα ἀτακτοῦσιν [καὶ ὅτι λιποτακτοῦσαν φοβούμενοι τὸν πόλεμον καὶ τὴν στρατολόγησιν], πλέον κατίσχυσαν Θράκης καὶ Μακεδονίας. Τότε καὶ Ἀρχίαλον καὶ Βέροϊαν ἀφέντες χριστιανοὶ ἔφηνγον, μηδενὸς διώκοντος, Νίκαιάν τε καὶ τὸ Προβάτου κάστρον καὶ ἄλλα τινὰ ὄχυράματα, ὡσαύτως καὶ τὴν Φιλιππούπολιν καὶ Φιλίππους*».

37. Θεοφάνης ο Ομολογητής, *Χρονογραφία*, τόμ. Γ΄, 1118 (έτος 740) επιβολή έκτακτου φόρου στους Κωνσταντινουπολίτες για ανέγερση των καταστραμμένων από μεγάλο σεισμό τειχών, χρονολογικά «*Ἔτος ἦν ἀπὸ μὲν κτίσεως κόσμου κατὰ Ῥωμαίους 5091 ἀπὸ Ἀδάμ, κατὰ δὲ Αἰγυπτίους ἦγον Ἀλεξανδρεῖς 5091, ἀπὸ δὲ Φιλίππου τοῦ κατὰ Μακεδόνας 591*». Το «Ρωμαίος» ἐδῶ σημαίνει τὸν χριστιανό, σχετίζεται με τὸν χριστιανικό τρόπο χρονολόγησης ἀπὸ Κτίσεως Κόσμου καὶ σε καμία περίπτωση δεν υποδηλώνει διαφορετική ταυτότητα ἀπὸ τὸν ὄρο «Μακεδόνες».

Διήγησης του Αλέξανδρου του Μακεδόνα του λεγόμενου ψευδο-Καλλισθένη, μια εξιστόρηση μυθιστορηματικού τύπου πραγματικών και φανταστικών επεισοδίων από τον βίο του Μεγάλου Αλεξάνδρου με ευρύτατη λαϊκή απήχηση τόσο κατά την αρχαιότητα και τον μεσαίωνα όσο και στη Νεότερη Ελλάδα³⁸. Στο κείμενο της διασκευής ε' η Μακεδονία αναφέρεται ξεκάθαρα ως τμήμα της Ελλάδας και ο Αλέξανδρος ως Έλληνας³⁹. Η ελληνική ταυτότητα του Αλέξανδρου άλλωστε επισημαίνεται και σε άλλους βυζαντινούς συγγραφείς από τον 4ο ως τον 9ο αιώνα, όπως ο Ιουλιανός, ο Γεώργιος Αμαρτωλός, ο Φώτιος και άλλοι⁴⁰.

Στις αρχές του 10ου αιώνα περιγράφει ως αυτόπτης μάρτυρας την πολιορκία και άλωση της Θεσσαλονίκης από τους Άραβες το 904 ο Θεσσαλονικιός ιερέας Ιωάννης Καμενιάτης, αναφέροντάς την ως «πόλη μεγάλη

38. Βλ. Δ. Κ. Κουγιουμτζόγλου, *Ο Μέγας Αλέξανδρος του Ελληνισμού: Αρχαιότητα - Βυζάντιο - Νεότερη και Σύγχρονη Ελλάδα*, Καβάλα: Σαΐτα, 2016, 164-181, 191-216.

39. «*Νεκτεναβώ δέ διελθών τήν Αἴγυπτον περῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι, καί παρελθών τά μέρη Πελοποννήσου καί τήν Θεσσαλονίκην καταπτά ἐν Μακεδονίᾳ...*», J. Trumpf, *Anonymi Byzantini vita Alexandri regis Macedonum*, Στουτγκάρδη, 1974, 3. «*Ἕλληνας γάρ εἰ σύ καί οὐκ ὠμός Πέρσης...*», Trumpf, *Anonymi Byzantini vita Alexandri regis Macedonum*, 72, (Δαρεΐος πρὸς Αλέξανδρον).

40. Κουγιουμτζόγλου, *Ο Μέγας Αλέξανδρος του Ελληνισμού: Αρχαιότητα - Βυζάντιο - Νεότερη και Σύγχρονη Ελλάδα*, 62, 217, 234. Ταυτόχρονα, για τον Γεώργιο Αμαρτωλό (ή Μοναχό) ο όρος *Μακεδόνες* παραπέμπει σε ελληνορθόδοξους υπηκόους της αυτοκρατορίας, βλ. Tarnanidis, «The Macedonians of the Byzantine period», 34.

καί πρώτη τῶν Μακεδόνων»⁴¹. Την ίδια περίπου εποχή, ο λόγιος αυτοκράτορας Λέοντας Σοφός (886-912) στα *Τακτικά* του, περιγράφοντας τον οπλισμό και τις τακτικές μάχης των αρχαίων Μακεδόνων τους αναφέρει ξεκάθαρα ως κομμάτι των Ελλήνων, ενώ το ίδιο ακριβώς σημειώνεται και στο λίγο μεταγενέστερο στρατιωτικό εγχειρίδιο με τίτλο *Συλλογή Τακτικών* (920-944): «Ὁπλίζοντο μὲν οὖν οἱ τε περὶ Φίλιππον καὶ Ἀλέξανδρον Μακεδόνες καὶ οἱ λοιποὶ τῶν Ἑλλήνων τὸν τρόπον τοῦτον...»⁴².

Γύρω στα μέσα του 10ου αιώνα γράφει ο αυτοκράτορας Κωνσταντίνος Πορφυρογέννητος (945-959) το έργο του *Περὶ Θεμάτων*, στο οποίο αναφέρει όλες τις μυθολογικές εκδοχές για την προέλευση της ονομασίας *Μακεδών* και *Μακεδονία*, καθώς και τον συσχετισμό με τους όρους «Μακέτας» και «Μακετία»⁴³. Στη συνέχεια κάνει αναφορά στη γενεαλογία των αρχαίων Μακεδόνων βασιλέων, ξεκινώντας από τον Κάρανο και καταλήγοντας στον Περσέα, για τον οποίο σημειώνει: «αἰχμάλωτος γάρ αὐτός ὁ Περσεύς μετὰ γυναικὸς καὶ τέκνων, ἠττηθεὶς ὑπὸ Αἰμιλίου ἀνθυπάτου καὶ στρατη-

41. PG 109, 528.

42. Βλέπε την αναφορά του Λέοντα ΣΤ΄ στην PG 107, 1097. «...καὶ οὕτω μὲν, ὡς ἔφην, οἱ τε Μακεδόνες καὶ τὸ Ἑλληνικὸν ἅπαν ὀπλίζοντό τε καὶ παρατάτοντο...». Για την αναφορά της *Συλλογῆς Τακτικῶν* βλέπε Dain Alphonso, *Sylloge Tacticorum quae olim «Inedita Leonis Tactica» Dicebatur*, Belles Lettres, Παρίσι 1938, 51.

43. Κωνσταντίνου Πορφυρογέννητου, *Περὶ Θεμάτων*, CSHB 3, I. Bekker. 1840: 48.

γού τῶν Ῥωμαίων, εἰς τὴν Ῥώμην ἀπήχθη δέσμιος καὶ πάντα τὰ τῆς βασιλείας τῶν Μακεδόνων ἐπίσημα, ὥστε ἀπὸ βασιλείας εἰς ἐπαρχίαν τὸ σχῆμα μεταβαλεῖν καὶ νῦν εἰς θέματος τάξιν καὶ στρατηγίδος αὐτὴν καταλήξαι»⁴⁴. Εἶναι φανερό πως για τον αυτοκράτορα Κωνσταντῖνο υπάρχει ιστορική συνέχεια ἀπὸ το βασιλῆιο τῆς ἀρχαίας Μακεδονίας στο *Θέμα Μακεδονίας* τῆς ἐποχῆς του. Μάλιστα, προκαλεῖ ἐντύπωση πως στο ἔργο του, ἀκολουθώντας προφανῶς καὶ τον Συνέκδημο του Ἱεροκλέους, ἀναφέρει ὡς *Θέμα Μακεδονίας* μια εὐρεία περιοχὴ ἀπὸ τὴ Θράκη ὡς καὶ τὴ Θεσσαλία, συμπεριλαμβάνοντας βεβαίως τὴν ιστορική Μακεδονία. Ἐπιπλέον, ἀκόμα καὶ για τὸ θέμα Στρυμόνος σημειώνει πως «...τῇ Μακεδονίᾳ συντέτακται», ξεχωρίζοντας τοὺς «Σκύθες», δηλαδή τοὺς Σλάβους που κατοικοῦν σε αὐτὸ ἀπὸ τοὺς Μακεδόνες, ἐνῶ καὶ για τὸ Θέμα Θεσσαλονίκης σημειώνει πως «...καὶ αὐτὸ Μακεδονίας μέρος τυγχάνει», ἐπικαλούμενος μάλιστα γι' αὐτὸ μια ἀναφορὰ του ἀποστόλου Παύλου ἀπὸ τὶς *Πράξεις τῶν Ἀποστόλων*⁴⁵.

Ὁ ἴδιος αυτοκράτορας –ἢ ἔστω ὁ ἀνώνυμος συγγραφέας ὑπὸ τὴν καθοδήγησή του– στο ἔργο *Βίος Βασιλέως Βασιλείου*, στο ὁποῖο περιγράφεται ἡ ζωὴ του παπποῦ του, αυτοκράτορα Βασιλείου Α΄ Μακεδόνα⁴⁶, δει-

44. Κωνσταντῖνου Πορφυρογέννητου, *Περὶ Θεμάτων*, 49.

45. Κωνσταντῖνου Πορφυρογέννητου, *Περὶ Θεμάτων*, 49-50.

46. Κωνσταντῖνου Πορφυρογέννητου, *Βίος Βασιλείου*, (εἰσ. - μτφρ. - σχόλια Χριστίνα Σιδέρη), Ἀθήνα: Κανάκη, 2010. Το ἔργο, *Βίος Βασιλείου*, χρονολογεῖται στα 949-950 καὶ συγγραφέας εἶναι

χνει πως έχει ξεκάθαρη συνείδηση της διάστασης της αρχαίας, ιστορικής Μακεδονίας, την οποία και ξεχωρίζει από το διοικητικού χαρακτήρα Θέμα Μακεδονίας⁴⁷.

ουσιαστικά ο ίδιος ο Κωνσταντίνος Πορφυρογέννητος καθώς και ανώνυμος συγγραφέας καθ' υποβολή του πρώτου, Κωνσταντίνου Πορφυρογέννητου, *Βίος Βασιλείου*, 27-29. Για την καταγωγή του αυτοκράτορα Βασιλείου Α', βλ. και A. Schminck, «The beginnings and origins of the "Macedonian"», στο *Byzantine Macedonia: Identity, Image and History, Byzantina Australiensia* vol. 13, (επιμ. J. Burke, R. Scott), Melbourne: Brill, 2000, 61-68.

47. Στο κεφάλαιο 2.2.5, 2.40-42, 2.55-60 γράφει πως «*αὐτοκράτωρ Βασίλειος ὀρμάτο μὲν ἐκ τῆς Μακεδόνων γῆς...*», εννοώντας το Θέμα Μακεδονίας, μας και ο Βασίλειος γεννήθηκε σε μια μικρή κώμη κοντά στην Αδριανούπολη. Παρακάτω, εξιστορώντας τις μετοικεσίες των προγόνων του Βασιλείου, γράφει πως αυτοί πήγαν «*...εἰς Νίκην τὴν κατὰ Μακεδονίαν πόλιν μετὰ γυναικῶν καὶ τέκνων...*», ενώ στη συνέχεια ο αυτοκράτορας Ηράκλειος «*...εἰς Φιλίππους, μίαν καὶ αὐτὴν τῶν κατὰ Μακεδονίαν τυγχάνουσαν πόλεων, ὡς ἐπὶ μείζονος ἀσφαλείας μετόπισθε τούτους αὐθις ὁ βασιλεύς. Εἶτα ἐκείθεν πάλιν ὡς ἐπὶ λαμπροτέρας πολιτείας καὶ καταστάσεως μετεβίβασεν εἰς Ἀδριανούπολιν...*». Στα χωρία αυτά ως «Μακεδονία» θεωρείται η ιστορική Μακεδονία με τεκμήριο ακριβώς την πόλη των Φιλίππων και ταυτόχρονα το Θέμα Μακεδονίας με κριτήριο την αναφορά της πόλης της Αδριανούπολης. Δεν παραλείπει μάλιστα να τονίσει για τη μητέρα του Βασιλείου πως «*...τῇ τε τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου συγγενεῖα ἐκαλλωπίζετο καὶ ἀπὸ θατέρου μέρους τὴν Ἀλέξανδρον ἠύχει λαμπρότητα*». (κεφ. 3.29-32), επομένως παινευόταν η μητέρα του πως από τη μια πλευρά είχε καταγωγή από τον Αλέξανδρο, εννοώντας μάλλον τους αρχαίους Μακεδόνες, Κωνσταντίνου Πορφυρογέννητου *Βίος Βασιλείου*, 52-58. Σε άλλο σημείο διαχωρίζει ξεκάθαρα το Θέμα Μακεδονίας από την ιστορική Μακεδονία, περιγράφοντας το ταξίδι του Βασιλείου από τη γε-

Επιπλέον, στο ίδιο έργο διαπιστώνεται σαφής διάκριση μεταξύ των όρων «Μακεδόνες» και «Σλάβοι» της εποχής.⁴⁸ Συμπερασματικά, η εξέταση των πηγών δείχνει πως οι βυζαντινοί Έλληνες ως και τον 10ο αιώνα συνέδεαν πάντα τους όρους «Μακεδών» και «Μακεδονία» με την ιστορική τους διάσταση, τον ελληνισμό και τη μνήμη του Μεγάλου Αλεξάνδρου, διαχωρίζοντας μάλι-

νέτειρά του, την περιοχή της Αδριανούπολης Θράκης, δηλαδή περιοχή του Θέματος Μακεδονίας, προς την Κωνσταντινούπολη: «Άρας οὖν ἐκ Μακεδονίας τῆς Θράκης πρὸς τὴν ἄρχουσαν ταύτην τῶν πόλεων πασῶν ἐπορεύετο...», Κωνσταντίνου Πορφυρογέννητου, *Βίος Βασιλείου*, 72. Τέλος, σε άλλα σημεία αναφέρεται σε «Μακεδόνες» εννοώντας στρατιώτες-υπηκόους της Βυζαντινής αυτοκρατορίας, επομένως ελληνορθόδοξους, τους οποίους διαχωρίζει και πάλι από τους Σλάβους: «...συνέβη τὸν μὲν Ἀποστύπην μετὰ Θρακῶν τε καὶ Μακεδόνων κατὰ τὸ δεξιὸν μέρος ἀγωνιζόμενον κρατεῖν τῶν ἐχθρῶν καὶ πολὺν φόνον ἐργάζεσθαι, τὸν δε Προκόπιον μετὰ τῶν Σκλαβηνῶν τε καὶ δυτικῶν κατὰ ἕτερον μέρος ἀντιπαττόμενον ὑπὸ τῶν ἐναντίων πύξεσθαι», Κωνσταντίνου Πορφυρογέννητου, *Βίος Βασιλείου*, 236. Βλέπε και 234, 248, 250.

48. Κατά την περιγραφή της εκστρατείας του βυζαντινού στρατού στην Κάτω Ιταλία και Σικελία εναντίον των Αράβων το 880: «...συνέβη τὸν μὲν Ἀποστύπην μετὰ Θρακῶν τε καὶ Μακεδόνων κατὰ τὸ δεξιὸν μέρος ἀγωνιζόμενον κρατεῖν τῶν ἐχθρῶν καὶ πολὺν φόνον ἐργάζεσθαι, τὸν δε Προκόπιον μετὰ τῶν Σκλαβηνῶν τε καὶ δυτικῶν κατὰ τὸ ἕτερον μέρος ἀντιπαττόμενον ὑπὸ τῶν ἐναντίων πύξεσθαι». (Κωνσταντίνου Πορφυρογέννητου *Βίος Βασιλείου*, 236, κεφ. 66.6-11, μετάφραση: «Συνέβη τότε λοιπόν ο Αποστύπης, που αγωνιζόταν στη δεξιά πλευρά με τους Θράκες και τους Μακεδόνες, να νικήσει τους εχθρούς και να φονεύσει πολλούς, ενώ ο Προκόπιος, που μαχόταν στην αριστερή πλευρά με τους Σλάβους και τους δυτικούς, να δεχτεί την πίεση των αντιπάλων»).

στα τον όρο από την ταυτότητα των Σλάβων της εποχής που είχαν εγκατασταθεί στα εδάφη της αυτοκρατορίας (Κωνσταντίνος Πορφυρογέννητος).

Περνώντας τώρα στις αναφορές των συγγραφέων του 11ου-13ου αιώνα –με έμφαση στους ιστοριογράφους–, διακρίνουμε μια συνέχεια στον τρόπο αντίληψης των όρων «Μακεδονία» και «Μακεδών» με τους συγγραφείς των προηγούμενων περιόδων, λαμβάνοντας πάντα υπόψη την ίδρυση του Θέματος Μακεδονίας, γύρω στις αρχές του 9ου αιώνα. Έτσι, με τον όρο «Μακεδονία» και «Μακεδόνες» η συντριπτική πλειονότητα των επιλεγμένων συγγραφέων, ιστοριογράφων⁴⁹ και μη, αναφέρεται είτε στο *Θέμα Μακεδονίας* είτε στους στρατιώτες και κατοίκους του συγκεκριμένου αυτού Θέματος και συγκεκριμένα σε χρονολογική σειρά, ο Ιωάννης Σκυλίτζης⁵⁰, ο Μιχαήλ Ψελλός⁵¹, ο Μι-

49. Για τους βυζαντινούς ιστοριογράφους της εξεταζόμενης περιόδου, βλ. H. Hunger, *Βυζαντινή Λογοτεχνία*, τ. Β΄, 187-296.

50. Ιωάννου Σκυλίτζη, *Σύνοψις Ιστοριών*, (σύνθεση γύρω στο 1070), τόμ. Α΄, (μψφρ. - σχόλια Εύδοξος Τσολάκης, εισ. - υπομνηματισμός κειμένου Ειρήνη-Σοφία Κιαλίδου, Αθήνα: Κανάκη, 2011, 320, παραγρ. 13: (έτος 861, εισβολή του Άραβα εμίρη της Μελιτηνής Umar, οπότε και ο αυτοκράτορας Μιχαήλ Γ΄) «...πὴν προτέραν ἦταν ἀνακαλέσασθαι βουλόμενος στρατόν καὶ αὐτὸς συναγαροχῶς ἐκ Θρακῶν καὶ Μακεδόνων περὶ τὰς τέσσαρας μυριάδας ἕξεισι κατ' αὐτοῦ», σ. 362 για αυτοκράτορα Βασίλειο Α΄: «...ἤνεγκε τοῖνυν ἡ τῶν Μακεδόνων χώρα αὐτόν...» καταγόταν από τη χώρα των Μακεδόνων (εννοεί το Θέμα Μακεδονίας), δεξ και 374, 462, 464, 472, 522, 618, 642: «Βασίλειος δέ τις Μακεδών, Κωνσταντίνον τόν τοῦ Δουκὸς ἐαυτόν ἐπιφημίσας...» και αλλού. Βλέπε και πρωτότυπο κεί-

χαήλ Ατταλειάτης⁵², ο συγγραφέας της λεγόμενης συνέχειας του Σκυλίτζη⁵³, ο Γεώργιος Κεδρηνός⁵⁴, ο Θεο-

μενο στο διαδίκτυο, http://users.uoa.gr/~nektar/history/tributes/byzantine_historians/joannes_scylitzes_synopsis_historiarum.htm (ανάκτηση 13.8.2019).

51. Μιχαήλ Ψελλού, *Χρονογραφία*, (εισ. - μτφρ.- σχόλια Βρασίδας Κραλής), τόμ. Α΄, Αθήνα: Άγρωστis, 1992, κεφ. 6.99, 42-43, 6.102, 46-47: «Ἐτυχε δέ το τινηκαῦτα καί Μακεδονική τις περί τήν Πόλιν φιλοχωροῦσα πληθύς καί μάλιστα ὅσοι τήν Ἀδριανούπολιν ὤκησαν ἐξ ἀρχῆς, ἄνδρες δεινοί τάς γνώμας... οἱ Μακεδόνες, τοῦτον ἐκείνον εἶναι νομίσαντες τον καιρόν ὄν εἰς ἀποστασίαν πολλάκις ἐξήτησαν...» (Στα περίχωρα της Κωνσταντινουπόλεως υπήρχε μια μικρή μακεδονική συνοικία, αποτελούμενη κυρίως από εκείνους που κατοικούσαν αρχικά στην Αδριανούπολη, ἄνδρες με φοβερό ἠθος... οἱ Μακεδόνες, κρίνοντας πως αυτή ήταν επιτέλους η πολυπόθητη περίσταση για ανταρσία...), 6.103, 48-49 και αλλού.

52. Μιχαήλ Ατταλειάτης, *Ιστορία*, (συγγραφή γύρω στο 1078), (εισ. - μτφρ. - σχόλια Ιωάννης Πολέμης), Αθήνα: Κανάκης, 1997, 66, εδάφιο 28: «...ἄρας ἐκείθεν νυκτός πρὸς ἐσπέραν ἐβάδιζε καί κατά τῆς Ῥαιδεστοῦ (πόλις δέ αὕτη παρὰλιος, τῆς Προικοννήσου ἀπέναντι) πανστρατιᾶ ἐξωρμήσατο (μόνη γάρ αὕτη τῶν Μακεδονικῶν οὐ συναπλήχθη τούτῳ καί συνεφρόνησε)...», σσ. 80, 82, εδαφ. 37, σ. 168, εδαφ. 90, σ. 362, εδαφ. 208, σ. 438, εδαφ. 254-255: «...ἔπεσον δέ τινες Μακεδόνες ἐν τῷ κάστρῳ παρὰ τῶν Ῥῶς...» (οἱ Ρῶς εἶναι οἱ Βαράγγοι, ἐπίλεκτοι μισθοφόροι στρατιώτες του αυτοκράτορα Μιχαήλ Ζ΄ Δούκα και οἱ Μακεδόνες οἱ ὑπὸ τον ἀδερφό του Βρυέννιου στρατιώτες, ντόπιοι του Θέματος Μακεδονίας, κατά τη στάση του Νικηφόρου Βρυέννιου του πρεσβύτερου ἔναντι του αυτοκράτορα, τέλη 1077).

53. PG 122, 385. Στα χρόνια του αυτοκράτορα Κωνσταντίνου Ι΄ Δούκα (1059 -1067) γίνεται επιδρομή Ούζων από τον Δούναβη: «Μέγιστον δέ ἔθνος ὄν... ἐν πολλοῖς μέρεσι τήν Βουλγαρίαν, ἤδη δέ

φύλακτος Αχρίδος⁵⁵, ο Νικηφόρος Βρυέννιος⁵⁶, η Άννα

τήν τε Θράκην καί τήν Μακεδονίαν συνέθλιβε», σ. 460: στάση Νικηφόρου Βρυέννιου πρεσβύτερου: «στην Αδριανούπολη συναντά τον αδερφό του και τους Φράγκους και τους Μακεδόνες και στέφεται βασιλιάς». Αναφορά ακόμα σε «μακεδονικές πόλεις» του Θέματος Μακεδονίας. Σ. 461: καταστολή στάσης: «Ἐπεσον δέ τῶν Μακεδόνων πολλοί...».

54. PG 122, 36: αναφορά στις επιδρομές του Βούλγαρου ηγεμόνα Συμεών στη Θράκη και Μακεδονία που εννοούνται ως Θέματα.

55. Θεοφύλακτος Αχρίδος, *Οι δεκαπέντε μάρτυρες της Τιβεριούπολης*, (εισ. - μτφρ. - σχόλια Πέτρος Βλαχάκος), Θεσσαλονίκη: Ζήτρος, 2008, 304, μέσα από τη διάκριση της «παλαιάς Μακεδονίας» που κάνει (συγγραφή τέλη 11ου - αρχές 12ου αιώνα).

56. Νικηφόρος Βρυέννιος, *Ύλη Ιστορίας*, (συγγραφή γύρω στο 1118), (εισ. - σχόλια Δημήτρης Τσουγκαράκης, μτφρ. Δέσποινα Τσουκλίδου), Αθήνα: Κανάκη, 1996, 122, βιβλίο Β', κεφ. γ'.147: «...οἱ τε μὴν Σκύθαι πρὸς τοῦτοις συστασιασθέντες Θράκην τε καὶ Μακεδονίαν κατέτρεχον...», σελ. 218, Γ', ζ': Ιωάννης Βρυέννιος, αδερφός Νικηφόρου Βρυέννιου πρεσβύτερου και στασιαστή, τον συναντάμε «...Μακεδόνων τε καὶ Θρακῶν τὰς τάξεις ἀπάσας...», σσ. 256, 258, βιβλίο Δ', κεφ. β': αναφορές σε μακεδονικό και θρακικό στράτευμα, και άρχοντα Μακεδόνων με την έννοια των κατοίκων-στρατιωτών του Θέματος Μακεδονίας, σ. 296, Δ', κδ': αναφορά σε Μακεδόνα ονομαστικά, κάτοικο θέματος Μακεδονίας: «...ἀνὴρ Μακεδῶν, Πέτρος τοῦνομα Τορνίκιος...», σ. 298, Δ', κς': «...Βασίλειος ὁ Κουρτίκης, ἀνὴρ Μακεδῶν τῶν τοῦ Βρυεννίου οἰκειῶν...» Για τον Ταρνανίδη μάλιστα η τελευταία αυτή αναφορά με τη διάσταση της συγγένειας στη βάση της κοινής, μακεδονικής καταγωγής, σε συνδυασμό με μια άλλη αναφορά του Βρυέννιου, στην οποία αναφέρει χωριστά τους Μακεδόνες μαζί με τους Θράκες και παράλληλα τους Ιλλυριούς μαζί με τους Βούλγαρους (Α', γ'), δείχνει πως ο όρος «Μακεδών» σήμαινε κάτι παραπάνω από απλά κάτοικο του Θέμα-

Κομνηνή⁵⁷, ο Ιωάννης Ζωναράς⁵⁸, ο ανώνυμος συγγρα-

τος Μακεδονίας. Σήμαινε μια ομάδα ανθρώπων με κοινή ταυτότητα και καταγωγή. Και τούτο διότι οι όροι *Ιλλυριοί* και *Βούλγαροι* έχουν εθνοτική σημασία. Δες περισσότερα, Tarnanidis, «The Macedonians of the Byzantine period», 39.

57. Άννα Κομνηνή, *Αλεξιάς*, συγγραφή 1136-1146, 1.5.1 (στάση Βρυνέννιου) «Θάτερον δὲ τὸ εὐώνυμον κέρας ὁ Ταρχανειώτης εἶχε Κατακαλών, Μακεδόνας τε καὶ Θοράκας ἐξωπλισμένους εἰς τρισχιλίους τοὺς ξύμπαντας συναριθμουμένους. Αὐτὸς δ' ὁ Βρυνέννιος τὸ μέσον κατείχε τῆς φάλαγγος ἔκ τε Μακεδόνων καὶ Θορακῶν συντεταγμένον καὶ τοῦ ἀρχοντικοῦ σύμπαντος ὅσον ἐπίλεκτον», 1.8.5 «Καί τις δ' ἄλλος Μακεδών, Πέτρος τὴν κλήσιν Τορνίκιος τὴν ἐπωνυμίαν, μέσον τῶν πολεμίων ἐμπεισὼν πολλοὺς τούτων ἀνήρει», 4.4.3 «Ἐξήρχε μὲν οὖν τοῦ τῶν ἐξκουβιτῶν τάγματος Κωνσταντῖνος ὁ Ἰωπος, τῶν Μακεδόνων ὁ Ἀντίοχος, τῶν Θετταλῶν δὲ Ἀλέξανδρος ὁ Καβάσιλας...» (το τάγμα Μακεδόνων αποτελοῦσε τμήμα του στρατοῦ του αυτοκράτορα Αλεξίου Α΄ Κομνηνοῦ ἐναντι τῶν Νορμανδῶν του Ροβέρτου Γυισκάρδου), 7.2.1 «Οὕτως δὲ τῶν κατὰ Μακεδονίαν καὶ Φιλιππούπολιν μερῶν ἀπελαθέντες περὶ τὸν Ἰστρον αὐθις ἐπαναστρέψαντες...» (υποχώρηση Πετσενέγκων πρὸς Δούναβη).

58. Ιωάννης Ζωναράς, *Επιτομή ιστοριῶν*, 122-123, (βιβλίον 17, κεφ. 23) «Ἄλλη δ' αὐθις τυραννίς τῷ Μονομάχῳ δεινότερα ἐξυπανέστη. ἢ τοῦ Τορνικίου δ' ἦν αὕτη τοῦ Λέοντος, ὅς μητρόθεν κατὰ τὸ γένος προσῆκε τῷ αὐτοκράτορι. Οὗτος ταῖνν τὴν Ὁρρεσιάδα οἰκῶν (οὕτω δὲ πάλαι ἡ πόλις ἐκαλεῖτο τοῦ βασιλέως Ἀδριανοῦ) τοὺς Μακεδόνας εἶχε προσέχοντας αὐτῷ ὡς δὴ κρείοντι». [Τότε ξέσπασε πάλι καὶ ἄλλη φοβερότερη ἐπανάσταση κατὰ τοῦ Μονομάχου ὑπὸ τον Λέοντα Τορνίκη, που ἦταν συγγενῆς του αυτοκράτορα ἀπὸ μητέρα. Αὐτὸς κατοικοῦσε στην Ὁρρεσιάδα (ἔτσι ονομαζόταν ἀπὸ παλιά ἡ Ἀδριανούπολη) καὶ εἶχε τοὺς Μακεδόνες με τὸ μέρος του, τάχα ἐπειδὴ ἦταν καλύτερος] καὶ αλλοῦ.

φέας του «Τιμαρίωνα»⁵⁹, ο Κωνσταντίνος Μανασσής⁶⁰, ο Μιχαήλ Γλυκάς⁶¹, ο Ιωάννης Κίνναμος⁶², ο Ευστάθιος Θεσσαλονίκης⁶³, ο Νικήτας Χωνιάτης⁶⁴, ο Γεώργ-

59. Π. Βλαχάκος (εισ. - μτφρ. - σχόλια), *Τιμαρίων – Ένα ταξίδι από την Κωνσταντινούπολη στη Θεσσαλονίκη*, Θεσσαλονίκη: Ζήτρος, 2004, 48, 56, εμμέσως πλην σαφώς μέσα από αναφορές σε «παλαιά Μακεδονία».

60. Κωνσταντίνος Μανασσής, *Σύνοψις Χρονική*, 6733 δεκαπεντασύλλαβοι στίχοι, συγγραφή γύρω στο 1150 με χρονικό πλαίσιο από Κτίσεως Κόσμου ως το 1081, PG 127, 414: «Βασίλειος ὁ Μακεδὼν ὁ μέγας...» / «Ἄλλὰ γὰρ ἄξιον εἰπεῖν τὰ περὶ Βασιλείου, / ὅθεν καὶ τίνων ἔβλαστε, τίνες αὐτῷ γενάρχαι. / Κώμης μὲν οὖν ἐξώρμητο λυπρὰς, προσγειτονούσης, / τῇ πρωτοπόλει τῇ λαμπρᾷ τῶν Μακεδόνων πόλει, / ἣν ἐξ Ὁρέστον φέρουσαν πρὶν τὴν ἔπωνυμίαν, / Ἀδριανὸς δειμάμενος ὁ τῶν Ρωμαίων κράτωρ, / τὴν κλησὶν ἐχαρίσατο τῇ πόλει τὴν ἰδίαν».

61. Μιχαήλ Γλυκάς, *Βίβλος Χρονική*, PG 158, 597: «Ἐφθασε γὰρ ὁ Μονομάχος ἐκεῖσε διαπεράσας τὰς Μακεδονικὰς δυνάμεις. Λόγος γὰρ παρὰ τοῖς Τούρκοις ἐφέρετο ὡς ὑπ' ἐκείνων κατελυθήσονται μεθ' ὧν ὁ Ἀλέξανδρος τοὺς Πέρσας κατέλυσεν». Πρόκειται για στρατεύματα ἀπὸ το Ἄξιον Μακεδονίας ποῦ ἔστειλε ὁ αυτοκράτορας Κωνσταντίνος Μονομάχος (1042-1055) γιὰ νὰ ἀντιμετωπίσουν τοὺς πρωτοεμφανιζόμενους Σελτζούκους Τούρκους.

62. PG 133, 316. Ὁ Ιωάννης Κίνναμος συγγράφει μὴ ἱστορία τῶν αυτοκρατόρων Ιωάννη Β' καὶ Μανουὴλ Α' Κομνηνοῦ μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1183-1185.

63. PG 136, 1329. Ἐπιστολὴ Εὐσταθίου «Πρὸς τὸν μάλιστα καὶ κριτὴ Ἰθάκης καὶ Μακεδονίας Πόθο». Πρόκειται γιὰ ἀξιωμα ποῦ σχετίζεται μὴ τὰ ἀναφερόμενα θέματα.

64. Νικήτας Χωνιάτης, *Χρονικὴ Διήγησις* (γράφει τέλη 12ου μὴ ἀρχές 13ου αἰῶνα), PG 139, 325, (ἀναφορὰ σε Τάγμα Μακεδόνων στὸν στρατό τοῦ Ιωάννη Β' Κομνηνοῦ (1118-1143): «Ὀὕτω δὲ τούτων

γιος Ακροπολίτης⁶⁵, ο Θεόδωρος Β΄ Λάσκαρης⁶⁶. Μά-

πρατόντων ὁ βασιλεύς τὰς φάλαγγας διηκρονηκῶς κατὰ γένος καὶ φατρίας διηρηκῶς, ὡς φύλα φύλοις ἀρήγωσιν, εἰς μίαν μοῖραν τὸν Μακεδόνα καθίστησιν, ἑτέραν τὸ ἐκ Κελτῶν, ἄλλην τὸ Σκυθικόν, ἐπὶ δέ τὸ ἐκ Περσίδος ὀρμώμενον καὶ προσχωρήσαν Ῥωμαίους κατὰ πολέμους τοὺς πρότερον». Εἰδὼ οἱ Μακεδόνες εἶναι οὐσιαστικά ὅλοι οἱ ἐλληνορθόδοξοι Ῥωμοὶ καὶ ξεχωρίζουν ἀπὸ τα ὑπόλοιπα τάγματα που ἀπαρτίζονται ἀπὸ ξένους μισθοφόρους. PG 139, 345,348: ὁ Μακεδόνας Εὐστράτιος ἐπιλέγεται νὰ μονομαχήσῃ με τὸν Ἀρμένιο ἀρχηγὸ τοῦ φρουρίου τοῦ Βακά (Κιλικία) Κωνσταντῖνο: Νικήτας Χωνιάτης, *Χρονικὴ Διήγησις*: «Ἀμέλει καὶ ὁ βασιλεύς ἐπιτάττει τοῖς ταξιάρχαις ἐκ τοῦ αὐτίκα τῶν ἀλκίμων τινὰ στρατιωτῶν ἀντιτάξαι τῷ Ἀρμενίῳ ἀντίμαχον ἀξιόμαχον. ὡς οὖν Εὐστράτιος τις ἐκ τοῦ τῶν Μακεδόνων ἐπεκρίθη τάγματος, ἀσπὶς αὐτῷ ἐς ἀνδρομηκεῖς κατιούσα δίδοται καὶ σπάθη νεόσημτος ἐγγχειρίζεται». Ὁ Εὐστράτιος ἀναφέρεται συνεχῶς ὡς «Μακεδών», π.χ. «Ὅψέ δε ποτε μετὰ πολλήν τοῦ ξίφους ταλάτευσιν τὴν χεῖρα κατελεγκῶν ὁ Μακεδὼν διχῆ τὸν Κωνσταντῖνου θυρεὸν διαίρει...». Βλ. καὶ P.G. 139, 346, 847-848, 888.

65. Ὁ Γεώργιος Ακροπολίτης (1237-1282) ὑπῆρξε ἀξιωματοῦχος στὴν υπηρεσία τῶν αυτοκρατόρων τῆς Νίκαιας. Κάνει ἀποκλειστικὰ χρῆση τῶν ὀρων με ἀναφορὰ στὸ θέμα Μακεδονίας. Βλ. ἀποσπάσματα στὸ Γεώργιος Ακροπολίτης, *Χρονικὴ Συγγραφή*, (εἰσ. - μτφρ. - σχόλια Σπύρος Σπυρόπουλος), Θεσσαλονίκη: Ζήτηρος, 2004, 118, ἐδάφιο 13, 122, ἐδάφιο 13: (ὁ Ἰωάννης, ὁ Βούλγαρος ἡγεμόνας-Σκυλογιάννης) «...πᾶσαν κατατρέχει Μακεδονίαν... αὐτάνδρους τὰς πόλεις ἀνδραποδισάμενος καὶ τέλιον κατασκάψας αὐτάς... κατέσκαψε γοῦν ἐκ βάθρων αὐτῶν τὴν Φιλιππούπολιν,... τὴν Ἡράκλειαν, τὸ Πάνιον, τὴν Ραιδεστόν, Χαριούπολιν, Τραϊανούπολιν, Μάκρην...», 158, ἐδάφιο 24: (Οἱ στρατιῶτες τοῦ Βατάτζη) «...διὰ περᾶσαντες τὸν Ἑλλήσποντον καὶ διὰ τῆς Μακεδονίας διελθόντες εἰς Ἀδριανούπολιν ἀφίκοντο». Βλ. ἀκόμη 196, ἐδαφ. 35, 224, ἐδαφ. 40, 354, ἐδαφ. 59, 420, ἐδαφ. 70.

λιστα είναι ενδιαφέρον πως οι δύο τελευταίοι γράφουν μέσα στον 13ο αιώνα, δηλαδή μετά την άλωση του 1204 και την κατάλυση της θεματικής διοίκησης, κι όμως εξακολουθούν να χρησιμοποιούν τους όρους με βάση το Θέμα Μακεδονίας.

Ωστόσο, παράλληλα με τις αναφορές στο Θέμα Μακεδονίας υπάρχουν τεκμήρια που δείχνουν ότι με τον όρο «Μακεδονία» οι συγγραφείς της περιόδου εξακολουθούν να ονοματίζουν και την ιστορική Μακεδονία όπως νοούνταν από την αρχαιότητα. Στην ιστορική Μακεδονία αναφέρεται ο Κεκαυμένος στο *Στρατηγικόν* του⁶⁷, ο Σκυλίτζης⁶⁸, ο Κύπριος Άγιος Νεόφυτος ο

66. Ο αυτοκράτορας της Νίκαιας Θεόδωρος Β΄ Λάσκαρης (1254-1258) αναφερόμενος σε μια επιστολή του στο κάστρο της Τζέ-παινας στον άνω ρου του Στρυμόνα τονίζει πως αυτό «...διαφράττει γάρ τήν Σαρδικήν μέν ἔνθεν καί τήν Φιλίππου πόλιν προς τούς Μακεδόνας ἡμᾶς...», N. Festa, *Theodori Ducae Laskaris Epistulae CCXVII*, Φλωρεντία, 1898, 281.

67. Κεκαυμένος, *Στρατηγικόν*, (συγγραφή περίπου 1075-1078), (εισ. - μτφρ. - σχόλια Δημήτρης Τσουγκαράκης), Αθήνα: Κανάκη, 1996, 237: (Οι Δάκες - Βλάχοι) «...ἔξελθόντες τῶν ἐκεῖσε διεσπάρησαν ἐν πάσῃ τῇ Ἠπειρῷ καί Μακεδονία, οἱ δέ πλείονες αὐτῶν ὤκησαν τήν Ἑλλάδα» (εννοεῖ την κεντρική Ελλάδα). Εδώ η Μακεδονία, μαζί με την Ἠπειρο και την Ελλάδα έχουν την παραδοσιακή τους γεωγραφική διάσταση.

68. Ιωάννου Σκυλίτζη, *Σύνοψις Ἱστοριῶν*, 362. Ο Σκυλίτζης γράφοντας για την ιστορία των προγόνων του αυτοκράτορα Βασιλείου Α΄ του Μακεδόνα, ακολουθώντας τον Πορφυρογέννητο, σημειώνει πως ο αυτοκράτορας Λέων «εἰς τινα πολίχνην τῆς Μακεδονίας Νίκην ὀνομαζομένη μετά γυναικῶν καί τέκνων αὐτοῦ κατοικίζει» και πως αργότερα ο Ηράκλειος «εἰς Φιλίππους (μία δέ καί αὕτη τῶν

Έγκλειστος αναφερόμενος στον Άγιο Δημήτριο⁶⁹, ο Γεώργιος Κεδρηνός⁷⁰, ο Ευστάθιος Θεσσαλονίκης που κάνει λόγο για την *καθ' ἡμᾶς Μακεδονία*, εννοώντας τη Μακεδονία των Θεσσαλονικέων⁷¹, ο Γεώργιος Παχυμέρης, που γράφει στο μεταίχμιο του 13ου με 14ο αιώνα⁷². Μάλιστα στον Θεοφύλακτο Αχρίδος και στον ανώνυμο συγγραφέα του *Τιμαρίωνα* παρατηρείται και διάκριση της ιστορικής Μακεδονίας από το Θέμα Μακεδονίας, μια και αναφέρονται σε αυτήν ως «πάλαι Μακεδονία», δηλαδή παλαιά Μακεδονία⁷³. Επιπλέον ο φιλόσοφος-

Μακεδονικῶν πόλεων) αὐτοὺς μετοικίζει...».

69. Στο *Εγκώμιον εις τον Άγιον και ένδοξον μεγαλομάρτυρα Χριστού Δημήτριον*, β΄ μισό 12ου αιώνα. Βλ. Π. Βλαχάκος (εισ. - μτφρ. - σχόλια), *Άγιος Δημήτριος - Εγκωμιαστικοί λόγοι Επιφανών Βυζαντινών Λογίων*, Θεσσαλονίκη: Ζήτρος, 2004Β, 136, εδάφιο 18: «...άλλά γέγονε περιβόητος διά πάσης Μακεδονίας καί Θετταλίας ὁ ἅγιος...».

70. PG 121, 597, PG 122, 45.

71. Ο Ευστάθιος, αρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης, περιγράφει ως αυτόπτης μάρτυρας μάλλον το 1186 την άλωση της πόλης από τους Νορμανδούς ένα χρόνο πριν. Αναφερόμενος στον φόβο που προκάλεσε στους Θεσσαλονικείς η άλωση του Δυρραχίου στην Αδριατική θάλασσα από τους Νορμανδούς και η επικείμενη προέλασή τους ως τη Θεσσαλονίκη σημειώνει: «Καί ἐξεφόβει μὲν οὕτω τοὺς περίξ μέχρι καί ἐς Θεσσαλονικην τό οὕτω ταχύ τῆς ἀλώσεως τῆς ἐκείνης [του Δυρραχίου]... ὅτι δέ καί τὰ ἐκεῖθεν ἕως καί ἐς τήν καθ' ἡμᾶς Μακεδονικὴν οὐδέν αὐτοῖς ὁδοῦ προσέστη σκῶλον εἰς ἐμπόδιον...», PG 136, 61.

72. Γεώργιος Παχυμέρης, *Συγγραφικαὶ Ἱστορίαι*, PG 143, 759,793.

73. Θεοφύλακτος, *Οι δεκαπέντε μάρτυρες της Τιβεριούπολης*,

αυτοκράτορας Θεόδωρος Β΄ Λάσκαρης της Νίκαιας (1254-1258) σε μια επιστολή του στο Γεώργιο Μουζά-λωνα, περιγράφοντας την εκστρατεία του κατά των Βουλγάρων, δεν αναφέρεται απλώς στην ιστορική Μακεδονία γεωγραφικά αλλά με την αναφορά των Φιλίππων και του Παγγαίου την ταυτίζει με τον τόπο κηρύγματος και μαρτυρίου του αποστόλου των εθνών Παύλου καθώς και με την «πατρίδα του Φιλίππου και του

250-252: «*Ἐν Μακεδονία δέ Θεόδουλος καὶ Τατιανός, ἄνδρες εὐσεβεῖς καὶ τῷ πνεύματι ζέοντες...*» (δύο μάρτυρες της εποχής του αυτοκράτορα Ιουλιανού), 304: (αναφερόμενος σε επιδρομές των Βουλγάρων): «*Ἐπεὶ δέ πάσαν τὴν Ἰλλυρίδα χώραν, τὴν τε παλαιὰν Μακεδονίαν, ἄχρι τῆς Θεσσαλονικέων πόλεως, τὰ τε τῆς παλαιᾶς Θράκης, τὰ περὶ Βερόην φημί καὶ Φιλίππουπολιν, τὰ τε ἀνώτερα ὑφ' ἑαυτούς ἐποίησαντο, κατέσχον μὲν τὰς χώρας ὡς οἰκήτορες βέβαιοι*». Βλαχάκος, *Τιμαρίων*, 48: «*...ἐς τὸν Ἄξειόν ποταμόν θήρας ἔνεκεν ἤκομεν. Ποταμῶν δέ οὗτος τῶν κατὰ Μακεδόνα ὁ μέγιστος, ὅς ἐκ τῶν Βουλγαρικῶν ὄρων ἀρξάμενος... πρὸς τῇ καθόδῳ συναγόμενος... παρὰ τὴν παλαιὰν Μακεδονίαν καὶ Πέλλαν κάτεισι καὶ κατὰ τὴν ἐγγύς πάραλον εὐθύς ἐκδιδοί*». Βλ. και 56: «*...ὅσα ἐν ὑφάσμασι καὶ νήμασιν ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν καὶ ὅσα ἐκ Βοιωτίας καὶ Πελοποννήσου καὶ ὅσα ἐξ Ἰταλίας εἰς Ἑλλήνας ἐμπορικαὶ νῆες κομίζουσιν. ἀλλὰ καὶ Φοινίκη πολλά συνεισφέρει καὶ Αἴγυπτος, Ἰσπανία καὶ Ἡράκλειοι στηλαὶ ἱστορογοῦσαι τῶν ἐπίπλων τὰ κάλλιστα. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἀμέσως ἐκ τῶν χωρῶν πρὸς τὴν πάλαι Μακεδονίαν καὶ Θεσσαλονίκην κομίζουσιν ἔμποροι...*». Εδώ ο συγγραφέας του «Τιμαρίωνα» (γύρω στα μέσα του 12ου αιώνα) περιγράφει τα εμπορεύματα που έρχονταν από τις διάφορες περιοχές του γνωστού κόσμου στη Θεσσαλονίκη κατά τη διάρκεια της μεγάλης εμποροπανηγυρης των «Δημητρίων». Σημαντική είναι και η αναφορά στους σύγχρονους του Βυζαντινούς ως Έλληνες.

Αλεξάνδρου»⁷⁴. Οι παραπάνω αναφορές είναι ενδεικτικές και για την αντίληψη των υπολοίπων συγγραφέων αναφορικά με την ιστορική Μακεδονία. Για παράδειγμα ο αρχαιομαθέστατος Μιχαήλ Ψελλός, ύπατος των φιλοσόφων, που έζησε τον 11ο αιώνα, σε μια ανεπίγραφη επιστολή του σημειώνει: «...και ει τά τής κλεινής Έλλάδος χωρία τά πολυάρατα ή πολυύμνητα, άφ' ών οι Μαραθωνομάχοι, και άφ' ών οι Φίλιπποι εκείνοι και οι Άλέξανδροι, ούκ άποχρώντα σοι εις διατριβήν και διατροφήν, τι ποτ' άν άλλο μέρος τής Οίκουμένης ες ύποδοχήν έξαρκέση σοι;»⁷⁵. Με την αναφορά αυτή ο Ψελλός εντάσσει ουσιαστικά τη Μακεδονία της εποχής του στην κοινή, ιστορική ελληνική ταυτότητα και παράδοση, αφού τα «τής κλεινής Έλλάδος χωρία» –που δεν επαρκούν για τη «διατροφή» του αποδέκτη της επιστολής– είναι αυτά τόσο των Μαραθωνομάχων όσο και των αρχαίων Μακεδόνων βασιλέων, του Φιλίππου και του Αλεξάνδρου.

Συμπερασματικά, ο όρος *Μακεδονία* στους συγγραφείς της περιόδου συνδέεται ξεκάθαρα όχι μόνο με το *Θέμα Μακεδονίας* αλλά και με την αρχαία Μακεδονία,

74. Festa, *Theodori Ducae Laskaris Epistulae CCXVII*, 252: «...και πόρρωθεν και προς τήν Φιλίππου τά νύν... στράτευμα κατηνάγκασεν... κατά Παύλον έξωνούμενοι τόν καιρόν, ότι και ούτος έν τούτοις τοίς μέρεσιν υπέμεινε μάστιγα... ένθένδε όρώμεν τήν Φιλίππου πατρίδα και Άλεξάνδρου, εκείσε τό όρος Όρφαϊκόν και πρόσθεν άπορα όρη βουλγαρικά και τής άλογίας...».

75. Κ. Ν. Σάθας, *Μεσαιωνική Βιβλιοθήκη*, τόμ. Ε΄, Βενετία, 1876, 261.

επομένως και με την ευρύτερη ελληνική παράδοση και ταυτότητα. Τεκμαίρεται ακόμα πως οι Βυζαντινοί είχαν σαφή γνώση της γεωγραφικής διαφοράς της ιστορικής Μακεδονίας από το Θέμα Μακεδονίας. Ποια είναι όμως η ταυτότητα των ίδιων των Μακεδόνων του 11ου-13ου αιώνα για τους συγγραφείς της περιόδου;

Σύμφωνα με όλα τα τεκμήρια, οι αναφερόμενοι ως «Μακεδόνες» στις πηγές του 11ου-13ου αιώνα είτε έχουν την ταυτότητα του σύγχρονου ελληνορθόδοξου υπηκόου της αυτοκρατορίας με καταγωγή τόσο από το Θέμα Μακεδονίας όσο και από την ιστορική Μακεδονία είτε η αναφορά γίνεται για τους Μακεδόνες της αρχαιότητας. Ξεκάθαρα παραδείγματα για την πρώτη ταυτοποίηση δίνουν ο Σκυλίτζης⁷⁶, ο Μιχαήλ Ψελλός⁷⁷,

76. Ο Ιωάννης Σκυλίτζης, περιγράφοντας την προσπάθεια καταστολής της επανάστασης του Βούλγαρου Ιβάτζη στην περιοχή της Αχρίδας από τον Ευστάθιο Δαφνομήλη, μετά τη συντριβή του Βούλγαρου ηγεμόνα Σαμουήλ, παραθέτει τη δημηγορία που υποτίθεται εκφώνησε ο Ευστάθιος απέναντι στον λαό των στασιαστών, σύμφωνα με την οποία ο Ευστάθιος τονίζει πως, αν και είναι Ρωμαίος και μάλιστα όχι από αυτούς που κατοικούν στη Θράκη ή στη Μακεδονία, αλλά από τη Μικρά Ασία, δεν τρέφει κανένα μίσος απέναντι στον Βούλγαρο Ιβάτζη: «...ὅτι μὲν, ὦ ἄνδρες οἱ συνειλεγμένοι, οὐδεμία τις προαπέκειτό μοι ἀπέχθεια πρὸς τὸν ὑμέτερον δυνάστην, καὶ ὑμεῖς αὐτοὶ πάντως ἐρεῖτε, ὡς Βούλγαρος μὲν αὐτός, Ῥωμαῖος δ' ἐγώ, καὶ Ῥωμαῖος οὐ τῶν ἐπὶ Θράκης καὶ Μακεδονίας οἰκούντων, ἀλλ' ἐκ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἥτις ὅσον ἀπέχει ὑμῶν, ἴσασιν οἱ γινώσκοντες...», πρωτότυπο κείμενο από: http://users.uoa.gr/~nektar/history/tributes/byzantine_historians/joannes_scyllitzes_synopsis_historiarum.htm (ανάκτηση 13.8.2019). Είναι φανερό πως οι Μακεδόνες εδώ αποτελούν τους κατοίκους της παλαιάς, ιστορικής Μακεδονίας

ο Μιχαήλ Ατταλειάτης⁷⁸, ο συγγραφέας της συνέχειας του Σκυλίτζη⁷⁹, ο Ιωάννης Ζωναράς⁸⁰, ο Νικήτας Χω-

μεταξύ Πρεσπών και Αχρίδας.

77. Ο Μιχαήλ Ψελλός, περιγράφοντας ως αυτόπτης μάρτυρας την πολιορκία της Κωνσταντινούπολης από τους Μακεδόνες του Θέματος Μακεδονίας με αρχηγό τον Λέοντα Τορνίκιο το έτος 1047, καταγράφει μια σκηνή λαογραφικού ενδιαφέροντος: «οί δε πλείους τῶν Μακεδόνων, δήμος ὄντες ἀθάδεια χαίρων τε καί θρασύτητι, καί οὐ στρατιωτικῆς ἀφελείας, ἀλλὰ πολιτικῆς βωμολοχίας ὄντες ἐθάδες, τῶν ἵππων τε οἱ πλείους ἀπέβαινον, καὶ χορείας εἰς τοῦμφανές συνιστῶντες, αὐτοσχεδίους ἐποιοῦντο κωμωδίας τῷ αὐτοκράτορι, τὴν γῆν τῷ ποδί σὺν ρυθμῷ καὶ μέλει ἐπικροτοῦντες καὶ κατορχοῦμενοι». Οι περισσότεροι μάλιστα από τους Μακεδόνες, λαός που φημίζεται για την αυθάδεια και θρασύτητά του, καθώς δεν έχουν συνηθίσει στη στρατιωτική απλότητα αλλά στις βωμολοχίες του δρόμου, οι περισσότεροι από αυτούς επαναλαμβάνω κατέβηκαν από τα ἄλογά τους και έστησαν χορούς και τραγούδια σε κάποιο ἄπλωμα. Εκεί άρχισαν να σακρώνουν αὐτοσχέδια σκώμματα κατά του αὐτοκράτορα, χτυπώντας τη γη με το πόδι τους, σύμφωνα με το ρυθμό της μουσικής και χορεύοντας θριαμβευτικά, Μιχαήλ Ψελλού, *Χρονογραφία*, 58-59. Είναι ξεκάθαρο στο χωρίο αυτό πως οι Μακεδόνες επαναστάτες είναι ελληνορθόδοξοι Ρωμοί του Θέματος Μακεδονίας που εκφράζονται στα ελληνικά.

78. Ο Μιχαήλ Ατταλειάτης σημειώνει πως όταν νικήθηκαν οι Ούζοι και εγκαταστάθηκαν κάποιοι από αυτούς στη Μακεδονία «τά Ρωμαίων ἐφρόνησαν», Ατταλειάτης, *Ιστορία*, 166.

79. PG 122, 385 (παρόμοια αναφορά με αυτήν του Ατταλειάτη της υποσημείωσης 78).

80. Ιωάννης Ζωναράς, *Επιτομή ιστοριών*, 126. Βιβλίο 17, κεφ. 23, όπου παρόμοια αναφορά με αυτήν του Ψελλού κατά την πολιορκία της Κωνσταντινούπολης από τους Μακεδόνες στασιαστές και 246 βιβλίο 18, κεφ. 20, όπου περιγράφεται η εισβολή των δυνάμεων

νιάτης⁸¹, ο αυτοκράτορας Θεόδωρος Β΄ Λάσκαρης, ο οποίος ταυτίζει σε μια επιστολή του πλήρως τους βυζαντινούς Έλληνες με «*τούς Μακεδόνας ἡμᾶς*»⁸². Μάλιστα σε ένα χωρίο ο Χωνιάτης συνδέει απόλυτα τη μακεδονική ταυτότητα του Βρυνένιου με την καταγωγή του από την Ορεσιτιάδα, «*σημαντική πόλη των Μακεδόνων*», δηλαδή την Αδριανούπολη⁸³. Από την άλλη πλευρά, τόσο ο Νικήτας Χωνιάτης⁸⁴ όσο και η Άννα

των Κομνηνών Αλεξίου και Ισαάκιου στην Κωνσταντινούπολη (1078): «...*καί αὐτίκα πρὸς διαρπαγὴν χρημάτων οἱ εἰσελθόντες ὠρμήκασι, σύμμικτον πλῆθος ἐκ Θρακῶν τε καὶ Μακεδόνων καὶ Ρωμαίων ἄλλων καὶ βαρβάρων συνεκτηκός, οὐδέν ἄμεινον πολεμίων πρὸς τοὺς ὁμοφύλους διατιθέμενοι*». (...και αμέσως οι εισβολείς ὠρμησαν για ληηλασία, καθώς ήταν πλῆθος ανάμεικτο από Θράκες και Μακεδόνες και άλλους Ρωμαίους και βαρβάρους, έχοντας προς τους ὁμοφύλους τους διάθεση καθόλου καλύτερη από αυτή που θα είχαν απέναντι σε εχθρούς). Στο χωρίο αυτό ο Ζωναράς χαρακτηρίζει τους Θράκες και τους Μακεδόνες Ρωμαίους και ὁμοφύλους των Κωνσταντινουπολιτών, αντιπαραβάλλοντάς τους με τους βάρβαρους, δηλαδή τους ξένους μισθοφόρους.

81. Βλ. παραπάνω, υποσημείωση 64.

82. Βλέπε παραπάνω, υποσημείωση 66.

83. PG 139, 325. Επισήμανση από Tarnanidis, «The Macedonians of the Byzantine period», 40,45.

84. Αναφορά Χωνιάτη για τη θερμή υποδοχή που έλαβε ο Μανουήλ Άγγελος μετά την πώση της Κωνσταντινούπολης το 1204: «...*τούτον γάρ βασιλικῶς ἐσταλμένον καὶ μετ' εὐφῆμων φωνῶν προπεμπόμενον, ὡσπερ οἱ Θραῖκες πρότερον, οὕτω καὶ Μακεδόνες τότε καὶ Θετταλοί, καὶ ὅσα ἐς Ἑλλάδα καθήκονσιν, ἀσμένως ἐδέχοντο*» (PG 139, 987-988). Η διατύπωση του χωρίου είναι τέτοια που ξεκάθαρα φανερώνει μια κοινή ταυτότητα Θρακῶν, Μακεδόνων, Θεσ-

Κομνηνή⁸⁵ σε δύο χωρία αναφέρονται με τον όρο «Μα-

σαλών και κατοίκων του νοτιότερου Θέματος Ελλάδας. Προκαλεί επομένως τουλάχιστον απορία η αναφορά του Dion Smythe για το συγκεκριμένο χωρίο, το οποίο δεν παραθέτει στο πρωτότυπο, παρά αποσπασματικά σε αγγλική μετάφραση, ότι δηλαδή αυτό δείχνει μια «...*Macedonia associated with "the lands of Greece" but separated from it...*», D. C. Smythe, «*Macedonians in eleventh and twelfth century Byzantine historiography*», στο *Byzantine Macedonia: Identity, Image and History, Byzantina Australiensia* vol. 13, (επιμ. J. Burke, R. Scott), Melbourne: Brill, 2000, 77. Με την αναφορά αυτή ο Smythe δημιουργεί σύγχυση παίζοντας με τις έννοιες «Ελλάδα» (= βυζαντινό Θέμα Ελλάδος) και «Greece» –ως ολότητα και όπως αντιλαμβάνεται κανείς την έννοια σήμερα– και με λανθάνοντα στόχο να φανεί πως δήθεν οι Βυζαντινοί ξεχώριζαν τη Μακεδονία από αυτό που αποκαλούμε σήμερα Ελλάδα. Υποβαθμίζει μάλιστα τεκμήρια που παρουσιάζονται στην παρούσα εργασία που φανερώνουν πως οι βυζαντινοί Έλληνες του Μεσαίωνα συνέδεαν ξεκάθαρα τους όρους «Μακεδονία» και «Μακεδών» όχι μόνο με το Θέμα Μακεδονίας αλλά και με την ιστορική γεωγραφικά αρχαία Μακεδονία, η ουσιαστική έκταση της οποίας παραμένει η ίδια ως σήμερα. Επίσης αποσιωπά τεκμήρια από αναφορές βυζαντινών συγγραφέων της εποχής στον Μέγα Αλέξανδρο σε συνάρτηση με την κοινή ελληνική ταυτότητα αρχαίων και βυζαντινών Μακεδόνων. Αντιθέτως, προβαίνει σε άστοχες συγκρίσεις για το σημεινόμενο της έννοιας «Μακεδονία» μεταξύ βυζαντινών και σύγχρονων Ελλήνων.

85. Άννα Κομνηνή, (14.8.6, αναφερόμενη στις περιοχές επιδρομών των «Σκυθών»): «*Ὁ δ' Αἴμος οὗτος ὄρος ἐστὶ μακρότατον κατὰ γραμμὴν παράλληλον τῇ Ῥοδόπῃ κείμενον. Ἄρχεται μὲν ἀπὸ τοῦ Εὐξείνου Πόντου τὸ ὄρος καὶ μικρὸν παραμείβων τοὺς καταρράκτας μέχρις αὐτῶν Ἰλλυρικῶν διήκει· οἶμαι δ' ὅτι καὶ διακοπόμενον τῷ Ἀδριατικῷ πελάγει... Ἐκατέρωθεν δὲ τῶν καταρρῦτων αὐτοῦ πολλὰ καὶ πλουσιώτατα ἔθνη νέμεται, Δακῶν μὲν ὄντων βορειότερων καὶ τῶν Θρακῶν, νοτιωτέρων δὲ Θρακῶν τε αὐτῶν καὶ Μακε-*

κεδόνες» συλλογικά το πιθανότερο στους ελληνορθόδοξους Ρωμικούς της ιστορικής γεωγραφικά Μακεδονίας, κάτι που αποτελεί βεβαιότητα για τον ανώνυμο συγγραφέα του «Τιμαρίωνα», ο οποίος χαρακτηρίζει τα «Δημήτρια» της Θεσσαλονίκης του 12ου αιώνα «μέγιστη εμποροπανήγυρη για τους Μακεδόνες», στην οποία μάλιστα συρρέουν, όπως χαρακτηριστικά τονίζει, Έλληνες από παντού, καθώς και έμποροι και προσκυνητές από άλλα έθνη⁸⁶.

Αξίζει ακόμη να επισημανθεί πως οι Μακεδόνες στις βυζαντινές πηγές της εποχής αναφέρονται συνήθως σε στρατιωτικό πλαίσιο, ως αξιόμαχη δύναμη ανδρών που, μαζί με Θράκες αλλά και ξένους μισθοφόρους, αναλαμβάνει την υπεράσπιση της αυτοκρατορίας ένα-

δόνων». Εδώ υπάρχει πιθανή χρήση του όρου «Μακεδών» με τη σημασία του κατοίκου της ιστορικής Μακεδονίας, κυρίως γιατί, σύμφωνα με την Άννα ο Αίμος (λανθασμένα) φτάνει ως την Αδριατική.

86. Βλαχάκος, *Τιμαρίων*, 52: «*Εορτή δέ ἦν τὰ Δημήτρια ὡσπερ ἐν Ἀθήνῃσι Παναθήναια καὶ Μιλησίοις τὰ Πανιώνια. Γίνεται δέ καὶ παρὰ Μακεδόσι μεγίστη τῶν πανηγύρεων. Συρρεὶ γάρ ἐπ' αὐτὴν οὐ μόνον αὐτόχθων ὄχλος καὶ ἰθαγενής, ἀλλὰ πάντοθεν καὶ παντοῖος, Ἑλλήνων τῶν ἀπανταχοῦ, Μυσῶν τῶν παροικούντων γένη πανταδαπὰ Ἴστρον μέχρι καὶ Σκυθικῆς, Καμπανῶν Ἰταλῶν, Ἰβήρων, Λυσσιτανῶν καὶ Κελτῶν τῶν ἐπέκεινα Ἄλπεων*». Και πάλι έχουμε χρήση του όρου «Έλληνην» για να δηλωθούν οι σύγχρονοι του συγγραφέα Βυζαντινοί. Κατά συνέπεια, στον συγγραφέα του «Τιμαρίωνα» προκύπτει ταύτιση των όρων «Μακεδών» και «Έλληνην» αναφορικά με τους Βυζαντινούς του 12ου αιώνα, αφού οι Θεσσαλονικείς και λοιποί Μακεδόνες δεν θα μπορούσαν να αποτελούν διαφορετική εθνοτική ομάδα από τους υπόλοιπους ελληνορθόδοξους βυζαντινούς υπηκόους.

ντι των ποικίλων εχθρών της⁸⁷. Η ελληνορθόδοξη ταυτότητα των Μακεδόνων των βυζαντινών πηγών⁸⁸, είτε

87. Βλ. ενδεικτικά αναφορές υποσημειώσεων 57 και 61. Η σημασία βέβαια των Μακεδόνων ως στρατιωτών του Θέματος Μακεδονίας προϋπήρχε ήδη από τον 9ο αιώνα, σύμφωνα με αναφορές των Λέοντος Διακόνου (μέσα 10ου αιώνα) και Σκυλίτζη στην εισβολή του εμίρη της Μελιτηνής Ουμάρ στη Μικρά Ασία το 861 (βλέπε υποσημείωση 50).

88. Ο γράφων βρήκε μόνο σε έναν συγγραφέα δύο αναφορές που, εκ πρώτης όψεως, δεν κατατάσσουν τους Μακεδόνες ανάμεσα σε όσους έχουν ελληνορθόδοξη ταυτότητα. Πρόκειται για τον Συνεχιστή του Σκυλίτζη, τον οποίο αντιγράφει και ο Κεδρηνός, ο οποίος κατά τη συγκέντρωση του στρατού του Ρωμανού Διογένη στην εκστρατεία του κατά των Σελτζούκων Τούρκων σημειώνει: *«Ὁ δὲ βασιλεύς στρατὸν ἐπαγόμενος οὐχ οἷον εἰκὸς τὸν βασιλέα Ῥωμαίων, ἀλλ' οἷον παρεῖχεν ὁ καιρὸς ἐκ τε Μακεδόνων καὶ Βουλγάρων καὶ Καππαδοκῶν καὶ Οὐζων καὶ τῶν ἄλλων παρατυχόντων ἐθνικῶν, πρὸς δὲ καὶ Φράγκων καὶ Βαράγγων, τῆς ὁδοῦ σπονδαίως ἐφήησατο»*. Σε άλλο χωρίο, κατά την επανάσταση των Βούλγαρων αρχόντων έναντι του αυτοκράτορα Μιχαήλ Ζ΄ Δούκα (1071-1078) σημειώνει πως *«Συναξαπέστειλε δὲ αὐτῷ καὶ στρατεύμα ἀξιόλογον συγκείμενον ἐκ τε Μακεδόνων καὶ Ῥωμαίων καὶ Φράγκων»*, PG.122, 397,448). Στο πρώτο απόσπασμα ωστόσο το «εθνικοί» που παρατίθεται μπορεί να αναφέρεται ευρύτερα σε άλλους ξένους μισθοφόρους με προέλευση εκτός της βυζαντινής επικράτειας, όπως οι Ούζοι και σε αντίθεση με τους Μακεδόνες, Βούλγαρους, Καππαδόκες, οι οποίοι την περίοδο εκείνη είναι όλοι εντός της βυζαντινής επικράτειας. Η αναφορά μάλιστα αμέσως μετά των ακόμα πιο μακρινής προελεύσεως Φράγκων και Βαράγγων δείχνει να επιβεβαιώνει την παραπάνω επισήμανση. Στο δεύτερο απόσπασμα το «Ρωμαίοι» ενδέχεται να φανερώνει στρατεύματα με προέλευση την Κωνσταντινούπολη. Έπειτα, ας μην ξεχνάμε ότι είχε ήδη προηγηθεί η εξέγερση των Μακεδόνων Αδριανουπολιτών υπό την ηγεσία του Λέοντος Τορνίκιου (1047)

της ιστορικής, γεωγραφικής Μακεδονίας, είτε του Θέματος Μακεδονίας, τεκμηριώνεται και από την παράθεση των προσωπικών ονομάτων πολλών από αυτούς: ενδεικτικά επισημαίνεται ο Μίμας, «Μακεδών στρατηγέτης» της ιστορικής Μακεδονίας στα χρόνια του αυτοκράτορα Ουάλι (364-378), τον οποίο αναφέρει ο Γεώργιος Κεδρηνός⁸⁹, ή ο στρατιώτης Ευστράτιος, του τάγματος των Μακεδόνων από το Θέμα Μακεδονίας στο στρατό του Ιωάννη Β΄ Κομνηνού (1118-1143), τον οποίο αναφέρει ο Νικήτας Χωνιάτης⁹⁰ και πολλοί άλλοι⁹¹.

εναντίον του αυτοκράτορα Κωνσταντίνου Μονομάχου και το γεγονός αυτό ίσως οδήγησε τον συγγραφέα να βλέπει τους Μακεδόνες ως «άλλους». Ωστόσο πρέπει να σημειωθεί πως σε αρκετές άλλες περιπτώσεις που αναφέρονται Μακεδόνες στο έργο του Συνεχιστή του Σκυλίτζη αυτοί δεν ξεχωρίζουν από τους υπόλοιπους Βυζαντινούς. Συν τοις άλλοις, ο ίδιος συγγραφέας αναφέρει πως μετά την επιδρομή και την ήττα των Ούζων από τα αυτοκρατορικά στρατεύματα στα χρόνια του Κωνσταντίνου Ι΄ Δούκα (1059-1067) κάποιοι από αυτούς «χώραν λαβόντες δημοσίαν από της Μακεδονικής τά Ρωμαίων εφρόνησαν, καί σύμμαχοι καί ύπήκοοι τούτων μέχρι της δευρο γεγόνασι...» (PG 122, 385). Είναι λίγο δύσκολο να έγραφε ο συγγραφέας ότι οι Ούζοι «έγιναν Ρωμαίοι» με την εγκατάστασή τους στη μακεδονική γη, αν θεωρούσε πως οι ίδιοι οι Μακεδόνες δεν ήταν Ρωμαίοι.

89. PG 121, 597.

90. Βλ. υποσημείωση 64.

91. Άννα Κομνηνή, 1.8.5: «Καί τις δ' άλλος Μακεδών, Πέτρος την κλήσιν Τορνίκιος την έπωνυμίαν», 4.4.3: «Έξήρχε μὲν οὖν τοῦ τῶν ἐξκουβιτῶν τάγματος Κωνσταντίνος ὁ Ὠπος, τῶν Μακεδόνων ὁ Ἀντίοχος, τῶν Θετταλῶν δὲ Ἀλέξανδρος ὁ Καβάσιλας...» (Πρόκειται για το τάγμα Μακεδόνων που συμμετείχε στον στρατό του αυτοκράτορα Αλεξίου Κομνηνού έναντι των Νορμανδών του Ρο-

Μάλιστα, ο Αρχιεπίσκοπος Αχρίδας Δημήτριος Χωματηνός, που γράφει περίπου μέσα 13ου αιώνα, αναφέρεται στον Ιωάννη, «*Μακεδόνα το γένος*», τον οποίο ξεχωρίζει ωστόσο ως τον μόνο μακεδονικής ταυτότητας από τους σλαβικής καταγωγής αντιδίκους του σε μια δικαστική υπόθεση. Για τον Δημήτριο Χωματηνό φαίνεται πως μόνο κάποιος ελληνικής ταυτότητας μπορούσε να είναι και «*γένος εκ Μακεδόνων*»⁹².

βέβρου Γυισκάργου). Πάλι ο Γεώργιος Κεδρηνός (PG 122, 48,61) αναφέρεται στους «Βασίλειο Μακεδόνα» και «Γρηγόριο Μακεδόνα», Βυζαντινούς αξιωματούχους. Ο Σκυλίτζης κάνει ακόμη λόγο για τον Βασίλειο Τραχανιώτη, «έξοχώτατο πάντων τών Μακεδόνων», καθώς και τους Μακεδόνες στρατηγούς Μαυροκατάκαλο, Πνυέμο και Κατζαμούντη, πρωτότυπο κείμενο σε: http://users.uoa.gr/~nektar/history/tributes/byzantine_historians/joannes_scyllitzes_synopsis_historiarum.htm). Δες ακόμα τον Νικηφόρο Βρυέννιο, *Ύλη Ιστορίας*, 296, 298: «...*άνηρ Μακεδών, Πέτρος τοῦνομα Τορνίζιος... Βασίλειος ὁ Κουρτζίκης, άνήρ Μακεδών...*».

92. «*Τοιοῦτός τις πέφνεν ἄρτι καί Ιωάννης ὁ ἐπιλεγόμενος Ἰερακάρης, γαμβρός δέ τοῦ Βλαστηνοῦ Βρατανᾶ τοῦ Ράδου, τό δε γένος ἔλκων ἐκ Μακεδόνων. Παρά διαφόροις γάρ δικαστηρίοις καί δικασταῖς τῷ τοῦ Γρίδου Δράζη ἐπιφνεῖς, ὅς τās οικήσεις ἐν Ἀχριδιωτικῷ χωρίῳ ποιεῖται τῷ καλουμένῳ Ρακίτα, περί ἀμπελώνος ἐξωνηθέντος μὲν παρὰ τοῦ αὐτοῦ Δράζη, ἀνακαλουμένον δέ παρὰ τοῦ Ἰωάννου...*», Α. Δεληκάρη. «*Η εικόνα της Μακεδονίας και η έννοια της “μακεδονικότητας” στους σλαβικούς λαούς της βαλκανικής κατά τη βυζαντινή περίοδο*», στο *Μακεδονικές ταυτότητες στο χρόνο*, Αθήνα: Πατάκη - Ίδρυμα Μουσείου Μακεδονικού Αγώνα, 156-157. Ο Ταρνανίδης μάλιστα σωστά επισημαίνει πως στο απόσπασμα δίνεται έμφαση στη μακεδονική καταγωγή του Ιωάννη Ιερακάρη, επομένως ακόμα και στα μέσα του 13ου αιώνα η συγκεκριμένη αυτή καταγωγή ντόπιων ελληνορθόδοξης ταυτότητας ήταν διακριτή, Tar-

Ο Μιχαήλ Ψελλός πάλι, σε μια ανεπίγραφη επιστολή του τεκμηριώνει πως η συλλογική ταυτότητα των Μακεδόνων της εποχής του είναι αυτή του ελληνορθόδοξου υπηκόου της αυτοκρατορίας: «Όπως κάποιοι από τους Μακεδόνες, κατά τη λαϊκή φράση, “δεν έχουν στον ήλιο μοίρα” και δεν είναι όλοι τους σαν τον Φίλιππο και τον Αλέξανδρο, έτσι είναι και ορισμένοι από τους Ελλαδικούς άνθρωποι απλούστατοι και καλοκάγαθοι...»⁹³. Στην επιστολή αυτή ο Ψελλός ταυτίζει ουσιαστικά τους κατοίκους του Θέματος Μακεδονίας με τους κατοίκους του Θέματος Ελλάδος («Κατωτικοί») ως προς την κοινή ελληνοχριστιανική ταυτότητα. Κάνει, όμως, και κάτι ακόμα. Συνδέει τους Μακεδόνες της εποχής του με τους αρχαίους Μακεδόνες βασιλείς, τον Φίλιππο και τον Αλέξανδρο, πέρα από την ταύτιση της Μακεδονίας με την Ελλάδα (βλ. παραπάνω).

Όσον αφορά στους Μακεδόνες της αρχαιότητας, οι αναφορές είναι συνεχείς σχεδόν σε όλους τους συγγραφείς και εστιάζουν βέβαια προνομιακά στη μορφή του Μεγάλου Αλεξάνδρου⁹⁴ αλλά και σε άλλους αρχαίους

nanidis, «The Macedonians of the Byzantine period», 46.

93. «Ὡσπερ εἰσὶν ἔνιοι τῶν Μακεδόνων, κατὰ τὸν δημῶδη λόγον κακόντοχοι, καὶ οὐ πάντες Φιλιππίζοντες ἢ Ἀλεξανδρίζοντες, οὕτως εἰσὶ τινες καὶ τῶν Κατωτικῶν ἀπλούστατοι καὶ ἀγαθῶτατοι ἄνθρωποι, μῆτε φαίνοντες, μῆτε ἐνδεικνύμενοι, μῆτε προσβαλλόμενοι ἐν δικαστηρίοις... τούτων εἷς ἐστὶ καὶ ὁ θαυμάσιος οὗτος Προκόπιος, ὡς γε μοι δοκεῖ ἄνθρωπος... δικαιοτάτος... καὶ τὴν ἐμὴν φιλίαν διὰ ταῦτα κτησάμενος», Σάθας, *Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη*, 1876, 395-396.

94. Για τον Μέγα Αλέξανδρο ως πρότυπο των Βυζαντινών αυ-

Μακεδόνες βασιλείς⁹⁵. Μάλιστα ο Μιχαήλ Ψελλός αναφέρεται στον Μέγα Αλέξανδρο απλά με την ονομασία «ο Μακεδών» και όλοι καταλαβαίνουν ποιον εννοεί⁹⁶.

τοκρατόρων και γενικότερα για το αποτύπωμά του στην πνευματική παράδοση και τέχνη του βυζαντινού ελληνισμού, βλ. Κουγιουμτζόγλου, *Ο Μέγας Αλέξανδρος τον Ελληνισμό: Αρχαιότητα - Βυζάντιο - Νεότερη και Σύγχρονη Ελλάδα*, 191-349, όπου και πλήρης βιβλιογραφία. Βλ. επίσης, Δ. Κουγιουμτζόγλου, «Ο Μέγας Αλέξανδρος ως φιλόσοφος-βασιλιάς και πρότυπο χριστιανικής αρετής στο Βυζάντιο: η παράσταση της ουράνιας πτήσης», εισήγηση στο *3ο Πανελλήνιο Συνέδριο Πολιτικής Φιλοσοφίας*, Θεσσαλονίκη, Θεολογική Σχολή ΑΠΘ, 27-29 Απριλίου 2018 (ηλεκτρονική έκδοση πρακτικών στον τόμο *Philosophia Ancilla, Concilium V*, εκδόσεις Λογία, επιμέλεια Μαρία Θέμελη και Κατερίνα Χατζοπούλου, Καβάλα 2020, σ.σ. 71-90, άρθρο προσβάσιμο στο διαδίκτυο: https://www.academia.edu/44183493/_Alexander_the_Great_as_philosopher_king_and_a_model_of_christian_virtue_in_Byzantium_the_depiction_of_the_ceilstial_flight_in_Greek_).

95. Η Άννα Κομνηνή για παράδειγμα (7.5.1, 14.8.2) παραλληλίζει πράξεις του πατέρα της με αυτές του Μεγάλου Αλεξάνδρου και αναφέρεται και στον Φίλιππο. Αναφορά στον Αλέξανδρο υπάρχει ακόμα και στον Νικηφόρο Βρυέννιο (*Υψηλή Ιστορία*, 124), στον Μανασσή (*Σύνοψις Χρονική*, PG 127, 254, στον «Μέγα Αλέξανδρο τον Μακεδόνα»), σε μια επιστολή του Ιωάννη Τζέτζη στον Ισαάκιο Κομνηνό, αδερφό του Ιωάννη Β΄ (1118-1143), (αναφορά στον «Περσέα τον Μακεδόνα», βλ. Τζέτζης, *Επιστολαί*, 48). Ο Ευστάθιος Θεσσαλονίκης σε μια επιστολή του (PG 136, 1320) αναφέρει επίσης παραδειγματικά τον Μέγα Αλέξανδρο. Βλ. και Παχυμέρη, *Συγγραφικά Ιστορία*, PG 143, 770 (ενδεικτικά), καθώς και επιστολή Θεόδωρου Β΄ Λάσκαρη σε Festa, *Theodori Ducae Laskaris Epistulae CCXVII*, 170.

96. Από τα πολλά παραδείγματα αναφοράς του Ψελλού στον Αλέξανδρο με εγκωμιαστικό χαρακτήρα, χαρακτηριστικό είναι ένα

Ο Μιχαήλ Ατταλειάτης πάλι αναφέρεται στη σύγκρουση του Αιμίλιου Παύλου και του Περσέα, του Μακεδόνα βασιλιά και απογόνου του Μεγάλου Αλεξάνδρου, όπως πιστεύει⁹⁷. Ακόμα, σε εσχατολογικό πλαίσιο, ο Μιχαήλ Γλυκάς, στο έργο του *Βίβλος Χρονική* (συγγραφή περίπου μεταξύ 1150-1175), ακολουθώντας την παράδοση του αποκαλυπτικού κειμένου του προφήτη Δανιήλ, όπως έπραξε και ο Ιωάννης Χρυσόστομος, κάνει αναφορά στη «*βασιλεία των Μακεδόνων*» ως μίας από τις τέσσερις της παγκόσμιας ιστορίας.⁹⁸

χωρίο από μια επιστολή του, στον κάτοχο του τίτλου *ἐπί τῶν δεήσεων*, με την οποία επιχειρεί μια αντιπαραβολή με τον Πλάτωνα, τον Αριστοτέλη και τον Αλέξανδρο σημειώνοντας: «...Και εκείνος ο Μακεδόνας άνδρας, τον οποίο παριστάνουν οι ζωγράφοι να ζεύει τους γρύπες και να μετεωρίζεται πάνω από τη γη, σκύβοντας σε πολλά το κεφάλι του (= ερευνώντας πολλά), άγγιζε την ορθότητα των πραγμάτων» («...ὁ δέ Μακεδὼν ἐκεῖνος ἀνὴρ, ὃ τούς γρύπας ὑποξενγνύουσιν οἱ γραφεῖς καί γῆθεν μετεωρίζουσι, τὰ πολλά ἐγκλίνων τόν τράχηλον, τῆς τῶν πραγμάτων ὀρθότητος ἤπτετο», Σάθας, *Μεσαιωνική Βιβλιοθήκη*, 1876, 246). Πρόκειται για μοναδική αναφορά του Ψελλού στην περιφημη βυζαντινή παράσταση της ανάληψης του Μεγάλου Αλεξάνδρου σε άρμα με γρύπες, σύμφωνα με το γνωστό επεισόδιο της βυζαντινής *Διήγησης του ψευδο-Καλλισθένη*. Αντίστοιχα, ο Ψελλός αναφέρεται στον Αλέξανδρο απλά ως «Μακεδόνα» σε επιστολή που γράφει στον αυτοκράτορα Ισαάκιο Α΄ Κομνηνό, Σάθας, *Μεσαιωνική Βιβλιοθήκη*, 1876, 303).

97. Μιχαήλ Ατταλειάτης, *Ιστορία*, 380: «ἐκ τούτων ὁ Αἰμίλιος Παῦλος, ὅς τόν Μακεδόνων βασιλέα Περσέα καλούμενον, ἀπόγονον δέ τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου τυγχάνοντα, πολέμῳ νικήσας δι' ἡμερῶν εἴκοσι τοῖς Ῥωμαίοις ὑποχείριον σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἀπέδειξε...».

98. PG 158, 381.

Αξιοσημείωτη είναι ακόμα η απεικόνιση παραστάσεων από τον ψευδο-καλλισθένειο μύθο του Μεγάλου Αλεξάνδρου σε θραύσματα αγγείων καθημερινής χρήσης, όπως πινάκια και στάμνες, με χρονολόγηση στον 11ο-14ο αιώνα που βρέθηκαν στην Αθήνα, τη Θεσσαλονίκη και την Κωνσταντινούπολη και αποτελούν έργα λαϊκών τεχνιτών (εικόνα 1)⁹⁹. Άλλωστε, κατά την εξεταζόμενη περίοδο ο Αλέξανδρος καθιερώνεται πλέον ως το κατεξοχήν «πρότυπο βασιλέως» για τους Βυζαντινούς αυτοκράτορες και οργανικό στοιχείο της αυτοκρατορικής ιδεολογίας του Βυζαντίου με αποδέκτες εντός και εκτός συνόρων¹⁰⁰. Καθόλου τυχαία, είναι

99. Α. Ξυγγόπουλος, «Παραστάσεις εκ του Μυθιστορήματος του Μ. Αλεξάνδρου επί βυζαντινών αγγείων», *Αρχαιολογική Εφημερίς* 1937 Α΄ (τόμος πανηγυρικός), 193-196, Α. Ξυγγόπουλος, «Ο Μέγας Αλέξανδρος εν τη βυζαντινή αγγειογραφία», *Επετηρίς Εταιρείας Βυζαντινών Σπουδών* 14, 1938, 268-273, Α. Ξυγγόπουλος, «Ο Μέγας Αλέξανδρος εις την βυζαντινήν τέχνην», *Μακεδονικό Ημερολόγιο*, 1940, 38.

100. Οι κορυφαίοι συγγραφείς και ιστοριογράφοι της εποχής τόσο στο ιστορικό τους έργο όσο και σε εγκωμιαστικούς λόγους και *Κάτοπτρα Ηγεμόνος* καθώς και σε επιστολές εγκωμιάζουν τον Αλέξανδρο αντιπαραβάλλοντας μαζί του τους Βυζαντινούς αυτοκράτορες στους οποίους απευθύνονται. Ενδεικτικά και μόνο, ο Ψελλός σε επιστολή του προς τον Ισαάκιο Α΄ Κομνηνό (1057-1059) αφού πρώτα ξεχωρίζει τον Αλέξανδρο απ' όλους τους παλαιούς βασιλείς ως προς τις νίκες και τα πολεμικά κατορθώματα, τονίζει πως οι αντίστοιχες στρατιωτικές επιτυχίες του Ισαάκιου φέρνουν μόνο τη δική του ισχύ και εξουσία στο ίδιο επίπεδο με αυτήν του Αλέξανδρου, Σάθας, *Μεσαιωνική Βιβλιοθήκη*, 1876, 418, 303. Η Άννα Κομνηνή αντιπαραβάλλει τον πατέρα της Αλέξιο με τον Αλέξανδρο σε δύο χωρία της

ακριβώς σε αυτήν την περίοδο, 11ο με 13ο αιώνα, στην οποία χρονολογούνται οι περισσότερες σωζόμενες βυ-

Αλεξιάδας της (7.5.3 και 15.7.8), ο Νικηφόρος Βασιλάκης αναφέρει τον Ιωάννη Β΄ Κομνηνό ως θαυμαστή και μμητή του «μεγάλου» και «μεγαλέγχειροτή» Αλέξανδρου, ο Ευστάθιος Θεσσαλονίκης σε εγκωμιαστικό λόγο του προς τον Μανουήλ Α΄ Κομνηνό χαρακτηρίζει τον Αλέξανδρο «ένθεο και σοφό βασιλιά», ο Χωνιάτης σημειώνει απλά ότι ο Θεόδωρος Α΄ Λάσκαρης είναι *βασιλιάς και φιλόσοφος* όπως ο Αλέξανδρος, ενώ ο αυτοκράτορας Θεόδωρος Β΄ Λάσκαρης επαινελημένως προβάλλει τον Αλέξανδρο ως υπόδειγμα βασιλικής αρετής χαρακτηρίζοντάς τον ως «ημίθεο Μακεδόνα» και «φιλόσοφο βασιλιά», βλ. περισσότερα σε Κουγιουμτζόγλου, *Ο Μέγας Αλέξανδρος του Ελληνισμού: Αρχαιότητα - Βυζάντιο - Νεότερη και Σύγχρονη Ελλάδα*, 234-243, 246-248, καθώς και Festa, *Theodori Ducae Laskaris Epistulae CCXVII*, 170. Σημειώνεται ότι ακόμα και οι περιπτώσεις ορισμένων αρνητικών αναφορών στον Αλέξανδρο γίνονται συνήθως προκειμένου να εξυψώσουν έναντι του τον βυζαντινό αυτοκράτορα με τον οποίο τον αντιπαραβάλλουν, μέσα από το μοτίβο της *σύγκρισης*, βλ. Κουγιουμτζόγλου, *Ο Μέγας Αλέξανδρος του Ελληνισμού: Αρχαιότητα - Βυζάντιο - Νεότερη και Σύγχρονη Ελλάδα*, ό.π.). Αναφορικά μάλιστα με τον χαρακτηρισμό του Αλέξανδρου ως «βάρβαρου Μακεδόνα» στην ηθοποιία που γράφει ο Νικηφόρος Βασιλάκης, είναι σαφές από τα συμφραζόμενα πως αυτός δεν έχει εθνοτική σημασία αλλά ηθική διάσταση, καθώς ο Βασιλάκης καταδικάζει στο χωρίο αυτό τον Αλέξανδρο επειδή, σύμφωνα με μια παράδοση, υποχρέωσε τον Θηβαίο αυλητή Ισμηνία να παίζει μουσική την ώρα που κατεδαφίζονταν τα τείχη της πόλης του, κάτι που «είναι ανάρμοστο για το ελληνικό ήθος», όπως σημειώνει ο Βασιλάκης, βλ. αναφορά σε Θ. Παπαδοπούλου, *Συλλογική Ταυτότητα και Αυτογνωσία στο Βυζάντιο - συμβολή στον προσδιορισμό της αυτοαντίληψης των Βυζαντινών κατά την λόγια γραμματεία τους (11ος - αρχές 13ου αι.)*, Διδακτορική Διατριβή, Αθήνα: Σύλλογος προς Διάδοσιν Ωφελίμων Βιβλίων, 2015, 175.

ξαντινές παραστάσεις της ουράνιας ανόδου του Μεγάλου Αλεξάνδρου σε μαρμάρινες πλάκες εκκλησιών, στέμματα, δαχτυλίδια, ποικίλα τεχνουργήματα εν είδει διπλωματικών δώρων και άλλα (εικόνα 2)¹⁰¹.

Άλλωστε, σύμφωνα με όλα τα στοιχεία, για τους Βυζαντινούς συγγραφείς αυτής της εποχής η ταυτότητα των αρχαίων Μακεδόνων είναι ελληνική, όπως ακριβώς διαπιστώσαμε και για την προηγούμενη περίοδο. Έτσι, ο Ιωάννης Ζωναράς εμμέσως πλην σαφώς τονίζει την ελληνική ταυτότητα του Αλέξανδρου, μια και στην *Επιτομή Ιστοριών* σημειώνει πως, σύμφωνα με την προφητεία του Δανιήλ, «είναι γραμμένο η βασιλεία των Ελλήνων να καταλύσει τη βασιλεία των Περσών»¹⁰². Έμμεσα ταυτίζει τους αρχαίους Μακεδόνες με τους Έλληνες και ο Ιωάννης Κίνναμος¹⁰³. Επιπρόσθετα, σύμφωνα

101. Για αυτήν τη μοναδική σε σημασίες και συμβολισμούς καλλιτεχνική σύνθεση της ανάληψης του Αλέξανδρου, βλ. αναλυτικά Κουγιουμτζόγλου, *Ο Μέγας Αλέξανδρος του Ελληνισμού: Αρχαιότητα - Βυζάντιο - Νεότερη και Σύγχρονη Ελλάδα*, 281-316, 323 και 328-332 (για τις παραστάσεις στο Βυζάντιο), 549-552 (για τις παραστάσεις στη δυτική τέχνη), 570-575 (για τις παραστάσεις στη Γεωργία και στη Ρωσία), 580-581, 589-591.

102. Ιωάννης Ζωναράς, 2006. *Επιτομή Ιστοριών*, διαδικτυακό κείμενο στη διεύθυνση: www.aegean.gr/culturealtec/chmlab, Πανεπιστήμιο Αιγαίου. Για το σύνολο των αναφορών του Ζωναρά στη Μακεδονία και τους Μακεδόνες, βλ. J. Irmscher, «The image of Macedonia in Byzantine Historians», στο *Byzantine Macedonia: Identity, Image and History*, *Byzantina Australiensia* vol. 13, (επιμ. J. Burke, R. Scott), Melbourne: Brill, 2000.

103. Ο Κίνναμος σημειώνει πως (ο Ιωάννης Κομνηνός) «...έφ'

με τον Ευστάθιο Θεσσαλονίκης, υπήρχε μια παράδοση, σύμφωνα με την οποία ο ποταμός Γρανικός πήρε το όνομά του από τη «νίκη των Γραικών», δηλαδή τη νίκη του Αλέξανδρου και των Μακεδόνων του κατά των Περσών¹⁰⁴. Ο Νικήτας Χωνιάτης πάλι σε έναν εγκωμιαστικό του λόγο προς τον αυτοκράτορα της Νίκαιας Θεόδωρο Α΄ Λάσκαρη εξυμνεί τον Αλέξανδρο, υπό την καθοδήγηση του οποίου νικούσαν οι Έλληνες και σημειώνει πως ανακηρύχθηκε από αυτούς αθάνατος¹⁰⁵. Επίσης ο πολυμαθέστατος λόγιος και καθηγητής της Σχολής της Νίκαιας Νικηφόρος Βλεμμύδης (1197-1272), υμνεί τον Αλέξανδρο και τον αναφέρει και ως «Βασιλέα Ελλήνων» που νίκησε τον Δαρείο αλλά δεν νικήθηκε από την ομορφιά της κόρης του¹⁰⁶, ενώ και ο μαθη-

όλοις πέντε και είκοσι ενιαντοῖς και μηνῖν ἑπτὰ Ῥωμαίων ἄρξας, ὀγδόην ἄγοντος μηνός ὃν μὲν Ἕλληνες Ξανθικόν, Ἀπρίλιον δὲ Ῥωμαῖοι καλοῦσιν» (PG 133, 343-344). Ο Ξανθικός, όμως, ήταν ο μήνας του αρχαίου μακεδονικού ημερολογίου.

104. «Ἐν Γρανικῷ γάρ φασί, συμβαλὼν Ἀλέξανδρος ἐνίκησε τοὺς Δαρείου σατραπῆς κατὰ κράτος, καὶ ἐφάνη ὡς οἶα γραικόνικος διὰ τὴν ἐκεῖ τῶν Γραικῶν νίκην», Παρεκβολαί, τόμ. Γ΄, σ. 345.20-21, σε Παπαδοπούλου, *Συλλογικὴ Ταυτότητα καὶ Αυτογνωσία στο Βυζάντιο - συμβολὴ στον προσδιορισμὸ της αυτοαντίληψης των Βυζαντινῶν κατὰ τὴν λόγια γραμματεία τους (11ος - αρχές 13ου αι.)*, 193. Παρόμοια αναφορά κάνει και ο Κωνσταντῖνος Πορφυρογέννητος στο ἔργο του *Περὶ Θεμάτων*, Κωνσταντῖνου Πορφυρογέννητου, *Περὶ Θεμάτων*, 25.

105. Πρωτότυπο κείμενο Χωνιάτη σε Σάθας, *Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη*, τόμ. Α΄, Βενετία, 1872, 107-108.

106. PG 142, 616.

τής του Βλεμμύδη αυτοκράτορας Θεόδωρος Β΄ Λάσκαρης αναφέρει τον Αλέξανδρο ως «άνακτα Ελλήνων»¹⁰⁷. Τέλος, και το ανώνυμο έπος *Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεύς*, με πιθανή χρονολόγηση στις αρχές του 13ου αιώνα¹⁰⁸, ακολουθώντας τη βυζαντινή ψευδο-καλλιισθέ-

107. «Ἀλλὰ δεῦρο δὴ ἀναξ Ἑλλήνων Ἀλέξανδρε, ὅς δὴ πρόων βασιλείαν Ἑλλήνων τετίμηκας...» (σε εγκωμαστικό λόγο προς τον αυτοκράτορα και πατέρα του, τον άγιο Ιωάννη Βατάτζη (πρωτότυπο κείμενο σε Aloysius Tartaglia, «Theodorus II Ducas Laskaris, Opuscula Rhetorica», Λειψία / Μόναχο, 2000, 53). Σε άλλα χωρία του έργου του Λάσκαρη ο Αλέξανδρος αναφέρεται ως «τῶν Ἑλλήνων μὲν βασιλεύς Μακεδόνων δέ συστρατιώτης καί ἀρχηγός...» καθώς και «κλέος Ἑλλήνων καί Μακεδόνων», Tartaglia, Theodorus II, ό.π., 120. Οι αναφορές αυτές δεν σημαίνουν ότι ο Λάσκαρης ξεχωρίζει εθνοτικά τους Μακεδόνες από τους Έλληνες. Αυτό που κάνει είναι να τους ξεχωρίζει ως μπροστάρηδες στην πανελλήνια εκστρατεία κατά των Περσών (γι' αυτό και αναφέρεται ως συστρατιώτης τους ο Αλέξανδρος), κάτι που κάνουν πολλοί συγγραφείς ήδη από την αρχαιότητα (για παράδειγμα ο Πλούταρχος).

108. Πρόκειται για έμμετρη σύνθεση 6.133 πολιτικών στίχων, την οποία ο Μητσάκης χρονολογεί στις αρχές του 13ου αιώνα, Κ. Μητσάκης, *Το Μυθιστόρημα του Αλέξανδρου – Διήγησις περι Ἀλεξάνδρου καί τῶν Μεγάλων Πολέμων*, Αθήνα: Έλλην, 2001, 11-12. Βλ. επίσης Κ. Μητσάκης, *Εισαγωγή στη Νεοελληνική Λογοτεχνία – Πρωτονεοελληνικοί Χρόνοι*, Αθήνα: Καρδαμίτσα, 1989 (1986), 59. Εναλλακτικά έχει προταθεί και η χρονολόγηση γύρω στο έτος 1388 από τον Beck και πιο πρόσφατα την Corina Matzukis, βλ. Η.-G. Beck, *Ιστορία της Βυζαντινής Δημόδους Λογοτεχνίας*, (μτφρ. Νίκη Eideneier), Αθήνα: Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, 2009, 214. C. Matzukis, «The Alexander Romance in the Codex Marcianus 408: new Perspectives for the date 1388: Hellenic Consiousness and Imperial ideology», *Byzantinische Zeitschrift* 99(1), 2006, 109-117.

νεια παράδοση και με έναν βαθμό μάλιστα επίτασης και περηφάνιας, αναφέρει επανειλημμένως τον Αλέξανδρο και τους Μακεδόνες ως Έλληνες¹⁰⁹. Στο σημείο αυτό αξίζει να σημειωθεί πως και στους ύστερους βυζαντινούς αιώνες οι αναφορές των βυζαντινών συγγραφέων τονίζουν την ελληνική ταυτότητα των Μακεδόνων και του Αλέξανδρου¹¹⁰.

109. Είναι χαρακτηριστικό πως η Μακεδονία αναφέρεται στο έπος σαφέστατα ως «γη της Ελλάδας»: «*Αιγύπτιος Νεκτεναβώ και βασιλεύς υπάρχων /εις τήν Ελλάδα θάπτεται πρὸς γῆν Μακεδονίας / ὁ Μακεδὼν δ' Ἀλέξανδρος ὢν ἐκ Μακεδονίας / εἰς γῆν Αἰγύπτου θάπτεται τῇ τοκέως χώρᾳ*». Στο πανελλήνιο κάλεσμα του Αλέξανδρου για συστράτευση κατά των Περσών ο Μακεδόνας βασιλιάς τονίζει «*καὶ μὴ, πρὸς μάχην ἄριστοι πάντες Ἕλληνες ὄντες, κακῶς καταδουλούμεθα βαρβάροις ἀνισχύροις*». Οι ίδιοι οι Μακεδόνες αναφέρονται στους εαυτούς τους ως «*ἡμᾶς και πάντας Ἕλληνας*» ενώ ο ανώνυμος συνθέτης του έπους βάζει ακόμα και τον Δημοσθένη να δηλώνει πως «*Ἄλλ' Ἕλλην ὢν Ἀλέξανδρος καὶ γένος τῶν Ἑλλήνων...*» (στ. 188-191, 1136-1137, 4482, 2745, πρωτότυπο κείμενο στο W. Wagner, *Trois Poemes Grecs Du Moyen-Age*, Berlin, 1881).

110. Ενδεικτικά, ο Θεσσαλονικιός λόγιος Νικόλαος Καβάσιλας (14ος αιώνας) αναφέρει για τους γονεῖς του αγίου Δημητρίου: «*τῷ μὲν γένει ἦσαν Μακεδόνων κράτιστοι, τῇ δὲ χρηστότητι καὶ πάντων Ἑλλήνων*», Ν. Γ. Πολίτης, «*Ἕλληνες ἢ Ρωμαῖοι*;», Ανάτυπο άρθρου δημοσιευμένου στην εφημερίδα *Αγώνας*, Αθήνα: Τυπογραφείο Π. Δ. Σακελλαρίου, 1901, 11. Στην αναφορά αυτή είναι φανερό πως οι Μακεδόνες αποτελούν υποσύνολο των Ελλήνων. Ο αυτοκράτορας Μανουήλ Β΄ Παλαιολόγος το 1383 στον *Συμβουλευτικό προς Θεσσαλονικεῖς λόγο* του, προκειμένου να τους εμψυχώσει στον αγώνα εναντίον των Τούρκων τονίζει: «*Μνημονευτέον ὑμῖν ἐστίν ὅτι Ρωμαῖοι ἐσμέν, ὅτι ἡ Φιλίππον καὶ Ἀλεξάνδρον ὑμῖν ὑπάρχει πατρίς...*» (πρωτότυπο κείμενο στο Β. Λαούρδας, «*Ο* «*Συμβουλευτικός προς*

Και είναι ακριβώς αυτή η σύνδεση ανάμεσα στους σύγχρονους, ελληνορθόδοξους «Βυζαντινούς» Μακεδόνες και τον αρχαίο μακεδονικό ελληνισμό φανερό σε ορισμένους συγγραφείς της εποχής, που δείχνει πως υπήρχε η αντίληψη της συνέχειας και της καταγωγής από τους αρχαίους Μακεδόνες για τους Βυζαντινούς Μακεδόνες¹¹¹. Έτσι, τόσο ο Ιωάννης Σκυλίτζης όσο και

τους Θεσσαλονικείς» του Μανουήλ Παλαιολόγου», *Μακεδονικά* 3, Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών, 1956, 297. Ο Μανουήλ Χρυσολωράς (1414) αναφέρει ως βασικό στοιχείο για την ταυτότητα και την καταγωγή των βυζαντινών Ελλήνων της εποχής του «τον Αλέξανδρο και τους διαδόχους του», Χ. Γ. Πατρινέλης, Δ. Ζ. Σοφιανός, *Μανουήλ Χρυσολωρά, Λόγος προς τον αυτοκράτορα Μανουήλ Β΄ Παλαιολόγο*, Αθήνα: Ακαδημία Αθηνών, 2001, 117. Ακόμα και οι πρωτοσλαβικές βουλγαρικές και σερβικές πηγές αναφέρουν πάντοτε τη Μακεδονία ως «ελληνική γη», βλ. περισσότερα γι' αυτό σε Δηληγάρη, «Η εικόνα της Μακεδονίας και η έννοια της “μακεδονικότητας” στους σλαβικούς λαούς της βαλκανικής κατά τη βυζαντινή περίοδο», 157-184). Τέλος και οι μουσουλμάνοι φαίνεται πως ενέτασσαν τη Μακεδονία σε ελληνικό πλαίσιο. Ο Ρασίντ αλ Ντιν στο έργο του *Η ιστορία του κόσμου* (αρχές 14ου αιώνα) αναφέρει το Βυζάντιο ως χώρα των Γιουνάν, δηλαδή των Ιώνων (Ελλήνων), και ότι ο ηγεμόνας του, ο «πατρίκιος της Μακεδονίας» είναι πολύ πλούσιος και έχει έναν τεράστιο στρατό υπό την εξουσία του, E. Georganteli, «Transposed Images: Currencies and Legitimacy in the Late Medieval Eastern Mediterranean», στο *Byzantines, Latins and Turks in the eastern Mediterranean World after 1150*, (επιμ. Jonathan Harris, Catherine Holmes, Eugenia Russell), Oxford Studies in Byzantium, 2012, 147.

111. Τη σημασία ακριβώς του αρχαίου μακεδονικού ελληνισμού μέσα από τη μορφή του Αλέξανδρου, ιστορικού και ψευδοκαλλισθένειου, για τη πρόσληψη της Μακεδονίας από τους Βυζαντινούς επισημαίνουν εύστοχα και άλλοι μελετητές, όπως ο Koder, «Macedo-

ο Μιχαήλ Γλυκάς σημειώνουν πως ο αυτοκράτορας Κωνσταντίνος Μονομάχος αξιοποίησε Μακεδόνες εναντίον των πρωτοεμφανιζόμενων Σελτζούκων Τούρκων διότι υπήρχε μια προφητεία σύμφωνα με την οποία οι Τούρκοι θα καταλύονταν από αυτούς με τους οποίους ο Μέγας Αλέξανδρος κατέλυσε τους Πέρσες¹¹². Ο Σκυλίτζης μάλιστα διευκρινίζει πως όλοι οι επικεφαλής αυτής της δύναμης, όπως ο Βρυννιος, ήταν εσκεμμένα Μακεδόνες¹¹³. Αντίστοιχα, ταύτιση των Μακεδόνων και της Μακεδονίας της εποχής τους με τους αρχαίους Μακεδόνες μέσω του Αλέξανδρου και του Φιλίππου

nians and Macedonia in Byzantine spatial thinking», 14, 23 και η D. Misiou, «The importance of Macedonia during the Byzantine era», στο *Byzantine Macedonia: Identity, Image and History, Byzantina Australiensia* vol. 13, (επιμ. J. Burke, R. Scott), Melbourne: Brill, 2000, 103 κ.ε.

112. Φαίνεται πως αυτή η σύνδεση του Θέματος Μακεδονίας με τον Μέγα Αλέξανδρο συνεχίστηκε και αργότερα, κατά τον 14ο αιώνα. Ο Καταλανός χρονικογράφος Ραμόν Μουντανέρ (1265-1336), ο οποίος συμμετείχε στην περιβόητη καταλανική κομπανία που ρήμαξε τη μεσαιωνική Ελλάδα στις αρχές του 14ου αιώνα, αναφέρει την Καλλίπολη και την Ανδριανούπολη ως πόλεις «του βασιλείου της Μακεδονίας, στο οποίο γεννήθηκε και κυριάρχησε ο Αλέξανδρος», Ι. Κιοριδής, *Ραμόν Μουντανέρ. Το ελληνικό τμήμα του χρονικού*, Editorial Rhemata, Σέρρες/Valencia, 2016, 12-14, 220.

113. Ιωάννη Σκυλίτζη, *Σύνοψις Ιστοριών*: «ἔτυχε γὰρ ὁ Μονομάχος διαπεραιωσάμενος πάσας ἐν ἑφά τὰς Μακεδονικὰς δυνάμεις, ἀρχηγούς ἐχούσας ἅπαντας Μακεδόνας, ὧν εἷς ἦν καὶ ὁ Βρυννιος· ἐφέρετο γὰρ ἐν Τούρκοις λόγος, ὡς εἶη πεπρωμένον καταστραφῆναι τὸ Τούρκων γένος ὑπὸ τοιαύτης δυνάμεως, ὅποιαν ὁ Μακεδὼν Ἀλέξανδρος ἔχων κατεστρέψατο Πέρσας». Για την αναφορά του Μιχαήλ Γλυκά, βλ. υποσημείωση 61.

ήδη διαπιστώθηκε ότι κάνουν και οι Μιχαήλ Ψελλός και Θεόδωρος Β΄ Λάσκαρης (βλ. παραπάνω).

Συμπερασματικά, για τους Βυζαντινούς συγγραφείς της εποχής ο όρος «Μακεδών» παραπέμπει όχι μόνο στον ελληνορθόδοξο κάτοικο και στρατιώτη του Θέματος Μακεδονίας, αλλά και στον σύγχρονό τους ελληνορθόδοξο κάτοικο της ιστορικής Μακεδονίας, αναπόσπαστο τμήμα της αυτοκρατορίας. Μάλιστα υπάρχουν ενδείξεις και για τις δύο περιπτώσεις μιας ξεχωριστής, μακεδονικής καταγωγής για ορισμένα άτομα που βέβαια είναι η ελληνική¹¹⁴. Επιπλέον, σαφέστατα ο όρος παραπέμπει ταυτόχρονα και στους αρχαίους Μακεδόνες, κυρίως στον Μέγα Αλέξανδρο και τον Φίλιππο, η ταυτότητα των οποίων για τους Βυζαντινούς, σύμφωνα με όλα τα τεκμήρια, είναι η ελληνική. Σε κάθε περίπτωση, στο ελληνορθόδοξο Βυζάντιο οι όροι «Μακεδόνας», και «Μακεδονία» υπήρξαν αναπόσπαστο κομμάτι της ταυτότητας των Βυζαντινών υπηκόων, Ελλήνων στην καταγωγή ή εξελληνισμένων, ποτέ των Σλάβων. Τέλος, υπάρχουν και λίγα αλλά σαφή τεκμήρια σύνδεσης των Βυζαντινών Μακεδόνων με τον αρχαίο μακεδονικό ελληνισμό μέσω των μορφών ακριβώς του Φιλίππου και του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Η σύνδεση αυτή δείχνει και μια αίσθηση συνέχειας και υπερηφάνειας ακόμα, διακριτή στις αναφορές του βυζαντινού έπους *Άλέξανδρος ό βασιλεύς και εκφράζεται λαϊκά μέσα*

114. Οι περιπτώσεις των Βρουεννίου, Λέοντα Κουρτίκη και Ιωάννη Ιερακάρη, όπως επισημαίνονται σε Tarnanidis, «The Macedonians of the Byzantine period», (βλ. παραπάνω, υποσημειώσεις 56, 83, 92).

από την αναπαράσταση επεισοδίων της *διήγησης του ψευδο-καλλιस्थένη* σε αγγεία της εποχής καθώς και μέσα από τις εντυπωσιακές αναπαραστάσεις της ανάληψης του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Ταυτόχρονα, η επίκληση των Μακεδόνων και του Αλέξανδρου λειτουργεί και ως ανάμνηση ανδρείας επομένως και ενθάρρυνσης των πολεμιστών της αυτοκρατορίας Κωνσταντινουπόλεως αλλά και Νίκαιας –μετά την άλωση της πρώτης από τους σταυροφόρους– έναντι των ποικίλων εχθρών τους¹¹⁵. Ποια, όμως, θα μπορούσε ενδεχομένως να είναι η σημασία αυτής της ταύτισης του όρου *Μακεδών* με τον όρο *Έλλην* για τους ίδιους τους βυζαντινούς;

Πριν δοθεί μια απάντηση στο ερώτημα, θα πρέπει πρώτα να εξεταστεί ποια είναι η χρήση των όρων *Έλλην* και *Γραικός* στους Βυζαντινούς συγγραφείς του 11ου-13ου αιώνα, με την επισήμανση πως οι δύο αυτοί

115. Μάλλον σε αυτό το πλαίσιο θα πρέπει να ειπωθεί και η αναφορά του Smythe ότι δηλαδή η χρήση των όρων *Μακεδονία* και *Μακεδών* υπηρετεί την προβολή της οικουμενικότητας της βυζαντινής αυτοκρατορίας, Smythe «Macedonians in eleventh and twelfth century Byzantine historiography», 77. Η αναφορά αυτή θα ήταν πιο σωστή και ολοκληρωμένη, αν λάμβανε υπόψη της τις επανειλημμένες και σαφείς αναφορές της βυζαντινής γραμματείας στο κατεξοχήν και διαχρονικό σύμβολο οικουμενικότητας μιας αυτοκρατορίας, που δεν είναι άλλο από τον Μέγα Αλέξανδρο, με τον οποίο ταυτίζονται συμβολικά οι βυζαντινοί αυτοκράτορες. Βλ. ενδεικτικά ανάλυση σε Κουγιουμτζόγλου, *Ο Μέγας Αλέξανδρος του Ελληνισμού: Αρχαιότητα - Βυζάντιο - Νέοτερη και Σύγχρονη Ελλάδα*, 308, 311, 343, 611 (όπου ενδεικτικός συγκεντρωτικός πίνακας αναφορών του Αλέξανδρου - κοσμοκράτορα στη βυζαντινή γραμματεία).

όροι για την αντίληψη των αρχαίων και των Βυζαντινών Ελλήνων είναι ταυτόσημοι¹¹⁶. Από την εξέταση των πηγών διαπιστώνεται πως κατά την περίοδο αυτή υπάρχει μια επίταση της χρήσης των όρων «Έλλην» (και Γραικός) πλάι στον επίσημο όρο «Ρωμαίος» ως στοιχείο αυτοπροσδιορισμού των βυζαντινών ελληνορθόδοξων υπηκόων¹¹⁷. Μάλιστα την περίοδο αυτή οι

116. Οι όροι «Γραικοί» και «Έλληνες» είναι συνώνυμοι και ορίζουν την ίδια εθνοτική ομάδα ήδη από τον Αριστοτέλη (*Μετεωρολογικά*, Α΄, 352b. 1-3), τον ψεύδο-Απολλόδωρο και τον Αίλιο Ηρωδιανό (1ος - 2ος αι. μ.Χ.), το λεξικό του Ησύχιου (5ος-6ος αι. μ.Χ.), τον Στέφανο Βυζάντιο (6ος αι. μ.Χ.), το βυζαντινό λεξικό της Σούδας (10ος αι.), καθώς και βυζαντινά λεξικά του 11ου-12ου αιώνα. Ενδεικτικά *Λεξικό ψευδο-Ζωναρά*, 12ος αιώνας: «Γραικοί. οί Έλληνες από κόμης τινός, παρά τό ράισαι, ραικός καί γραικός, καί γάρ τῷ ποταμῷ οί Γραικοί τούς βαρβάρους ἐνίκησαν». Βλ. περισσότερα σε Παπαδοπούλου, *Συλλογική Ταυτότητα και Αυτογνωσία στο Βυζάντιο - συμβολή στον προσδιορισμό της αυτοαντίληψης των Βυζαντινών κατά την λόγια γραμματεία τους (11ος - αρχές 13ου αι.)*, 190-200, 340-354 κ.α.

117. Ο Μιχαήλ Ψελλός (5.36) κάνει λόγο για έναν Βυζαντινό ευγενή *το μέν γένος οὐχ Έλληνα* κατά την λαϊκή επανάσταση εναντίον του Μιχαήλ Ε΄, Μιχαήλ Ψελλού, *Χρονογραφία*, 292. Η Άννα Κομνηνή σημειώνει πως στο σχολείο του Ορφανοτροφείου, που ίδρυσε ο Αλέξιος Κομνηνός, μπορεί να δει κανείς «*καί Σκύθην ἑλληνίζοντα καί Ρωμαίον τά τῶν Έλλήνων συγγράμματα μεταχειριζόμενον καί τόν ἀγράμματον Έλληνα ὀρθῶς ἑλληνίζοντα*». Ο λόγιος πάλι Ιωάννης Τζέτζης, σε επιστολή που γράφει απευθυνόμενος στον Ισαάκιο Κομνηνό, αδελφό του αυτοκράτορα Ιωάννη Β΄ Κομνηνού (1118-1143) τονίζει εμφαντικά πως από την πλευρά του πατέρα του είναι «*καθαρός Έλληνας*», Ιωάννης Τζέτζης, *Επιστολαί*, 46). Γύρω στο 1139-1145 γράφει ένας ανώνυμος Έλληνας εξόριστος αξιωματούχος

κός του Νορμανδού βασιλιά Ρογήρου Β΄ μια μακροσκελή έμμετρη παράκληση στο Γεώργιο Αντιοχέα, στην οποία σημειώνει εμφαντικά πως «...*κέω γάρ οὔτοι φαμέν Ἕλληνες “τέμνω”*», δηλαδή «αυτό που εκείνοι (οι Λατίνοι) το λένε “κέω” εμείς οι Ἕλληνες το λέμε “τέμνω”», πρωτότυπο κείμενο σε Ι. Βάσσης, Ι. Πολέμης, *Ένας Ἕλληνας εξόριστος στη Μάλτα τον 12ο αιώνα*, Αθήνα: Κανάκη, 2016, 23, 54. Ο πατριάρχης Μιχαήλ της Αγκιάλου σε λόγο που εκφωνεί απευθυνόμενος στον αυτοκράτορα Μανουήλ Κομνηνό (1143-1180) γράφει πως «*στο πέραςμά σου στρέφει τα μάτια του το Πανελλήνιο*», R. Browning, «A New Source on Byzantine-Hungarian Relations in the Twelfth Century. The Inaugural Lecture of Michael ὁ τοῦ Αγκιάλου as Ὑπατος τῶν φιλοσόφων», *Balkan Studies* 2 (1961), πρωτότυπο κείμενο από <http://stephanus.lg.ucl.edu>. Στο έργο του για την άλωση της Θεσσαλονίκης από τους Νορμανδούς (1185) ο Ευστάθιος Θεσσαλονίκης αναφέρεται στους Παφλαγόνες ως ένα ξεχωριστό φύλο ανάμεσα στην κυρίαρχη εθνότητα της αυτοκρατορίας, τους Ἕλληνες: «*Οἱ Παφλαγόνες, ἔθνος ἀτάσθαλον καί ἐν Ἑλλήσι βάρβαρον, κελυσθέν ἐνεπήδησε τῷ Λατίνων φύλῳ*», PG 136, 33. Οι αναφορές Βυζαντινῶν συγγραφέων και λογίων στους συγχρόνους τους ως Ἕλληνες, που ἤδη ἦταν αρκετές ἀπό τον 10ο αἰώνα και μετά, πολλαπλασιάζονται μετά το καταλυτικό γεγονός της ἄλωσης της Κωνσταντινούπολης ἀπό τους σταυροφόρους το 1204, με αφορμή το οποίο ο λόγιος Νικήτας Χωνιάτης κάνει συνεχῶς αναφορές στους συγχρόνους του ως Ἕλληνες, PG 139, 964, 985, 997 και ως Γραικούς, PG 139, 957, 985. Το ελληνικό κράτος της Αυτοκρατορίας της Νίκαιας ὑπό τους Λασκαρίδες και τον Ἰωάννη Βατάτζη θα σταθεῖ ως η πολιτική ἐκφραση του νεοελληνικού εθνισμού, βλ. ενδεικτικά Α. Ε. Βακαλόπουλος, *Νέος Ἑλληνισμός –οι ρίζες, η καταγωγή των Ἑλλήνων και η διαμόρφωση του ἔθνους 1204 - μέσα 15ον αἰώνα*, Θεσσαλονίκη: Εκδοτικός Οἶκος Σταμούλη, 2008, 75-88. Μάλιστα, σε ἐπιστολή του προς τον Πάπα Γρηγόριο Θ΄ το 1237 ο αυτοκράτορας ἅγιος Ἰωάννης Γ΄ Βατάτζης γράφει ἀνάμεσα στα ἄλλα: «*Οἱ γενάρχαι τῆς βασιλείας μου, οἱ ἀπό τοῦ γένους τῶν Δουκῶν καί Κο-*

τρεις αυτοί όροι ουσιαστικά ταυτίζονται¹¹⁸.

μνημών, ἵνα μὴ τοὺς ἄλλους λέγω, τοὺς ἀπὸ γενῶν Ἑλληνικῶν ἄρξαντας ἐπὶ πολλὰς ἑκατοστῶς ἐτῶν, τὴν ἀρχὴν κατέσχον τῆς Κωνσταντινουπόλεως...», I. Σαρσάκης, *Ιωάννης Γ΄ Βατάτζης – Ο Άγιος Αυτοκράτορας του Βυζαντίου*, Θεσσαλονίκη: Ορθόδοξος Κυψέλη, Θεσσαλονίκη, 2010, 89. Ο γιος και διάδοχος του Βατάτζη Θεόδωρος Β΄ Λάσκαρης ονομάζει το έθνος του *Ἑλληνικόν* και την επικράτειά του *Ἑλλάδα*, τα στρατεύματά του *ελληνικά* και κάνει λόγο συνεχώς για *Ἕλληνες* (μαζί με τον επίσημο όρο Ρωμαίοι) εννοώντας τους σύγχρονους συμπατριώτες και υπηκόους του, ενώ σε αυτούς κατατάσσει, όπως είδαμε, και τους «*Μακεδόνας ἡμᾶς*» (βλ. τις αναφορές στις προσωπικές επιστολές του σε Festa, *Theodori Ducae Laskaris Epistulae* CCXVII, 52, 58, 63, 103, 165, 175-176, 266, 281). Ο πατριάρχης Γρηγόριος Β΄ Κύπριος (Κύπρος, 1241 - Κωνσταντινούπολη 1290), στην αυτοβιογραφία του χαρακτηρίζει το Νικηφόρο Βλεμμύδη σοφώτατο «*οὐ μόνον Ἑλλήνων τῶν ἐφ’ ἡμῶν*» (Παναγιώτου Αντώνιος *Περίπλους στη Βυζαντινὴ Πεξογραφία*, εκδοτικός οργανισμός Π. Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2008, 559). Ακόμα, σε εγκώμιο που γράφει για τον αυτοκράτορα Μιχαήλ Παλαιολόγο, αναφερόμενος στον πληθυσμό της Πόλης, σημειώνει ότι αυτή «*πάντας ἀνθρώπους ἔχει δεικνύναι ἐξ ἔθνους παντός καὶ γένους, Ἑλλήνων, βαρβάρων, ὁτωνδήποτ’ ἀνθρώπων...*», προβάλλοντας βεβαίως ως κύρια εθνότητα τους Ἕλληνες (PG 142, 352). Βλ. ακόμα υποσημείωση 86 για τις αναφορές στον «Τιμαρίωνα».

118. Η Παπαδοπούλου, ερευνώντας τις αναφορές των όρων «Ρωμαίος», «χριστιανός», «Ἕλληνας» και «Γραικός» στις βυζαντινές πηγές κυρίως κατά τον 11ο ως το πρώτο μισό του 13ου αιώνα, καταλήγει πως οι όροι αυτοί αποτελούν ένα ενιαίο σύνολο πάντοτε παρόν, με διακριτά αλλά ισχυρά αλληλένδετα και αναπόσπαστα συστατικά μέρη και πως μετά από μια μακρά επεξεργασία οι παραπάνω όροι καταλήγουν να ταυτίζονται. Σημειώνει ακόμα πως, με όρους της σύγχρονης επιστήμης, ίσως να μην μπορεί να γίνει λόγος για έθνος στο Βυζάντιο αυτής της περιόδου (αν και προσωπικά θα

Και είναι ακριβώς την ίδια αυτή περίοδο που, σύμφωνα με όλες τις πηγές, εξαιτίας της σταδιακής απώλειας της Μικράς Ασίας από τους Σελτζούκους Τούρκους, είναι κυρίως οι στρατιωτικές δυνάμεις των Μακεδόνων –μαζί με τους Θράκες και Θεσσαλούς– αυτές που αναλαμβάνουν να υπερασπιστούν την πληγωμένη αυτοκρατορία με τη βοήθεια των εκάστοτε μισθοφόρων. Επομένως, με βάση την ελληνική ταυτότητα των αρχαίων και των βυζαντινών Μακεδόνων, γεννιέται το ερώτημα μήπως αυτή συντέλεσε, μαζί με άλλους ευρύτερους και σταθερούς παράγοντες, όπως η γλώσσα, η παιδεία και μια συνείδηση καταγωγής¹¹⁹ στην επανοικείωση των Βυζαντινών Ρωμαίων με την αρχαία ονομασία

εξαιρούσα σαφώς τη νεοελληνική αυτοκρατορία της Νίκαιας από την παραπάνω παρατήρηση), ωστόσο μπορεί να θεωρηθεί ότι δραστηριοποιείται μια κυρίαρχη εθνότητα, που αυτοπροσδιορίζεται κυρίως ως ρωμαϊκή και που είναι η ελληνική, υπόθεση της οποίας είναι η πολιτική, η ιδεολογία και η κρατική οργάνωση της αυτοκρατορίας, βλ. περισσότερα Παπαδοπούλου, *Συλλογική Ταυτότητα και Αυτογνωσία στο Βυζάντιο - συμβολή στον προσδιορισμό της αυτοαντίληψης των Βυζαντινών κατά την λόγια γραμματεία τους (11ος - αρχές 13ου αι.)*, 340-354.

119. Είναι χαρακτηριστική η επισήμανση του επισκόπου Κυζίκου Κωνσταντίνου, ο οποίος σε μια επιστολή του στον αυτοκράτορα Κωνσταντίνο Πορφυρογέννητο στα μέσα του 10ου αιώνα σημειώνει για τους κατοίκους της μικρασιατικής πόλης ότι καυχώνται πως είναι άποικοι από την Ελλάδα, αν και, όπως προσθέτει, είναι απαίδευτοι και δεν έχουν τις αρετές των αρχαίων Ελλήνων, Ε. Γ. Σαράντη, «Προς τη διαμόρφωση της νεοελληνικής συνείδησης», άρθρο στο αφιέρωμα *Επτά Ημέρες – εφημερίδα Καθημερινή – Βυζαντινοί και Αρχαιότητα*, φύλλο 12.1.2003, 26-27.

τους, αυτή των Ελλήνων (πλάι σε αυτήν των Γραικών). Είναι μια υπόθεση η οποία στηρίζεται στον εξής συλλογισμό: από τη στιγμή που ο βυζαντινός Μακεδόνας σχετίζεται με τον αρχαίο Μακεδόνα και τόσο ο αρχαίος όσο και ο βυζαντινός Μακεδών έχουν την ελληνική ταυτότητα, τότε γενικότερα και ο Βυζαντινός υπήκοος έχει την ελληνική ταυτότητα, είναι Έλληνας¹²⁰. Και αυτό διότι το πρωταγωνιστικό στοιχείο της αυτοκρατορίας την περίοδο αυτή, σύμφωνα με τις περιγραφές των ιστορικών, είναι κατά κύριο λόγο οι Μακεδόνες, κυρίως του Θέματος Μακεδονίας και λιγότερο της ιστορικής Μακεδονίας. Ακόμα και οι Κομνηνοί αυτοκράτορες, που πρωταγωνιστούν για εκατό χρόνια, έλκουν την καταγωγή τους από την Κόμνη της Ανατολικής Θράκης, στην ευρύτερη περιοχή της Ραιδεστού¹²¹, επομένως εντός του βυζαντινού θέματος Μακεδονίας. Η συγκεκριμένη υπόθεση εργασίας, ωστόσο, θέλει πολλή δουλειά ακόμη για να ελεγχθεί.

120. αρχαίος Μακεδών >> βυζαντινός Μακεδών

αρχαίος Μακεδών = Έλληνας

βυζαντινός Μακεδών = Έλληνας >> Βυζαντινός (Ρωμαίος, Γραικός) = Έλληνας.

121. Κ. Βαρζός, *Η γενεαλογία των Κομνηνών*, τόμ. Α΄, Θεσσαλονίκη: Κέντρο Βυζαντινών Ερευνών, 1984, 25.

Βιβλιογραφία

- Ανδριώτης, Νικόλαος. *Η γλώσσα και η ελληνικότητα των αρχαίων Μακεδόνων*, Θεσσαλονίκη: Εταιρία Μακεδονικών Σπουδών, 1952.
- Βακαλόπουλος, Απόστολος Ε., *Νέος Ελληνισμός – οι ρίζες, η καταγωγή των Ελλήνων και η διαμόρφωση του έθνους 1204 - μέσα 15ου αιώνα*, Θεσσαλονίκη: Εκδοτικός Οίκος Σταμούλη, 2008.
- Βαρζός, Κωνσταντίνος. *Η γενεαλογία των Κομνηνών*, τόμ. Α΄, Θεσσαλονίκη: Κέντρο Βυζαντινών Ερευνών, 1984.
- Βάσσης, Ιωάννης, Πολέμης, Ιωάννης. *Ένας Έλληνας εξόριστος στη Μάλτα του 12ου αιώνα*, Αθήνα: Κανάκη, 2016.
- Beck, Hans-Georg. *Ιστορία της Βυζαντινής Δημόδους Λογοτεχνίας*, (μτφρ. Νίκη Eideneier), Αθήνα: Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, 2009.
- Βλαχάκος, Πέτρος (εισ. - μτφρ. - σχόλια), *Τιμαρίων - Ένα ταξίδι από την Κωνσταντινούπολη στη Θεσσαλονίκη*, Θεσσαλονίκη: Ζήτρος, 2004.
- Βλαχάκος, Πέτρος (εισ. - μτφρ. - σχόλια), *Άγιος Δημήτριος - Εγκωμιαστικοί λόγοι Επιφανών Βυζαντινών Λογιών*, Θεσσαλονίκη: Ζήτρος, 2004B.
- Browning, R. «A New Source on Byzantine-Hungarian Relations in the Twelfth Century. The Inaugural Lecture of Michael ο του Άγκιάλου as Ύπατος των φιλοσόφων», *Balkan Studies* 2 (1961), 173-214.
- Γεωργιάδης, Θανάσης. *Η αρχαία Μακεδονία κατά τον Στράβωνα*, Θεσσαλονίκη: Μαλλιάρης Παιδεία, 2015.
- Γεώργιος Ακροπολίτης, *Χρονική Συγγραφή*, (εισ. - μτφρ. -

- σχόλια Σπύρος Σπυρόπουλος), Θεσσαλονίκη: Ζήτρος, 2004.
- Γεώργιος Σύγκελος, *Εκλογή Χρονογραφίας*, τόμ. Α΄, Bonn: K. W. Dindorf, 1829.
- Γιαννάκης, Γεώργιος Κ. (επιμ.), *Αρχαία Μακεδονία: Γλώσσα, Ιστορία, Πολιτισμός*, Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, 2012, http://ancdialects.greek-language.gr/sites/default/files/studies/_makedonia_tomos.pdf.
- Dain, Alphonso. *Sylloge Tacticorum quae olim «Inedita Leonis Tactica» Dicebatur*, Παρίσι: Belles Lettres, 1938.
- Δάλκος, Χρήστος. «Η ετυμολογία των ονομάτων Μακεδόνος, Μακεδών», *Νέος Ερμής ο Λόγιος* 17, 2018: 219-224.
- Δαπέρογλας, Νεκτάριος. *Σλαβικές εγκαταστάσεις στη Μακεδονία από τον 7ο έως και τον 9ο αιώνα*, Θεσσαλονίκη: Βάνιας, 2009.
- Δεληκάρη, Αγγελική. «Η εικόνα της Μακεδονίας και η έννοια της “μακεδονικότητας” στους σλαβικούς λαούς της βαλκανικής κατά τη βυζαντινή περίοδο». Στο *Μακεδονικές ταυτότητες στο χρόνο*, Αθήνα: Πατάκη-Ίδρυμα Μουσείου Μακεδονικού Αγώνα, 134-184.
- Ευσέβιος, *Εἰς τὸν βίον Κωνσταντίνου Βασιλέως Α΄*, σε «Βιβλιοθήκη Ελλήνων Πατέρων», έκδοση της Αποστολικής Διακονίας της Εκκλησίας της Ελλάδος, τόμος 24ος, Αθήνα, 1960.
- Ζωναράς, Ιωάννης. *Επιτομή ιστοριῶν*, τόμ. Β΄, (εισ. - μφρ. - σχόλια Ιορδάνης Γρηγοριάδης), Αθήνα: Κανάκη, 1999.
- Georganteli, Eurydice. «Transposed Images: Currencies and Legitimacy in the Late Medieval Eastern Mediterranean». Στο *Byzantines, Latins and Turks in the eastern Mediterranean World after 1150*, (επιμ. Jonathan Harris, Catherine Holmes, Eugenia Russell), Oxford Studies in

- Byzantium, 2012, 141-179.
- Hatzopoulos, Miltiades B. «La position dialectale du macedonien a la lumiere des decouvertes epigraphiques recentes». Στο *Die altgriechischen Dialekte: Wesen und Werden*, Innsbruck: Institut für Sprachen und Literaturen der Universität Innsbruck, 2007, 157-176.
- Hunger, Herbert, *Βυζαντινή Λογοτεχνία*, τόμος Β΄, μετάφραση Ταξιάρχης Κόλιας, Κατερίνα Συνέλλη, Γ. Χ. Μακρής, Ιωάννης Βάσσης, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, Αθήνα 1992 (5η ανατύπωση 2009, πρωτότυπη έκδοση Βιέννη, 1978).
- Θεοχαρίδης, Γεώργιος, *Ιστορία της Μακεδονίας κατά τους μέσους χρόνους (285-1354)*, Θεσσαλονίκη: Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών, 1980.
- Θεοφάνης ο Ομολογητής, *Χρονογραφία*, τόμ. Α, Β, Γ, (μτφρ. Αρχιμ. Ανανίας Κουστένης), Αθήνα: Αρμός, 2007.
- Θεοφύλακτος Αχιρίδης, *Οι δεκαπέντε μάρτυρες της Τιβερούπολης*, (εισ. - μτφρ. - σχόλια Πέτρος Βλαχάκος), Θεσσαλονίκη: Ζήτρος, 2008.
- Irmscher, Johannes. «The image of Macedonia in Byzantine Historians». Στο *Byzantine Macedonia: Identity, Image and History, Byzantina Australiensia* vol. 13, (επιμ. J. Burke, R. Scott), Melbourne: Brill, 2000, 50-60.
- Ιωάννης Τζέτζης. *Επιστολαί*, (εισ. - μτφρ. - σχόλια Ιορδάνης Γρηγοριάδης), Αθήνα: Κανάκη, 2001.
- Ιωάννης Σκυλίτζης, *Σύνοψις Ιστοριών*, τόμ. Α΄, (μτφρ. - σχόλια Εύδοξος Τσολάκης, εισ. - υπομνηματισμός κειμένου Ειρήνη-Σοφία Κιαπίδου, Αθήνα: Κανάκη, 2011.
- Καρπόζηλος, Απόστολος. *Βυζαντινοί Ιστορικοί και Χρονογράφοι*, τόμ. Α΄ (4ος-7ος αι.), Αθήνα: Κανάκη, 1997.
- Κεκαυμένος, *Στρατηγικόν*, (εισ. - μτφρ. - σχόλια Δημήτρης Τσουγκαράκης), Αθήνα: Κανάκη, 1996.

- Κιορίδης, Ιωάννης. *Ραμόν Μουντανέο. Το ελληνικό τμήμα του χρονικού*, Editorial Rhemata, Σέσρες/Valencia, 2016.
- Koder, Johannes. «Macedonians and Macedonia in Byzantine spatial thinking». Στο *Byzantine Macedonia: Identity, Image and History, Byzantina Australiensia* vol. 13, (επιμ. J. Burke, R. Scott), Melbourne: Brill, 2000: 12-28.
- Κορδώσης Μιχάλης, *Ιστοριογεωγραφικά πρωτοβυζαντινών και εν γένει παλαιοχριστιανικών χρόνων*, Αθήνα: Βιβλιοπωλείο Διονυσίου Νότη Καραβία, 1996.
- Κουγιουμπζόγλου, Δημήτριος Κ. *Ο Μέγας Αλέξανδρος του Ελληνισμού: Αρχαιότητα - Βυζάντιο - Νεότερη και Σύγχρονη Ελλάδα*, Καβάλα: Σαΐτα, 2016, στο <http://www.saitapublications.gr/2016/11/ebook.209.html>
- Κωνσταντίνος Πορφυρογέννητος, *Βίος Βασιλείου*, (εισ. - μτφρ. - σχόλια Χριστίνα Σιδέρη), Αθήνα: Κανάκη, 2010.
- Κωνσταντίνος Πορφυρογέννητος, *Περί Θεμάτων*, CSHB 3, I. Bekker, Βόννη, 1840.
- Λαούρδας, Βασίλειος. «Ο “Συμβουλευτικός προς τους Θεσσαλονικείς” του Μανουήλ Παλαιολόγου», *Μακεδονικά* 3, Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών, 1956, 290-307.
- Λιβιεράτος, Ευάγγελος. «Η χαρτογραφική τοποθέτηση του τοπωνυμίου Μακεδονία». Στο *Μακεδονικές ταυτότητες στο χρόνο*, Αθήνα: Πατάκη - Ίδρυμα Μουσείου Μακεδονικού Αγώνα, 2008, 17-47.
- Matzukis, Corina. «The Alexander Romance in the Codex Marcianus 408: new Perspectives for the date 1388: Hellenic Consiousness and Imperial ideology», *Byzantinische Zeitschrift* 99(1), 2006, 109-117.
- Μητσόκης, Κάρολος. *Το Μυθιστόρημα του Αλέξανδρου - Διήγησις περί Άλεξάνδρου καί τών Μεγάλων Πολέμων*, Αθήνα: Έλλην, 2001.

- Μητσάκης, Κάρολος. *Εισαγωγή στη Νεοελληνική Λογοτεχνία - Πρωτονεοελληνικοί Χρόνοι*, Αθήνα: Καρδαμίτσα, 1989.
- Migne, Jacques Paul. *Patrologia Graeca* (PG), πολύτομο έργο, Παρίσι, 1857-1866.
- Μισαηλίδου-Δεσποτίδου, Βασιλική. *Επιγραφές Αρχαίας Μακεδονίας*, Υπουργείο Πολιτισμού, Θεσσαλονίκη Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης, 1997.
- Missiou, Dionyssia. «The importance of Macedonia during the Byzantine era». Στο *Byzantine Macedonia: Identity, Image and History*, *Byzantina Australiensia* vol. 13, (επιμ. J. Burke, R. Scott), Melbourne: Brill, 2000, 102-110.
- Μιχαήλ Αττάλειάτης, *Ιστορία*, (εισ. - μτφρ. - σχόλια Ιωάννης Πολέμης), Αθήνα: Κανάκης, 1997.
- Μιχαήλ Ψελλός, *Χρονογραφία*, (εισ. - μτφρ. - σχόλια Βρασίδας Κραλής), τόμ. Α΄, Αθήνα: Άγρωστis, 1992.
- Μπαμπινιώτης, Γιώργος. *Ετυμολογικό λεξικό της νέας ελληνικής γλώσσας*, Αθήνα: Κέντρο Λεξικολογίας Ε.Π.Ε., 2009.
- Νικηφόρος Βρυέννιος, *Ύλη Ιστορίας*, (εισ. - σχόλια Δημήτρης Τσουγκαράκης, μτφρ. Δέσποινα Τσουκλίδου), Αθήνα: Κανάκη, 1996.
- Ευγγόπουλος, Ανδρέας. «Ο Μέγας Αλέξανδρος εις την βυζαντινήν τέχνην», *Μακεδονικό Ημερολόγιο*, 1940, 37-39.
- Ευγγόπουλος, Ανδρέας. «Ο Μέγας Αλέξανδρος εν τη βυζαντινή αγγειογραφία», *Επετηρίς Εταιρείας Βυζαντινών Σπουδών* 14, 1938, 267-276.
- Ευγγόπουλος, Ανδρέας. «Παραστάσεις εκ του Μυθιστορήματος του Μ. Αλεξάνδρου επί βυζαντινών αγγείων», *Αρχαιολογική Εφημερίς* 1937 Α΄ (τόμος πανηγυρικός), 192-202.

- Οικονομίδης, Νικόλαος. «Το νέο κράτος της Μέσης Βυζαντινής Περιόδου», *Ιστορία του Ελληνικού Έθνους*, τόμ. Η΄, Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών, 1979, 154-179.
- Παναγιώτου, Άννα. «Η θέση της μακεδονικής διαλέκτου». Στο *Ιστορία της Ελληνικής Γλώσσας από τις αρχές ως την ύστερη αρχαιότητα*, (επιμ. Α. Φ. Χριστίδη), Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας και Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών, 2001, 319-325.
- Παναγιώτου, Αντώνιος. *Περίπλους στη Βυζαντινή Πεζογραφία*, (συλλογή πρωτότυπων κειμένων) εκδοτικός οργανισμός Π. Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2008.
- Πανεπιστήμιο Αιγαίου 2006. *Επιτομή Ιστοριών Ιωάννη Ζωναρά*, διαδικτυακό πρωτότυπο κείμενο στη διεύθυνση: www.aegean.gr/culturealtec/chmlab.
- Παπαδοπούλου, Θεοδώρα. *Συλλογική Ταυτότητα και Αυτογνωσία στο Βυζάντιο - συμβολή στον προσδιορισμό της αυτοαντίληψης των Βυζαντινών κατά την λόγια γραμματεία τους (ΙΙος - αρχές 13ου αι.)*, Διδακτορική Διατριβή, Αθήνα: Σύλλογος προς Διάδοσιν Ωφελίμων Βιβλίων, 2015.
- Πατρινέλης, Χ. Γ, Σοφιανός, Δ. Ζ. *Μανουήλ Χρυσολωρά, Λόγος προς τον αυτοκράτορα Μανουήλ Β΄ Παλαιολόγο*, Αθήνα: Ακαδημία Αθηνών, 2001.
- Πολίτης, Νικόλαος Γ. «Έλληνες ή Ρωμιοί;», Ανάτυπο άρθρου δημοσιευμένου στην εφημερίδα *Αγώνας*, Αθήνα: Τυπογραφείο Π. Δ. Σακελλαρίου, 1901.
- Προκόπιος Καισαρεύς, *Περί Κτισμάτων*, (εισ. - επιμ. - σχόλια Απόστολος Τζαφερόπουλος, μτφρ. Σοφία Κοκκίνου-Μαντά), Αθήνα: Γεωργιάδης, 1996.
- Σάθας, Κωνσταντίνος Ν. *Μεσαιωνική Βιβλιοθήκη*, τόμ. Α΄, Βενετία, 1872.
- Σάθας, Κωνσταντίνος Ν. *Μεσαιωνική Βιβλιοθήκη*, τόμ. Ε΄,

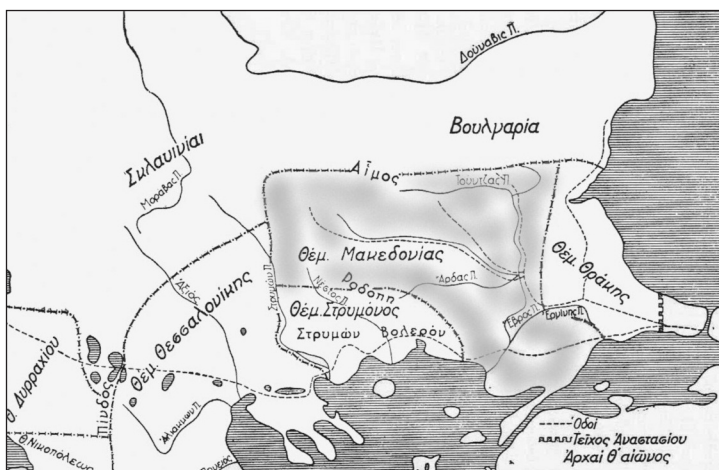
- Βενετία, 1876.
- Σαράντη Ελένη Γ., «Προς τη διαμόρφωση της νεοελληνικής συνειδησης», άρθρο στο αφιέρωμα *Επτά Ημέρες - εφημερίδα Καθημερινή - Βυζαντινοί και Αρχαιότητα*, φύλλο 12.1.2003, 26-28.
- Σαρσάκης, Ιωάννης. *Ιωάννης Γ΄ Βατάτζης - Ο Άγιος Αυτοκράτορας του Βυζαντίου*, Θεσσαλονίκη: Ορθόδοξος Κυψέλη, Θεσσαλονίκη, 2010.
- Schminck, Andreas. «The beginnings and origins of the “Macedonian”». Στο *Byzantine Macedonia: Identity, Image and History, Byzantina Australiensia* vol. 13, (επιμ. J. Burke, R. Scott), Melbourne: Brill, 2000, 61-68.
- Smythe, Dion C. «Macedonians in eleventh and twelfth century Byzantine historiography». Στο *Byzantine Macedonia: Identity, Image and History, Byzantina Australiensia* vol. 13, (επιμ. J. Burke, R. Scott), Melbourne: Brill, 2000, 69-78.
- Σταυρίδου-Ζαφράκα, Αλκμήνη. «Τα Θέματα του Μακεδονικού χώρου. Το Θέμα Στρυμόνος». Στο *Πρακτικά Α΄ Διεθνούς Συμποσίου «Βυζαντινή Μακεδόνια»*, Θεσσαλονίκη: Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών, 1995, 307-319.
- Stavridou-Zafraka, Alkmene. «The development of the theme organization in Macedonia», στο *Byzantine Macedonia: Identity, Image and History, Byzantina Australiensia* vol. 13, επιμ. J. Burke, R. Scott, Melbourne: Brill, 2000: 128-138.
- Στέφανος Βυζάντιος, *Εθνικά*, τόμ. Α΄, (επιμ. August Meineke), Βερολίνο: Impensis G. Reimeri, 1849.
- Festa, Nicolaus. *Theodori Ducae Laskaris Epistulae CCXVII*, Φλωρεντία, 1898.
- Fox, Robin J. Lane. *Brill's companion to ancient Macedon: studies*

- in the archaeology and history of Macedon, 650 BC-300 AD*, Leiden - Boston: Brill, 2011, chap. 23.
- Tafel, Gottlieb Lukas Friedrich-Thomas, Georg Martin. *Urkunden zur alteren Handels- und Staatsgeschichte der Republik Venedig*, τόμ. 1, Wien, 1856.
- Tarnanidis, Ioannis. «The Macedonians of the Byzantine period», στο *Byzantine Macedonia: Identity, Image and History, Byzantina Australiensia* vol. 13, επιμ. J. Burke, R. Scott, Melbourne: Brill, 2000: 29-49.
- Tartaglia, Luigi. Aloysious Tartaglia, «Theodorus II Ducas Laskaris, Opuskula Rhetorica», Λειψία / Μόναχο, 2000.
- Trumpf, Juergen. *Anonymi Byzantini vita Alexandri regis Macedonum*, Στουτγκάρδη, 1974.
- Wagner, Wilhelm. *Trois Poemes Grecs Du Moyen-Age*, Berlin, 1881.
- Χατζόπουλος, Μιλτιάδης Β. «Τα όρια της Μακεδονίας». Στο *Πρακτικά της Ακαδημίας Αθηνών* 70:1, Απρίλιος 1995: 164-177.
- Χρυσός, Ευάγγελος. «Η βυζαντινή περιπλάνηση του ονόματος Μακεδονία». Στο *Γ΄ Επιστημονικό Συμπόσιο «Βυζαντινή Μακεδονία»*, Θεσσαλονίκη: Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών, 2019, 145-151.

ΧΑΡΤΕΣ – ΕΙΚΟΝΕΣ

Χάρτης 1: Με το πλαίσιο σημειώνονται οι επαρχίες της «Διοικήσεως Μακεδονίας» Επαρχότητας Ιλλυρικού σύμφωνα με τη *Notitia Dignitatum*, 379-408 μ.Χ., Θεοχαρίδης, *Ιστορία της Μακεδονίας κατά τους μέσους χρόνους*, 58, με προσαρμογές του συγγραφέα.

Χάρτης 2: Το βυζαντινό «Θέμα Μακεδονίας» (ίδρυση 789/802), Θεοχαρίδης, *Ιστορία της Μακεδονίας κατά τους μέσους χρόνους*, 218.

Εικόνα 1: Θραύσμα βυζαντινού αγγείου από τη ρωμαϊκή αγορά Αθηνών με συνοδευτική επιγραφή [*Αλέξανδρος βασιλεύς Μακεδόνων*]..., 11ος αιώνας, Ευγγόπουλος, «Παραστάσεις εκ του Μυθιστορήματος του Μ. Αλεξάνδρου επί βυζαντινών αγγείων», 1937.

Εικόνα 2: Βυζαντινό ανάγλυφο της ουράνιας ανόδου του Αλέξανδρου από την εξωτερική όψη του βόρειου χορού του καθολικού της Μονής Δοχειαρίου Αγίου Όρους, 11ος αιώνας (φωτογραφία: Ι. Αμπατζόγλου).

Ιωάννη Κουριαννίδη

ΟΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ ΩΣ
ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΟ ΣΤΟΙΧΕΙΟ ΠΡΟΑΣΠΙΣΗΣ
ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΜΑΣ ΔΙΚΑΙΩΝ

Ο πρώην ΥΠΕΞ της Τουρκίας, Αχμέτ Νταβούτογλου, στο γνωστό έργο του «Το Στρατηγικό Βάθος», αναφέρει ότι *«η στρατηγική νοοτροπία μιας κοινωνίας είναι αποτέλεσμα της γνώσης, η οποία νοείται ως κοινό προϊόν της ιστορικής συνείδησης»* και ότι *«η ιστορική συνείδηση εμπεριέχει το πολιτισμικό, ψυχολογικό, θρησκευτικό και κοινωνικό σύστημα αξιών καθώς και τον γεωγραφικό ζωτικό χώρο στον οποίο διαμορφώνεται και αντανακλάται, καθορίζοντας τον τρόπο αντίληψης της θέσης που κατέχει η κοινωνία στον κόσμο»*.

Με τους ορισμούς αυτούς ο Νταβούτογλου επιχειρεί να θεμελιώσει το δόγμα του περί του στρατηγικού βάθους του τουρκικού έθνους, το οποίο κατ' αυτόν διαμορφώθηκε, ξεκινώντας από ένα μικρό εμμέσως νομάδων Τουρκομάνων, όπως παραδέχεται ο ίδιος, *«το οποίο επεκτάθηκε σε όλες τις αρχαίες τοπικές πολιτισμικές περιοχές, για να μετατραπεί σε μία από τις πιο εντυπωσιακές, ολοκληρωμένες και πολύπλοκες πολιτικές δομές»*. Ο ίδιος αποφεύγει να αναφερθεί στο «τουρκικό έθνος» αναγνωρίζοντας εμμέσως το ιστορικό άτοπον. Γνωρίζει όμως πολύ καλά ότι στην «πολύπλοκη πολιτική δομή» στην οποία αναφέρεται, υπάρχει ακόμη και σήμερα ένα

πληθυσμιακό υπόβαθρο αυτών των αρχαίων πολιτισμικών περιοχών, τους κατοίκους των οποίων οι Τουρκομάνοι νομάδες με τη βιαιότητα και τους εξισλαμισμούς τους πέρασαν για αιώνες διά πυρός και σιδήρου. Σε αυτό το υπόβαθρο με θρασύτητα απευθύνεται και αυτό θεωρεί ως το στρατηγικό βάθος της σύγχρονης Τουρκίας.

Φυσικά, στο υπόβαθρο αυτό ανήκουν οι πολυάριθμοι ελληνικοί πληθυσμοί που διατήρησαν στο πέρασμα αυτών των σκοτεινών αιώνων την ιστορική τους συνείδηση, ότι δηλαδή αποτελούν το Γένος της Ρωμηοσύνης με τον αχαλίνωτο για αιώνες πόθο της επιστροφής στο παλιό του μεγαλείο. Το εργαλείο για την διατήρηση και καλλιέργεια αυτής της συνείδησης αποτέλεσαν διαχρονικά οι ελληνικές κοινότητες που παρέμειναν ως θεσμός διαφύλαξης του αίματος, της γλώσσας, της θρησκείας, του πολιτισμού και του τρόπου ζωής, ενός συστήματος αξιών δηλαδή, το οποίο κάθε άλλο παρά προσιδιάζει με αυτό που θέλησαν να επιβάλουν οι Οθωμανοί στους κατακτημένους λαούς της περιοχής. Αυτές οι αξίες ήταν που οδήγησαν το έθνος μας, 200 χρόνια από σήμερα, να αναζητήσει αυτό που λέει ο Ίων Δραγούμης στο έργο του «Ελληνικός Πολιτισμός», δηλαδή να *«ξαναπαίσει ο Ρωμής τη διοίκηση του κράτους του που είχε πρωτεύουσα την Πόλη και να ξανακαθίσει Έλληνας βασιλιάς στον θρόνο των Παλαιολόγων»*.

Αυτή την συνείδηση συνάντησε στις κοινότητες των Ελλήνων ο Ίων Δραγούμης, ιδιαίτερα στον χώρο της Μακεδονίας, που αποτελούσε εξάλλου και τον τόπο της οικογενειακής καταγωγής του. Αυτές τις αξίες συνά-

ντησε στην πολυτάραχη ζωή του και γι' αυτό έγραψε ότι «ο Ελληνισμός είναι μια οικογένεια από κοινότητες. Το έθνος μας ολάκερο πάλι με κοινότητες πρέπει να κυβερνηθεί και μόνο με κοινότητες θα προκόψει».

Αυτές τις κοινότητες αναγνώρισε στην Μακεδονία και ο Ντάγκλας Ντάικιν και στο έργο του «Ο ελληνικός αγώνας στη Μακεδονία (1897-1913)» ως τον σημαντικό παράγοντα οργάνωσης του απελευθερωτικού κινήματος στην περιοχή. Γράφει χαρακτηριστικά: «Αν και η ελληνική κυβέρνηση δεν ήταν σε θέση να επηρεάσει τις εξελίξεις στη Μακεδονία, ο γηγενής Ελληνισμός, ωστόσο, είχε ήδη αρχίσει να οργανώνει την άμυνά του. Ολόκληρες κοινότητες είχαν φανερά μείνει πιστές στην Ορθοδοξία, ενώ άλλες, οι οποίες είχαν εξαναγκαστεί να ανακηρυχθούν σχισματικές, παρέμεναν κρυφά πατριарχικές, έτοιμες να επανακάμψουν στις γνήσιες πεποιθήσεις τους με την πρώτη ευκαιρία».

Ο γηγενής Ελληνισμός και οι γνήσιες πεποιθήσεις του, λοιπόν... Αυτές που έδωσαν τα ιστορικά, γλωσσολογικά και εθνολογικά επιχειρήματα για να προβληθούν διεθνώς τα ελληνικά δίκαια και να υπερισχύσει τελικά η προσπάθεια της ελληνικής πλευράς για την απελευθέρωση έστω και ενός τμήματος της ελληνικής ιστορικής Μακεδονίας.

Οι παγκόσμιοι πόλεμοι που ακολούθησαν, αλλά και η επιβολή των στυγνών και ανελεύθερων κομμουνιστικών καθεστώτων στην περιοχή βορείως των συνόρων μας, αποτέλεσαν την δικαιολογία για ένα άτολμο μέχρι και υποτέλεις στις μεγάλες δυνάμεις «εθνικό κέντρο», για πολλές δεκαετίες να καθεύδει ενώπιον των προκλή-

σεων της Ιστορίας αλλά και των κραυγών των ομοεθνών μας, τόσο στον χώρο της μη απελευθερωθείσας περιοχής της Μακεδονίας όσο και στην Βόρειο Ήπειρο και Αν. Ρωμυλία.

Θα περίμενε κανείς, με την κατάρρευση των κομμουνιστικών καθεστώτων, όταν φάνηκε πως άνοιγαν και πάλι οι πανάρχαιοι εκείνοι δρόμοι του εμπορίου και του πολιτισμού, το εθνικό κέντρο να αποπειραθεί να συναντήσει και πάλι αυτούς τους γηγενείς ελληνικούς πληθυσμούς. Όχι κατ' ανάγκην στο πλαίσιο των βίαιων προσπαθειών άλλων λαών να ανακτήσουν την ανεξαρτησία τους, αλλά τουλάχιστον στο πλαίσιο της επαναφοράς του ελληνισμού ως κυρίαρχη οικονομική και πολιτισμική οντότητα στις χώρες αυτές. Το πληθυσμιακό όσο και πολιτισμικό υπόβαθρο υπήρχε. Οι συνθήκες ήταν ιδιαιτέρως ευνοϊκές στον τομέα της οικονομίας.

Κι όμως! Ουδεμία προσπάθεια έγινε για κάτι τέτοιο. Αντιθέτως, δόθηκαν κίνητρα για να εγκαταλείψουν οι ομογενείς μας τις πατρογονικές εστίες τους και να έλθουν στην Ελλάδα για να ζουν με επιδόματα και βοηθήματα (τα οποία κάποια στιγμή τους κόπηκαν και σε άλλους τα ζητάνε και πίσω!)

Και μια και αναφερθήκαμε στην αρχή στην Τουρκία, είναι αξιοσημείωτο να δει κάποιος τον τρόπο προσέγγισης και διείσδυσής της στις περιοχές αυτές. Έχοντας ένα παρελθόν που δεν ξυπνάει και τις καλύτερες μνήμες στην συντριπτική πλειονότητα των λαών της περιοχής, δεν δίστασε να εμφανιστεί και πάλι στα εδάφη που είχε αιματοκυλίσει για σειρά αιώνων, αυτή την φορά με το προσωπείο του προστάτη. Είναι χαρακτηριστική η περί-

πωση των Γκαγκαούζων της Μολδαβίας, ενός λαού που κατέφυγε εκεί διωγμένος από τις μικρασιατικές εστίες του λόγω της θρησκείας του (είναι χριστιανοί ορθόδοξοι), την ημιαυτόνομη περιοχή των οποίων ο Σουλεϊμάν Ντεμρέλ, κατά την διάρκεια της θητείας του την επισκέφθηκε τρεις φορές. Κι αυτό, διότι λόγω της τουρκοφωνίας που τους είχε επιβληθεί επί της οθωμανοκρατίας, οι Τούρκοι τους θεωρούν... ομοεθνείς τους, παρέχοντάς τους έκτοτε πλήθος υποτροφιών στα πανεπιστήμιά τους, βοήθεια σε καύσιμα, επενδύσεις κ.λπ. Κι όλα αυτά για έναν πληθυσμό περίπου 100.000 ανθρώπων!

Είναι σαφής η διαφορά της στρατηγικής νοοτροπίας μεταξύ Ελλήνων και Τούρκων. Και δυστυχώς, όχι μόνο σε επίπεδο ηγεσίας πλέον... Μπορεί και στο παρελθόν να κυριαρχούσαν στις ηγεσίες της χώρας η δειλία και η διστακτικότητα, αλλά συνήθως η αποφασιστικότητα που επεδείκνυε ο λαός ήταν τελικά ικανή να οδηγήσει στην μεταστροφή τους. Σήμερα αποδείχθηκε ότι αρκούσαν λίγα χημικά και η ψευδαισθήση μιας πολιτικής αλλαγής για να θεωρήσουν κάποιοι ότι έκαναν το χρέος τους απέναντι στην Ιστορία.

Κι όμως. Οι ελληνικές κοινότητες των Ελλήνων της Μακεδονίας είναι εκεί και περιμένουν. Περιμένουν από την μάνα Ελλάδα μια μικρή έστω κίνηση, ή έστω μια δήλωση, για να νοιώσουν ότι αυτή είναι δίπλα τους. Ο Ιωάννης Καποδίστριας, όταν ρωτήθηκε ποια θεωρεί πως πρέπει να είναι τα σύνορα της Ελλάδος, απάντησε: *«Τα σύνορα της Ελλάδος εδώ και τέσσερις αιώνες, από την πώση της βυζαντινής αυτοκρατορίας, έχουν ορθοθετηθεί από ακλόνητα δικαιώματα, τα οποία ούτε ο*

χρόνος, ούτε οι ανυπολόγιστες συμφορές από τους Τούρκους, ούτε η πολεμική κατάκτηση κατόρθωσαν ποτέ να παραγράψουν. Χαράχθηκαν δε αυτά τα σύνορα από το 1821 από το αίμα το ελληνικό, που χύθηκε στις σφαγές των Κυδωνιών, της Κύπρου, της Χίου, της Κρήτης, των Ψαρών, του Μεσολογγίου και στις πολυάριθμες ναυμαχίες και πεζομαχίες, στις οποίες δοξάστηκε τούτο το Έθνος. Τα πραγματικά σύνορα της Ελλάδος ήταν εκείνα που περιέγραψε ο Έλληνας γεωγράφος Στράβων: Από την Πελοπόννησο ως την Μακεδονία και την Ήπειρο, ως τούς Άγιους Σαράντα, από τα νησιά του Ιονίου και του Αιγαίου πελάγους ως και την Μικρά Ασία. Αυτά ήταν τα ιστορικά και φυσικά σύνορα της Ελλάδος, τα όποια οι Έλληνες είχαν ιερό χρέος να διεκδικήσουν. Αυτό το χρέος το ιερό και απαραβίαστο δεν επέτρεπε στην Ελλάδα να περιορίσει ή να σμικρύνει και στο ελάχιστο τα όρια της χώρας της. Αν τα ωμά συμφέροντα των ισχυρότερων χωρών την αναγκάσουν να σιγήσει αυτό το χρέος, τότε οι Έλληνες θα έχουν δικαίωμα να αναρωτηθούν: Άραγε οι μεσίτριες Δυνάμεις φθάνουν στο σημείο να αναγκάσουν τους Έλληνες να εγκαταλείψουν τους ομογενείς αδελφούς τους στον βάρβαρο οθωμανικό ζυγό;»

Μπορεί σήμερα να μην υπάρχει οθωμανικός ζυγός, αλλά το όραμα της επανεπιβολής του σιγοκαίει στην σκέψη κάποιων. Μπορεί το διεθνές πλαίσιο να μην αποδέχεται μεταβολές των κρατικών συνόρων, αλλά ενώπιον της ισχύος η απολυτότητα αυτή κάμπτεται. Το είδαμε στην χερσόνησο του Αίμου, στις πρώην σοβιετικές δημοκρατίες, στην Κριμαία. Το βλέπουμε ακόμη στην

Κύπρο. Όταν το εθνικό πνεύμα υπερισχύσει της διαχειριστικής αντίληψης μιας κρατικής εξουσίας, τότε και οι Έλληνες της Μακεδονίας θα συναντήσουν ξανά την Ιστορία.

Ανδρέα Σταλίδη

Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΙΔΕΟΛΟΓΙΩΝ ΣΤΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ,
ΑΠΟ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ
ΜΕΧΡΙ ΤΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΤΩΝ ΠΡΕΣΠΩΝ ΚΑΙ
ΟΙ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΠΟ ΤΑ ΣΚΟΠΙΑ

Η Συμφωνία των Πρεσπών συνιστά ακρωτηριασμό της εθνικής μας ταυτότητας. Αυτό πρέπει να λέμε. Από την εποχή του Ηροδότου, 150 χρόνια πριν τον Μέγα Αλέξανδρο, γνωρίζουμε τα όρια της Μακεδονίας και τον χαρακτήρα των Μακεδόνων, οι οποίοι είναι τμήμα του ελληνικού κόσμου της αρχαιότητας.

Θα προσπαθήσω να φωτίσω ορισμένα ιστορικά επεισόδια, τα οποία δεν είναι τόσο καλά γνωστά όσο τα υπόλοιπα.

Με την Επανάσταση του 1821 δημιουργήθηκε ένα νέο κράτος. Από την αρχή, τρεις Μεγάλες Δυνάμεις της εποχής, οι Άγγλοι, οι Γάλλοι και οι Ρώσοι, προσπάθησαν να το προσεταιριστούν. Για διάφορους λόγους, κυρίως λόγω κοινής ναυτικής ιστορίας, πιο μεγάλη επιρροή στην Ελλάδα τότε απέκτησαν οι Άγγλοι.

Η Ρωσία προσπάθησε να κάνει κάτι άλλο, διότι πάντοτε είχε ενδιαφέρον για έξοδο στη θάλασσα του Αιγαίου. Τη δεκαετία του 1850 ξεκίνησε με δύο συνέδρια Πανσλαβισμού (κρατάμε αυτόν τον όρο - Πανσλαβισμός), προκειμένου, μεταξύ άλλων, να δημιουργήσει ένα φιλικό της κράτος στα Βαλκάνια, με πρόσβαση στη θάλασσα του Αιγαίου. Αυτό το κράτος ήταν η Βουλγαρία.

Για να το πετύχει αυτό, έπρεπε να δώσει βάση σε κάτι, επειδή ζούμε την εποχή της μετάβασης από τις Αυτοκρατορίες στα εθνικά κράτη. Το κυρίαρχο στοιχείο για τη διαμόρφωση της εθνικής συνείδησης ήταν η θρησκεία.

Το 1864 τοποθέτησε έναν νεότατο 35χρονο στρατηγό, ο οποίος είχε διακριθεί σε μάχες εναντίον της Κίνας, ως πρέσβη της στην Κωνσταντινούπολη, τον Νικολάι Ιγνάτιεφ.

Αυτός έξι χρόνια αργότερα, το 1870, κατάφερε να πείσει τον Σουλτάνο να δημιουργήσει τη Βουλγαρική Εξαρχία. Αυτή είναι η εκκίνηση του Μακεδονικού ζητήματος.

Με την Εξαρχία, την οποία αποδέχτηκαν οι Οθωμανοί, προσπάθησαν να προσεταιριστούν τους Σλαβόφωνους πληθυσμούς της Μακεδονίας.

Οχτώ χρόνια αργότερα, το 1878, οι Ρώσοι νίκησαν στρατιωτικά τους Οθωμανούς, φτάνοντας μέχρι τα βόρεια άκρα της σημερινής Βουλγαρίας, και ζήτησαν για αντάλλαγμα όχι κάτι για τον εαυτό τους, αλλά τη δημιουργία της Βουλγαρίας.

Αυτό είναι πρωτοφανές. Νικάει ο στρατός Α τον στρατό Β και ζητάει να δημιουργηθεί ένα κράτος Γ. Αυτό και μόνο δείχνει ότι αυτός ήταν ο στόχος τους.

Την ίδια χρονιά, ξεκίνησε στη Μακεδονία η αντίδραση των Ελλήνων. Δεν ήθελαν, χωρίς να πολεμήσουν, χωρίς να γίνει καμία μάχη εκεί, να βρεθούν ξαφνικά υπό το καθεστώς των Βουλγάρων.

Ξεκίνησε λοιπόν η πρώτη Επανάσταση στη Μακεδονία. Υπήρξε και η προσωρινή κυβέρνηση του Ευάγγελ-

λου Κοροβίγκου στο Λιτόχωρο, και από τότε ξεκίνησε ουσιαστικά ο Μακεδονικός Αγώνας, ο οποίος κράτησε 30 χρόνια, 1878-1908, και τελείωσε με την τελευταία φάση 1904-08, την οποία γνωρίζουμε όλοι.

Ως εδώ, κρατάμε την ιδεολογία ή την έννοια του πανσλαβισμού, πίσω από τα γεγονότα.

Δεύτερη φάση, το 1913 είχαμε τη Συνθήκη Βουκουρεστίου, για την οποία έχουν ειπωθεί τόσο πολλά ψέματα από όσους προπαγάνδιζαν τη Συμφωνία των Πρεσπών που δεν αξίζει πια να ασχοληθούμε. Για παράδειγμα στη Συνθήκη δεν αναφέρθηκε ούτε μία φορά ο όρος Μακεδονία, δεν υπήρχαν τότε υποτιθέμενοι «Μακεδόνες» και άλλα.

Μετά το 1917 στη Ρωσία ανέλαβαν την εξουσία οι Μπολσεβίκοι, τη δεκαετία του 1920 και του 1930, αναδείχθηκε μια νέα ιδεολογία, δεν ξέρω αν είναι δόκιμος ο όρος, εγώ έτσι την χαρακτηρίζω, η ιδεολογία του πανκομμουνισμού.

Χρησιμοποιήθηκε μία άλλη ιδεολογία, του κομμουνισμού, και κρίθηκε αναγκαίο ότι βολεύει στα ίδια περίπου συμφέροντα να δημιουργηθεί μία ανεξάρτητη Μακεδονία και Θράκη, μετά τη Συνθήκη Βουκουρεστίου.

Ένα άλλο ψέμα που μας λένε σχετικά με τη Συνθήκη είναι ότι επρόκειτο για θρίαμβο της ελληνικής διπλωματίας, διότι κατοχύρωσε στην Ελλάδα τα εδάφη τα οποία κατέκτησε.

Λάθος! Η Ελλάδα απελευθέρωσε τη Στρώμνιτσα το 1913, την Κομοτηνή και την Ξάνθη το 1913 πριν τη Συνθήκη! Παρόλ' αυτά, όλες αυτές οι εκτάσεις δεν συμπεριελήφθηκαν στην Ελλάδα κατά τη Συνθήκη Βουκουρεστίου.

Το 1913 η Στρώμνιτσα είχε δοθεί στη Βουλγαρία και το 1918 δόθηκε στη Σερβία. Ακόμα και αυτό που έλεγε λοιπόν η ίδια η Συνθήκη, ακυρώθηκε πέντε χρόνια μετά!

Άλλο ψέμα αυτό! Οι «Διεθνείς Συνθήκες δεν ακυρώνονται». Δες και σταματάει ή παγώνει η Ιστορία πατώντας την παύση.

Άρα λοιπόν με τον πανκομμουνισμό έπεισαν και τους κομμουνιστές της Ελλάδας (εξ ου και ορισμένα πρωτοσέλιδα του *Ριζοσπάστη* της εποχής) να ζητήσουν την απόσπαση της Μακεδονίας και της Θράκης ως ανεξάρτητο κράτος, ώστε σε δεύτερο στάδιο πιθανώς να ενταχθεί στη Βουλγαρία ή να γίνει κάτι άλλο που δεν υπήρχε ακόμα στα σχέδιά τους.

Αυτό σταμάτησε κάποια στιγμή, μέχρι την ώρα που εμφανίστηκε ο Τίτο και εκεί περνάμε στην τρίτη φάση.

Το 1944 ο ηγέτης της Γιουγκοσλαβίας Τίτο, προσπάθησε να αποβουλγαροποιήσει τον πληθυσμό στο νότιο μέρος του κράτους του και έτσι δημιούργησε αυτό που όλοι μάθαμε μετά, την ψευδο-μακεδονική ταυτότητα, και ξεκίνησε τον ιό της «μακεδονίτιδας».

Σήμερα, αν ακούσετε Σκοπιανό να μιλάει για τη χώρα του, στις πέντε προτάσεις που κάνει, οι δέκα λέξεις είναι Μακεδονία, μακεδονικό κ.λπ. Έχουν ένα άγχος να πουν τη λέξη Μακεδονία πάρα πολλές φορές, επειδή ξέρουν μέσα τους ότι δεν τους ανήκει αυτό το όνομα.

Πάμε τώρα στην τέταρτη φάση, στο 2018. Έρχεται ο Νικόλαος Κοτζιάς. Θα κάνω εδώ μία παρέκβαση. Στις αρχές Μαΐου του 2019, ο Κοτζιάς έκανε μία ομιλία στο πανεπιστήμιο της Οξφόρδης για το Σκοπιανό. Είχε ήδη περάσει ένας χρόνος από την υπογραφή στις Πρέσπες,

και είχε ήδη επικυρωθεί στη Βουλή των Ελλήνων.

Πήγα να τον ακούσω και εκεί κατάλαβα τα κίνητρά του. Ο Κοτζιάς είπε περίπου είκοσι φορές σε ομιλία δύο ωρών ότι ήθελε να μείνει στην Ιστορία ως ένας πολιτικός που λύνει προβλήματα και δεν τα διαιωνίζει. Εδώ έχουμε μία μεγάλη παράμετρο της ψυχοσύνθεσής του. Για τα προσωπικά του απωθημένα προσπάθησε να δώσει λύση.

Είπε: «τον Ιανουάριο του 2015, όταν έγινα υπουργός εξωτερικών, είχα πρώτο μου μέλημα να λύσω αυτό το θέμα».

Να σας κάνω μία ερώτηση. Ο Ιούνιος του 2015 τι σας θυμίζει; Τι θυμάστε από τον Ιούνιο του 2015; Η Ελλάδα σταμάτησε να πληρώνει τις δόσεις στο ΔΝΤ, ο Βαρουφάκης στο Γιούρογκρουπ καταγράφει τους συναδέλφους του, ο Τσίπρας τέλη Ιουνίου ανακοινώνει το δημοψήφισμα. Όλη η Ελλάδα ζει αυτό το πράγμα.

Λοιπόν, πού λέτε ότι ήτανε τον Ιούνιο του 2015 ο Κοτζιάς;

Στα Σκόπια! Το πήρε κανένας χαμπάρι; Ήτανε στα Σκόπια, επί Γκρουέφσκι. Μίλησε με όλους. Μίλησε και με τον Ζάεφ.

Αυτά τα είπε στην ομιλία του. Δεν τα ήξερα ούτε εγώ. Εκ των υστέρων τα επαλήθευσα. Στα ειδησεογραφικά σάιτς τα βλέπεις. Στις ειδήσεις αυτά είχαν καταγραφεί, αλλά είχε περάσει εντελώς απαρατήρητο. Πρώτο του μέλημα λοιπόν να λύσει αυτό το πρόβλημα.

Πρώτον για λόγους προσωπικούς: να μείνει στην Ιστορία ως κάποιος που λύνει ένα πρόβλημα, άσχετα αν το λύνει με τρόπο ωραίο ή όχι ή αν προκαλεί βλάβες και δεύτερον, ως ιδεολογικό απωθημένο από τα πράγματα

που δεν ικανοποιήθηκαν από τους ιδεολογικούς του προγόνους.

Αυτοί οι δύο λόγοι ήταν που οδήγησαν τον Νικόλαο Κοτζιά στη «λύση».

Πάμε τώρα στη Συμφωνία των Πρεσπών. Κατά τη γνώμη μου αυτή η συμφωνία δεν έχει μέλλον, επειδή η μία πλευρά είναι αποφασισμένη να μην την τηρήσει καθόλου. Και αυτή είναι τα Σκόπια.

Με τον Γιώργο τον Μανωλόπουλο έχουμε φτιάξει μία λίστα εδώ και μερικούς μήνες με τις παραβιάσεις της Συμφωνίας από τα Σκόπια. Είναι τόσες πολλές. Έχουν φτάσει τις 56 μέχρι σήμερα¹.

Είναι η Ακαδημία τους που δηλώνει έδρα με διεύθυνση τη «Δημοκρατία της Μακεδονίας». Έχει χάρτη που περιλαμβάνει τη Μακεδονία και λέει ότι εκεί ομιλείται η «μακεδονική» γλώσσα τους, με σκοπό φυσικά την ανάδειξη ενός μειονοτικού ζητήματος.

Έχουμε εμπορικό επιμελητήριο, οικονομικό επιμελητήριο. Έχουμε όλες τις αθλητικές ομοσπονδίες. Όλες. Όχι μόνο του ποδοσφαίρου, που είδαμε στο Πανευρωπαϊκό Πρωτάθλημα. Όλες. Έχουμε την Ολυμπιακή Επιτροπή να δηλώνει έδρα «Μακεδονία». Έχουμε τον πρόεδρο τους στο Τορόντο, λεπτομέρειες για τον οποίον θα μας πει ο Γιάννης Αμπατζόγλου.

Έχουμε τον ίδιο τον Ζάεφ να κάνει δηλώσεις με το

1. Τον Σεπτέμβριο του 2021 οι καταγεγραμμένες από την Επιτροπή Ελληνισμού παραβιάσεις της Συμφωνίας των Πρεσπών από τα Σκόπια έφτασαν τις 162. Με επιστολή μας ενημερώσαμε σχετικά τον πρωθυπουργό κ. Κυριάκο Μητσοτάκη.

σκέτο «Μακεδονία» και όταν γίνεται θέμα από τον Έλληνα υπουργό εξωτερικών να λέει «*συγγνώμη, μου ξέφυγε*». Μα τι σου ξέφυγε; Μας κοροϊδεύει μπροστά στα μάτια μας. Δεν έχουν καμία διάθεση να χρησιμοποιήσουν το νέο όνομα.

Έχω έναν ηλεκτρονικό φίλο, μέσω του Facebook, Έλληνα που ζει στη Βουλγαρία εδώ και πολλά χρόνια. Προσωπικά αυτός υιοθετεί την οπτική των Βουλγάρων, αλλά επειδή διαχειρίζεται κάποια οικονομικά κεφάλαια χωρίς να γνωρίζω εγώ περισσότερα, έχει συναντήσει τον Ζάεφ πολλές φορές.

Παρόλο που ξέρει τις θέσεις μου, κάπως διαφορετικές από τις δικές του, αυτός χρησιμοποιεί τον όρο Μακεδόνες για τους Σκοπιανούς, εγώ ποτέ. Μου λέει προχθές ότι είδε τον Ζάεφ για δύο ώρες και «*δεν σταμάτησε να μου λέει για Μακεδονία συνέχεια. Σκέτο. Εγώ του έλεγα “Βόρεια Μακεδονία” κι αυτός μου έλεγε “Μακεδονία” σκέτο*».

Ιδιωτική συνάντηση με Έλληνα της Βουλγαρίας και ούτε εκεί δεν σταμάτησε ούτε λεπτό να λέει σκέτο Μακεδονία. Δεν έχει καμία διάθεση να ακολουθήσει τη συμφωνία.

Τώρα, να δούμε τι ακριβώς προβλέπει αυτή η συμφωνία.

Στο άρθρο 1, παράγραφος 3ζ, λέει ότι το επίθετο «μακεδονικός -ή -ό» δεν μπορούν να το χρησιμοποιούν στα Σκόπια, πρώτον, δημόσιοι φορείς, δεύτερον, ιδιωτικοί φορείς που έχουν προκύψει με νόμο του κράτους, και τρίτον, φορείς που χρηματοδοτούνται από το κράτος.

Όλοι αυτοί πρέπει να λένε «το τάδε... της Βόρειας Μακεδονίας». Αυτό λέει η συμφωνία.

Στη ΔΟΕ το τυπικό όνομα κάποιας χώρας μέλους, όπως και της Ελλάδας, είναι «Ελληνική Ολυμπιακή Επιτροπή». Εκεί χρησιμοποιούν «Μακεδονική Ολυμπιακή Επιτροπή». Ούτε αυτό επιτρέπεται. Πρέπει να είναι «Ολυμπιακή Επιτροπή της Βόρειας Μακεδονίας», το οποίο δεν ισχύει σε κανένα κράτος. Χρησιμοποιούν παντού το επίθετο.

Επίσης, το άρθρο 7 της Συμφωνίας δίνει δύο διαφορετικές εκδοχές για τον όρο Μακεδονία. Η εκδοχή των Σκοπίων και η εκδοχή των Ελλήνων.

Εμείς λοιπόν, μπορούμε να συνεχίσουμε να χρησιμοποιούμε τον όρο Μακεδονία και Μακεδόνες, όπως το κάναμε τα τελευταία 2.500 χρόνια. Χωρίς κανένα πρόβλημα.

Τι μπορούμε να κάνουμε λοιπόν;

Πρώτον, να συνεχίσουμε να χρησιμοποιούμε αυτούς τους όρους.

Δεύτερον, μπορούμε να διαμαρτυρόμαστε έντονα σε οποιονδήποτε δεν το κάνει.

Για παράδειγμα, έχουμε ένα κανάλι ή έναν πολιτικό, ο οποίος λέει φέρ' ειπείν, «ο βορειοελλαδίτης αθλητής» (παράδειγμα, ο Τεντόγλου). Τι βορειοελλαδίτης. Είναι Μακεδόνας. Ντρέπεται να το πει κανένας;

Τρίτον, φυσικά, παντού και πάντα Σκόπια και Σκοπιανοί.

Να μην ππούμαστε, π.χ. από τα βιβλία στα σχολεία, τα οποία έχουν αλλάξει ήδη και χρησιμοποιούν τη νέα ονομασία. Υπήρχαν και άλλες απόπειρες αλλαγής ορο-

λογίας. Όταν ήμουν εγώ στο σχολείο, υπήρχε μία τάση τότε επί της οκταετίας του ΠΑΣΟΚ να γράφει στα βιβλία Οργανισμός Ενωμένων Εθνών, ΟΕΕ. Δεν τους άρεσε η αύξηση στο «Η». Ε, λοιπόν, δεν πέρασε! Κάποια στιγμή αργότερα στα βιβλία επανήλθε το ΟΗΕ.

Πρέπει από κάτω, από τον κόσμο, να είμαστε όλοι ενεργοί, δραστήριοι και να αντιδρούμε, με θάρρος. Τώρα βέβαια το λέω σε εσάς που το κάνετε ήδη, αλλά αυτός είναι ο καημός μου, εγώ το κάνω συνέχεια στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Αν ρωτάνε τι θα γίνει με τη συμφωνία αυτή, όπως είπε και ο κ. Καρακωστανόγλου, φυσικά και ακυρώνεται. Η άποψή του είναι ότι μπορεί να γίνει και μονομερώς. Μονομερής καταγγελία. Δεν emπίπτει στις Διεθνείς Συμφωνίες. Και να ενέπιπτε ακόμα, υπάρχει τρόπος να αμφισβητηθεί. Επίσης, μέσα στην ίδια τη συμφωνία γράφει ότι αν κάποιο μέρος δεν την τηρεί, μπορεί το άλλο μέρος να πάει στο Δικαστήριο της Χάγης για να ζητήσει την αλλαγή συμπεριφοράς, συμμόρφωση.

Φυσικά η κυβέρνηση ούτε καν ενδιαφέρεται. Δεν σημειώνει κανείς τις παραβιάσεις. Το μόνο που έγινε ήταν η δήλωση του υπουργού εξωτερικών με την αφορμή του πανευρωπαϊκού πρωταθλήματος ποδοσφαίρου, δηλαδή σε κάτι που πέρασε στον πολύ κόσμο. Οι παραβιάσεις όμως είναι καθημερινές. Δεν μπορεί η Ακαδημία τους και τα υπουργεία τους να δηλώνουν έδρα τη «Δημοκρατία της Μακεδονίας».

Έχει λοιπόν πρώτον το δικαίωμα η ελληνική κυβέρνηση να ζητήσει σε πρώτη φάση την εναρμόνισή τους με τη συμφωνία. Δεύτερον, να τους καταγγείλει διε-

θνώς και να τους πάει στο δικαστήριο για την μη τήρηση. Και τρίτον, αν δεν συμμορφωθούν τα Σκόπια, μπορεί η ελληνική κυβέρνηση να καταγγείλει τη συμφωνία μονομερώς. Αυτά προβλέπει η ίδια η Συμφωνία των Πρεσπών.

Εάν γίνουν αυτά, θα επανέλθουμε στην προηγούμενη κατάσταση. Διότι και εδώ ζούμε έναν εκφοβισμό, ότι αν συμβεί αυτό, τότε θα τους ονομάσουν όλοι Μακεδονία.

Όχι, όταν κάτι καινούργιο αναιρείται, ακυρώνεται, τότε επιστρέφεις στο status quo ante, στην προηγούμενη κατάσταση, η οποία είναι η Ενδιάμεση Συμφωνία. Μετά από εκεί, ξανασυζητάμε για ό,τι είναι να γίνει.

Τώρα, μελλοντικά, επειδή υπάρχει και αυτή η ερώτηση, να πω ότι κατά τη γνώμη μου αυτό το κράτος είναι θνησιγενές. Δεν έχει πολύ χρόνο ζωής. Θα δώσω ένα παράδειγμα. Πάμε στο 1991, όταν αποσχίστηκε από τη Γιουγκοσλαβία.

Ας έχουμε στον νου μας την παράμετρο των Αλβανών. Οι Αλβανοί τότε ήταν ανύπαρκτοι, δεν υπήρχαν ως τμήμα της πολιτικής εξουσίας. Είχαν απλώς ένα ποσοστό στον πληθυσμό 25-30% χωρίς τίποτα περισσότερο. Σήμερα λοιπόν έχουν τέσσερα κόμματα, τα δύο στην κυβέρνηση, ενώ έχουν και αντιπρόεδρο της κυβέρνησης. Η πολιτική εξουσία που έχουν αποκτήσει στο μεταξύ είναι τεράστια. Το 2018, με τη βοήθεια της Συμφωνίας των Πρεσπών, αναγνωρίστηκε η αλβανική γλώσσα ως επίσημη γλώσσα του κράτους.

Αν προβάλλουμε στο μέλλον την αύξηση της εξουσίας από το 1991 μέχρι σήμερα, μπορούμε να καταλά-

βουμε πού μπορεί να οδηγήσει. Ήδη η Αλβανία έχει δηλώσει ότι χαλαρώνει τα σύνορά της με το Κοσσυφοπέδιο. Πιθανώς έχουν στα σχέδιά τους να κάνουν κάτι παρόμοιο και να εντάξουν στη σφαίρα επιρροής τους ή στο κράτος τους και τους Αλβανούς των Σκοπίων.

Στην περίπτωση αυτή, η γνώμη μου είναι ότι θα οδηγηθούν σε ένα κράτος τύπου Βελγίου. Η λέξη Βέλγιο δεν είναι ιστορικός όρος αυτού του κράτους με εθνικά χαρακτηριστικά, είναι ένωση δύο λαών, των γαλλόφωνων Βαλλόνων και ολλανδόφωνων Φλαμανδών. Βρήκαν μία ισορροπία στον όρο Βέλγιο, ώστε να μην χρησιμοποιεί κανένα από αυτά τα δύο μέρη το όνομά τους ως όνομα του έθνους ή του κράτους.

Αυτό πιθανώς θα γίνει και στα Σκόπια σε πέντε, δέκα, είκοσι χρόνια, και τότε πια ο ψευδομακεδονισμός τους θα υποβαθμιστεί ξανά σε εσωτερικό τους ζήτημα. Τότε λοιπόν, θα καταλάβουν και οι υπόλοιποι Έλληνες, αυτό το 25% που συμφωνούσε με τη Συμφωνία των Πρεσπών, ότι αυτό που έγινε ήταν μία αυτοχειρία, διότι δώσαμε κάτι χωρίς να έχουμε λόγο.

Συμπερασματικά

Η εξέλιξη του Μακεδονικού ζητήματος διαπέρασε ορισμένους σταθμούς, κύριο στοιχείο των οποίων ήταν κάποιας μορφής ιδεολογία. Πρώτα, ο πανσλαβισμός στα μέσα του 19ου αιώνα, που οδήγησε σε διαμάχες τριάντα ετών (1878-1908) Ελλήνων και Βουλγάρων στη Μακεδονία. Μετά, ο πανκομμουνισμός και η απόπειρα δη-

μουργίας ανεξάρτητης Μακεδονίας και Θράκης τις δεκαετίες 1920 και 1930. Αργότερα, η απο-βουλγαροποίηση της Γιουγκοσλαβίας μετά το 1944 στα πλαίσια συγκρότησης ενός συμπαγούς αλλά πολυεθνικού κράτους. Και πρόσφατα, η ψυχολογική και ιδεολογική αγκύλωση, είτε σε συλλογικό επίπεδο (ικανοποίησης ιδεολογικών προγόνων τμήματος της αριστεράς), είτε ατομικών απωθημένων, με την επαίσχυντη Συμφωνία των Πρεσπών. Σε συνδυασμό βέβαια με διεθνείς πιέσεις όχι για τη συγκεκριμένη λύση, αλλά για μία κάποια λύση στο ονοματολογικό πρόβλημα. Η Ιστορία δεν σταματάει όμως ποτέ. Η παράμετρος των Αλβανών, αλλά και των βουλγάρικων ριζών των περισσότερων Σκοπιανών, είναι μοιραίο να φέρει αναταράξεις στα Σκόπια και να οδηγήσει ίσως σε μία χαλαρή ομοσπονδία με ουδετεροεθνές όνομα. Χρέος δικό μας είναι να επισημαίνουμε ότι ο ψευδομακεδονισμός είναι η καρδιά του επικίνδυνου και ακραίου αφηγήματος των Σκοπιανών. Αυτό το δείχνουν και οι συνεχείς και διαρκείς παραβιάσεις της συμφωνίας. Επίσης, πρέπει να αντιληφθούμε ότι δεν έχουμε καμία υποχρέωση να χρησιμοποιούμε την απεχθή ορολογία της Συμφωνίας των Πρεσπών.

Ιωάννη Αμπατζόγλου

Ο ΗΛΙΟΣ ΤΗΣ ΒΕΡΓΙΝΑΣ ΚΑΙ Η ΑΠΑΘΗ ΤΩΝ ΨΕΥΤΟΜΑΚΕΔΟΝΩΝ ΣΚΟΠΙΑΝΩΝ*

Ο Μανώλης Ανδρόνικος ανακάλυψε το 1977 στη Βεργίνα τη χρυσή λάρνακα με το δεκαεξάκτινο αστέρι, ένα πανάρχαιο πανελλήνιο σύμβολο του Ήλιου, το οποίο από τότε έγινε γνωστό ως Ήλιος της Βεργίνας. Στο βιβλίο του, *Το χρονικό της Βεργίνας*, ο Ανδρόνικος αναφέρει το εξής¹: «Μέσα στη σαρκοφάγο υπήρχε μια ολόχρυση λάρνακα. Επάνω στο κάλυμμά της ένα επιβλητικό ανάγλυφο αστέρι με δεκάξι ακτίνες, και στο κέντρο του ένας ρόδακας». Πέραν του δεκαεξάκτινου αστεριού που αναφέρει ο αείμνηστος Ανδρόνικος, ας κρατήσουμε λίγο στη μνήμη μας και τον ρόδακα, ο οποίος βρίσκεται στο κέντρο του, γιατί θα γίνει αναφορά σε αυτόν πιο κάτω.

Στον αρχαίο ελληνικό κόσμο, από την πανάρχαια μάλιστα εποχή, οι Έλληνες χρησιμοποιούσαν ως σύμβολο του Ήλιου αστέρια σε πολλές παραλλαγές, τα οποία έφεραν από τέσσερις έως και πολύ περισσότερες ακτίνες (προσωπικά έχω εντοπίσει αστέρι με εξήντα

* Ομιλία του Ιωάννη Αμπατζόγλου. Δημοσιεύθηκε στο antibaro.gr στις 5 Αυγούστου 2021.

1. https://www.ethnos.gr/istoria/all-about-history/91522_manolis-andronikos-bergina-imathias-i-anakalypsi-poy-allaxe-tin.

Η χρυσή λάρνακα με το δεκαεξάκτινο αστέρι που ανακάλυψε ο Ανδρόνικος στη Βεργίνα.

τέσσερις ακτίνες). Το σύμβολο αυτό ήταν πολύ συνηθισμένο στην ελληνική αρχαιότητα και το συναντάμε σε νομίσματα, αγάλματα, ασπίδες, αγγεία² κ.λπ. Έχει βρεθεί μέχρι και σε αγγείο² του 2000 π.Χ., αλλά και σε σφραγίδα της Μυκηναϊκής εποχής και συγκεκριμένα του 1500 π.Χ. στην Πύλο³. αυτό της Πύλου μάλιστα φέρει δεκαέξι ακτίνες.

2. <https://history-of-macedonia.com/sun-of-vergina/>.

3. <https://phys.org/news/2019-12-archaeologists-bronze-age-tombs-lined.html>.

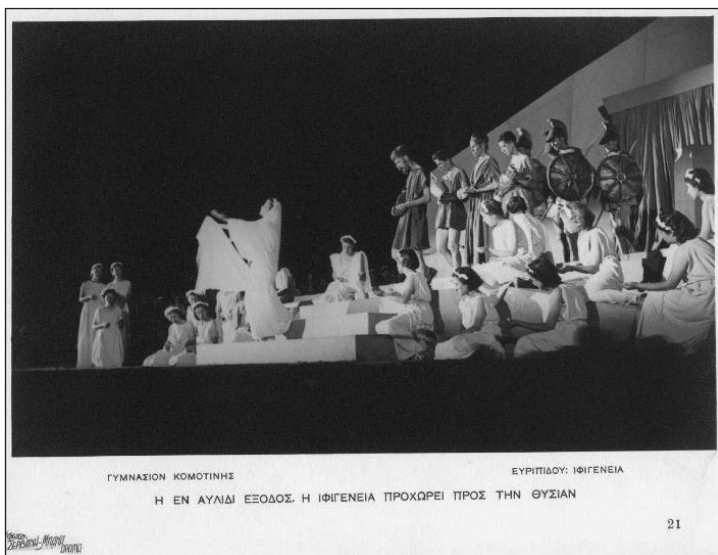

Η σφραγίδα αυτή ανακαλύφθηκε στην Πύλο το 2019. Είναι της Μυκηναϊκής εποχής, συγκεκριμένα του 1500 π.Χ. και περιέχει ένα δεκαεξάκτινο αστέρι.

Γενικά, ο Ήλιος της Βεργίνας –δηλαδή το δεκαεξάκτινο αστέρι– κοσμούσε τις ασπίδες των αρχαίων Μακεδόνων, τη μία όψη των αργυρών μακεδονικών νομισμάτων, αλλά χρησιμοποιούνταν και από τους διαδόχους στα ελληνοιστικά βασίλεια. Δεκαεξάκτινα και οκτάκτινα αστέρια παρουσιάζονται συχνά σε μακεδονικά και ελληνοιστικά νομίσματα και ασπίδες.

Σχετικά με τη χρήση του συγκεκριμένου ελληνικού συμβόλου, δηλαδή του Ήλιου της Βεργίνας, οι Σκοπιανοί διαδίδουν εδώ και χρόνια πως οι Έλληνες δήθεν το ανακάλυψαν μετά το 1977. Η αλήθεια είναι ακριβώς το αντίθετο. Οι Σκοπιανοί το έκλεψαν αμέσως μετά τις συγκλονιστικές ανακαλύψεις του Ανδρόνικου το 1977 και αφού αποκαλύφθηκε η ιδιαίτερη «σύνδεση» του συμβόλου με τον Μακεδονικό βασιλικό οίκο. Όμως πέραν των αρχαιολογικών χώρων και των εκκλησιών στα Σκόπια, όπου το σύμβολο αυτό υπάρχει λόγω της ελληνικής παρουσίας στη διάρκεια της ιστορίας, δεν υπάρχει ΟΥΤΕ ΜΙΑ φωτογραφία Σκοπιανού να χρησιμοποιεί το σύμβολο αυτό πριν τη δεκαετία του 1980, ενώ σε όλο τον ελληνικό κόσμο χρησιμοποιήθηκε κατά κόρον ΠΡΙΝ, κατά τη διάρκεια και ύστερα από την υιοθέτησή του από τον βασιλικό οίκο των Μακεδόνων.

Κάποιος Σκοπιανός μπορεί να πει το εξής: «Οι Έλληνες γιατί δεν το χρησιμοποιούσαν πριν το 1977 αν ήταν Ελληνικό σύμβολο;». Και η απάντηση είναι απλή. Υπάρχουν φωτογραφίες ακόμα και από τη δεκαετία του 1930, όπου εικονίζονται Έλληνες να το χρησιμοποιούν. Δεν αναφέρομαι καν σε εκκλησίες και αρχαιο-

14οι Πανθηρακικοί Αγώνες στο εθνικό στάδιο της Δράμας, το έτος 1938. Μαθητές του γυμνασίου Κομοτηνής, ντυμένοι αρχαίοι Έλληνες σε παράσταση αρχαίας τραγωδίας. Διακρίνονται τα οκτάκτινα αστέρια στις ασπίδες τους.

λογικούς χώρους στην Ελλάδα, όπου υπάρχει παντού. Για παράδειγμα, υπάρχουν φωτογραφίες⁴ του 1938 από τους 14ους πανθηρακικούς αγώνες που πραγματοποιήθηκαν στο εθνικό στάδιο της Δράμας. Σε δύο από αυτές τις φωτογραφίες εικονίζονται μαθητές σχολείων μέσης εκπαίδευσης της βόρειας Ελλάδας σε δύο θεατρικές

4. <https://1lyk-dramas.dra.sch.gr/new/index.php/1-gel-dramas/fotografies/271-id-panthrakikoi-agonis-1938-ethniko-stadio-dramas-25> (φωτογραφίες Θ. Σεργβάνη - Γ. Μπανά).

14οι Πανθρακικοί Αγώνες στο εθνικό στάδιο της Δράμας, το έτος 1938. Μαθητές της σχολής μέσης εκπαίδευσης Καβάλας, ντυμένοι ως Βυζαντινοί σε θεατρική παράσταση.

Διακρίνεται το οκτάκινο αστέρι στην ασπίδα που φέρει ένας από τους ηθοποιούς.

παραστάσεις, από τις οποίες η μία αφορούσε την ελληνική αρχαιότητα και η άλλη τη βυζαντινή εποχή. Σε αυτές τις θεατρικές παραστάσεις οι μαθητές ήταν ντυμένοι αρχαίοι Έλληνες και Έλληνες βυζαντινοί αντίστοιχα και έφεραν στις ασπίδες τους το οκτάκινο αστέρι.

Εμείς, λοιπόν, οι Έλληνες, χρησιμοποιούμε αυτό το ηλιακό σύμβολο σε όλη την ιστορία μας αδιάλειπτα. Αντίθετα, οι Σκοπιανοί δεν είχαν ποτέ ούτε στην ιστορία, αλλά ούτε στην παράδοσή τους καμία σχέση με αυ-

τό το σύμβολο. Αξίζει να σημειωθεί ότι το σύμβολο αυτό δεν χρησιμοποιήθηκε ούτε από την Εσωτερική Μακεδονική Επαναστατική Οργάνωση (ΕΜΕΟ)⁵, η οποία ήταν μία βουλγαρική μυστική αυτονομιστική οργάνωση που ιδρύθηκε το 1893 και διαλύθηκε από τον τσάρο Μπόρις Γ΄ της Βουλγαρίας το 1934. Ενώ, λοιπόν, οι Σκοπιανοί υιοθέτησαν αυτό το ελληνικό σύμβολο πρόσφατα, θέλουν να πείσουν την κοινή γνώμη ότι εμείς το κλέψαμε από αυτούς. Επίσης, οι αληθινοί Μακεδόνες τιμούσαν τους προγόνους τους διοργανώνοντας αγώνες προς τιμή τους, όπου ντύνονταν αρχαίοι Μακεδόνες. Οι Σκοπιανοί ποτέ δεν το έχουν κάνει αυτό. Δεν υπάρχει ούτε μία φωτογραφία Σκοπιανού που να είναι ντυμένος αρχαίος Μακεδόνας πριν τη δεκαετία του 1980.

Τώρα ας έρθουμε στον ρόδακα που υπάρχει στο κέντρο του δεκαεξάκτινου αστεριού που βρέθηκε στη Βεργίνα. Η λέξη ρόδακας προέρχεται από το «ρόδο» (τριαντάφυλλο) και ως σύμβολο χρησιμοποιήθηκε ευρύτατα στην ελληνική αρχαιότητα⁶ ως φυλαχτό και διακοσμητικό στοιχείο στην προϊστορική Μινωική Κρήτη της 2ης χιλιετίας π.Χ., ως στολίδι στα διαδήματα των βασιλισσών στη Μυκηναϊκή εποχή, ως διακοσμητικό στις οροφές των ιερών της Αφροδίτης, των Ασκληπιείων, στις τοιχογραφίες σπιτιών αρχόντων και ως διάδημα της Άρτεμις και της Αφροδίτης στην κλασική εποχή, όπως επίσης χρησιμοποιήθηκε στη ρωμαϊκή εποχή

5. https://el.wikipedia.org/wiki/Εσωτερική_Μακεδονική_Επαναστατική_Οργάνωση.

6. <http://www.rodax.gr/RODAX.htm>.

και στο Βυζάντιο. Πολύ γνωστός είναι ο ρόδακας που υπάρχει στο ιερό της Ελευσίνας, όπου τελούνταν τα Ελευσίνια μυστήρια, όπως επίσης υπάρχουν ρόδακες σε γυναικεία στολίδια, π.χ. σκουλαρίκια, που κοσμούν αρχαία ελληνικά γυναικεία αγάλματα.

Να δούμε τώρα τι έχουν σκαρφιστεί οι Σκοπιοί για την προέλευση του ρόδακα που βρίσκεται στο κέντρο του Ήλιου της Βεργίνας. Όπως μας πληροφορεί ο ιστότοπος «flags of the world»⁷ (σημαίες του κόσμου), η πρώτη σκοπιανή σημαία με τον Ήλιο της Βεργίνας σχεδιάστηκε το 1992 και είναι η γνωστή κόκκινη σημαία με τον κίτρινο Ήλιο της Βεργίνας που συνηθίζουν να χρησιμοποιούν οι Σκοπιοί. Στο κέντρο του Ήλιου της Βεργίνας αυτή η σημαία έχει τον ρόδακα σε μπλε χρώμα, άσχετα αν αργότερα, όπως αναφέρεται, «λόγω πολιτικών πιέσεων, η κυβέρνηση της Δημοκρατίας της Μακεδονίας πρότεινε να εξαλειφθεί το μπλε στο κέντρο». Στον ίδιο ιστότοπο πληροφορούμαστε ότι «σύμφωνα με το καταστατικό του ΟΜΟ Πινден - PIRIN (κόμμα της “μακεδονικής” μειονότητας στη Βουλγαρία), το μπλε αντικείμενο στη μέση του Ήλιου της Βεργίνας είναι ένα *edelweiss*, ένα λουλούδι που φυτρώνει σήμερα στο βουνό Πιρίν της Βουλγαρίας». Το έλυσαν, λοιπόν, και αυτό το πρόβλημα οι ψευτομακεδόνες. Ο ρόδακας που βρίσκεται στον Ήλιο της Βεργίνας είναι ένα λουλούδι, συγκεκριμένα εντελβίαις, το οποίο φύεται στο Πιρίν της Βουλγαρίας. Έτσι και αλλιώς, το Πιρίν οι Σκο-

7. <https://www.fotw.info/flags/mk!prop.html#p92>.

πιανοί το διεκδικούν, επειδή θεωρούν ότι είναι περιοχή της μεγάλης κατά αυτούς Μακεδονίας, οπότε όλα βαίνουν καλώς. Η χρυσή λάρνακα με τον Ήλιο της Βεργίνας βρέθηκε από τον Ανδρόνικο στη Μακεδονία του Αιγαίου (έτσι αποκαλούν τη Μακεδονία μας οι ψευτομακεδόνες), ο ρόδακας που περιέχεται στον Ήλιο της Βεργίνας αναπαριστά ένα λουλούδι που φύεται στη Μακεδονία του Πιρίν (έτσι αποκαλούν οι Σκοπιανοί τη συγκεκριμένη περιοχή της Βουλγαρίας), αυτοί φυσικά κατέχουν τη Μακεδονία του Βαρδάρη (δηλαδή τα Σκόπια), οπότε το επόμενο βήμα είναι –κατά αυτούς– να ενωθούν όλες οι πιο πάνω περιοχές (ελληνική Μακεδονία, Πιρίν Βουλγαρίας, Σκόπια) και να προκύψει η μεγάλη Μακεδονία. Τόσο απλά! Μ' αυτά και μ' αυτά, οι Σκοπιανοί δημιούργησαν –στο μυαλό τους– τη Μακεδονία τους, η οποία έχει ρίζες στην αρχαιότητα (χρυσή λάρνακα Βεργίνας), αλλά και σε βουνό της Βουλγαρίας (λουλούδι εντελβάις στο Πιρίν)!

Με τέτοιου είδους επιχειρήματα έχουμε να αντιπαρατεθούμε και πραγματικά χρειάζεται από μέρους μας υπομονή, επιμονή, αλλά και κουράγιο, ώστε να μη χάσουμε την αγωνιστικότητα και τον στόχο μας. Στις γελοιότητες των Σκοπιανών εμείς θα πρέπει να απαντάμε με λόγο σοβαρό και επιστημονικό, χωρίς όμως να κάνουμε πίσω στα εθνικά μας δίκαια ούτε ένα χιλιοστό! Η πολιτική ηγεσία της χώρας μας οφείλει να σταθεί στο ύψος των περιστάσεων και να αντεπεξέλθει στη βαριά κληρονομιά μας και στην τεράστια ιστορία της Ελλάδας. Αυτό είναι απαίτηση του ελληνικού λαού, ο οποίος, όπως έχει αποδείξει, τιμωρεί στην κάλπη τους πολι-

τικούς που δεν πράττουν το καθήκον τους προς την πατρίδα.

Υ.Γ.1: Πάμπολλοι επιστήμονες, διανοούμενοι αλλά και πολιτικοί των Σκοπίων έχουν τονίσει ότι οι Σκοπιανοί είναι Σλάβοι και δεν έχουν καμία σχέση με τους αρχαίους Μακεδόνες, οι οποίοι ήταν Έλληνες. Επίσης, έχουν εκφραστεί κατά της χρήσης του Ήλιου της Βεργίνας από Σκοπιανούς, επειδή δεν είναι δικό τους σύμβολο. Χαρακτηριστική είναι η δήλωση της Σκοπιανής καθηγήτριας πανεπιστημίου Κατερίνας Κολόζοβα, διευθύντριας στο Ινστιτούτο Κοινωνικών και Ανθρωπιστικών Επιστημών στα Σκόπια, η οποία, αναφερόμενη στον Ήλιο της Βεργίνας, δήλωσε το εξής: *«Ο ήλιος δεν σημαίνει τίποτε για εμάς, ποτέ δεν ήταν τμήμα της δικής μας παράδοσης, ποτέ και πουθενά, ούτε ήταν σύμβολο του πατριωτισμού μας – Πρωτοχρησιμοποιήθηκε την δεκαετία του 1990 από τον Todor Petrov. Αυτός είναι ένας νεοδημιουργηθείς πατριωτισμός: Αρχαιοπρεπής και στην ουσία αντιμακεδονικός».*

Υ.Γ.2: Η ονομασία που έχουν δώσει οι Σκοπιανοί στον Ήλιο της Βεργίνας είναι «Ήλιος του Κούτλες» (στα αγγλικά «Sun of Kutlesh» και στα σκοπιανά «Сонце од Кутлеш»), από τον οικισμό «Κούτλες» που βρίσκεται κοντά στη Βεργίνα. Παρά το γεγονός ότι η ονομασία «Κούτλες» είναι τούρκικη, οι κάτοικοι του συγκεκριμένου οικισμού ακόμα και κατά την περίοδο της τουρκοκρατίας ήταν γηγενείς Έλληνες. Οι Σλάβοι Σκοπιανοί,

 Katerina Kolozova 12 hrs · 🌐

Мико, сонцето ништо не ни значи, никогаш не било дел од нашиот фолклор, нигде никаде, ниту од симболизмот патриотски - во 90-ти го лансираше службашот Тодор Петров. Ова е новокomпониран патриотизам: антички, и во суштина антимакедонски.

Mico, the sun nothing means to us, it has never been a part of our folklore, nowhere anywhere, nor of the symbolism patriotic - in the 90th launched službašot todor petrov. This is novokomponiran patriotism: Ancient, and essentially antimakedonski.

⚙️ Rate this translation

EXPRES.MK

Мико: Новата влада ќе ја игнорира забраната за сонцето од Кутлеш

Η Σκοπιανή καθηγήτρια Πανεπιστημίου Κατερίνα Κολόζοβα, σε δήλωσή της ότι ο Ήλιος της Βεργίνας δεν σημαίνει τίποτα για τους Σκοπιανούς και ότι δεν υπήρξε ποτέ και πουθενά ούτε μέρος της παράδοσής τους ούτε σύμβολο του πατριωτισμού τους. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει, το σύμβολο αυτό πρωτοχρησιμοποιήθηκε τη δεκαετία του 1990 από τον Todor Petrov.

λοιπόν, δίνουν τούρκικη ονομασία (Κούτλες) σε ένα αρχαίο ελληνικό σύμβολο, το οποίο μάλιστα βρέθηκε κοντά στον συγκεκριμένο ελληνικό οικισμό. Είναι προφανές ότι προσπαθούν να εξαλείψουν οτιδήποτε ελληνικό συνδέεται με τη Μακεδονία, ελπίζοντας ότι με αυτόν τον τρόπο θα την αποσυνδέσουν από την πραγματική ιστορία της. Ευσεβείς πόθοι...

Άννας Νότη

ΒΟΡΕΙΟΣ ΗΠΕΙΡΟΣ - ΤΟΤΕ ΚΑΙ ΤΩΡΑ

Αξιότιμοι κύριοι καλημέρα σας,

Θα ήθελα να χαιρετίσω και να συγχαρώ και εγώ με τη σειρά μου τον πρόεδρό μας Ιωάννη Αμπατζόγλου για την πρωτοβουλία και την προσπάθεια που καταβάλλει να μας γνωρίσει μεταξύ μας και να δούμε πώς θα αντιμετωπίσουμε από κοινού τις προκλήσεις που βλέπουμε να πέφτουν πάνω στα κεφάλια μας.

Όπως γνωρίζετε, η καταγωγή μου προέρχεται από την Χειμάρρα της Βορείου Ηπείρου.

Την Χειμάρρα των Σπυρομηλιάων που αγωνίστηκαν για την ελευθερία των Βορειοηπειρωτών.

Θα ξεκινήσω με κάποια ιστορικά στοιχεία, τα οποία μπορεί να είναι καταγεγραμμένα και γνωστά για τους ειδικούς, οφείλουμε όμως να τα αναφέρουμε ώστε να τα πληροφορούνται όσο το δυνατόν περισσότεροι.

5η Νοεμβρίου του 1912, διακόσιοι περίπου εθελοντές Κρητικοί επιβιβάζονται από την Κρήτη στο πλοίο Αχελώος. Κατευθύνονται προς την Κέρκυρα και τις πρώτες πρωινές ώρες επιβιβάζονται και τα εθελοντικά σώματα του Σπυρομήλιου.

Η αποβίβαση των τμημάτων γίνεται στις 7:30 στα Σπήλαια.

Στην Χειμάρρα οι Κρητικοί κινούνται νότια, ενώ οι Χειμαρριώτες βόρεια όπου και φθάνουν στο Διοικητήριο.

Οι διαταγές του Σπυρομήλιου ήταν να αποφευχθούν σκοτωμοί.

Μετά από σύντομο αγώνα απελευθερώνουν την πόλη.

Αμέσως μετά ο ίδιος κηρύσσει με προκήρυξη του την Χειμάρρα ελεύθερη και αναπόσπαστο τμήμα της μίας και αδιαιρέτου μεγάλης ελληνικής πατρίδας και υψώνει στο Διοικητήριο την ελληνική σημαία.

Σε κλίμα ενθουσιασμού και ατμόσφαιρα αγαλλίασης και χαράς η οποία κυριάρχησε σε όλα τα χωριά ο ίδιος αναφέρει στην προκήρυξή του:

«Χειμαρριώται! Καταλαμβάνων εν ονόματι του Βασιλέως των Ελλήνων Γεωργίου του Α΄ και της Ελληνικής Κυβερνήσεως την Επαρχίαν Χειμάρρας, κηρύσσω αυτήν ελευθέραν ως αναπόσπαστον τμήμα της μίας και αδιαιρέτου μεγάλης Ελληνικής Πατρίδος».

Ακολούθως στις 7.12.1912 απελευθερώνεται και η Κορυτσά, όμως η διάσκεψη των πρεσβευτών των μεγάλων δυνάμεων αναγνωρίζει την Αλβανία ανεξάρτητη υπό διεθνή επιτροπή και προσωρινά σύνορα τα οποία οριστικοποιούνται στην συνέχεια παραβλέποντας τα ελληνικά δίκαια με το γνωστό Πρωτόκολλο της Φλωρεντίας.

Μήνες μετά, στις 21 Φεβρουαρίου 1913 απελευθερώνονται τα Ιωάννινα. Η γαλανόλευκη θα κυματίζει στις 4.3.1913 στους Αγίους Σαράντα, αμέσως μετά στο Αργυρόκαστρο, την Πρεμετή και το Τεπελένι.

Η Χειμάρρα που άνοιξε τον δρόμο για την ελευθερία και κράτησε ηρωικά αυτήν δέχεται τις ενισχύσεις

του Ελληνικού στρατού. Όμως τα σχέδια των μεγάλων δυνάμεων είναι διαφορετικά.

Ο Σπυρομήλιος στις 3 Ιουλίου 1913 πληροφορούμενος τις αρνητικές τους θέσεις αποστέλλει την διαμαρτυρία του Χειμαρριώτικου λαού στον πρόεδρο της συνδιάσκεψης ζητώντας δικαιοσύνη και δηλώνοντας ότι:

«...Θα ταφώμεν υπό τα ερείπια των οικιών μας και θα αναμείξουμε την τέφρα μας με την των πατέρων μας, αλλ' Αλβανοί οι Χειμαρριώται δεν θα ονομασθώσι ουδ' επί στιγμή, διότι ήσαν και είναι Έλληνες...»

Η προσωπικότητα του Σπυρομήλιου φωτίζει την ελπίδα της αλύτρωτης γης. Ο ίδιος αποστέλλει συνεχώς εκκλήσεις συμπαράστασης προς το πανελλήνιο εκφράζοντας την διαμαρτυρία του για την αδικία έναντι του Ελληνισμού.

Αν και ο ίδιος κήρυξε την αυτονομία της Βορείου Ηπείρου στις 14.2.1914, ήταν αντίθετος διότι διέβλεπε «νέα υποδούλωση» και με προκήρυξή του στις 2.7.1914 κηρύσσει την ένωση με την Ελλάδα και υψώνει πάλι την ελληνική σημαία δηλώνοντας ότι η Χειμάρρα επιμένει στη θέση της *«ή πλήρη Αυτονομία ή Καταστροφή»*. Υπερθεματίζει τούτο και προκειμένου να καταστραφεί επιβάλλεται να αποθάνη υπό την σημαία της μητρός Ελλάδος...

Τον Οκτώβριο του 1914 ο ελληνικός στρατός επαναστάτη Βόρειο Ηπειρο η οποία αποστέλλει στην Βουλή των Ελλήνων βουλευτές. Ανάμεσα τους ο βουλευτής Αργυροκάστρου Σπυρομήλιος. Περί τα τέλη όμως Ιουλίου 1916 ο Ελληνικός στρατός οπισθοχωρεί εγκαταλείποντας για άλλη μία φορά την Χειμάρρα και έτσι ο

εθνικός διχασμός παραλύει τους αγώνες για αντίσταση και δικαίωση.

Φέτος έχουν συμπληρωθεί 107 χρόνια από την υπογραφή του Πρωτοκόλλου της Κέρκυρας και ακόμη το Βορειοηπειρωτικό ζήτημα εκκρεμεί. Όπως αναφέρει ο Αντιστράτηγος ε.α. Αντώνιος Βασιλείου¹ στον ιστότοπο «himara.gr» δύο παρόμοια ζητήματα με το Βορειοηπειρωτικό είχαν αίσιο τέλος. Το Αυστριακό λύθηκε το 1955 και το Γερμανικό το 1991 με την ένωση των δύο Γερμανιών.

Συνεχίζει ο κ. Βασιλείου, ότι το Πρωτόκολλο υπογράφηκε στην Κέρκυρα στις **17 Μαΐου 1914**, ανάμεσα στην Αλβανική κυβέρνηση, την οποία εκπροσωπούσε ο πρίγκιπας **Wied (Vidi I)** και τον **Γεώργιο Χρηστάκη-Ζωγράφο**, πρόεδρο της «Αυτόνομης Δημοκρατίας της Βορείου Ηπείρου». Με την συνυπογραφή αυτή, τεματίστηκαν οι ένοπλες συγκρούσεις ανάμεσα στην Αλβανική χωροφυλακή και τους Ιερούς Λόχους της Βορείου Ηπείρου και παραχωρήθηκε αριθμός δικαιωμάτων και προνομίων στον ελληνικό τοπικό πληθυσμό της Βορείου Ηπείρου.

Οι Πρόσβεις των Μεγάλων Δυνάμεων ανήγγειλαν στην Ελλάδα ότι οι κυβερνήσεις τους εγκρίνουν το Πρωτόκολλο και η Αλβανική κυβέρνηση αποδέχτηκε την συμφωνία και απέδωσε το επίσημο έγγραφο του πρωτοκόλλου στις 23 Ιουνίου 1914 στην αυτόνομη κυβέρνηση της Βορείου Ηπείρου.

1. <https://www.himara.gr/apopseis/9704-106-xronia-protokolo-kerkyras-vorioiprotiko-ekremei>

Το Πρωτόκολλο ορίζει:

- Στρατολόγηση αυτοχθόνων στην χωροφυλακή.
- Απαγόρευση παραμονής στρατιωτικών μονάδων αποτελούμενων από μη ντόπιους στην περιοχή, παρά μόνο σε περίπτωση πολέμου ή επανάστασης.
- Διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στα σχολεία, αν και στις τρεις πρώτες τάξεις η αλβανική θα διδάσκονταν παράλληλα με την ελληνική.
- Θρησκευτική διδασκαλία μόνο στα ελληνικά.

Ο Ελευθέριος Βενιζέλος παρακίνησε τον Ζωγράφο να επικυρώσει όσο το δυνατόν ταχύτερα τους όρους του Πρωτοκόλλου χωρίς να προβάλει επιπλέον αξιώσεις. Η κυβέρνηση της Βορείου Ηπείρου από την πλευρά της αξίωνε να εγκριθούν και να εγγυηθούν για το Πρωτόκολλο οι Μεγάλες Δυνάμεις. Τελικά την 1η Ιουνίου 1914 το επικύρωσαν με εξαίρεση τους εκπρόσωπους της Χειμάρρας, οι οποίοι επέμεναν υπέρ της ένωσης με την Ελλάδα με το σύνθημα «*Ένωσις ή θάνατος*». Λίγες μέρες αργότερα η Αλβανική κυβέρνηση αποδέχτηκε οριστικά την συμφωνία και απέδωσε το επίσημο έγγραφο του Πρωτοκόλλου στις 23 Ιουνίου 1914 στην αυτόνομη κυβέρνηση.

Παρ' όλο που το Πρωτόκολλο δεν αναιρέθηκε ποτέ από κάποια μεταγενέστερη συνθήκη, μετά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και μέχρι σήμερα ουδέποτε εφαρμόστηκε.

Στον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο και συγκεκριμένα κατά τον Ελληνοϊταλικό πόλεμο (1940-41), η Ελλάδα απελευθέρωσε την Βόρειο Ήπειρο, πλην όμως η γερμανική κατοχή που επακολούθησε ματαίωσε την ενσωμά-

τωσή της στην μητέρα Ελλάδα.

Οι Χειμαρριώτες, που δεν αναγνώρισαν το Πρωτόκολλο της Κέρκυρας και στην συνέχεια το 1946 αρνήθηκαν να αναγνωρίσουν το κομμουνιστικό καθεστώς του Ενβέρ Χότζα, τιμωρήθηκαν με την «στέρηση» της ελληνικής εθνικότητάς τους. Τελικά όχι μόνο από τους Χειμαρριώτες, αλλά από όλους τους Ηπειρώτες της Βορείου Ηπείρου αφαιρείται το δικαίωμα στην ορθόδοξη χριστιανική πίστη τους όταν τον Νοέμβριο του 1967 η Αλβανία ανακηρύχθηκε επίσημα ως το πρώτο άθεο κράτος στον κόσμο.

Τιτάνιος ήταν ο αγώνας κατά τα χρόνια του κομμουνισμού του Μητροπολίτου Δρυϊνουπόλεως, Πωγωνιανής και Κονίτσης κυρού Σεβαστιανού, χωρίς τον οποίο το Βορειοηπειρωτικό ζήτημα θα ήταν θαμμένο στα χρονοντούλαπα της ιστορίας και ενδεχομένως να είχε ξεχαστεί.

Παρότι το Πρωτόκολλο της Κέρκυρας και τα δικαιώματα της Ελληνικής Εθνικής Μειονότητας ουδέποτε εφαρμόστηκαν από το αλβανικό καθεστώς και παρά την μη εισέτι άρση της εμπολέμου καταστάσεως Ελλάδος - Αλβανίας, η Αλβανία το 1990 άνοιξε τα σύνορα και έτσι στήριξε την οικονομία της και εμμέσως την επιβίωση του λαού.

Το Βορειοηπειρωτικό ζήτημα παραμένει εκκρεμές στο συμβούλιο των υπουργών των Εξωτερικών των τεσσάρων νικητριών Δυνάμεων (ΗΠΑ, τ. Σοβιετικής Ένωσης, Βρετανίας και Γαλλίας). Όπως είναι γνωστό, στο Παρίσι το 1946 πραγματοποιήθηκε η Διάσκεψη των τεσσάρων νικητριών Δυνάμεων. Στο συμβούλιο των

υπουργών των Εξωτερικών και πάλι δεν ικανοποιήθηκε το αίτημα της Ελλάδος και η Βόρειος Ήπειρος παρέμεινε στην αλβανική επικράτεια. Δεν υπάρχει καμιά άλλη μεταπολεμική διεθνής πράξη που να κατοχυρώνει νομικά το γεγονός ότι η Βόρειος Ήπειρος παραμένει τμήμα της Αλβανίας.

Η μεθοριακή γραμμή μεταξύ Ελλάδος και Αλβανίας υφίσταται μόνο de facto και όχι de jure και το Βορειοηπειρωτικό ζήτημα εξακολουθεί να παραμένει ανοικτό ηθικά και νομικά.

Σειρά πολέμων και αγώνων των Ελλήνων για τα ιδανικά τους, βαρύς ο φόρος του αίματος, αλλά η Βόρειος Ήπειρος βρίσκεται ακόμα εκτός των συνόρων της μητέρας πατρίδας.

Για τα ίδια ιδανικά έπεσε νεκρός ο Αριστοτέλης Γκούμας, ο συμμαθητής, ο φίλος μου. Ο Αριστοτέλης δολοφονήθηκε επειδή μίλαγε Ελληνικά στην Ελληνική Χειμάρρα! Ο Αριστοτέλης όμως ζει στις καρδιές μας και θα ζει γιατί δεν γονάτισε και δεν φοβήθηκε, δεν πρόδοσε. Αντιθέτως μας έδειξε τον δρόμο, ότι η Ελλάδα είναι μέσα μας! Την τρέμουν, την φοβούνται, τους τρομάζει, τους κατατροπώνει! Οι σφαίρες τους δεν σκοτώνουν τους ήρωές μας. Τους κάνουν αθάνατους!!!

Ο Κωνσταντίνος Κατσιφας, γεννήθηκε Έλληνας, έζησε Έλληνας και πέθανε Έλληνας. Δολοφονήθηκε επειδή ήταν Έλληνας. Είμαι περήφανη που ο Κατσιφας είναι ο πιο πρόσφατος στο πάνθεον των Ελλήνων ηρώων. Ο Βορειοηπειρώτης που τόλμησε, που δεν κρύφτηκε, που δεν φοβήθηκε, που δεν έσκυψε το κεφαλι και δεν γονάτισε! Ο Κατσιφας ήταν στα συλλαλητήρια της

Θεσσαλονίκης και στο πρώτο της Αθήνας για την Μακεδονία μας, πρώτος-πρώτος με την πελώρια ελληνική σημαία! Ακόμα και όταν τον δολοφόνησαν αυτός ήταν εκεί με το πνεύμα του στο τελευταίο μεγαλειώδες συλλαλητήριο στην Αθήνα. Ήταν εκεί η σημαία του, ήταν εκεί η ψυχή του. Ήταν εκεί μαζί μας για την Μακεδονία μας! Ο Κασιόφας αποτελεί παράδειγμα σεβασμού προς τους προγόνους μας και παράδειγμα προς μίμηση για όλους εμάς σήμερα αλλά και για τις αυριανές γενιές! Ο Κασιόφας λάτρευε όλα αυτά που μας ενώνουν εμάς τους Έλληνες! Την γλώσσα μας, την ιστορία μας, την σημαία μας, τις αλησμόνητες πατρίδες μας, τα ιδανικά μας, τις αξίες μας! Η Ελλάδα έρρεε στο αίμα του. Η Ελλάδα χτυπούσε στην καρδιά του. Η Ελλάδα ήταν η ανάσα του. Ο Κωνσταντίνος Κασιόφας δεν καταγόταν από την Μακεδονία αλλά ένωθε Μακεδόνας. Ένωθε την ανάγκη να υπερασπιστεί την πατρίδα μας! Προσέφερε πολλά, όχι μόνο στις Βουλιαράτες αλλά σε όλη την Βόρειο Ήπειρο και σε όλο τον ελληνισμό. Αυτό αποτελεί το φωτεινό παράδειγμα για όλους εμάς. Παράδειγμα αυτοθυσίας και παράδειγμα προσφοράς και πατριωτισμού! Ο Κασιόφας δεν πέθανε, εξάλλου, του ανδρειωμένου ο θάνατος, θάνατος δε λογίζεται. Και ο Κασιόφας ήταν όχι μόνο ανδρειωμένος, αλλά θα παραμείνει και αθάνατος!

Η Αλβανία, ενώ επιδιώκει την είσοδο της στην οικογένεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεν σέβεται την υπογραφή της όχι μόνο στο πρωτόκολλο της Κέρκυρας, αλλά και στην συμφωνία για την ΑΟΖ το 2009, ενώ η Ελλάδα αδικαιολόγητα αφήνει το θέμα στην λήθη, ενερε-

γώντας μάλιστα μονόπλευρα υπέρ της Αλβανίας.

Η οριστική επίλυση του Βορειοηπειρωτικού ζητήματος θέλει ηγεσία με Αρετή και Τόλμη όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά και στους Ηπειρώτες της Βορείου Ηπείρου, η οποία δυστυχώς δεν υπήρξε ούτε υπάρχει στον απαιτούμενο βαθμό.

Όλα όσα ζήσαμε εμείς οι Βορειοηπειρώτες όλα αυτά τα χρόνια, όλα όσα μας πλήγωσαν, μας έκαναν πιο δυνατούς, πιο αποφασισμένους, πιο Έλληνες! Εμείς δεν κάναμε πίσω από τις θέσεις μας, δεν κάναμε βήμα πίσω από τα πιστεύω μας και ο Σπυρομήλιος, ο Κωνσταντίνος και ο Αριστοτέλης, αλλά και όλοι οι ήρωές μας, αποτελούν τον φωτεινό φάρο που μας δείχνει τον δρόμο. Δεν λυγίσαμε και δεν ξεχάσαμε τον σκοπό μας! Να κρατήσουμε την γη ελληνική, να μπορέσουμε να δούμε την δικαίωση και την ελευθερία!

Γεώργιου Μανωλόπουλου

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

Χαίρετε, κυρίες και κύριοι. Η δική μου ομιλία θα είναι σύντομη και δεν θα αναφερθεί σε κάποιο συγκεκριμένο εθνικό θέμα αλλά στην ίδια την Επιτροπή Ελληνισμού.

Καταρχήν, σας ευχαριστώ για τον κόπο και τον χρόνο που αφιερώσατε για να βρεθείτε εδώ σήμερα από όλη την Ελλάδα, την Ευρώπη και την Αμερική.

Στην Ελλάδα και σε όλο τον κόσμο, οργανώσεις πολιτών, ΜΚΟ, σωματεία, λόμπυ κ.λπ. ασκούν πιέσεις σε πολιτικά κόμματα, καταθέτουν μηνύσεις, διοργανώνουν συγκεντρώσεις, συγκεντρώνουν χρήματα και οργανώνουν ακτιβιστικές δράσεις κάθε είδους. Προσπαθούν δηλαδή να πετύχουν τους σκοπούς τους με μεθόδους εκτός της πολιτικής, αλλά και επηρεάζοντας και σπρώχνοντας την κοινή γνώμη και τις πολιτικές αποφάσεις προς την κατεύθυνση που αυτές επιθυμούν.

Η Επιτροπή Ελληνισμού δεν είναι κόμμα. Είναι η δική μας οργάνωση. Μπήκαμε στον κόπο να βρεθούμε όλοι μαζί εδώ στη Θεσσαλονίκη. Ας μη μείνουμε μόνο σε αυτή τη συνάντηση. Ας σηκώσουμε τα μανίκια και ας εργαστούμε πραγματικά, όπως μπορεί ο καθένας για την προώθηση και την πραγμάτωση των σκοπών της Επιτροπής.

Σας καλώ να ενταχθείτε και να συμμετάσχετε ενεργά, είτε στις υπάρχουσες ομάδες εργασίας είτε ξεκινώντας μία νέα.

Τα εθνικά θέματα είναι πολλά. Οι δυνάμεις μας σήμερα ίσως να φαντάζουν μικρές. Και η μεγαλύτερη χιονοστιβάδα όμως μπορεί να ξεκινήσει από μια μικρή χιονόμπαλα. Ας ξεκινήσουμε. Ας θέσουμε στόχους. Μαζί θα βρούμε τους τρόπους για την πραγμάτωσή τους.

Θα κλείσω με τα λόγια του αγωνιστή για τη Μακεδονία, του Ίωνος Δραγούμη.

«Ο καθένας πρέπει να φαντάζεται πως αυτός πρέπει να σώσει το έθνος του. Πρέπει να φαντάζομαι πως από μένα μόνον εξαρτάται η σωτηρία του έθνους. Να μην κοιτάζω τι κάνουν οι άλλοι και να φαντάζομαι πως εγώ έχω το μεγάλο χρέος της σωτηρίας».

Μαρίας Νεγρεπόντη-Δελιβάνη

Η ΤΙΜΗ ΣΤΟ 21

Ευχαριστώ για την πρόσκληση του προέδρου κ. Αμπατζόγλου, που μου δίνει την ευκαιρία να παρουσιάσω την κίνηση της ΤΙΜΗΣ ΣΤΟ 21. Πρόκειται για κίνηση πατριωτική με στόχους ανάλογους με αυτούς της Επιτροπής Ελληνισμού, και γι' αυτό υποθέτω ότι ενδιαφέρει το αποψινό μας συνέδριο.

Θα χωρίσω την ομιλία μου σε 3 Μέρη. Στο πρώτο θα εξηγήσω πώς και γιατί γεννήθηκε η ΤΙΜΗ ΣΤΟ 21. Στο δεύτερο θα διερευνήσω τα σκοτεινά μονοπάτια που μας σέρνει ο εθνομηδενισμός και στο τρίτο θα προσδιορίσω τους στόχους και τις δραστηριότητες της ΤΙΜΗΣ ΣΤΟ 21.

1. Πώς και γιατί γεννήθηκε η ΤΙΜΗ ΣΤΟ 21

Η πρόσκληση και υιοθέτηση επιστημόνων με ανθελληνικές απόψεις από την επίσημη Επιτροπή εορτασμού των διακοσίων ετών.

Η ΤΙΜΗ ΣΤΟ 21 γεννήθηκε στη διάρκεια της πρώτης καραντίνας το 2020. Συγκεκριμένα, εξοργίστηκα όταν διάβασα στον Τύπο ότι μέλος της Επιτροπής Ελλάδα

21, για τον εορτασμό της επετείου των διακοσίων ετών, με πρόεδρο την κυρία Γιάννα Αγγελοπούλου, ο κ. Αριστείδης Χατζής, αποκάλεσε τον Καποδίστρια δικτάτορα. Και λίγες μόνο ημέρες αργότερα, το ίδιο αυτό μέλος της Επιτροπής Ελλάδα 21 επιτέθηκε με ανοίκειους χαρακτηρισμούς και εναντίον του Γεώργιου Καραϊσκάκη.

Ανέμενα την αντίδραση της Κυβέρνησης, η οποία ουδέποτε έλαβε χώρα. Και οι σχετικές απαντήσεις, που δόθηκαν από την πρόεδρο της Επιτροπής Ελλάδα 21 όχι μόνο δεν ήταν καθησυχαστικές, αλλά αντιθέτως ενίσχυσαν την αρχική αγωνία μου για το πού ακριβώς οδεύει αυτός ο επετειακός εορτασμός. Δηλαδή η πρόεδρος της Ελλάδα 21, υποστήριξε ότι συνέβη κάτι το αλλόκοτο με την εξύβριση του Καραϊσκάκη χωρίς να εξηγήσει τι ακριβώς. Και ακόμη υποστήριξε ότι θα εξεταστούν *«όλες οι ερμηνείες της ιστορίας μας»*. Με τρόμο διερωτήθηκα, για ποιες ερμηνείες πρόκειται; Διότι, οι *«πολλές ερμηνείες»* έχουν ενδεχομένως θέση σε συνέδρια ή σε διδακτορικές διατριβές, αλλά όχι στον εορτασμό της Επανάστασης που μας έδωσε πατρίδα να ζούμε μέσα σε αυτήν. Αντιθέτως, είναι εξαιρετικά επικίνδυνες, ειδικά αυτή την περίοδο, που οι Τούρκοι αμφισβητούν τα πάντα, σχετικά με την ιστορία μας, την καταγωγή μας, τη θρησκεία μας, και που ακριβώς πολλές από τις αμφισβητήσεις αυτές υποστηρίζονται και από Έλληνες.

Δυστυχώς, όπως φάνηκε πολύ σύντομα, ο κ. Αριστείδης Χατζής δεν ήταν ο μόνος υβριστής των ηρώων του 1821. Όπως αποδεικνύεται στη συνέχεια, αυτά που έκανε ο κ. Χατζής ήταν παιίσματα σε σχέση με αυτά που αποκάλυφα στη συνέχεια. Συγκεκριμένα, η ελπίδα

μου ότι ο κ. Χατζής θα μπορούσε να αποτελέσει την εξαίρεση, κλονίστηκε σοβαρά όταν είδα την παρουσία του κ. Mark Mazower στην Επιτροπή Ελλάδα 21, δεδομένου ότι είχα γνώση των ανθελληνικών του θέσεων μέσω του βιβλίου του για τη Θεσσαλονίκη.

Αποφάσισα, λοιπόν, να ψάξω. Να ψάξω στην τύχη. Και επέλεξα τον κ. Κώστα Κωστή, ο οποίος μεταξύ άλλων πληροφορεί τους αναγνώστες του ότι «η Επανάσταση έγινε από μια περιθωριακή ελίτ». Έδωσα σχεδόν άφεση αμαρτιών στον κ. Χατζή, καθώς το νέο εύρημα με τον Κώστα Κωστή ξεχαρβάλωνε εκ βάθρων την εθνική μας Επανάσταση.

Στο σημείο αυτό άρχισα να διερωτώμαι πώς αποφάσισε έτσι να εορτάσει η επίσημη Ελλάδα 21 την επέτειο των διακοσίων ετών. Δηλαδή, ως «το έργο μιας περιθωριακής ελίτ»; Αλλά, αν αυτό πιστεύουμε, τι χρειάζεται να γιορτάσουμε; Την «περιθωριακή ελίτ»; Και κρίνω ότι πρέπει να συνεχίσω να ψάχνω. Στρέφομαι, έτσι, στην τύχη, στους ξένους καλεσμένους της Επιτροπής Ελλάδα 21, και επέλεξα τον κ. Ronderic Beaton, που είχε δώσει σχετικά πρόσφατα μια συνέντευξη στην κυρία Κλεφτογιάννη του Lifo, και που τώρα κυκλοφόρησε σε βιβλίο, στα ελληνικά, τις σχετικές και άκρως ανθελληνικές απόψεις του, με τίτλο: «Ελλάδα - Η βιογραφία ενός σύγχρονου έθνους» (ο τίτλος ομιλεί από μόνος του). Και εκεί, ναι, ομολογώ ότι πανικοβλήθηκα. Και τούτο, διότι ο κ. Beaton υποστηρίζει εν ψυχρώ ότι η ιδέα της σκλαβιάς των τετρακοσίων ετών ουδόλως ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα, είναι ιδέα που μας ήρθε από τη Δύση, δεδομένου ότι οι σκλάβοι Έλληνες περνούσαν πολύ καλά στην

Οθωμανική Αυτοκρατορία και αποκαλούσαν τους σουλτάνους με τίτλους των Βυζαντινών αυτοκρατόρων. Κατά τον κ. Beaton, λοιπόν, ο εορτασμός αυτός των διακοσίων ετών είναι μια ευκαιρία για τους Έλληνες, που βγαίνουν τώρα από τα Μνημόνια, να αναθεωρήσουν αυτές τις λαθεμένες απόψεις. Να αναθεωρήσουν, δηλαδή (βλέπε να παραχαράξουν), την ιστορία τους.

Αλλά, αν δεν υπήρξε σκλαβιά και ούτε εθνική επανάσταση, εύλογα πιστεύω ότι διερωτήθηκα, τι ακριβώς έχει αποφασίσει να εορτάσει η Επιτροπή Ελλάδα 21;

Κρίνω ότι οφείλω να προχωρήσω στην αναζήτηση και άλλων απόψεων, για την Επανάσταση του 1821, από τους επίσημους προσκεκλημένους της Επιτροπής Ελλάδα 21. Και επιλέγω τις απόψεις του κ. Richard Clogg, που ολοκληρώνει το «ξήλωμα» της Ιστορίας μας, και αποδομεί την ταυτότητά μας. Πράγματι, ο κ. Richard Clogg αποδεικνύεται γνήσιος κλώνος του Jakob Philip Fallmerayer, ο οποίος χρησιμοποιήθηκε τον 19ο αιώνα από τη ρωσική αυλή, προκειμένου να χαλκεύσει θεωρία η οποία να υποστηρίζει ότι οι Έλληνες είναι Σλάβοι, και έτσι να διευκολυνθεί η πάντοτε πολύ επιθυμητή κάθοδος των Σλάβων στο Αιγαίο. Υποστηρίζει, λοιπόν, το μέλος της Επιτροπής Ελλάδα 21, κ. Clogg, ότι οι Νεοέλληνες ουδεμία σχέση έχουν με τους Αρχαίους Έλληνες, αλλά πάσχουν από προγονοπληξία, την οποία τους ενισχύει η Δύση, η οποία κακώς και εσφαλμένως τους βαναλίζει ότι είναι συνεχιστές των σπουδαίων επιτευγμάτων του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού. Και συνεχίζει ο κ. Richard Clogg, με περισσή περιφρόνηση για τους Έλληνες, να υποστηρίζει ότι κακώς, όταν η

Ελλάδα έγινε δεκτή στην ΕΕ Άγγλος υπουργός υποδέχθηκε τον Έλληνα εκπρόσωπο λέγοντας ότι ανταποδίδει η Ευρώπη ένα μικρό τμήμα του χρέους της προς την Ελλάδα, που έβαλε τα θεμέλια του πολιτισμού. Διότι τίποτε από αυτά, κατά τον κ. Clogg, δεν ισχύει, καθώς οι Νεοέλληνες δεν έχουν καμιά σχέση με τους ένδοξους προγόνους τους.

Θεώρησα περιττό να συνεχίσω τη διερεύνηση απόψεων και άλλων, από τους επίσημα προσκεκλημένους, από την Κυβέρνησή μας, για τον εορτασμό των διακοσίων ετών από το 1821, εφόσον με τις απόψεις αυτών των παραπάνω πέντε μελών της Επιτροπής Ελλάδα 21, έχει κατεδαφιστεί ολόκληρο το ελληνικό Έθνος.

Να προσθέσω, εδώ και την όχι πολύ παλιά πρόταση της προέδρου της Επιτροπής Ελλάδα 21 κ. Γιάννας Αγγελουπούλου, με την οποία δεν διαφώνησε αρχικά ο πρωθυπουργός, ότι δηλαδή θα έπρεπε να προσκαλέσουμε τον κ. Ερντογάν για να γιορτάσουμε όλοι μαζί την 25η Μαρτίου!

Να προσθέσω και την απαγόρευση των παρελάσεων της 28ης Οκτωβρίου, που για να τιμηθεί η σημαντική μας επέτειος έγιναν μικρές αυθόρμητες μικροπαρελάσεις, ως αντίδραση, στο Νέο Σούλι και αλλού.

Να προσθέσω, ακόμη, ότι στην παρέλαση της 25ης Μαρτίου δεν προσκλήθηκαν απόγονοι των ηρώων του 1821, παρότι υπάρχει ένωση, και παρότι πολλοί από αυτούς είναι υποστηρικτές της ΤΙΜΗΣ ΣΤΟ 21.

Στα παραπάνω, που έκρινα απαράδεκτα αλλά και εθνικά επικίνδυνα, έσπευσα να αντιδράσω, αρθρογραφώντας σε εφημερίδες και περιοδικά, δίνοντας συνέ-

χεια σε προσκλήσεις για συνεντεύξεις σε τοπικά/περιφερειακά ΜΜΕ και ιστοσελίδες, και καταγγέλλοντας την ανθελληνική αυτή κατάσταση, όπου ήταν δυνατόν. Να σημειώσω ότι ουδεμία πρόθεση είχα να αναλάβω ένα τέτοιας ογκής έργο, όπως η οργάνωση μιας παράλληλης Επιτροπής για τον εορτασμό του 1821. Και τούτο διότι εκτός του ότι δεν υπήρχε η ελάχιστη οργανωτική υποδομή, ήμουν όπως πάντα υπεραπασχολημένη με τις επισημονικές μου υποχρεώσεις, ανά την υφήλιο, ώστε να μην αναζητώ πρόσθετες ασχολίες. Σπεύδω γι' αυτό να τονίσω ότι η συνέχεια που δημιούργησε την ΤΙΜΗ ΣΤΟ 21 έγινε χωρίς να συνειδητοποιήσω πλήρως τις σχετικές εξελίξεις. Συγκεκριμένα, άρχισαν να καταφθάνουν με καταταγιστικό ρυθμό στο διαδίκτυο οι προτροπές για την ανάγκη ενός άλλου εορτασμού, διαφορετικού από τον επίσημο με πρόεδρο την κυρία Αγγελοπούλου, που είχε συγκεντρώσει στους κόλπους της σωρεία «αυγών του φιδιού». Αυτή η πηγαία εθνική συνείδηση, που ξεπήδησε αυθόρμητη και χωρίς την ελάχιστη διαφήμιση, ήταν το καταλυτικό στοιχείο που με έπεισε ότι οφείλω να δώσω τη μάχη ως το τέλος και με όσες δυνάμεις έχω να ενισχύσω τις χιλιάδες Ελληνίδων και Ελλήνων που στήριξαν με ενθουσιασμό την ΤΙΜΗ ΣΤΟ 21. Και έτσι δημιουργήθηκε η ΤΙΜΗ ΣΤΟ 21.

II. Πού μας οδηγεί ο εθνομηδενισμός

Καταρχήν, νομίζω ότι είναι απαραίτητο να προσπαθήσω να απαντήσω το πώς θα μπορούσε να ερμηνευθεί η

συναίνεση της Κυβέρνησης για τη συμμετοχή τέτοιων ανθελληνικών απόψεων στην επίσημη Επιτροπή Ελλάδα 21 για τον εορτασμό της εθνικής μας επετείου των διακοσίων ετών.

Στην Ελλάδα έχει πάρει σάρκα και οστά ένα πολύ ανώμαλο και επικίνδυνο σχήμα, αναφορικά με τα σοβαρά μας προβλήματα, εθνικά και οικονομικά.

Στα πλαίσια αυτού του συνεδρίου, απλώς επισημαίνω αυτό το τεραστίων διαστάσεων και ασύλληπτης επικινδυνότητας θέμα με το οποίο έχει αρχίσει να ασχολείται πολύ σοβαρά η ΤΙΜΗ ΣΤΟ 21. Πράγματι, αναφέρω το 3ο συνέδριο, που έλαβε χώρα διαδικτυακά, στις 2 και 3 Ιουλίου, με εξαιρετικούς ομιλητές και θέμα: «Οι αρνητικές συνέπειες της υπερβολικής υποτέλειας/εξάρτησης στη διαμόρφωση των οικονομικών μας προβλημάτων». Και με το τέλος των θερινών διακοπών, θα ολοκληρώσουμε τις συνέπειες αυτές στα εθνικά μας θέματα και στο μεταναστευτικό/λαθρομεταναστευτικό. Όσοι ενδιαφέρονται, θα βρουν τις σχετικές ομιλίες και συζητήσεις σε βίντεο στο διαδίκτυο.

Με την κατάσταση που επικρατεί, και που με τηλεγραφικό, αναγκαστικά, τρόπο αναφέρθηκα σε αυτήν, είναι δεδομένη η αγωνία του κάθε σκεπτόμενου Έλληνα πολίτη, για το πού οδεύει η πατρίδα μας, δεδομένου ότι αυτές οι εθνικά άκρως επικίνδυνες τάσεις δεν εξατλούνται στα ανθελληνικά στοιχεία που παρεισέφρησαν στην κυβερνητική Επιτροπή εορτασμού της επετείου μας Ελλάδα 21. Διότι, υπάρχει δυστυχώς μια αρκετά εκτεταμένη λαίλαπα εθνομηδενισμού, που απειλεί να καταπιεί την πατρίδα μας. Το γενικό, αλλά και, βάσει

όλων των ενδείξεων, επίσημο σύνθημα αυτής της καταγίδας του εθνομηδενισμού είναι η υποβάθμιση και ο χλευασμός του πατριωτικού αισθήματος. Το σύνθημα αυτό υποβάθμισης επικάλυψε το σύνολο των πατριωτικών αντιδράσεων εναντίον της Συμφωνίας των Πρεσπών. Να θυμηθούμε ότι τότε η πλειοψηφία των Ελλήνων που αντιτάχθηκαν στο ξεπούλημα της Μακεδονίας χαρακτηρίστηκαν ως φασίστες, ναζιστές και ανεγκέφαλοι. Έκτοτε, οι αντεθνικές αυτές προκλήσεις συνεχίζονται αδιαλείπτως, με προγραμματισμό και δράση σε ολοένα περισσότερα επίπεδα. Και πιο συγκεκριμένα, ο μη πατριωτικός εορτασμός, που προαλείφεται από την Επιτροπή Ελλάδα 21, είναι ξεκάθαρο ότι συμπορεύεται και με άλλα δεδομένα εθνομηδενισμού, τα οποία προβληματίζουν, αλλά και συχνά πανικοβάλλουν τους Έλληνες, επειδή θέτουν το εύλογο ερώτημα του τι σημαίνουν όλα αυτά, από πού κατευθύνονται και τι συνέπειες απειλούν να έχουν για την πατρίδα μας.

Οι σχετικές ανησυχίες είναι φυσικό να κορυφώνονται όταν στα φαινόμενα αυτά δίνεται η εντύπωση συμμετοχής της πρώτης τη τάξει πολιτή της χώρας, της Προέδρου της Δημοκρατίας.

Αναφέρομαι σε μια σειρά από συμπεριφορές υποβάθμισης, άρνησης, εξαίρεσης ή απομάκρυνσης θρησκευτικών και εθνικών συμβόλων, που απεικονίζουν την ελληνική ταυτότητα και που καυτηριάστηκαν από σημαντική μερίδα του Τύπου.

Εξυπακούεται ότι ως απλή πολίτης η κυρία Κατερίνα Σακελλαροπούλου, έχει κάθε δικαίωμα να θέλει ή να μη θέλει να φιλήσει σταυρό, να αρέσκεται ή να μην αρέ-

σκεται στη θέα της σημαίας μας ή στο άκουσμα του Εθνικού μας Ύμνου. Αλλά, όμως, ως αρχηγός του ελληνικού κράτους, του οποίου η συντριπτική πλειοψηφία των πολιτών είναι Χριστιανοί Ορθόδοξοι αλλά και πατριώτες, η κυρία Σακελλαροπούλου παύει να έχει αυτό το δικαίωμα.

Θέλω να ελπίζω ότι πρόκειται περί παρεξηγήσεων, ή παραβλέψεων, αλλά ωστόσο είναι ξεκάθαρη η ακόλουθη δήλωσή της στις 5.6.2021 ότι η λύση για την υπογεννητικότητα στην Ελλάδα και τη μείωση του πληθυσμού, είναι η ενσωμάτωση των μεταναστών. Που άθελα παραπέμπει στην απειλητική θεωρία/πρόβλεψη του Coudenhove Kalergi, που τον 20ό αιώνα, ταυτόχρονα με την πρότασή του για μια ενωμένη Ευρώπη, υποστήριξε ότι πρέπει να δεχθεί πληθυσμούς από όλες τις ράτσες και ο πληθυσμός της να γίνει ομοιόμορφος και να θυμίζει αρχαίους Αιγύπτιους. Και αυτοί να αποτελέσουν τη στρατιά φθηνών εργατικών χεριών για την Αμερική.

Είναι εμφανές ότι όλες οι παραπάνω επισημάνσεις ουδεμία σημασία θα είχαν, αν δεν πλαισιώναν χρονικά και νοητικά τον μη πατριωτικό τρόπο εορτασμού του 1821. Αν, επιπλέον, δεν επικρατούσε ολοένα περισσότερο η βεβαιότητα ότι προβάλλεται ή και επιβάλλεται στην Ελλάδα, ως κυρίαρχο αφήγημα, η παραχάραξη της ιστορίας και όχι η Ιστορία μας. Αν δεν είχαν θεριέψει τα ερωτηματικά για το πώς συμβαίνει να σπεύδουν ελληνικές τράπεζες, μεγάλες ελληνικές επιχειρήσεις, ΜΜΕ, δήμοι και κοινότητες, οργανώσεις κ.λπ., να χρηματοδοτούν και να στηρίζουν την Ελλάδα 21, παρότι αποδεδειγμένα έχει περιλάβει εντός της σωρεία «αβγών του φιδιού».

Με όλα αυτά φαίνεται βάσιμη η υπόθεση ότι δυνάμεις, εντός και εκτός της Ελλάδας, οδηγούν την πατρίδα μας σε μια νέα Ελλάδα, η οποία θα έχει ως συνοπτική ιστορία της τα διακόσια χρόνια από την Επανάσταση του 1821.

Σε μια νέα Ελλάδα, στην οποία τα παιδιά της θα διδάσκονται ότι ανήκουν σε ένα κράτος, αλλά και σε ένα έθνος, που δημιουργήθηκε από ένα καπρίτσιο των Μεγάλων Δυνάμεων και όπου αγάλματα, αρχαία νομίσματα, αρχαίοι ναοί κ.λπ., ουδόλως μας ανήκουν, αλλά καλώς βρέθηκαν στην περιοχή μας, γιατί με την ενοικιάσή τους μπορούμε να λύσουμε τα, κατά καιρούς, οικονομικά μας προβλήματα.

Οι εξελίξεις που θα εξαφανίσουν την Ελλάδα φαίνεται να είναι αναπότρεπτες. Ωστόσο, πριν περατωθεί η γιγαντιαία αυτή επιχείρηση της ιστορικής μετάλλαξης, που αναμένεται να επιταχυνθεί χάρη στον εθνικό εορτασμό, με τις προδιαγραφές της Ελλάδα 21, επιβάλλεται να ερωτηθούν τα δέκα εκατομμύρια των Ελλήνων εντός της επικράτειας, και τα λοιπά εκτός αυτής αν όντως επιθυμούν για τους ίδιους και τους απογόνους τους να καταστούν «ινδικά χοιρίδια».

Επιβάλλεται, για μία ανατροπή αυτής της έκτασης να υπάρξει η συναίνεση των απανταχού Ελλήνων. Γιατί, πώς να νομιμοποιηθεί η άνωθεν λήψη απόφασης για μια τέτοιας ολκής παραχάραξη της πραγματικότητας, αν αυτή επιχειρηθεί ερήμην των Ελλήνων;

Η ΤΙΜΗ ΣΤΟ 21 είναι πεπεισμένη ότι προς το παρόν, και όπως έχει γενικώς η κατάσταση, η προσπάθεια ενδυνάμωσης της εθνικής μας συνείδησης αποτελεί τη

μοναδική οδό και το αποφασιστικό όπλο αποτροπής αυτού του σκοτεινού σχεδίου εξαφάνισης της ιστορίας μας. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίον η ΤΙΜΗ ΣΤΟ 21, χωρίς καμία επίσημη στήριξη, αλλά με συντριπτικά μεγάλο αριθμό αξιόλογων μελών και υποστηρικτών, δίνει καθημερινές μάχες εναντίον του κάθε μορφής εθνομηδενισμού.

III. Τι είναι η ΤΙΜΗ ΣΤΟ 21. Τι θέλει και τι μπορεί να κάνει

Η ΤΙΜΗ ΣΤΟ 21 είναι μια πατριωτική κίνηση εναντίον του εθνομηδενισμού, χωρίς ούτε την ελάχιστη πολιτική χροιά. Να θυμηθούμε, πολύ σύντομα, πώς ορίζεται ο εθνομηδενισμός; Είναι «η απαξίωση κάθε έννοιας της πατρίδας, του έθνους, της φυλής, των παραδόσεων, της γλώσσας». Πρόκειται για το τελευταίο στάδιο της παγκοσμιοποίησης, που ενθαρρύνει και διευκολύνει τη λαθρομετανάστευση και που συνεπάγεται άνοδο της εγκληματικότητας. Η αποδόμηση των θεσμών στη σύγχρονη Ελλάδα από την εθνομηδενιστική αντίληψη είναι πλέον καθεστώ.

Αυτό το εγγώριο εθνομηδενιστικό καθεστώς ευθύνεται για τη βαθύτατη πολιτική, οικονομική, κοινωνική, πολιτιστική παρακμή μας. Πρόκειται γι' αυτούς που χαρακτηρίζουν τον εθνικισμό ως παράπτωμα, αυτούς που υποβαθμίζουν εθνικά σύμβολα, εκδηλώσεις και παρελάσεις και που ονειρεύονται αναθεώρηση της ιστορίας μας κ.ο.κ.

Αλλά ας ανατρέξουμε στον ορισμό του εθνικισμού, με βάση την *Εγκυκλοπαίδεια του Ηλίου*. «Εθνικισμός είναι η αγάπη και προσήλωσις προς το έθνος και εις όσα ανήκουν ή αναφέρονται σ' αυτό». Το περιεχόμενο αυτού του ορισμού, όπως είναι γνωστό, οι εθνομηδενιστές το έχουν δαιμονοποιήσει.

A. Να επανέλθουμε στους στόχους της ΤΙΜΗΣ ΣΤΟ 21, που είναι δύο:

α) Ενδυνάμωση εθνικής συνείδησης και πάταξη του εθνομηδενισμού.

β) Επανάσταση του 1821: από τους δύο βασικούς της στόχους, μόνο ο πρώτος επιτεύχθηκε, η ελευθερία, αλλά όχι δυστυχώς και ο δεύτερος, που είναι η εθνική κυριαρχία. Η μελλοντική προσπάθεια της πατρίδας μας πρέπει να επικεντρωθεί στην υλοποίηση αυτού του δεύτερου στόχου, για την οποία και μάχεται με όλες της τις δυνάμεις η ΤΙΜΗ ΣΤΟ 21.

Λίγα λόγια για τη σύντομη εξέλιξη της ΤΙΜΗΣ ΣΤΟ 21, που εμφανίζει πλευρές αρχικά απρόσμενες και θα έλεγα και «φантаσμαγορικές». Συγκεκριμένα, σε διάστημα λιγότερο από χρόνο, χωρίς διαφήμιση, χωρίς στήριξη από τα θεσμικά κανάλια τηλεόρασης, χωρίς κρατικές παροχές, μπόρεσε, ωστόσο, να συγκεντρώσει τον δυσθεώρητο αριθμό των 68.166 μελών. Ο τεράστιος αυτός αριθμός εύλογα ενισχύει αισιόδοξα συμπεράσματα για τις πεποιθήσεις των Ελλήνων και για τις αντιδράσεις τους, που κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις, θα μπορούσαν να σώσουν την Ελλάδα. Και ταυτόχρονα, η τόσο μεγάλη απήχηση της ΤΙΜΗΣ ΣΤΟ 21 θα μπορούσε

ίσως να εξηγήσει τους σκοτεινούς λόγους για τους οποίους κρίθηκε σκόπιμη στις 17 Μαΐου του 2021 η απόφαση κάποιων παραγόντων του Facebook, να κατεβάσουν την ομάδα μας. Χωρίς εξηγήσεις, που ενδεχομένως θα πληροφορηθούμε μέσω της δικαστικής οδού, στην οποία έχουμε προσφύγει. Η προσφυγή αυτή γίνεται από σεβασμό στις πολλές χιλιάδες των μελών μας. Και να προσθέσω το αυτονόητο: ότι, δηλαδή, το κλείσιμο του λογαριασμού ΤΙΜΗ ΣΤΟ 21 δεν εξαλείφει τα μέλη της που υπάρχουν και αυξάνονται. Αντιθέτως, κατά την κρίση μου, η κίνηση αυτή ενισχύει τις βάσεις της ΤΙΜΗΣ ΣΤΟ 21 και της θέλησης των μελών της να αγωνιστούν για μια Ελλάδα αντάξια των θυσιών των ηρώων του 1821.

Στην ΤΙΜΗ ΣΤΟ 21, είναι όλοι εθελοντές, που αγνοούνται από τα κρατικά ΜΜΕ. Να αναφέρω το περιεργό γεγονός, που ακολούθησε τη συνέντευξη Τύπου της ΤΙΜΗΣ ΣΤΟ 21 στις 2 Ιουλίου του 2020. Ήρθαν τα τηλεοπτικά κανάλια και ανακοίνωσαν τη δημιουργία της ΤΙΜΗΣ ΣΤΟ 21. Όμως, χωρίς να κρίνουν απαραίτητο να ανακοινώσουν τους λόγους αυτής της δημιουργίας. Αντιθέτως, και η ΤΙΜΗ ΣΤΟ 21 είναι ευγνώμων σε αυτά, μας προσκαλούν, αποκλειστικά, περιφερειακά τηλεοπτικά κανάλια.

Τα οικονομικά μας μέσα είναι ανύπαρκτα. Κάποιοι από εμάς δίνουνε χρήματα, όταν χρειάζεται. Γίναμε εταιρεία μη κερδοσκοπική και εκδώσαμε ένα βιβλιαράκι του οποίου η πώληση αποτελεί τη μοναδική πηγή εσόδων μας. Πρόκειται για το βιβλιαράκι ΤΙΜΗ ΣΤΟ 21 με κείμενα για την Επανάσταση, που ευτυχώς πουλιέται καλά.

Β. Και μερικές πληροφορίες για τις δραστηριότητες της ΤΙΜΗΣ ΣΤΟ 21.

Ακριβώς αυτή την περίοδο, και για την ιστορία, προσπαθώ να συγκεντρώσω όλες τις δραστηριότητες της ΤΙΜΗΣ ΣΤΟ 21, που έχουν υλοποιηθεί μέσα στο πολύ σύντομο χρονικό διάστημα της ύπαρξής της. Και μόνο οι επιγραφές τους γεμίζουν πολλές σελίδες.

Είναι επειδή η ΤΙΜΗ ΣΤΟ 21 έχει συγκεντρώσει, αυθορμήτως, πλήθος γνωστών πατριωτών, που κοσμούν την Τιμητική Επιτροπή προσωπικοτήτων της, και εν γένει τις τάξεις της: επιστήμονες, καθηγητές ΑΕΙ, γιατροί, δικηγόροι, ιστορικοί, τεχνικοί, καλλιτέχνες, επιχειρηματίες, φοιτητές, βιοτέχνες, συγγραφείς, σκηνοθέτες κ.ο.κ. Το κύριο χαρακτηριστικό τους: ο πατριωτισμός. Απόγονοι των ηρώων του 1821 είναι με εμάς. Πολλοί ομογενείς μας στηρίζουν. Το Ίδρυμα του Ελληνικού Πολιτισμού Κύπρου είναι μαζί μας. Δήμαρχοι και πολιτιστικές οργανώσεις, σε ολόκληρη την Ελλάδα, είναι μαζί μας, όταν μπορούν, όταν δεν φοβούνται ότι θα χάσουν πρόνομα. Η οργάνωση εορτασμού του 1821 στην Πρέβεζα είναι μαζί μας και είναι δραστήρια και αποτελεσματική.

Εξυπακούεται ότι η πρόθεσή μας ουδόλως είναι να ανταγωνιστούμε την επίσημη Επιτροπή εορτασμού του 21, την Ελλάδα 21. Διότι, εκτός του ότι δεν έχουμε τα υλικά μέσα για έναν τέτοιας μορφής ανταγωνισμό, οι δικοί μας στόχοι είναι διαμετρικά αντίθετοι των δικών της, αλλά και διότι επιπλέον κρίνουμε ότι, με την οικτρή οικονομική κατάσταση της χώρας, αποτελεί πρόκληση η σπατάλη μεγάλων χρηματικών ποσών, διά το θεαθήναι.

Οι δραστηριότητες της ΤΙΜΗΣ ΣΤΟ 21 μέχρι σήμερα μπορούν να συνοψιστούν:

1. Έχουμε ήδη υλοποιήσει τρία μεγάλα διαδικτυακά συνέδρια:

- Το πρώτο, με συμμετοχή γνωστών επιστημόνων, είχε ως θέμα τον ανεκπλήρωτο στόχο της Επανάστασης, δηλαδή την απόκτηση κάποιου, έστω και χαμηλού, βαθμού εθνικής ανεξαρτησίας.

- Το δεύτερο συνέδριο διαπραγματεύθηκε την προσωπικότητα και την ανεκτίμητη συμβολή του πρώτου Κυβερνήτη της Ελλάδας, του Ιωάννη Καποδίστρια.

- Το τρίτο, πάντοτε διαδικτυακό, συνέδριο, που έγινε αρχές Ιουλίου, είχε ως θέμα τις δυσμενείς συνέπειες της υποτέλειας στον χώρο της οικονομίας.

2. Όλο τον χρόνο, και κάθε Παρασκευή βράδυ, είχαμε ραδιοφωνική εκπομπή μέσω του radio GRDiscovery, που μας διαθέτει ευγενικά τα τεχνικά του μέσα για την ΤΙΜΗ ΣΤΟ 21 με θέματα της Επανάστασης.

3. Έχουμε πολυάριθμες εκπομπές στο ενεργητικό μας, με την παρουσία επιστημόνων και ερευνητών στα διάφορα εκάστοτε θέματα, που περιλαμβάνουν την απόδοση τιμών στα επιτεύγματα των ηρώων της Επανάστασης, συζητήσεις για την υποτέλεια και τον εθνομηδενισμό.

4. Επίσης, μέσω του διαδικτύου κάνουμε ομιλίες, δίνουμε συνεντεύξεις και οργανώνουμε εκδηλώσεις, για την προβολή των στόχων της ΤΙΜΗΣ ΣΤΟ 21.

5. Δημοσιεύουμε πολυάριθμα άρθρα, απόψεις και κρίσεις σε εφημερίδες, σε ιστοσελίδες, αλλά και στο

Facebook όταν δεν μας το κλείνουν!

6. Έχουμε ανακοινώσει τη διενέργεια μεγάλου διαγωνισμού για τη βράβευση των δύο καλύτερων μελετών που να διαπραγματεύονται το μέγα πρόβλημα της υποτέλειας και του εθνομηδενισμού με χρηματικά έπαθλα 1.500 και 1.000 ευρώ.

7. Αρχίζουμε τώρα, μαζί με το ΙΗΑ (International Hellenic Association), που έχει μαζί του την ομογένεια, κίνηση απαίτησης των τεραστίων χρεών της Γερμανίας από το κατοχικό δάνειο και τις επανορθώσεις.

8. Και ακόμη και κυρίως, αρχίζουμε μια εμπειριστωμένη προσπάθεια αμφισβήτησης της νομιμότητας, της ηθικής υπόστασης, της συμφωνίας με την πραγματικότητα, του περιεχομένου των Μνημονίων, τα οποία κατέστρεψαν την Ελλάδα για πολυάριθμες γενιές και αν δεν αντιδράσουμε διά παντός.

Η προσπάθεια αυτή έχει νόημα, όπως πιστεύουμε, ύστερα από:

- Τις ανατριχιαστικές αποκαλύψεις του Μπαράκ Ομπάμα στο κεφάλαιο 22 των απομνημονευμάτων του, ότι δηλαδή η Ελλάδα έγινε παρανάλωμα του πυρός για να σωθούν οι ευρωπαϊκές τράπεζες.

- Το παγκόσμιο χρέος, που έφθασε σε δυσθεώρητα ύψη και η μόνη λύση φαίνεται να είναι η διαγραφή σημαντικού του τμήματος.

- Την έκκληση 150 διεθνώς γνωστών οικονομολόγων που υποστηρίζουν την ανάγκη διαγραφής των χρεών για να αποφευχθεί καταστροφή.

- Την πρωτόγνωρη δήλωση του ΔΝΤ ότι τα χρέη και τα ελλείμματα δεν αποτελούν πρόβλημα.

- Τα τρισεκατομμύρια που δαπανήθηκαν για την αντιμετώπιση της πανδημίας, σε διεθνή κλίμακα, και που φαίνεται ότι αναθεωρεί το καταστρεπτικό καθεστώς της λιτότητας, που διήρκεσε περίπου μισό αιώνα, όσο και η παγκοσμιοποίηση.

Τελειώνω με ένα ερώτημα που άλλοι και όχι εγώ καλούνται να απαντήσουν. Δηλαδή, «τι απήχηση έχει η ΤΙΜΗ ΣΤΟ 21»;

Σίγουρα δεν είμαι η κατάλληλη για να απαντήσω σε αυτή την ερώτηση, καθώς η ΤΙΜΗ ΣΤΟ 21 δημιουργήθηκε από εμένα, με αφορμή τις παροτρύνσεις υποστηρικτών της.

Απλά θέλω να αναφέρω με την ευκαιρία, ότι όσοι έχουμε εμπλακεί με την κίνηση αυτή, κάνουμε ό,τι νομίζουμε καλύτερο και θυσιάζουμε πολύ σημαντικό τμήμα του χρόνου μας, χωρίς να αναμένουμε υλική ή ηθική ανταπόδοση. Δεν αποβλέπουμε σε πολιτική δραστηριότητα με οποιονδήποτε τρόπο, αλλά είμαστε ασφαλώς ευτυχείς όταν αναγνωρίζονται οι προσπάθειές μας. Και όσο μπορώ να κρίνω, αναγνωρίζονται σε αρκετά ευρεία κλίμακα. Μέλη μας υποστηρίζουν ότι, σε πείσμα της δυσάρεστης κατάστασης, αποτελεί ωστόσο αναγνώριση του ότι κάνουμε καλά τη δουλειά μας και το ότι μας κατεβάζουν κάθε λίγο από το Facebook.

Νικόλαου Ταμουρίδη

ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ

Ορισμοί

Γεωπολιτική. Η γεωπολιτική είναι η επιστήμη η οποία εξετάζει, μελετά, αναλύει, ερμηνεύει την αλληλεξάρτηση μεταξύ φύσης/γεωγραφικού χώρου (περιβάλλοντος) και ανθρωπίνων δραστηριοτήτων, καθώς και την πολιτισμική σχέση του ανθρώπου με το φυσικό περιβάλλον, με σκοπό την αξιοποίηση/αύξηση της ισχύος (οικονομικής ή/και στρατιωτικής), στο παρόν και κυρίως στο μέλλον.

Η γεωπολιτική αποτελεί εργαλείο της στρατηγικής με κεντρικό σημείο την εθνική ισχύ και τον έλεγχο μίας γεωγραφικής επικράτειας.

Γεωστρατηγική. Η γεωστρατηγική είναι υποσύνολο της γεωπολιτικής και μελετά τους συσχετισμούς δυνάμεων σε διεθνές επίπεδο (παγκόσμιο ή περιφερειακό) και συνδέεται με την έννοια της πολιτικής και στρατιωτικής ισχύος, καθώς και της εξωτερικής πολιτικής.

Συγκεκριμένα, η γεωστρατηγική αναφέρεται στην πολιτική που έχει ως αντικείμενο γεωγραφικές περιοχές που ενδιαφέρουν το συγκεκριμένο κράτος και επηρεά-

ζουν την ασφάλειά του ή τα εθνικά του συμφέροντα. Υποστηρίζει τη στρατηγική, η οποία αποτελεί τον τρόπο της χρήσης/σύζευξης των υπαρχόντων μέσων για την επίτευξη των εθνικών/πολιτικών σκοπών.

Στρατηγική. Στις ημέρες μας ο όρος «Στρατηγική» χρησιμοποιείται ευρύτατα και θέλει να τονίσει την ακολουθουμένη μεθόδευση για την επίτευξη κάποιου σκοπού ή κάποιων επιδιώξεων. Ακόμα και στο ποδόσφαιρο ακούμε για τη «στρατηγική» του προπονητή. Όμως η έννοια του όρου έχει την πλήρη εφαρμογή της σε δύο μόνο τομείς, στο πεδίο δράσεως της πολιτικής και στο στρατιωτικό πεδίο. Μάλιστα η προέλευση του όρου έχει την πηγή της στο δεύτερο πεδίο.

Στρατηγική είναι η τέχνη/τεχνική της χρήσης/χειρισμού της ισχύος, για την επίτευξη των στόχων της πολιτικής (συνίσταται στην επιλογή και επιβολή συνθηκών για την πλεονεκτικότερη χρήση των μέσων).

Τακτική. Τακτική είναι η τέχνη της χρήσης των μέσων στην υπηρεσία των στόχων της Στρατηγικής.

Η πρώτη στρατηγική, του πολιτικού πεδίου, σχετίζεται με την ακολουθουμένη από τη Χώρα (Κράτος) πολιτική, ιδιαίτερα την εξωτερική πολιτική, με έμφαση στα εθνικά θέματα και στην εθνική ασφάλεια, και καλείται «Εθνική Στρατηγική» ή «Υψηλή Στρατηγική». Ως προς το δεύτερο πεδίο, το στρατιωτικό, η Στρατηγική έχει καθαρά στρατιωτικό χαρακτήρα και καλείται «Στρατιωτική Στρατηγική». Η δεύτερη, όπως είναι φυ-

σικό, υπηρετεί την πρώτη, χρησιμοποιώντας όλα τα διαθέσιμα στρατιωτικά μέσα και εναρμονίζοντας τη στρατιωτική δραστηριότητα με τους πολιτικούς (κατά κανόνα) στόχους της πρώτης.

Εθνική Στρατηγική. Με τον όρο «Εθνική Στρατηγική» εννοούμε την ύπαρξη συμπεφωνημένης και καταγεγραμμένης θέσης όλων των πολιτικών δυνάμεων επί των μειζόνων θεμάτων πολιτικής (εθνικού επιπέδου), προς εξυπηρέτηση των συμφερόντων και της ασφαλείας της χώρας, αλλά και ολοκλήρου του Ελληνισμού.

Αποκτάται έτσι μία σταθερή γραμμή πλευσεως, για την εκάστοτε κυβέρνηση, χωρίς βεβαίως και να την εγκλωβίζει από πλευράς τακτικής και μεθόδων που θα ακολουθήσει, παρά μόνο στο ότι δεν θα μπορεί να ξεφύγει από την προσυμφωνημένη τηρητέα θέση. Μία θέση, που θα οριοθετεί το κάθε μείζον θέμα στο «εθνικώς απαράβατον και απαραβίαστον», πέραν του οποίου ουδείς δικαιούται να προβαίνει σε διαπραγμάτευση, πολύ περισσότερο σε παραχώρηση.

Τι συμβαίνει τώρα

Στη χώρα μας, δυστυχώς, χωρίς να υφίσταται συγκεκριμένη Εθνική Στρατηγική, η οποία θα διευκόλυνε πολύ στις διπλωματικές μας κινήσεις, παρατηρείται ένα συνεχές αλαλούμ στις όποιες διμερείς ή διεθνείς συναντήσεις λαμβάνουν χώρα. Έτσι, έχουμε τις κυβερνήσεις να προβαίνουν σε μυστικές συνομιλίες-διαπραγματεύ-

σεις για μείζονα εθνικά θέματα, εν αγνοία και χωρίς την έγκριση του Ελληνικού λαού, με αποτέλεσμα τις τελευταίες δεκαετίες να υφιστάμεθα συνεχείς διπλωματικές ήττες, παραχωρώντας εθνικά δίκαια και εθνική κυριαρχία.

Μοιραίως λοιπόν προκύπτουν τα ακόλουθα ερωτήματα:

- Γιατί δεν έχουμε Εθνική Στρατηγική, η οποία δεν θα επέτρεπε σε καμιά κυβέρνηση να κάνει «του κεφαλιού της»;

- Με ποια νομιμότητα και ποια εξουσιοδότηση κάθε εκλεγείσα κυβέρνηση, που, σύμφωνα με το μεταπολιτευτικό κίβδηλο εκλογικό σύστημα, δεν συγκεντρώνει πάνω από το 25% του συνόλου των Ελλήνων ψηφοφόρων, αποφασίζει και διαπραγματεύεται εθνικά θέματα μείζονος σημασίας, χωρίς την έγκριση του ελληνικού λαού;

- Γιατί με τόση ευκολία αποκαλύπτουμε τις «κόκκινες γραμμές» μας, οι οποίες θα έπρεπε να είναι επτασφράγιστο μυστικό μας;

- Γιατί ο κάθε πρωθυπουργός ουσιαστικά «παίζει στα ζάρια» τη χώρα μας, αποφασίζοντας μόνος του υποχωρήσεις στις όποιες κόκκινες γραμμές εθνικών συμφερόντων;

- Με ποιο δικαίωμα συμμετέχουν οι κυβερνήσεις μας σε συνομιλίες με ανατολίτικα παζάρια τύπου Καραγκιόζη (ζητάω δέκα για να πάρω πέντε), τα οποία αποτελούν πάγια τακτική της Τουρκίας;

Τι πρέπει να γίνει

Πρέπει να αποκτήσουμε Εθνική Στρατηγική για όλα τα μείζονα εθνικά θέματα, εσωτερικά και εξωτερικά:

Η Εθνική αυτή Στρατηγική πρέπει να περιλαμβάνει τρία πράγματα:

Όραμα - Εθνικές επιδιώξεις - Στρατηγικό πλαίσιο υλοποίησης.

Όραμα: Εδώ σημειώνω ότι το εθνικό όραμα δεν είναι μια κοντόφθαλμη επιθυμία κάθε Έλληνα πρωθυπουργού, κάτι που θα δει να γίνεται πράξη στα 2-3 χρόνια εξουσίας του, αυτά είναι πολιτικοί στόχοι της διακυβέρνησής του. Το Όραμα αποτελεί προσδοκία όλων των δυνάμεων του έθνους για το μέλλον!

- Το Εθνικό (Ελληνοκεντρικό) Όραμα, δηλαδή πώς θέλουμε να είναι η Ελλάδα και ο Ελληνισμός στη μελλοντική πορεία της ανθρωπότητας και τι ρόλο επιθυμούμε να διαδραματίσει στο παγκόσμιο γίγνεσθαι.

- Τις Εθνικές Επιδιώξεις σε όλα τα μείζονα εθνικά θέματα, με συμπεφωνημένες από το σύνολο των πολιτικών δυνάμεων και καταγεγραμμένες θέσεις, που θα οριοθετούν τις κινήσεις κάθε υπεύθυνης κυβέρνησης. Έτσι θα προασπίζονται τα εθνικά μας συμφέροντα, θα υπάρχει σταθερή γραμμή πλεύσεως και θα υποβοηθείται σημαντικά η άσκηση της εξωτερικής πολιτικής.

- Το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την υλοποίηση των παραπάνω θέσεων της Εθνικής Στρατηγικής, μέσα στο οποίο οι Κύριες Δυνάμεις του Έθνους, δηλαδή η

Πολιτική Ηγεσία, οι Ένοπλες Δυνάμεις και ο Λαός, όλες προσηλωμένες στο εθνικό συμφέρον, θα αναλάβουν βασικές ευθύνες, όπως: Συνταγματική κατοχύρωση της Εθνικής Στρατηγικής, απόλυτος σεβασμός από τις εκάστοτε κυβερνήσεις, ορισμός των Ενόπλων Δυνάμεων ως θεματοφύλακα αυτής και δυνατότητες αλλαγών της Εθνικής Στρατηγικής από τον Λαό μόνο κατόπιν δημοψηφίσματος.

Συμπεράσματα

Δυστυχώς, το σύγχρονο άκρως επικίνδυνο πολιτικό προσωπικό της Ελλάδας, χειροπόδαρα δεμένο από τους δανειστές της Δύσης και διακατεχόμενο από έναν ανόητο φόβο έναντι των πασάδων της Ανατολής, επιδεικνύει μια απόλυτη άγνοια της αξίας της Εθνικής Στρατηγικής, καθώς και μια περιφρόνηση των στοιχειωδών κανόνων της γεωπολιτικής, με αποτέλεσμα να αφήνει τη χώρα διπλωματικά άοπλη κάθε φορά που ξεσπά μία κρίση, μικρή ή μεγάλη.

Έστω και τώρα! Οι πολιτικές δυνάμεις της χώρας οφείλουν να αντιληφθούν το μέγεθος της γεωπολιτικής και γεωστρατηγικής αξίας της Ελλάδας, να προσανατολιστούν εθνικά και να δομήσουν Εθνική Στρατηγική. Μια Εθνική Στρατηγική, που να βασίζεται στα γεωπολιτικά, τα ιστορικά και τα πολιτιστικά μας πλεονεκτήματά! Μια Εθνική Στρατηγική, με την οποία να ορίζεται σαφώς το απαράβατο και απαραβίαστο για κάθε μείζον εθνικό θέμα, πέραν του οποίου δεν υφίσταται δυνατό-

τητα διαπραγμάτευσης, ούτε φυσικά υποχώρησης. Μια Εθνική Στρατηγική, που θα συνεισφέρει καθοριστικά στη διπλωματική ετοιμότητα της χώρας και στη χειραγώγηση του ανόητου κομματισμού που κρατά δέσμη τη μοίρα της Πατρίδας μας στη σύγχρονη Βαβέλ.

Έστω και τώρα! Να προβούν στη Συγκρότηση **Εθνικού Συμβουλίου Ασφαλείας**, συνεπικουρούμενου από την **Εθνική Υπηρεσία Εθνικής Στρατηγικής**, στην οποία θα αναφέρονται τα κρατικά στελέχη που εμπλέκονται στους τομείς της Αμιγούς Διπλωματίας, της Δημόσιας, της Οικονομικής, της Στρατιωτικής και της Πολιτιστικής Διπλωματίας.

Έστω και τώρα λοιπόν! Κι ας στηρίξουν την όλη διπλωματία τους στις Ισχυρές Ένοπλες Δυνάμεις!

Ευχαριστώ πολύ.

Παναγιώτη Φαραντάτου

ΕΛΛΗΝΟΤΟΥΡΚΙΚΑ ΚΑΙ ΛΑΘΡΟΕΠΟΙΚΙΣΜΟΣ
- Η ΕΝΟΧΗ ΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ
ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ Η ΑΝΑΓΚΗ
ΑΦΥΠΝΙΣΗΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

Αγαπητοί Σύεδροι, φίλες και φίλοι!

Εάν μπορούσαμε, για μια στιγμή να γυρίσουμε μερικώς δεκαετίες πίσω και διερωτώμασταν τότε πώς φανταζόμασταν, άραγε, το έτος 2021, οι περισσότεροι εξ ημών θα θεωρούσαμε περίπου βέβαιο ότι το 2021 θα εύρισκε τη λατρευτή μας Πατρίδα ως ισότιμο μέλος της «μεγάλης ευρωπαϊκής οικογένειας» (όπως ελέγετο τότε), της «ενωμένης Ευρώπης» (όπως, απατηλά, είθισται να αποκαλείται ακόμη και σήμερα).

Μία Ελλάδα με ισχυρή και ακμαία οικονομία, με υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης και δείκτες κοινωνικής συνοχής και, κυρίως, με πλήρη εξασφάλιση και ισχυρή εγγύηση των συνόρων της, της κυριαρχίας της και των κυριαρχικών δικαιωμάτων της, ακριβώς χάρι στην πλήρη ένταξη της χώρας μας στην καλούμενη «μεγάλη ευρωπαϊκή οικογένεια», ήτοι μία Ελλάδα σεβαστή στους φίλους και επίφοβη στους πάντα καραδοκούντες εχθρούς!

Η αμείλικτη πραγματικότητα όμως έμελλε να διαψεύσει τους ευσεβείς αυτούς πόθους. Η τελευταία δεκαετία βρήκε την Ελλάδα να έχει εκχωρήσει μεγάλο μέρος της Εθνικής Κυριαρχίας της στο υπερεθνικό υβρι-

δικό κρατικό μόρφωμα των Βρυξελλών, να έχει απολέσει ολοσχερώς τη νομοσματική κυριαρχία της, να έχει περιέλθει υπό καθεστώς χρεωκοπίας, να έχει υποθηκεύσει τον εθνικό της πλούτο για εκατό χρόνια, τουλάχιστον, αλλά και να οικτρίζεται διεθνώς ως χώρα επαίτης.

Ακόμη, ανείπωτη πικρία και αγανάκτηση κατέλαβε τους Έλληνες και τις Ελληνίδες με το άκουσμα της νέας προδοσίας της Μακεδονίας μας – την οποία το κρατούν πολιτικό σύστημα συλλήβδην (και όχι ένα μόνο κόμμα!) απεργαζόταν επί τρεις δεκαετίες, όπως αποδείχθηκε από την πορεία των γεγονότων. Συμφωνία, η οποία, όχι τυχαία, επισφραγίστηκε στους Ψαράδες Πρεσπών, δηλαδή στο πάλαι ποτέ Αρχηγείο του Νίκου Ζαχαριάδη και του λεγόμενου «Δημοκρατικού Στρατού Ελλάδας» – του αδελφοκτόνου Στρατού που πολέμησε για να αποσπασθεί η Μακεδονία μας από τον εθνικό κορμό, για να μη ξεχνιόμαστε!

Το αμετάκλητο τέλος των ψευδαισθήσεων, όμως, εσήμαναν τα αλληπάλληλα γεωπολιτικά τετελεσμένα της Τουρκίας σε βάρος του Ελληνισμού (στην Ελλάδα και στη Μεγαλόνησο), οι αντίστοιχες αλληπάλληλες νέες εθνικές υποχωρήσεις, παραχωρήσεις και ταπεινώσεις, αλλά και τα συνεχή «σκωτσέζικα ντουζ» (στη στρατιωτική διάλεκτο τα λέγαμε «καψώνια»), στα οποία υπέβαλλαν και υποβάλλουν την Ελλάδα και την Κύπρο, επί σειρά ετών, οι καταχρηστικώς καλούμενοι «εταίροι και σύμμαχοι».

Ψευδαισθήσεις τις οποίες καλλιέργησε τεχνηέντως το εγχώριο πολιτικό σύστημα εδώ και τέσσερεις δεκαετίες, στην απέλπιδα προσπάθειά του να απαλλαγεί από

το βάρος και το άγχος της υπερασπίσεως των εθνικών συμφερόντων της Ελλάδος έναντι του Εχθρού του Γένους, της Τουρκίας και να μετακυλίσει την ευθύνη του στους ώμους μας υποτιθέμενης «Ενωμένης Ευρώπης» (sic!).

Μάταια προειδοποιούσε ο αείμνηστος ιστορικός και φιλόσοφος Παναγιώτης Κονδύλης, ήδη από πολύ νωρίς, ότι «ενώ η Ελλάδα προσανατολίσθηκε ψυχή τε και σώματι στην “Ευρώπη” για να διασφαλισθεί από τον τουρκικό κίνδυνο, ακριβώς ο ευρωπαϊκός της προσανατολισμός θα μεταβληθεί σε όργανο *de facto* μετατροπής της σε δορυφόρο της Τουρκίας» (όρα Κονδύλη, Π., *Θεωρία του Πολέμου. Πόλεμος και Πολιτική - Πόλεμος, Οικονομία και Κοινωνία - Πόλεμος και Επανάσταση - Ο Θερμός Πόλεμος μετά τον Ψυχρό Πόλεμο - Ελληνοτουρκικός Πόλεμος*, Αθήνα, «Θεμέλιο», «Ιστορική Βιβλιοθήκη», 1999).

Η αγωνιώδης σπουδή της εγχώριας Νομενκλατούρας να απαλλαγεί, άρον-άρον, από την ευθύνη της κατ'εξοχήν Αποστολής της, ήτοι της επίλυσης του προβλήματος ασφάλειας της χώρας, την οδήγησε, από το 1996 και εντεύθεν, στη διάπραξη ενός μείζονος στρατηγικού σφάλματος, οφειλόμενου στην κακή εκτίμηση ότι η «Ευρώπη» έχει για την Τουρκία την ίδια απόλυτη σημασία όσο για την Ελλάδα.

Το κρατούν πολιτικό σύστημα και οι ιδεολογικοί μηχανισμοί του (Μέσα Μαζικής Επιρροής, «προοδευτική διανοήση», Ιστορικά Τμήματα των Πανεπιστημίων, Ιδρύματα Εξωτερικής Πολιτικής και λοιπές «δεξαμενές σκέψης»), αδυνατούσαν να αντιληφθούν ότι ναι μεν «η

Τουρκία θα επιδιώξει να πάρει από την Ευρωπαϊκή Ένωση ό,τι περισσότερο μπορεί», πλην όμως, «για την ευρασιατική Τουρκία η Ευρώπη είναι μόνο ένα πεδίο δραστηριότητας ανάμεσα σε άλλα, ενώ για την Ελλάδα αποτελεί ουσιαστικά το μοναδικό, γιατί τόσο στα Βαλκάνια όσο και στην ΝΑ Μεσόγειο δεν έχει ούτε την οικονομική ούτε τη στρατιωτική δύναμη να παίζει ηγεμονικό ρόλο».

Επομένως, έπρεπε να αναμένεται ότι, εν αντιθέσει προς την καλλιεργηθείσα μυθολογία, η εθελουσία αυτοπαγίδευση στο σόφισμα του δήθεν «εξευρωπαϊσμού» και «εκδημοκρατισμού» της Τουρκίας θα είχε, εν τέλει, ως αποτέλεσμα, να κληθεί όχι η Τουρκία αλλά η Ελλάδα (!) να καταβάλει το αντίτιμο αυτού του «ευρωπαϊκού εισιτηρίου» της Τουρκίας! Και μάλιστα αντίτιμο βαρύτατο, στους χώρους άμεσου γεωστρατηγικού ενδιαφέροντος της Ελλάδος, από Κύπρου μέχρι Αιγαίου και Θράκης.

Συνεπώς, όπως προέλεγε ο μεγάλος Κονδύλης, «τα απόνερα της διεκκυστίνας ΕΕ - Τουρκίας θα τα πληρώσει η Ελλάδα. Γιατί η ΕΕ (και πάντως τα ισχυρότερα μέλη της), μη μπορώντας να δώσει στην Τουρκία όλα όσα επιθυμεί, θα επιδιώκει να την κατευνάσει με ελληνικά έξοδα, πέζοντας δηλαδή την Ελλάδα να δεχθεί τις τουρκικές αξιώσεις στο Αιγαίο και στην Κύπρο.»

Γεγονός το οποίο συνέβη επανειλημμένα και δυστυχώς συνεχίζει να συμβαίνει και σήμερα, όπου παρατηρούμε ακόμη πιο θλιβερό και εξευτελιστικό θέαμα:

Έναντι μιας κραταιάς Τουρκίας, έμπλης εθνικής αυτοπεποίθησης, αυτοκρατορικής ιστορικής μνήμης

και στρατηγικής φιλοδοξίας –η οποία συνομλεί απ' ευθείας με τους ισχυροτέρους ηγέτες του πλανήτη, επεμβαίνει στρατιωτικά στο εγγύς και ευρύτερο γεωστρατηγικό περιβάλλον της (σε καμιά δεκαριά χώρες, παρακαλώ!), απαιτεί, εκβιάζει, απειλεί, επιβάλλει τους όρους της στην Ε.Ε. (ενίοτε, μάλιστα, υποχρεώνοντας Ευρωπαίους Επιτρόπους σε ευτελιστική... ορθοστασία)–, έναντι μιας τέτοιας Τουρκίας, λοιπόν –η οποία επιζητεί να αναγνωρίζεται, πλέον, όχι απλά ως Περιφερειακή Δύναμη αλλά ως Παγκόσμια Δύναμη–, παρακολουθούμε το ενταύθα πολιτικό σύστημα να εκλιπαρεί, γονυπετώ, την προσφυγή στην «κολυμβήθρα» της Χάγης, ούτως ώστε να δυνηθεί να διασώσει τουλάχιστον τα προσχήματα, το απαραίτητο «φύλλον συκής», για να **μη** παρουσιασθεί ενώπιον του Ελληνικού Λαού ως αυτό που πραγματικά είναι: γυμνό και ανάξιο να εκτελέσει τη στοιχειώδη αποστολή του.

Αποτελεί πλέον κοινό μυστικό ότι η ελληνική πολιτική ελίτ έχει συμφωνήσει στον ενταφιασμό του νόμιμου κυριαρχικού δικαιώματος επέκτασης των εθνικών χωρικών υδάτων στο Αιγαίο στα 12 ν.μ., καθώς και στον ενταφιασμό, ομοίως, της ελληνικής ΑΟΖ αλλά και της εξορύξεως και εκμεταλλεύσεως του τεράστιου ενεργειακού υποθαλάσσιου πλούτου της χώρας.

Στο συμπέρασμα αυτό συνηγορεί μία ατέλειωτη ακολουθία πράξεων και παραλείψεων όλων των ελληνικών κυβερνήσεων από τη μεταπολίτευση και μετά, και δη από εποχής του Ανακοινωθέντος της Μαδρίτης, διά του οποίου το καθεστώς Σημίτη αναγνώρισε (άκουσον - άκουσον!) «νόμιμα» και «ζωτικά» συμφέροντα

της Τουρκίας στο Αιγαίο. Πώς να εξηγήσει κάποιος άλλωστε την ομόθυμη ψήφιση στη Βουλή, από όλα σχεδόν τα κόμματα, των απαράδεκτων συμφωνιών καθορισμού ΑΟΖ της Ελλάδας με την Ιταλία και την Αίγυπτο; Συμφωνιών που μειώνουν ή κατά περίπτωση εκμηδενίζουν την επήρεια νησιών μας και εγκαταλείπουν στις ορέξεις του Σουλτάνου τη μισή Ρόδο, το Καστελλόριζο και τις ελληνικές θάλασσες ανατολικά του 28ου Μεσημβρινού; Συμφωνιών, το περιεχόμενο των οποίων έγινε δεκτό με ικανοποίηση από την Άγκυρα και προβλήθηκε από αυτή ως βάση ενδεχόμενης προσφυγής στη Χάγη; Ή την πρόσφατη απίστευτη δήλωση του Έλληνα ΥΠΕΞ από τη Σαουδική Αραβία, ότι *«η Ελλάδα δεν θα σκάψει στο βυθό της Μεσογείου για πετρέλαιο και αέριο. Το Αιγαίο είναι ένας παράδεισος»;*

Παράλληλα προς την κυοφορούμενη μέσω Χάγης εκχώρηση στην Τουρκία μεγάλου μέρους του Αιγαίου μας, της κοιτίδας του Ελληνικού Πολιτισμού, επέρχεται και η νέα προδοσία του Κυπριακού Ελληνισμού, δεδομένου ότι το πολιτικό σύστημα σε Αθήνα και Λευκωσία εμφανίζεται έτοιμο να αποδεχθεί την επαναφορά, υπό άλλη ονομασία, του κατάπτυστου Σχεδίου Αννάν (Σχεδίου Λόρδου Χάνεϋ, επί το ακριβέστερον), αφού είναι ανίκανο και απρόθυμο να ανασχέσει τα τετελεσμένα που δημιουργεί συνεχώς η Τουρκία, όπως τον Αττίλα ΙΙΙ στα Βαρώσια.

Να είστε βέβαιοι ότι τυχόν νέα συμφωνία δήθεν επίλυσης του Κυπριακού θα σημάνει το οριστικό τέλος της Κυπριακής Δημοκρατίας και της εισέτι ελεύθερης Μεγαλονήσου μας.

Αλλά δυστυχώς υπάρχουν και πολύ χειρότερα! Η δολιότερη και υπουλότερη Ασύμμετρη Απειλή κατά της εθνικής ύπαρξής μας –απείρως σοβαρότερη και της Τουρκικής Απειλής ακόμη– είναι ο συνεχιζόμενος εποικισμός του Μητροπολιτικού Ιστορικού Χώρου του Ελληνικού Έθνους με εκατομμύρια, ήδη, εισβολέων εποίκων και, κατ' επέκταση, η μετάλλαξη του Εθνικού Κράτους των Ελλήνων σε ένα **ουδετεροεθνές, πολυεθνικό μόρφωμα**.

Ομιλώ, πρόδηλα, για το ψευδώς και εκ του πονηρού καλούμενο «Μεταναστευτικό» και τα τελευταία χρόνια «Προσφυγικό», μέσω του οποίου καταλύεται και το παραδοσιακά ισχυρό κεκτημένο της εθνικής ομοιογένειας της χώρας μας, **αφού**, «χάρης» στη μαζική εισβολή και τον εποικισμό της με εκατομμύρια αλλόφυλους, δήθεν «μετανάστες» και «πρόσφυγες», νέες συμπαγείς «μειονότητες» κατασκευάζονται ακόμη και εκεί όπου μέχρι προ τινος δεν υπήρχαν.

Η μετάλλαξη της Ελλάδας σε ένα πολυεθνικό μόρφωμα –κατοικούμενο ήδη από εκατομμύρια αλλόφυλους και, εν πολλοίς, αλλόπιστους– αποτελεί εθνικό έγκλημα ιστορικών διαστάσεων. Ή, για να λέμε τα πράγματα με το όνομά τους, αποτελεί το βαρύτερο εξ όλων των εθνικών εγκλημάτων που μας επεσώρευσε η εθελοδοουλία του πολιτικού κατεστημένου της λεγόμενης Μεταπολίτευσης.

Μέχρι προ τριών δεκαετιών μόλις, μέχρι της μοιραίας δεκαετίας του 1990, η Ελλάδα ήταν η μόνη χώρα της Χερσονήσου του Αίμου, ο πληθυσμός της οποίας παρούσιαζε ένα υψηλότατο ποσοστό εθνολογικής ομοιο-

γένειας και η οποία δεν διέθετε ορατές εθνικές και θρησκευτικές μειονότητες, εξαιρουμένης της μουσουλμανικής μειονότητας της Ελληνικής Θράκης. Φευ, με τη συνδρομή των πολιτικών ταγών της χώρας, άνοιξαν διάπλατα τα σύνορα από τα μέσα της δεκαετίας του 1990 και έκτοτε, για να μετατραπεί αμετάκλητα η πάλαι ποτέ εθνική εστία των Ελλήνων σε «ξέφραγο αμπέλι» και «Νέα Γη» ανοικτή σε διεθνή εποικισμό.

Έτσι, η χώρα μας βρέθηκε αίφνης και πάλι στην κατάσταση μιας βαλκανικής χώρας των αρχών του 20ού αιώνα, κατοικουμένη από πλείστες όσες εθνικές, γλωσσικές και θρησκευτικές μειονότητες, μεταξύ μάλιστα των οποίων τεράστιες μωαμεθανικές μάζες, προερχόμενες κάποιες και από χώρες-συμμάχους της Τουρκίας (από Πακιστάν μέχρι Σομαλίας).

Για να το πούμε απλά: Αυτό το οποίο θεωρούσαμε ως το μόνο «θετικό» της ασύλληπτης εθνικής μας τραγωδίας, της εκρίζωσης του Ελληνισμού της Ιωνίας και του Πόντου – δηλαδή η δημιουργία, τουλάχιστον, εντός των συνόρων του Ελληνικού Κράτους, μετά το 1923, μιας εθνολογικώς συνεκτικής κοινωνίας, η οποία, παρά τα πλείστα άλλα κοινωνικά, οικονομικά ή πολιτικά προβλήματα της, δεν είχε, πλέον, να αντιμετωπίζει και τον κίνδυνο «εθνοτικοποίησης» των αντιθέσεων αυτών (κίνδυνο θανάσιμο ακόμη και για Μεσαίες Δυνάμεις, όπως έδειξαν κατά τον Μεσοπόλεμο, αλλά και προσφάτως, οι περιπτώσεις της Τσεχοσλοβακίας, της Γιουγκοσλαβίας κ.ο.κ.), αυτό, λοιπόν, το μόνο «θετικό» (εντός εισαγωγικών), που μας κληροδότησαν οι μεγάλες εθνοπολιτικές και γεωπολιτικές ανακατατάξεις των αρχών του 20ού αι-

ώνα (με δραματική κορύφωση τη Μικρασιατική Καταστροφή και την Ανταλλαγή Πληθυσμών), εξανεμίσθηκε εντός ελαχίστου χρόνου και με ασύλληπτη ευκολία μέσω του μεταναστευτικού εποικισμού.

Η «επαναβαλκανοποίηση» της Ελλάδας, η οποία μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του '90 είχε επιλύσει ανεπιστρεπτά προβλήματα εθνολογικών / εθνοπολιτικών αντιθέσεων, έχει κρίσιμη σημασία για την Εθνική Ασφάλεια, δοθείσας της ιδιαίτερης γεωγραφικής και γεωπολιτικής θέσης της χώρας.

Η ιστορία βρίθκει ανάλογων αντιθέσεων και διενέξεων, όπου οι πάσης φύσεως «μειονότητες» αξιοποιήθηκαν επανειλημμένα, ιδίως στο πρόσφατο παρελθόν, από τρίτες Δυνάμεις, προς επίτευξη συγκεκριμένων γεωπολιτικών σχεδιασμών.

Εν τούτοις, οι ιθύνουσες τάξεις, πολιτικές, κοινωνικές, ιδεολογικές, ακόμη και εκκλησιαστικές της χώρας μας, μοιάζουν ωσάν να έχουν αποδεχθεί, ως το πλέον αυτονόητο, ότι η Ελλάς –μία χώρα η οποία διέβη από αναρίθμητες εθνικές τραγωδίες, ξένες κατοχές και καταστροφές, και παρά τούτα πέτυχε να διαφυλάξει πάντοτε την εθνική της ταυτότητα και την ιστορική της συνέχεια– αυτή, λοιπόν, η χώρα σήμερα, έχει αναχθεί σε «προνομακό» πεδίο εφαρμογής των γεωπολιτικών σχεδιασμών της Παγκοσμιοποίησης, δηλαδή των «πολυπολιτισμικών» πειραμάτων· τα οποία ευθέως απειλούν την εθνική και κοινωνική συνοχή της, την εθνική της ασφάλεια και τέλος, την ίδια την ύπαρξή της ως εθνικής εστίας των Ελλήνων.

Ο αριθμός των (ψευδώς και δολίως) λεγομένων «με-

ταναστών» –τόσον των παράνομων όσον και των δήθεν «νόμιμων» (ήτοι: των παράνομα εισβαλλόντων στην ελληνική επικράτεια και, εκ των υστέρων, νομιμοποιηθέντων– κατά αυτογελοιοποίηση του Ελληνικού Κράτους!) – υπολογίζονταν το 2005, κατά τις πλέον μετριοπαθείς εκτιμήσεις (βασιζόμενες σε δηλώσεις και ομολογίες υπουργών, υφυπουργών και υπηρεσιακών παραγόντων της εποχής), σε 2.000.000 περίπου.

(Όρα τις συναφείς αναλύσεις του πρέσβευς Περικλέους Νεάρχου, Συμβούλου του αιμνήστου Προέδρου της Κύπρου Τάσσου Παπαδοπούλου, στην εβδομαδιαία *Το Παρόν της Κυριακής* κατ' εκείνο το διάστημα, αλλά και το βιβλίο του Ηλία Ηλιόπουλου *Η Μεγάλη Αντικατάσταση*, εκδόσεων «Πελασγός», 2017).

Έκτοτε, εξακολούθησε και εντάθηκε η εισβολή, κυρίως, μουσουλμανικών και αφροασιατικών πληθυσμών 140.000 έως 180.000 ετησίως, κατά τα έτη 2007, 2008 και 2009, για παράδειγμα (και αυτός ο αριθμός αφορά μόνον όσους εντοπίζονταν από τις Αρχές). Είναι κοινός τόπος ότι όλες οι κυβερνήσεις, ιδίως από εποχής Σημίτη και εντεύθεν, όχι μόνο δεν εφάρμοζαν πολιτική Ανασχέσεως και Αποτροπής της εισβολής –και, άρα, δεν διενεργούσαν απελάσεις– αλλά, απ' εναντίας, επέτρεπαν την είσοδο των αλλόφυλων επιδρομέων στο εθνικό έδαφος και, μετά από μια τυπική σύντομη κράτησή τους στα αστυνομικά καταστήματα, τη μετάβασή τους στην Αθήνα ή οπουδήποτε στην επικράτεια.

Και φθάνουμε στο τέταρτο και μαζικότερο κύμα εισβολής εκατομμυρίων, Μωαμεθανών κυρίως, επιδρομέων από το 2014/2015 και εξής – αυτούς τους οποίους,

κατόπιν σχετικής οδηγίας του Κέντρου Μεταναστευτικών Μελετών της Οξφόρδης, τα εγχώρια, όπως και τα λοιπά Δυτικά ΜΜΕ, έπαυσαν (εν μία νυκτί) να αποκαλούν «μετανάστες» (όπως ψευδώς και δολίως τους αποκαλούσαν επί δεκαετίες) και άρχισαν να τους αποκαλούν πλέον (εξ ίσου ψευδώς και εκ του πονηρού) ως «πρόσφυγες».

Ακόμη και κατά την περίοδο του υποχρεωτικού εγκλεισμού των Ελλήνων στις οικίες τους, λόγω της πανδημίας, εξακολουθούσε η εισβολή και ο εποικισμός της ελληνικής επικράτειας, ενώ συνεχιζόταν, με ταχείς ρυθμούς, η κατασκευή συμπαγών μειονοτικών θυλάκων, αληθινών μουσουλμανικών πόλεων, στα ακριτικά νησιά μας έναντι των ακτών της Μικράς Ασίας, στον Έβρο και σε δεκάδες σημεία της ενδοχώρας. Δυστυχώς, η εισβολή συνεχίζεται μέχρι της στιγμής αυτής.

Είναι λογικό, ότι μεγάλο μέρος των εκατομμυρίων εισβολέων του κύματος από το 2015 και εξής δεν μπόρεσε να μεταβεί στη Δυτική Ευρώπη, αλλά παρέμεινε και παραμένει σήμερα στη χώρα, όπου τυγχάνει αμέριστης προστασίας και οικονομικών επιδομάτων. Στην τεράστια μάζα των ήδη ευρισκομένων αλλοεθνών (υπολογιζομένων πάνω από 4.000.000 κατά τις δημοσιεύσεις διαπρεπών επιστημόνων) οφείλει να προστεθεί και ένας ανάλογα μεγάλος αριθμός ομοεθνών τους, οι οποίοι θα κάνουν χρήση της ολέθριας ρήτρας των Βρυξελλών περί Οικογενειακής Επανένωσης, την οποία ασμένως υιοθέτησε η ελληνική κυβέρνηση το 2005 με τον διαβόητο και εθνικώς επιζήμιο «Νόμο Παυλόπουλου».

Δεν απαιτούνται μαντικές ικανότητες για να εκτιμή-

σει κανείς ποια θα είναι η όψη της Ελλάδας μας όχι μετά πάροδο τριών ή τεσσάρων γενεών αλλά σε μόλις 20 χρόνια από τώρα – δεδομένου, μάλιστα, ότι ο Εθνομηδενισμός είναι σήμερα η ηγεμονεύουσα ιδεολογία στην Πατρίδα μας, σε όλα τα επίπεδα, προβάλλοντας σχεδόν με ψυχωτική εμμονή τα νεοταξικά αφηγήματα της «πολυπολιτισμικής κοινωνίας», του «Αντι-Ρατσισμού/Αντι-Νατιβισμού», των «Ανοικτών Συνόρων» και άλλα συναφή. Εξ ου, διενεργείται επί τόσα χρόνια πλύση εγκεφάλου του Ελληνικού Λαού, με διαρκή και συστηματική εθνομηδενιστική προπαγάνδα υπέρ των Ανοικτών Συνόρων, από όλα τα συστημικά (δήθεν ιδιωτικά αλλά παχυλώς επιδοτούμενα από το κράτος) ΜΜΕ.

Πλέον, δεν ομιλούμε «μόνο» για το τεράστιο κόστος στη Δημόσια Ασφάλεια ούτε για το δυσβάστακτο κόστος για τις δομές, τα συστήματα και τους προϋπολογισμούς Δημόσιας Υγείας, Κοινωνικής Πρόνοιας, Παιδείας κ.λπ. (ζητήματα που αποσιωπώνται από τον δημόσιο διάλογο). Ούτε ομιλούμε για την κατακόρυφη και δραματική πώση της ποιότητας ζωής των απλών καθημερινών Ελλήνων, οι οποίοι διαβιούν ως εγκλωβισμένοι μειονοτικοί (πλέον!) στις Κατεχόμενες συνοικίες της Πρωτεύουσας αλλά και σε πολλά άλλα μέρη της χώρας.

Ομιλούμε για κάτι απείρως χειρότερο: την επερχόμενη Κοσσοβοποίηση της Ελλάδας!

Στην πραγματικότητα, αντιμετωπίζουμε άμεση και ορατή Ασύμμετρη Απειλή κατά της εθνικής μας ύπαρξης: την απειλή ολικής αλλοίωσης της εθνολογικής σύνθεσης της χώρας και της εθνοπολιτισμικής υπόστασης

και ιδιοπροσωπίας του Ελληνικού Λαού, που αν τελικά συμβεί θα ισοδυναμεί με εθελούσια εθνοκτονία.

Είναι απολύτως βέβαιο και νομίζω ότι συμφωνείτε και εσείς, ότι, εφ' όσον συνεχισθεί η συστηματικώς ακολουθούμενη πολιτική ενδοτισμού έναντι της Τουρκίας καθώς και η πολιτική ανοχής αν όχι και υποστήριξης του Εποικισμού της Ελλάδας και της Αντικαταστάσεως του αυτόχθονος ελληνικού πληθυσμού, **τότε** θα οδηγηθούμε σε νέες «Ζυρίχες» και νέους «Αττίλες» – και στην Μεγαλόνησο και στο Αιγαίο και στη Θράκη.

Αλλά και ακόμη χειρότερα, θα παραδώσουμε στα παιδιά μας μια Ελλάδα, η οποία ΔΕΝ θα είναι πλέον η χώρα των Ελλήνων – αλλά ένα πολυεθνικό, ουδετεροεθνές μόρφωμα, σπαρασσόμενο από εθνοτικές και θρησκευτικές διενέξεις, γεωπολιτικά ασήμαντο και εξαρτώμενο πλήρως από τις επιθυμίες της Υψηλής Πύλης.

Για τον λόγο αυτόν καθίσταται σήμερα εξόχως επείγουσα και εθνικά απαραίτητη η άρθρωση συγκροτημένου πολιτικού πατριωτικού λόγου, με σκοπό την αφύπνιση του Ελληνικού λαού, του μόνου ικανού να ανασχέσει τον θανάσιμο κατήφορο στον οποίο έχει περιέλθει η χώρα μας.

Κοινώς, είναι απαραίτητη η δημιουργία μιας ΝΕΑΣ ΦΙΛΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ, που θα ανατρέψει την κρατούσα νοσηρή κατάσταση και θα συνεγείρει τις αστεύρευτες αλλά χειμάζουσες υγιείς εθνικές δυνάμεις, στη βάση όχι της κλασικής παρωχημένης διάκρισης δεξιάς και αριστεράς, αλλά μιας κοινής πατριωτικής αντισυστημικής ιδεολογικής συστράτευσης, απαλλαγμένης από κομματικές σκοπιμότητες.

Υπό το πρίσμα αυτό, χαιρετίζω τη δημιουργία της Επιτροπής Ελληνισμού, ευελπιστώντας ότι θα ανταποκριθεί στον πατριωτικό ρόλο της που εν πολλοίς σκιαγράφησα προηγουμένως και δηλώνω υπερήφανος που συμμετέχω στο αγνό αυτό εγχείρημα μαζί με τόσο εκλεκτούς Έλληνες.

Καλή μας επιτυχία!

Γεώργιου Παπαδάκη

ΠΑΡΑΝΟΜΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ -
ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ
ΤΩΝ ΣΥΝΟΡΩΝ

Θα γίνει αναφορά στη συστηματική παράνομη/παράτυπη είσοδο μεγάλου αριθμού μεταναστών στην Ελλάδα κατά τις περιόδους 1990-2011 και 2015 μέχρι και σήμερα¹.

Η πτώση των σοσιαλιστικών καθεστώτων στην Ανατολική Ευρώπη το 1989, δημιούργησε το πρώτο κύμα οικονομικής μετανάστευσης με προορισμό την Ελλάδα (με μετανάστες κυρίως από την Αλβανία, Βουλγαρία και Ρουμανία) διαμέσου των βόρειων συνόρων και στη συνέχεια προστέθηκαν μετανάστες από χώρες της Αφρικής και της Ασίας. Κατά τη δεκαετία 2000-2010, η Ελλάδα έγινε πόλος έλξης εκατοντάδων χιλιάδων μεταναστών όχι μόνο από τις πρώην σοσιαλιστικές χώρες, αλλά από ολόκληρο τον κόσμο, με αποτέλεσμα το 11% του πληθυσμού της χώρας να αποτελείται από μετανάστες από χώρες εκτός Ε.Ε. Η συσσώρευση μεγάλου πλήθους μεταναστών ήταν πρωτόγνωρη για τον γηγενή ελληνικό πληθυσμό και αναπόφευκτα δημιούργησε μείζον πολιτικό ζήτημα με τελείως διαφορετικές προσεγγί-

1. https://el.wikipedia.org/wiki/Μεταναστευτικό_ζήτημα_στην_Ελλάδα.

σεις και προτάσεις επίλυσης από τα ελληνικά πολιτικά κόμματα. Επίσης, η Ελλάδα έχει χαρακτηριστεί ως κύρια είσοδος μετανάστευσης στην Ευρώπη για την περίοδο 2005-2010 (συγκεκριμένα χαρακτηρίστηκε ως «η πύλη της Ευρώπης για την παράνομη μετανάστευση»). Σε άλλες χώρες, όπως η Ισπανία και η Ιταλία, επιχειρείται περιορισμός της μετανάστευσης μέσω συμφωνιών με τις γειτονικές χώρες που δεν ανήκουν στην Ε.Ε., αλλά στην Ελλάδα η παράνομη μετανάστευση παραμένει μείζον ζήτημα. Η ελληνική κρίση χρέους, 2010-2012, δεν έχει μειώσει τον αριθμό των μεταναστών που έρχονται στην Ελλάδα, η οποία αποτελεί τον κύριο δρόμο εισόδου στην Ευρώπη. Το 2010, σύμφωνα με την Frontex, εννέα στους δέκα μετανάστες που εισήλθαν παράνομα στην Ευρώπη εισήλθαν μέσω της Ελλάδας. Πολλοί μετανάστες που εισέρχονται στην Ελλάδα, ξαναφεύγουν μετά από κάποιο χρονικό διάστημα. Ωστόσο, οι πολιτικές εξελίξεις στη Λιβύη και την Τυνησία το 2011 (Αραβική άνοιξη) επανέφεραν την μετανάστευση προς την Ευρώπη μέσω της Ιταλίας (κυρίως μέσω της νήσου Λαμπεντούζα), καθιστώντας αυτή την χώρα μία από τις κύριες πύλες εισόδου μεταναστών στην Ευρώπη. Το 2011 αυξήθηκε περαιτέρω η μετανάστευση. Σύμφωνα με την Frontex, τους πρώτους εννέα μήνες του 2011 πέρασαν τα ελληνικά σύνορα 112.000 μετανάστες, έναντι 76.000 περίπου την αντίστοιχη περίοδο του 2010. Το 2016 ιδρύθηκε το Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής ενώ το 2019 καταργήθηκε. Τον Ιανουάριο του 2020 επανασυστάθηκε ως Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου. Από τον Μάρτιο του 2020 λειτουργούν

στη χώρα Κλειστά Κέντρα Φιλοξενίας Προσφύγων και Μεταναστών, σε διάφορες περιοχές την Ελλάδα.

Πληθώρα ειδικών παραγόντων έχουν διαμορφώσει το ζήτημα των μεταναστευτικών ρευμάτων εισροής στην Ελλάδα. Η γεωγραφική θέση της χώρας, με χερσαία και θαλάσσια σύνορα που φυλάγονται δύσκολα, δημιουργεί προϋποθέσεις ευκολότερης πρόσβασης πληθυσμών από γειτονικές χώρες, ενώ παράλληλα, ως σταυροδρόμι ανάμεσα σε δύο ηπείρους, αποτελεί ενδιάμεσο σταθμό αρκετών μεταναστών². Η ύπαρξη σχετικά εκτεταμένου αγροτικού τομέα, μεγάλου αριθμού μικρομεσαίων επιχειρήσεων αλλά και παραοικονομίας, συντελούν επίσης στην ευκολότερη απορρόφηση μεταναστευτικής εργασίας, συχνά εποχικής ή περιοδικής, κυρίως στους τομείς των κατασκευών, του αγροτικού τομέα, της παροχής υπηρεσιών και της βιοτεχνίας. Επιπλέον, η διαμόρφωση ενός εν γένει χαλαρού θεσμικού πλαισίου εκτιμάται πως ευνόησε ή ενθάρρυνε την είσοδο μεταναστών.

Η Ελλάδα θεωρείται η κύρια είσοδος μετανάστευσης στην Ευρώπη, καθώς οι δίοδοι μέσω άλλων χωρών όπως της Ιταλίας και της Ισπανίας έχουν ουσιαστικά φραγεί μεταφέροντας την αντιμετώπιση του προβλήματος σε τρίτες χώρες όπως το Μαρόκο, η Λιβύη και η Τυνησία³.

2. <http://pandemos.panteion.gr/index.php?op=record&lang=el&pid=iid:17759>.

3. <https://eleftheriaonline.gr/stiles/epistoles/item/71010-metanastefitiko-evrwpi>.

Η Ιταλία, βάση συμφωνίας του 2009 με τη Λιβύη, απελαύνει όσους μετανάστες προσπαθούν να εισέλθουν στην Ιταλία, όταν εντοπιστούν στα διεθνή ύδατα. Η απέλαση των μεταναστών από την Ιταλία έχει λάβει αρνητικές κριτικές από την Καθολική Εκκλησία της χώρας, την αντιπολίτευση, από υπέρμαχους των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, αλλά και από την Ύπατην Αρμοστεία (UNHCR), η οποία χαρακτηρίζει την πρακτική αυτή ως παράβαση της Συνθήκης της Γενεύης. Οι πολιτικές εξελίξεις στην Τυνησία και τη Λιβύη στις αρχές του 2011 έχουν οδηγήσει πολλούς μετανάστες σε παράνομη είσοδο στην Ιταλία μέσω της νήσου Λαμπεντούζα (βρίσκεται ανάμεσα στη Σικελία και την Τυνησία). Η Ισπανία, για την αντιμετώπιση της μετανάστευσης, έχτισε το 2005 ένα φράκτη μήκους έντεκα χιλιομέτρων και ύψους έξι μέτρων στη Θέουτα και έναν δεύτερο φράκτη στη Μελίγια. Παράλληλα, ανέπτυξε συνεργασία με το Μαρόκο και δημιούργησε το SIVE (Sistema Integrado de Vigilancia Exterior), ένα πληροφοριακό και επιχειρησιακό σύστημα με σταθμούς ανίχνευσης παρουσίας ανθρώπων, ελικόπτερα και πλοία. Το 2010, η Ευρωπαϊκή Ένωση υπολόγιζε ότι το 90% των ανθρώπων που εισέρχονται παράνομα στην Ευρώπη συλλαμβάνονται στα ελληνικά σύνορα. Ανάμεσα στους μετανάστες βρίσκονται και πολλοί ασυνόδευτοι ανήλικοι, οι οποίοι κινδυνεύουν από τα κυκλώματα των δουλεμπόρων. Ανήλικοι μετανάστες ωθούνται σε εξαναγκαστική εργασία, πορνεία και αφαίρεση οργάνων. Σύμφωνα με τη βρετανική υπηρεσία ελέγχου για το άσυλο, το 60% των παιδιών που εμφανίζονται σε κέντρα υποδοχής μεταναστών

στην Ευρώπη έχει παρασυρθεί από τα παραπάνω κυκλώματα. Το φθινόπωρο του 2010, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε τη χορήγηση, από το κοινοτικό ταμείο, στην Ελλάδα, ποσού 323 εκ. ευρώ για την αντιμετώπιση των ροών μεταναστών, ενώ παράλληλα η επιτροπή έχει προσφύγει στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο κατά της Ελλάδας για παραβίαση της κοινοτικής νομοθεσίας σχετικά το σύστημα ασύλου.

Με αφορμή τις πολιτικές εξελίξεις (εξεγέρσεις) στην Τυνησία, την Αίγυπτο και την Αλγερία τον Ιανουάριο 2011, το υπουργείο Ναυτιλίας αποφάσισε τη λήψη εντατικότερων μέτρων και συνοριακών ελέγχων από τις λιμενικές αρχές της Ελλάδος, για ενδεχόμενο κύμα μεταναστών από την Αίγυπτο. Παράλληλα ο υπουργός Προστασίας του Πολίτη ζήτησε από τις οργανώσεις που υποστηρίζουν τους μετανάστες να μη συμμετέχουν σε εκδηλώσεις οι οποίες ενδέχεται να δημιουργήσουν εντάσεις. Συγκεκριμένα είπε: *«Απευθύνω έκκληση προς όλους τους φορείς και τις ενώσεις υπέρ των μεταναστών να αποτρέψουν τα μέλη τους από εκδηλώσεις που θα λειτουργούσαν ως εστίες έντασης»*.

Τη 17η Ιανουαρίου 2012, η Ελλάδα καταδικάστηκε από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΔΑΔ) για βασανισμό (συγκεκριμένα βιασμό Τούρκου παράνομου μετανάστη από το Λ.Σ. στις 5 Ιουνίου 2001). Η Ελλάδα παραβίασε το άρθρο 3 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ) και της επιβλήθηκε πρόστιμο 50.000 ευρώ για ηθική βλάβη και 3.500 ευρώ για δικαστικά έξοδα. Στις 14 Οκτωβρίου 2004 ο κατηγορούμενος λιμενικός είχε

καταδικαστεί αρχικά σε τριάντα μήνες φυλάκιση για προσβολή σεξουαλικής αξιοπρέπειας. Στη συνέχεια, κατά την έφεση η ποινή μετατράπηκε σε έξι μήνες η οποία τελικώς τράπηκε σε πρόστιμο 792 ευρώ. Το ΕΔΑΔ χαρακτήρισε την τελική ποινή που επιβλήθηκε ως ανεπαρκή.

Τώρα, γιατί τα αναφέρουμε όλα αυτά; Η εικόνα που συνθέτουν τα γεγονότα, για το μεταναστευτικό πρόβλημα στην Ελλάδα, είναι τουλάχιστον θλιβερή, από πάσης απόψεως... Είναι προφανές ότι το μεταναστευτικό πρόβλημα (για την Ελλάδα, είναι λαθρομεταναστευτικό το πρόβλημα) αφορά ανθρώπους (λαθρομετανάστες), οι οποίοι δημιουργούν πάρα πολλά προβλήματα (μέχρι και κίνδυνο για την ίδια τη ζωή των συμπολιτών μας) σε άλλους ανθρώπους και μάλιστα αυτόχθονες. Οι μέχρι τώρα πολιτικές πρωτοβουλίες δεν έχουν βοηθήσει πουθενά, αντιθέτως γιγαντώνουν το πρόβλημα και, επιπλέον, προσελκύουν λαθρομετανάστες, που δεν έχουν καμία μα καμία πρόθεση να συγχωνευτούν και να συνυπάρξουν με τους αυτόχθονες, σύμφωνα πάντα με τα ισχύοντα στη χώρα μας, από ηθικούς κανόνες, νόρμες, νομικά πλαίσια, κοινωνικά δεδομένα, θρησκευτικά δεδομένα, κ.ά. Οι πολιτικές για τη λαθρομετανάστευση σήμερα στην Ελλάδα εστιάζουν μόνο στην είσπραξη των κονδυλίων από την Ε.Ε. χωρίς καμιά άλλη μέριμνα για τους πληθυσμούς που προσέρχονται λαθραία, παράνομα. Δηλαδή έχει νομιμοποιηθεί, πλέον, η παρανομία όσον αφορά τη λαθρομετανάστευση στην Ελλάδα. Και όπως είναι επόμενο, δημιουργούνται πάρα πολλά προβλήματα, ποικίλης φύσεως, από τη συνύπαρξη

των λαθρομεταναστών με τους αυτόχθονες, η οποία συνύπαρξη καθίσταται πλέον μια βίαιη διατάραξη της συνοχής του κοινωνικού ιστού της ελληνικής κοινωνίας. Αποτέλεσμα όλων αυτών των καταστάσεων είναι η εκτίναξη της εγκληματικότητας σε δυσθεώρητα ύψη (και δεν μιλάμε μόνο για την αφαίρεση ζωής, ή την παραβίαση του ποινικού, ή άλλου κώδικα). Η εγκληματικότητα έχει να κάνει με όλα τα επίπεδα της δραστηριότητας της Ελληνικής κοινωνίας. Κλείνοντας, και με λίγα λόγια, να συνοψίσουμε ότι τρόποι για να λυθεί το λαθρομεταναστευτικό τεράστιο πρόβλημα που αντιμετωπίζει αυτή τη στιγμή η Ελλάδα υπάρχουν. Και πολλοί και αποτελεσματικοί. Πολιτική βούληση δεν υπάρχει αντιθέτως, το λαθρομεταναστευτικό έχει δημιουργηθεί στην Ελλάδα με πολιτική βούληση. Αναζητούνται πατριώτες.

Σας ευχαριστώ.

Βασίλειου Χρήστου

ΠΑΤΡΙΩΤΙΚΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Κάθε επανάσταση, κοινωνικής αλλά κυρίως εθνικής, έχει προηγηθεί μία περίοδος έντονης πνευματικής δραστηριότητας - διαφώτισεως, που προετοίμασε το έδαφος, έθεσε τους στόχους και τα οράματα... Χωρίς αυτό να σημαίνει ότι ο σπόρος θα μπορούσε να ευδοκιμήσει, αν το έδαφος –ο λαός– δεν ήταν έτοιμο να τον δεχθεί.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η Ελληνική Επανάσταση του 1821, όπου, στον έντονο αλυτρωτισμό που άρχισε να διαμορφώνεται ήδη τις πρώτες δεκαετίες μετά την Άλωση, ήρθε να συνδράμει καταλυτικά ο Νεοελληνικός Διαφωτισμός, είτε με την λαϊκή του μορφή (δημοτικό τραγούδι, Κοσμάς ο Αιτωλός) είτε με την λόγια –φθάνοντας στον Ρήγα Βελεστινλή στις παραμονές της Επανάστασεως.

Η συνέχεια είναι επίσης γνωστή. Ένα πατριωτικό πνευματικό ρεύμα, του οποίου κυρίαρχη μορφή υπήρξε ο Ίων Δραγούμης, συνόδευσε την επόμενη επέλαση του Ελληνισμού στις αρχές του 20ού αιώνας που οδήγησε στον εδαφικό διπλασιασμό του ελληνικού κράτους. Αντίστοιχη κίνηση την περίοδο του Μεσοπολέμου (Σικελιανός, Συκουτρός κ.ά.) προηγήθηκε του Έπους του 1940-41 και του Κυπριακού Αγώνος 1955-59.

Οι επόμενες δεκαετίες σηματοδεύτηκαν με ραγδαία άνοδο, πανευρωπαϊκά, αριστερών εθνομηδενιστικών τάσεων στην πνευματική δραστηριότητα και αυτά τα ρεύματα δεν άργησαν να έρθουν και στην Ελλάδα, συνοδευόμενα από πακτωλό χρημάτων που έρεε τότε από τις χώρες του υπαρκτού σοσιαλισμού για την χρηματοδότηση της αριστερής προπαγάνδας. Το κλίμα αυτό, σε συνδυασμό και με τις τότε πολιτικές εξελίξεις στην χώρα μας, οδήγησε σε ένα απογοητευτικό εκδοτικό σκηνικό στα τέλη της δεκαετίας του '70: Εκδίδονταν και κυκλοφορούσαν σωρηδόν μόνο βιβλία αριστερής ιδεολογίας, βιβλία ιστορίας γραμμένα μονόπλευρα, έργα - άπαντα σοβιετικών ηγετών, απομνημονεύματα μόνο καπετάνιων του ΕΛΑΣ, μαρξιστικές αναλύσεις.

Τα ελάχιστα πατριωτικά βιβλία (μετρούμενα ετησίως στα δάχτυλα του ενός χεριού) δεν έβρισκαν έτσι κι αλλιώς θέση στα ράφια των βιβλιοπωλείων, που κατακλύζονταν από την μαρξιστική βιβλιογραφία, υπό την πίεση της λογοκρισίας της αριστερής μονοκρατορίας.

Το βιβλιοπωλείο - εκδοτικός οίκος Ελεύθερη Σκέψις (από το 1976), εκδοτικός βραχίονας της εθνικιστικής οργανώσεως «Το Κίνημα», ήταν το πρώτο αμιγώς εθνικιστικό βιβλιοπωλείο που άνοιξε τότε στην οδό Ιπποκράτους. Εξέδιδε το περιοδικό *Το Κίνημα* και βιβλία του Ίωνος Δραγούμη, του Περικλή Γιαννόπουλου και του εκ των θεωρητικών του εθνικισμού και του Κόμματος της 4ης Αυγούστου Ανδρέα Δενδρινού. Απέκτησε και υποκατάστημα στην Θεσσαλονίκη.

Λίγα χρόνια αργότερα, την κινητικότητα και τις αλληπάλληλες διασπάσεις στον πατριωτικό χώρο ακολού-

θησαν αντίστοιχες και στον εκδοτικό, με αποτέλεσμα να ιδρυθεί στον ίδιο δρόμο και το βιβλιοπωλείο - εκδοτικός οίκος Νέα Θέσις (το 1979), και έτσι –προϋπάρχοντος και του αρχαιακού βιβλιοπωλείου του Γιάκομου σε διαμέρισμα πολυκατοικίας– να γίνει η Ιπποκράτους σημείο αναφοράς του εθνικιστικού βιβλίου και όχι μόνο.

Ψυχή των δύο αυτών βιβλιοπωλείων αναδείχθηκαν αντίστοιχα ο Βλαδίμηρος Ψιακής για την Ελεύθερη Σκέψη και ο Ιωάννης Σχοινάς για την Νέα Θέσι.

Στην Θεσσαλονίκη, παράλληλα, δραστηριοποιούνταν οι εκδόσεις Μαϊάνδρος και το περιοδικό *Ελληνικόν Αύριον* του δραστήριου τομέα Θεσσαλονίκης του Κόμματος της 4ης Αυγούστου και του Δημήτρη Καψάλα, με δράση δεκαετιών στον εκδοτικό και τον δημοσιογραφικό χώρο. Μεταξύ των εκδόσεών του συμπεριλαμβάνονταν τα πρώτα έργα του Κωνσταντίνου Πλεύρη. Στην οδό Φιλικής Εταιρείας άνοιξε και το βραχύβιο βιβλιοπωλείο Λάβρυσ (1981).

Κοινό χαρακτηριστικό των τριών αυτών εκδοτικών οίκων ήταν η πολιτική (και όχι μόνο ιδεολογική) στράτευσή τους και η κατά κάποιον τρόπο συντεχνιακή δομή και οργάνωση. Είχαν τα πλεονεκτήματα της πολιτικής και νεανικής ορμητικότητας και της αγωνιστικής συνέπειας. Είχαν όμως το μειονέκτημα της δυσλειτουργίας των συλλογικών οργάνων, πράγμα που δεν τους επέτρεψε ποτέ να γίνουν αυτόνομοι οικονομικά και εύρωστοι επιχειρηματικά.

Και είχαν εναντίον τους ολόκληρο το σύστημα. Τα βιβλιοπωλεία τους κήηκαν ή καταστράφηκαν επανειλημμένα ολοσχερώς από την αριστερή τρομοκρατία που

δρούσε ανεξέλεγκτη (ή ελεγχόμενη;) εκείνα τα χρόνια. Το κράτος αδυνατούσε ή αρνείτο να βοηθήσει. Συχνότερα θύματα των επιθέσεων, η Ελεύθερη Σκέψις, η Νέα Θέσις και αργότερα ο Πελασγός (1997-2012) και το βιβλιοπωλείο Γεωργιάδη (από το 2004 και μετά).

Η πολιτική –πατριωτική– ύφεση και αδράνεια που χαρακτηρίζει την επόμενη φάση δεν περνάει στον εκδοτικό χώρο, καθώς οι υφιστάμενοι εκδοτικοί φορείς στηρίζονται πλέον στην ατομική πρωτοβουλία και λειτουργούν με όρους αγοράς, πράγμα που τους δίνει μια δεύτερη ώθηση, ενώ συγχρόνως ιδρύονται νέοι. Την ίδια εποχή, οι πρωτοφανούς μαζικότητας πατριωτικές κινητοποιήσεις του 1992 για την Μακεδονία απενοχοποιούν εν μέρει το πατριωτικό βιβλίο, που βρίσκει έτσι πιο εύκολα χώρο στα ράφια και σπανιότερα στις βιτρίνες των γενικών βιβλιοπωλείων.

Έτσι:

Ανοίγουν στους Αμπελόκηπους (τόρα πλέον μεταφέρθηκαν στο κέντρο της Αθήνας) οι εκδόσεις Πελασγός και το βιβλιοπωλείο Ακροκέραμο από τον Ιωάννη Γιαννάκη, το 1985.

Οι εκδόσεις Γεωργιάδη επαναδραστηριοποιούνται από τους γιους (κυρίως τον Άδωνι) του αποθανόντος εκδότη Αθανασίου Γεωργιάδη προσφέροντας εκτός από την σειρά των αρχαίων συγγραφέων και άλλα βιβλία για τον ελληνισμό – κυρίως τον αρχαίο. Το βιβλιοπωλείο τους, όμως, κλείνει ύστερα από αλληπάλληλες τρομοκρατικές - βομβιστικές επιθέσεις.

Εκδίδεται από τον Δημοσθένη Κούκουνα το ιστορικό περιοδικό *Λαβύρινθος* και επανεκδίδεται το *Τότε*

(πρωτοκυκλοφόρησε το 1983 από τον Άρη Μωραΐτη). Από τον ίδιο δημιουργούνται οι ιστορικές εκδόσεις Μέτρον και αργότερα οι *Historia* και *Άριστον*, όλες επικεντρωμένες στην σύγχρονη ελληνική ιστορία.

Ανοίγει το βιβλιοπωλείο Ορφικός και το περιοδικό *Θρακικός Οϊωνός* του Αθανάσιου Γιαλαμά στην Αλεξανδρούπολη, το 1988.

Το ίδιο έτος εκδίδεται το περιοδικό *Ενδοχώρα* του Γιάννη Κουριαννίδη επίσης στην Αλεξανδρούπολη.

Οι εκδόσεις Ερωδίας (από το 1994) στην Θεσσαλονίκη αφιερώνουν το μεγαλύτερο μέρος του εκδοτικού προγράμματός τους σε βιβλία για την Ελλάδα και τον ελληνισμό (βιβλία του Δημήτρη Αλεξάνδρου για τον Ελληνισμό όλης της Οικουμένης, του Γεωργίου Γεωργαλά και πολλών άλλων).

Εκδίδονται μικρότερης εμβέλειας περιοδικά στην Αθήνα και την επαρχία.

Μεγάλη ώθηση σε αυτήν την δραστηριότητα δίνουν παράλληλες, μη οργανωμένες και ασύνδετες οργανωτικά προσπάθειες διανοουμένων, που με ίδρυση συλλόγων, αρθρογραφία, ομιλίες και κυρίως τηλεοπτικές εκπομπές ξεκίνησαν ένα άτυπο Κίνημα Επανελληνισμού που μεσουράνησε τότε. Πρωτοπόρος και με την μεγαλύτερη απήχηση ανάμεσά τους ήταν ο Κωνσταντίνος Πλεύρης, ο οποίος με την τηλεοπτική εκπομπή του «Ιστορικές Μνήμες» προσήλκυσε στην πατριωτική – εθνικιστική κοσμοαντίληψη μεγάλο κοινό και ανάμεσά του πλήθος νέων.

Απρόσμενοι σύμμαχοι στην πατριωτική εκδοτική δραστηριότητα εκείνης της εποχής προσήλθαν άνθρω-

ποι και φορείς που παλαιότερα θα θεωρούνταν ιδεολογικοί αντίπαλοι. Από πατριωτικών αισθημάτων άτομα και ομάδες μέσα στα κατεστημένα πολιτικά κόμματα της Μεταπολιτεύσεως, μέχρι ομάδες και παράγοντες των Εξαρχείων, κατέθεσαν στον πνευματικό αγώνα σημαντικά κείμενα και σκέψεις. Από τους σημαντικούς ανάμεσά τους, ο Γιώργος Καραμπελιάς, ο οποίος αναδείχθηκε σε έναν από τους σπουδαιότερους και ευστοχότερους μελετητές της ιστορίας του Νέου Ελληνισμού. Δημιούργησε τον εκδοτικό οίκο Εναλλακτικές Εκδόσεις και εκδίδει τα περιοδικά *Άρδην* και *Λόγιος Ερμής*. Ακόμα, συγγραφείς όπως ο Βλάσσης Ρασσιάς και ο Μάριος Βερέττας, που επικεντρώθηκαν στον αρχαίο ελληνισμό και την αρχαία ελληνική θρησκεία.

Τα χρόνια περνούν και φθάνοντας στην τελευταία φάση της πατριωτικής εκδοτικής δραστηριότητας βλέπουμε τα εξής:

1. Η δραστηριότητα αυτή άφησε ίχνη πίσω της κόμματα, οργανώσεις και πολιτικοί, καιροσκόποι (τις περισσότερες φορές) ή έντιμοι (τις λιγότερες), έδρεψαν τους καρπούς, συνήθως χωρίς να αφήσουν πίσω τους νέο σπόρο.

2. Η νέα εποχή μάς βρήκε αγκαλιά και με την νέα τεχνολογία. Στο διαδίκτυο, στα κοινωνικά δίκτυα και σε παρεμφερείς δράσεις βρίσκονται πλέον οι περισσότερες προσπάθειες για πατριωτική ενημέρωση και αφύπνιση. Ανάμεσά τους, κάποιες αξιόλογες.

3. Οι προαναφερθέντες εκδοτικοί οίκοι συνεπικουρούνται πλέον από πολλούς μικρότερους ή μεγαλύτε-

ρους. Λόγχη, Θούλη, Νέα Γενεά, Έξοδος και άλλοι εκδίδουν αξιόλογα έργα σύγχρονων και παλαιότερων - ξεχασμένων συγγραφέων, ενώ και πολλοί από τους μεγάλους - κατεστημένους εκδοτικούς οίκους δεν αρνούνται πλέον να προσθέσουν στον κατάλόγό τους βιβλία εθνικιστών συγγραφέων.

Βρισκόμαστε στην πιο κρίσιμη καμπή της μεταπολεμικής ιστορίας της Ελλάδας (και ολόκληρου του Δυτικού Κόσμου). Ο πόλεμος ανάμεσα στους βολεμένους της νέας παγκόσμιας τάξης και τους αρνητές της εντείνεται συνεχώς. Αν και τα στενά πολιτικά όρια γίνονται όλο και πιο αδιόρατα σ' αυτόν τον αγώνα, η πατριωτική διάνοηση πρέπει να δώσει ηχηρό παρόν. Είναι ζωτική ανάγκη για τον παγκόσμιο πολιτισμό τα έθνη να συνεχίσουν να υπάρχουν. Το σημαντικότερο απ' όλα, το ελληνικό, πρέπει να ζήσει.

Υ.Γ.: Η ανωτέρω παρουσίαση σκοπό είχε να σκιαγραφήσει την εκδοτική πατριωτική πορεία στην Ελλάδα τις τελευταίες δεκαετίες, τις τάσεις, τις μεταλλάξεις. Σε καμιά περίπτωση δεν επεδίωξα έναν εξαντλητικό κατάλογο εκδοτικών οίκων και συγγραφέων. Μοιραία, παρέλειψα (χωρίς πρόθεση) κάποιους, ενδεχομένους σημαντικούς. Ούτως ή άλλως όλοι μας καταξιωνόμαστε από το έργο που αφήνουμε πίσω μας και όχι από μία αναφορά ή υποκειμενικές αξιολογήσεις.

Αθανάσιου Παπαδημητρίου

ΠΕΡΙ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ

Από τις πρώτες στιγμές της κοινωνικής του συναναστροφής και συμπεριφοράς, ο άνθρωπος ακολουθεί τα γεγονότα και μέσα απ' αυτά διαμορφώνει και τα κοινά σημεία της ομάδας.

Είναι γόνος και γονέας ατόμων γνωστών, όπου ανάμεσά τους βρίσκει σιγουριά, αλλά και όλα εκείνα τα στοιχεία, που του εγγυώνται την επιβίωσή του.

Με το πέρασμα του χρόνου αυτά τα στοιχεία γίνονται και τα σημεία αναφοράς της ομάδας του, η οποία σταδιακά ξεχωρίζει από τις άλλες.

Διαμορφώνει τη δική του γλώσσα, τον δικό του τρόπο να εκφράζεται με μουσικές και χορούς, τον δικό του τρόπο να αναφέρεται στους προγόνους του, σημείο αναφοράς για όσους ζουν στον ίδιο κοινωνικό χώρο, να μνημονεύει τους ήρωές του και όλους εκείνους που διέπρεψαν στον αγώνα για την επιβίωση και την ευημερία της ομάδας.

Κάπως έτσι αναπτύσσονται οι κοινωνίες, ξεκινώντας από μικρές ομάδες και καταλήγοντας στα έθνη, στις οργανωμένες κοινωνίες, τα σύγχρονα κράτη.

Είναι τα κοινά γνωρίσματα, τα ήθη, τα έθιμα, η γλώσσα, η μουσική, ο κάθε τρόπος επικοινωνίας, οι κλίμακες

αξιών που χαρακτηρίζουν τις χρονικές περιόδους.

Είναι όλο αυτό το τεράστιο φορτίο που διαμορφώνεται με το πέρασμα του χρόνου και γίνεται η ιδιαιτερότητα που κάνει να ξεχωρίζουν τα έθνη μεταξύ τους, δημιουργώντας μια πολυμορφία και μια ομορφιά, τον πλούτο των εθνών.

Φυσικά όλα τα έθνη δεν τυχαίνει να έχουν την ίδια ιστορική πορεία, τις ίδιες προσλαμβάνουσες, αλλά ούτε και την ίδια χρονική αφετηρία συγκρότησης κοινού εθνικού φορτίου και συνείδησης. Είναι έθνη που διαμορφώνονται νωρίς, ενώ άλλα οι συγκυρίες αργούν να τα κατατάξουν ως τέτοια στο ιστορικό γίγνεσθαι.

Το Ελληνικό έθνος κάνει την εμφάνισή του πολύ νωρίς και έχει την τύχη να αντιμετωπίσει πολλές προκλήσεις, μέχρι να φτάσει στις μέρες μας. Μέσα σ' αυτή την πορεία αναπτύσσει τον δικό του πολιτισμό, διαμορφώνει και προτάσσει μεθόδους σκέψης, ψυχαγωγίας, επικοινωνίας, επιβίωσης, συγκρότησης των δικών του πόλεων αλλά και των κανόνων συνύπαρξης με άλλους λαούς, σε μια σειρά από διαφορετικές φάσεις.

Υπάρχει από τις εποχές του Μίνωα, του Τρωικού πολέμου, των αρχαίων πόλεων, της Αθήνας, της Σπάρτης, των πόλεων της Ιωνίας και του Πόντου, της Μεγάλης Ελλάδας, της Μακεδονίας. Υπάρχει στα Ελληνιστικά Βασίλεια όπου ο πολιτισμός των Ελλήνων αφήνει τα ίχνη του από τη Μεσόγειο μέχρι την Ινδία και την Κίνα. Προσαρμόζεται στις συνθήκες της Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας και κυριαρχεί, ως στοιχείο συνεκτικό, στη χιλιετή Βυζαντινή αυτοκρατορία. Επιβιώνει κάτω από τον Οθωμανικό ζυγό αλλά και στις πόλεις της Ευρώπης,

φτάνοντας μέχρι τις μέρες μας.

Κάθε στιγμή γίνεται μέρος της διαμόρφωσης του συνόλου, της κοινής καταγωγής, της κοινής στάσης στην αντιμετώπιση των καθημερινών προκλήσεων. Ο κόσμος της σκέψης, της φιλοσοφίας, των γραμμάτων, η αισθητική, γίνονται οι βάσεις με τις οποίες οι απόγονοι του Μακεδόνα βασιλιά σμλεύουν την Ελληνική ταυτότητα, σε κάθε σημείο όπου κυριαρχούν για διακόσια χρόνια τουλάχιστον. Είναι αυτός ο πολιτισμός που συμβάλει μορφωτικά στα χρόνια της Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας, όπου οι Έλληνες όχι μόνο δεν χάνονται αλλά επιβιώνουν δημιουργικά στις πόλεις τους για να γίνουν η βάση της χιλιετούς Βυζαντινής αυτοκρατορίας.

Τα σύμβολα είναι αυτά που έγιναν μύθοι και κοινό σημείο αναφοράς των Ελλήνων. Η νίκη στον Μαραθώνα, στη Σαλαμίνα, η κατάλυση της Περσικής αυτοκρατορίας από τον Αλέξανδρο τον Μέγα Μακεδόνα στρατηλάτη. Είναι αυτές οι αναφορές που διαμορφώνουν την σύγχρονη Ελληνική ταυτότητα. Ο Πολιτισμός και οι ήρωες. Η Αθήνα, η Σπάρτη, οι Μακεδόνες, η Μεγάλη Ελλάδα, η Μεσόγειος και ο Πόντος.

Όλα αυτά συνθέτουν το σύγχρονο Ελληνικό Εθνικό φορτίο, είναι το υλικό που φτιάχτηκε ο σύγχρονος Έλληνας. Δεν περισσεύει τίποτα. Αν βγάλεις τις Πλαταιές, τον μαρμαρωμένο βασιλιά, τον Κολοκοτρώνη, τον καπετάν Κότα, τότε σίγουρα μιλάς για κάτι άλλο.

Αν προσθέσεις τον Τσενγκίς Χαν, τον Κορτάσαρ, τον Κάππαιν Κουκ, τότε μιλάς για κάτι άλλο.

Το Εθνικό μας φορτίο είναι δεδομένο και μ' αυτό καλούμαστε να προχωρήσουμε, είναι αυτό που μας

ενώνει και διαμορφώνει το Έθνος των Ελλήνων.

Και όμως είναι αυτό που απεμπόλησαν αυτοί που αποδέχθηκαν το Τερατούργημα των Πρεσπών. Είναι τόση η διανοητική τους φτώχεια, που νομίζουν ότι απλά βάφτισαν κάποιους Μακεδόνες, ως κάτι διαφορετικό από τους Έλληνες. Τα εθνικά φορτία δεν είναι κοινά υλικά αγαθά για να τα μοιράξεις. Αναπλάθονται αενάως στον χρόνο, μεγαλώνοντας και αφήνοντας μεγαλύτερες παρακαταθήκες στους επερχόμενους.

Θα ήταν διαφορετικό το δίλημμα, αν οι κάτοικοι των Σκοπίων παραδέχονταν την Ελληνική τους καταγωγή, διεκδικώντας κάτι από την Μακεδονικότητα, που συνθέτει την ελληνική ταυτότητα, κάτι που θα μπορούσε να προκύψει στο μέλλον, με τους κατοίκους της Ιωνίας ή του Πόντου αν διασπαστεί το Τουρκικό κράτος, και είναι διαφορετικό να απαιτεί κάποιος την αφαίρεση ενός από τα βασικά στοιχεία που συνθέτουν την σύγχρονη ταυτότητα των Ελλήνων. Και φυσικά είναι ακόμα πιο παρανοϊκό αυτό αν το δέχονται άτομα που δηλώνουν Έλληνες. Μιλάμε για σχιζοφρένια.

Οι απόγονοι αυτών που βίωσαν γενοκτονίες, επιθετικούς πολέμους, εθνοκαθάρσεις, ακριβώς επειδή διέφεραν, επειδή δεν δέχονταν να απεμπολήσουν την ταυτότητά τους, σήκωναν το χέρι στη Βουλή των Ελλήνων αποποιούμενοι της Ελληνικής ταυτότητας. Δεν υπάρχει μεγαλύτερο όνειδος και κάτι αντίστοιχο στην ιστορία των εθνών.

Φυσικά όλα αυτά δεν ήρθαν σε μια στιγμή. Το έδαφος προετοιμάζονταν από καιρό, από ξένες δυνάμεις με τους εδώ Ελληνόφωνους υποτακτικούς τους. Το ζή-

τημα της Ελληνικής ταυτότητας, οι φωνές που έλεγαν ότι «η ψυχή μας είναι το όνομά μας» ή «το όνομά μας είναι η ψυχή μας», όπου προσδιορίζονταν η ταυτότητα μέσα από το συνολικό φορτίο που φέρουν οι Έλληνες, μετατράπηκε έντεχνα σε θέμα γεωγραφικού προσδιορισμού, φτάνοντας έτσι μέσα στα αδιέξοδα που είχαν αναπτυχθεί, να μιλάμε ακόμα και για δημοψήφισμα...

Οι Εθνικοί αυτοπροσδιορισμοί δεν μπαίνουν σε ψηφοφορία. Ή είσαι Έλληνας ή δεν είσαι. Τόσο απλά.

Στις Πρέσπες, στην Ελληνική Βουλή δεν υπέγραψαν Έλληνες, αλλά Ελληνόφωνοι πολιτικοί τυχοδιώκτες. Ακόμα και ο Εφιάλτης δεν πρόδωσε αποποιούμενος την ταυτότητά του. Οι πολιτικές τους αποφάσεις δεν εξέφρασαν τη λογική των Εθνών.

Με πολιτικές αποφάσεις δεν μεταλλάσσει ένα έθνος σε Κάτι. Ακόμα και οι μικρές μεταλλάξεις στα έθνη μέσω πολιτιστικών ή οικονομικών προτύπων, συνήθως αφομοιώνονται, δημιουργούν μια νέα εικόνα αυτού, αλλά δεν το επαναπροσδιορίζουν ως κάτι άλλο.

Για τους κατοίκους των Σκοπίων ήταν επίσης μια ύβρις, για όσους έχουν γνώση της ιστορικής εξέλιξης των λαών των Βαλκανίων. Τα προβλήματα θα τα βρουν μπροστά τους. Κάποια στιγμή οι Έλληνες θα αποκαταστήσουν την ιστορική πραγματικότητα και αυτοί θα ψάχνουν από την αρχή για τον αυτοπροσδιορισμό τους. Δικό τους το πρόβλημα.

Πολύδωρον Δάκογλου

Η ΔΙΑΦΥΛΑΞΗ ΤΩΝ ΑΕΙΩΝ ΚΑΙ
ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ -
Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΩΝ ΔΙΚΤΥΩΝ

Χαιρετίζω τους φύλακες του ελληνισμού, γιατί έτσι σας χαρακτηρίζω εγώ. Επέλεξα το συγκεκριμένο θέμα σε συνεννόηση με τον Γιάννη Αμπατζόγλου, τον ωραίο αυτό αγωνιστή. Γιατί το επέλεξα; Το ερέθισμά μου είναι το γεγονός ότι ο πρωθυπουργός της χώρας πριν από ένα χρόνο κάλεσε την κυρία Αγγελοπούλου και της ανέθεσε τη διοργάνωση των εορτασμών για τα διακόσια χρόνια του ελληνικού κράτους. Δεν ξέρω αν ο κ. Μητσοτάκης αγνοεί την ιστορία μας, η οποία λέει ότι το ελληνικό κράτος συγκροτήθηκε και αναγνωρίστηκε μετά από δεκαετείς αγώνες το 1830, ξέρω όμως ότι φέτος, το 2021, επετειακό έτος, είναι το έτος των διακοσίων ετών από την Εθνεγερσία των Ελλήνων.

Εμείς γιορτάζουμε τα διακόσια χρόνια από την Εθνεγερσία. Και αυτό γιατί ανάμεσα στο έθνος και στο κράτος, η κραυγή της αγωνίας από μέσα μας λέει, «προτιμάμε το έθνος». Άλλωστε το 1821, από τη Μολδαβία επάνω, μέχρι την Κύπρο κάτω, το ελληνικό έθνος ξεγέρθηκε, εγέρθηκε, αποζητώντας την ελευθερία του και τη συγκρότηση μιας κρατικής δομής. Το κράτος ήρθε μετά. Το έθνος προϋπήρξε.

Και όπως πολύ σωστά τονίστηκε στη χθεσινή επιστη-

μονική ημερίδα από τον γενετιστή καθηγητή ο οποίος συμμετείχε, τον κ. Τριανταφυλλίδη, το έθνος γενετικά και πολιτιστικά προϋπήρξε του κράτους. Όμως η συγκρότηση του κράτους ήταν αναγκαία. Αναγκαία με έναν σκοπό. Να υπάρξει ένας πυρήνας πέριξ του οποίου να συσπειρωθεί το ελληνικό έθνος και με βασικό πρωταρχικό στόχο αυτού του πυρήνος, αυτού του μορφώματος, την απελευθέρωση –και την συνένωση με σκλαβωμένα στοιχεία– του ελληνικού έθνους. Όπως έλεγε και ο Δραγούμης, δεν εξεγέρθηκαν οι Έλληνες, δεν θυσίασαν ζωές και περιουσίες για να φτιαχτεί ένα κρατίδιο ελλαδικό και να βολευτούν κάποιοι δημόσιοι υπάλληλοι πίσω από ένα γραφείο και κάποιοι παράγοντες πολιτικοί και οικονομικοί μέσα σε ένα σπίτι. Το έθνος οφείλει να αποτελεί για μας προτεραιότητα. Μια προτεραιότητα που το πολιτικό σύστημα της Ελλάδος, από την Εθνεγερσία και μετά, έδειξε ότι δεν τη σέβεται. Στην πλειοψηφία του τουλάχιστον.

Το νεότερο ελληνικό κράτος ξέχασε πώς ελευθερώθηκε και τον σκοπό για τον οποίο συγκροτήθηκε. Απέκτησε αυτεξουσιότητα και απαίτησε τις διαρκείς θυσίες των στοιχείων του ελληνισμού, για να μπορεί αυτή η δομή αυτού του κολοβού κρατιδίου να υπάρχει και να πλουτίζει τους ανθρώπους που το εξουσιάζουν. Ίσως να φαίνονται λίγο σκληρά αυτά τα οποία λέω. Θα σας πω όμως ότι το 1922 η συγκρότηση του ελληνικού κράτους χτίστηκε και στηρίχτηκε πάνω στην απώλεια του σκέλους του ελληνισμού, το οποίο ζούσε και δημιουργούσε στις ακτές της Μικράς Ασίας. Αργότερα, η ανοικοδόμηση του ελληνικού κράτους, το πλήθος των πολυ-

κατοικιών που γέμισαν την Κυψέλη και τους Αμπελοκήπους στην Αθήνα, προέκυψε από την καταστροφή του ελληνισμού της Αιγύπτου και στη συνέχεια οι βιομηχανικές επενδύσεις προχώρησαν από την καταστροφή του ελληνισμού της Ροδεσίας. Βλέπουμε λοιπόν ότι αντί το ελληνικό κράτος να στηρίζει τον ελληνισμό όπου γης, ο ελληνισμός όπου γης είναι αυτός που με τις θυσίες του ή τον θάνατό του στηρίζει την ύπαρξη ενός κολοβού κρατιδίου σ' αυτή τη μεριά της γης.

Εμείς διαπιστώνουμε ακόμα –και αν δεν παρακολουθήσατε από το Youtube τη χθεσινή ημερίδα θα παρακαλέσω να το κάνετε– όπως πολύ σωστά ξεκαθάρισε ο πρόεδρος του περιφερειακού συμβουλίου Κεντρικής Μακεδονίας, ο κ. Καρακωστόνογλου, ότι οι πολιτικές ηγεσίες δεν είναι εις θέσιν να αντιμετωπίσουν υπαρκτά απειλές. Ανέφερε σαν παράδειγμα τις υποθέσεις της Αιγιαλίτιδος ζώνης και της ΑΟΖ και τόνισε, με πολύ ευγενικό τρόπο, το πώς δημιούργησαν πεδία απειλών οι Τούρκοι σε αυτούς τους τομείς και εμείς επί δεκαετίες αδρανήσαμε, αδιαφορήσαμε για να μη πω προετοιμάσαμε την περαιτέρω δυνατότητα διεκδικήσεων εκ μέρους των Τούρκων. Το μήνυμα της χθεσινής ημερίδας ήταν ο πρόλογος που έκανε ο γνωστός δημοσιογράφος και συντονιστής της ημερίδας, ο Παντελής Σαββίδης. Αναρωτήθηκε μήπως ήρθε η ώρα της κοινωνίας των πολιτών, να αναλάβει τις τύχες στα χέρια της. Ακούστε, δεν είμαι εγώ ο άνθρωπος που θα σας κάνω μαθήματα ιστορίας ούτε που θα σας κάνω υποδείξεις, άλλωστε ο αγώνας ενός εκάστου εξ ημών αυτό δείχνει. Δείχνει ότι δεν καλύπτεται από τον τρόπο που οι κυβερνήσεις διαχρονικά

αγωνίζονται για την ύπαρξη των γενετήσιων αξιών του ελληνισμού, των στόχων του ελληνισμού, της αποστολής του ελληνισμού. Και έτσι ο καθένας από σας με τον δικό του τρόπο, με τη δική του φθορά, με τη δική του θυσία, χρόνου, προσπάθειας, οικονομίας, προσπαθεί και χτίζει καταστάσεις, οι οποίες να προασπίζονται μέσα στο ελλαδικό κρατίδιο αυτές τις αξίες. Του έθνους, της ελευθερίας, της πίστης, της διαφορετικότητάς μας, της απαίτησης να είμαστε κυρίαρχοι στη χώρα μας. Αφού λοιπόν εσείς, χρόνια τώρα, αγωνιζόμενοι, πληγωμένοι, διωκόμενοι, υπερασπίζεστε αυτές τις αξίες μέσα στον χώρο του κρατιδίου μας, σκεφτείτε πόσο πιο σημαντική είναι η ανάγκη υπεράσπισης αυτών των αξιών, στο πλαίσιο του ελληνισμού, όπου υπάρχουν Έλληνες, όπου ακόμα υπάρχουν ελληνικές κοινότητες, όπου το ένστικτο των Ελλήνων έχει οδηγήσει μέσα από καταστάσεις δυσάρεστες μετανάστευσης τη δημιουργία κοιτίδων ελληνισμού. Της κιβωτού του ελληνισμού θα έλεγα, όπως συνηθίζω να χαρακτηρίζω τους Έλληνες ομογενείς. Αυτοί οι άνθρωποι, δεύτερη και τρίτη γενιά, αναδεικνύουν έναν πατριωτισμό, μια πίστη στις αξίες και στο έθνος των Ελλήνων, που εμείς εδώ, οι ντόπιοι, να το πω έτσι, ξεχνάμε ότι πρέπει να υπηρετούμε. Αυτή η κιβωτός έχει δημιουργηθεί εξ ενστίκτου. Εξωστρεφής λαός ο ελληνικός λαός. Πάντα έβγαινε έξω από αυτή την περιοχή που τώρα την ονομάζουμε κράτος των Ελλήνων. Δεν χρειάζεται να μιλάμε για ιστορία, ούτε να αναφερθούμε στις ενδείξεις που η επιστήμη είτε είναι επιστήμη των μνημείων (αρχαιολογία) είτε είναι επιστήμη της ιστορίας είτε είναι επιστήμη της γενετικής, αποδεικνύουν την ύπαρξη

των Ελλήνων σε όλη τη Μεσόγειο και γιατί όχι αργότερα και εκτός Μεσογείου, όταν η επιστήμη θα έχει προχωρήσει και θα μας επιτρέψει να ψάξουμε καλύτερα.

Ακούστε, η Ελλάδα περνάει από προβλήματα και κάθε τόσο εξαργυρώνει τα προβλήματα αυτά απευθυνόμενη στον ελληνισμό του εξωτερικού και τους λέει: *«Συμβάλετε. Τα λεφτά σας θέλουμε. Ξενυχτήσατε, πολεμήσατε, υποφέρατε, μαζέψατε πέντε δεκάρες. Τώρα να τα δώσετε σε εμάς για να μπορέσουμε να αγοράσουμε ένα πολεμικό καράβι. Να μπορέσουμε να πληρώσουμε ένα χρέος που δημιουργήσαμε γιατί μας άρρεσε να τρώμε τα λεφτά μας στα μπουζούκια»*. Έτσι βλέπουνε τον ελληνισμό του εξωτερικού οι κυβερνώντες. Εμείς οφείλουμε να τον δούμε διαφορετικά. Ως φύλακα αξιών. Ως φύλακα ιστορίας. Ως κιβωτό του μέλλοντός μας. Και οφείλουμε να έχουμε μέλλον. Διότι σαν λαός έχουμε αποστολή. Ιστορικά αποδεδειγμένο ότι δύο τουλάχιστον φορές έχουμε δημιουργήσει πολιτισμό παγκόσμιας εμβέλειας. Πολιτισμό που στηρίχτηκε σε ένα σύστημα αξιών. Σήμερα, παρηκμασμένοι παρακολουθούμε τον Νεοέλληνα να ζητάει επιδοτήσεις για να ζήσει ή να παραχωρεί την κυριαρχία του, την εθνική του κυριαρχία, για να βελτιώσει τις συνθήκες της ζωής του.

Η διαφύλαξη των αξιών και της αποστολής του ελληνισμού δεν μπορεί πια να είναι απαίτηση δική μας από τις κυβερνήσεις της Ελλάδος. Στα χρόνια που ζω δεν έχω δει, εκτός μιας μικρής περιόδου, τέτοιες προθέσεις. Σήμερα οι αξίες του ελληνισμού καταπολεμώνται από το πολιτικό σύστημα της Ελλάδος. Σήμερα αποστολή του ελληνισμού θεωρείται το να εκπαιδύουμε για-

τρούς, μηχανικούς και εστιάτορες και να τους στέλνουμε στην Ευρώπη. Σήμερα τα μνημεία του ελληνισμού θάβονται, δεν αναδεικνύονται. Σήμερα η ελπίδα του να παραμείνουμε ένας ανάδελφος λαός σε αυτόν τον χώρο, σε αυτή την κοιτίδα, εξαντλείται, χάνεται, μειώνεται, κάτω από το βάρος της κοσμοπλημμύρας των λαθροεισβολέων. Σήμερα βλέπουμε την αντίληψη της ηττοπάθειας και της αποβολής της υποχρέωσης υπεράσπισης αυτών των αξιών να κυριαρχεί, να γίνεται πρωτεύουσα αποστολή του πολιτικού μας συστήματος. Να θυμίσω –και ελπίζω να μη θίγω ανθρώπους– ότι το 1974 όταν ο Αττίλας μπήκε στην Κύπρο υπήρξαν στιγμές ηρωισμού και ανάτασης και από τις 24 Ιουλίου και μετά οι εντολές που δίνονταν ήταν *«μην εμπλακείτε, υποχωρήστε»*. Σήμερα, βλέπουμε το ίδιο πράγμα. Είδαμε έναν ασύμμετρο πόλεμο, μια μάχη με πυρκαγιές στη μισή Ελλάδα και οι εντολές του συστήματος ήταν *«μην πολεμήσετε για τα χωριά σας και για τα σπίτια σας. Φύγετε! Να μην έχουμε απώλειες ανθρώπινης ζωής»*. Αυτό πού θα μας οδηγήσει σαν σκέψη; Αν αύριο μας επιτεθεί ο Τούρκος ή ο κάθε Τούρκος, η τότε κυβέρνηση θα πει *«να μην πολεμήσουμε, ας παραχωρήσουμε και αυτό, σεβόμενοι την υποχρέωση να μην έχουμε απώλεια ανθρώπινων ζωών;»* Μα, με απώλεια ανθρώπινων ζωών πετύχαμε να είμαστε σήμερα ελεύθεροι. Πετύχαμε να μπορούμε να μιλάμε για τον Δραγούμη ή για τον Περικλή Γιαννόπουλο. Να μπορούμε να μιλάμε για τον Πλήθωνα τον Γεμιστό ή για τον Κωνσταντίνο Παλαιολόγο. Να μπορούμε να λέμε ότι είμαστε ακόμα ένας λαός που έχει ύπαρξη και λόγο μέσα στην οικουμένη. Και που

δεν ανήκει στο μουσείο της ιστορίας, όπως ανήκουν οι Αζτέκοι για παράδειγμα.

Παρασύρομαι λίγο καμιά φορά, αλλά θα προσπαθήσω να κάνω μια ανακεφαλαίωση και να κάνω και την πρότασή μου. Οφείλουμε να έχουμε ένα σύστημα αξιών και να το υπηρετούμε. Πρώτη αξία είναι το έθνος. Και αφού πρώτη αξία είναι το έθνος, ο ελληνισμός είναι για εμάς η κορυφαία ανάγκη προστασίας και χρησιμοποίησης ακόμα, για την επικράτηση των αξιών μας. Ο ελληνισμός, όχι ο ελλαδισμός. Και έχουμε εδώ μια διαρκή σύγκρουση μεταξύ ελληνισμού και ελλαδισμού. Ο ελληνισμός θέλει να απλώσουμε και να δώσουμε, ο ελλαδισμός θέλει να συρρικνωθούμε και να περνάμε καλά. Εγώ τουλάχιστον –και νομίζω και όλοι όσοι είστε παρόντες– τάσσομαι υπέρ του ελληνισμού. Αφού λοιπόν τάσσομαι υπέρ του ελληνισμού και αφού διαπιστώνω, όχι μόνο εγώ, ότι οι πολιτικοί παράγοντες στα διακόσια χρόνια από την Εθνεγερσία έχουν άλλες προτεραιότητες, αναρωτιέμαι, τι πρέπει να κάνουμε εμείς;

Και εδώ είναι η πρόταση. Η εξουσία στην Ελλάδα ασκείται σε τέσσερα επίπεδα. Στο επίπεδο της κεντρικής διοίκησης, στο επίπεδο της αυτοδιοίκησης, στο επίπεδο της κοινωνίας και στο επίπεδο της επικοινωνίας. Η μάχη στο επίπεδο της κεντρικής διοίκησης έχει χαθεί. Το σύστημα εκεί είναι πανίσχυρο. Και ποτέ ένας έξυπνος στρατηγός δεν οδηγεί τον στρατό του σε τόπο και σε χρόνο που ο αντίπαλος επιδιώκει. Ίσως να ακούγεται σκληρή η λέξη αντίπαλος, αλλά μερικές φορές νιώθω ότι οι εκάστοτε κυβερνήτες μας είναι αντίπαλοι του ελληνισμού.

Έχουμε χάσει λοιπόν το πεδίο της κεντρικής διοίκησης, υπάρχουν όμως τα άλλα πεδία. Το πεδίο της αυτοδιοίκησης, το οποίο έχει μια δύναμη αλληλεπίδρασης και με τον λαό και με την κεντρική εξουσία, όπου εκεί αναγνωρίζεται η προσωπικότητα και η αξία κάθε μαχητή. Και γι' αυτό πολλοί από σας σήμερα είσαστε αιρετοί στην αυτοδιοίκηση με συμβολή στη διατήρηση των αξιών του ελληνισμού. Εκεί λοιπόν μπορεί να δοθεί μια μάχη. Το πεδίο της κοινωνίας. Καθένας από σας αποτελεί έναν κόμβο αγώνος. Άλλος έχοντας φτιάξει ένα σωματείο, άλλος κάνοντας μια συνεχή αρθρογραφία, άλλος δημιουργώντας παρεμβάσεις. Στην κοινωνία σήμερα υπάρχουν δεκάδες χιλιάδες κύτταρα αγώνος, τα οποία διασώζουν στοιχεία του ελληνισμού. Άλλα από αυτά διασώζουν την παράδοση, άλλα ασχολούνται με τη διάσωση των μνημείων, άλλα προωθούν την ελληνική γλώσσα. Είναι μικρό το καθένα αλλά αν αυτά τα κύτταρα μπορέσουν να δημιουργήσουν ένα δίκτυο μεταξύ τους, θα δούμε ξαφνικά ότι δεν έχουμε ένα άθροισμα της αξίας καθενός κυττάρου, αλλά έχουμε όπως λένε και στα μαθηματικά μία προστιθέμενη αξία, η οποία προκύπτει από τον συνδυασμό των δυνατοτήτων αυτών των κυττάρων. Εκείνη την ώρα ο αγώνας που γίνεται στη Θράκη ενώνεται με τον αγώνα που γίνεται στην Αθήνα και βγαίνει ένα πολλαπλάσιο αποτέλεσμα.

Ο μεγάλος λεηλάτης της αρχαίας ελληνικής φιλοσοφίας, ο Κάρολος Μαρξ, σε έναν από τους δύο κυρίαρχους νόμους του προωθεί την άποψη ότι η συσσώρευση της ποσότητας δημιουργεί ποιοτικό άλμα. Αυτό είναι

μα κλοπή της φιλοσοφίας των αρχαίων Μεγαρέων, οι οποίοι –να το πω σαν παράδειγμα– έλεγαν ότι, αν πάει ο Δάκογλου και φέρει έναν κόκκο άμμου και τον βάλει κάτω, τι είναι αυτό; Ένας κόκκος άμμου. Αν έρθει και ο Σταλίδης και φέρει έναν κόκκο άμμου, τι έχουμε; Δύο κόκκους άμμου. Αν έρθει και ο τρίτος και ο τέταρτος και ο πέμπτος έχουμε δεκαπέντε κόκκους άμμου. Και ξαφνικά αν αυτό συνεχίσει δεν έχουμε πλέον τρία εκατομμύρια διακόσιες είκοσι πέντε χιλιάδες κόκκους άμμου. Έχουμε έναν σωρό άμμου. Και οι ιδιότητες της σωρού είναι διαφορετικές από τις ιδιότητες των κόκκων. Μπορεί με αυτή τη σωρό να φτιάξουμε ένα φράγμα. Μπορούμε να χτίσουμε ένα σπίτι. Μπορούμε να την πουλήσουμε σαν εμπόρευμα. Οι αρχαίοι Μεγαρείς φιλόσοφοι αυτό ακριβώς έλεγαν. Ότι η συσσώρευση επιφέρει ποιοτική μετάλλαξη. Έτσι και η συσσώρευση και συνεργασία των δικών μας κόμβων μπορούν να δημιουργήσουν την ποιοτική μετάλλαξη. Και σκεφτείτε μες στο μυαλό σας ότι αυτό δεν έχει κόστος. Δεν χρειάζονται εκατομμύρια για να φτιαχτεί ένα κόμμα. Ούτε μπορεί να πολεμηθεί εύκολα. Γιατί όταν ο πρόεδρος των μακεδονικών συλλόγων για παράδειγμα ενοποιεί σε κοινή δράση τριακόσια σωματεία και μια εκδήλωση στο Καντατζόγλειο με τριάντα χιλιάδες θεατές και τρεις χιλιάδες χορευτές, όπου υπάρχουν μέσα πεντακόσιες φορεσιές των Ελλήνων στο πέρασμα του χρόνου, αυτό τι άλλο είναι από ένα μεγάλο πολιτισμικό γεγονός; Και όλοι αυτοί, οι οποίοι συμμετείχαν τι έχουν πάρει μέσα τους εκτός από φλόγα να το συντηρήσουν και τι μήνυμα έχουν δώσει; Ότι είμαστε εδώ διαχρονικά.

Να μη σας κουράζω. Η ουσία της προσπάθειας για την οποία θέλω να μιλήσω και μίλησα είναι ότι είναι λάθος να περιμένουμε ότι το πολιτικό σύστημα της Ελλάδας μπορεί να βάλει σαν προτεραιότητα το έθνος των Ελλήνων, τις αξίες του ελληνισμού. Ήδη συνταγματικά η αρμοδιότητα αυτή έχει εκχωρηθεί σε υπερεθνικά όργανα. Εμείς περιοριζόμαστε σαν κυβέρνηση να ενσωματώνουμε στο εθνικό δίκαιο και να υλοποιούμε αποφάσεις και αξίες εξωελληνικές. Και έτσι βλέπουμε ανατροπές του τύπου ότι «δεν υπάρχει διαφορά ανάμεσα στα φύλα και δεν υπάρχουν δύο φύλα» και βλέπουμε ανατροπές του είδους «δεν μπορεί ο Έλληνας να έχει διαφορετικά δικαιώματα από τον εισβολέα λαθρομετανάστη, πρέπει να έχει τα ίδια δικαιώματα». Αυτό είναι εφαρμογή των ευρωπαϊκών εντολών, οι οποίες έχουν ενσωματωθεί από το πολιτικό μας σύστημα στο ελληνικό δίκαιο. Εκεί λοιπόν δεν υπάρχει δυνατότητα διάσωσης της αξίας της ιδιαιτερότητας του Έλληνα. Εκεί μας θέλουν όπως έλεγε και ο μέγας Χριστόδουλος να μπούμε μέσα στην κιμαδομηχανή και να βγούμε μια ενιαία κατάσταση.

Εμείς όμως, δημιουργώντας κόμβους δικτύων πολιτισμού, κόμβους δικτύων κοινωνικής δράσης και επικοινωνώντας τα αυτά τα δίκτυα, να πετύχουμε την διατήρηση των αξιών. Με τη στήριξη του ελληνισμού του εξωτερικού και με τη συνέργεια του ελληνισμού του εξωτερικού να τα διατηρήσουμε αγωνιζόμενοι και ελπίζοντας στη φθορά ενός παρακμακού συστήματος.

Φίλοι, φύλακες των αξιών του ελληνισμού είσαστε καταδικασμένοι, είμαστε καταδικασμένοι να αγωνιζό-

μαστε κάτω από δυσμενείς συνθήκες για καταστάσεις και αξίες που σήμερα θεωρούνται ξεπερασμένες και περιθωριακές. Είμαστε καταδικασμένοι από τον Έλληνα, ο οποίος εκπαιδεύεται μέσα από συστήματα –όλο το σύστημα της Παιδείας– και μέσα από συστημικά μέσα, να αποτελούμε την εξαίρεση. Όμως αυτή είναι και η δύναμή μας. Αυτοί έχουνε το χρήμα, εμείς έχουμε την απόφαση. Αυτοί έχουνε την ισχύ των μέσων, εμείς έχουμε τη δύναμη της ψυχής. Αυτοί έχουνε τους νόμους που δημιουργούν, εμείς έχουμε τις αξίες του ελληνισμού. Αυτοί βλέπουνε μόνο το σήμερα, εμείς έχουμε έναν ορίζοντα για τον οποίο και αγωνιζόμαστε. Και να θυμίσω μια παλιά κινέζικη παροιμία *«για να τρουπήσεις ένα βουνό αν δεν έχεις τα κατάλληλα μηχανήματα, μη σταματάς, ξεκίνα να τρυπάς με το νύχι σου. Ξύνε! Μετάφερε την εντολή στον γιο σου. Ξύνε! Να πάει η εντολή στα εγγόνια σου. Ξύνε! Η τρύπα θα ανοίξει. Το φως θα περάσει μέσα από τη σήραγγα»*. Εμείς θα έχουμε επανέλθει. Και η ώρα που ο ελληνισμός θα επανέλθει δεν είναι μακριά. Γιατί αυτό το σύστημα που σήμερα κυριαρχεί βρίσκεται στην ακμή του, προσεγγίζει στην ώρα του κατήφορου και της παρακμής. Και τότε ο ελληνισμός, οι αξίες του, για τη διαφύλαξη των οποίων εμείς αγωνιζόμαστε και θυσιαζόμαστε, θα λάμψει πάλι και ο άνθρωπος θα σηκωθεί πιο πάνω από εκεί που σήμερα τον έχουν πετάξει.

Θα 'θελα κλείνοντας να πω ότι καμία θυσία δεν πάει χαμένη, αν υπάρχουν κάποιοι που θα την αξιοποιήσουν από πίσω. Καμία θυσία δεν πρέπει να γίνεται μόνο και μόνο γιατί «έτσι γουστάρω, με βάρεσε και είπα παίρνω

τη σημαία και τρέχω μπροστά». Χρειάζεται σχέδιο, χρειάζεται οργάνωση, χρειάζεται πίστη και χρειάζεται να καταλάβουμε το μήνυμα του μύθου του Αισώπου, ο λαγός και η χελώνα. Δεν είναι το μήνυμα που ο Χριστιανισμός πέρασε στην Παιδεία μας, ότι να μην είμαστε εγωιστές και υπερφίαλοι αλλά να είμαστε ταπεινοί. Να μην είμαστε λαγός που έτρεχε και φώναζε «και 'γώ είμαι και 'γώ είμαι» αλλά να είμαστε χελώνα που περπατούσε σεμνά. Άλλο είναι το μήνυμα. Η καθημερινή, συνεχής, επίπονη, ασταμάτητη προσπάθεια θα φέρει τη νίκη!

Σας ευχαριστώ!

Χαράλαμπος Μιχαλακόπουλος

ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ

«Την εθνική κατρακύλα μόνο μία δυναμική αντεπίθεση από πλευράς του ελληνισμού θα μπορούσε να την ανακόψει»... αναφέρει στη διακήρυξή της η Επιτροπή Ελληνισμού.

Επίσης σε ένα άλλο σημείο αναφέρει: *«Ορισμένοι θα υποστηρίξουν ότι από τη φύση μας εμείς οι Έλληνες δεν μπορούμε να συνεννοηθούμε μεταξύ μας και γι' αυτό τον λόγο δεν μπορούμε να οργανωθούμε. Αυτό φυσικά ΔΕΝ ισχύει. Τρανό παράδειγμα η Φιλική Εταιρεία που προετοίμασε την Ελληνική Επανάσταση του 1821 με αποτέλεσμα να απελευθερωθεί το Γένος μας από τον τουρκικό ζυγό. Η άριστη οργάνωση αυτής της εταιρείας δείχνει ότι όταν θέλουμε –εμείς οι Έλληνες– μπορούμε να τα καταφέρουμε και μάλιστα με τρόπο μοναδικό».*

«Στην προσπάθεια αυτή δεν περισσεύει κανείς. Στην Επιτροπή Ελληνισμού θέση έχουν όλοι όσοι θέλουν να αγωνιστούν για την πατρίδα μας και τον πολιτισμό μας».

Άνθρωποι ταγμένοι στις αξίες του Ελληνισμού, της κοινωνίας και στην αυτοδιοίκηση ήδη αγωνίζονται. Δεν θα μπορούσε αυτή η προσπάθεια να μη γίνει ΚΑΙ μέσα από την τοπική αυτοδιοίκηση. Γίνεται ήδη μέσα από αυτήν.

Άξιες φωνές, όπως του δημοτικού συμβούλου Γιάννη Κουριαννίδη από τη Θεσσαλονίκη, που προίσταιται μιας επιτροπής που συντονίζει το «Δίκτυο Αυτοδιοικητικών Ελλάδος», το οποίο απαρτίζεται από άξιους συνΈλληνες, έχουν ήδη φέρει απτά αποτελέσματα, με ουσιαστικές παρεμβάσεις σε όλους τους τομείς.

Εθνικά ζητήματα, τοπικά ζητήματα, κοινωνικά ζητήματα, οικονομικής φύσης ζητήματα. Όλες οι παρεμβάσεις των αυτοδιοικητικών του Δικτύου μας γίνονται με αξιακό πρίσμα, που συνάδει ακριβώς με τις αρχές που θα εργαστεί η Επιτροπή Ελληνισμού, όπως αναφέρονται στη διακήρυξή της. Για λόγους οικονομίας του χρόνου και σεβασμού μου της ανοχής σας ως ακροατήριο στον ομιλούντα, δεν θα αναφέρω τα πολλά πράγματα που έχουν πετύχει ατομικά ή ομαδικά (αλλά πάντα οργανωμένα) οι αυτοδιοικητικοί που προανέφερα και έχω την τιμή να συγκαταλέγομαι σε αυτούς. Είναι εύκολο να ενημερωθεί ο καθένας από εσάς όμως με πολλούς τρόπους που μπορώ/μπορούμε να πούμε εκτός αυτού του βήματος.

Η τοπική αυτοδιοίκηση είναι ο πιο άμεσος αιρετός φορέας με την κοινωνία. Αλίμονο εάν δεν δώσουμε βάση και στήριξη σε αυτή τη μορφή επαφής με τον κόσμο. Η κεντρική πολιτική σκηνή είναι απόμακρη. Η επαφή με τον λαό γίνεται συνήθως μέσα από τα ΜΜΕ ή από ανούσιες εξαγγελίες και ρουσφετολογικές λυκοφιλίες και συνήθως μόνο προεκλογικά.

Το «Δίκτυο Αυτοδιοικητικών Ελλάδος», τα διάφορα «Δίκτυα Πολιτών» που παράλληλα έχουν φτιαχτεί και ενεργούν μέσα στην κοινωνία είναι φτιαγμένα έτσι

ώστε να υπηρετούν τον πολίτη και τον ελληνισμό. Οι παρεμβάσεις τους διέπονται αυτόματα από ηθικές αξίες και αποτελεσματικότητα, επειδή ακριβώς τα άτομα που τα αποτελούν έχουν ελληνικές αξίες.

Στην Πολιτεία του ο Πλάτων γνωρίζει ότι η κατάσταση που διαμορφώνεται σε ένα κράτος είναι συνάρτηση του ήθους, της αρετής και της δικαιοσύνης πρωτίστως των αρχόντων (αφού τελικά μόνον ατομικά προσδιορισμένοι άνθρωποι άρχουν κι όχι «οι νόμοι» ή «οι ιδέες» ή «ο λαός») αλλά και της ηθικής ουσίας που θα υπάρχει στους αρχόμενους.

Η μάχη λοιπόν για την επικράτηση της ομορφότερης, αριότερης και πιο φωτεινής κοσμοθεωρίας, του ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ, πρέπει και επιβάλλεται να δίνεται σε όλα τα πεδία των μαχών. Πόσο μάλλον μέσα στην τοπική αυτοδιοίκηση.

*Η Μεγαλοσύνη των λαών δεν μετριέται με το στρέμμα.
Με της καρδιάς το πύρωμα μετριέται και με το αίμα.
Χρωστάμε σ' όσους ήρθαν πέρασαν,
θα 'ρθουν, θα περάσουν.
Κριτές θα μας δικάσουν
οι αγέννητοι, οι νεκροί.*

Στέφανου Σωτηρίου και Γεώργιου Μανωλόπουλου

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟ

Χαίρετε, κυρίες και κύριοι. Εκ μέρους της ομάδας εργασίας για το δημογραφικό, έχω την τιμή να κάνω μια σύντομη παρουσίαση σήμερα. Ο κ. Στέφανος Σωτηρίου που επιμελήθηκε ως επί τω πλείστον την παρουσίαση αυτή δεν μπόρεσε δυστυχώς να είναι μαζί μας σήμερα.

Ο πληθυσμός της Ελλάδος ανέρχεται σήμερα σε περίπου 10,4 εκατομμύρια. Το 2020 σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ ο πληθυσμός μας μειώθηκε κατά 46.000 κατοίκους.

Τι δεν μας λέει όμως η ΕΛΣΤΑΤ

Α) Πόσοι εκ των 10.400.000 ανθρώπων που κατοικούν στην Ελλάδα είναι Έλληνες το γένος; Εδώ συναντάμε το πέπλο της απαγόρευσης δημοσίευσης στοιχείων, από την «Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων», για λόγους καταπολέμησης του ρατσισμού! Δηλαδή, δεν ξέρουμε πόσοι είναι οι αλλογενείς αλλοδαποί (λαθρομετανάστες), πόσοι είναι οι αλλογενείς ημεδαποί (όπως οι Τσιγγάνοι και όσοι εκ των μουσουλμάνων της Θράκης δεν έχουν ελληνική συνείδηση). Πόσοι είναι οι αλλογενείς αλλοδαποί και οι ελληνοποιημένοι αλλοδαποί;

Υπάρχει γενικά ένα πέπλο σιωπής, προχειρότητας και ασυνεννοησίας μεταξύ των υπηρεσιών, ώστε οι αριθμοί να είναι σχετικοί μεν, ανησυχητικά κακοί δε! Για παράδειγμα, επίσημη έκθεση της αστυνομίας, που δόθηκε στον πρωθυπουργό και δημοσιεύτηκε τον Αύγουστο του 2020¹ λέει ότι στην Ελλάδα το 2019, βρισκόταν 3.500.000 λαθρομετανάστες, αγνώστου ταυτότητας, θρησκείας και ποινικού μητρώου (αδιευκρίνιστο αν συμπεριλάμβανε και έχοντες Άσυλο ή κάποιας μορφής άδεια παραμονής).

Όλα αυτά φυσικά είναι εκτιμήσεις, όχι ακλόνητες μετρήσεις. Δείχνουν όμως την ανυπαρξία του κράτους, την κατάρρευση των υπηρεσιών και την επικράτηση του χάους!

Β) Το ίδιο δεν γνωρίζουμε και για τα παιδιά που γεννιούνται. Πόσα εξ αυτών είναι Ελληνόπουλα στο γένος; Τα μαιευτήρια απαγορεύεται να δημοσιεύουν τέτοια «ρατσιστικά» στοιχεία.

Γ) Το μόνο σίγουρο είναι ότι οι θάνατοι αφορούν κατά 100% Έλληνες. Άρα, το συμπέρασμα της ΕΛΣΤΑΤ ότι το 2020 χάθηκε μόνο μια πόλη 46.000 κατοίκων, είναι ψευδές.

1. http://www.police.net/?fbclid=IwAR0B-IczKvYHe2boobUv7p9PRL_vktYaIpnvZdm59Iwc974O_z974O_z9HhsZAwGE.

*Ποιοι είναι, κατά προσέγγιση πάντα,
οι αληθινοί αριθμοί;*

A) Στην Ελλάδα το 2020 ζούσαν λίγοι περισσότεροι από 8.000.000 Έλληνες! Αν από τους 10.400.000 κατοίκους της χώρας αφαιρέσουμε 1,6 εκατομμύρια νομιμοποιημένους και λαθραίους αλλοδαπούς, φτάνουμε τον αριθμό των 8.800.000 κατοίκων. Αν αφαιρέσουμε όσους από τους μουσουλμάνους της Θράκης δεν έχουν ελληνική εθνική συνείδηση, αν αφαιρέσουμε τις 300.000 ημεδαπών Τσιγγάνων και τον αντίστοιχο αριθμό Δυτικοευρωπαίων και Αμερικανών που κατοικούν στην Ελλάδα, τότε ο αριθμός των ΕΛΛΗΝΩΝ το 2020 μόλις που ξεπερνάει τα 8.000.000!

B) Ξέρουμε περίπου ότι από τα 82.000 παιδιά που γεννηθήκαν το 2019, το 25% αφορά αλλοδαπά και αλλογενή παιδιά. Ελληνόπουλα λοιπόν είναι περίπου 50.000 παιδιά. Εξ αυτών τα μισά είναι αγόρια και τα μισά κορίτσια. Δηλαδή: Σε 19 χρόνια, το 2040, θα κληθούν να υπηρετήσουν στον ελληνικό στρατό 25.000 αγόρια. Εξ αυτών μερικά θα φορέσουν κουκούλα στα Εξάρχεια, μερικά θα πάνε στους ΛΟΑΤΚΙ, μερικά θα πάνε στο εξωτερικό για σπουδές... Υποθετικά, θα καταταγούν στον στρατό 15.000 παιδιά. Έχουμε και στρατηγούς στο ακροατήριο. Ακόμα και με αυξημένο τον επαγγελματισμό στο στράτευμα αυτοί οι αριθμοί δεν επαρκούν.

Γ) Ο μ.ό. ηλικίας των Ελλήνων της Ελλάδας είναι περίπου τα 52 χρόνια. Θα δούμε όμως ότι η ΕΛΣΤΑΤ δίνει ως μ.ό. τα 44 χρόνια, υπολογίζοντας σε αυτόν τον μ.ό. όλους τους αλλογενείς αλλοδαπούς (λαθρομετανάστες) που είναι όλοι νέοι. Οπότε αυτό κατεβάζει τον μ.ό. στα 44 χρόνια. Έτσι, με τον μεγάλο μέσο όρο ηλικίας πλέον του πληθυσμού, ο αριθμός των Ελληνίδων σε αναπαραγωγική ηλικία είναι δραστικά μειωμένος.

Δ) Δεν αντιστοιχούν λοιπόν 1,4 παιδιά Ελληνόπουλα ανά γυναίκα, που λέει η ΕΛΣΤΑΤ. Αντιστοιχούν μόλις 0,8 ή 0,7. Δηλαδή όλο και πιο κοντά στο μισό παιδί ανά Ελληνίδα αναπαραγωγικής ηλικίας.

Το κατώτατο όριο ανανέωσης του πληθυσμού είναι τα 2,1 παιδιά ανά γυναίκα. Στην Ελλάδα έχουμε 0,8 στην καλύτερη περίπτωση. Για να αναστραφεί λοιπόν η κατάσταση, πρέπει σε αυτή τη γενιά να κάνει από 4 παιδιά η κάθε Ελληνίδα, για να παραμείνουμε κοντά στα 8 με 9 εκατομμύρια Έλληνες κάτοικοι στην Ελλάδα.

*Τι μπορεί να γίνει λοιπόν;
Προτάσεις*

Τα 2.000 ευρώ που έδωσε η κυβέρνηση είναι απλώς ένα φιλοδώρημα, ένα μικροβοήθημα για κάλυψη κάποιων εκ των πρώτων βασικών μικροεξόδων. Το ζήτημα είναι **να πεισθεί** ένα ζευγάρι που έχει ένα ή κανένα παιδί, να αρχίσει να τεκνοποιεί. Κανείς δεν θα ξεκινήσει να κάνει ένα, δύο ή τρία παιδιά για 2.000 ευρώ!

Οδηγός μας λοιπόν, τα μέτρα που έλαβε **η φτωχότερη από την Ελλάδα** Ουγγαρία το 2019 υπέρ της οικογένειας και που αντιστοιχούν στο 4,8% του ΑΕΠ της χώρας και σταδιακά αρχίζουν και αποδίδουν αποτελέσματα.

1. Αναγνώριση του επαγγέλματος μητέρα. Με μηνιαίο μισθό ανειδίκευτου εργάτη από το τρίτο παιδί, προσauxανόμενο κατά 20% ανά τέκνο, έως ενηλικιώσεως όλων των τέκνων. Και κατόπιν σύνταξη.

2. Απαλλαγή από φόρο εισοδήματος εφ' όρου ζωής για οικογένειες τεσσάρων και παραπάνω παιδιών. Αν μια μητέρα προσφέρει τουλάχιστον τέσσερα παιδιά στο έθνος, δεν υπάρχει καμία μεγαλύτερη υπηρεσία που μπορεί να προσφέρει.

3. Επιδότηση χιλιάδων ευρώ που θα αυξάνεται με κάθε επιπλέον παιδί. Η Ουγγαρία δίνει 2.000, 7.000 και 21.000 ευρώ αντίστοιχα για πρώτο, δεύτερο και τρίτο παιδί. Εδώ θα έπρεπε να είναι πολλαπλάσια τα ποσά, διότι η Ουγγαρία δεν έχει επισφαλή σύνορα!

4. Δυνατότητα χαμηλότοκου στεγαστικού δανείου 150.000 χιλιάδων ευρώ σε γυναίκες κάτω των 40 ετών που παντρεύονται και το υπόλοιπο του οποίου χαρίζεται σταδιακά με την απόκτηση δεύτερου και τρίτου παιδιού.

5. Δωρεάν παραχώρηση πρώτης κατοικίας σε ζευγάρια με τρία παιδιά και πάνω. Επιστροφή φόρου από αγορά πρώτης κατοικίας για ζευγάρια που είχαν αγοράσει τη κατοικία όταν είχαν λιγότερα ή κανένα παιδί, αλλά κάποια στιγμή απέκτησαν και τρίτο. Και χάρισμα των δόσεων αποπληρωμής που υπολείπονται!

6. Αφορολόγητη αγορά 7θέσιου αυτοκινήτου για οικογένειες με τρία παιδιά και πάνω.

7. Επίδομα 250 ευρώ το μήνα σε παππούδες και γιαγιάδες που διαβιούν και προσέχουν εγγόνια στο ίδιο σπίτι με τους γονείς έως την εγγραφή και του τελευταίου εγγονιού στην πρώτη δημοτικού.

8. Πλήρη κάλυψη από το ΙΚΑ των εξόδων εξωσωματικής γονιμοποίησης.

9. Στον αντίποδα, εάν το κράτος δεν επιθυμεί να απαγορεύσει τις εκτρώσεις, να σταματήσει τουλάχιστον να τις καλύπτει οικονομικά μέσω ΙΚΑ και κρατικών νοσοκομείων. Τα χρήματα που θα εξοικονομηθούν από τη μη δωρεάν παροχή εκτρώσεων (αν δεν υπάρχει σοβαρός ιατρικός λόγος) να διοχετευθούν προς κάλυψη μέρους των εξόδων των κλινικών εξωσωματικής γονιμοποίησης που πρέπει να δημιουργηθούν.

10. Οι εκτρώσεις μπορεί να είναι αδύνατο να σταματήσουν εντελώς να γίνονται, αλλά μπορούν να μειωθούν σε αριθμό. Το κράτος να ενημερώνει με διαφημιστικές καμπάνιες όπως για το κάπνισμα, για τις επιπτώσεις στην υγεία της γυναίκας από συνεχείς εκτρώσεις. Επίσης, να είναι υποχρεωτική η ενημέρωση προς τις νέες γυναίκες για το τι ακριβώς συμβαίνει ιατρικά όταν λαμβάνει χώρα μία έκτρωση, όπως και τι μορφή έχει το έμβρυο τη συγκεκριμένη στιγμή.

11. Να παρέχονται επιπλέον κίνητρα σε ανύπαντρες μητέρες όπως στην Ολλανδία και στις Σκανδιναβικές χώρες. Πρώτα απ' όλα δωρεάν κατοικία, ή με πλήρη επιδότηση ενοικίου και εργασία, με κρατική μέριμνα.

12. Να θεσμοθετηθούν φορολογικά αντικίνητρα για

όσους έχουν δύο, ένα ή κανένα παιδί. Αυξανόμενη φορολογία κλιμακωτά για τους άγαμους και οφίγαμους αρχίζοντας από το 30ό έτος της ηλικίας και φθάνοντας ένα μέγιστο πλαφόν στο 40ό μέχρι και το 65ο έτος της ηλικίας για όσους δεν απέκτησαν ποτέ πάνω από δύο παιδιά. (Δηλαδή. Άγαμος υπάλληλος του Δημοσίου, θα πληρώνει ως φόρο το 50% των εισοδημάτων του). Αντίθετα, μοριοδότηση για πρόσληψη στο δημόσιο για τους πολύτεκνους. Επίσης, η υιοθέτηση ορφανών ελληνόπουλων από άτεκνες οικογένειες να προσμετράται ως αντίστοιχη απόκτηση παιδιών και παράλληλα να επιταχυνθούν οι διαδικασίες υιοθεσίας.

13. Περισσότεροι και δωρεάν δημόσιοι παιδικοί σταθμοί. Με ωράρια ιδιωτικού και όχι δημοσίου τομέα που πραγματικά θα εξυπηρετούν τους γονείς (δηλαδή, ανοιχτοί μέχρι αργά το βράδυ, ανοιχτοί τα Σαββατοκύριακα, τις διακοπές κ.λπ.). Επίσης, μεγάλες ελληνικές και ξένες επιχειρήσεις να υποχρεώνονται να παρέχουν ή να χρηματοδοτούν υπηρεσίες παιδικών σταθμών πλησίον των χώρων εργασίας είτε της μητέρας είτε του πατέρα. Ακόμα και εντός των πανεπιστημίων να υπάρχουν χώροι ώστε η νεαρή μητέρα φοιτήτρια να μπορεί να αφήσει το παιδί της για λίγες ώρες.

14. Διανομή γης προς καλλιέργεια αλλά και κάλυψη των αρχικών εξόδων υλικοτεχνικής υποστήριξης, που είναι απαραίτητα στη γεωργική παραγωγή σε νέα ζευγάρια, ξεκινώντας από τις παραμεθόριες και μειονεκτικές περιοχές, αλλά και ενημέρωση σε όλη τη χώρα για να πεισθούν οι νέοι των αστικών κέντρων να ακολουθήσουν έναν άλλο τρόπο ζωής. Έχει παρατηρηθεί ότι

αυτή η απέχθεια προς το χωριό αφορά κυρίως γυναίκες, νεαρές Έλληνιδες.

15. Αν όντως όπως λέει η πρόεδρος της Δημοκρατίας χρειαζόμαστε τους μετανάστες για να λύσουμε το δημογραφικό, τότε γιατί δεν ενθαρρύνεται ο επαναπατρισμός ομογενών με φορολογικά και επενδυτικά κίνητρα ώστε να επιστρέψουν και να δημιουργήσουν στην Ελλάδα. Το κοινωνικό κόστος των Λαθρομεταναστών, έχει κατά καιρούς υπολογιστεί ακόμα και στο 4% του ΑΕΠ. Το είπε σε συνέντευξή του πρόσφατα και ο ξεπουλήσας τη Μακεδονία κ. Κοτζιάς, πως: *«Κόβαμε λεφτά από τους Έλληνες για να δώσουμε επιδόματα στους Μετανάστες!»* κι ο Μηταράκης που στις 20.3.21 δήλωσε ότι θα κόψει αυτά τα επιδόματα, μέχρι τον 9/21 δεν τα έχει κόψει! Το κόστος για την Ελλάδα λοιπόν, είναι πολλαπλάσιο αν δέχεται αγνώστους λαθρομετανάστες, από το να επιδοτήσει την γέννηση Ελληνόπουλων, κυρία πρόεδρε της Δημοκρατίας!

16. Η επιθεώρηση εργασίας να μην επιτρέπει τη σχεδόν δωρεάν εργασία αλλοδαπών σε όλων των ειδών τις επιχειρήσεις. Με 5 ευρώ «πακιστανικό» μεροκάματο, δεν μπορεί να δουλέψει το Ελληνόπουλο. Πολύ περισσότερο να κάνει οικογένεια και παιδιά, που είναι το ζητούμενο και το κύριο εθνικό μας θέμα! Βαριά πρόστιμα σε εργοδότες και απέλαση αλλοδαπών που εργάζονται για λιγότερα χρήματα και ανασφάλιστα, από ό,τι θα έπαιρνε ένας Έλληνας, για να μειωθεί η ανεργία και να διευκολυνθεί η δημιουργία οικογενειών από Έλληνες εργαζόμενους.

17. Διαδοχικοί υπουργοί υγείας (Αλέκος Παπαδό-

πουλος, Αβραμόπουλος, Λοβέρδος, Γεωργιάδης...) από το 2001 και μετά αναφέρουν ποσά έως και 500 εκατομμύρια ευρώ τον χρόνο για τη νοσηλεία λαθρομεταναστών που φέρνουν ασθένειες όπως η φυματίωση, η ηπατίτιδα κ.λπ. Άλλος ένας λόγος απέλασης λαθρομεταναστών. Αποφυγή των ασθενειών που καταστρέφουν την ελληνική κοινωνία και χρήση των ανάλογων κονδυλίων προς αντιμετώπιση του δημογραφικού προβλήματος.

18. Έλεγχος της μετανάστευσης με νόμιμη απασχόληση **όπου, όποτε** και για **όσο διάστημα** μόνο χρειάζεται για κάποιες εποχικές κυρίως εργασίες. Δηλαδή. Πού χρειάζονται; Στην Ημαθία. Πότε; Από τον Ιούλιο ως τον Οκτώβριο στα ροδάκινα. Πόσοι; Τρεις χιλιάδες εργάτες! Νόμιμα, συντεταγμένα, καταγεγραμμένα και κατόπιν επιστροφή στα Σκόπια ή στη Μολδαβία!

19. Δημιουργία νέων αστικών κέντρων και ειδικά δημιουργία νέας πρωτεύουσας/διοικητικού κέντρου. Το 50% του ελληνικού πληθυσμού, φιλοξενείται στο 2% του εδάφους της χώρας. Στην Αττική. Είναι φαινόμενο πρωτοφανές παγκοσμίως, κάτι χειρότερο κι από τριτοκοσμικό! Είναι αστείο να μιλάμε για ανάπτυξη του κράτους και δημογραφική ανάκαμψη με τέτοια ανθρωπογεωγραφία! Περισσότερα στο: allaghprwtevousas.wordpress.com

20. Δημιουργία υφυπουργείου Δημογραφικού που να παρακολουθεί με επιστημονικό τρόπο τις εξελίξεις στο πρόβλημα και να μπορεί να επιβάλλει λύσεις οικονομικές. Με λύπη παρακολουθήσαμε την πολεμική κατά ενός συνεδρίου που διοργανώθηκε τον Ιούλιο του

’21 για την «τεχνητή γονιμοποίηση» στα Ιωάννινα. Το συνέδριο ακυρώθηκε, διότι ομάδες του «πολιτικά ορθού» το θεώρησαν προσβλητικό για τη Γυναίκα... Το αποκορύφωμα φυσικά είναι ότι η υφυπουργός «ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ και ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟΥ» της κυβέρνησης, η κυρία Συρεγγέλα, στην «πολιτικά ορθή» ανακοίνωσή της αναφέρει ότι είναι δικαίωμα της γυναίκας να μην κάνει Οικογένεια και να μην κάνει παιδιά κι ότι κάθε άποψη που λέει ότι η γυναίκα πρέπει να κάνει παιδιά, είναι σκοταδιστική! Μάλιστα! υπουργείο Οικογένειας της ελληνικής κυβέρνησης το 2021! Μήπως έπρεπε να ονομάζεται κάπως αλλιώς αυτό το υπουργείο; Μα αξίζουν στον ελληνικό λαό αυτοί οι άνθρωποι που τον κυβερνούν; Κι εμείς, αιθεροβάμονες και ρομαντικοί, ελπίζουμε ότι θα πάρουν κάποιο μέτρο για τις γεννήσεις και τη σωτηρία του ελληνικού γένους και έθνους;

Ως ιδιώτες και ως Επιτροπή Ελληνισμού

Πρόσφατα, κάποιος σπουδαίος Έλληνας, ο Ιάκωβος Τσουνής, χάρισε μια περιουσία στο υπουργείο Άμυνας. Όλοι τον επαίνεσαν. Με μια δεύτερη σκέψη όμως, ΚΑΚΩΣ! Ο αείμνηστος ευεργέτης Τσουνής να είναι σίγουρος πως τα λεφτά του έγιναν ήδη σκόνη κι εκτός έδρας έξοδα για τους κηφήνες του ελληνικού Δημοσίου. Δεν έπιασαν τόπο.

Πώς θα έπιασαν τόπο; Αν τα έβαζε σε μια τράπεζα ή σε ένα ίδρυμα ή σε έναν σύλλογο, με εντολή να δίνει 10.000 ευρώ στο κάθε πρώτο νεογέννητο, 30.000 στο

κάθε δεύτερο και από 50.000 στο κάθε τρίτο και πάνω νεογέννητο. Η επαρχία Καλαβρύτων, απ' όπου κατάγονταν, θα ΖΩΝΤΑΝΕΥΕ. Μόνο εκεί θα έπαιναν τα λεφτά του τόπο. Το ίδιο θα έπρεπε να κάνουν όλοι οι Έλληνες «λεφτάδες» για τις επαρχίες τους!

Όχι δωρεές στο Δημόσιο και για έναν άλλο λόγο. Διότι θα τα σκορπίσει σε επιδόματα για τις γεννήσεις των λαθρομεταναστών. Θα ισχυριστεί ότι δικαιούνται και αυτοί επιδόματος, διότι διαφορετικά θα ήταν πράξη ρατσιστική και παράνομη! Θυμηθείτε τον Αρχιεπίσκοπο Χριστόδουλο και το επίδομα για το 3ο παιδί στη Θράκη. Θεαματικά αποτελέσματα στις γεννήσεις! Όσπου ήρθαν οι διάδοχοί του και υπέκλυψαν στις επιταγές της κυβέρνησης κι άπλωσαν το επίδομα και σε άλλους, γιατί ήταν ρατσιστικό να δίνεται μόνο σε Έλληνες, όπως είπαν! Με λίγα λόγια, όλοι πέριξ του κράτους και των υπηρεσιών του, σκάβουν τον τάφο του ελληνικού έθνους!!! Γι' αυτό και είναι απαραίτητη και η ιδιωτική πρωτοβουλία που προαναφέραμε.

Θα ήταν ευχής έργον λοιπόν η ίδρυση από Έλληνες εκατομμυριούχους ενός ή πολλών κατά τόπους ιδρυμάτων που θα ενίσχυαν υλικά τις γεννήσεις. Μπορούμε ως Επιτροπή Ελληνισμού να εργαστούμε για την υλοποίηση κάτι τέτοιου;

Χρήστου Πλακίδη

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟ

Θα ξεκινήσω την ομιλία μου προσπαθώντας να ανασύρουμε από τη μνήμη μας σκηνές με ωραίες εικόνες από πανέμορφα ελληνικά νησιά και χωριουδάκια με πανέμορφα δημοτικά σχολεία. Συνήθως πέτρινα, με μια ελληνική σημαία να ανεμίζει, και στην αυλή τους ένας μοναδικός μαθητής να προσπαθεί να παίξει μόνος του. Οι κάτοικοι με πρόσωπα ηλιοκαμένα με ρυτίδες γεμάτες κούραση και ανθρωπιά. Η ζωή τους μαζεμένη σε έναν καφενέ με 5-6 νοματέους. Άδεια δρομάκια και άδειες άφωνες αυλές. Ωραία εικόνα όταν τη βλέπεις σαν τουρίστας, αλλά μυρίζει θάνατο. Αν έρθουμε και στα πιο κοντινά, θα δούμε χωριά, άλλοτε κεφαλοχώρια, να έχουν ένα δημοτικό με λιγοστά παιδιά, αλλά το παλιό γυμνάσιο κλειστό και ερειπωμένο. Τα μισά σπίτια άδεια και σε κάποια να μένουν πλέον καινούργιες οικογένειες μεταναστών.

Πού πήγαν οι Έλληνες;

Πεντακόσιες χιλιάδες νέοι αναγκάστηκαν να γίνουν οικονομικοί μετανάστες, οι θάνατοι αυξήθηκαν λόγω

των οικονομικών μνημονιακών περικοπών στην υγεία, κάποιοι αυτοκτόνησαν και όσοι έμειναν προσπαθούν να επιβιώσουν με μισθούς πείνας, βουτηγμένοι στα χρέη, με 180 δισ. φορτωμένα στην πλάτη τους, σε τράπεζες και δημόσιο.

Και γιατί σταμάτησαν να γεννούν;

Μας το λέει ο Πλάτων 2.500 χρόνια πριν, στο *Συμπόσιό* του «περί έρωτος», όπου ο Σωκράτης με τον γνωστό του τρόπο μεταφέρει τα λόγια της Διοτίμας στη συζήτησή: «*κνοφορούν Σωκράτη*» του λέει «*όλοι οι άνθρωποι και στην ψυχή και στο σώμα. Όταν φτάνουν σε κάποια ηλικία η φύση μέσα μας επιθυμεί να γεννήσει*». Μέσα στο άσχημο όμως δεν μπορεί, μόνο μέσα στο ωραίο. Γιατί η συνουσία του άνδρα και της γυναίκας είναι τοκετός. Και αυτό είναι πράγμα θεϊκό. Και είναι το αθάνατο στοιχείο που ενυπάρχει μέσα σε όλα τα θνητά όντα. Η κύηση και η γέννηση. Αλλά αυτά είναι αδύνατον να γίνουν σε ανάρμοστο περιβάλλον. Και είναι ανάρμοστο το άσχημο. Βλέπει κανείς σήμερα να υπάρχει περιβάλλον ωραίο, ασφαλές; Βλέπετε να υπάρχει προοπτική για μέλλον κοινωνικά και οικονομικά; Αυτό που υπάρχει σήμερα και το ζούμε όλοι μας είναι ένας αέναος αγώνας επιβίωσης. Ούτε καν ζωής. Πώς είναι δυνατόν μέσα σε ένα τόσο ανάρμοστο και ανασφαλές περιβάλλον ένα νέο ζευγάρι να δημιουργήσει και πόσο μάλλον να γεννήσει;

Το πρόβλημα φυσικά δεν ξεκίνησε τώρα, αλλά μέσα

στα χρόνια των μνημονίων απέκτησε επικίνδυνο αρνητικό πρόσημο. Ο συντελεστής γεννήσεων πριν την κρίση ήταν ήδη οριακός, δηλαδή ένα ζευγάρι πεθαίνοντας αντικαθιστούσε με το ζόρι τον εαυτό του. Μέσα στα μνημόνια ο συντελεστής έπεσε κάτω από το 2, δηλαδή ένα ζευγάρι δεν αντικαθιστά πλέον ούτε καν τον εαυτό του. Και συγχρόνως όμως αυξήθηκαν οι θάνατοι. Μόνο τέσσερα νούμερα από την ΕΛΣΤΑΤ. Το 2010, οι γεννήσεις ήταν 114.766 και οι θάνατοι 109.084. Το 2019 οι γεννήσεις ήταν 83.763 και οι θάνατοι 124.965.

Μέσα στη ναζιστική κατοχή λόγω θανάτων και εκτελέσεων χάσαμε γύρω στους 530.000 ανθρώπους. Η απογραφή όμως του 1946 σε σχέση με του 1940 έδειξε απομείωση πληθυσμού 87.600 άτομα. Γιατί; Επειδή ο Έλληνας και μέσα στην κατοχή είχε την ελπίδα της ελευθερίας και γεννούσε.

Σήμερα μόνο το 2017 (ιστορικό ρεκόρ επί ΣΥΡΙΖΑ) πέθαναν 35.984 άνθρωποι περισσότεροι από όσους γεννήθηκαν. Δηλαδή χάσαμε μια ολόκληρη μικρή πόλη. Σε σύνολο έχουμε χάσει μέσα στα χρόνια των μνημονίων πάνω από 600.000 Έλληνες μαζί με την μετανάστευση, όσους δηλαδή στην κατοχή. Χωρίς να πέσει ούτε μία σφαίρα.

Εάν βάλουμε στην εξίσωση τα γνωστά μέσα κοινωνικής δικτύωσης, Instagram, TV κ.λπ., που έχουν αναγάγει τη ζωή των νέων σε λάιφ στάιλ, την ψυχολογική πίεση που δέχεται ο θεσμός της οικογένειας με τις γελοιότητες γονέας Α και Β και τον χαρακτηρισμό των παιδιών σε τεκμήριο, καταλαβαίνουμε πλέον ότι δεν έχουμε δημογραφικό πρόβλημα, αλλά έχουμε τον ορισμό

της οργανωμένης γενοκτονίας. Σε είκοσι χρόνια ο μέσος όρος ηλικίας των εργαζομένων στην Ελλάδα θα είναι πενήντα χρόνια. Με ένα τέτοιο δυναμικό είναι φύσει αδύνατον ένα κράτος να έχει οικονομική ανάπτυξη.

Τι μπορεί να γίνει για να σταματήσει η ερημοποίηση και αυτός ο κατήφορος, διότι εάν δεν σταματήσει σε άλλα δέκα χρόνια μνημονίων θα είναι μη αναστρέψιμος.

Πρώτον, πρέπει να υπάρξει μια πατριωτική κυβέρνηση που να επαναφέρει την εθνική κυριαρχία και τη δικαιοσύνη στη χώρα. Χωρίς εθνική κυριαρχία δεν μπορούμε να μιλάμε για καμία ανάκαμψη-ανάπτυξη, αλλά ούτε καν για ύπαρξη.

Και φυσικά ένα οργανωμένο σχέδιο.

Το πρόγραμμα που θα παραθέσω δεν έχει σαν στόχο ΜΟΝΟ την αύξηση των γεννήσεων, αλλά ταυτόχρονα και την οικονομική επανεκκίνηση της Ελλάδας και φυσικά είναι μέρος ενός συνολικού προγράμματος ανασυγκρότησης ολόκληρης της ελληνικής οικονομίας (κάτι σαν το βιβλίο του Δημ. Μπάτση *Η βαρεία βιομηχανία της Ελλάδας*).

Το όλο πρόγραμμα φυσικά είναι πλήρως κοστολογημένο...

1. Κάθε νέο ζευγάρι για το πρώτο παιδί που θα κάνει θα παίρνει 300 ευρώ κάθε μήνα. Μέχρι το παιδί να κλείσει τα 17 του χρόνια, έχοντας εξασφαλισμένη ιατροφαρμακευτική περίθαλψη (ασχέτως από την οικονομική κατάσταση της οικογένειας).

2. Για το δεύτερο παιδί το επίδομα θα γίνεται 500 ευρώ κάθε μήνα.

3. Για το τρίτο παιδί το επίδομα θα γίνεται 900 ευρώ

κάθε μήνα. Όπως βλέπετε, προμοδοτείται το τρίτο παιδί για ευνόητους λόγους.

4. Εάν η οικογένεια προχωρήσει σε τέταρτο συνεχίζει να παίρνει τα 900 ευρώ κάθε μήνα αλλά η μητέρα καθιερώνει-εξασφαλίζει αμέσως μόνιμη μητρική σύνταξη 400 ευρώ τον μήνα, ασχέτως από οποιαδήποτε άλλη σύνταξη αποκτήσει. Αυτή η σύνταξη θα είναι για την προσφορά της στην Πατρίδα της.

Επίσης, η μητέρα θα τυγχάνει και διαφόρων κοινωνικών απολαβών έχοντας 6μηνη άδεια θηλασμού πληρωμένη από το δημόσιο και όχι από την επιχείρηση εάν εργάζεται. Επίσης, εννοείται ότι από την ημέρα της σύλληψης μέχρι και την εξάμηνη άδεια θηλασμού απαγορεύεται να απολυθεί εάν εργάζεται. Και γενικά όλος ο θεσμός της οικογένειας θα τεθεί υπό την προστασία ενός κοινωνικού κράτους.

Βασική προϋπόθεση για τα επιδόματα είναι ότι η οικογένεια πρέπει να έχει μόνιμη κατοικία στην Ελλάδα και όλα τα παιδιά να φοιτούν σε σχολεία κανονικά και συνεχόμενα για όλα τα χρόνια. Δηλαδή δημοτικό και γυμνάσιο.

Το πρόγραμμα αυτό για να μπορέσει να έχει θεμιτά αποτελέσματα θα πρέπει να διαρκέσει δέκα χρόνια και θα φέρει σαν αποτέλεσμα να γεννηθούν 1.240.000 παιδιά. Διότι απευθύνεται σε όλες τις οικογένειες και όχι μόνο στις πολύτεκνες, οι οποίες είναι τελείως άλλη κατηγορία και είναι πολύ λίγες οι οικογένειες που τολμούν να περάσουν σε 5-6 παιδιά. Φυσικά θα παρθούν μέτρα και γι' αυτές.

Πόσο θα κοστίσει στο Ελληνικό δημόσιο για τα πρώ-

τα δέκα χρόνια; Περίπου 24,4 δισ. ευρώ. Και θα γεννηθούν 1.240.000 παιδιά.

Όπως βλέπετε, το πρόγραμμα βασίζεται και σε κοινωνικά μέτρα αλλά βασικά σε οικονομικά. Διότι δεν μπορείς να ζητήσεις ξαφνικά από έναν φτωχοποιημένο λαό να ξεκινήσει να κάνει παιδιά τα οποία σήμερα κοστίζουν και να προτιμάει και τα ελληνικά προϊόντα για αυτά, τη στιγμή μάλιστα που είναι και ακριβότερα από τα εισαγόμενα. Με τι χρήματα;

Πώς θα βοηθήσει στην οικονομία αυτό το πρόγραμμα; Αυτά τα χρήματα θα δοθούν απευθείας στα νοικοκυριά με τη μορφή εισοδήματος. Όλοι ξέρουμε ότι με 500 ευρώ τον μήνα δεν μπορεί κανένας να αγοράσει φεράρι. Άρα όλα θα ξοδευτούν στην αγορά για διάφορα προϊόντα που αφορούν το παιδί αλλά και όχι μόνο. Ανεβάζοντας έτσι την αγοραστική δύναμη και το βιοτικό επίπεδο της οικογένειας και φυσικά δημιουργώντας τζίρο στην αγορά. Παράλληλα, αυτό το χρήμα δεν πρέπει να φύγει σε εισαγόμενα προϊόντα, διότι έτσι θα βοηθήσουμε τις ξένες οικονομίες. Άρα, βοήθεια στις ελληνικές βιοτεχνίες για να καλύψουν το κενό. Τι σημαίνει βοήθεια στην παραγωγική βιοτεχνία; Σημαίνει άτοκα δάνεια σε βιοτέχνες και δημιουργία προστατευτικού περιβάλλοντος με δασμούς και έλεγχο στα εισαγόμενα, ώστε τα ελληνικά προϊόντα να γίνουν φθηνότερα (χωρίς φυσικά το γνωστό μέχρι τώρα αφήγημα της μείωσης των μισθών). Όλοι γνωρίζουμε ότι στην οικονομία υπάρχουν οι γνωστοί συντελεστές ανάπτυξης και κυκλοφορίας του χρήματος. Με έναν συντελεστή 3x24 δισ. θα παραγάγουν στην ελληνική οικονομία 72 δισ.

τζίρο με την κυκλοφορία του χρήματος. Με έναν ελάχιστο φόρο δηλαδή, το δημόσιο θα πάρει πίσω σχεδόν τα λεφτά του. Αυτό που θα μείνει όμως είναι το σημαντικότερο. Αύξηση θέσεων εργασίας, αύξηση του βιοτικού επιπέδου των Ελλήνων, άνοδος της οικονομίας, αλλαγή της ψυχολογίας της αγοράς και του κόσμου, και όλα αυτά φυσικά χωρίς τη δημιουργία χρέους, διότι το χρήμα αυτό δεν θα είναι δανεικά ευρώ. Πρέπει να είναι εθνικό κρατικό νόμισμα. Εάν εδώ προστεθεί ο έλεγχος και η διαγραφή των ιδιωτικών χρεών (σεισάχθεια), όλα αυτά μαζί αποτελούν τον ορισμό της ανάπτυξης, αλλά και την ανάκτηση της εθνικής αξιοπρέπειας.

Διότι για πρώτη φορά η πολιτεία θα σέβεται τους πολίτες και θα εργάζεται για τους πολίτες. Με τους πολίτες για μια νέα επανεκκίνηση.

5. Επίσης, το πρόγραμμα αυτό έχει σκοπό και θα βοηθήσει στο να επαναπατριστούν όλα τα ελληνόπουλα που ξενιτεύτηκαν, ώστε να κάνουν την οικογένεια τους εδώ, ξανααιώνοντας τη ζωή τους και το μέλλον τους με τον τόπο που γεννήθηκαν. Βοηθώντας και αυτά στην οικονομική ανάπτυξη.

Φυσικά δεν φτάνει μόνο να γεννηθούνε παιδιά, αλλά και τι παιδεία θα έχουν, αλλά αυτό είναι ένα άλλο σοβαρότατο θέμα κάποιας άλλης ομιλίας.

Θα κλείσω και τελειώνω με δυο λόγια για το πάρτυ που στείθηκε για τον εορτασμό των διακοσίων χρόνων για την επανάσταση του 1821. Η επανάσταση του '21 για κάποιους εορτάσαντες τελείωσε. Για τον απλό ελληνικό λαό όμως δεν τελείωσε ποτέ. Αυτή η χώρα και ο λαός της από τότε μέχρι και σήμερα αγωνίζεται να διώ-

ξει την ξενοκρατία από αυτόν τον τόπο. Είναι γνωστή η ρήση του Μακρυγιάννη «και ελευθερωθήκαμεν από τους Τούρκους και σκλαβωθήκαμεν εις ανθρώπους κακορίζικους όπου ήταν η ακαθαρσία της Ευρώπης» και όπως είπε αργότερα ο Καζαντζάκης «η Ελλάδα ποτέ δεν πεθαίνει αλλά μια ζωή θα σέρονται».

Ε, λοιπόν, φτάνει πια το σύρισμο!

Η Ελλάδα έχει γίνει το παγκόσμιο πείραμα της παγκοσμιοποίησης.

Είναι ξεκάθαρο πλέον ότι δεν θέλουν συγκροτημένα κυρίαρχα έθνη-κράτη με εθνικά σύνορα. Τα παραδείγματα υπάρχουν. Παγκόσμια τρομοκρατία, παγκόσμια μετανάστευση, παγκόσμια πανδημία, με την εργαλειοποίηση της τελευταίας προκειμένου να περιοριστούν οι ατομικές ελευθερίες.

Και γιατί επιλέχθηκε η Ελλάδα;

Για τρεις βασικούς λόγους.

1. Είμαστε η πλέον υπερχρεωμένη χώρα του πλανήτη. Άρα διαχειρίσιμη.

2. Είχαμε και έχουμε το πιο δωσίλογο πολιτικό προσωπικό παγκοσμίως.

3. Παρ' όλα τα τωρινά χάλια μας, είμαστε το παγκόσμιο σύμβολο του πολιτισμού και της δημοκρατίας. Εάν πέσει η Ελλάδα, θα πέσει όλο το σύμβολο στα μάτια του κόσμου. Η Ευρώπη θα ξαναγυρίσει στον μεσαίωνα.

Η Ελλάδα είναι η έκφραση της Ευρώπης... Μόλις μαραζώσει η ελευθερία στην Ελλάδα, η Ευρώπη θα φτωχύνει. Δεν είναι δικά μου λόγια, αλλά του Γερμανού νομπελίστα λογοτεχνίας Γκύντερ Γκρας.

Δεν πιστεύω σε προγονικά DNA. Αλλά εάν υπάρχει

έστω ένα προγονικό ιστορικό DNA, είναι στο χέρι μας και υποχρέωση μας να τα ανατρέψουμε όλα.

Διότι εάν δεν κάνουμε τίποτα, θα χαθούμε σαν έθνος και θα μείνουμε στα αλλαγμένα πλέον βιβλία της ιστορίας στα ψιλά γράμματα σαν υποσημείωση. Εάν όμως προσπαθήσουμε όλοι μαζί, θα καταφέρουμε να ξαναγίνουμε το παγκόσμιο παράδειγμα.

Ιωάννη Ρεμεδιάκη

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΙΑΣΠΟΡΑ

Κύριοι σύνεδροι, χαίρομαι ιδιαίτερα που σήμερα μου δίνεται η ευκαιρία να μιλήσω στο πρώτο Συνέδριο της Επιτροπής Ελληνισμού. Συγχαίρω καταρχήν τον κ. Αμπατζόγλου για όλη την προσπάθεια που έχει κάνει.

Τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια ασχολούμαι με τα ομογενειακά θέματα. Τα θέματα του ελληνισμού. Κάποια στιγμή συνειδητοποιήσαμε ότι υπάρχει μία απάθεια γενικότερη στον ελληνισμό, τουλάχιστον της Αμερικής. Αλλά μετά από κάποιες συζητήσεις με ανθρώπους από όλο τον πλανήτη, συνειδητοποιήσαμε ότι το πρόβλημα είναι γενικότερο. Κάνοντας την ανάλυση, και δεν θα σας κουράσω, βρήκαμε ότι οι ιδέες οι οποίες υπήρχαν στο παρελθόν, π.χ. τα νέα που έρχονταν από την Ελλάδα, που μαζευόμασταν για να μιλήσουμε, ή κάποιοι σκοποί που είχαμε στο παρελθόν, π.χ. μια ομάδα ανθρώπων από το ίδιο μέρος, ας πούμε να φτιάξουμε μια πτέρυγα νοσοκομείου, να φτιάξουμε ένα καμπαναριό ή οτιδήποτε, τώρα πια δεν ισχύουν.

Βεβαίως, τον μεγαλύτερο ρόλο σε όλη αυτή την υπόθεση τον έχει παίξει αφενός μεν η δυνατότητα να ταξιδεύουμε πολύ γρήγορα και πρακτικά φθηνά προς την Ελλάδα από οποιοδήποτε σημείο του πλανήτη και βε-

βαίως το internet και ειδικά με τα τηλέφωνα, τη στιγμή που συμβαίνει κάτι στην Αθήνα ή στο οποιοδήποτε σημείο της Ελλάδας, το γνωρίζει όλη η οικουμένη. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα οι νεότερες γενιές να μην κατανοούν το για ποιο λόγο μπορούμε και πρέπει να είμαστε οργανωμένοι.

Στο σημείο αυτό αναλύσαμε το για πιο λόγο πρέπει να είμαστε οργανωμένοι. Για ποιο λόγο πρέπει να είμαστε μαζί. Εντοπίσαμε ένα σημαντικό πρόβλημα, το οποίο είναι η έλλειψη της κατανόησης του τι εστί ελληνισμός. Ελληνισμός για όσους Έλληνες έχουν γεννηθεί στην Ελλάδα θεωρείται στιδήποτε έχει να κάνει με αυτούς τους ανθρώπους που γεννήθηκαν στην Ελλάδα. Αλλά είναι ακριβώς αυτό; Βεβαίως γεννηθήκαμε στην Ελλάδα. Είμαστε Έλληνες ιθαγενείς αλλά τι είναι ελληνισμός; Εκεί ουσιαστικά αρχίζει το θέμα να ξετυλίγεται.

Σήμερα είναι δεδομένο ότι η αρχαία ελληνική γραμματεία αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο του δυτικού πολιτισμού. Έκανα προσωπικά μία έρευνα σε εξήντα τρία άτομα, τυχαία, Έλληνες της διασποράς. Τους ρώτησα τι ξέρετε για τους αρχαίους Έλληνες των γραμμάτων; Άκουσα 2-3 τυπικά ονόματα. Όμηρο, Αριστοτέλη, Πλάτωνα κ.λπ. Όταν ρώτησα στη συνέχεια «ξέρετε τα έργα τους;», εκεί είχαμε 2-3 γνωστά έργα. *Οδύσσεια*, *Ιλιάδα* και την *Πολιτεία* του Πλάτωνος. Όταν τους ρώτησα «ξέρετε τι είναι η Πολιτεία του Πλάτωνος;» εδώ πέρα η απάντηση ήταν ξεκάθαρη ότι δεν γνώριζαν.

Άρα το θέμα είναι ότι ο σημερινός απόγονος των Ελλήνων δεν γνωρίζει την αξία της παρουσίας την οποία

κληρονόμησε από τους αρχαίους Έλληνες γιατί απλούστατα δε το έμαθε ποτέ.

Αυτό ήταν η κεντρική ιδέα γύρω από την οποία ξεκινήσαμε μία προσπάθεια να δούμε πώς μπορούμε να διαδώσουμε τον ελληνισμό και πώς μπορούμε να κάνουμε τους Έλληνες να γνωρίσουν ποια ακριβώς είναι η παράδοσή τους. Για ποιο λόγο πρέπει να είμαστε υπερήφανοι. Και πρέπει να διαβάσουμε. Για να γίνει αυτό συζητήσαμε με πολλούς ανθρώπους. Συζητήσαμε με πολλές οργανώσεις και στο τέλος όλης αυτής της διερεύνησης καταλήξαμε ότι οι σημερινές δομές οι οποίες υπάρχουν στον παγκόσμιο ελληνισμό δεν είναι τέτοιες, οι οποίες να μας βοηθήσουν να ενώσουμε τους Έλληνες. Οι Έλληνες πρέπει να ενωθούν ουσιαστικά γύρω και κάτω από το όραμα του ελληνισμού. Και ο ελληνισμός, βεβαίως, είναι κάτι το οποίο διδάσκεται όπως είπε και ο Ισοκράτης.

Το αποτέλεσμα είναι ότι σκεφτήκαμε ποια από τις οργανώσεις έχει τη δομή για να μπορέσουμε να κάνουμε κάτι τέτοιο. Σήμερα η τεχνολογία μάς επιτρέπει να συνδεόμαστε πολλοί άνθρωποι ταυτόχρονα, γρήγορα, εύκολα αλλά και πάλι όπως ξέρετε με τα zoom τα καθημερινά ο κόσμος έχει βαρεθεί. Δεν συνδέεται εύκολα, δεν θέλει γιατί δεν υπάρχει νόημα. Αυτό λοιπόν που κοιτάζουμε είναι να ξαναδώσουμε νόημα. Να ξαναδώσουμε λόγο για τον οποίο θα έρθουν οι άνθρωποι, θα συζητήσουν, θα μάθουν, θα ενδιαφερθούν, με αποτέλεσμα να αναζωπυρώσουμε το πάθος και τη φωτιά του ελληνισμού.

Κάπως έτσι βρεθήκαμε κάμποσοι άνθρωποι. Καταρχήν εγώ σαν πρόεδρος του Ελληνικού Κέντρου Πολιτι-

σμού των Νοτιοδυτικών Πολιτειών, ο πρόεδρος της Ομοσπονδίας των Ιατρικών Συλλόγων Βορείου Αμερικής δρ Σπύρος Μεζίτης, ο πρόεδρος της Ομοσπονδίας του Ιλλινόις κύριος Χαριτάκης, ο πρόεδρος του Συλλόγου των Ιατρικών Σωματείων της Νέας Υόρκης δρ Πάνος Μανώλας, ο πρόεδρος του Perseus Athinaios Foundation δρ Ανδρέας Αθηναίος, ο πρόεδρος της Ομοσπονδίας των ελληνικών σωματείων του New Jersey Ηλίας Ηλιάδης.

Ξεκινήσαμε και θέσαμε τα θεμέλια για την Παγκόσμια Ελληνική Διασπορά. Αυτός είναι ένας οργανισμός που θα έχει ως βάση την τεχνολογία. Δεν είναι ένας οργανισμός ο οποίος θα πάει στη κορυφή όλων των οργανισμών όπως πολλοί έχουν πει και φοβούνται. Ουσιαστικά θα είναι ένας οργανισμός που θα πάει κάτω από όλους τους οργανισμούς. Θα είναι ένα foundation πάνω στο οποίο ο κάθε οργανισμός θα μπορεί να πατήσει και, είτε είναι οργανισμός είτε είναι ιδιώτης, μπορεί να βρει τον τρόπο να συνδεθεί με τον ελληνισμό γενικότερα.

Τουτέστιν, αναλύοντας τα διάφορα προβλήματα, αναλύοντας τους διάφορους οργανισμούς όπως σας είπα, κανένας οργανισμός δεν είχε τη τεχνολογική ικανότητα να μπορέσει να δημιουργήσει έναν τέτοιο οργανισμό. Βεβαίως, δεν είναι κάτι το οποίο είναι φθηνό. Γι' αυτό και έχουμε ήδη κατηγορηθεί ότι θα πάρουμε χρήματα. Πρέπει να πούμε ότι το πρώτο άρθρο του καταστατικού, το οποίο πιστεύουμε ότι μέχρι τον Σεπτέμβριο του 2021 θα έχει κατατεθεί, είναι ότι δεν θα δεχθούμε ούτε ένα ευρώ ή δολάριο ή οτιδήποτε είδους νόμισμα από Έλληνα φορολογούμενο. Οτιδήποτε χρήματα

χρειάζονται για τη λειτουργία αυτού του οργανισμού θα πρέπει να τα βρούμε από μόνοι μας.

Για τον λόγο αυτόν ήδη ξεκινήσαμε την πλατφόρμα. Η πρώτη έκδοσή της είναι έτοιμη και περιμένουμε μόλις ξεκινήσει ο οργανισμός να γίνει διαθέσιμη προς το πλατύ κοινό. Ουσιαστικά η πλατφόρμα αυτή δίνει κάποια αξία σε επιχειρήσεις και οργανισμούς και με τα έσοδα που θα έχουμε θα χρηματοδοτηθούν όλα τα κομμάτια της Παγκόσμιας Ελληνικής Διασποράς.

Τι ακριβώς θέλουμε να κάνουμε μέσα από την Παγκόσμια Ελληνική Διασπορά; Ουσιαστικά θέλουμε να προωθήσουμε την ελληνική γλώσσα, θέλουμε να προωθήσουμε την ελληνική κουλτούρα, τον ελληνικό τρόπο ζωής με βάση τις αρχές του ελλητισμού και βεβαίως θέλουμε να προωθήσουμε τον φιλελλητισμό. Θέλουμε να δημιουργήσουμε και να ισχυροποιήσουμε σε εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο την ταυτότητα του ελλητισμού παντού. Και βεβαίως να προωθήσουμε τα συμφέροντα και να ενισχύσουμε τους δεσμούς των Ελλήνων μεταξύ τους στο εξωτερικό αλλά βεβαίως και των Ελλήνων του εξωτερικού με τους Έλληνες της Ελλάδας.

Ένα μικρό παράδειγμα είναι ότι για την Αμερική θέλουμε να δημιουργήσουμε τα charter schools. Στόχος μας είναι να προωθήσουμε ένα σχολείο σε κάθε πολιτεία, κάθε χρόνο, για τα επόμενα δέκα χρόνια. Αν το επιτύχουμε αυτό, αυτό σημαίνει σε δέκα χρόνια θα έχουμε πεντακόσια σχολεία. Ξέρω ότι δεν είναι καθόλου εύκολο αλλά τίποτα δεν είναι δύσκολο και τίποτα δεν είναι εύκολο. Για όλα πρέπει να υπάρξει μια αρχή. Αν καταφέρουμε και έχουμε πεντακόσια σχολεία σε

μα δεκαετία και έχουμε εκατόν πενήντα μαθητές αργότερα, μια δωδεκαετία αργότερα να αποφοιτούν, ουσιαστικά θα δημιουργήσουμε μια τεράστια ασπίδα από φιλέλληνες γιατί στα σχολεία αυτά θα διδάσκεται η ιστορία της Ελλάδας, τα ελληνικά και βεβαίως η αρχαία ελληνική γραμματεία. Όσοι τελειώσουν ένα τέτοιο σχολείο, δεν μπορεί να είναι παρά φιλέλληνες.

Αγαπητέ κύριε πρόεδρε, θα μπορούσα να μιλάω για δυο μέρες για αυτό το θέμα. Έχουμε πάρα πολλά να πούμε. Αλλά θεωρώ ότι θα μας δοθεί η δυνατότητα μετά τον Σεπτέμβριο, μετά την κατάθεση των δικαιολογητικών στην Αμερική, να έχουμε μια ημερίδα και εκεί θα μπορούν να είναι προσκεκλημένοι όλοι και να ακούσουν τα πάντα. Για την ώρα, θα ήθελα να σας ευχαριστήσω ιδιαίτερα και να ευχηθώ τα καλύτερα προς όλους.

Ιωάννη Σακκά

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΕΛΛΗΝΩΝ ΟΠΟΥ ΓΗΣ

Χαιρετίζω το Συνέδριό μας στη Θεσσαλονίκη.

Αγαπητέ Πρόεδρε, Αγαπητοί σύνεδροι.

Αποτελεί κοινή μας επιδίωξη σύμφωνα με τον σκοπό του Καταστατικού μας, η ανάπτυξη πνεύματος ενότητας και αλληλεγγύης μεταξύ των Ελλήνων, η ενίσχυση το εθνικού μας φρονήματος, η προάσπιση των εθνικών μας δικαίων, η ανάδειξη, προβολή και διάδοση του ελληνικού πολιτισμού.

Από ποινικής πλευράς, ως πρώην Εισαγγελέας και Δικηγόρος θα ήθελα να πω τα εξής:

Σύμφωνα με το άρθρο 7 του Ελληνικού Ποινικού Κώδικα που προβλέπει Εγκλήματα αλλοδαπών στην αλλοδαπή που στρέφονται εναντίον Έλληνα πολίτη ορίζονται μεταξύ άλλων τα εξής:

1. Οι ελληνικοί ποινικοί νόμοι εφαρμόζονται και κατά αλλοδαπού για πράξη που τελέστηκε στην αλλοδαπή και χαρακτηρίζεται από αυτούς ως κακούργημα ή πλημμέλημα, **αν η πράξη αυτή στρέφεται εναντίον Έλληνα πολίτη** και είναι αξιόποινη, με τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά της, και κατά τους νόμους της χώρας όπου τελέστηκε ή αν διαπράχθηκε σε πολιτειακά ασύντακτη χώρα. Ως Έλληνας πολίτης για την εφαρμο-

γή του προηγούμενου εδαφίου λογίζεται και το κυοφορούμενο που θα αποκτήσει με τη γέννησή του την ελληνική ιθαγένεια. 2. Στα πλημμελήματα, ακόμη και όταν διώκονται αυτεπαγγέλτως, οι διατάξεις των Ελληνικών ποινικών νόμων εφαρμόζονται μόνο εφόσον υπάρχει έγκληση του παθόντος ή αίτηση της Κυβέρνησης της χώρας όπου τελέστηκε το πλημμέλημα.

Κατά το άρθρο 8 του Ποινικού Κώδικα, ορίζονται εγκλήματα στην αλλοδαπή που τιμωρούνται πάντοτε κατά τους ελληνικούς νόμους και ειδικά ότι: Οι ελληνικοί ποινικοί νόμοι εφαρμόζονται σε ημεδαπούς και αλλοδαπούς, ανεξάρτητα από τους νόμους του τόπου τέλεσης, για τις εξής πράξεις που τελέστηκαν στην αλλοδαπή:

α) Εσχάτη προδοσία ή «προσβολές της διεθνούς υπόστασης της χώρας» σε βάρος του ελληνικού κράτους, β) εγκλήματα που αφορούν τη στρατιωτική υπηρεσία και την υποχρέωση στράτευσης στην Ελλάδα, γ) αξιόποινη πράξη που τέλεσαν ως υπάλληλοι του ελληνικού κράτους, ή οργάνου ή οργανισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης που έχει την έδρα του στην Ελλάδα, δ) «πράξη που στρέφεται εναντίον υπαλλήλου του ελληνικού κράτους ή Έλληνα υπαλλήλου οργάνου ή οργανισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή απευθύνεται προς αυτούς, εφόσον τελείται κατά την άσκηση της υπηρεσίας τους ή σε σχέση με την άσκηση των καθηκόντων τους», ε) ψευδορκία σε διαδικασία που εκκρεμεί στις ελληνικές αρχές, **στ) τρομοκρατικές πράξεις**, ζ) πειρατεία, η) εγκλήματα σχετικά με το νόμισμα, θ) παράνομη εμπορία ναρκωτικών, ι) εμπορία ανθρώπων, ια) κάθε άλλο έγκλημα,

για το οποίο ειδικές διατάξεις ή διεθνείς συμβάσεις υπογραμμένες και επικυρωμένες από το ελληνικό κράτος προβλέπουν την εφαρμογή των ελληνικών ποινικών νόμων.

Παρά την ανωτέρω νομοθεσία η μέχρι τώρα εμπειρία μας δείχνει ότι οι Έλληνες στο εξωτερικό δεν έχουν προστατευθεί επαρκώς από το Ελληνικό Κράτος και δυστυχώς η παρατεταμένη αδιαφορία των Ελληνικών Κυβερνήσεων και ελληνικών διπλωματικών αρχών έχει δημιουργήσει απέχθεια των Ελλήνων κατά των κυβερνόντων στην Ελλάδα και επιβεβαιώνει τη λαϊκή έκφραση **«η Ελλάδα όπου πάω με πληγώνει»**.

Είναι καιρός πλέον οι Έλληνες να θέσουν προ των ευθυνών τους (αστικών και ποινικών) τα όργανα του Ελληνικού Κράτους. Η ενεργοποίηση αυτή καταφανώς μπορεί να γίνει και μέσα από το Σωματείο μας διεθνώς αλλά και εντός Ελλάδος, ώστε η αξιοπρέπεια και τα ανθρώπινα δικαιώματα των Ελλήνων να τυγχάνουν προστασίας απέναντι των αλαζονικών και εχθρικών αλλοδαπών στο εξωτερικό. Ομάδες αλαζόνων αλλοδαπών, ως γκέτο ομαδικά δρουν στην Αυστραλία, στις ΗΠΑ, στον Καναδά, στην Αλβανία, στην Τουρκία, στην κατεχόμενη Κύπρο, στα Σκόπια κ.λπ. σε βάρος Ελλήνων. Είναι άδικο να αποκαλούνται οι Έλληνες απατεώνες, επειδή κατεστημένοι Έλληνες πολιτικοί υπερχρέωσαν το Ελληνικό Κράτος. Πολλές φορές Έλληνες που τόλμησαν να αναδείξουν δημοσίως στην αλλοδαπή το ελληνικό τους φρόνημα, κατέστησαν ύποπτοι και προσηλακίστηκαν από αυτά τα γκέτο αλλοδαπών και εξυβρίστηκαν χωρίς να έχουν νομική και πολιτική υποστήριξη

από τις Ελληνικές Υπηρεσίες. Αλλά και εντός Ελλάδος έχει παρατηρηθεί αυτό το εχθρικό μένος κατά Ελλήνων και της Ελλάδος με το κάπιμο προκλητικά ελληνικής σημαίας και μαζική εξύβριση Ελλήνων και της Ελλάδος. Η αδράνεια των Ελληνικών Υπηρεσιών έχει αποθρασύνει εθνικιστές αλλοδαπούς σε βάρος των ανθρωπίνων δικαιωμάτων Ελλήνων και της αξιοπρέπειας της Πατρίδας μας. Τα φαινόμενα αυτά κατά των αλλοδαπών θα πρέπει να αντιμετωπισθούν άμεσα και να στιγματισθούν τόσο αυτοί όσο και οι αδρανούσες ελληνικές υπηρεσίες και οι υπεύθυνοί τους.

Ιωάννη Αμπατζόγλου

ΛΗΞΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ*

Το πρώτο συνέδριο της Επιτροπής Ελληνισμού είχε τίτλο «Ο ελληνισμός σε αντεπίθεση» και πραγματοποιήθηκε στις 7 και 8 Αυγούστου στο ξενοδοχείο Μακεδονία Παλλάς, στη Θεσσαλονίκη. Το παρών έδωσαν Ελληνίδες και Έλληνες από τις ΗΠΑ, τη Μεγάλη Βρετανία, αλλά και από πολλές περιοχές της Ελλάδας, από την Κρήτη μέχρι τον Έβρο. Στο πλαίσιο αυτού του συνεδρίου, το πρωί του Σαββάτου 7 Αυγούστου πραγματοποιήθηκε η διαδικτυακή επιστημονική εκδήλωση με τίτλο «Μακεδονία, Αιγαίο, ελληνισμός», την οποία συντόνισε ο δημοσιογράφος κ. Παντελής Σαββίδης, ενώ συμμετείχαν –με τη σειρά που μίλησαν– οι εξής πανεπιστημιακοί δάσκαλοι: ο κ. Αθανάσιος Καραθανάσης, ο κ. Emilio Crespo, ο κ. Βενιαμίν Καρακωστανόγλου και ο κ. Κωνσταντίνος Τριανταφυλλίδης. Οι ομιλίες που πραγματοποιήσαν οι πιο πάνω ομιλητές –με τη σειρά που ακούστηκαν– ήταν οι εξής: «Η διαχρονία του μακεδονικού πολιτισμού», «Η γλώσσα των αρχαίων Μακεδόνων», «Οι θαλάσσιες ζώνες της Ελλάδας» και «Η γενε-

* Άρθρο του Ιωάννη Αμπατζόγλου. Δημοσιεύθηκε στο *epitropiellini.smu.gr* στις 8 Αυγούστου 2021.

τική συνέχεια των Ελλήνων». Η συγκεκριμένη εκδήλωση μεταδόθηκε ζωντανά μέσω του Youtube και της ιστοσελίδας «anixneuseis.gr».

Στη συνέχεια, το απόγευμα του Σαββάτου αλλά και την Κυριακή πραγματοποιήθηκαν οι εισηγήσεις των ομιλητών, των οποίων τα ονόματα ακολουθούν, όπως και το θέμα της κάθε εισήγησης:

- Ιωάννης Αμπατζόγλου (χαιρετισμός προέδρου): «Ο ελληνισμός σε αντεπίθεση - Το πρώτο συνέδριο της Επιτροπής Ελληνισμού».

- Κωνσταντίνος Γρίβας: «Η άμυνα και ο γεωπολιτικός ρόλος της Κύπρου στο νέο διεθνές περιβάλλον».

- Βενιαμίν Καρακωστανόγλου: «Με ποιες κινήσεις κατοχυρώνεται η ελληνικότητα του Αιγαίου».

- Σεμπαϊδίν Καραχότζα: «Οι Έλληνες Πομάκοι της Θράκης».

- Κωνσταντίνος Καραϊσκος: «Το μειονοτικό ζήτημα στη Θράκη - Η διαχρονικά περιορισμένη άσκηση κυριαρχίας του ελληνικού κράτους».

- Μιχαήλ Βαμβακίδης: «Δημόκριτος - Άβδηρα».

- Κρις Σπύρου: «Επιστολή προς τον Μάθιου Νίμτς σχετικά με την ονομασία των Σκοπίων».

- Δημήτριος Κουγιουμτζόγλου: «Η χρήση των όρων “Μακεδονία” και “Μακεδών” στους βυζαντινούς συγγραφείς/ιστοριογράφους (11ος-13ος αιώνας)».

- Ιωάννης Κουριαννίδης: «Οι κοινότητες των Μακεδόνων ως διαχρονικό στοιχείο προάσπισης των εθνικών μας δικαιών».

- Ανδρέας Σταλίδης: «Η επίδραση των ιδεολογιών στο Μακεδονικό ζήτημα, από τη δημιουργία του μέχρι

τη Συμφωνία των Πρεσπών και οι παραβιάσεις της από τα Σκόπια».

- Ιωάννης Αμπατζόγλου: «Ο Ήλιος της Βεργίνας και η απάτη των ψευτομακεδόνων Σκοπιανών».

- Άννα Νότη: «Βόρειος Ήπειρος, τότε και τώρα».

- Γεώργιος Μανωλόπουλος: «Η Επιτροπή Ελληνισμού».

- Μαρία Νεγρεπόντη-Δελιβάνη: «Η Τιμή στο 21».

- Νικόλαος Ταμουρίδης: «Εθνική Στρατηγική».

- Παναγιώτης Φαραντάτος: «Ελληνοτουρκικά και λαθροεμποικισμός - Η ένοχη στάση του πολιτικού συστήματος και η ανάγκη αφύπνισης του ελληνισμού».

- Γεώργιος Παπαδάκης: «Παράνομη μετανάστευση - αντιμετώπιση και διασφάλιση των συνόρων».

- Βασίλειος Χρήστου: «Πατριωτική εκδοτική δραστηριότητα στην Ελλάδα».

- Αθανάσιος Παπαδημητρίου: «Περί εθνικής ταυτότητας».

- Πολύδωρος Δάκογλου: «Η διαφύλαξη των αξιών και της αποστολής του ελληνισμού - Η στρατηγική των δικτύων».

- Χαράλαμπος Μιχαλακόπουλος: «Ελληνισμός και αυτοδιοίκηση».

- Γεώργιος Μανωλόπουλος: «Δημογραφικό».

- Χρήστος Πλακίδης: «Δημογραφικό».

- Ιωάννης Ρεμεδιάκης: «Παγκόσμια Ελληνική Διασπορά».

- Ιωάννης Σακκάς: «Προστασία Ελλήνων όπου γης».

Σχετικά με την επιστολή του κ. Κρις Σπύρου προς τον κ. Μάθιου Νίμιτς, θυμάμαι τον κ. Σπύρου να την επεξερ-

γάζεται τον Ιανουάριο του 2018 σε ένα εστιατόριο στο κέντρο των Αθηνών, όπου έτυχε και βρισκόμουν. Ο τότε πρόεδρος της Ελληνοαμερικανικής Ένωσης με κάλεσε να καθίσω στο τραπέζι του και να διαβάσω την ελληνική μετάφραση της επιστολής προκειμένου να δω εάν μετέφρασε σωστά ορισμένες λέξεις από το αγγλικό κείμενο. Τότε άδραξα την ευκαιρία και του πρότεινα να προσθέσει δύο παραγράφους, πρόταση την οποία αποδέχτηκε, αφού πρώτα τις διάβασε με προσοχή.

Οι παράγραφοι αυτές είναι οι πιο κάτω:

1. Βάσει των επιστημών της κοινωνιολογίας και της εθνολογίας, ένα «έθνος» ορίζεται ως συγχώνευση συγγενών φυλών. Το ελληνικό έθνος αποτελείται από τις συγγενείς φυλές των Ηπειρωτών, των Θεσσαλών, των Μακεδόνων, των Θρακών, των Κυπρίων, των Ποντίων, των Πελοποννησίων, των Κρητικών, των Ιώνων κ.λπ. Εάν μία από αυτές εκλείψει, τότε το ελληνικό έθνος δεν θα είναι όπως ήταν πριν. Έτσι, εάν δοθεί η μακεδονική ταυτότητα σε μη Έλληνες, αυτομάτως το ελληνικό έθνος ακρωτηριάζεται και αλλοιώνεται.

2. Αν μία φυλή Α μετοικήσει στη γεωγραφική περιοχή που κατοικεί μία φυλή Β, αυτό δεν σημαίνει ότι η φυλή Α θα μετατραπεί σε φυλή Β. Έτσι, δεν είναι λογικό ένας λαός να διεκδικεί την εθνική ταυτότητα ενός άλλου λαού, επειδή απλά μετοίκησε στη γεωγραφική περιοχή αυτού του άλλου λαού. Δηλαδή, οι Σλάβοι Σκοπιανοί, ακόμα και αν κατοικούν στη Μακεδονία –που δεν είναι Μακεδονία τα Σκόπια, αλλά ακόμα και να ήταν– δεν δικαιούνται να ισχυρίζονται ότι είναι Μακεδόνες.

Αυτό που αναφέρει η πρώτη παράγραφος, ότι «βά-

σει των επιστημών της κοινωνιολογίας και της εθνολογίας, ένα “έθνος” ορίζεται ως συγχώνευση συγγενών φυλών» το είχα δει σε ανάρτηση του συναγωνιστή Στέφανου Σωτηρίου στο Facebook και θεώρησα ότι θα ήταν καλό να προστεθεί στη συγκεκριμένη επιστολή, όπως και έγινε, αφού το δέχτηκε ο κ. Σπύρου.

Η συγκεκριμένη επιστολή του κ. Σπύρου είναι πολύ σημαντική, πρώτον, επειδή ο ίδιος είναι σε θέση να γνωρίζει λεπτομέρειες για το Σκοπιανό λόγω της θέσης που κατείχε και δεύτερον, επειδή πραγματοποιεί σε αυτήν μία ιστορική αναδρομή αναγκαία για να κατανοήσουμε την πλεκτάνη που στήθηκε προκειμένου να πλαστογραφηθεί η ιστορία της Μακεδονίας μας. Σε αυτήν την πλεκτάνη αναδεικνύεται ο κεντρικός ρόλος του κομμουνισμού.

Επίσης, είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι κατά τη διάρκεια αυτού του αγώνα υπέρ της Μακεδονίας έχουμε δεχθεί πόλεμο και απειλές από τις εξής τρεις κατηγορίες ανθρώπων: από ανθρώπους ελληνικής καταγωγής που όμως είναι ανάξιοι να φέρουν τον τίτλο του «Έλληνα» (βλέπε λεξικό Μπαμπινιώτη στο λήμμα «γραικύλος»), από ορισμένους υποτιθέμενους πατριώτες, οι οποίοι αποδεικνύονται χειρότεροι από τους προηγούμενους (δηλαδή από τους γραικύλους), αλλά και από κάποιους αλλοεθνείς. Σε αυτούς τους τελευταίους συμπεριλαμβάνονται και ψευτομακεδόνες Σκοπιανοί. Μία τέτοια περίπτωση συνέβη στα τέλη του 2019, όταν είχα επισκεφθεί τις ΗΠΑ και πραγματοποιήσα ομιλίες στη Νέα Υόρκη και στο Χιούστον του Τέξας, υποστηρίζοντας την ελληνικότητα της Μακεδονίας. Τότε, ένας

Σκοπιανός που ζει στο Τέξας είχε πει για εμένα, «*I'll take care of him*», δηλαδή «θα τον κανονίσω», εννοώντας ότι θα με σκοτώσει. Το συγκεκριμένο συμβάν το πληροφορήθηκα από πολύ έγκυρη πηγή. Προφανώς οι άνθρωποι αυτοί δεν έχουν επιχειρήματα και βλέποντας το οικοδόμημά τους –δηλαδή τον ψευτομακεδονισμό τους– να γκρεμίζεται, τα χάνουν. Όσοι καταγόμαστε από τη Μακεδονία γνωρίζουμε πολύ καλά την τακτική, αλλά και τις βάρβαρες πρακτικές αυτών των Βουλγάρων κομματζήδων. Όποτε τους δόθηκε η ευκαιρία έσφαξαν, έκαψαν, λεηλάτησαν. Προσωπικά, θεωρώ ότι οι συγκεκριμένοι Σλάβοι είναι για λύπηση, επειδή έχουν πρόβλημα εθνικής ταυτότητας, και τους πληροφορώ ότι δεν τους φοβάμαι.

Εμείς οι Έλληνες θα πρέπει να επιδιώξουμε να έχουμε κοινή θέση αναφορικά με τα εθνικά μας θέματα. Κατά τη γνώμη μου, το μεγαλύτερο πρόβλημα για την Ελλάδα δεν είναι οι εχθροί εκτός των συνόρων της αλλά αυτοί που βρίσκονται εντός των τειχών, όπως οι γραικύλοι και οι «σαλταρισμένοι» υποτιθέμενοι πατριώτες (ενίοτε βαλτοί από το σύστημα), για τους οποίους έγινε αναφορά πριν. Παρ' όλα αυτά, οι δύο πιο πάνω κατηγορίες αποτελούν μειοψηφία στον ελληνικό λαό και αυτό σημαίνει ότι υπάρχει η δυνατότητα να ομονοήσουν τα υπόλοιπα, τα υγιή στοιχεία του. Μία τέτοια συμπίεση των Ελλήνων θα ήταν καταλυτική όχι μόνο για το Σκοπιανό, αλλά και για το σύνολο των εθνικών μας θεμάτων. Δεν έχουμε πλέον άλλα περιθώρια καθυστερήσεων, βρισκόμαστε ήδη σε οριακό εθνικό σημείο. Και αν δυσκολευόμαστε να βρούμε τον βηματισμό μας

συλλογικά, ας προσπαθήσουμε τουλάχιστον ο κάθε ένας από εμάς να εφαρμόσει αυτά που έχουν ήδη διατυπώσει μεγάλοι Έλληνες πατριώτες, όπως ο Ίων Δραγούμης, ο οποίος μεταξύ των άλλων είχε πει²: «*Ὁ καθένας πρέπει νὰ ξέρη ὅτι σ' αὐτὸν ἔλαχε νὰ σώσῃ τὸ ἔθνος του, ἔτσι θὰ προσπαθήσουν πολλοὶ καὶ θὰ τὸ σώσῃ ὅποιος μπορέσῃ*».

2. Ι. Δραγούμης, *Μαρτύρων καὶ Ἡρώων Αἶμα*, 1907, σ. 29.

ΤΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ*

Το πρώτο Συνέδριο της Επιτροπής Ελληνισμού με τίτλο «Ο ελληνισμός σε αντεπίθεση» συζήτησε σχετικά με τα εθνικά θέματα της Ελλάδας και κατέληξε ομόφωνα στα πιο κάτω:

1. Πρώτιστη αξία για εμάς έχει το ελληνικό έθνος, επομένως ο ελληνισμός είναι η προτεραιότητά μας. Σε αυτό το πλαίσιο εργαζόμαστε για τη δημιουργία ενός δικτύου επικοινωνίας μεταξύ όλων των συλλογικοτήτων που έχουν ως πρώτη προτεραιότητα τις αξίες του ελληνισμού, μα και το ελληνικό κράτος δεν εργάζεται αποτελεσματικά και επαρκώς προς αυτήν την κατεύθυνση. Πολύ σημαντική είναι η οργάνωση του ελληνισμού της διασποράς αλλά και η προσέγγιση των φιλελλήνων όλης της υφηγλίου.

2. Η Ελλάδα χρειάζεται ένα νέο δημοκρατικό πολιτικό σύστημα, στον πυρήνα του οποίου πρέπει να υπάρχει το έθνος και η προστασία του.

3. Είμαστε αντίθετοι στη δαιμονοποίηση της αγάπης

* Τα συμπεράσματα του πρώτου Συνεδρίου της Επιτροπής Ελληνισμού με τίτλο «Ο ελληνισμός σε αντεπίθεση», Μακεδονία Παλλάς, Θεσσαλονίκη 7-8 Αυγούστου 2021 (ομόφωνη έγγραφη).

προς το έθνος και τον πατριωτισμό και αντιστεκόμαστε στη λαίλαπα του εθνομηδενισμού, η οποία κατεδαφίζει την ελληνική εθνική συνείδηση.

4. Πρέπει να υπάρξει εθνική στρατηγική, η οποία θα περιλαμβάνει το εθνικό όραμα, τις εθνικές επιδιώξεις και το στρατηγικό πλαίσιο υλοποίησης. Στη συνέχεια θα πρέπει να επιτευχθεί πολιτική συμφωνία όλων των πολιτικών δυνάμεων σε όλα τα μείζονα εθνικά θέματα, η οποία θα είναι καταγεγραμμένη και νομοθετημένη. Τα πιο πάνω θα γίνουν μέσα από τη συγκρότηση του Εθνικού Συμβουλίου Ασφαλείας, το οποίο θα συνεπικουρείται από μία Υπηρεσία Εθνικής Στρατηγικής. Έτσι, θα υπάρξει σταθερή γραμμή πλεύσης όλων των κυβερνήσεων και θα ορίζεται σαφώς το απαράβατο και απαραβίαστο για κάθε μείζον εθνικό θέμα.

5. Η Ελλάδα πρέπει να επιδιώξει να εξοπλιστεί στρατιωτικά πέραν των συνεργασιών που επιδιώκει ή ήδη έχει συνάψει με διάφορες χώρες.

6. Το ελληνικό κράτος πρέπει να επιδιώξει να δημιουργήσει εγχώρια παραγωγή στρατιωτικού υλικού.

7. Η Ελλάδα και η Κύπρος διαμορφώνουν ένα ενιαίο και αδιαίρετο γεωπολιτικό σύστημα, το οποίο πρέπει η χώρα μας να διαφυλάξει.

8. Η εθνική φρουρά της Κύπρου πρέπει να έχει τη δυνατότητα να αντιμετωπίσει στρατιωτικά τις τουρκικές δυνάμεις.

9. Η Ελλάδα πρέπει να λειτουργήσει αποτρεπτικά σε πιθανότητα στρατιωτικής ενέργειας της Τουρκίας κατά της ελεύθερης Κύπρου. Σε αυτήν την περίπτωση η Ελλάδα πρέπει να απαντήσει στρατιωτικά κατά της Τουρκίας.

10. Η ελληνική πλευρά δεν πρέπει να χάσει την ευκαιρία που πιθανόν να της δοθεί στο μέλλον, να αξιοποιήσει τη διπλωματία και τη στρατιωτική ισχύ της προκειμένου να απελευθερώσει τα κατεχόμενα εδάφη της Κύπρου και να αποκαταστήσει τη διεθνή νομιμότητα.

11. Η Ελλάδα πρέπει να ακολουθήσει μία πολιτική εθνικής αντίστασης στο Κυπριακό, στο Αιγαίο και στις άλλες θάλασσές της.

12. Η Ελλάδα πρέπει να επεκτείνει μονομερώς την αιγιαλίτιδα ζώνη στα δώδεκα ναυτικά μίλια.

13. Η Ανατολική Μεσόγειος στις σημερινές συνθήκες μετατρέπεται σε ένα από τα σημαντικότερα γεωπολιτικά κέντρα του κόσμου και η Κύπρος είναι το πιο κομβικό κομμάτι αυτού του χώρου.

14. Η Τουρκία θέλει να πρωταγωνιστήσει και να λειτουργήσει ως μία δύναμη Ευρασιατικής εμβέλειας, ώστε να αποτελέσει έναν από τους ρυθμιστικούς παράγοντες ενός νέου διεθνούς συστήματος που τείνει να σχηματιστεί. Σε αυτήν της την προσπάθεια θέλει να ακρωτηριάσει γεωπολιτικά την Ελλάδα (π.χ. δόγμα «γαλάζια πατρίδα»), αλλά και να απορροφήσει την Κύπρο, ενώ συνεπικουρείται από την πέμπτη φάλαγγα διαφόρων διανοητών, καθηγητών, διαμορφωτών γνώμης κ.λπ. της χώρας μας.

15. Πρέπει να εφαρμοστεί η αντίληψη του πρωτοκόλλου της Κέρκυρας για τη Βόρειο Ήπειρο, με στόχο ένα αυτόνομο μειονοτικό καθεστώς.

16. Πρέπει να δοθούν κίνητρα από το κράτος στους εκατοντάδες χιλιάδες νέους επιστήμονες που έφυγαν από την Ελλάδα λόγω της οικονομικής κρίσης, προκει-

μένον αυτοί να επαναπατριστούν.

17. Πρέπει να αγωνιστούμε για την ακύρωση ή τη ριζική αναθεώρηση ή την καταγγελία της επαισχυντης Συμφωνίας των Πρεσπών, ώστε να εξαληφθεί η υποκλοπή του «μακεδονικού» όρου. Υπενθυμίζεται ότι με αυτήν τη συμφωνία η χώρα μας παρέδωσε το όνομα της Μακεδονίας, τη μακεδονική ταυτότητα και τη μακεδονική γλώσσα στους Σλάβους και στις άλλες εθνότητες των Σκοπίων.

18. Η ελληνική κυβέρνηση πρέπει να καταγγείλει μονομερώς τη Συμφωνία των Πρεσπών, η οποία παραβιάζεται συνεχώς από τη γειτονική χώρα.

19. Τασσόμαστε κατά της κύρωσης στη Βουλή των τριών μνημονίων συνεργασίας Ελλάδας - Σκοπίων, τα οποία απορρέουν από τη Συμφωνία των Πρεσπών.

20. Ορίζουμε τη 17η Ιουνίου ως Ημέρα Αντίστασης και Αγώνα κατά της Συμφωνίας των Πρεσπών, επειδή στις 17 Ιουνίου του 2018 ο ελληνικός λαός αντιστάθηκε και αγωνίστηκε κατά της υπογραφής της συγκεκριμένης συμφωνίας με αποκορύφωμα τα γεγονότα στο Πισοδέρι της Φλώρινας.

21. Προτρέπει να ανεγερθούν μνημεία σε ιδιωτικούς ή δημόσιους χώρους –μετά από τις σχετικές αδειοδοτήσεις– σε σημεία της ελληνικής επικράτειας κατά της Συμφωνίας των Πρεσπών, στα οποία προτείνεται να αναγράφεται η φράση «*Αντίσταση και Αγώνας κατά της Συμφωνίας των Πρεσπών*».

22. Πρέπει να αναπτύξουμε πρωτοβουλίες για επαφές με τους αυτόχθονες Έλληνες των Σκοπίων.

23. Είμαστε αντίθετοι με τον ανεξέλεγκτο συνεχιζό-

μενο λαθροεμποικισμό της χώρας, ο οποίος:

- Αλλοιώνει ραγδαία και σε επικίνδυνο βαθμό την εθνική ομοιογένεια σε όλο το έδαφος της ελληνικής επικράτειας.

- Νοθεύει την οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική συνοχή του λαού μας.

- Δημιουργεί τις συνθήκες μελλοντικών εθνοτικών και θρησκευτικών διενέξεων αν όχι και συγκρούσεων.

- Θέτει άκρως επικίνδυνα αν όχι θανάσιμα ζητήματα ασφάλειας τόσο στην ενδοχώρα όσο και στις ακριτικές περιοχές και τα νησιά μας.

24. Αναφορικά με τη μουσουλμανική μειονότητα της Θράκης προτείνουμε:

- Ίδρυση και λειτουργία ελληνόφωνων δημοτικών σχολείων σε πέντε τουλάχιστον κεντρικά σημεία στα Πομακοχώρια.

- Εφαρμογή του προγράμματος των ελληνόφωνων δημοτικών σχολείων και στα μειονοτικά δημοτικά σχολεία.

- Διατήρηση της τουρκικής γλώσσας στα μειονοτικά δημοτικά σχολεία, η οποία ωστόσο θα διδάσκεται μόνο ως γλώσσα, θα είναι μάθημα επιλογής και όχι υποχρεωτικό, θα διδάσκεται δε πέραν του σχολικού ωραρίου.

- Μεταφορά με μαθητικά δρομολόγια, με έξοδα δηλαδή της ελληνικής πολιτείας, από τα χωριά προς την πόλη και αντίστροφα όσων Ελλήνων μουσουλμάνων μαθητών επιθυμούν να φοιτούν σε ελληνόφωνα δημοτικά σχολεία της πόλης.

- Τη μελέτη και την καταγραφή της πομακικής γλώσσας από ειδικούς επιστήμονες της ελληνικής πολιτείας και τη διδασκαλία της προαιρετικά στους Πομάκους.

25. Προκειμένου να παροτρυνθούν τα ζευγάρια των Ελλήνων ώστε να τεκνοποιήσουν, προτείνουμε τα πιο κάτω μέτρα, τα οποία ήδη εφαρμόζει η φτωχότερη από την Ελλάδα και επίσης χώρα μέλος της ΕΕ, η Ουγγαρία:

- Σταθερός μηνιαίος κοινωνικός και εθνικός μισθός στις Ελληνίδες μητέρες που έχουν γεννήσει από τρία τέκνα και άνω έως ενηλικιώσεως και του τελευταίου τέκνου, με δικαίωμα συνταξιοδότησης.

- Επιδότηση χρηματικού ποσού για κάθε παιδί και ακόμη μεγαλύτερη επιδότηση για τεκνοποίηση πέραν του δεύτερου παιδιού (τρίτου, τέταρτου κ.λπ.).

- Δυνατότητα χορήγησης χαμηλότοκων στεγαστικών δανείων.

- Φοροαπαλλαγές.

- Κάλυψη εξόδων εξωσωματικής γονιμοποίησης. Και πολλές άλλες μορφές υποστήριξης αυτών των ζευγαριών.

Το Συνέδριό μας ανακήρυξε Επίτιμο Μέλος της Επιτροπής Ελληνισμού τον Ισπανό ομότιμο καθηγητή ελληνικής φιλολογίας του Αυτόνομου Πανεπιστημίου της Μαδρίτης και πρόεδρο του Ιδρύματος Κλασικών Σπουδών Pastor, κ. Εμίλιο Κρέσπο (Emilio Crespo), ο οποίος σε εργασίες του αποδεικνύει ότι η γλώσσα των αρχαίων Μακεδόνων αποτελεί διάλεκτο της αρχαίας ελληνικής γλώσσας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

ΔΕΛΤΙΑ ΤΥΠΟΥ

Η ΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

Θεσσαλονίκη: 26.1.2021

Αριθμ. πρωτ.: 1

Στις 25 Ιανουαρίου 2021, ακριβώς δύο χρόνια μετά την επικύρωση της επαισχυντης Συμφωνίας των Πρεσπών στη Βουλή των Ελλήνων, ιδρύσαμε την «Επιτροπή Ελληνισμού» (στα αγγλικά «Committee of Hellenism»). Επιπλέον, φέτος γιορτάζουμε τα διακόσια χρόνια από την Επανάσταση του 1821. Η συγκυρία αυτή θεωρούμε ότι είναι κατάλληλη για μία τέτοιου είδους προσπάθεια εθνικής ανάταξης, ειδικά εάν λάβουμε υπόψη μας τον εθνικό κατήφορο που βιώνουμε τις τελευταίες δεκαετίες.

Η Επιτροπή Ελληνισμού έχει τη νομική μορφή σωματείου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα με έδρα τη Θεσσαλονίκη. Οι σκοποί της και τα μέσα επίτευξης είναι:

- Η ανάπτυξη πνεύματος ενότητας και αλληλεγγύης μεταξύ των Ελλήνων, η ενίσχυση του εθνικού μας φρονήματος και η προάσπιση των εθνικών μας δικαιών. Η ανάδειξη, προβολή και διάδοση του ελληνικού πολιτισμού.

- Η ανάδειξη της οικουμενικότητας του ελληνικού πολιτισμού, η ανόρθωση της ελληνικής παιδείας, η δια-

φύλαξη, ανάδειξη και διάδοση της ελληνικής παράδοσης (λαϊκή παράδοση, Ορθοδοξία κ.λπ.).

- Η ανάδειξη της ελληνικότητας της Μακεδονίας, της ελληνικής καταγωγής των Μακεδόνων και της αρχαίας μακεδονικής διαλέκτου ως μίας αρχαίας ελληνικής διαλέκτου.

- Η ανάδειξη των ελληνικών πληθυσμών που παρέμειναν στις πατρογονικές τους εστίες, στα γειτονικά κράτη της Ελλάδας, στις παρευξείνιες χώρες και στην ευρύτερη περιοχή της Κεντρικής και Ανατολικής Μεσογείου, και η επικοινωνία μαζί τους.

- Η ενασχόληση με το Βορειοηπειρωτικό και το Κυπριακό ζήτημα.

- Η ανάδειξη της Γενοκτονίας των Ελλήνων, κατά την οποία εξοντώθηκαν από τους Νεότουρκους ελληνικοί πληθυσμοί της Μικράς Ασίας και της Ανατολικής Θράκης.

- Η επικοινωνία μεταξύ Ελλήνων και φιλελλήνων, όπως επίσης και μεταξύ των μελών του Σωματίου με μέλη άλλων πνευματικών και πολιτιστικών συλλόγων.

- Η εξεύρεση νόμιμων τρόπων ώστε να ανασχεθούν: Η παράνομη είσοδος μεταναστών στη χώρα μας, η συνεχιζόμενη συρρίκνωση της πατρίδας μας και η τουρκική επιθετικότητα.

- Η εξεύρεση τρόπων αντιμετώπισης του δημογραφικού προβλήματος της Ελλάδας.

- Η δημιουργία μνημείων και μουσείων σχετικά με τον ελληνικό πολιτισμό και τους εθνικούς αγώνες. Επίσης, η δημιουργία πολιτιστικών κέντρων και ξενώνων για την εξυπηρέτηση πολιτιστικών γεγονότων.

- Η συνεργασία με ελληνικούς και διεθνείς φορείς (κρατικές υπηρεσίες, τοπική αυτοδιοίκηση, ιδρύματα, οργανισμούς), ιδιώτες και σωματεία (πρωτο-, δευτερο-, τριτοβάθμια), για την προώθηση και διάδοση κοινών στόχων και τη συζήτηση για όλα τα θέματα που αφορούν κοινά θέματα και στόχους.

- Η δημιουργία ιστοσελίδας αλλά και μέσων μαζικής ενημέρωσης (έντυπα, περιοδικά, εφημερίδες, ραδιόφωνο, τηλεόραση κ.λπ.) προκειμένου να προβάλλεται το έργο του Σωματείου.

- Η φιλανθρωπική δράση, η οικονομική ενίσχυση των ομογενών, η διανομή βιβλίων σε ομογενείς. Η παροχή υποτροφιών σε Έλληνες και ξένους φοιτητές που θα ασχοληθούν με τη μελέτη της αρχαίας μακεδονικής διαλέκτου, με την ιστορία της Ελλάδας και ειδικότερα της Μακεδονίας, αλλά και γενικότερα με οποιοδήποτε θέμα αποτελεί σκοπό του Σωματείου.

- Η επιστημονική έρευνα, μελέτη και παρουσίαση θεμάτων που αποτελούν σκοπούς του Σωματείου.

- Η οργάνωση και πραγματοποίηση συνεδρίων, σεμιναρίων, εκδόσεων, εκθέσεων, παραστάσεων, ταξιδιών, εκδρομών, διαλέξεων, μαθημάτων, αθλητικών αγώνων και κάθε μορφής εκδηλώσεων σχετικά με τα πιο πάνω θέματα.

- Η δημιουργία υποεπιτροπών / ομάδων εργασίας / υποομάδων εργασίας, οι οποίες θα ασχοληθούν με τα πιο πάνω θέματα.

- Η υλοποίηση των σκοπών του Σωματείου επιδιώκεται γενικότερα με κάθε νόμιμο και πρόσφορο μέσο κατά την κρίση του Δ.Σ.

Μετά την ολοκλήρωση των διαδικασιών επιλογής του Διοικητικού Συμβουλίου (Δ.Σ.) και της Ελεγκτικής Επιτροπής από τα ιδρυτικά μέλη του Σωματείου, προέκυψαν τα πιο κάτω:

Διοικητικό Συμβούλιο:

- Ιωάννης Αμπατζόγλου, πρόεδρος
- Αχιλλεύς Ζαπράνης, αντιπρόεδρος
- Αθανάσιος Παπαδημητρίου, γενικός γραμματέας
- Γεώργιος Μανωλόπουλος, ταμίας
- Ανδρέας Σταλίδης, μέλος

Αναπληρωματικά μέλη Δ.Σ.:

- Μαρία Νεγρεπόντη-Δελιβάνη
- Άννα Νότη
- Ιωάννης Ρεμεδιάκης
- Ιωάννης Κουριαννίδης
- Νικόλαος Ταμουρίδης

Ελεγκτική Επιτροπή:

- Ιωάννης Σακκάς
- Παναγιώτης Φαραντάτος
- Στέφανος Παπακώστας

Αναπληρωματικό μέλος της Ελεγκτικής Επιτροπής:

- Δημήτριος Γεωργακόπουλος

Ακολουθεί η λίστα με τα ιδρυτικά μέλη της Επιτροπής Ελληνισμού:

- Ιωάννης Αμπατζόγλου, ακτινοφυσικός Ιατρικής

MSc, PhD, επιστημονικά υπεύθυνος του Τμήματος Ιατρικής Φυσιικής, Πανεπιστημιακό Γενικό Νοσοκομείο Αλεξανδρούπολης, Αλεξανδρούπολη, Ελλάδα.

- Άννα Νότη, Board Certified Behavior Analyst, Νέα Υόρκη, ΗΠΑ.

- Γεώργιος Μανωλόπουλος, βιολόγος MSc, Clinical Lab Manager, Pathology Reference Lab, Σαν Αντόνιο, Τέξας, ΗΠΑ.

- Στέφανος Σωτηρίου, ιστορικός - συγγραφέας, Αθήνα, Ελλάδα.

- Σάββας Μόρρις, ακτινοφυσικός Ιατρικής MSc, Chief Medical Physicist, Christus St. Vincent Regional Medical Center, Adjunct Professor of the School of Medicine at the University of New Mexico, Σάντα Φε, Νέο Μεξικό, ΗΠΑ.

- Στέφανος Παπακώστας, MBA, τ. καθηγητής Διοίκησης Επιχειρήσεων, Αθήνα, Ελλάδα.

- Αχιλλεύς Ζαπράνης, καθηγητής ΠΑΜΑΚ, τ. πρότανης ΠΑΜΑΚ, Θεσσαλονίκη, Ελλάδα.

- Μαρία Νεγρεπόντη-Δελιβάνη, ομότιμη καθηγήτρια ΠΑΜΑΚ, πρώτη Ελληνίδα πρότανης, πρόεδρος του Ιδρύματος «Δημήτρη και Μαρία Δελιβάνη», Θεσσαλονίκη, Ελλάδα.

- Ιωάννης Ρεμεδιάκης, CEO American Crypto Company, πρόεδρος του Hellenic Cultural Center of the Southwest, Χιούστον, Τέξας, ΗΠΑ.

- Δημήτριος Γεωργακόπουλος, δάσκαλος, διευθυντής των Ελληνικών Εκπαιδευτηρίων «Αθηνά», εκδότης της εφημερίδας *Hellenic Voice*, Σικάγο, ΗΠΑ.

- Ιωάννης Κουριαννίδης, διευθυντής περιοδικού *En-*

δοχώρα, επικεφαλής δημοτικής παράταξης, δημοτικός σύμβουλος, Θεσσαλονίκη, Ελλάδα.

- Ανδρέας Γιαννιτσόπουλος, επιχειρηματίας, Χιούστον, Τέξας, ΗΠΑ.

- Μαρία Μπολάνου, δικηγόρος, Αθήνα, Ελλάδα.

- Νικόλαος Ταμουρίδης, αντιστράτηγος ε.α., επίτιμος Α΄ υπαρχηγός ΓΕΣ, Χαλκίδα, Εύβοια, Ελλάδα.

- Παναγιώτης Φαραντάτος, αντιστράτηγος ε.α., Αθήνα, Ελλάδα.

- Σεμπαϊδίν Καραχότζα, δημοσιογράφος, Προσήλιο, Μύκη, Ξάνθη, Ελλάδα.

- Δημήτριος Νατσιός, δάσκαλος, Κιλκίς, Ελλάδα.

- Κωνσταντίνος Αμασόγλου, δικηγόρος, Θεσσαλονίκη, Ελλάδα.

- Ελικωνίς Περοπούλου, πρώτη γυναίκα ύπατη πρόεδρος της Παμμακεδονικής Ένωσης Αμερικής, Χιούστον, Τέξας, ΗΠΑ.

- Παναγιώτης Περόπουλος, τ. πρόεδρος Μακεδονικού Συλλόγου Χιούστον, Χιούστον, Τέξας, ΗΠΑ.

- Ανδρέας Σταλίδης, μαθηματικός - αναλυτής, MSc, MA, MPhil, δημιουργός της ιστοσελίδας «Αντίβαρο», Μπαθ, Μεγάλη Βρετανία.

- Βασίλειος Χρήστου, εκδότης, Θεσσαλονίκη, Ελλάδα.

- Κωνσταντίνος Σπίνος, αξιωματικός ε.α. της ΕΛΑΣ, Μέγαρο Αττικής, Ελλάδα.

- Αθανάσιος Παπαδημητρίου, τ. εκδότης εφημερίδας, ιδρυτής του Πατριωτικού Κοινωνικού Κινήματος, Δράμα, Ελλάδα.

- Γεώργιος Μούρτος, επίτιμος καθηγητής στρατηγικής Πανεπιστημίου Plymouth, Αθήνα, Ελλάδα.

- Ιωάννης Σακκάς, τ. εισαγγελέας, δικηγόρος παρ' Αρείω Πάγω, ιδρυτής του Κινήματος Δικαιοσύνης, Αθήνα, Ελλάς.
- Γεώργιος Έξαρχος, αστροφυσικός PhD, Αθήνα, Ελλάς.

Υ.Γ.: Η Επιτροπή Ελληνισμού είναι το πρώτο σωματείο που ιδρύθηκε το 2021 με έδρα τη Θεσσαλονίκη. Έλαβε διαταγή εγγραφής Σωματείου με αριθμό 1/2021 και εγγράφηκε στο βιβλίο των Σωματείων του πρωτοδικείου στις 25 Ιανουαρίου 2021.

ΤΟ Δ.Σ. ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

Η ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

Θεσσαλονίκη: 26.1.2021

Αριθμ. πρωτ.: 2

Η Συμφωνία των Πρεσπών αποτελεί τη μεγαλύτερη εθνική παραχώρηση από γενέσεως του ελλαδικού κράτους. Με αυτήν τη συμφωνία παραδόθηκε ο όρος «Μακεδονία» σε μη Έλληνες (στους σλαβικής καταγωγής Σκοπιανούς) και επίσης δόθηκε η δυνατότητα αυτοί να αποκαλούνται «Μακεδόνες» και η γλώσσα τους «μακεδονική». Αυτό οι Σκοπιανοί δεν θα μπορούσαν να το πετύχουν με κανέναν άλλον τρόπο, παρά μόνον εάν τους το παραχωρούσαμε οι Έλληνες, επειδή εμείς είμαστε οι ιδιοκτήτες της Μακεδονίας και της ιστορίας της, όπως και κάθε άλλης ελληνικής περιοχής. Φυσικά, ούτε γη Μακεδονίας είναι τα Σκόπια ούτε Μακεδόνες είναι οι Σλάβοι και Αλβανοί κάτοικοι των Σκοπίων ούτε μακεδονική είναι η σλαβική γλώσσα τους.

Η συγκεκριμένη συμφωνία –που υπογράφηκε από Έλληνες πολιτικούς– θέτει τον ελληνισμό σε κίνδυνο με ανυπολόγιστες συνέπειες. Βεβαίως και σε άλλα θέματα το ελλαδικό κράτος έχει εκθέσει σε κίνδυνο το έθνος μας με τους χειρισμούς του, όπως με τη συνεχή υποχω-

ρητικότητα του στις προκλήσεις των Τούρκων, με την εγκατάλειψη των Βορειοηπειρωτών, με την αδιαφορία που δείχνει για τον κυπριακό ελληνισμό, με το να δείχνει ανοχή στην παράνομη μετανάστευση (στη συντριπική πλειονότητα ισλαμιστών) κ.λπ. Με τη Συμφωνία των Πρεσπών όμως για πρώτη φορά παραχωρήσαμε μέρος της ιστορίας μας αλλά και της ταυτότητάς μας σε έναν άλλο λαό, ο οποίος μάλιστα ποτέ δεν έκρυψε τον αλυτρωτισμό του σε βάρος της πατρίδας μας. Το ξεπούλημα της Μακεδονίας ήταν η σταγόνα που ξεχείλισε το ποτήρι.

Αυτήν την εθνική κατρακύλα μόνο μία δυναμική αντεπίθεση από πλευράς του ελληνισμού θα μπορούσε να την ανακόψει. Ωστόσο, το ελλαδικό κράτος και τα ελληνικά κόμματα δεν φαίνονται διατεθειμένα να αγωνιστούν για την ακύρωση αυτής της συμφωνίας. Επομένως, η προσπάθεια θα πρέπει να γίνει από μία οργάνωση, η οποία θα εργαστεί ανεξάρτητα από το ελλαδικό κράτος και από τα ελληνικά κόμματα και μέσω της οποίας θα καταβληθεί κάθε δυνατή προσπάθεια προς όλες τις κατευθύνσεις προκειμένου να ακυρωθεί η Συμφωνία των Πρεσπών.

Γι' αυτόν τον λόγο ιδρύσαμε την Επιτροπή Ελληνισμού (Committee of Hellenism) με έδρα τη Θεσσαλονίκη.

Πέραν της προσπάθειας ακύρωσης της Συμφωνίας των Πρεσπών, η επιτροπή αυτή επίσης θα ασχοληθεί με όλα τα εθνικά μας θέματα, αλλά θα αποτελέσει και έναν διάυλο επικοινωνίας μεταξύ όλων των Ελλήνων αλλά και των φιλελλήνων.

Η επιτροπή αυτή δεν είναι «Ελληνική Επιτροπή»,

αλλά «Επιτροπή Ελληνισμού». Υπάρχει διαφορά μεταξύ αυτών των δύο όρων. Συνήθως με τον όρο «Ελληνική Επιτροπή» εννοούμε μία επιτροπή που απαρτίζεται από Έλληνες στην καταγωγή. Ο όρος όμως «ελληνισμός» με την έννοια του ελληνικού πολιτισμού αφορά όλους τους ανθρώπους και όλους τους λαούς. Αφορά όλη την ανθρωπότητα, επειδή ο ελληνικός πολιτισμός έχει ποτίσει όλη την οικουμένη και στοιχία του ανευρίσκονται παντού, ακόμα και αν μερικά από αυτά βρίσκονται σε λανθάνουσα κατάσταση. Είναι αυτός που μετέδωσε το φως σε άλλους πολιτισμούς και αναγνωρίζεται από όλους ως σπουδαίος και μοναδικός. Είναι το θαύμα της ανθρωπότητας, του οποίου έχουμε την ευλογία να είμαστε φορείς. Ταυτόχρονα όμως, επειδή στοιχία αυτού του πολιτισμού υπάρχουν σε όλα τα μήκη και πλάτη του κόσμου, υπάρχουν άνθρωποι που αν και δεν είναι Έλληνες, ωστόσο κυριολεκτικά λατρεύουν αυτόν τον μοναδικό πολιτισμό και δεν θα δίσταζαν να γίνουν πρεσβευτές του. Η δύναμη, λοιπόν, του εγχειρήματος της ίδρυσης αυτής της επιτροπής είναι ο ελληνισμός, που παραπέμπει στον ελληνικό πολιτισμό. Ένα τόσο δυνατό όπλο δεν το έχει κανένας άλλος λαός και κανένα κράτος του κόσμου, όσο ισχυρό και αν είναι αυτό οικονομικά ή στρατιωτικά. Καμία υπερδύναμη δεν διαθέτει αυτό το στοιχείο, το οποίο για εμάς απλά είναι η παράδοσή μας, η ιστορία μας, η ταυτότητά μας. Η επιτροπή αυτή θα είναι παγκόσμια για δύο λόγους. Πρώτον, επειδή υπάρχουν Έλληνες και στις πέντε ηπείρους και δεύτερον επειδή, όπως αναφέρθηκε πιο πάνω, ο ελληνισμός αφορά και μη Έλληνες.

Πέραν όμως του μοναδικού ελληνικού πολιτισμού, θα πρέπει να τονίσουμε και τη μοναδική γεωπολιτική θέση που κατέχει η Ελλάδα. Η χώρα μας αποτελεί παγκόσμιο σταυροδρόμι, εμπορικό, ενεργειακό, πολιτισμικό κ.λπ. Με τα χερσαία αλλά και τα θαλάσσια σύνορά της ενώνει τις τρεις ηπείρους, Ευρώπη, Ασία, Αφρική. Αν συμπεριλάβουμε και τις αναγνωρισμένες ελληνικές εθνικές μειονότητες σε Βόρειο Ήπειρο, Κωνσταντινούπολη, Ίμβρο και Τένεδο, όπως επίσης και τους αδελφούς μας στην Κύπρο, τότε καλύπτουμε τον χώρο από τη Βόρειο Ήπειρο μέχρι τη Μέση Ανατολή. Επίσης, ομογενείς παρέμειναν εκτός ελλαδικού κράτους μεν, στις πατρογονικές τους εστίες δε και σήμερα ζουν διάσπαρτοι στις γειτονικές χώρες, στις παρευξείνιες χώρες, αλλά και στην ευρύτερη περιοχή της Κεντρικής και Ανατολικής Μεσογείου. Η Ελλάδα όμως διαθέτει και μοναδικό φυσικό πλούτο (πολλά νησιά, ιδανικό κλίμα, πλούσιο υπέδαφος κ.λπ.). Με λίγα λόγια, διαθέτουμε μία εξαιρετική χώρα και έχουμε ως κληρονομιά έναν επίσης εξαιρετικό πολιτισμό. Παρ' όλα αυτά, το ελλαδικό κράτος μάς οδηγεί από ήττα σε ήττα, κυρίως στα εθνικά θέματα.

Ορισμένοι θα υποστηρίξουν ότι από τη φύση μας εμείς οι Έλληνες δεν μπορούμε να συνεννοηθούμε μεταξύ μας και γι' αυτόν τον λόγο δεν μπορούμε να οργανωθούμε. Αυτό φυσικά ΔΕΝ ισχύει. Τρανό παράδειγμα η Φιλική Εταιρεία, που προετοίμασε την Ελληνική Επανάσταση του 1821, με αποτέλεσμα να απελευθερωθεί το Γένος μας από τον τουρκικό ζυγό. Η άριστη οργάνωση αυτής της εταιρείας δείχνει ότι, όταν θέλουμε

εμείς οι Έλληνες, μπορούμε να τα καταφέρουμε και μάλιστα με τρόπο μοναδικό. Ο Εμμανουήλ Ξάνθος, στο βιβλίο του *Απομνημονεύματα περί τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας*, αναφέρει ότι σκοπός της Εταιρείας των Φιλικών ήταν η *«ἀνέγερσις, καὶ ἐλευθέρωσις τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους καὶ τῆς Πατρίδος μας»*. Το σχέδιο των Φιλικών ήταν η απελευθέρωση των Ελλήνων και της Ελλάδας. Συνειδητοποίησαν ότι αυτό πρέπει να υλοποιηθεί και επέμειναν μέχρι την πραγματοποίησή του.

Έτσι προχωρούμε κι εμείς. Έχουμε ήδη ΣΥΝΕΙΔΗΤΟΠΟΙΗΣΕΙ την ανάγκη ύπαρξης της Επιτροπῆς Ελληνισμού και είμαστε αποφασισμένοι να ΕΠΙΜΕΙΝΟΥΜΕ μέχρι την επίτευξη των στόχων της. Τότε, οι Φιλικοί οργάνωσαν τον αγώνα κατά των Τούρκων κατακτητών. Τώρα, εμείς –διακόσια χρόνια μετά την Επανάσταση του 1821–, οργανωνόμαστε και αγωνιζόμαστε προκειμένου να πραγματοποιήσουμε αυτά που είτε αδυνατεί να κατανοήσει είτε σκοπίμως αγνοεί το ελλαδικό κράτος.

Στην προσπάθεια αυτή δεν περισσεύει κανείς. Στην Επιτροπή Ελληνισμού θέση έχουν όλοι όσοι θέλουν να αγωνιστούν για την πατρίδα μας και τον πολιτισμό μας. Για να συμμετάσχει κάποιος σε αυτό το εγχείρημα, θα πρέπει να διαθέτει φλόγα στην ψυχή του για την Ελλάδα και τον ελληνισμό και να συμφωνεί με αυτήν τη διακήρυξη, αλλά και με το καταστατικό της επιτροπῆς, ανεξάρτητα από την ιδεολογία, τη φιλοσοφία ή το θρησκευτικό δόγμα που ασπάζεται. Επίσης, αυτή η επιτροπή δεν αποτελεί αυτοσκοπό, αλλά είναι απλώς ένα εργαλείο για τον αγώνα υπέρ της πατρίδας και του έθνους μας. Έναν αγώνα που είναι υπεράνω όλων. Φυσικά, οποιαδήποτε

διαφωνία ανακύψει με το κατεστημένο –προκειμένου να υποστηριχθούν τα εθνικά μας θέματα– θα εκφράζεται χωρίς φοβίες και χωρίς δισταγμούς. Αρωγοί σε αυτήν την προσπάθεια θα αποδειχθεί ότι θα είναι όχι μόνο οι Έλληνες της Ελλάδας και της διασποράς, αλλά και οι φιλέλληνες που υπάρχουν σε όλη την υφήλιο και θεωρούν τους εαυτούς τους κομμάτι του ελληνικού πολιτισμού.

Η Επιτροπή Ελληνισμού:

- Θα έχει ως μέλη Έλληνες και φιλέλληνες από όλη την υφήλιο.

- Θα έχει αυτόνομη δράση, η οποία δεν θα επηρεάζεται από τις διαθέσεις του ελλαδικού κράτους, επειδή το ελλαδικό κράτος έχει δείξει ότι δεν επιδεικνύει την πρόποσα πατριωτική συμπεριφορά, τουλάχιστον σε ορισμένα από τα εθνικά μας θέματα.

- Θα πραγματοποιήσει το πρώτο συνέδριό της στη Θεσσαλονίκη.

Η Επιτροπή Ελληνισμού θα εργαστεί για:

- Την ανάπτυξη πνεύματος ενότητας και αλληλεγγύης μεταξύ των Ελλήνων, την ενίσχυση του εθνικού μας φρονήματος και την προάσπιση των εθνικών μας δικαίων. Την ανάδειξη, προβολή και διάδοση του ελληνικού πολιτισμού.

- Την ανάδειξη της οικουμενικότητας του ελληνικού πολιτισμού, την ανόρθωση της ελληνικής παιδείας, τη διαφύλαξη, ανάδειξη και διάδοση της ελληνικής παράδοσης (λαϊκή παράδοση, Ορθοδοξία κ.λπ.).

- Την ανάδειξη της ελληνικότητας της Μακεδονίας, της ελληνικής καταγωγής των Μακεδόνων και της αρ-

χαιάς μακεδονικής διαλέκτου ως μίας αρχαίας ελληνικής διαλέκτου.

- Την ακύρωση της επαίσχυντης Συμφωνίας των Πρεσπών και την απαγόρευση της χρήσης των όρων «Μακεδονία» και «μακεδονικός» από το συγκεκριμένο σλαβικό κράτος των Σκοπίων.

- Την ανάδειξη των ελληνικών πληθυσμών που παρέμειναν στις πατρογονικές τους εστίες στα γειτονικά κράτη της Ελλάδας, στις παρευξείνιες χώρες και στην ευρύτερη περιοχή της κεντρικής και ανατολικής Μεσογείου και την επικοινωνία μαζί τους.

- Το Βορειοηπειρωτικό και το Κυπριακό ζήτημα.

- Την ανάδειξη της Γενοκτονίας των Ελλήνων, κατά την οποία εξοντώθηκαν από τους Νεότουρκους ελληνικοί πληθυσμοί της Μικράς Ασίας και της Ανατολικής Θράκης.

- Την επικοινωνία μεταξύ Ελλήνων και φιλελλήνων.

- Την εξεύρεση νόμιμων τρόπων, ώστε να ανασχεθούν: Η παράνομη είσοδος μεταναστών στη χώρα μας, η συνεχιζόμενη συρρίκνωση της πατρίδας μας και η τουρκική επιθετικότητα.

- Την εξεύρεση τρόπων αντιμετώπισης του δημογραφικού προβλήματος της Ελλάδας.

- Τη δημιουργία μνημείων και μουσείων σχετικά με τον ελληνικό πολιτισμό και τους εθνικούς αγώνες.

- Την οικονομική ενίσχυση των ομογενών, τη διανομή βιβλίων σε ομογενείς. Την παροχή υποτροφιών σε Έλληνες και ξένους φοιτητές που θα ασχοληθούν με τη μελέτη της αρχαίας μακεδονικής διαλέκτου, με την ιστορία της Ελλάδας και ειδικότερα της Μακεδονίας,

αλλά και γενικότερα με οποιοδήποτε θέμα αποτελεί σκοπό της επιτροπής.

Ευελπιστούμε αυτή η επιτροπή να αποτελέσει την αρχή του τέλους της εθνικής μας κατρακύλας και να βοηθήσει εμάς τους Έλληνες να βγούμε από τον λήθαργο. Έτσι, θα συνειδητοποιήσουμε το βάθος της ζώσας παράδοσής μας και τις δυνατότητες που έχουμε προκειμένου να την αξιοποιήσουμε. Με τη σειρά της, αυτή η συνειδητοποίηση θα συμβάλει στην πραγματοποίηση μιας νέας Ελληνικής Αναγέννησης, η οποία είναι το ζητούμενο σε μια εποχή παρακμής, όπως αυτή που βιώνουμε ως ελληνισμός. Σε αυτήν την αναγέννηση, ο ρόλος των νέων ανθρώπων θα έχει ιδιαίτερη σημασία, γι' αυτό θα πρέπει να ενθαρρυνθεί η νεολαία μας να συμμετάσχει σε αυτήν την προσπάθεια. Σε κάθε περίπτωση, είναι καθήκον όλων μας να προσφέρουμε στο έθνος μας και στον ελληνικό πολιτισμό. Θα πρέπει όλοι να συνεισφέρουμε στην Επιτροπή Ελληνισμού και να φανούμε αντάξιοι των προγόνων μας αλλά και του πολιτισμού μας.

Η Επιτροπή Ελληνισμού δεν είναι πολιτικό κόμμα.

ΤΟ Δ.Σ. ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

ΜΝΗΜΟΝΙΑ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ - ΣΚΟΠΙΩΝ

Θεσσαλονίκη: 1.7.2021

Αριθμ. πρωτ.: 9

Τα τρία μνημόνια συνεργασίας Ελλάδας - Σκοπίων, που σχεδιάζει να φέρει προς κύρωση στη Βουλή η κυβέρνηση του Κυριάκου Μητσοτάκη, απορρέουν από τη Συμφωνία των Πρεσπών με την οποία παραδόθηκε ο όρος «Μακεδονία», η μακεδονική ταυτότητα και η γλώσσα στους Σλαβοαλβανούς των Σκοπίων. Πιθανή κύρωση αυτών των μνημονίων από την ελληνική Βουλή θα ενισχύσει τη συγκεκριμένη επαίσχυντη συμφωνία.

Ακόμα όμως και βάσει της Συμφωνίας των Πρεσπών δεν προβλέπεται ούτε συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα ούτε κάποια συγκεκριμένη δέσμευση σχετικά με το ακριβές περιεχόμενο των όποιων μελλοντικών συνεργασιών μεταξύ των δύο χωρών.

Η Επιτροπή Ελληνισμού αγωνίζεται ώστε να μην κυρωθούν αυτά τα τρία μνημόνια και προτρέπει τις Ελληνίδες και τους Έλληνες να έρθουν σε επαφή με τους βουλευτές της ΝΔ, είτε διά ζώσης είτε μέσω των δημοσιευμένων και επίσημων email και τηλεφώνων των βουλευτών, προκειμένου να τους πείσουν να μην τα φέρουν καν προς κύρωση.

Για εμάς είναι ακατανόητη η προεμούρα του Κυριάκου Μητσοτάκη να ενισχύσει τη Συμφωνία των Πρεσπών, λες και έχει κάποιο συμφέρον η πατρίδα μας από αυτήν. Την ίδια στιγμή μάλιστα που οι Σκοπιανοί –πολίτες και κυβερνητικοί– την παραβιάζουν καθημερινά. Και αντί η ελληνική κυβέρνηση να ασχοληθεί με τις παραβιάσεις της συγκεκριμένης συμφωνίας από τους Σκοπιανούς που ουσιαστικά την ακυρώνουν, φροντίζει όχι μόνο να την εφαρμόξει, αλλά και να την ενισχύει, θέλοντας να φέρει προς ψήφιση τα μνημόνια, για τα οποία, όπως αναφέρθηκε και πιο πάνω, δεν προβλέπεται συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα υλοποίησής τους ούτε από τη Συμφωνία των Πρεσπών.

Με την ευκαιρία, υπενθυμίζουμε ότι συνεχίζουμε να αποκαλούμε «Σκόπια» το κράτος που βρίσκεται στα βόρεια σύνορά μας, όπως κάναμε άλλωστε επί 28 χρόνια χωρίς πρόβλημα. Δεν υπάρχει η παραμικρή δέσμευση ή υποχρέωση από τη Συμφωνία των Πρεσπών στους απεχθείς όρους που αυτή εισήγαγε. Μάλιστα το άρθρο 7 αναγνωρίζει σε όλους τους Έλληνες το δικαίωμα χρήσης των όρων «Μακεδονία» και «Μακεδόνας», όπως ίσχυε ακόμα και πριν την εποχή του Ηροδότου μέχρι και σήμερα. Αυτό εξακολουθούμε να κάνουμε και αυτό καλούμε να κάνουν όλες οι Ελληνίδες και όλοι οι Έλληνες.

Σε κάθε περίπτωση, εάν η κυβέρνηση του Κυριάκου Μητσοτάκη αποφασίσει και φέρει προς κύρωση στη Βουλή αυτά τα μνημόνια, επιφυλασσόμαστε να κάνουμε ό,τι περνάει από το χέρι μας, πάντα σε πλαίσια νόμου και δημοκρατικά, ώστε αυτά να μην κυρωθούν.

ΤΟ Δ.Σ. ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ 17ης ΙΟΥΝΙΟΥ
ΩΣ ΗΜΕΡΑΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΑΓΩΝΑ
ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ ΤΩΝ ΠΡΕΣΠΩΝ

Θεσσαλονίκη: 1.7.2021

Αριθμ. πρωτ.: 10

Η 17η Ιουνίου 2018, μπορεί να ήταν μία ημέρα προδοσίας, επειδή μία ελληνική κυβέρνηση με την υπογραφή της Συμφωνίας των Πρεσπών παρέδωσε τον όρο «Μακεδονία», τη μακεδονική ταυτότητα και τη γλώσσα στους Σκοπιανούς, όμως ταυτόχρονα ήταν μία ημέρα κατά την οποία ο ελληνικός λαός αντιστάθηκε και αγωνίστηκε κατά της συγκεκριμένης υπογραφής, με αποκορύφωμα τα γεγονότα στο Πισοδέρι της Φλώρινας. Για εμάς αυτή η ημέρα δεν αρκεί να είναι μόνο μία ημέρα μνήμης. Τα μνημόσυνα είναι καλά, αλλά από μόνα τους δεν αρκούν. Για εμάς είναι μία ημέρα Αντίστασης και Αγώνα και, με αφορμή αυτήν την ημέρα, βρισκόμαστε συνεχώς σε μία κατάσταση αντεπίθεσης μέχρι να ακυρώσουμε τη συγκεκριμένη συμφωνία.

Συνεπείς στη Διακήρυξή μας, στρεφόμαστε κυρίως και πάνω απ' όλα εναντίον της Συμφωνίας των Πρεσπών και ορίζουμε την ημέρα της υπογραφής της ως Ημέρα Αντίστασης και Αγώνα κατά της Συμφωνίας των Πρεσπών.

ΤΟ Δ.Σ. ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

ΑΝΕΓΕΡΣΗ ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ ΤΩΝ ΠΡΕΣΠΩΝ

Θεσσαλονίκη: 1.7.2021

Αριθμ. πρωτ.: 11

Στο Πισοδέρι της Φλώρινας ήδη έχει ανεγερθεί μνημείο, το οποίο αναφέρεται στην αντίσταση των Ελλήνων πολιτών κατά της υπογραφής της Συμφωνίας των Πρεσπών.

Καλούνται οι περιφέρειες, οι δήμοι, οι κοινότητες αλλά και οι Έλληνες πολίτες να συμβάλουν στην ανέγερση και άλλων μνημείων κατά της συγκεκριμένης συμφωνίας. Στα μνημεία αυτά προτείνεται να αναγράφεται η φράση «*Αντίσταση και Αγώνας κατά της Συμφωνίας των Πρεσπών*», η οποία αναφέρεται στην αντίσταση και στον αγώνα που ξεκίνησε στις 17 Ιουνίου 2018 στο Πισοδέρι. Οι Έλληνες και οι Ελληνίδες που επιθυμούν να βοηθήσουν στην πραγματοποίηση αυτής της ιδέας, είτε θα εργαστούν προκειμένου να πείσουν τα συμβούλια των περιφερειών, των δήμων και των κοινοτήτων της περιοχής τους να ανεγείρουν τέτοια μνημεία, είτε θα συμβάλουν ώστε να ανεγερθούν αυτά σε ιδιωτικούς χώρους (αυλές κατοικιών, επιχειρήσεων κ.λπ.). Με αυτόν τον τρόπο θα ενισχυθεί ο αγώνας μας κατά της Συμφωνίας των Πρεσπών.

ΤΟ Δ.Σ. ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΩΝ

Το σύμβολο της Επιτροπής Ελληνισμού.

Η αφίσα του Συνεδρίου.

Ο συντονιστής και οι ομιλητές της διαδικτυακής επιστημονικής εκδήλωσης στο πλαίσιο του Συνεδρίου.

Μακεδονία, Αιγαίο, ελληνισμός
Διαδικτυακή Επιστημονική Εκδήλωση στο
πλαίσιο του 1^{ου} Συνεδρίου της Επιτροπής Ελληνισμού

ΣΑΒΒΑΤΟ 7 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 2021, 12:00-14:00

Χαιρετισμός: **Ιωάννης Αμπατζόγλου** Πρόεδρος Επιτροπής Ελληνισμού
Ομιλητές:
Αθανάσιος Καραθανάσης: Η διαχρονία του μακεδονικού πολιτισμού
Emilio Crespo: Η γλώσσα των αρχαίων Μακεδόνων
Βενιαμίν Καρακωστανόγλου: Οι θαλάσσιες ζώνες της Ελλάδος
Κωνσταντίνος Τριανταφυλλίδης: Η γενετική συνέχεια των Ελλήνων
Συντονιστής: **Παντελής Σαββίδης** δημοσιογράφος

Διαδικτυακή μετάδοση από το www.anixneuseis.gr

*Η αφίσα της διαδικτυακής επιστημονικής εκδήλωσης
στο πλαίσιο του Συνεδρίου.*

Τα προεδρεία των δύο ημερήσιων συνεδριάσεων.

ΟΙ ΟΜΙΛΗΤΕΣ

Crespo Emilio

Ομότιμος καθηγητής ελληνικής φιλολογίας του Αυτόνομου Πανεπιστημίου της Μαδρίτης και πρόεδρος του Ιδρύματος Κλασικών Σπουδών Pastor. Σε εργασίες του αποδεικνύει ότι η γλώσσα των αρχαίων Μακεδόνων αποτελεί διάλεκτο της αρχαίας ελληνικής γλώσσας.

Αμπατζόγλου Ιωάννης

Ακτινοφυσικός Ιατρικής MSc, PhD, διδάκτωρ του Τμήματος Ιατρικής του Δ.Π.Θ., Επιστημονικά Υπεύθυνος του Τμήματος Ιατρικής Φυσικής του Πανεπιστημιακού Γενικού Νοσοκομείου Αλεξανδρούπολης και Πρόεδρος της Επιτροπής Ελληνισμού.

Βαμβακίδης Μιχαήλ

Τέως Κοινοτάρχης.

Γρίβας Κωνσταντίνος

Καθηγητής Γεωπολιτικής και Σύγχρονων Στρατιωτικών Τεχνολογιών, διευθυντής του Τομέα Θεωρίας και Ανάλυσης Πολέμου στη Στρατιωτική Σχολή Ευελπίδων. Διδάσκει, επίσης Γεωγραφία της Ασφάλειας στην ευρύτερη

Μέση Ανατολή στο Τμήμα Τουρκικών και Σύγχρονων Ασιατικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Δάκογλου Πολύδωρος

Αρχηγός του Ενιαίου Εθνικιστικού Κινήματος (ΕΝ.Ε.Κ.).

Καραΐσκος Κωνσταντίνος

Μαθηματικός, δημοσιογράφος, τ. εκδότης της εφημερίδας *Αντιφωνητής*, επικεφαλής της δημοτικής παράταξης «Σπάρτακος», δημοτικός σύμβουλος στον Δήμο Κομοτηνής.

Καρακωστανόγλου Βενιαμίν

Διεθνολόγος, λέκτορας Νομικής Σχολής Α.Π.Θ., τομέαρχης Διαπεριφερειακών Συνεργασιών της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας.

Καραχότζα Σεμπαϊδήν

Δημοσιογράφος, τ. εκδότης της πομακικής εφημερίδας *Natpress*.

Κουγιουμτζόγλου Δημήτριος

Εκπαιδευτικός, φιλόλογος με μεταπτυχιακό στην Αρχαιολογία.

Κουριαννίδης Ιωάννης

Συνταξιούχος τραπεζικός, εκδότης του περιοδικού *Ενδοχώρα*, επικεφαλής της δημοτικής παράταξης «Θεσσαλονίκη Πόλη Ελληνική», δημοτικός σύμβουλος στον Δήμο Θεσσαλονίκης.

Μανωλόπουλος Γεώργιος

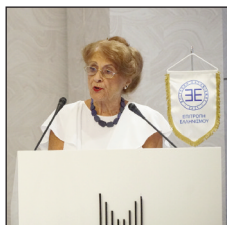
Βιολόγος MSc, Clinical Lab Manager, Pathology Reference Lab, Σαν Αντόνιο, Τέξας.

Μιχαλακόπουλος Χαράλαμπος

Επικεφαλής της παράταξης «Αναγένεσις στον Δήμο Πύργου», δημοτικός σύμβουλος στον Δήμο Πύργου.

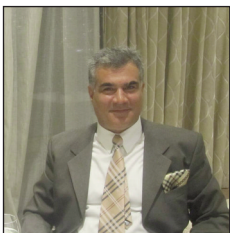
Νεγρεπόντη-Δελιβάνη Μαρία

Ομότιμη Καθηγήτρια ΠΑ.ΜΑΚ., πρώτη Ελληνίδα πρότανης, πρόεδρος του Ιδρύματος «Δημήτρη και Μαρίας Δελιβάνη».

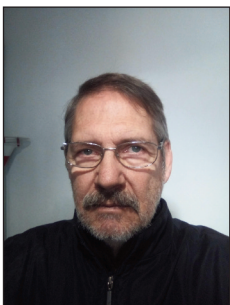
Νότη Άννα

Board Certified Behavior Analyst, Νέα Υόρκη.

Παπαδάκης Γεώργιος
Αστυνομικός Διευθυντής ε.α.

Παπαδημητρίου Αθανάσιος
Τέως εκδότης της εφημερίδας *Ηχώ*,
ιδρυτής του Πατριωτικού Κοινωνι-
κού Κινήματος.

Πλακίδης Χρήστος
Συνταξιούχος βιοτέχνης.

Ρεμεδιάκης Ιωάννης

CEO American Crypto Company, πρόεδρος του Hellenic Cultural Center of the Southwest, Χιούστον, Τέξας.

Σακκάς Ιωάννης

Τέως εισαγγελέας, δικηγόρος παρ' Αρείω Πάγω, ιδρυτής και πρόεδρος του Κινήματος Δικαιοσύνης.

Σπύρου Κρις

Τέως βουλευτής του κόμματος των Δημοκρατικών στις Η.Π.Α., τ. πρόεδρος του Σώματος των Εκλεκτόρων, τ. πρόεδρος του κόμματος των Δημοκρατικών στην Πολιτεία του Νιου Χάμσαϊρ, έλαβε το χρίσμα του Κυβερνήτη για την Πολιτεία του Νιου Χάμσαϊρ, τ. πρόεδρος της Ελληνοαμερικανικής Ένωσης.

Σταλίδης Ανδρέας

Μαθηματικός - αναλυτής, MSc, MA, MPhil, δημιουργός της ιστοσελίδας «Αντίβαρο».

Σωτηρίου Στέφανος

Ιστορικός και συγγραφέας.

Ταμουρίδης Νικόλαος

Αντιστράτηγος ε.α., επίτιμος Α΄ Υπαρχηγός Γ.Ε.Σ.

Τριανταφυλλίδης Κωνσταντίνος
Ομότιμος καθηγητής Γενετικής και
Γενετικής του Ανθρώπου, Τμήμα
Βιολογίας Α.Π.Θ.

Φαραντάτος Παναγιώτης
Αντιστράτηγος ε.α.

Χρήστου Βασίλειος
Εκδότης των εκδοτικών οίκων
«Ερωδιός» και «Κυρομάνος».

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος	7
Ιωάννη Αμπατζόγλου, Μακεδονία - Αιγαίο - Ελληνισμός Αθανάσιου Καραθανάση, Η διαχρονία του Μακεδονικού πολιτισμού	11 15
Emilio Crespo, Η γλώσσα των αρχαίων Μακεδόνων	21
Βενιαμίν Καρακωστανόγλου, Οι θαλάσσιες ζώνες της Ελλάδος	36
Κωνσταντίνου Τριανταφυλλίδη, Η γενετική συνέχεια των Ελλήνων	67
Ιωάννη Αμπατζόγλου, Ο Ελληνισμός σε αντεπίθεση	85
Κωνσταντίνου Γρίβα, Η άμυνα και ο γεωπολιτικός ρόλος της Κύπρου στο νέο διεθνές περιβάλλον	92
Βενιαμίν Καρακωστανόγλου, Με ποιες κινήσεις κατοχυρώνεται η Ελληνικότητα του Αιγαίου	118
Σεμπαϊδίν Καραχότζα, Οι Έλληνες Πομάκοι της Θράκης	125
Κωνσταντίνου Καραϊσκού, Το μειονοτικό ζήτημα στη Θράκη - Η διαχρονικά περιορισμένη άσκηση κυριαρχίας του Ελληνικού κράτους	134
Μιχαήλ Βαμβακίδη, Δημόκριτος - Άβδηρα	140
Κρις Σπύρου, Επιστολή προς τον Μάθιου Νίμτς σχετικά με την ονομασία των Σκοπίων	143
Δημήτριου Κουγιουμτζόγλου, Η χρήση των όρων «Μακεδονία» και «Μακεδών» στους	

Βυζαντινούς συγγραφείς / ιστοριογράφους (11ος-13ος αιώνας)	160
Ιωάννη Κουριανίδη, Οι κοινότητες των Μακεδόνων ως διαχρονικό στοιχείο προάσπισης των εθνικών μας δικαίων	231
Ανδρέα Σταλίδη, Η επίδραση των ιδεολογιών στο Μακεδονικό Ζήτημα απο τη δημιουργία του μέχρι τη συμφωνία των Πρεσπών και οι παραβιάσεις της απο τα Σκοπια	238
Ιωάννη Αμπατζόγλου, Ο ήλιος της Βεργίνας και η απάτη των ψευτομακεδόνων Σκοπιανών	250
Άννας Νότη, Βόρειος Ήπειρος - Τότε και τώρα	262
Γεώργιου Μανωλόπουλου, Η Επιτροπή Ελληνισμού	271
Μαρίας Νεγρεπόντη-Δελιβάνη, Η ΤΙΜΗ στο 21	273
Νικόλαου Ταμουρίδη, Εθνική στρατηγική	290
Παναγιώτη Φαραντάτου, Ελληνοτουρκικά και λαθροεμποικισμός - Η ένοχη στάση του πολιτικού συστήματος και η ανάγκη αφύπνισης του Ελληνισμού	297
Γεώργιου Παπαδάκη, Παράνομη μετανάστευση - Αντιμετώπιση και διασφάλιση των συνόρων	311
Βασίλειου Χρήστου, Πατριωτική εκδοτική δραστηριότητα στην Ελλάδα	318
Αθανάσιου Παπαδημητρίου, Περί εθνικής ταυτότητας	325
Πολύδωρου Δάκογλου, Η διαφύλαξη των αξιών και της αποστολής του Ελληνισμού - Η στρατηγική των δικτύων	330
Χαράλαμπου Μιχαλακόπουλου, Ελληνισμός και αυτοδιοίκηση	342
Στέφανου Σωτηρίου και Γεώργιου Μανωλόπουλου, Δημογραφικό	345
Χρήστου Πλακίδη, Δημογραφικό	356

Ιωάννη Ρεμεδιάκη, Παγκόσμια Ελληνική Διασπορά . . .	365
Ιωάννη Σακκά, Προστασία Ελλήνων όπου Γης	371
Ιωάννη Αμπατζόγλου, Λήξη του Πρώτου Συνεδρίου της Επιτροπής Ελληνισμού	375
Τα συμπεράσματα του Πρώτου Συνεδρίου της Επιτροπής Ελληνισμού	382
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΚΕΙΜΕΝΩΝ	389
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΩΝ	411
ΟΙ ΟΜΙΛΗΤΕΣ	417

ΤΑ ΠΡΑΚΤΙΚΑ
ΤΟΥ Α' ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ
ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ
ΤΥΠΩΘΗΚΑΝ ΣΕ ΔΕΥΤΕΡΗ ΕΚΔΟΣΗ
ΣΤΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
ΤΟΝ ΝΟΕΜΒΡΙΟ ΤΟΥ 2023
ΓΙΑ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟ
ΤΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΕΡΩΔΙΟΣ

ISBN 978-960-454-276-5

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

έρωδιός